-PATERICUL EGIPTEAN-

I. ÎNCEPUTUL SLOVEI A

- PENTRU AVVA ANTONIE -

1. Sfântul avva[1] Antonie, şezând odată în deşert, a fost cuprins de acedie[2] şi de o mare întunecare de gânduri. Şi zicea către Dumnezeu: „Doamne, vreau să mă mântuiesc şi nu mă lasă gândurile. Ce voi face în necazul meu? Cum mă voi mântui?“ Şi, sculându-se puţin, a ieşit afară, şi a văzut pe cineva ca pe sine şezând şi lucrând, apoi sculându-se de la lucru şi rugându-se, apoi iarăşi şezând şi împletind funia, apoi iarăşi sculându-se la rugăciune. Acesta era un înger al Domnului trimis spre îndreptarea şi încredinţarea lui Antonie. Şi a auzit pe înger zicând-i: „Fă aşa şi te vei mântui“. Iar el, auzind aceasta, a luat multă bucurie şi îndrăzneală; şi făcând aşa se mântuia.

----

1 Avva sau Părinte – Mc. 14, 36; Rom. 8, ly5; Gal. 4, 6; cuvânt aramaic (limba vorbită de Mântuitorul) folosit în Egipt, Palestina şi Siria cu un conţinut harismatic, desemnându-i pe asceţii, călugării şi pustnicii care se distingeau prin sfinţenia vieţii şi prin experienţa duhovnicească.

2 Acedie - Stare de plictiseală lâncezitoare, lâncezeală, dezgust

2. Fericitul Antonie povestea: „Un an întreg m-am rugat să mi se descopere locul drepţilor şi al păcătoşilor. Şi am văzut un mare uriaş, care ajungea până la nori. Era negru şi avea mâinile întinse până la cer şi sub el se afla un lac având măsura mării. Şi am văzut suflete zburând ca nişte păsări. Şi cele ce zburau deasupra mâinilor şi capului uriaşului, se mântuiau. Dimpotrivă, cele ce erau prinse de mâinile lui, cădeau în lac. Şi ajunse la mine un glas care zicea: «Aceste suflete pe care le vezi zburând mai sus de acela, sunt sufletele drepţilor care se mântuiesc în rai. Iar celelalte sunt atrase în iad, urmând voilor trupului şi ţinerii de minte a răului»

3. Zis-a avva Antonie: „Părinţii cei de demult, când mergeau în pustie, întâi se vindecau pe ei înşişi, şi, făcându-se doctori aleşi, vindecau şi pe alţii. Iar noi, ieşind din lume, mai înainte de a ne vindeca pe noi înşine, îndată începem a

vindeca pe alţii; şi, întorcându-se boala asupra noastră, se fac nouă cele de pe urmă mai amare decât cele dintâi (Lc. 11, 26), şi auzim de la Domnul: «Doctore, vindecă-te mai întâi pe tine însuţi» (Lc. 4, 23)".

4. Acest avva Antonie, căutând la adâncul judecăţilor lui Dumnezeu, a cerut zicând: „Doamne, cum se face că unii mor de tineri, iar alţii prea îmbătrânesc? Şi pentru ce unii sunt săraci, iar alţii bogaţi? Şi cum cei nedrepţi sunt bogaţi, iar cei drepţi săraci?" Şi a venit lui un glas zicând: „Antonie, ia aminte de tine, că acestea sunt judecăţi ale lui Dumnezeu şi nu-ţi este ţie de folos a le şti".

5. A întrebat cineva pe avva Antonie, zicând: „Ce trebuie să păzesc eu ca să plac lui Dumnezeu?" Şi răspunzând bătrânul, a zis lui: „Cele ce-ţi poruncesc ţie, păzeşte-le: Oriunde vei merge, pe Dumnezeu să-L ai înaintea ta totdeauna; orice vei face, să ai mărturie din Sfintele Scripturi; şi ori în ce loc vei şedea, să nu te mişti degrabă. Acestea trei păzeşte-le şi te vei mântui".

6. Zis-a avva Antonie către avva Pimen: „Aceasta este lucrarea cea mare a omului: greşeala sa să o pună asupra sa înaintea lui Dumnezeu şi să aştepte ispita până la răsuflarea cea mai de pe urmă"

7. Tot acesta a zis: „Nimeni neispitit nu va putea să intre în împărăţia cerurilor. Căci s-a zis: «Ridică ispitele şi nimeni nu este care să se mântuiască »

8. A întrebat avva Pamvo pe avva Antonie: „Ce să fac?". Zis-a lui bătrânul: „Să nu te încrezi în dreptatea ta, să nu-ţi pară rău pentru lucru trecut şi să-ţi înfrânezi limba şi pântecele".

9. Zis-a avva Antonie: „Am văzut toate cursele vrăjmaşului întinse pe pământ şi suspinând am zis: «Oare cine poate să le treacă pe acestea?». Şi am auzit glas zicându-mi: «Smerenia!»“.

10. Zis-a iarăşi: „Sunt unii care şi-au topit trupurile lor în asceză şi, pentru că n-au avut dreaptă socotință, departe de Dumnezeu s-au făcut“.

11. Zis-a iarăşi: „De la aproapele este viața şi moartea. Că de vom dobândi pe fratele, pe Hristos dobândim; iar de vom sminti pe fratele, lui Hristos greşim“.

12. Zis-a iarăşi: „Precum peştii, rămânând mult timp pe uscat mor, aşa şi monahii, zăbovind afară din chilie sau petrecând cu mirenii se slăbănogesc către tăria liniştii. Trebuie deci ca, precum peştele către mare, aşa şi noi către chilie să ne grăbim; ca nu cumva zăbovind afară, să uităm păzirea cea dinlăuntru“.

13. Zis-a iarăşi: „Cel ce şade în pustie şi se linişteşte, de trei războaie este slobod: de auzire, de grăire şi de vedere; şi numai cu unul mai are a lupta: cu cel al inimii.

14. S-au dus nişte frați la avva Antonie, ca să-i spună despre nălucirile pe care le vedeau şi să se învețe de la dânsul dacă sunt adevărate sau de la draci. Şi aveau un măgar, care a murit pe cale. Deci, după ce au venit la bătrânul, apucând acesta mai înainte, le-a zis lor: „Cum a murit măgăruşul pe cale?“ Au zis lui: „De unde ştii, avvo?“ Iar el le-a zis lor: „Dracii mi-au arătat“. Şi ei au zis lui: „Noi pentru aceasta am venit, ca să te întrebăm, că vedem năluciri şi de multe ori se fac adevărate; nu cumva ne înşelăm?“ Şi i-a încredințat pe ei bătrânul, din pilda măgarului, că de la draci sunt.

15. Era un om care vâna animale sălbatice prin pustie, şi a văzut pe avva Antonie glumind cu frații; şi s-a smintit. Iar bătrânul, vrând să-l încredințeze pe el că trebuie câte puțin să se pogoare fraților, i-a zis lui: „Pune săgeata în arcul tău şi întinde-l“. Şi a făcut aşa. Şi bătrânul i-a zis lui: „Întinde-l încă puțin“. Şi a

întins. Şi iarăşi i-a zis: „Întinde-l şi mai mult". Şi a zis vânătorul: „De voi întinde arcul peste măsură, se va frânge". Zis-a lui bătrânul: „Așa şi la lucrul lui

Dumnezeu: dacă-i întindem pe frați peste măsură, degrabă se frâng. Trebuie deci, câte puțin și câteodată, a ne pogorî fraților". Acestea auzind vânătorul, s-a umilit. Şi mult folosindu-se de la bătrânul, s-a dus. Iar frații, întărindu-se, au mers la locul lor.

16. A auzit avva Antonie despre un monah mai tânăr care a făcut un semn (minune) ca acesta pe cale: Văzând el pe niște bătrâni călătorind și slăbind pe cale, a poruncit unor asini sălbatici de au venit şi au purtat pe bătrâni până au ajuns la Antonie. Deci bătrânii l-au înștiințat de aceasta pe avva Antonie. Și a zis lor: „Mi se pare că acest monah se aseamănă cu o corabie plină de bunătăți, care, însă, nu ştiu de va ajunge în port". Şi, după un timp, avva Antonie începe deodată să plângă şi să-şi smulgă părul şi să se tânguiască. Îi zic lui ucenicii: „De ce plângi, avvo?" Iar bătrânul a zis: „Mare stâlp al Bisericii a căzut acum (zicea despre monahul cel tânăr). Mergeți până la el și vedeți ceea ce s-a făcut". Deci s-au dus ucenicii şi l-au aflat pe monah şezând pe rogojină şi plângând păcatul pe care îl făcuse. Iar el, văzând pe ucenicii bătrânului, le-a zis: „Ziceți bătrânului ca să roage pe Dumnezeu să-mi dea numai zece zile şi nădăjduiesc că voi da răspuns". Şi după cinci zile a murit.

17. Un monah a fost lăudat de frați către avva Antonie. Acesta din urmă, când a venit monahul la dânsul, l-a încercat, să vadă de rabdă necinstea. Şi, aflându-l că nu o rabdă, i-a zis: „Eşti asemenea unui oraş, care pe dinainte este împodobit, iar pe dinapoi este jefuit de tâlhari".

18. Un frate i-a zis lui avva Antonie: „Roagă-te pentru mine!" Zis-a lui bătrânul: „Nici eu nu te miluiesc, şi nici Dumnezeu, dacă tu însuți nu-ți vei da silința și nu vei cere lui Dumnezeu rugându-te".

19. Au mers odată nişte bătrâni la avva Antonie, şi avva Iosif cu dânşii. Şi vrând bătrânul [Antonie] să-i încerce, a pus înaintea lor un cuvânt din Scriptură, şi,

începând de la cei mai mici, îi întreba ce înseamnă acel cuvânt. Şi fiecare răspundea după puterea sa. Însă bătrânul zicea fiecăruia: „N-ai aflat încă". Mai

pe urmă de toţi, a zis către avva Iosif: „Tu cum zici că este cuvântul acesta?" Răspuns-a: „Nu ştiu". Atunci a zis avva Antonie: „Cu adevărat, avva Iosif a aflat calea, căci a zis: Nu ştiu."

20. S-au dus nişte fraţi de la Schit[3] la avva Antonie şi, intrând într-o corabie să meargă la el, au aflat pe un bătrân care şi el voia să meargă; iar fraţii nu-l cunoşteau. Şi şezând în corabie, grăiau cuvinte de-ale Părinţilor şi din Scripturi şi pentru lucrul mâinilor lor. Iar bătrânul tăcea. Ajunşi în port, au aflat că şi bătrânul merge la avva Antonie. Şi după ce au ajuns la avva, le-a zis lor [Antonie]: „Bună însoţire aţi avut în bătrânul acesta". A zis şi bătrânului: „Buni fraţi ai aflat cu tine, avvo". Răspuns-a bătrânul: „Buni sunt, cu adevărat, însă ograda lor n-are uşă, şi cel ce voieşte intră în grajd şi dezleagă măgarul". Iar aceasta zicea pentru că cele ce le vin la gură, acelea le şi grăiesc.

——————————

[3] Schit numeşte pe scurt Pustia Schetia, situată la circa 70 kilometri de Delta Nilului, într-o vale mare lungă de 30 de kilometri şi largă de 6–7 kilometri, al cărei fund se află sub nivelul mării şi unde se găsesc lacuri [zece la număr] cărora li s-a dat numele de Uadi el-Natrun [adică: Valea Natrun] din pricina salpetrului nitric [săruri şi carbonaţi de natriu, pe care vechii egipteni îl foloseau la mumificarea morţilor lor] extras de acolo încă din antichitate. Aici se situează pustia Schetia, unde în anul 330 s-a stabilit Macarie. El cunoştea bine locurile, deoarece, cămilar fiind, venea adeseori să caute salpetru. [...] Schetia nu va întârzia să devină [în ultimele decenii ale secolului al IV-lea] centrul cel mai înfloritor al vieţii anahoretice, aici locuind Părinţii cei mai renumiţi

21. S-au dus nişte fraţi la avva Antonie şi i-au zis: „Spune-ne nouă cuvânt: cum să ne mântuim?" Zis-a lor bătrânul: „Aţi auzit Scriptura? Îndeajuns vă este". Iar ei i-au zis: „Voim să auzim şi de la tine, părinte". Atunci le-a zis bătrânul: „Evanghelia zice: «de te loveşte cineva peste obrazul drept, întoarce-i şi pe celălalt» (Mt. 5, 39). Zis-au lui: „Nu putem face aceasta". Zis-a lor bătrânul: „De nu puteţi întoarce şi pe celălalt, măcar pe aceea una să o suferiţi". Zis-au lui: „Nici aceasta nu putem". Zis-a bătrânul: „Dacă nici aceasta nu puteţi, nu daţi în locul celei primite". Şi au zis ei: „Nici aceasta nu putem". Atunci a zis bătrânul către ucenicul său: „Fă-le lor puţină fiertură, că sunt neputincioşi". Iar către ei a zis: „Dacă aceasta nu puteţi şi aceea nu vreţi, ce să vă fac vouă? De rugăciuni este trebuinţă".

22. Un frate, care s-a lepădat de lume și a împărțit averile sale săracilor, ținând puține pentru sine, a mers la avva Antonie. Şi, despre acestea cercetându-l bătrânul cu de-amănuntul, i-a zis: „De voieşti să te faci monah, mergi în satul cutare, cumpără carne, şi pune-o împrejurul trupului tău gol și apoi vino aici". Şi făcând fratele aşa, câinii şi păsările îi rupeau trupul. Şi, ajungând el la bătrânul, acesta îl întrebă de a făcut cum l-a sfătuit. Iar acela, arătându-i trupul lui sfâşiat, sfântul Antonie i-a zis: „Cei ce se leapădă de lume şi voiesc să aibă bani, astfel sunt sfâşiați de dracii care-i luptă".

23. Unui frate i s-a întâmplat odată ispită în mănăstirea lui avva Ilie. Şi, alungat fiind de acolo, s-a dus în munte la avva Antonie. Şi rămânând fratele un timp pe lângă dânsul, l-a trimis la mănăstirea de unde venise. Iar cei din mănăstire, văzându-l, iarăşi l-au alungat. Iar el s-a întors la avva Antonie, zicând: „N-au voit să mă primească, părinte". Deci l-a trimis bătrânul înapoi, zicând: „O corabie s-a spart în mijlocul noianului și a prăpădit povara şi cu osteneală a scăpat la uscat. Iar voi cele scăpate la uscat voiți să le înecați. Iar ei, auzind că avva Antonie l-a trimis, l-au primit de îndată.

24. A zis avva Antonie: „Socotesc că trupul are o mişcare firească amestecată cu el, dar nu lucrează de nu va voi sufletul, ci numai însemnează în trup nepătimaşă mişcare. Este încă şi o altă mişcare, ce stă în a hrăni şi a încălzi trupul cu mâncări şi cu băuturi, din care căldura sângelui deşteaptă trupul spre lucrare. Pentru aceasta şi zice Apostolul: «Nu vă îmbătați cu vin întru care este pierzare» (Ef. 5,18). Şi iarăşi Domnul în Evanghelie, porunceşte ucenicilor Săi: «Luați seama la voi înșivă, să nu se îngreuieze inimile voastre în dezmăț şi beție» (Lc. 21, 34). Este încă şi o altă mişcare, la cei ce se nevoiesc, care se face din vrăjmăşia şi zavistia dracilor. Pentru aceasta trebuie a şti, că trei sunt mişcările trupeşti: una firească, alta din neluarea aminte a hranei şi a treia de la draci".

25. Zis-a iarăşi: „Dumnezeu nu sloboade războaiele peste neamul acesta ca peste cei vechi, căci ştie că sunt slabi şi nu le pot purta".

26. Lui avva Antonie i s-a descoperit în pustie: „Este în oraş oarecine asemenea ție, doctor cu știința, care din prisosința lui dă celor ce au trebuință şi în toate zilele cântă «Sfinte Dumnezeule» cu îngerii".

27. A zis iarăşi: „Va veni vremea ca oamenii să înnebunească şi când vor vedea pe cineva că nu înnebuneşte se vor scula asupra lui, zicându-i că el este nebun, pentru că nu este asemenea lor".

28. Au venit nişte frați la avva Antonie şi au pus înaintea lui un cuvânt din Levitic. Deci a ieşit bătrânul în pustie şi a mers avva Ammona pe urma lui în ascuns, știindu-i obiceiurile. Şi, după ce mult s-a depărtat bătrânul, stând la rugăciune, a strigat cu glas mare: „Dumnezeule, trimite pe Moise ca să mă învețe cuvântul acesta!" Şi a venit lui glas vorbind cu dânsul. Deci a zis avva Ammona: „Glasul care vorbea cu dânsul l-am auzit, dar puterea cuvântului n-am înțeles-o".

29. Trei părinți aveau obiceiul de mergeau la fericitul Antonie în fiecare an. Şi doi îl întrebau pentru gândurile lor şi pentru mântuirea sufletului, iar al treilea totdeauna tăcea, nimic întrebându-l. Iar după mult timp i-a zis avva Antonie: „Iată, de atâta timp vii aici şi nimic nu mă întrebi!" Şi răspunzând fratele i-a zis: „Destul îmi este şi numai să te văd, părinte".

30. Se spune că unul dintre bătrâni i-a cerut lui Dumnezeu să-i vadă pe Părinți. Şi i-a văzut pe ei fără avva Antonie. Deci a zis celui ce i-i arăta: „Unde este avva Antonie?" Iar acela i-a zis: „În locul unde este Dumnezeu, acolo este el".

31. Un frate a fost acuzat pe nedrept în mănăstire pentru desfrânare şi sculându-se a mers la avva Antonie. Şi au venit frații de la mănăstire ca să-l vindece şi să-l ia şi au început să-i zică: „Așa ai făcut". Iar el se apăra zicând: „Nimic de acest fel nu am făcut". Iar, după întâmplare, s-a aflat acolo avva Pafnutie, zis Kefala, și a spus o pildă ca aceasta: „Am văzut pe malul râului un om băgat în noroi până la genunchi şi venind unii să-i dea mâna, l-au afundat

până la grumazi“. Şi a zis lor avva Antonie pentru avva Pafnutie: „Iată om adevărat, care poate să vindece şi să mântuiască suflete“. Deci umilindu-se ei de cuvintele bătrânului, au pus metanie fratelui. Şi, îndemnaţi de Părinţi, l-au luat pe frate la mănăstire.

32. Ziceau unii despre avva Antonie că era purtător de Duh, dar nu voia să grăiască pentru oameni. Că, într-adevăr, vestea cele ce se întâmplau în lume, precum şi cele ce aveau să vină.

33. A primit odată avva Antonie scrisoare de la împăratul Constanţiu ca să meargă la Constantinopol; şi cerceta cu dinadinsul ce să facă. Deci a zis către avva Pavel [cel Simplu], ucenicul lui: „Oare dator sunt să merg?“ „De vei merge, i-a răspuns acesta, Antonie te vei chema; iar de nu vei merge, avva Antonie“.

34. Zis-a avva Antonie: „Eu nu mă mai tem de Dumnezeu, ci Îl iubesc. Căci «dragostea scoate afară frica».

35. Acelaşi a zis: „Totdeauna să ai înaintea ochilor frica de Dumnezeu. Să-ţi aduci aminte de cel ce «omoară şi face viu» (I Regi 2, 6). Să urâţi lumea şi toate cele ce sunt într-însa. Să urâţi toată odihna trupească. Lepădaţi-vă de viaţa aceasta, ca să vieţuiţi lui Dumnezeu. Aduceţi-vă aminte, ce aţi făgăduit lui Dumnezeu. Că cere aceasta de la voi în ziua judecăţii: să flămânziţi, să însetaţi, să umblaţi în haine sărace, să privegheaţi, să va tânguiţi, să plângeţi, să suspinaţi cu inima voastră; să vă încercaţi de sunteţi vrednici de Dumnezeu; să defăimaţi trupul, ca să vă mântuiţi sufletele voastre“.

36. A mers oarecând avva Antonie la avva Amun în muntele Nitriei[4] şi după ce au vorbit unul cu altul, a zis avva Amun către el: „Fiindcă prin rugăciunile tale s-au înmulţit fraţii şi voiesc unii dintr-înşii să-şi zidească chilii departe, ca să se liniştească, cât porunceşti să fie de departe chiliile ce se zidesc de cele de aici?“ Iar el a zis: „Să gustăm la ceasul al nouălea şi să ieşim să mergem prin pustie şi să cercetăm cu luare aminte locul“. Iar după ce s-au dus prin pustie,

până a venit să apună soarele, a zis avva Antonie către el: „Să facem rugăciune şi să punem aici cruce, ca aici să zidească cei ce vor să clădească chilii. Ci cei de acolo când vor veni la aceştia, după ce vor gusta mica lor bucăţică de pâine la ceasul al nouălea, aşa să vie şi cei ce se duc de aici, acelaşi lucru făcând, să rămână fără de tulburare, când merg unii la alţii". Şi era depărtarea douăsprezece semne (aproximativ 18–19 km).

———————————

[4] *Nitria (pustia sau muntele Nitriei), în Delta Nilului, este una dintre cele trei cele mai importante aşezări monastice din Egiptul Inferior (nord-vestul Egiptului), întemeiată de avva Ammun «Nitriotul», ucenic al sfântului Antonie cel Mare, pe la anul 320–325.*

37. Zis-a avva Antonie: „Cel ce bate bucata de fier, întâi cercetează cu luare aminte gândul ce are să facă: seceră, sabie sau secure? Aşa şi noi, datori suntem să socotim care faptă bună să umblăm a dobândi, ca să nu ne ostenim în zadar".

38. Zis-a iarăşi: „Supunerea cu înfrânare supune fiara".

39. Zis-a iarăşi: „Ştiu monahi care, după multe osteneli, au căzut şi întru ieşire din minţi au venit, pentru că s-au nădăjduit în lucrul lor şi amăgindu-se nu au înţeles porunca celui ce a zis: «Întreabă pe tatăl tău şi îţi va vesti ţie» (Deut., 32, 7)".

40. Zis-a iarăşi: „De este cu putinţă, monahul este dator şi câţi paşi face sau câte picături bea în chilia sa, cu încredere să le facă cunoscute bătrânilor, ca nu cumva să greşească întru acestea".

- Pentru avva Arsenie -

1. Avva Arsenie, fiind încă în palatele împărăteşti, s-a rugat lui Dumnezeu zicând: „Doamne, îndreptează-mă, ca să ştiu cum mă voi mântui". Şi i-a venit glas zicându-i: „Arsenie, fugi de oameni şi te vei mântui".

2. Acesta, după ce s-a dus la viață pustnicească, iarăşi s-a rugat, acelaşi cuvânt zicând (Mt. 26, 44). Şi a auzit glas zicându-i: „Arsenie, fugi, taci, linişteşte-te; că acestea sunt rădăcinile nepăcătuirii“.

3. Odată au venit dracii la avva Arsenie în chilie, năcăjindu-l. Şi venind cei ce slujeau lui şi stând din afară de chilie, l-au auzit strigând către Dumnezeu şi zicând: „Dumnezeule, nu mă părăsi! Nimic bun n-am făcut înaintea Ta; dar dă-mi, după bunătatea Ta, să pun început.

4. Se zicea că, precum în palat nimeni nu purta haine mai bune decât dânsul, tot așa nici în Biserică nimeni nu purta mai proaste decât dânsul.

5. A zis un oarecare fericitului Arsenie: „Cum noi din atâta învățătură şi înțelepciune nimic nu avem, iar aceşti țărani egipteni au dobândit atâtea fapte bune?“ Zis-a avva Arsenie lui: „Noi din învățătura lumii nimic nu avem, iar aceşti țărani egipteni din ostenelile lor şi-au dobândit faptele bune“.

6. Întrebând avva Arsenie oarecând pe un bătrân egiptean pentru gândurile sale, un altul, văzându-l, i-a zis: „Avvo Arsenie, cum atâta învățătură latinească şi elinească având, întrebi pe acest țăran pentru gândurile tale?“ Iar el a zis către dânsul: „Învățătura latinească o am eu cu adevărat, dar alfabetul acestui țăran încă nu l-am învățat“.

7. A venit odată fericitul Teofil, arhiepiscopul [Alexandriei], cu un dregător la avva Arsenie şi l-a rugat pe bătrân să audă de la el cuvânt. Iar bătrânul, tăcând puțintel, i-a răspuns: „Şi dacă vă voi spune un cuvânt, îl veți păzi?“ Iar ei i-au făgăduit că-l vor păzi. Şi le-a zis lor bătrânul: „Oriunde veți auzi că este Arsenie, să nu vă apropiați“.

8. Altădată, vrând iarăşi arhiepiscopul să meargă la avva Arsenie, a trimis întâi să ştie de-i va deschide uşa. Iar bătrânul i-a trimis acest răspuns, zicând: „De vei veni, îți voi deschide; şi de îți voi deschide ție, tuturor voi deschide; şi atunci nu voi mai şedea aici“. Acestea auzind arhiepiscopul, a zis: „Dacă mă duc ca să-l alung pe el, atunci nu mă voi mai duce“.

9. Un frate a rugat pe avva Arsenie ca să audă cuvânt de la el. Şi i-a zis lui bătrânul: „Pe cât îți este cu putință, sârguieşte-te ca lucrarea ta cea dinlăuntru să fie după Dumnezeu şi vei birui patimile cele dinafară“.

10. Zis-a iarăşi: „De vom căuta pe Dumnezeu, Se va arăta nouă; şi de-L vom ține pe El, va rămâne cu noi“.

11. Zis-a oarecine către avva Arsenie: „Mă năcăjesc gândurile, zicându-mi: «Nu poți să posteşti, nici să lucrezi, deci măcar cercetează pe cei bolnavi; căci şi acest lucru este dragoste.»“. Iar bătrânul, ştiind semănăturile dracilor, i-a zis lui: „Mergi, mănâncă, bea, dormi şi nu lucra; numai de la chilie nu te depărta“. Căci ştia că răbdarea în chilie îl aduce pe monah la rânduiala lui.

12. Zicea avva Arsenie: „Monahul străin în țară străină să nu se amestece în nimic şi atunci va avea odihnă“.

13. Zis-a avva Marcu către avva Arsenie: „Pentru ce fugi de noi?“ Zis-a lui bătrânul: „Dumnezeu ştie că vă iubesc pe voi, dar nu pot să fiu şi cu oamenii şi cu Dumnezeu. Cele de sus, mii şi zeci de mii, au numai o voie, iar oamenii au multe voi. Deci nu pot să las pe Dumnezeu şi să vin întru petrecere cu oamenii“.

14. Spunea avva Daniel pentru avva Arsenie că toată noaptea petrecea priveghind şi când voia să doarmă dimineața pentru nevoia firii, zicea somnului: „Vino, rob rău“. Şi ațipea puțin şezând şi îndată se scula.

15. Zis-a avva Arsenie, că de ajuns este monahului să doarmă un ceas, de este nevoitor.

16. Spuneau bătrânii, că s-au dat oarecând la Schetia puține smochine uscate şi, ca unele ce erau de nimic, nu i-au trimis lui avva Arsenie, ca să nu se pară că îl ocărăsc. Iar bătrânul auzind, n-a venit la biserică, zicând: „M-ați despărțit pe mine, nedându-mi binecuvântarea pe care a trimis-o Dumnezeu fraților şi de care nu am fost vrednic să mă împărtăşesc". Şi au auzit toți şi s-au folosit de smerenia bătrânului. Şi mergând preotul, i-a dus lui smochinele, şi l-au adus pe el la biserică cu bucurie.

17. Spunea avva Daniel: „Atâția ani a petrecut cu noi și numai o măsură de grâu îi făceam pe an; şi când mergeam la el, mâncam din acel grâu".

18. Spunea iarăşi cineva pentru avva Arsenie, că numai odată într-un an schimba apa în care muia stâlpările de finic, şi-atunci nu mai adăuga la cea veche. Că împletea fâşii şi le cosea până la ceasul al şaselea. Şi l-au rugat bătrânii, zicând: „De ce nu schimbi apa stâlpărilor, că miroase greu?" Și le-a zis lor: „În locul mirodeniilor şi aromatelor, de care m-am îndulcit în lume, trebuie să iau acest miros".

19. Se zicea iarăşi că după ce auzea că s-au copt tot felul de poame, atunci singur zicea: „Aduceți-mi". Şi gusta o singură dată puțin din toate, mulțumind lui Dumnezeu.

20. S-a îmbolnăvit odată avva Arsenie la Schit şi întru atâta sărăcie ajunsese, încât trebuindu-i o cămășuță de in și neavând cu ce s-o cumpere, a luat de la unul milostenie şi a zis: „Mulțumescu-Ți Ție, Doamne, că m-ai învrednicit să iau milostenie pentru numele Tău".

21. Se spunea pentru dânsul, că era chilia lui departe de treizeci şi două de mile[5] [de Schetia] şi nu ieşea degrabă; căci alţii îi făceau slujba. Şi când s-a pustiit Schitul, a ieşit plângând şi zicând: „A pierdut lumea Roma şi călugării Schitul[6]"

———————————————

[5] 32 de mile înseamnă mai mult de 50 de kilometri

[6] Roma a căzut sub vizigoții lui Alaric în 410. Schetia a fost devastată în mai multe rânduri de incursiunile barbarilor; de exemplu în 357 şi 434 de saracini, în 407–408 şi 578 şi de tribul berberic al mazakinilor. Îndeosebi după distrugerea integrală din 407–408 mulți pustnici s-au refugiat în alte centre monahale: avva Siluan cu însoțitorii lui s-au dus în Sinai şi avva Sisoe în Clisma.

22. Întrebat-a avva Marcu pe avva Arsenie, zicând: „Bine este a nu avea cineva în chilia sa mângâiere? Că am văzut pe un frate care avea puţine verdeţuri şi le smulgea pe ele". Şi a zis avva Arsenie: „Bine este, însă după aşezarea omului; că de nu va avea putere într-acest chip de petrecere, iarăşi le va sădi".

23. Povestit-a avva Daniil, ucenicul lui avva Arsenie, zicând: „M-am aflat odată aproape de avva Alexandru şi l-a apucat pe el o durere şi din pricina acelei dureri s-a întins cu faţa în sus. S-a întâmplat atunci să vină fericitul Arsenie ca să vorbească cu el; şi l-a văzut întins. Deci, după ce i-a vorbit, i-a zis lui: „Cine era mireanul acela pe care l-am văzut aici?" Şi i-a zis avva Alexandru: „Unde l-ai văzut?" Şi a zis: „Când mă coboram din munte, am căutat aici spre peşteră şi am văzut pe cineva întins cu faţa în sus". Şi i-a făcut lui metanie, zicând: „Iartă-mă, eu am fost; căci mă apucase o durere". Şi i-a zis lui bătrânul: „A, tu ai fost? Bine. Eu am socotit că este vreun mirean, şi pentru aceasta te-am întrebat".

24. Altădată avva Arsenie a zis către avva Alexandru: „După ce vei despica smicelele tale, vino să guşti cu mine; iar de-ţi vor veni străini, mănâncă cu ei". Dar avva Alexandru lucra încet și moale și, sosind ceasul, încă mai avea smicele și voind să păzească cuvântul bătrânului, a stat să sfârșească smicelele. Deci, văzând avva Arsenie că a zăbovit, a luat gustarea, socotind că a avut străini. Iar avva Alexandru după ce a sfârșit târziu, s-a dus. Şi i-a zis lui bătrânul: „Ai avut străini?" Iar el a răspuns: „Nu!" Şi i-a zis lui iarăşi: „Dar cum nu ai venit?" Iar el a zis: „Pentru că mi-ai spus: « după ce vei despica smicelele tale, vino». De

aceea, păzind cuvântul tău, n-am venit, fiindcă nu terminasem“. Şi s-a minunat bătrânul de luarea aminte a lui cea cu de-amănuntul şi i-a zis: „Mai de dimineaţă să dezlegi postul, ca şi pravila să ţi-o faci şi apa ta să o bei; iar de nu, degrabă are să se bolnăvească trupul tău“.

25. A mers odată avva Arsenie într-un loc, şi era acolo trestie şi se mişca din cauza vântului. Şi a întrebat bătrânul pe fraţi: „Ce este sunetul acesta?“ Iar fraţii i-au spus că este sunetul trestiei. Zis-a bătrânul către dânşii: „Cu adevărat, de va şedea cineva în linişte şi va auzi glas de pasăre, nu are inima aceeaşi linişte; cu atât mai mult voi, având sunetul trestiilor acestora“.

26. Spunea avva Daniil, că oarecari fraţi vrând să meargă la Tebaida pentru torturi de in, au zis: „Cu acest prilej să-l vedem şi pe avva Arsenie“. Şi a intrat avva Alexandru şi a zis bătrânului: „Nişte fraţi venind de la Alexandria, voiesc să te vadă“. Zis-a bătrânul: „Înştiinţează-te de la dânşii, pentru care pricină au venit“. Şi înştiinţându-se că merg la Tebaida pentru in, a vestit bătrânului. Şi el a zis: „Cu adevărat, nu vor vedea faţa lui Arsenie, căci nu au venit pentru mine, ci pentru treaba lor“. Odihneşte-i pe ei şi-i sloboade cu pace, zicându-le că bătrânul nu poate să-i întâmpine.

27. Un frate s-a dus la chilia lui avva Arsenie la Schit şi s-a uitat pe fereastră şi a văzut pe bătrânul peste tot ca focul (căci era vrednic fratele de a vedea unele ca acestea). Şi cum a bătut, a ieşit bătrânul şi văzând pe fratele ca şi spăimântat, i-a zis lui: „Este multă vreme de când baţi? Nu cumva ai văzut ceva?“ Şi i-a răspuns lui fratele: „Nu!“ Şi după ce-a vorbit cu el, i-a dat drumul.

28. Şezând odată avva Arsenie la Canop[7], a venit de la Roma o fecioară de bun neam, bogată foarte şi temătoare de Dumnezeu, ca să-l vadă. Şi fiind primită de arhiepiscopul Teofil, l-a rugat ca să-l înduplece pe bătrânul să o primească. Şi venind [arhiepiscopul] la el, l-a rugat zicând: „Cutare fecioară, de bun neam, a venit de la Roma şi voieşte să te vadă“. Iar bătrânul n-a primit să se întâlnească cu ea. Deci, după ce i-a vestit aceasta, ea a poruncit să i se pregătească dobitoacele, zicând: „Cred lui Dumnezeu că-l voi vedea. Că nu om am venit să văd – căci sunt şi în cetatea noastră mulţi oameni; ci prooroc am venit să văd“.

Şi după ce a ajuns la chilia bătrânului, din iconomia lui Dumnezeu, a găsit pe bătrânul petrecând afară din chilie, zăbovindu-se cu oarecare lucrare; şi văzându-l, a căzut la picioarele lui. El însă a ridicat-o cu mânie și a luat seama la dânsa zicând: „Dacă faţa mea vrei s-o vezi, iat-o, priveşte-o!“ Iar ea de ruşine n-a căutat la faţa lui. Şi i-a zis bătrânul: „N-ai auzit de lucrurile mele? Acestea sunt de nevoie să le vezi. Cum ai îndrăznit să faci atâta cale pe mare? Nu ştii că eşti femeie şi nu ţi se cade să ieşi niciodată nicăieri? Sau ca să mergi la Roma şi să zici către celelalte femei: « Am văzut pe Arsenie », şi să se facă marea drum de femei, care să vină la mine?“ Iar ea a zis: „De va voi Domnul, nu voi lăsa pe niciuna să vină aici. Ci roagă-te pentru mine şi mă pomeneşte totdeauna!“ Iar el răspunzând a zis: „Mă rog lui Dumnezeu, ca să se şteargă pomenirea ta din inima mea“. Şi acestea auzind, a ieşit tulburată. Şi dacă a venit în cetate, de mâhnire a căzut în friguri. Şi a vestit fericitului Teofil arhiepiscopul că e bolnavă. Şi venind la ea, o ruga să-i spună ce are. Iar ea a zis către dânsul: „O, de n-aş mai fi venit aici! Că am zis bătrânului: «Pomeneşte-mă pe mine», şi el a zis: «Mă rog lui Dumnezeu, ca să se şteargă pomenirea ta din inima mea». Şi iată, eu mor de mâhnire“. Şi i-a zis ei arhiepiscopul: „Au nu ştii că eşti femeie şi prin femei vrăjmaşul îi luptă pe sfinţi? Pentru aceasta a zis bătrânul aşa; că pentru sufletul tău se roagă totdeauna“. Şi aşa s-a mângâiat sufletul ei şi s-a dus cu bucurie la ale sale.

———————————————

[7] Oraş situat pe unul din braţele vestice ale Deltei Nilului, la 25 km de Alexandria. În antichitate era cel mai important port al Egiptului, pe unde trecea tot comerţul dintre greci şi egipteni.

29. Povestit-a avva Daniil pentru avva Arsenie, că a venit odată un magistru (învățător de legi), aducându-i o diată (testament) a unui boier, rudenie a lui, care îi lăsa foarte multă moştenire. Şi luând-o pe ea, a vrut să o rupă și a căzut magistrul la picioarele lui, zicând: „Rogu-te, nu o rupe, că mi se ia capul“. Şi i-a zis avva Arsenie: „Eu mai înainte de acela am murit, iar el acum a murit“. Şi l-a trimis înapoi, nimic primind.

30. Se spunea iarăși pentru el, că în seara sâmbetelor, pe când se lumina spre duminică, lăsa soarele înapoia lui şi întindea mâinile la cer, rugându-se, până iarăși strălucea soarele înaintea feței lui și așa ședea.

31. Se zicea pentru avva Arsenie şi pentru avva Teodor al Fermei că, mai mult decât toate, urau slava oamenilor. Pentru aceasta Arsenie nu întâmpina lesne pe cineva, iar avva Teodor întâmpina cu adevărat, dar ca o sabie îi era.

32. Şezând odată avva Arsenie în părțile cele de jos şi supărându-se acolo, a socotit să lase chilia și neluând nimic dintr-însa, aşa s-a dus către ucenicii săi faraniți Alexandru şi Zoil. Deci i-a zis lui Alexandru: „Scoală-te şi mergi cu corabia pe râu în sus". Şi a făcut aşa. Şi lui Zoil i-a zis: „Vino cu mine până la râu şi îmi caută o corabie care să meargă la Alexandria, și apoi ia și tu o corabie pe râu în sus până la fratele tău!" Iar Zoil, tulburându-se pentru cuvântul acesta, a tăcut. Şi aşa s-au despărțit unii de alții. Deci bătrânul s-a pogorât în părțile Alexandriei şi s-a îmbolnăvit de boală grea. Iar slujitorii [ucenicii] lui au zis unul către altul: „Nu cumva vreunul din noi a mâhnit pe bătrânul şi pentru aceasta s-a despărțit de noi?" Şi n-au aflat nimic întru ei, nici că nu l-au ascultat pe dânsul cândva. Iar după ce s-a însănătoşit bătrânul a zis: „Mă voi duce la Părinții mei". Şi aşa mergând cu corabia pe râu în sus, a venit la Petra, unde erau slujitorii lui. Şi fiind el aproape de râu, venind o copilă etiopiană, s-a atins de cojocul lui. Iar bătrânul a certat-o; dar copila i-a zis: „De eşti călugăr, du-te la munte!" Iar bătrânul, umilindu-se de cuvântul acesta, zicea întru sine: „Arsenie, de eşti călugăr, du-te la munte!" Şi numaidecât după acestea, au venit întru întâmpinarea lui Alexandru şi Zoil. Şi căzând ei la picioarele lui, s-a aruncat şi bătrânul jos, şi au plâns câteştrei. Şi a zis bătrânul: „Nu ați auzit că m-am îmbolnăvit?" Şi i-au zis lui: „am auzit". Şi a zis bătrânul: „Şi pentru ce nu ați venit să mă vedeți?" Şi i-a zis lui avva Alexandru: „Despărțirea ta de noi nu a fost plăcută şi mulți nu s-au folosit, zicând: «De nu ar fi călcat cuvântul bătrânului nu s-ar fi despărțit de dânşii»". Zis-a lor: „Iarăşi dar vor zice oamenii: «Nu a aflat porumbița odihnă picioarelor sale şi s-a întors la Noe în corabie.» (Fac. 8, 9)". Şi aşa s-au mângâiat și a petrecut cu dânșii până la sfârşitul său.

33. Zis-a avva Daniil: „Ne-a povestit nouă avva Arsenie ca pentru altul – deşi poate chiar el era – că şezând un bătrân în chilia sa i-a venit un glas zicând: «Vino şi îți voi arăta lucrurile oamenilor». Şi sculându-se, a ieşit; şi l-a dus într-un loc, şi i-a arătat un etiopian tăind lemne şi făcând o povară mare. Şi se căznea acela să o ridice, dar nu putea; şi în loc de a mai lua din ea, el încă mai tăia lemne şi adăuga peste povară. Şi a făcut aceasta vreme îndelungată.
Şi mergând puțin mai înainte i-a arătat un om stând lângă un lac şi scoțând apă din el şi turnând-o într-un jgheab găurit, din care apa curgea iarăşi în lac.

Şi i-a zis lui iarăşi: «Vino să-ţi arăt altul». Şi a văzut o biserică şi doi oameni călări pe cai ţinând o prăjină de-a curmezişul, unul împotriva celuilalt; şi voiau să intre pe uşă şi nu puteau, pentru că era prăjina de-a curmezişul. Şi nici unul nu s-a smerit pe sine înapoia celuilalt, ca să întoarcă prăjina dreaptă; şi pentru aceasta au rămas afară de uşă. «Aceşti oameni – i-a zis vocea – sunt cei care poartă jugul dreptăţii cu mândrie, şi nu s-au smerit ca să se îndrepteze pe ei înşişi şi să călătorească pe calea cea smerită a lui Hristos; pentru aceasta şi rămân afară de împărăţia lui Dumnezeu. Iar cel ce tăia lemne, este omul cel întru multe păcate care, în loc de a se pocăi, adaugă alte fărădelegi la păcatele sale. Şi cel ce scotea apă este cel care face lucruri bune, dar pentru că are întru ele amestecare rea, cu aceasta prăpădeşte şi lucrurile cele bune ale sale. Deci tot omul trebuie să fie treaz la lucrurile sale, ca să nu se ostenească în deșert»".

34. Tot acesta a povestit că odată au venit nişte părinţi de la Alexandria ca să-l vadă pe avva Arsenie. Şi unul dintre dânșii era unchi al lui Timotei celui de demult, care a fost arhiepiscop al Alexandriei și se numea neagonisitor, adică sărac. Și avea tovarăş pe unul din copiii fratelui său. Iar bătrânul se afla atunci bolnav şi nu a voit să-i întâlnească pe ei, ca să nu mai vină şi alții să-l supere. Și era atunci la Petra Troiei iar ei s-au întors mâhniți. După aceea s-a întâmplat de s-a făcut năvălire a barbarilor, şi venind el, a petrecut prin părţile cele de jos. Şi auzind aceia, iarăşi au venit să-l vadă şi cu bucurie i-a primit pe dânșii. Şi i-a zis lui fratele care era cu ei: „Nu ştii, avvo, că noi am venit şi la Troia să te vedem şi nu ne-ai primit?" Şi i-a zis lui bătrânul: „Voi aţi gustat pâine şi aţi băut apă, iar eu, fiule, cu adevărat, nici pâine, nici apă n-am gustat, nici am şezut jos, chinuindu-mă pe mine până când m-am înştiinţat că aţi ajuns la locul vostru; căci şi voi pentru mine v-aţi ostenit. Însă iertaţi-mă, fraţilor". Şi mângâindu-se ei, s-au dus.

35. Acesta [avva Daniil] zicea, că l-a chemat într-o zi avva Arsenie şi i-a zis: „Odihneşte pe părintele tău, ca, după ce va merge către Domnul, să se roage pentru tine şi să-ţi fie bine".

36. Se spunea pentru avva Arsenie, că bolnăvindu-se odată în schit, s-a dus preotul şi l-a adus la biserică şi l-a pus pe aşternut cu o pernă mică la capul lui. Şi iată un bătrân venind să-l cerceteze pe el şi văzându-l pe aşternut şi perna sub capul lui, s-a smintit zicând: „Acesta este avva Arsenie? Şi pe acestea este

culcat?“ Şi luându-l preotul deoparte, i-a zis: „Ce lucru ai avut în satul tău?“ Iar el a zis: păstor am fost. „Cum dar – a mai întrebat el – petreceai viața ta?“ Iar el a zis: „Cu multă osteneală petreceam“. Şi i-a zis lui iarăşi: „Dar acum cum petreci la chilie?“ Iar el a zis: „Mai mult mă odihnesc“. Şi atunci i-a zis: „Vezi pe acest avva Arsenie? În lume era părinte al împăraților şi mii de robi încinşi cu brâuri de aur și cu brățări, și îmbrăcați cu haine de mătase stăteau înaintea lui; şi covoare scumpe erau sub picioarele lui. Iar tu, păstor fiind, nu ai avut în lume odihna pe care o ai acum și acesta n-are aici desfătarea pe care a avut-o în lume. Iată, dar, tu te odihneşti iar acesta se trudește“. Iar el auzind acestea, s-a umilit și a pus metanie zicând: „Iartă-mă, avvo, că am greșit. Într-adevăr, aceasta este calea cea adevărată: că acesta a venit la smerenie, iar eu la odihnă“. Şi folosindu-se bătrânul, s-a dus.

37. A venit un părinte la avva Arsenie şi, bătând în uşă, bătrânul i-a deschis, socotind că este slujitorul său. Şi dacă a văzut că este altul, s-a aruncat cu fața la pământ. Iar acela i-a zis lui: „Scoală, avvo, ca să mă închin ție“. Şi i-a zis bătrânul lui: „Nu mă scol, de nu te vei duce“. Şi mult rugându-se, nu s-a sculat până ce s-a dus.

38. Se spunea pentru un frate care a venit la schit ca să-l vadă pe avva Arsenie, că venind la biserică, se ruga clericilor, ca să se întâlnească cu avva Arsenie. Deci i-au zis lui: „Odihneşte-te puțintel, frate, și-l vei vedea“. Iar el a zis: „Nu gust nimic de nu mă voi întâlni cu el“. Au trimis dar un frate ca să-l ducă, că era departe chilia lui. Şi bătând în uşă, au intrat amândoi şi închinându-se bătrânului, au şezut tăcând. Deci a zis fratele cel de la biserica schitului: „Eu mă duc, rugați-vă pentru mine!“ Iar fratele cel străin, neaflând îndrăzneală către bătrânul, a zis fratelui: „Vin şi eu cu tine“. Şi au ieşit împreună. Însă fratele cel străin l-a rugat zicând: „Ia-mă şi la avva Moise cel din tâlhari“. Şi venind ei la acela, i-a primit cu bucurie şi găzduindu-i, i-a slobozit. Şi i-a zis fratele cel ce-i ducea: „Iată, te-am dus la cel străin (Arsenie) și la egiptean (Moise); care dintr-amâdoi ți-a plăcut?“ Iar el, răspunzând, a zis: „Mie, astădată, egipteanul mi-a plăcut“. Şi auzind unul din părinți acestea, s-a rugat lui Dumnezeu zicând: „Doamne, arată-mi lucrul acesta, că unul fuge pentru numele Tău, iar altul îmbrățişează pentru numele Tău“. Şi, iată, i s-au arătat două corăbii mari pe râu şi a văzut pe avva Arsenie şi pe Duhul lui Dumnezeu plutind cu liniște într-una; iar avva Moise și îngerii lui Dumnezeu plutind în alta, și îl hrăneau pe el cu faguri de miere.

39. Zicea avva Daniil că vrând să moară avva Arsenie le-a poruncit, zicând:«Să nu va îngrijiți să faceți dragoste (milostenie) pentru mine. Că eu de mi-am făcut mie dragoste, aceasta am s-o găsesc »“.

40. Când era avva Arsenie să moară, s-au tulburat ucenicii lui. Şi le-a zis lor: „Încă nu a venit ceasul; iar când va veni ceasul, vă voi spune vouă. Însă am să mă judec cu voi la divanul lui Hristos de veți da trupul meu cuiva“. Iar ei au zis: „Şi ce vom face, că nu ştim să-l îngropăm?“ Şi le-a zis lor bătrânul: „Nu ştiți să legați o funie de piciorul meu şi să mă trageți la munte?“
Şi acesta era cuvântul bătrânului, adică obişnuia bătrânul a zice: „Arsenie, pentru ce ai ieşit [din lume]? Că am greșit, de multe ori m-am căit; iar că am tăcut, niciodată“. Iar când era aproape de a muri, l-au văzut frații plângând şi i-au zis: „Într-adevăr şi tu te temi, părinte?“ Şi le-a zis lor: „Într-adevăr, frica ce este cu mine acum, în ceasul acesta, cu mine este de când m-am făcut călugăr“. Şi aşa a adormit [întru Domnul].

41. Se mai spunea că în toată vremea vieții sale, când şedea la lucrul mâinilor, avea o cârpă în sân, pentru lacrimile care curgeau din ochii săi. Şi auzind avva Pimen că a adormit [întru Domnul], lăcrimând a zis: „Fericit eşti, avvo Arsenie, că te-ai plâns pe tine în lumea aceasta. Că acela ce nu se plânge pe sine aici, acolo se va plânge veşnic. Deci, ori aici de voie, ori acolo de chinuri, este cu neputință a nu plânge“.

42. Povestit-a avva Daniil pentru dânsul, că niciodată nu voia să grăiască vreo întrebare din Scriptură, măcar că putea să grăiască, de ar fi voit. Încă nici scrisoare degrabă nu scria. Şi când venea la biserică câteodată, şedea dinapoia stâlpului, ca nimeni să nu vadă fața lui, nici el să caute la altul. Şi era chipul lui îngeresc ca al lui Iacov. Era cu totul alb, încuviințat la trup, dar uscățiv. Şi avea barba lungă, ajungând până la pântece iar perii ochilor căzuseră de plâns. Şi era lung, dar se gârbovise de bătrânețe. Şi a murit în vârsta de nouăzeci şi cinci ani. A petrecut în palaturile fericitului întru pomenire, împăratului Teodosie cel mare, ani patruzeci, făcându-se părinte al fiilor lui, Arcadie şi Onorie. Şi acolo a făcut ani patruzeci, iar zece ani a făcut la Troin al Babilonului celui de sus, în preajma Memfisului şi trei ani în Canopul Alexandriei şi ceilalți doi i-a petrecut iarăşi în Troin şi acolo a adormit, săvârşindu-şi călătoria cu pace şi cu frica lui Dumnezeu. Căci era bărbat bun şi plin de Duh Sfânt şi de credința. Şi

mi-a lăsat mie haina lui cea de piele şi veşmântul cel alb de păr şi încălţămintele cele de coajă de finic. Şi eu nevrednicul – zice avva Daniil – le-am purtat pe ele ca să mă binecuvintez.

43. Povestit-a iarăşi avva Daniil pentru avva Arsenie, că odată el a chemat pe părinţii mei, adică pe avva Alexandru şi pe Zoil şi smerindu-se pe sine, a zis: fiindcă dracii se luptă cu mine şi nu ştiu de mă fură în somn, deci în noaptea aceasta osteniţi-vă cu mine şi păziţi-mă, dacă dormitez la priveghere. Şi au şezut unul de-a dreapta lui şi altul de-a stânga, de cu seară, păstrând tăcere. Şi spuneau părinţii mei – zice avva Daniil – că noi am adormit şi nu ne-am sculat şi nu l-am simţit pe el, dacă dormitează. Şi către dimineaţă – Dumnezeu ştie, de la sine a făcut ca să socotim că a dormit, sau cu adevărat firea somnului a venit – a suflat trei suflături şi îndată s-a sculat, zicând: am dormit cu adevărat? Iar noi am răspuns: nu ştim!

44. Au venit odată oarecari bătrâni la avva Arsenie şi mult l-au rugat ca să se întâlnească cu dânsul. Iar el le-a deschis lor. Şi l-au rugat pe el să le spună lor cuvânt pentru cei ce se liniştesc şi cu nimeni nu se întâlnesc. Şi le-a zis lor bătrânul: când fecioara este în casa tatălui său, mulţi vor să se logodească cu dânsa. Iar după ce va lua bărbat, nu place tuturora; unii o defaimă, iar alţii o laudă şi n-are cinste aşa multă ca întâi când era ascunsă! Aşa şi cele ale sufletului: după ce se vor vădi, nu pot să încredinţeze pe toţi.

- PENTRU AVVA AGATHON -

1. Zis-a avva Petru, acela al lui avva Lot, că era odată la chilia lui avva Agathon şi a venit către acesta un frate, zicând: voiesc să locuiesc cu fraţii; deci spune-mi, cum voi locui cu ei? Zis-a lui bătrânul: ca în ziua dintâi, când intri la dânşii aşa să păzeşti străinătatea ta în toate zilele vieţii tale, ca să nu ai îndrăzneală cu dânşii. Zis-a avva Macarie lui: şi ce face îndrăzneala? Zis-a lui bătrânul: asemenea este îndrăzneala cu arşiţa cea mare, care când se face, toţi fug de la faţa ei, rodul pomilor îl strică. Zis-a avva Macarie lui: aşa de cumplită este îndrăzneala? Şi a zis avva Agathon: nu este altă patimă mai cumplită decât îndrăzneala; căci ea este maică şi născătoare a tuturor patimilor. Şi lucrătorul trebuie să se păzească de îndrăzneală, măcar singur de va fi în chilie. Căci ştiu

eu că un frate locuind multă vreme din chilie şi având un pătişor, a zis că s-a mutat din chilie, necunoscând pătişorul acesta. Unul ca acesta este lucrător şi luptător.

2. Zis-a avva Agathon: călugărul trebuie să nu lase conştiința să-l învinuiască în nici un lucru.

3. Zis-a iarăşi: fără de păzirea dumnezeieştilor porunci, nu sporeşte omul în nici o faptă bună.

4. Zis-a iarăşi: niciodată nu m-am culcat să dorm având (ceva) asupra cuiva, nici am lăsat pe cineva să se culce, să doarmă având (ceva) asupra mea. Aceasta, pe cât am putut.

5. Se spunea pentru avva Agathon, că s-au dus oarecari la dânsul auzind că are dreaptă şi mare socoteală. Şi vrând să-l cerce de a sa mânie, i-au zis lui: tu eşti Agathon? Am auzit pentru tine că eşti curvar şi mândru. Iar el a zis: ei bine, aşa este. Şi i-au zis lui: tu eşti Agathon bârfitorul şi clevetitorul? Iar el a zis: eu sunt. Au zis iarăşi: tu eşti Agathon ereticul? Iar el a răspuns: nu sunt eretic. Şi l-au rugat pe el, zicând: spune-ne nouă, pentru ce atâtea câte ți-am zis ție le-ai primit, iar cuvântul acesta nu l-ai suferit? Zis-a lor: cele dintâi asupra mea le scriu, căci este spre folosul sufletului meu. Iar cuvântul acesta eretic este despărțire de Dumnezeu şi nu voiesc să mă despart de Dumnezeu. Iar aceia auzind, s-au minunat de dreapta lui socoteală şi s-au dus zidiți, adică folosiți.

6. Povestesc unii pentru avva Agathon, că a făcut vreme multă zidind o chilie împreună cu ucenicii lui şi după ce au sfârşit ei chilia, au venit apoi să şadă în ea. Şi a văzut bătrânul în săptămâna dintâi lucrul ce nu-i folosea şi a zis ucenicilor săi: sculați-vă, să mergem de aici. Iar ei s-au tulburat, zicând: dacă avea socoteală de a ne muta, pentru ce am făcut atâta osteneală zidind chilia? Şi smintindu-se oamenii asupra noastră, iarăşi or să zică: iată, iarăşi s-au mutat nestatornicii. Şi văzându-i pe ei împuținați cu sufletul, le-a zis lor: deşi se vor

sminti vreunii, însă iarăşi se vor zidi alţii, zicând: fericiţi sunt unii ca aceştia, că pentru Dumnezeu s-au mutat şi toate le-au defăimat. Însă cel ce voieşte să vină, să vină, căci eu mă mut. Şi s-au aruncat ei pe sine la pământ, rugându-se până când vor fi iertaţi să călătorească împreună cu dânsul.

7. Se zicea, iarăşi pentru dânsul, că de multe ori s-a mutat, având numai la brâu cuţitaşul cu care spinteca smicelele.

8. A fost întrebat avva Agathon: ce este mai mare: osteneala cea trupească, sau păzirea celor dinăuntru? Iar bătrânul a zis: omul este asemenea unui pom; deci, osteneala cea trupească este frunza, iar păzirea celor dinăuntru este roada. Şi fiindcă, după ceea ce este scris: tot pomul care nu face roadă bună, se taie şi în foc se aruncă (Mt.VII, 19), arătat este că pentru roadă este toată osârdia noastră, adică pentru păzirea minţii. Dar este trebuinţă şi de acoperământul şi podoaba cea de frunze, care sunt ostenelile cele trupeşti.

9. L-au întrebat pe el iarăşi fraţii, zicând: care faptă bună, părinte, între petreceri, are mai multă osteneală? Zis-a lor: iertaţi-mă, eu socotesc că nu este altă osteneală, ca rugăciunea către Dumnezeu. Căci totdeauna când voieşte omul să se roage, voieşte vrăjmaşul să-l taie pe el căci el ştie că nu se împiedică de altceva, fără numai de rugăciunea cea către Dumnezeu. Şi toată petrecerea pe care o va face omul, răbdând întru dânsa, dobândeşte odihna. Iar rugăciunea până la răsuflarea cea de pe urmă, are trebuinţă de nevoinţă.

10. Şi era avva Agathon înţelept cu mintea şi fără de preget cu trupul şi se îndestula cu toate şi cu lucrul mâinilor şi cu hrana şi cu îmbrăcămintea.

11. Acesta mergea pe un drum cu ucenicii lui şi unul dintr-înşii găsind un păruţ de lemn verde pe drum, a zis bătrânului: părinte, porunceşte să-l iau. Iar bătrânul s-a uitat la el minunându-se şi i-a zis: l-ai pus acolo? Şi a răspuns fratele: nu! Şi a zis bătrânul: cum dar vrei să iei ceea ce nu ai pus?

12. Un frate a venit la avva Agathon, zicând: lasă-mă să locuiesc cu tine. Şi mergând pe drum a găsit puțin săpun şi l-a adus la el. Şi a zis bătrânul: unde ai găsit săpunul? Zis-a fratele: pe drum l-am găsit, când umblam şi l-am luat. Zis-a lui bătrânul: dacă ai venit să locuieşti cu mine, cum ai luat ceea ce n-ai pus? Şi l-a trimis să-l ducă de unde l-a luat.

13. Un frate a întrebat pe bătrânul, zicând: m-a ajuns o poruncă şi unde este poruncă, este război. Deci voiesc să merg pentru poruncă, dar mă tem de război. Şi a zis lui bătrânul: de ar fi fost Agathon, făcea porunca şi biruia războiul.

14. Făcându-se odată sobor la schit pentru o pricină şi punându-se la rânduială, mai pe urmă a venit şi acest Agathon şi a zis părinților: nu ați pus pricina la bună rânduială. Iar ei i-au zis lui: dar tu cine eşti de grăieşti aşa? Iar el a răspuns: fiu al omului. Căci este scris: de grăiți adică, dreptate după adevăr, judecați cele nedrepte, fiii oamenilor. (Psalm 57, 1).

15. Se spunea pentru avva Agathon, că trei ani s-a ostenit, ținând piatră în gura sa, până când s-a deprins să tacă.

16. Se spunea iarăşi pentru el şi pentru avva Amun, că atunci când vedea vreun vas, o dată spunea prețul şi ceea ce li se da, luau tăcând cu linişte. Şi iarăşi, când vroiau să cumpere ceva, ceea ce li se spunea, dau în tăcere şi luau vasul, negrăind nimic.

17. Acelaşi avva Agathon a zis: niciodată n-am dat dragoste, adică milostenie; ci milostenia mea era a da şi a lua, socotind că folosul fratelui meu este lucru al rodirii.

18. Acelaşi părinte când vedea vreun lucru şi voia gândul lui să-l judece, îşi zicea luişi: Agathoane, să nu faci tu aceasta! Şi aşa se liniştea gândul lui.

19. Acesta şi-a zis că mâniosul măcar de va scula vreun mort, nu este primit la Dumnezeu.

20. Avea odată avva Agathon doi ucenici, care petreceau viața sihăstrească deosebi. Deci, într-una din zile a întrebat pe unul: cum petreci în chilia ta? Iar el a zis: postesc până seara şi mănânc doi pesmeți. Şi i-a zis lui: bună este rânduiala mâncării, neavând osteneală prea mare. Zis-a şi celuilalt: tu cum petreci? Iar el a zis: două zile postesc şi doi pesmeți mănânc. Şi i-a zis lui bătrânul: te osteneşti foarte mult, suferind două războaie. Că de mănâncă cineva în fiecare zi şi nu se satură, se osteneşte. Dar este altul care voieşte să postească câte două zile şi să se sature. Iar tu îndoit postind, nu te saturi.

21. Un frate a întrebat pe avva Agathon pentru păcatul curviei şi i-a răspuns aceluia: mergi, aruncă neputința ta înaintea lui Dumnezeu şi vei avea odihnă.

22. S-a bolnăvit odată avva Agathon şi un oarecare din bătrâni. Şi zăcând ei în chilie, citea un frate la cartea Facerii şi a venit la capul unde zice Iacov: Iosif nu este, Simeon nu este; şi pe Veniamin îl veți lua? Şi îmi veți pogorî bătrânețile cu mâhniciune la iad! (Fc. 47, 36 şi 37.) Şi răspunzând bătrânul, a zis: nu-ți ajung ceilalți zece, avvo Iacove? Zis-a avva Agathon: încetează, bătrânule! Dacă Dumnezeu este Cel ce îndreptează, cine este cel ce osândeşte? (Rom. VIII, 33 şi 34.)

23. Zis-a avva Agathon: de-mi va fi cineva foarte iubit şi voi cunoaşte că mă duce în vreo greşeală, îl înlătur de la mine.

24. Zis-a lui iarăşi: omul trebuie să ia aminte în tot ceasul la judecata lui Dumnezeu.

25. Oarecari fraţi vorbind pentru dragoste, avva Iosif a zis: au noi ştim ce este dragostea? Şi spunea pentru avva Agathon că avea un cuțitaş şi a venit la el un frate şi l-a lăudat şi nu l-a lăsat să iasă până ce nu a luat cuţitaşul.

26. Zicea avva Agathon: de mi-ar fi fost cu putință să găsesc un bubos să-i dau trupul meu şi să iau pe al lui, bucurie aş fi avut, căci aceasta este dragostea cea desăvârşită.

27. Se spunea iarăşi pentru dânsul, că venind odată în cetate să-şi vândă vasele, adică lucrul mâinilor sale, a găsit pe un om străin, lepădat pe uliță şi bolnav, neavând cine să-l caute. Şi a rămas bătrânul cu dânsul luând o casă cu chirie şi din lucrul mâinilor sale plătea chiria, iar ce-i mai rămânea cheltuia la trebuința bolnavului. Şi a petrecut patru luni, până când s-a vindecat bolnavul. Şi aşa bătrânul s-a dus la chilia sa cu pace.

28. Spunea avva Daniil, că mai înainte de a veni avva Arsenie la părinţii mei, au rămas şi ei cu avva Agathon. Şi iubea avva Agathon pe avva Alexandru, că era nevoitor şi blând. Şi s-a întâmplat ca toţi ucenicii lui să-şi spele hainele în râu, iar avva Alexandru spăla încet. Ceilalţi fraţi au zis bătrânului: fratele Alexandru nu face nimic. Şi vrând să-i odihnească, i-a zis lui: frate Alexandre, spală-le bine căci sunt inuri. Iar el dacă a auzit, s-a mâhnit. Şi după aceasta l-a mângâiat pe el bătrânul, zicând: au doară, nu ştiam, că bine faci? Dar acestea ţi le-am spus înaintea lor, ca să odihnesc cugetul lor cu ascultarea ta, frate.

29. Se povesteşte pentru avva Agathon, că se silea să facă toate poruncile şi când trecea în corabie, el întâi apuca lopata şi când mergeau la dânsul fraţii, îndată după rugăciune, mâna lui punea masa, căci era plin de dragostea lui Dumnezeu. Iar când a vrut să se săvârşească, a rămas trei zile având ochii deschişi şi nemişcaţi. Şi l-au mişcat fraţii zicând: avvo Agathoane, unde eşti? Şi le-a răspuns lor: înaintea judecăţii stau. I-au zis lui: şi tu te temi, părinte? Le-a zis lor: cu adevărat m-am silit după puterea mea, ca să păzesc poruncile lui Dumnezeu; dar om sunt şi de unde ştiu de au plăcut lucrurile mele lui Dumnezeu! Şi i-au zis lui: dar nu nădăjduieşti, că lucrul tău este după Dumnezeu? Zis-a bătrânul: nu nădăjduiesc, de nu voi întâmpina pe Dumnezeu,

căci alta este judecata lui Dumnezeu, şi alta a oamenilor. Iar când au vrut să-l mai întrebe alt cuvânt, le-a zis lor: faceți bine şi nu mai grăiți acum cu mine, căci n-am vreme. Şi îndată s-a săvârşit cu bucurie. Că-l vedeau trăgându-se, în ce fel heretiseşte cineva pe prietenii şi iubiții săi. Avea însă păzire mare în toate şi zicea, că fără de păzire mare nu păşeşte omul la nici o faptă bună.

30. A intrat odată avva Agathon în cetate să-şi vândă puținele vase şi a găsit pe un lepros lepădat în cale. I-a zis lui leprosul: unde te duci? şi i-a răspuns avva Agathon: în cetate, să vând nişte vase. Zis-a lui leprosul: fă milostenie, de mă ia acolo! Şi luându-l pe spatele său, l-a dus în cetate. I-a zis lui acesta: unde vei vinde vasele tale, acolo să mă pui. Şi a făcut bătrânul aşa. Şi după ce vindea un vas, zicea bubosul: cu cât l-ai vândut? Şi-i răspundea: cu atâta. Şi-i zicea iarăşi: cumpără-mi o plăcintă. Şi-i cumpăra. Şi iar vindea alt vas. Şi îi zicea leprosul iarăşi: dar acesta cu cât? Şi-i răspunse bătrânul: cu atâta. Şi-i zicea: cumpără-mi acest lucru. Şi-i cumpăra. Deci după ce a vândut toate vasele şi vroia să se ducă, i-a zis bubosul: te duci? Şi i-a răspuns lui: da! Şi i-a zis din nou: fă iarăşi milostenie, de mă du unde m-ai găsit! Şi luându-l pe spatele lui, l-a dus la locul lui. Şi i-a zis lui: binecuvântat eşti Agathone, de Domnul în cer şi pe pământ. Şi ridicând ochii săi, pe nimeni n-a văzut. Că a fost îngerul Domnului care a venit să-l ispitească.

- Pentru avva Ammona -

1. Un frate a întrebat pe avva Ammona, zicând: spune-mi un cuvânt ca să mă mântuiesc! Şi i-a răspuns bătrânul: mergi şi-ți fă gândul tău, precum fac făcătorii de rele, care sunt în temniță. Că aceia întreabă pururea pe oameni: unde este stăpânitorul şi când va veni. Şi din acea aşteptare plâng. Aşa şi călugărul; trebuie să ia aminte totdeauna şi să-şi mustre sufletul său zicând: vai mie! Cum am să stau înainte la judecata lui Hristos? Şi cum am să-i dau Lui răspuns? Dacă aşa vei cugeta totdeauna, poți să te mântuieşti.

2. Spuneau unii pentru avva Ammona, că şi vasilisc (şarpe veninos) a omorât. Căci ducându-se în pustie ca să scoată apă din fântână şi văzând un vasilisc, s-a pus cu fața în jos, zicând: Doamne, sau eu am a muri, sau acesta! Şi îndată a crăpat vasiliscul, cu puterea lui Hristos.

3. Zis-a avva Ammona: patrusprezece ani am făcut în schit, rugându-mă lui Dumnezeu noaptea şi ziua, ca să-mi dăruiască să biruiesc mânia.

4. Povestit-a unul din părinți că era la chilii[8] un bătrân ostenitor purtând rogojină şi mergând, s-a dus la avva Ammona. Şi l-a văzut pe el bătrânul purtând rogojina şi i-a zis lui: aceasta nimic nu te foloseşte. Şi l-a întrebat pe el bătrânul, zicând: trei gânduri mă supără; sau să merg în pustietăți, sau să mă duc în străinătate, unde nimeni nu mă cunoaşte, sau să mă închid în chilie şi cu nimeni să nu mă întâlnesc, mâncând după două zile. Zis-a avva Ammona lui: nici una dintr-acestea trei nu-ți este de folos să faci; ci mai vârtos şezi în chilia ta şi mănâncă puțin în fiecare zi şi ai totdeauna cuvântul vameşului în inima ta. Şi aşa poți să te mântuieşti.

———————————

[8] Chiliile (Kellia) se situau la 70 km sud-est de Alexandria, la intrarea în deşertul libian, şi 18–20 km sud de Nitria (aşezare întemeiată de avva Amun), de care a şi depins inițial, fiind un loc de o mai mare retragere pentru monahii din Nitria doritori de o asceză mai aspră şi de o viață de liniştire, mai isihastă.

5. Unor frați li s-a întâmplat o scârbă la locul lor şi vrând să-l părăsească s-au dus la avva Ammona. Şi iată, bătrânul mergea cu corabia pe apă şi văzându-i umblând pe marginea râului, a zis corăbierilor: scoateți-mă la uscat! Şi chemând pe frați, le-a zis lor: eu sunt Ammona, la care voiți să mergeți. Şi mângâindu-le inimile lor, i-a făcut de s-au întors înapoi de unde ieşiseră. Că nu avea pricina vătămare de suflet, ci scârbă omenească.

6. Venit-a odată avva Ammona să treacă un râu şi a găsit o corabie dregându-se şi a şezut lângă dânsa. Şi iată altă corabie (luntre) a venit şi a trecut pe oamenii care erau acolo. Şi i-au zis lui: vino şi tu avvo şi treci la noi. Iar el le-a zis lor: de nu voi trece cu corabia cea de obşte, în alta nu mă sui. Şi avea o legătură de smicele şi şedea împletind funie şi iarăşi despletind-o, până ce s-a dres corabia, aşa a trecut. Deci i-au făcut frații metanie, zicând: pentru ce ai făcut aceasta? Şi le-a zis lor bătrânul: ca nu totdeauna grăbindu-mă gândul, să umblu. Ci şi aceasta este pildă, ca să umblăm în calea lui Dumnezeu, cu orânduială.

7. A purces odată avva Ammona să meargă la avva Antonie şi a pierdut drumul. Şi şezând, a adormit puţin. Şi sculându-se din somn, s-a rugat lui Dumnezeu, zicând: mă rog Ţie, Doamne, Dumnezeul meu, să nu pierzi zidirea Ta. Şi i s-a arătat lui ca o mână de om atârnată de cer, arătându-i drumul, până când a venit şi a stătut deasupra peşterii lui avva Antonie.

8. Acestui avva Ammona i-a proorocit avva Antonie, zicând: o să sporeşti întru frica lui Dumnezeu. Şi scoţându-l afară din chilie, i-a arătat o piatră şi i-a zis: ocărăşte piatra aceasta şi o bate. Iar el a făcut aşa. Şi i-a zis avva Antonie: nu cumva a grăit piatra? Iar el a zis: nu. Şi i-a zis iarăşi avva Antonie: aşa şi tu, o să ajungi această măsură. Ceea ce s-a şi făcut, căci a sporit avva Ammona atâta, încât din multa bunătate nu mai cunoştea ce este răutatea. Şi aşa făcându-se el episcop, au adus la el o fecioară având în pântece şi i-au zis lui: cutare au făcut lucrul acesta, dă-le lor canon, adică pedeapsă pentru păcat! Iar el, făcând semnul crucii pe pântecele ei, a poruncit să i se dea şase perechi de cearşafuri, zicând: nu cumva mergând, să nască şi va muri, sau ea sau pruncul şi nu va afla cele de îngropare? Iar pârâşii ei i-au zis lui: de ce ai făcut aceasta? Dă-le canon! Iar el a zis lor: vedeţi, fraţilor, că aproape este de moarte şi ce pot eu să fac? Şi a slobozit-o pe ea şi n-a îndrăznit bătrânul să osândească pe nimeni.

9. Se spunea pentru dânsul, că au venit unii la el să se judece, iar bătrânul se făcea nebun. Şi iată, o femeie zicea către vecina ei: acest bătrân este nebun. Şi a auzit-o pe ea bătrânul şi chemând-o, îi zice: câte osteneli am făcut eu prin pustii, ca să câştig nebunia aceasta şi pentru tine să o prăpădesc astăzi pe ea? Nu!

10. A venit odată avva Ammona să guste ceva într-un loc şi era acolo unu care avea nume rău. Şi ce s-a întâmplat de a venit o femeie şi a intrat în chilia fratelui celui ce avea nume rău. Deci, aflând cei ce locuiau în locul acela s-au tulburat şi s-au adunat ca să-l izgonească pe el din chilie. Şi cunoscând că episcopul Ammona este în locul acela, venind l-au rugat să meargă împreună cu dânşii. Şi înţelegând fratele, luând femeia, a ascuns-o într-un chiup mare. Şi până să vină norodul, a văzut avva Ammona ceea ce se făcuse şi pentru Dumnezeu a acoperit lucrul. Şi intrând, a şezut deasupra chiupului şi a poruncit să se caute toată chilia. Deci, după ce au căutat şi nu au aflat pe femeie,

a zis avva Ammona, ce este aceasta? Dumnezeu să vă ierte! Şi rugându-se, a făcut pe toţi să se ducă şi apucând de mână pe frate, i-a zis: ia aminte de tine, frate! Şi aceasta zicând, s-a dus.

11. A fost întrebat avva Ammona: care este calea cea strâmtă şi îngustă? Şi răspunzând, a zis: calea strâmtă şi îngustă aceasta este, să-şi silească cineva gândurile sale şi să-şi taie voile sale pentru Dumnezeu. Şi aceasta este ceea ce s-a zis de apostoli: Iată noi am lăsat toate şi am venit după Tine (Mat. XIX, 27.).

- PENTRU AVVA AHILA -

1. S-au dus odată trei bătrâni la avva Ahila şi unul dintr-înşii avea nume rău. Şi i-a zis unul din bătrâni: avvo, fă-mi o mreajă (plasă)! Iar el a zis: nu-ţi fac. Şi celălalt i-a zis: fă milostenie, ca să-ţi avem pomenirea ta în mănăstire! Iar el a zis: n-am vreme. Îi zice lui celălalt, care avea numele cel rău: fă-mi mie o mreajă, avvo, ca s-o am din mâinile tale! Iar el răspunzând îndată, i-a zis: îţi voi face. Şi i-au zis lui deosebi cei doi bătrâni: cum noi te-am rugat şi n-ai voit să ne faci, iar acestuia i-ai zis că-i vei face? Le-a zis lor bătrânul: v-am zis vouă că nu vă fac şi nu v-aţi mâhnit, fiindcă nu am vreme. Iar acestuia de nu-i voi face, va zice: pentru păcatul meu auzind bătrânul nu a voit să-mi facă, şi îndată tăiem aţa. Deci cu aceasta am ridicat sufletul lui, ca să nu fie înghiţit de mâhnire unul ca acesta (Corint. II, 7.).

2. Zis-a avva Vitimie: pogorându-mă eu odată la schit, mi-au dat unii puţină miere, ca să le dau bătrânilor şi am bătut în uşa chiliei lui avva Ahila ca să-i dau lui. Iar el a zis: cu adevărat, frate, nu mi-ar fi fost voia să-mi baţi acum în uşă, chiar de ar fi fost mană. Dar nici la altă chilie nu te mai duce. Deci m-am dus la chilia mea şi le-am dus la biserică.

3. A venit odată avva Ahila la chilia lui avva Isaia în schit şi l-a găsit mâncând: acesta pusese sare şi apă într-un castron. Şi văzându-l bătrânul că a ascuns castronul după funii, i-a zis: spune-mi ce mănânci? Iar el a zis: iartă-mă avvo, că tăiam smicele şi m-am suit pe arşiţă şi-am pus în gura mea pâine cu sare; că mi

s-a uscat gâtlejul de arşiţă şi nu se pogora pâinea. Pentru aceasta am fost silit de am pus puţină apă peste sare, ca aşa să pot gusta. Deci, iartă-mă! Şi a zis bătrânul: veniţi de vedeţi pe Isaia, că mănâncă zeamă în schit. Dacă vrei să mănânci zeamă, du-te în Egipt.

4. A venit unul din bătrâni la avva Ahila şi l-a văzut pe el scuipând sânge din gura lui şi l-a întrebat: ce este aceasta părinte? Răspuns-a bătrânul: este cuvântul fratelui care m-a mâhnit şi m-a silit să nu-l vestesc lui şi m-am rugat lui Dumnezeu ca să-l ridice de la mine. Şi s-a făcut cuvântul lui ca sângele în gura mea şi l-am scuipat jos şi m-am liniştit şi mâhnirea am uitat-o.

5. Zicea avva Ammoi: ne-am dus eu şi avva Vitimie la avva Ahila şi l-am auzit citind cuvântul acesta: nu te teme Iacove, a te pogorî în Egipt (Fc. 46, 3.). Şi mult a stătut citind cuvântul acesta. Şi bătând noi, ne-a deschis şi ne-a întrebat, de unde suntem şi temându-ne să zicem că suntem de la chilii, am zis că suntem de pe muntele Nitriei. Şi ne-a zis: ce să vă fac, dacă sunteţi de departe. Şi ne-a băgat înăuntru. Şi l-am găsit că lucra noaptea multă împletitură pentru coşniţe. Şi l-am rugat să ne spună vreun cuvânt. Iar el a zis: eu de aseară până acum am împletit douăzeci de stânjeni. Şi într-adevăr, n-am trebuinţă de dânşii; dar nu cumva să se mânie Dumnezeu şi să mă învinuiască, zicând, că deşi putând să lucrez, nu am lucrat, pentru aceasta mă ostenesc şi lucrez din toată puterea mea. Şi folosindu-ne, ne-am dus.

- Pentru avva Ammoi -

1. Se spunea pentru, că atunci când se ducea la biserică, nu lăsa pe ucenicul său să umble aproape de el, ci de departe. Şi de venea să-l întrebe pentru gânduri, după ce-i spunea, îndată îl izgonea, zicând: nu cumva vorbind noi pentru folos, să cadă vreo vorbă străină. Pentru aceasta nu te las aproape de mine.

2. Se spunea iarăşi pentru avva Ammoi, că era bolnav pe pat mulţi ani şi niciodată n-a lăsat gândul său să ia aminte la chilia cea mai dinăuntru, să vadă

ce are. Că multe îi aduceau lui pentru boală. Şi când intra şi ieşea Ioan, ucenicul lui, el îşi închidea ochii, ca să nu vadă ce face, căci îl ştia că este călugăr credincios.

3. Zis-a avva Pimen, că un frate a venit la avva Ammoi cerând de la dânsul vreun cuvânt. Şi rămânând cu dânsul şapte zile, nu i-a răspuns lui bătrânul. Dar petrecându-i, i-a zis lui: ia aminte de sine-ţi, că mie acum păcatele mi s-au făcut zid întunecat între mine şi Dumnezeu.

4. Se spunea pentru avva Ammoi, că a făcut cincizeci de măsuri de grâu pentru trebuinţa sa şi le-a pus la soare. Şi mai înainte de a se usca bine, a văzut în locul acela un lucru care nu-i folosea lui. Şi a zis ucenicilor săi: să ne ducem de aici. Iar ei foarte s-au mâhnit. Şi văzându-i pe ei mâhniţi, le-a zis lor: vă mâhniţi pentru pâini? Cu adevărat eu am văzut pe oarecari că au fugit şi au lăsat firizile văruite împreună cu cărţi de membrane şi n-au închis nici uşile, ci s-au dus lăsându-le deschise.

- Pentru avva Ammun nitriotul -

1. Avva Ammun nitriotul s-a dus la avva Antonie şi i-a zis lui: văd că eu mai multă osteneală am şi cum de numele tău s-a mărit între oameni mai mult decât al meu? Zis-a lui avva Antonie: pentru că eu iubesc pe Dumnezeu mai mult decât tine.

2. Acelaşi avva Ammun s-a dus la avva Pimen şi i-a zis lui: când mă duc la chilia aproapelui, sau când el vine la mine pentru vreo trebuinţă, ne sfiim să vorbim unul cu altul, ca nu cumva să se ivească vreo vorbă străină. Şi i-a zis lui bătrânul: bine faci, căci tinereţea are trebuinţă de păzire. Zis-a avva Ammun iarăşi: bătrânii sporind în fapta bună nu aveau în dânşii altceva, sau străin în gură ca să vorbească aceea. Şi iarăşi a întrebat: deci, dacă va fi nevoie ca să vorbesc cu aproapele, voieşti să vorbesc din Scripturi sau din cuvintele bătrânilor? Zis-a bătrânul: dacă nu poţi să taci, mai bine este să vorbeşti din cuvintele bătrânilor şi nu din Scriptură, căci nu mică primejdie este.

3. Un frate a venit de la schit la avva Ammun şi i-a zis: mă trimite părintele meu la slujbă şi mă tem de curvie. I-a zis lui bătrânul: ori în ce ceas îți va veni ispita, zi aşa: Dumnezeul puterilor, pentru rugăciunile părintelui meu, scapă-mă! Deci în una din zile o fată a încuiat uşa după dânsul. Iar el strigând cu glas mare, a zis: Dumnezeul puterilor, pentru rugăciunile părintelui meu, scapă-mă! Şi îndată s-a aflat pe calea către schit.

- Pentru avva Anuv -

1. Povestit-a avva Ioan, că avva Anuv şi avva Pimen şi ceilalți frați ai lor, dintr-un pântece fiind şi făcându-se călugări în schit, când au venit mazachiii şi au pustiit schitul întâi, s-au dus de acolo şi au venit la un loc ce se cheamă Terenut, până îşi vor lua seama cum trebuie să rămână. Şi au rămas acolo într-o capişte (templu idolesc) veche câteva zile. Şi a zis avva Anuv, care era mai mare decât ceilalți, către avva Pimen: fă milostenie tu şi frații tăi, fiecare să se liniştească deosebi şi să nu ne întâlnim unii cu alții săptămâna aceasta. Şi a zis avva Pimen: cum voieşti, facem. Şi au făcut aşa. Şi era un idol de piatră în acea capişte şi se scula avva Anuv în toate dimineţile şi arunca cu pietre în obrazul idolului şi în toate serile zicea lui: iartă-mă! Şi a împlinit săptămâna făcând aşa. Iar sâmbătă s-au întâlnit unii cu alții şi a zis avva Pimen lui avva Anuv: te-am văzut, avvo, în săptămâna aceasta, că aruncai cu pietre în obrazul idolului şi după aceea îi făceai lui metanie. Spune-mi, dar, un om credincios face aceasta? Răspuns-a bătrânul: aceasta pentru voi am făcut. Când m-ați văzut că am aruncat cu pietre în obrazul idolului, nu cumva a grăit, ori s-a mâniat? Răspuns-a avva Pimen: nu. Iarăşi a întrebat bătrânul: dar când îi făceam metanie, nu cumva s-a tulburat şi a zis: nu te iert? Zis-a avva Pimen: nu. Şi a zis bătrânul: şi noi, fraților, suntem şapte frați; de voiți să petrecem împreună, să ne facem ca idolul acesta care, de se va ocărî sau se va slăvi, nu se tulbură. Iar de nu voiți să vă faceți aşa iată patru porți sunt în capiştea aceasta; fiecare din voi, unde va voi, să meargă. Şi auzind frații, s-au aruncat pe sine jos, zicându-i lui: cum voieşti, părinte, aşa facem şi ascultăm cum ne vei zice nouă. Şi a zis avva Pimen: am petrecut împreună toată vremea noastră, lucrând după cuvântul bătrânului care l-a zis către noi. Şi a pus el iconom pe unul din noi. Şi tot ce ne punea nouă, mâncam şi era cu neputință să zică vreunul din noi: adu-ne nouă altceva, sau că voim aceasta să mâncăm. Şi am petrecut toată vremea noastră întru odihnă şi pace.

2. Zis-a avva Anuv: de când s-a chemat numele lui Hristos peste mine, nu a ieşit minciună din gura mea.

- PENTRU AVVA AVRAAM -

1. Se spunea despre un bătrân, că a făcut cincizeci de ani, nici pâine mâncând, nici vin bând degrab şi zicea că a omorât curvia, iubirea de argint şi slava deşartă. Şi a venit la el avva Avraam, auzind că a spus acest cuvânt. Şi i-a zis lui: tu ai spus cuvântul acesta? A răspuns bătrânul: da. Şi i-a zis Avraam: iată, intră în chilia ta, şi găseşti pe rogojina ta o femeie: poţi să socoteşti că nu este femeie? Răspuns-a bătrânul: nu, dar mă lupt cu gândul să nu mă ating de ea. Atunci a zis Avraam: iată, n-ai omorât patima, ci este vie; dar este legată. Iarăşi când umbli pe drum, vezi piatră şi hârburi, iar în mijlocul acestora, aur; poate mintea să socotească pe acesta ca pe acelea? Zis-a bătrânul: nu, dar mă lupt cu gândul să nu-l iau pe el. Şi a zis Avraam, iată este vie patima, dar este legată. Mai departe, zice iarăşi avva Avraam: iată, auzi despre doi fraţi, că unul te iubeşte, iar altul te urăşte şi te vorbeşte de rău. De vor veni la tine; îl ai deopotrivă pe amândoi? Răspuns-a bătrânul: nu, dar mă lupt cu gândul să fac bine celui ce mă urăşte ca şi celui ce mă iubeşte. Zis-a lui Avraam lui: apoi iată că sunt vii patimile, dar sunt numai legate de sfinţi.

2. Un frate a întrebat pe avva Avraam, zicând: de mi se va întâmpla să mănânc de multe ori, ce este? Şi răspunzând bătrânul a zis: ce grăieşti, frate? Atâta mănânci, sau socoteşti că ai venit la arie?

3. Spunea avva Avraam pentru unul de la schit, că era scriitor şi nu mânca pâine. Deci a venit la el un frate, rugându-se să-i scrie o carte. Deci bătrânul avându-şi mintea sa la privire, a scris trecând stihuri şi n-a pus soroace (pauze). Iar fratele lui luând şi vrând să pună soroace, a găsit nişte cuvinte sărite şi i-a zis bătrânului: avvo, sunt nişte stihuri lăsate. I-a zis bătrânul: du-te întâi de fă cele scrise şi apoi vei veni şi-ţi voi scrie şi celelalte.

- Pentru avva Ari -

A mers avva Avraam la avva Ari. Şi şezând ei, a venit un frate la bătrânul şi i-a zis lui: spune-mi, ce voi face ca să mă mântuiesc? Iar el i-a zis: du-te, petreci anul acesta mâncând seara pâine şi sare şi vino iarăşi şi-ți voi grăi! Şi ducându-se a făcut aşa. Şi după ce s-a împlinit anul, a venit iarăşi fratele la avva Ari şi s-a aflat atunci şi avva Avraam acolo. Şi a zis iarăşi bătrânul fratelui: du-te, posteşte şi întru acest an, mâncând din două în două zile. Şi după ce s-a dus fratele, a zis avva Avraam lui avva Ari: pentru ce grăieşti tuturor fraților cu cumpănă uşoară, iar acestui frate îi pui sarcini grele? I-a zis bătrânul: frații, precum vin căutând, aşa se şi duc; iar acesta pentru Dumnezeu vine, să asculte cuvânt. Căci este lucrător şi orice voi zice lui, cu sârguință face. Pentru aceasta şi eu îi grăiesc lui, cuvântul lui Dumnezeu.

- Pentru avva Alonie -

1. Zis-a avva Alonie: de nu va zice omul întru inima sa că eu singur şi Dumnezeu suntem în lume, nu va avea odihnă.

2. Zis-a iarăşi, de nu aş fi stricat tot, n-aş fi putut să mă zidesc; adică, de n-aş fi lăsat tot ce mi se pare bun din voința mea, n-aş fi putut să dobândesc faptele bune.

3. Zis-a iarăşi: de va voi omul, de dimineață până seara ajunge în măsură dumnezeiască.

4. Întrebat-a odată avva Agathon pe avva Alonie, zicând: cum voi putea ține limba mea să nu grăiască minciuni? Şi i-a răspuns lui avva Alonie: de nu vei minți, multe păcate ai să faci. Iar el a zis: cum vine aceasta? Şi i-a răspuns bătrânul: iată doi oameni, au făcut înaintea ta ucidere şi unul a fugit în chilia ta. Şi iată dregătorul îl caută pe el şi te întreabă zicând: înaintea ta s-a făcut uciderea? De nu vei minți, dai pe om la moarte. Mai bine lasă-l pe el înaintea lui Dumnezeu fără legături, căci El ştie toate.

- Pentru avva Apfi -

Povestitu-s-a pentru episcopul Oxirinhului, anume avva Apfi, că în vremea când era călugăr, multe petreceri aspre făcea. Iar după ce s-a făcut episcop, voia să uneltească (încerce) aceeaşi petrecere aspră şi în lume, dar n-a putut. Şi s-a aruncat pe sine înaintea lui Dumnezeu, zicând: nu cumva pentru episcopie s-a dus de la mine darul? Şi i s-a descoperit lui că nu. Atunci erai singur în pustie şi nefiind om, Dumnezeu îţi ajuta; iar acum eşti în lume şi oamenii îţi ajută ţie.

- Pentru avva Apollo -

1. Era un bătrân la chilii, anume Apollo. Şi de venea cineva să-l ceară la orice fel de lucru, cu bucurie se ducea, zicând: cu Hristos am astăzi să lucrez pentru sufletul meu, căci aceasta este plata sufletului.

2. Se spunea pentru oarecarele avva Apollo de la schit, că era ţăran păstor de oi. Şi văzând în ţarină o femeie că avea în pântece, îndemnându-se de diavolul, a zis: voiesc să văd cum stă pruncul în pântecele ei. Şi despicând-o pe ea, a văzut pruncul. Şi îndată l-a lovit pe el inima şi umilindu-se, a venit la schit şi a vestit părinţilor ceea ce a făcut. Şi i-a auzit pe dânşii cântând: zilele anilor noştri întru dânşii şaptezeci de ani, iar de vor fi în putere optzeci de ani. Şi ce este mai mult decât aceştia, osteneală şi durere (Psalm 89, 10 şi 11.). Şi a zis lor: sunt de patruzeci de ani şi o rugăciune n-am făcut şi acum de voi trăi alţi patruzeci de ani, nu voi înceta rugând pe Dumnezeu, ca să-mi ierte păcatele mele. Deci, nici un lucru de mâini nu făcea ci totdeauna se ruga, zicând: am greşit ca un om, iar Tu ca un Dumnezeu curăţeşte-mă! Şi i s-a făcut lui rugăciunea aceasta întru cugetare ziua şi noaptea. Şi era un frate petrecând cu el şi l-a auzit zicând: supăratu-Te-am, supăratu-Te-am, Doamne, lasă-mă ca să mă odihnesc puţin. Şi i s-a făcut lui încredinţare, că i-a iertat Dumnezeu toate păcatele lui şi ale femeii, iar pentru copil nu s-a încredinţat. Şi i-a zis lui unul din bătrâni: şi păcatul copilului ţi l-a iertat Dumnezeu, dar te lasă în durere, că este de folos sufletului tău.

3. Acesta a zis pentru primirea fraților: trebuie să ne închinăm fraților celor ce vin la noi; căci nu lor, ci lui Dumnezeu ne închinăm. Căci se zice că dacă ai văzut pe fratele tău, ai văzut pe Domnul Dumnezeul tău. Şi aceasta de la Avraam am luat-o (Fc 18, 2.). Şi când îi primiți, să-l siliți spre odihnă, că şi aceasta de la Lot am învățat, care a primit pe îngeri (Fc 19, 2.)

- Pentru avva Andrei -

Zicea avva Andrei: trebuiesc călugărului acestea trei: străinătatea, sărăcia şi tăcerea întru răbdare.

- Pentru avva Aio -

Se spunea pentru un bătrân de la Tebaida, anume avva Antian, că multe petreceri a făcut în tinerețile sale şi la bătrânețe s-a bolnăvit şi a orbit şi pentru boala lui multă mângâiere îi făceau frații şi îi puneau în gură. Şi au întrebat pe avva Aio pentru aceasta, adică ce va fi dintr-această mângâiere? Şi le-a răspuns lor: zic vouă că de va voi inima lui şi se va pogorî cu dulceață, chiar de va mânca o curmală, Dumnezeu o va ridica din osteneala lui. Iar de nu, păzeşte osteneala lui întreagă, că nevrând este silit şi aceia îşi au plata.

- Pentru avva Ammonatha -

A venit odată un boier la Pelusiu şi vroia să ceară dajdie de la călugări, ca şi de la mireni. Şi s-au adunat toți frații la avva Ammonatha pentru aceasta şi au rânduit pe oarecari din părinți să meargă la împăratul şi le-a zis lor avva Ammonatha: nu este trebuință de supărare aceasta, ci mai vârtos liniştiți-vă în chiliile voastre şi postiți două săptămâni şi cu darul lui Hristos eu singur voi face acest lucru. Şi s-au dus frații la chiliile lor, iar bătrânul s-a liniştit în chilia sa. Deci, după ce s-au împlinit patrusprezece zile, s-au mâhnit frații asupra bătrânului, că nu l-au văzut pe el dus undeva, zicând că a lăsat treaba lor în părăsire. Iar în a cincisprezecea zi s-au adunat frații, după făgăduință. Iar bătrânul a venit la dânşii având hrisovul pecetluit de împăratul. Şi văzând frații, s-au uimit, zicând: când l-ai adus pe acesta, avvo? Şi le-a zis lor bătrânul:

credeți-mă, fraților, că într-această noapte m-am dus la împăratul și a scris hrisovul acesta. Şi venind la Alexandria, l-am iscălit pentru boier şi aşa am venit la voi. Şi auzind, s-au înfricoşat şi i-au făcut metanie. Şi aşa s-a săvârşit trebuința lor și nu i-a mai supărat boierul.

II. ÎNCEPUTUL SLOVEI V

- PENTRU MARELE VASILE -

Spunea unul din bătrâni că Sfântul Vasile mergând la o viață de obște, după cuviincioasa învățătură, a zis egumenului: ai vreun frate aici care să aibă ascultare? Iar el a zis lui: toți robii tăi sunt și se sârguiesc să se mântuiască, stăpâne. Iarăşi a zis lui: ai cu adevărat vreunul care să aibă ascultare? Iar acela i-a adus lui un frate. Şi l-a întrebuințat pe el marele Vasilie slujitor la masă. Iar după ce a gustat, i-a dat lui de s-a spălat. Şi i-a zis sfântul Vasile: vino să-ți dau și eu să te speli! Iar el a primit, turnând sfântul apa. Şi i-a zis lui: când voi intra în biserică, vino să te fac diacon! Şi după ce s-a făcut aceasta, l-a făcut preot și l-a luat cu sine la episcopie pentru ascultarea lui.

- PENTRU AVVA VISARION -

1. Zicea avva Dula, ucenicul lui Avva Visarion: călătorind noi odată pe țărmurile mării, am însetat. Și am zis lui avva Visarion: avvo, foarte îmi este sete. Și făcând rugăciune bătrânul, mi-a zis: bea din mare. Şi s-a îndulcit apa și am băut, dar eu am luat și în vas, nu cumva mai încolo să-mi fie sete. Şi văzând bătrânul, mi-a zis: pentru ce ai luat în vas? I-am zis lui: iartă-mă, ca nu cumva mai încolo să însetez. Şi a zis bătrânul: Dumnezeu aici și pretutindenea Dumnezeu.

2. Altădată având trebuință a făcut rugăciune și a trecut râul Hrisoroa pedestru și a mers de cealaltă parte. Iar eu minunându-mă, am pus metanie lui, zicând: cum îți simțeai picioarele, când umblai pe apă? Și a zis bătrânul: până la glezne simțeam apa, iar cealaltă era tare.

3. Altădată iarăşi mergând noi la un bătrân, a venit soarele să apună. Şi rugându-se bătrânul, a zis: mă rog ție, Doamne, să stea soarele, până ce voi ajunge la robul tău! Și s-a făcut aşa.

4. Altădată, iarăşi am venit la chilia lui şi l-am aflat pe el stând la rugăciune şi mâinile lui erau întinse spre cer. Şi a petrecut patrusprezece zile, aceasta făcând. Şi după aceea m-a chemat pe mine şi mi-a zis: vino după mine! Şi ieşind ne-am dus în pustie. Şi însetând, am zis: avvo, îmi este sete. Şi luând bătrânul cojocul meu, s-a depărtat ca la o zvârlitură de piatră şi făcând rugăciune, mi l-a adus plin de apă. Şi umblând, am venit deasupra unei peşteri. Şi intrând înăuntru am aflat un frate şezând şi lucrând funie de coşnițe şi necăutând în sus la noi, nici închinându-se, nici vrând să ia cuvânt cu noi. Şi mi-a zis bătrânul: să mergem de aici, poate nu are vestire bătrânul să vorbească cu noi. Şi ne-am dus la Lico, până ce am ajuns la avva Ioan şi închinându-ne lui, am făcut rugăciune. Apoi au şezut ei să vorbească pentru vedenia care a văzut-o el. Şi a zis avva Visarion: a ieşit poruncă să se surpe capiştile idolilor. Şi s-a făcut aşa şi s-au surpat. Iar când ne-am întors noi, am venit iarăşi la peştera aceea, unde am văzut pe fratele acela. Şi mi-a zis bătrânul: să intrăm la el, nu cumva i-a vestit Dumnezeu să vorbească cu noi! Şi cum am intrat, l-am aflat pe el săvârşit. Şi mi-a zis mie bătrânul: vino, frate, să strângem trupul lui! Că pentru aceasta ne-a trimis Dumnezeu pe noi aici. Şi strângându-l noi, ca să-l îngropăm, am aflat că a fost femeie cu firea. Şi s-a minunat bătrânul şi a zis: iată cum şi femeile biruiesc pe Satana, iar noi prin cetăți petrecem cu neorânduială. Şi proslăvind pe Dumnezeu, pe apărătorul celor ce-L iubesc pe El, ne-am dus de acolo.

5. A venit odată un îndrăcit la schit şi s-a făcut rugăciune pentru dânsul în biserică şi nu ieşea dracul, că era aspru. Şi au zis clericii: ce să facem dracului acestuia? Nimeni nu poate să-l scoată, fără numai avva Visarion. Şi de îl vom ruga pe el pentru aceasta, nici la biserică nu vine. Deci aceasta să facem: iată, vine dimineața mai înainte de toți la biserică. Să facem pe cel ce pătimeşte să şadă în locul lui şi când va intra, să stăm la rugăciune şi să-i zicem lui: deşteaptă şi pe fratele, avvo! Şi au făcut aşa. Şi venind bătrânul dimineața, au stătut ei la rugăciune, şi i-au zis: deşteaptă şi pe fratele! Şi îi zice lui: scoală-te, ieşi afară! Şi îndată a ieşit dracul dintr-însul şi s-a tămăduit din ceasul acela.

6. Zis-a avva Visarion: patruzeci de zile şi nopți am petrecut în mărăcini, stând, nici dormind.

7. Un frate greşind, s-a despărțit de la biserică de către preot. Iar avva Visarion sculându-se, a ieşit împreună cu el, zicând că şi el este păcătos.

8. Acelaşi avva Visarion a zis: patruzeci de ani nu m-am culcat pe coastele mele, ci şezând, sau stând, dormeam.

9. Acestaşi a zis: când eşti în pace şi nu ai altă luptă, atunci mai mult te smereşte, ca nu cumva bucurie străină intrând, să ne lăudăm şi să fim dați la război. Că de multe ori Dumnezeu pentru neputințele noastre, nu ne lasă să fim dați spre luptă, ca să nu pierim.

10. Un frate locuind împreună cu alți frați, a întrebat pe avva Visarion: ce voi face? I-a zis lui bătrânul: taci, şi nu te număra pe tine cu ceilalți.

11. Avva Visarion murind, zicea, că trebuie să fie călugărul ca Heruvimii şi Serafimii, tot ochi.

12. Au povestit ucenicii lui avva Visarion pentru viața lui: aşa a fost, ca una din păsările cele din văzduh, sau din peşti, sau din jivinele cele de pe uscat, fără tulburare şi fără grijă de casă, nici poftă de vreun loc n-a stăpânit sufletul lui, nici săturare de bucate, nici agonisire de avere, nici puterea de cărți ci cu totul s-a arătat desăvârşit, slobod de patimile trupului, cu nădejdea celor viitoare hrănindu-se şi cu întărirea credinței sprijinindu-se, răbda ca un rob aici şi acolo, în ger şi în golătate petrecând, de văpaia soarelui arzându-se, fără de acoperemânt fiind totdeauna. Trăind prin prăpăstiile pustiilor, ca un rătăcit şi prin lățimile cele nelocuite ale nisipurilor de multe ori, ca printr-un noian umblând. Iar de s-ar fi întâmplat să vină la vreun loc, unde îşi au călugării viața cea de obşte, afară de uşă şezând, plângea. Şi ca unul ce s-ar fi aruncat afară de mare din vreo spargere de corabie, se văieta. Apoi ieşind vreunul din frați, de-l găsea şezând ca pe un cerşetor din săracii cei din lume, jalnic îl întreba, zicând: ce plângi omule? De ai trebuință de ceva din cele de nevoie, din câte ne este nouă cu putință, vei lua, numai intră înăuntru de mănâncă cu noi la masă, ca să

dobândeşti mângâiere. Iar el răspundea, că nu poate să rămână sub acoperământ, până ce nu va afla avuția casei sale, zicând că a pierdut multă bogăţie prin multe feluri de pricini. Că şi în tâlhari de mare am căzut, zicea el şi spargere de corabie am pătimit şi din neamul meu cel bun am căzut, necinstit din cinstit făcându-mă. Iar acela, din cuvintele lui umilindu-se, intrând şi luând pâine, îi da zicând: ia aceasta, părinte, iar celelalte: moşie, neam şi bogăția care ai zis, ți le va da Dumnezeu. Iar el încă mai mult jelindu-se; striga zicând: nu ştiu, de voi putea afla cele ce am pierdut. Dar mai multă bucurie îmi va fi mie, primejduindu-mă pururea în fiecare zi spre moarte, neavând odihnă de necazurile mele cele fără număr. Că mi se cade des umblând, rătăcindu-mă să săvârșesc alergarea mea.

- Pentru avva Veniamin -

1. Se povestea pentru avva Veniamin, că dacă ne-am pogorât de la secere la schit, ne-au adus nouă de la Alexandria, dar, câte un vas de untdelemn, lipit cu ipsos la gură. Şi dacă a venit iarăşi vremea secerişului, orice prisosea, frații aduceau la biserică. Iar eu vasul meu nu l-am destupat, ci cu undreaua găurindu-l, am gustat puțin; şi avea inima mea, cum că mare lucru am făcut. Şi dacă au adus frații vasele lor astupate la gură cu ipsos, iar al meu era găurit, m-am aflat de rușine, ca și cum aş fi curvit.

2. Zis-a avva Veniamin, preotul chiliilor, că ne-am dus în schit la un bătrân şi am voit să-i dăm puţintel untdelemn. Şi ne zice nouă: iată unde șade vasul cel mic, care mi l-ați adus mai înainte cu trei ani; cum l-ați pus, aşa a rămas. Şi auzind noi, ne-am minunat de petrecerea bătrânului.

3. Acelaşi a zis, că ne-am dus la alt bătrân şi ne-a oprit pe noi la el să mâncăm şi punându-ne nouă ulei de rafane (ulei de semințe de ridichi), am zis lui: părinte, pune-ne nouă puțin ulei mai bun! Iar el auzind şi-a făcut cruce, zicând: de este alt ulei, afară acesta, nu ştiu eu.

4. Avva Veniamin, când avea să moară, a zis fiilor săi: acestea faceţi şi puteţi să vă mântuiţi. Totdeauna bucuraţi-vă, neîncetat vă rugaţi, pentru toate mulţumiţi!

5. Acelaşi a zis: pe calea cea împărătească să umblaţi şi milele să număraţi şi să nu defăimaţi!

- Pentru avva Viare -

A întrebat oarecine pe avva Viare, zicând: ce să fac, ca să mă mântuiesc? A răspuns lui bătrânul: mergi şi fă pântecele tău mai mic şi lucrarea mâinilor tale puţină, nu te tulbura în chilia ta şi te vei mântui.

- Pentru avva Victor -

Un frate a venit către avva Victor, cel ce petrecea întru tăcere în lavra lui, zicând: ce să fac părinte, pentru că mă biruieşte lenevirea? Zis-a lui bătrânul: această boală, fiule, este sufletească. Că precum celui bolnav de ochi, din cumplita durere, i se pare că vede lumină, iar celui sănătos i se pare că vede puţin, aşa şi cel slab la suflet, din puţintică trândăvie se slăveşte, părându-i că este mare lenevirea, iar cel sănătos cu sufletul, întru ispite se bucură mai mult.

III. ÎNCEPUTUL SLOVEI G

- Pentru avva Grigorie Teologul -

1. Zis-a avva Grigorie, că aceste trei lucruri cere Dumnezeul de la tot omul, care are Sfântul Botez, adică: credinţa dreaptă de la suflet, adevărul de la limbă şi înfrânarea patimilor, adică curăţenie, de la trup.

2. Zis-a iarăşi: toată viaţa omului o zi este la cei ce pătimesc de dorinţă.

- PENTRU AVVA GHELASIE -

1. Au zis unii pentru avva Ghelasie, că avea o carte în membrane[9], al cărei preț era de optsprezece bani. Şi era scrisă într-însa toată Scriptura cea veche şi cea nouă şi se afla pusă în biserică, ca oricare din frați va voi, să o citească. Şi venind un frate străin, cum a văzut-o pe ea, a poftit-o şi furându-o, a ieşit. Iar bătrânul nu a alergat după dânsul, ca să-l prindă, măcar că a priceput. Deci, mergând acela în cetate, căuta să o vândă şi găsind pe cel ce voia să o cumpere cerea prețul de șaisprezece bani. Iar cel ce vrea să o cumpere, îi zicea lui: dă-mi-o să o cerc şi aşa îți voi da prețul ei. Deci, a dat-o lui. Iar el luând-o, a dus-o la avva Ghelasie să o cerce, spunându-i suma prețului cerut de cel ce o vindea. Şi a zis bătrânul: cumpăr-o, că este bună şi face prețul care l-ai spus! Şi venind omul, a spus celui ce o vindea altele şi nu cele ce a zis bătrânul, zicând: iată am arătat-o lui avva Ghelasie şi mi-a zis că este scumpă şi nu face prețul care l-ai zis. Acela auzind, i-a zis lui: nimic altceva nu ți-a zis bătrânul? Zis-a lui: nu! Atunci a zis: nu mai voiesc să o vând. Şi umilindu-se, a venit la bătrânul, pocăindu-se şi rugându-l pe el să o primească. Iar bătrânul nu voia să o ia. Atunci i-a zis lui fratele: de nu o vei lua nu am odihnă. Zis-a lui bătrânul: dacă nu te odihneşti, iată o primesc. Şi a rămas fratele acela acolo până la sfârşitul lui, fiindcă s-a folosit de lucrarea bătrânului.

———————

[9] *Piei subțiri sau pergamente, care serveau în vechime în loc de hârtie.*

2. Acestui avva Ghelasie, i-a rămas o chilie de la un oarecare bătrân, care era şi el monah, împrejurul Nicopolei având locuința. Şi această chilie avea şi livadă. Deci un lucrător oarecare al lui Vacat, cel mai mare peste Nicopole, cel din Palestina, fiind rudenie bătrânului celui pristăvit, a venit către Vacat şi-l ruga să ia livada aceea, că i se părea că după lege la el trebuia să se pogoare. Iar el fiind răpitor, se cumpănea cu mâinile sale să ia livada, iar Ghelasie nevrând să dea mirenilor chilia călugărească, nu vrea să o lase pe dânsa să o ia. Deci, pândind Vacat dobitoacele lui avva Ghelasie care aduceau măsline de la livada aceea şi luând măslinele cu mâinile sale, cu de-a sila le-a adus la casa sa şi de-abia mai târziu, cu ocară le-a lăsat dobitoacele împreună cu oamenii lor. Iar fericitul bătrân roadă adică nici cât de puțină nu a luat, iar livada nu a lăsat-o să o ia pentru pricina cea mai sus zisă, de unde s-a aprins Vacat. Şi fiindcă şi alte pricini îl trăgeau pe el, căci era iubitor de judecăți, a mers la Constantinopol călătorind pe jos.

Deci, venind el la Antiohia, când acolo ca un luminător mare strălucea sfântul Simeon şi auzind de dânsul, că era mai presus de om, a dorit, ca un creştin, să

vadă pe sfântul; iar văzându-l pe dânsul de pe stâlp sfântul Simeon, că îndată a intrat în mănăstire, îl întreba pe el: de unde eşti şi unde mergi? Iar el a zis: de la Palestina sunt şi merg la Constantinopol. Iar sfântul iarăşi a zis către el: şi pentru care trebuinţă? I-a răspuns Vacat: pentru multe trebuinţe şi nădăjduiesc, cu rugăciunile sfinţiei tale să mă întorc şi să mă închin sfintelor tale urme. Şi i-a zis sfântul Simeon: nu voieşti să spui, deznădăjduite omule, că mergi asupra omului lui Dumnezeu? Dar nu-ţi va fi calea cu bine şi nici casa ta nu o vei mai vedea; iar de vei asculta sfatul meu, să te întorci de aici şi să te pocăieşti către dânsul, dacă cu viaţă vei ajunge la loc. Deci îndată cuprinzându-se de friguri şi punându-se în năsălie de cei ce erau cu dânsul, mergea după cuvântul sfântului Simeon, să ajungă la loc şi să se pocăiască înaintea părintelui Ghelasie, dar ajungând până la Virit s-a săvârşit şi n-a mai văzut casa sa, după proorocirea sfântului. Acestea şi fiul lui care tot cu acelaşi nume, adică Vacat, era numit, a spus după moartea tatălui său, multor bărbaţi vrednici de credinţă.

3. Încă şi aceasta au povestit-o mulţi din ucenicii lui, că, oarecând fiind adus lor un peşte, pe acesta prăjindu-l bucătarul, l-a adus la chelar, iar sosind chelarului o trebuinţă de nevoie, a ieşit din chelărie lăsând peştele jos într-un vas, poruncind unui copil mic al fericitului Ghelasie să-l păzească un ceas până se va întoarce. Iar copilul lăcomindu-se s-a apucat să mănânce peştele fără de nici o sfială. Deci, intrând chelarul şi aflându-l mâncând, mâniindu-se pe copil, care şedea jos, l-a împins cu piciorul fără de socoteală, iar din oarecare lucrare diavolească, fiind lovit peste inimă leşinând, a murit. Iar chelarul, fiind cuprins de frică, l-a pus pe aşternutul său şi acoperindu-l a purces de a căzut la picioarele lui avva Ghelasie, vestindu-i ce s-a întâmplat. El a poruncit ca nimănui să nu spună, poruncindu-i şi aceasta, că dacă se va face seară, şi se vor aşeza toţi, să-l ducă pe el în altar, şi să-l pună înaintea jertfenicului şi să iasă de acolo. Şi venind bătrânul în altar, a stătut la rugăciune. Şi în vremea cântării celei de noaptea, adunându-se fraţii, a ieşit bătrânul şi copilul urmând după dânsul, neştiind nimenea afară de el şi de chelar, până la sfârşitul lui.

4. Se spunea pentru avva Ghelasie, nu numai de ucenicii lui, ci şi de alţii mulţi, care adesea, ori se duceau la dânsul, cum că în vremea Soborului celui a toată lumea din Calcedon, Teodosie care a început în Palestina dezbinarea lui Dioscor, alergând înaintea episcopilor celor ce vreau să se întoarcă la ale lor biserici – căci şi acela era în Constantinopol, fiind gonit de la patria sa, ca cel ce

se bucura pururea de tulburări – a mers, zic, până la avva Ghelasie, la mănăstirea lui, spunându-i de Soborul cel din Calcedon, cum că a întărit dogma lui Nestorie, cu aceasta socotind să răpească pe sfântul întru ajutorul viclenirii şi a dezbinării sale. Iar el din aşezarea omului aceluia şi din priceperea ce avea de la Dumnezeu, a cunoscut vicleşugul socotelii lui şi nu numai că n-a fost răpit cu depărtarea lui de la dreapta credință, ca cei de atunci mai toți, ci precum se cade l-a ocărât şi l-a izgonit. Că aducând la mijloc pe copilul pe care l-a înviat din morți, zicea cu un chip cinstit şi cu bună rânduială: de voieşti a grăi pentru credință, ai pe acest prunc, care aude cele zise de tine, şi-ți va da răspuns, că eu nu am vreme să ascult cele ce se grăiesc de tine. Ruinându-se, dar dintr-acestea şi mergând la Sfânta Cetate, răpeşte tot cinul călugăresc, cu chip de râvnă dumnezeiască; răpeşte încă şi pe împărăteasa, fiind ea atunci acolo; şi aşa aflând ajutor, apucă cu de-a sila scaunul Ierusalimului, mai întâi cu ucideri, aducându-l pe acesta şi alte fărădelegi şi nedreptăți făcând, care şi până acum mulți le pomenesc. Atunci dar dacă l-au apucat şi pofta şi-a dobândit, apucând mai înainte şi scaunele episcopilor, nevenind aceia încă, aduce şi pe avva Ghelasie şi porunceşte lui cu îngrozire şi cu străşnicie să intre în altar. Iar după ce a intrat, îi zice: anatematiseşte pe Iuvenalie. Iar el nesperiindu-se nicicât de puțin, i-a zis: eu pe alt episcop al Ierusalimului nu ştiu, decât pe Iuvenalie. Înfricoşându-se de aceea Teodosie, ca să nu se asemene şi alții la râvna lui cea cu dreaptă credință, porunceşte să-l scoată curând din biserică. Apucându-l deci, cei ce erau de dezbinarea lui şi strângând lemne împrejur spre a-l arde pe el, îl îngrozeau. Dar văzând că nici aşa nu se apleacă, nici se teme nicidecum, ci mai vârtos aceia s-au temut de scularea norodului, ca să nu fie asupra lor, pentru că era vestit şi arătat pretutindeni fericitul. Iar aceasta era mai vârtos din purtarea de grijă a Celui de sus; deci au slobozit nevătămat pe mucenic, care cât despre sine, s-a făcut lui Hristos ardere de tot.

5. Povestesc unii pentru el, că în tinerețile sale vieţuia viața cea fără de avere. Deci erau întru aceea vreme şi alții mulți prin aceleaşi locuri iubind o viață ca aceea, între care şi un bătrân oarecare foarte prost şi nestrângător, petrecând într-o chilie până la moarte, măcar că a avut ucenici la bătrânețile sale. Acesta împreună cu cei ce erau cu el s-a nevoit să păzească, ca să nu aibă două haine nici să poarte grijă de ziua de mâine până la moarte. Deci, când s-a întâmplat lui avva Ghelasie din pronie dumnezeiască, a aşeza viață de obşte şi îi aducea multe, a dobândit încă şi cele de trebuință vieții celei de obşte, aducându-i dobitoace multe şi boi. Că, Cel ce a ajutat dumnezeiescului Pahomie dintru-ntâi a aşeza viața de obşte şi acestuia i-a ajutat la toată tocmirea mănăstirii. Deci, în acestea văzându-l cel mai sus numit bătrân şi având dragoste curată către

dânsul, i-a zis: mă tem, avvo Ghelasie, ca nu cumva să se lege mintea ta către sate şi către altă avere a chinoviei. Iar el i-a răspuns: este legată mai vârtos mintea ta la undreaua cu care lucrezi, decât cugetul lui Ghelasie la averile acelea.

6. Se spunea pentru avva Ghelasie că de multe ori fiind tulburat de gânduri, ca să se ducă înlăuntrul pustiei, iar mai de pe urmă dacă a văzut că nu poate să se împotrivească, a început a ispiti gândul său, de poate să şadă în pustie şi sculându-se, umbla pe afară de chilie, nici pâine mâncând, ci verdeţuri, nici intrând sub acoperământ, şi zicând întru sine: cei ce sunt în pustie, acestea toate nu le au. Şi petrecând aşa trei zile, a ostenit şi a certat gândul cel ce îl tulbura pe el, cu mustrare zicând: dacă nu poţi să faci lucrurile ce trebuie în pustie, şezi în chilia ta, cu răbdare plângând păcatele tale, iar nu umbla din loc în loc. Căci pretutindeni ochiul lui Dumnezeu vede lucrurile omeneşti.

- Pentru avva Gherontie -

A zis avva Gherontie cel al pietrei că mulţi supărându-se pe poftele trupeşti, neapropiindu-se de trupuri, cu mintea au curvit. Şi trupurile păzindu-li-se fecioreşti, cu sufletele curvesc. Pentru aceasta bine este, o iubiţilor, să facă fiecare ceea ce este scris şi cu toată grija să-şi păzească inima sa! (Pilde IV, 23.)

IV. ÎNCEPUTUL SLOVEI D

- Pentru avva Daniil -

1. Se spunea pentru avva Daniil, cum că venind barbarii în schit, au fugit părinţii. Şi a zis bătrânul: dacă nu poartă grijă de mine Dumnezeu, pentru ce mai trăiesc. Şi a trecut prin mijlocul barbarilor şi nu l-au văzut pe el. Atunci a zis către sine: iată a purtat grijă de mine Dumnezeu şi nu am murit. Fă dar şi tu ceea ce este al omului şi fugi ca părinţii.

2. Un frate a rugat pe avva Daniil, zicând: dă-mi o poruncă şi o voi păzi pe ea. Şi a zis lui: niciodată să nu întinzi mâna ta cu femeie în strachină şi să mănânci cu ea şi cu aceasta vei scăpa puțin de dracul curviei.

3. A zis avva Daniil, că în Babilon o fată a unuia din cei mai mari avea drac. Şi tatăl ei avea un călugăr iubit, şi acela i-a zis lui: nimeni nu poate să tămăduiască pe fiica ta, fără numai sihaştrii aceia, pe care îi ştiu şi de îi vei ruga pe ei, nu vor voi să facă aceasta pentru smerenie. Ci aceasta să facem: când vor veni în târg, faceți-vă că voiți să cumpărați vase. Şi când vor veni să ia prețul lor, să zicem lor să facă rugăciune şi cred că se va tămădui. Ieşind ei în târg, au aflat pe un ucenic al bătrânilor, şezând ca să vândă vasele lui. Şi l-au luat pe el împreună cu coşnițele, cum că ia prețul lor. Şi când a venit călugărul în casă, a venit şi îndrăcita şi i-a dat o palmă, iar el a întors şi cealaltă față, după porunca Domnului. Şi muncit fiind dracul, a strigat zicând: o, silă! Porunca lui Iisus mă scoate. Şi îndată s-a curățit fata. Şi după ce au venit bătrânii, le-a povestit lor ceea ce s-a făcut. Şi au proslăvit pe Dumnezeu şi au zis: obicei are mândria diavolului, să cadă prin smerenia poruncii lui Hristos.

5. Călătoreau odinioară avva Daniil şi avva Ammoi. Şi a zis avva Ammoi: când vom şedea şi noi la chilie, părinte? Zis-a avva Daniil lui: cine ia de la noi pe Dumnezeu acum? Dumnezeu este în chilie şi iarăşi Dumnezeu este în afară de chilie.

6. A povestit avva Daniil că, aflându-se în schit avva Arsenie, era acolo un călugăr care fura vasele bătrânilor şi l-a luat pe el avva Arsenie la chilia sa, vrând să-l folosească şi pe bătrâni să-i odihnească. Şi-i zicea lui: ori ce vei voi, eu îți voi da, numai nu fura. Şi i-a dat lui aur şi bani şi haine şi toată trebuința lui. Iar el ducându-se, iarăşi fura. Deci bătrânii văzând că nu a încetat, l-au izgonit zicând: de se va afla vreun frate care să aibă vreo neputință de neajungere, trebuie să-l suferi. Iar de fură şi după sfătuire nu încetează izgoniți-l pe el. Că şi pe sufletul lui vatămă şi pe toți care sunt în locul acela îi tulbură.

7. A povestit avva Daniil faranitul, că a zis părintele nostru avva Arsenie pentru un schitiot, că era mare cu faptele, dar prost la credință şi greşea pentru prostia lui şi zicea că nu este cu adevărat Trupul lui Hristos, pâinea care o luăm, ci închipuire. Şi au auzit doi bătrâni, că zisese acest cuvânt şi știindu-l că este mare la viață, au socotit că din nerăutate şi prostie zice. Și au venit la el și i-au zis lui: avvo, cuvânt de necrezut am auzit pentru oarecare, cum că zice că pâinea cu care ne împărtăşim, nu este cu adevărat Trupul lui Hristos, ci este închipuire. Zis-a bătrânul: eu sunt cel ce am zis aceasta. Iar ei îl rugau zicând: nu ține așa, avvo ci precum a învățat Biserica cea sobornicească. Căci noi credem că pâinea aceasta este Trupul lui Hristos cu adevărat şi paharul este însuși Sângele lui Hristos cu adevărat și nu e închipuire. Ci precum întru început țărână luând din pământ, a zidit pe om după chipul Său și nimeni nu poate zice că nu este chip al lui Dumnezeu, deși este neînțeles chipul, aşa şi pâinea, pentru care a zis, că Trupul Meu este, aşa credem că este cu adevărat Trupul lui Hristos. Iar bătrânul a zis: de nu mă voi încredința din lucru, nu am vestire în chip desăvârşit. Iar ei au răspuns: să ne rugăm lui Dumnezeu toată săptămâna pentru taina aceasta şi credem că Dumnezeu ne va descoperi nouă. Iar bătrânul cu bucurie a primit cuvântul şi se ruga lui Dumnezeu şi el zicând: Doamne. Tu ştii că nu din răutate sunt necredincios, ci ca să nu mă înşel întru neştiință. Descopere-mi, Doamne Iisuse Hristoase! Mergând încă şi bătrânii la chiliile lor, se rugau lui Dumnezeu şi ei zicând: Doamne Iisuse Hristoase, descopere bătrânului taina aceasta, ca să creadă şi să nu-şi piardă osteneala sa! Şi Dumnezeu a ascultat amândouă părțile. Şi împlinindu-se săptămâna, au venit ei duminică la biserică şi au stat împreună numai ei câteşitrei pe o rogojină, iar în mijloc era bătrânul. Şi li s-au deschis lor ochii cei înțelegători. Iar când s-a pus pâinea pe Sfânta Masă, se arăta numai la câteşitrei ca un prunc şi când întindea mâna preotul să frângă pâinea, iată îngerul Domnului s-a pogorât din cer, având cuțit şi a jertfit pe Prunc şi a turnat sângele Lui în pahar. Iar când a frânt preotul pâinea în bucăți mici și îngerul tăia din Prunc bucățile mici. Şi când s-a apropiat să ia din cele sfinte, i s-a dat bătrânului carne cu sânge. Şi văzând, s-a înfricoşat şi a strigat zicând: cred Doamne, că pâinea este Trupul Tău şi paharul este Sângele Tău! Şi îndată s-a făcut carnea cea din mâna lui pâine după taină. Şi s-a împărtăşit, mulțumind lui Dumnezeu. Şi i-au zis lui bătrânii: Dumnezeu ştie firea omenească, că nu poate să mănânce carne crudă şi pentru aceasta a prefăcut Trupul Său în pâine şi Sângele Său în vin, la cei ce primesc cu credință. Şi au mulțumit ei lui Dumnezeu pentru bătrânul, că nu a lăsat să se piardă ostenelile lui. Şi s-au dus câteştrei cu bucurie la chiliile lor.

8. Încă şi alt frate cu aceleaşi gânduri luptându-se aşa pentru Sfintele Taine, ca şi cel mai sus zis bătrân, îndoindu-se şi necrezând, de ceilalţi fraţi s-a luat la slujbă şi povestea, că a văzut unele ca acestea, fiindcă fraţii cei ce îl luaseră pe el, se rugau cu deadinsul, ca să i se arate lui de la Dumnezeu adevărul lucrurilor, să lepede gândurile necredinţei. Deci după ce s-a sfârşit slujba, le-a povestit lor fratele zicând: după ce s-a citit Apostolul, îndată ce s-a suit diaconul să citească Sfânta Evanghelie, am văzut acoperemântul bisericii deschis şi cerul văzându-se, iar pe diacon înconjurat de foc din toate părţile. Apoi după ce s-au adus Darurile şi s-au pus înainte, am văzut cerurile deschizându-se şi peste dumnezeieştile Daruri foc pogorându-se şi după foc mulţime de îngeri şi în mijlocul lor un Prunc şi alte două feţe a căror frumuseţe nu este cu putinţă a o spune, căci era strălucirea lor ca fulgerul.

Şi îngerii aceia stau împrejurul mesei, iar Pruncul şedea pe masă. Şi după ce s-au apropiat preoţii să frângă pâinile punerii înainte, am văzut cele două minunate feţe că s-au apropiat şi au ţinut mâinile şi picioarele Pruncului şi cu cuţitul pe care îl ţineau, au junghiat pe Prunc şi Sângele Lui l-au turnat în pahar, apoi au tăiat bucăţele Trupul Lui şi L-au pus pe pâini. Şi îndată s-au făcut pâinile Trup. Şi când s-au apropiat fraţii să se împărtăşească, mi s-a dat mie trup curat şi neputând să mă împărtăşesc cu el, plângeam. Şi am auzit glas grăindu-mi în urechile mele: omule, pentru ce nu te împărtăşeşti? Nu este aceasta ceea ce ai cerut? Şi eu am zis: milostiv fii mie, Doamne, nu pot să mănânc trup. Şi iarăşi glasul a zis: cunoaşte, dar, că de putea omul să se împărtăşească cu trup, trup s-ar fi aflat, precum şi tu ai aflat, dar nu poate să mănânce trup şi pentru aceasta Domnul Dumnezeul nostru a rânduit pâini ale puterii înainte. Deci, de ai crezut, împărtăşeşte-te şi tu! Iar eu am zis: cred, Doamne! Şi aceasta zicând eu, s-a făcut îndată Trupul pe care îl aveam în mâna mea, pâine. Şi mulţumind lui Dumnezeu, m-am împărtăşit. Iar după ce s-a sfârşit sfânta slujbă cea de taină, am văzut de asemenea, acoperământul bisericii deschis şi pe dumnezeieştile şi cereştile puteri iarăşi la ceruri înălţându-se. Acestea auzindu-le fraţii de la fratele cel ce le povestea şi umilindu-se pentru atâta dar al lui Hristos, s-au dus mulţumindu-l şi slăvindu-L pe El.

9. Acelaşi avva Daniil a povestit pentru alt bătrân mare ce şedea în părţile cele de jos ale Egiptului, că zicea întru prostie că Melchisedec este Fiul lui Dumnezeu şi s-a vestit fericitului Chiril, arhiepiscopul Alexandriei pentru dânsul. Şi a trimis la el, dar ştiind că este făcător de minuni bătrânul şi orice cere de la Dumnezeu, i se descopere lui şi cum că întru prostie a zis cuvântul acesta, a întrebuinţat acest fel de înţelepciune, zicând: avvo, rogu-te, fiindcă

gândul îmi zice că Melchisedec este Fiul lui Dumnezeu şi alt gând îmi zice că nu, ci om este şi arhiereu a lui Dumnezeu. Deci fiindcă mă îndoiesc pentru aceasta, am trimis la tine, ca să te rogi lui Dumnezeu să-ţi descopere aceasta şi să cunoaştem adevărul. Iar bătrânul îndrăznind la petrecerea sa, a zis: dă-mi trei zile şi eu voi vesti ce este. Deci mergând, se ruga lui Dumnezeu pentru cuvântul acesta şi venind după trei zile a zis fericitului Chiril, că om este Melchisedec. Şi i-a zis lui arhiepiscopul: cum ştii, avvo? Iar el a zis: Dumnezeu mi-a descoperit pe toţi patriarhii, aşa câte unul trecând înaintea mea de la Adam până la Melchisedec. Şi îngerul mi-a zis că acesta este Melchisedec, şi să cred că aşa este. Deci, ducându-se singur propovăduia că om este Melchisedec şi foarte s-a bucurat fericitul Chiril.

10. S-a suit odată avva Daniil cel de la Schit cu ucenicul său în Tebaida cea de sus la pomenirea lui avva Apollo şi au ieşit părinţii spre întâmpinarea lui ca la şapte stadii, fiind la număr ca cinci mii. Şi era cu putinţă a-i vedea pe nisip întinşi pe pântece, ca în rânduială de îngeri, care cu frică primesc pe Hristos; că unii hainele le aşterneau pe cale înaintea lui, iar alţii pământul îl udau cu lacrimile. Şi ieşind arhimandritul s-a închinat de şapte ori înaintea feţei bătrânului şi sărutându-se între dânşii, au şezut şi i s-au rugat să audă cuvânt de la dânsul, că nu degrabă vorbea cuiva. Deci după ce a şezut afară de chinovie, pe nisip, că nu îi încăpea biserica, zis-a avva Daniil ucenicului său: de voiţi să vă mântuiţi, iubiţi neagoniseala şi tăcerea, că de aceste două fapte bune toată viaţa călugărilor atârnă. Şi ucenicul lui a dat unuia din fraţi scrisoarea şi a tălmăcit-o egipteneşte. Şi după ce s-a citit părinţilor, au plâns toţi şi petreceau pe bătrânul plângând; căci nimeni nu îndrăznea să-i zică, fă milostenie. Şi venind la Ermupoli, a zis ucenicului său: du-te, bate în poarta mănăstirii aceleia şi spune că aici sunt!

Că era acolo mănăstire de femei, care se zicea a lui avva Ieremia, în care locuiau ca trei sute de surori. Şi s-a dus ucenicul şi a bătut. Şi i-a zis lui portăriţa cu glas subţire: mântuieşte-te! Bine ai venit! Ce porunceşti? El a zis ei: cheamă-mi pe maica arhimandrită, căci voi să vorbesc. Iar ea a zis: nu se întâlneşte cu nimeni niciodată, ci spune-mi, ce porunceşti şi îi voi spune. Iar el a zis: spune-i că un călugăr vrea să-i vorbească. Iar ea mergând i-a spus. Iar egumena venind i-a zis: ce porunceşti? Şi a zis fratele: ca să faceţi milostenie să dorm aici cu un bătrân, căci este seară şi nu cumva să ne mănânce fiarele. I-a zis lui maica: de folos vă este vouă să fiţi mâncaţi de fiarele cele dinafară, iar nu de cele din lăuntru, că aici bărbat niciodată nu intră. I-a zis fratele: avva Daniil este, cel al Schitului. Iar ea auzind, a deschis porţile şi a ieşit alergând, asemenea şi tot soborul şi îmbroboditurile lor le-au aşternut de la poartă până

jos, unde era bătrânul, tăvălindu-se la picioarele lui și sărutând urmele picioarelor lui. Și intrând ei înăuntru în mănăstire, a adus stareța lighean și l-a umplut cu apă căldișoară și cu buruieni și a pus pe surori două cete și a spălat ea picioarele bătrânului și ale ucenicului lui și luând un pahar, lua din lighean și turna pe capetele surorilor și apoi a turnat în sânul ei și pe cap. Și putea să le vadă cineva pe toate ca pe niște pietre neclintite, fără de grai, căci tot răspunsul lor cu semn se făcea. Zis-a dar bătrânul, stareței: pe noi ne au la evlavie, sau așa sunt totdeauna surorile? Iar ea a zis: totdeauna așa sunt roabele tale, stăpâne, roagă-te pentru dânsele! Iar una din ele zăcea în mijlocul curții dormind, ruptă și zdrențuroasă. Și a zis bătrânul: cine este aceasta care doarme aici? Și a zis una din surori: este bețivă și ce să-i facem nu știm; că a o scoate din mănăstire ne temem de osândă și de o vom lăsa, smintește surorile. Zis-a bătrânul ucenicului său: ia ligheanul și-l aruncă deasupra ei. Iar el făcând așa, s-a sculat sora ca dintr-o beție.

Deci a zis stareța: stăpâne, totdeauna așa este. Și luând pe bătrân, au intrat în trapeză și au făcut cină surorilor, zicând: blagoslovește pe roabele tale, ca înaintea ta să guste! Iar el le-a blagoslovit și numai ea și cea de a doua după dânsa au șezut cu ei. Și bătrânului i-au pus un vas, care avea verdețuri muiate și crude și curmale și apă, iar ucenicului linte caldă și puțină pâine și vin amestecat. Iar surorile au pus bucate multe: pește și vin din destul și au mâncat foarte bine și nimeni nu a grăit. Iar după ce s-au sculat ei, zis-a bătrânul stareței: ce este ce ai făcut că noi trebuie să mâncăm bine și voi ați mâncat cele bune? I-a răspuns lui aceea: tu călugăr ești și hrană de călugăr ți-am pus și ucenicul tău ucenic de călugăr este și hrană de ucenic i-am pus; iar noi începătoare suntem și hrană de începătoare am mâncat. I-a zis bătrânul: pomenită fie dragostea ta; cu adevărat ne-am folosit. Și mergând ei să se odihnească, zis-a bătrânul ucenicului său: du-te de vezi unde doarme bețiva aceea care zăcea în mijlocul curții. Și s-a dus de a văzut și a venit de i-a spus lui, ca la sfârșitul ieșitorilor (W.C.). A răspuns bătrânul: priveghează cu mine în noptea aceasta. Și după ce au adormit toate surorile, a luat bătrânul pe ucenicul său și s-a pogorât pe din dos și a văzut pe bețivă că s-a sculat și și-a întins mâinile sale la cer și lacrimile ei ca pârâul și metaniile le făcea până la pământ și când simțea că vine vreo soră la ieșitori, se arunca pe sine jos horăind. Deci a zis bătrânul, ucenicului său: cheamă-mi pe stareța încetișor! Și mergând a chemat-o pe ea și pe a doua după dânsa și toată noaptea priveau cele ce făcea.

Iar stareța plângea zicând: zvon s-a făcut pentru dânsa între surori și a cunoscut ea și s-a dus binișor unde dormea bătrânul și i-a furat toiagul și pieptarul și a deschis ușa mănăstirii și a scris un bilețel și l-a pus pe încuietoarea ușii, zicând: rugați-vă și mă iertați de orice v-am greșit, și s-a făcut nevăzută. Și după ce s-a făcut ziuă, au căutat-o și n-au găsit-o și s-au dus la

poartă şi au găsit uşa deschisă şi pităcelul pe dânsa şi s-a făcut plângere mare în mănăstire şi a zis bătrânul: eu pentru dânsa am venit aici, că acest fel de beţivi iubeşte Dumnezeu. Şi toate se mărturiseau bătrânului, spunând ce i-au făcut ei şi făcând bătrânul rugăciune surorilor s-au dus amândoi la chiliile lor, slăvind şi mulţumind lui Dumnezeu, Celui ce ştie singur câţi robi ascunşi are.

11. A povestit avva Daniil, preotul Schitului, zicând: când eram mai tânăr am venit la Tebaida şi m-am pogorât la un oraş să-mi vând lucrul mâinilor mele. Şi era acolo un om cu numele Evloghie, cu meşteşugul săpător de piatră, care din tânără vârstă această lucrare avea: din lucrul mâinilor sale, în fiecare zi ce dobândea, cheltuia şi până seara petrecea postind, iar seara ieşea în oraş şi pe străinii ce se aflau îi aducea la casa sa şi picioarele lor cu mâinile sale le spăla, că nu avea pe altcineva împreună cu el. Şi după putere îi hrănea, iar din bucăţelele ce prisoseau, cu unele îşi mângâia nevoia firii, iar altele le arunca la câinii satului, căci până şi la aceştia îşi arăta omul milostivirea. Deci, acesta şi pe mine de multe ori, primindu-mă în gazdă împreună şi cu alţi fraţi, m-a făcut a mă minuna foarte de fapta bună a lui, că mă înspăimânta milostivirea şi iubirea de oameni a lui şi blândeţea şi smerenia cugetului. Şi întorcându-mă la Schit şi aşezându-mă în chilie, în trei săptămâni m-am dat pe sine-mi la postire, rugându-mă lui Dumnezeu să-i dea mai mult de cheltuială, ca să poată să facă bine şi altora, mai multora.

Deci, din postire lipsindu-mi puterea, zăceam mai mort şi adormind am văzut pe unul cucernic la chip stând înaintea mea şi zicându-mi: Daniile ce ai? Şi i-am zis lui: cuvânt am dat lui Hristos să nu gust pâine, până ce mă va auzi pe mine pentru Evloghie pietrarul, ca să-i dea lui blagoslovenie, să facă bine mai multora. Iar el a zis: nu, că se va vătăma, iar acum bine se află; iar de voieşti să-i dai lui, pune-te chezaş pentru sufletul lui că se va mântui întru mai multe şi eu îi voi da lui. Iar eu iarăşi am zis: mai mult Doamne dă-i lui, ca toţi printr-însul să slăvească numele Tău cel sfânt. Răspuns-a acela: am zis ţie, că acum bine se află. Iar eu am zis către el: din mâinile mele cere sufletul lui! Deci, mi s-a părut îndată, că m-am aflat la Sfânta Înviere şi-am văzut un copil şezând pe sfânta piatră, iar pe Evloghie de-a dreapta lui stând şi căutând către mine copilul, a zis către cei ce erau de faţă: acesta este cel ce s-a pus chezaş pentru Evloghie? Iar ei au răspuns: aşa, cu adevărat, stăpâne! Şi iarăşi a zis copilul: spuneţi-i lui, că am să cer chezăşia. Iar eu am zis: aşa, stăpâne, de la mine cere-o aceasta, numai dă-i lui! Şi văd că îi toarnă în sânul lui bani mulţi. Şi pe cât aceia turnau, pe atât sânul lui Evloghie primea. Deci deşteptându-mă eu, am cunoscut că mi s-a ascultat rugăciunea şi am proslăvit pe Dumnezeu.

Iar Evloghie ieşind la lucrul său şi lovind în piatră, aude un sunet deşert şi săpând găseşte o peşteră plină de bani şi spăimântându-se, socotea întru sine: ce voi face? De-i voi lua pe aceştia la oraş, va auzi dregătorul şi vine de îi ia şi eu mă primejduiesc. Ci mai vârtos mă voi duce la o ţară afară, unde nimeni nu mă cunoaşte. Şi tocmind dobitoace ca şi cum ar fi avut de cărat pietre, a cărat banii la râu şi punându-i în corabie, s-a dus la Bizanţ. Şi împărăţea Iustin bătrânul şi a dat bani mulţi împăratului şi celor mai mari ai lui şi întru puţină vreme s-a făcut eparh al pretorilor şi a cumpărat casă mare, care şi până acum se zice a egipteanului. Şi trecând doi ani, eu neştiind nimic de cele ce se făcuseră, am văzut în vis că m-am aflat la Sfânta Înviere şi pe copil iarăşi l-am văzut, şezând pe sfânta piatră. Şi aducându-mi aminte de Evloghie, am zis întru sine-mi: oare unde este Evloghie? Şi după puţin timp îl văd pe acesta, târât de un arap, afară de la faţa copilului. Şi deşteptându-mă, am cunoscut ce însemnează vedenia şi am zis în sine-mi: vai, mie păcătosului, că am pierdut sufletul meu! Şi sculându-mă, m-am dus la oraş, ca pentru a vinde lucrul mâinilor mele şi aşteptând să aflu pe Evloghie, s-a făcut seară adâncă şi nimeni nu s-a îndemnat să mă ia în gazdă. Deci mă scol şi întreb pe o bătrână şi îi zic ei: bunico, dă-mi trei paximazi (pesmeţi) să mănânc, că nu am mâncat astăzi. Iar ea ducându-se, mi-a adus puţină fiertură şi mi-a pus înainte şi şezând aproape, a început să-mi vorbească, grăind cuvinte de folos: avvă, nu ştii că eşti tânăr şi nu trebuia să vii în oraş. Au nu ştii că schima cea călugărească cere linişte. Şi altele oarecare? Şi am zis ei: ce porunceşti dar să fac, căci lucrul mâinilor mele am venit să vând? Iar ea mi-a zis: măcar de îţi vinzi lucrul mâinilor tale, dar nu zăbovi aşa în oraş; dacă voieşti să fii călugăr, du-te la Schit!

Şi i-am zis ei: nu este aici în oraşul acesta vreun om temător de Dumnezeu, ca să adune pe străini? Şi mi-a zis: o, ce ai grăit, avvo? Am avut aici pe un pietrar oarecare şi multe bunătăţi făcea la străini. Şi văzând Dumnezeu lucrurile lui, i-a dat lui dar. Şi este, precum aud patrician astăzi. Iar eu acestea auzind, am zis întru sine-mi: eu am făcut uciderea aceasta. Şi îndată intrând într-o corabie, m-am dus la Bizanţ şi întrebând şi găsind casa lui Evloghie, şedeam lângă poartă, vrând să-l văd pe el, când va ieşi. Şi deci trecând puţin, îl văd îndată pe el cu fală şi înconjurat de oameni mulţi şi am zis către el: miluieşte-mă, am să-ţi grăiesc oareşce deosebi! Iar el nu a luat aminte, ci şi cei ce mergeau înainte au dat în mine şi alergam mai înainte şi iarăşi strigam şi cei de pe urmă iarăşi au dat în mine. Şi aceasta în patru săptămâni făcând, nu am putut să vorbesc cu el. Iar mai pe urmă strigând eu iarăşi, a alergat unul din slujitorii lui cu un băţ şi atâta m-a bătut cu dânsul, cât m-a lăsat mai mort. Apoi, după multă vreme, puţin întărindu-mă, am zis întru sine-mi: să mergem la Schit şi de va voi Dumnezeu, va mântui şi pe Evloghie! Şi m-am pogorât la mare şi aflând o corabie alexandrinească pornind îndată, m-am suit într-însa şi de

scârbă şi de bătăi am adormit. Şi mă văd pe mine iarăşi la Sfânta Înviere şi pe copilul acela asemenea iarăşi şezând şi căutând la mine cu îngrozire şi zicând: nu vei merge, ci vei plini chezăşia. Iar eu, de frică, nici a deschide gura nu am putut.

Şi porunceşte la doi din cei ce stau înaintea lui şi luându-mă m-au legat cu mâinile înapoi şi m-au spânzurat cu capul în jos, zicându-mi: să nu te pui chezaş peste puterea ta şi să nu grăieşti împotriva lui Dumnezeu. Iar eu de mâhnire şi de nevoie, nu am răspuns nimic. Deci, aşa fiind eu spânzurat, s-a făcut glas zicând: iese Augusta (adică Împărăteasa) şi văzând-o, am luat îndrăzneală şi am strigat: miluieşte-mă, stăpâna lumii! Iar ea întorcându-se către mine, a zis: ce voieşti? Am zis: pentru chezăşia lui Evloghie sunt spânzurat. Şi mi-a zis mie: eu mă voi ruga pentru tine. Şi am văzut că s-a dus şi a sărutat picioarele copilului şi mi-a zis copilul: să nu mai faci lucrul acesta. Iar eu de frică fiind cuprins, am zis: nu stăpâne, iartă-mă! Şi a poruncit şi m-au slobozit şi mi-a zis: mergi la chilia ta. Vezi încă şi cum voi aduce pe Evloghie la rânduiala cea dintâi. Deci deşteptându-mă, m-am bucurat cu bucurie mare că m-am izbăvit de această chezăşie. Şi înotând cu corabia, am venit la Schit, mulțumind lui Dumnezeu. Iar după trei zile aud că a murit Iustin împăratul şi s-a făcut împărat Iustinian. Apoi după puțin timp m-am înştiințat că s-au sculat asupra împăratului, patru oarecare din cei mari, între care unul a fost şi Evloghie.

Şi cei trei prinzându-se, li s-au tăiat capetele, iar Evloghie a fugit noaptea. Şi a poruncit împăratul ca ori unde se va afla, să se omoare şi el.

Deci, întrebând pentru dânsul cu osârdie, m-am înştiințat că s-a întors la locul său iarăşi şi s-a apucat de pietrărie, nearătând către nimeni că el este cel ce se făcuse patrician (boier) în Constantinopol, ci alt egiptean a fost acela, iar el încredința că întru atâția ani a fost la Sfintele Locuri. Deci m-am pogorât iarăşi la acel oraş, ca să mă înştiințez cele pentru dânsul mai cu deadinsul. Şi făcându-se seară, iată Evloghie a venit chemând pe străini la găzduire. Şi văzându-l, am suspinat şi lăcrimând, am zis către Dumnezeu: cât s-au mărit lucrurile Tale, Doamne, toate întru înțelepciune le-ai făcut! Cu adevărat, Tu, Doamne, faci săraci şi îmbogățeşti, smereşti şi înalți şi judecățile Tale sunt nenumărate! Şi luându-mă şi pe mine împreună cu alți săraci, ne-am dus la casa sa şi spălându-ne picioarele, ne-a pus masa. Şi după ce am mâncat noi, luându-l deosebi, i-am zis lui: cum te afli, avvo Evloghie? Iar el a zis: roagă-te pentru mine, avvo, că sunt sărac, neavând în mâini nimic! Iar eu am zis către el: o, de nu ai fi avut nici acestea pe care le ai! Iar el a zis: pentru ce, avvo? Au te-am smintit cu ceva cândva? Atunci i-am povestit lui toate cele ce s-au făcut. Şi plângând deajuns, a zis: roagă-te, avvo, ca să trimită Dumnezeu cele de

trebuință şi de acum să mă îndreptez! Iar eu am zis: cu adevărat, fiule, să nu nădăjduieşti să ți se încredințeze altceva de la Hristos, cât vei fi în lumea aceasta, afară de plata ostenelii acesteia. Şi urându-i cele bune, m-am întors şi a rămas Evloghie aşa, săpând la pietre şi primind pe străini până la sfârşitul vieții sale şi de o sută de ani făcându-se, nu s-a lăsat de această lucrare ci îi da Dumnezeu lui putere, până când a plinit călătoria vieții acesteia.

12. Ne-a povestit nouă avva Palladie, că intrând odată în Alexandria împreună cu avva Daniil pentru o trebuință oarecare, au întâlnit pe un tânăr ieşind din baie, că se scăldase. Şi văzându-l pe el bătrânul, a suspinat şi mi-a zis mie: vezi pe acest frate, are să se hulească numele lui Dumnezeu printr-însul. Ci să mergem după el, ca să vedem unde petrece. Şi mergând pe urma lui, am intrat după el. Şi luându-l bătrânul deosebi, i-a zis: o frate, tânăr fiind şi sănătos, nu se cuvine să te scalzi; căci să fii încredințat, fiule, că pe mulți sminteşti, nu numai pe mireni ci şi pe călugări. Răspuns-a acela bătrânului: de aş plăcea încă oamenilor, nu aş fi slugă a lui Hristos. Ci scris este: nu judecați şi nu veți fi judecați. Atunci i-a pus lui bătrânul metanie, zicând: iartă-mă pentru Domnul, căci ca un om am greşit. Şi am ieşit de la dânsul. Şi i-am zis bătrânului: nu cumva este neputincios fratele, şi atunci nu se va osândi? Iar bătrânul suspinând şi lăcrimând, a zis: să te încredințeze pe tine adevărul, frate, mai mult decât cincizeci de draci am văzut înconjurându-l pe el şi turnând peste el noroi şi o arăpoaică şezând pe umerii lui şi sărutându-l pe el şi altă arăpoaică înaintea lui jucând şi neruşinare învățându-l şi pe draci împrejurul lui mergând şi bucurându-se de el, iar pe sfântul înger nu l-am văzut nici aproape, nici departe de el. Pentru aceasta asemuiesc că era el plin de toată necurățenia.

Şi mărturisesc ceea ce se zice şi însăşi hainele lui, care sunt de capră şi moi şi îndoite la fir, încă şi a petrece el aşa fără de ruşine în mijlocul acestei cetăți, întru care şi cei ce au îmbătrânit întru nevoințe intrând pentru trebi neapărate, se sârguiesc să iasă îndată, ca să nu sufere vreo vătămare sufletească. Apoi şi alta: de nu era el iubitor de sine şi iubitor de dezmierdări şi iubitor de curvie, nu s-ar fi dezgolit fără de ruşine în baie şi pe alții asemenea goi i-ar fi privit; când sfinții părinții noştri Antonie şi Pahomie, Amon şi Serapion şi ceilalți purtători de Dumnezeu părinți, au legiuit, ca nimeni din călugări fără de mare boală şi nevoie să nu se dezgolească pe sine. Că şi înşişi pentru oarecare trebuințe de nevoie vrând să treacă râuri şi nefiind luntre, nu sufereau să se golească, pentru că se cucereau de sfântul înger, care urma după dânşii şi de soarele care lumina, deşi nu îi vedea vreun om, ci se rugau lui Dumnezeu şi treceau prin văzduh, fiindcă iubitorul de oameni şi Atotputernicul Dumnezeu pe cea dreaptă a lor şi plină de evlavie cerere, gata o primea şi preaslăvit o

împlinea şi cu lucru o săvârşea. Acestea spuindu-mi bătrânul s-a astâmpărat. Iar după ce ne-am întors noi la Schit, nu au trecut multe zile şi venind fraţii de la Alexandria, ne-au povestit că fratele cutare preotul (că avea şi hirotonie), care şedea la biserica sfântului Isidor, cel ce cu puţin mai înainte venise de la Constantinopol (şi era acesta pentru care zisese bătrânul), s-a aflat că curvea cu femeia lui Salentarie şi prinzându-se de slugiie lui şi de vecini, i s-au tăiat cele două boaşe ale lui împreună cu mădularul trupului şi după tăiere mai trăind trei zile, a murit, făcându-se ocară şi ruşine tuturor călugărilor. Iar eu auzind, sculându-mă, m-am dus la avva Daniil şi am povestit lui cele ce s-au întâmplat. Şi auzind bătrânul a lăcrimat şi a zis: pedeapsa celui mândru este căderea. Şi însemnează bătrânul cu aceasta, că de nu bolea acela cu mândria ar fi primit sfatul lui, nu ar fi pătimit una ca asta, prin care şi ceilalţi mândri se vor pedepsi, de nu se vor învăţa prin căderea aceluia, să fugă de o prăpastie ca aceasta.

13. Au povestit ucenicii lui avva Evloghie, cum că trimiţându-ne bătrânul la Alexandria ca să vindem lucrul mâinilor, ne da porunci ca să nu facem mai mult de trei zile. Iar de veţi face mai mult de trei zile, nevinovat sunt de păcatul nostru, zicea el. Iar noi l-am întrebat pe el: cum călugării prin cetăţi şi prin sate cu mirenii petrecând, ziua şi noaptea nu se vatămă? Iar el a zis: credeţi-mă fiilor, că după ce m-am făcut călugăr, am făcut treizeci şi opt de ani neieşind din Schit şi după acela m-am dus la Alexandria, către papa Eusebie împreună cu avva Daniil pentru o trebuinţă. Şi intrând în cetate, am văzut mulţi călugări şi vedeam că pe unii din ei corbii îi loveau peste obraz, iar pe alţii femei goale îi îmbrăţişau şi la ureche le vorbeau; iar înaintea altora, goi fiind ei, copiii jucau şi cu baligă de om îi mânjau, iar pe unii îi vedeam că ţineau cuţite şi trupuri de oameni tăiau şi dădeau călugărilor să mănânce. Şi am înţeles că fiecare din călugări în ce patimă era căzut, acest fel de draci şi avea care urmau după dânsul şi le vorbea în minte. Pentru aceasta, fraţilor, eu nu voiesc să zăboviţi niciodată în cetate, ca nu de acest fel de gânduri, iar mai vârtos de draci, să vă supăraţi.

14. S-a suit odată avva Daniil de la Schit la Terenut, iar pe cale a intrat într-o capişte să doarmă. Şi erau acolo idoli vechi ai elinilor şi luând unul, l-a pus ca un copac sub capul său. Iar demonii (dracii), văzând îndrăzneala lui şi voind să-l înfricoşeze, strigau către o femeie, pe nume chemând-o şi zicând: cutare, vino cu noi la baie! Iar alt demon ascultând, răspundea ca din idolul cel ce era

sub capul bătrânului şi zicea: străin am deasupra mea şi nu pot veni! Dar bătrânul nu s-a temut, ci îndrăznind, lovea idolul zicând: du-te întru întuneric, dacă nu poţi şi auzind demonii, au strigat toţi cu glas mare zicând: ne-ai biruit pe noi! Şi au fugit ruşinaţi.

15. Zicea avva Daniil pentru avva Dula, că întâi a şezut în viaţa de obşte patruzeci de ani, apoi la Schit s-a liniştit şi între părinţii cei mai mari s-a socotit. Deci acesta spunea, că în multe feluri cercând, a aflat că cei ce petrec în viaţa de obşte, mai mult şi mai degrab decât cei ce se liniştesc, sporesc în lucrarea faptelor bune de vor avea şi întrebuinţa supunerea din inimă curată. Că un frate era într-o viaţă de obşte cu chipul prost şi defăimat mai mult decât toţi cei ce erau într-însa, iar cu mintea mare şi cinstit. Acesta ocărându-se şi defăimându-se de toţi, iar de multe ori şi bătându-se cu nedreptate, răbda vitejeşte nezicând nimănui nimic; iar altul din fraţii cei ce erau acolo, îndemnat fiind de diavolul, a furat sfintele vase cele din biserică, tăinuindu-se de toţi. Apoi cercetare făcându-se pentru cele furate, toţi la fratele acela care se defăima pe sine au lipit vina şi pe acesta l-au osândit din presupus că a furat cele sfinte. Iar de vreme ce acela zicea că nu are ştiinţă câtuşi de puţin de lucrul acela, cu îndemnarea egumenului, i-au luat chipul cel călugăresc de la dânsul şi punându-l în fiare, l-au dat iconomului lavrei spre cercetare.

Acesta, după ce şi cu vine de bou l-a bătut de ajuns şi alte pedepse i-a dat, fiindcă nimic nu avea acela ce să mărturisească, ci dimpotrivă punea înainte neştiinţa faptei aceleia, l-a trimis la dregătorul locului, ca să-l pedepsească mai mult. Iar acela feluri de munci arătând asupra lui şi cu foc trupul arzându-i şi cu nemâncare de multe zile şi cu închisoare întunecoasă şi înecăcioasă pedepsindu-l, după ce deopotrivă a aflat tăgăduindu-se furtişagul de cele sfinte, cu voia egumenului şi a fraţilor l-a osândit la moarte, după cum orânduieşte pravila, că pedeapsa furtişagului de cele sfinte este moartea. Şi deci a fost dus să i se taie capul. Iar fratele cel ce furase cele sfinte, văzând şi pătimind cu sufletul, venind la avva a zis: m-am înştiinţat că s-au aflat vasele cele sfinte, pentru aceasta grăbeşte să nu i se taie capul fratelui. Iar el vesteşte dregătorului. Şi slobozindu-se fratele, a venit în viaţa cea de obşte. Şi mai trăind trei zile, s-a dus către Domnul, dându-şi sufletul în vremea când se ruga şi căzuse în genunchi. Deci venind toţi cei din mănăstire şi aflând trupul lui aşa stând spre pocăinţă (adică în genunchi), l-au luat pe el şi l-au dus în biserică, până când să se aşeze acolo! Şi lovindu-se în toacă, s-a adunat toată lavra şi toţi alergau la trupul acela, fiecare voind pentru blagloslovenie să ia vreo parte din haine, sau din păr. Iar avva temându-se ca nu cumva să se rupă şi trupul, l-a

băgat în altar şi l-au încuiat cu lacăt aşteptând să vină şi avva al lavrei. Iar după puţin timp venind şi acela şi aprinzând toţi făclii şi punând tămâie, căutau trupul să-l scoată din altar şi sileau pe proistosul mănăstirii să deschidă degrabă. Iar acela deschizând şi intrând înăuntru cu alţi mulţi, hainele şi încălţămintele răposatului le-au aflat, iar trupul nu era nicăieri. Deci au început toţi să slăvească pe Dumnezeu şi să strige unii către alţii cu lacrimi şi să zică: vedeţi, fraţilor, ce fel de daruri ne pricinuieşte nouă îndelungă-răbdarea şi smerenia! Să ne nevoim dar şi noi să suferim ispită şi defăimare pentru Domnul şi vom fi slăviţi şi cinstiţi şi împreună cu El în veci vom împărăţi.

- Pentru avva Dula -

1. A zis avva Dula: de ne sileşte pe noi vrăjmaşul să lăsăm liniştea, să nu-l ascultăm pe el, că nu este nimic asemenea ca ea şi ca postirea, spre ajutor asupra lui. Pentru că ascuţită vedere dau ele ochilor celor din lăuntru.

2. A zis iarăşi: taie prieteşugurile celor mulţi, ca să nu se ridice război asupra minţii tale şi va tulbura chipul liniştirii.

- Pentru avva Dioscor -

1. Povesteau părinţii pentru avva Dioscor, episcopul Nahiastiei, că pâinea lui era de orz şi de linte şi în tot anul punea început de o viaţă, zicând: în anul acesta să nu mă întâlnesc cu cineva, sau să nu vorbesc, sau să nu mănânc fiertură, sau să nu mănânc poame, sau verdeţuri. Şi la toată lucrarea aşa făcea şi după ce săvârşea una, lua alta şi aceasta făcea în toţi anii.

2. Un frate a întrebat pe avva Pimen, zicând: mă tulbură gândurile şi nu mă lasă să mă grijesc de păcatele mele şi mă fac să iau aminte la neajunsurile fratelui. Şi i-a spus lui bătrânul avvă Dioscor, că era în chilie, plângându-şi păcatele sale, iar ucenicul lui şedea în altă chilie. Deci când mergea la bătrânul, îl găsea pe el plângând şi îi zicea lui: părinte, de ce plângi? Iar bătrânul zicea: păcatele mele îmi plâng. Deci, îi zicea lui ucenicul: nu ai păcate, părinte! Şi a răspuns bătrânul:

cu adevărat, fiule de mă voi lăsa să văd păcatele mele, nu sunt deajuns alți trei, sau patru, să le plângă.

3. A zis avva Dioscor: de ne vom îmbrăca cu îmbrăcămintea cea cerească, nu ne vom afla goi. Iar de nu ne vom afla purtând îmbrăcămintea aceea, ce vom face, fraților? Că avem să auzim şi noi glasul acela care zice: aruncă-l pe el întru întunericul cel dinafară; acolo va fi plângerea şi scrâşnirea dinților. Multă ruşine va fi nouă, dacă atâta vreme purtând noi chipul acesta ne vom afla în ceasul de nevoie neavând îmbrăcămintea cea de nuntă. O, ce căință va să ne urmeze! O, ce întuneric va să cadă asupra noastră, înaintea părinților şi a fraților noştri, care ne vor vedea pe noi muncindu-ne de demonii cei înfricoşători!

V. ÎNCEPUTUL SLOVEI E

PENTRU SFÂNTUL EPIFANIE, EPISCOPUL CIPRULUI

1. Povestit-a sfântul Epifanie, episcopul Ciprului, că în vremea fericitului Atanasie cel Mare, nişte păsări zburând împrejurul capiştei lui Serapid, strigau neîncetat: cras! cras! Şi venind elinii la fericitul Atanasie, au strigat: răule bătrâne, spune-ne nouă, ce strigă păsările? Şi răspunzând a zis: păsările strigă: cras, cras! Iar cuvântul acesta: cras, cras, în limba avsonenilor însemnează mâine. Şi adaugă că mâine vor vedea slava lui Dumnezeu. Şi după aceea s-a vestit moartea împăratului Iulian. Şi aceasta făcându-se, s-au adunat ei şi strigau asupra lui Serapid zicând: dacă nu îl voiai pe el, pentru ce luai darurile lui?

2. Acesta a povestit, că în cetatea Alexandriei era un vizitiu, care era feciorul unei maici ce se numea Maria. Acesta la alergarea de cai ce se făcea, a căzut, apoi sculându-se a întrecut pe cel ce l-a surpat şi a biruit. Şi norodul a strigat: fiul Mariei a căzut şi s-a sculat şi a biruit. Încă grăindu-se acest glas, a venit vestea în norod pentru capiştea lui Serapid, că marele Teofil suindu-se, a surpat idolul lui Serapid şi a stăpânit capiştea.

3. S-a vestit fericitului Epifanie, episcopul Ciprului de la avva mănăstirii, pe care o avea în Palestina, aşa: cu rugăciunile tale nu ne-am lenevit de canonul nostru, ci cu osârdie citim şi ceasul întâi şi al treilea şi al şaselea şi al noulea şi vecernia. Iar el prihănindu-i, le-a arătat lor zicând: arătaţi sunteţi că vă leneviţi în celelalte ceasuri ale zilei, petrecând deşerţi la rugăciune. Că trebuie călugăria cea adevărată neîncetat să aibă rugăciunea şi cântarea psalmilor în inima sa.

4. A trimis odată sfântul Epifanie către avva Ilarion, rugându-l pe el şi zicând: vino să ne vedem mai înainte de a ne duce din trup. Şi mergând el, s-au bucurat unul cu altul. Dar mâncând ei, s-a adus o pasăre. Şi luând episcopul, a dat lui avva Ilarion şi a zis bătrânul: iartă-mă, că de când am luat schima, nu am mâncat junghiat. Şi i-a zis lui episcopul: iar eu de când am luat schima, nu am lăsat pe cineva să adoarmă având ceva asupra mea, nici eu nu am adormit având ceva asupra cuiva. Şi a zis lui bătrânul: iartă-mă, că petrecerea ta este mai mare decât a mea.

5. Acesta-şi zicea: dacă Melchisedec, chipul lui Hristos, a binecuvântat pe Avraam, rădăcina iudeilor, cu mult mai vârtos însuşi adevărul Hristos binecuvintează şi sfinţeşte pe toţi cei ce cred în El.

6. Acesta-şi zicea: cananeanca strigă şi se ascultă. Şi femeia căruia îi curgea sânge, tace şi se fericeşte iar fariseul strigă şi se osândeşte; vameşul nici nu deschide gura şi se ascultă.

7. Acesta-şi zicea: proorocul David întru fără de vreme se ruga, în miezul nopţii se scula înainte de zori se cucerea, în zori sta de faţă, dimineaţa se ruga, seara şi la amiază. Şi pentru aceasta zicea: de şapte ori în zi Te-am lăudat!

8. Zis-a iarăşi: de nevoie este câştigarea cărţilor creştineşti la cei ce pot să le dobândească. Că şi singură vederea cărţilor mai pregetători către păcat ne face pe noi şi către dreptate ne îndeamnă să ne ridicăm.

9. Zis-a iarăşi: mare întărire spre a nu păcătui este citirea Scripturilor.

10. Zis-a iarăşi: mare prăpastie şi adâncă groapă este neştiinţa Scripturilor.

11. Zis-a iarăşi: mare vânzare a mântuirii este a nu şti nici una din dumnezeeştile legi.

12. Acesta-şi zicea: greşalele drepţilor sunt împrejurul buzelor iar ale păcătoşilor izvorăsc din tot trupul. Pentru aceea cântă David: pune, Doamne, strajă gurii mele şi uşă de îngrădire împrejurul buzelor mele, şi: zis-am, păzi-voi căile Tale, ca să nu greşesc cu limba mea!

13. Acelaşi a fost întrebat: pentru ce sunt zece poruncile legii, iar fericirile nouă? Şi a zis: cele zece porunci sunt întocmai la număr cu rănile egiptenilor, iar numărul fericirilor este chip de întreită Treime!

14. S-a întrebat acelaşi: de este de ajuns un drept să îmblânzească pe Dumnezeu. Şi a zis: aşa este. Că El a zis: cercaţi unul să facă judecată şi dreptate şi milostiv voi fi către popor!

15. Acelaşi a zis: Dumnezeu, celor păcătoşi, de se vor pocăi, iartă şi capetele, precum păcătoasei şi tâlharului şi vameşului iar de la cei drepţi cere dobânzi. Şi aceasta este ceea ce zicea apostolilor: că de nu va prisosi dreptatea voastră mai mult decât a cărturarilor şi a fariseilor, nu veţi intra întru Împărăţia cerurilor.

16. Zicea încă şi aceasta: Dumnezeu cu foarte puţin preţ vinde dreptăţile la cei ce se sârguesc să le cumpere: pe o bucăţică de pâine, pe o haină proastă, pe un pahar cu apă rece, pe un bănişor.

17. Adăuga încă şi aceasta: omul împrumutându-se de la om pentru sărăcie, sau pentru trebuința înmulțirii şi dând înapoi, mulțumeşte cu adevărat, dar dă înapoi întru ascuns, fiindcă se ruşinează. Iar stăpânul Dumnezeu dimpotrivă, întru ascuns împrumutându-se, răsplăteşte înaintea îngerilor şi a arhanghelilor şi a drepților.

- Pentru Sfântul Efrem -

1. Copil era avva Efrem şi a văzut vis, adică vedenie, că a răsărit vie pe limba lui şi a crescut şi a umplut toată partea cea de sub cer, fiind foarte roditoare. Şi veneau toate păsările cerului şi mâncau din rodul viei. Şi pe cât mâncau, se înmulțea rodul ei.

2. Altădată iarăşi a văzut unul din sfinți în vedenie, o ceată de îngeri pogorându-se din cer la porunca lui Dumnezeu, având în mâini o carte, adică un tom scris din lăuntru şi din afară şi ziceau unii către alții: cui se cuvine să se dea aceasta? Şi unii ziceau: acestuia; iar alții: altuia. Dar au răspuns şi au zis: cu adevărat sfinți sunt şi drepți. Însă nimănui nu se poate să se dea aceasta, fără numai lui Efrem. Şi a văzut bătrânul că lui Efrem au dat ei cartea. Şi sculându-se dimineața, au auzit pe Efrem că întocmai ca un izvor izvorăşte din gura lui şi alcătuieşte. Şi au cunoscut, că de la Duhul Sfânt sunt cele ce ieşeau prin buzele lui Efrem.

3. Altădată iarăşi, trecând Efrem, din îndemnare oarecare a venit o păcătoasă, cu măgulire să-l tragă spre împreunare urâtă, iar de nu, măcar să-l pornească spre mânie, că niciodată nu-l văzuse cineva mânios. Şi a zis ei: vino după mine! Şi apropiindu-se la un loc întru care era mult norod, a zis ei: în locul acesta vino precum ai voit. Iar aceea văzând norodul, a zis lui: cum putem aceasta să facem, atâta norod stând şi nu ne ruşinăm? Iar el a zis către dânsa: dacă de oameni ne ruşinăm, cu mult mai vârtos trebuie să ne ruşinăm de Dumnezeu, care vădeşte cele acunse ale întunericului. Iar ea ruşinându-se, s-a dus fără de ispravă.

- Pentru un mirean anume Evharist -

1. Doi din părinți s-au rugat lui Dumnezeu, ca să-i încredințeze pe ei, la care măsură au ajuns. Şi le-au venit lor glas zicând: în cutare sat al Egiptului este un mirean anume Evharist şi femeia lui se numeşte Maria. Încă nu ați venit voi la măsurile acestora. Şi sculându-se cei doi bătrâni, au mers în satul acela şi întrebând, au aflat chilia lui şi pe femeia lui şi i-au zis ei: unde este bărbatul tău? Iar ea a zis: păstor este şi paşte oile. Şi i-a băgat pe ei în chilie. Iar după ce s-a făcut seară, a venit Evharist cu oile şi văzând pe bătrâni, le-a gătit lor masă şi a adus apă să le spele picioarele lor. Şi i-au zis lui bătrânii: nu vom gusta ceva, de nu ne vei vesti nouă lucrarea ta. Şi Evharist cu smerenie a zis: eu sunt păstor şi aceasta este femeia mea. Iar bătrânii au stătut rugându-l pe el şi nu a vrut el să le spună. Şi au zis lui bătrânii: Dumnezeu ne-a trimis pe noi la tine. Iar cum a auzit cuvântul acesta s-a temut şi a zis lor: iată oile acestea le avem de la părinții noştri şi orice spor va da Domnul să dobândim dintr-însele, facem în trei părți: o parte săracilor şi o parte pentru iubirea şi primirea de străini şi a treia parte pentru trebuința noastră. Şi de când am luat pe femeia mea, nu m-am spurcat nici eu, nici ea, ci fecioară este şi fiecare din noi deosebi se culcă, iar noaptea purtăm saci şi ziua hainele noastre. Până acum nimeni din oameni acestea nu le-a ştiut. Şi auzind s-au minunat şi s-au dus slăvind pe Dumnezeu.

- Pentru Evloghie preotul -

1. Evloghie oarecare, ucenic fiind al fericitului Ioan arhiepiscopul, preot şi pustnic mare, postind din două în două zile, iar de mai multe ori şi toată săptămâna petrecând, mâncând numai pâine şi sare, se slăvea de oameni. Acesta s-a dus la avva Iosif la Panefo, nădăjduind să vadă ceva mai multă asprime de viață la dânsul. Şi primindu-l pe el bătrânul cu bucurie, orice a avut a pus ca să facă mângâiere şi i-au zis lui ucenicii lui Evloghie: nu mănâncă preotul afară de pâine şi sare; iar avva Iosif tăcând mânca. Şi petrecând trei zile, nu i-au auzit pe ei cântând sau rugându-se, că era ascunsă lucrarea lor. Şi au ieşit nefolosindu-se Evloghie cu ucenicul său. Iar după iconomie s-a făcut negură şi rătăcindu-se s-au întors la bătrânul. Şi mai înainte de a bate ei în uşă, i-au auzit pe ei cântând şi stăruind el mult, mai pe urmă au bătut în uşă. Iar aceia, zicând din cântarea de psalmi, i-au primit cu bucurie. Şi pentru arşiță, au turnat ucenicii lui Evloghie apă în vas şi i-au dat lui. Şi era apa amestecată cu de mare şi de râu şi nu a putut să o bea. Şi venind întru sine a căzut înaintea bătrânului, voind să ştie petrecerea lor, zicând: avvo, ce este aceasta, că întâi nu cântați, ci acum, după ce ne-am dus noi. Şi vasul de apă, acum luându-l, am

aflat apă sărată. Zis-a bătrânul: fratele este nebun şi după amăgire o au amestecat cu apă de mare. Iar Evloghie îl rugă pe bătrânul, voind să ştie adevărul. Şi i-a zis lui bătrânul: acel mic pahar de vin era al dragostei, iar apa aceasta este pe care o beau fraţii totdeauna. Şi l-a învăţat pe el deosebirea socotelilor şi a tăiat de la el toate cele omeneşti. Şi s-a făcut iconomicos şi pogorâtor. Şi după aceea mânca toate cele ce i se puneau înainte. Şi s-a învăţat şi el să lucreze în ascuns. Şi a zis bătrânului: negreşit, într-adevăr este lucrarea voastră.

- Pentru avva Evprepie -

1. Zis-a avva Evprepie: având întru tine că este Dumnezeu credincios şi puternic, crede întru Dânsul şi te vei împărtăşi de cele ale Lui. Iar de defăimezi, nu crezi. Şi toţi credem că toate sunt Lui cu putinţă, dar şi întru lucrurile tale crede Lui, că şi intru tine face minuni.

2. Tot acesta prădându-se, ajuta împreună prădătorilor. Iar după ce au încărcat ei cele din lăuntru şi-au lăsat toiagul lor şi îndată ce l-a văzut avva Evprepie, s-a mâhnit şi luându-l alerga înapoia lor, vrând să li-l dea. Iar aceia nevrând să-l primească, ci temându-se să nu li se întâmple ceva, întâlnind el pe unii, care mergeau pe aceeaşi cale, îi poftea să le dea lor acel toiag.

3. A zis avva Evprepie: cele trupeşti sunt materie. Cel ce iubeşte lumea, iubeşte sminteala şi împiedicările. Deci de se va întâmpla să se piardă cândva ceva, aceasta trebuie să o primim cu bucurie şi cu mărturisire, fiindcă ne-am izbăvit de griji.

4. Un frate a întrebat pe avva Evprepie pentru viaţă. Şi a zis bătrânul: iarbă mănâncă, cu iarbă te îmbracă, pe iarbă te culcă (adică toate le defăima), iar inima câştig-o de fier.

5. Un frate a întrebat pe acest bătrân, zicând: cum vine frica lui Dumnezeu în suflet? Şi a zis bătrânul: de va veni omul smerenie şi neagoniseală şi neosândire, vine la el frica lui Dumnezeu.

6. Acesta a mai zis: să petreacă cu tine pururea frica lui Dumnezeu şi smerenia şi lipsa de bucate şi plânsul.

7. La începutul său avva Evprepie a mers la un bătrân şi a zis lui: avvo, spune-mi un cuvânt, cum să mă mântuiesc! Iar el i-a zis: de voieşti să te mântuieşti, când vei merge la cineva, să nu apuci mai înainte să grăieşti, până nu te va întreba, iar el pentru cuvântul acesta umilindu-se, a pus metanie, zicând: cu adevărat multe cărți am citit şi acest fel de învățătură nu am cunoscut. Şi mult folosindu-se, s-a dus.

- Pentru avva Eladie -

1. Povesteau părinții pentru avva Eladie, că au făcut douăzeci de ani la chilii şi nu a ridicat cândva ochii în sus să vadă streaşina bisericii.

2. Se povestea tot pentru acest avva Eladie, că pâine şi sare mânca. Deci, când au venit Paştile, zicea: frații pâine şi sare mănâncă, iar eu trebuia să fac puțină osteneală pentru Paşti. Şi fiindcă în celelalte zile mănânc şezând jos, acum, că este Paşti, voi face osteneală şi voi mânca stând în picioare.

- Pentru avva Evagrie -

1. Zis-a avva Evagrie: când eşti în chilie, strânge-ți gândul tău, adu-ți aminte de ziua morții, vezi atunci murirea trupului, pune în minte nevoia! Ia osteneala, defaimă deşertăciunea lumii, ca să poți totdeauna să petreci în dragostea liniştii şi să nu slăbeşti! Adu-ți aminte şi de aşezarea cea acum în iad; gândeşte cum sunt acolo sufletele, în care cumplită tăcere, în care amar suspin şi în cât de mare frică şi înfiorare şi aşteptare! Socoteşte chinuirea cea neîncetată,

lacrima cea sufletească şi fără de sfârşit! Ci şi de Ziua Învierii adu-ţi aminte şi de starea înaintea lui Dumnezeu! Gândeşte la judecata cea înfricoşată şi groaznică! Pune în mijloc cele ce se păstrează păcătoşilor, ruşinea cea înaintea lui Dumnezeu şi a îngerilor şi a arhanghelilor şi a tuturor oamenilor, muncile, focul cel veşnic, viermele cel neadormit, tartarul, întunericul, scrâşnirea dinţilor, fricile şi pedepsele! Pune încă în mijloc şi bunătăţile cele ce se păstrează drepţilor, îndrăzneala cea înaintea lui Dumnezeu Tatăl şi a Hristosului Lui, a îngerilor şi a arhanghelilor şi a toată mulţimea sfinţilor, Împărăţia cerurilor şi a darurilor ei, bucuria şi desfătarea ei. Pomenirea acestora amândorura adu-o la tine! Şi pentru judecata păcătoşilor lăcrimează, plângi, temându-te ca nu cumva şi tu să fii întru acestea! Iar pentru cele ce se păstrează drepţilor, bucură-te şi te veseleşte! Şi pe acestea te sârguieşte să le dobândeşti, iar de acelea să te înstrăinezi. Caută să nu uiţi cândva, măcar înăuntru, în chilia ta fiind, măcar afară undeva, pomenirea acestora, ca măcar prin aceasta să scapi de gândurile cele spurcate şi vătămătoare!

2. Zis-a iarăşi: taie prieteşugurile celor mulţi, ca să nu se spurce mintea ta şi va tulbura chipul liniştirii.

3. Zis-a iarăşi: mare lucru este cu adevărat a se ruga fără răspândire, dar mai mare este şi a cânta fără răspândire.

4. Zis-a iarăşi: adu-ţi aminte totdeauna de ieşirea ta şi nu uita judecata cea veşnică şi nu va fi greşeală în sufletul tău.

5. Zis-a iarăşi: ridică ispitele şi nimeni nu este care să se mântuiască.

6. Zis-a iarăşi: grăia unul din părinţi că hrana cea mai uscată şi deopotrivă, înjugată fiind cu dragostea, degrabă bagă pe monah în limanul nepătimirii.

7. S-a făcut odată sobor la chilii pentru un lucru şi a grăit avva Evagrie. Zis-a lui preotul: ştim, avvo, că de erai în ţara ta, poate şi episcop vrei să fii şi cap multora, iar acum ca un străin şezi aici. Iar el umilindu-se, nu s-a tulburat, ci clătinând cu capul, a zis lui: adevărat este, părinte! Însă odată am grăit, iar a doua nu voi mai adăuga (Iov 39.).

- Pentru avva Evdemon -

1. A zis avva Evdemon pentru avva Pafnutie, părintele Schitului, că s-a pogorât acolo un tânăr şi nu l-au lăsat să petreacă acolo, zicând: în vremea mea chip de femeie nu voi lăsa să petreacă în Schit pentru războiul vrăjmaşului.

VI. ÎNCEPUTUL SLOVEI Z

Pentru avva Zinon

1. Zis-a avva Zinon, ucenicul fericitului Siluan: să nu locuieşti în loc numit, nici să şezi cu un om ce are nume mare, nici să pui temelie a-ți zidi ție chilie cândva.

2. Se spunea pentru avva Zinon, că întâi nu voia să ia de la cineva ceva. Şi pentru aceasta cei ce aduceau se duceau scârbiţi, căci nu lua. Şi alţii veneau la dânsul voind să ia ca de la un bătrân mare şi nu avea ce să le dea lor şi se duceau şi ei scârbiţi... Zice bătrânul: ce să fac? Căci şi cei ce aduc se scârbesc şi cei ce vor să ia. Aceasta este mai de folos: oricine va aduce, să iau şi oricine va cere, să-i dau. Şi aşa făcând, se odihnea şi pe toţi îi împăca.

3. S-a dus un frate egiptean în Siria la avva Zinon şi prihănea gândurile sale înaintea bătrânului. Iar el minunându-se, a zis: egiptenii ascund faptele bune care le au, iar neajunsurile care nu le au, pe acestea pururea le prihănesc. Iar sirienii şi elinii, faptele bune care nu le au, zic că le au, iar neajunsurile care le au, le ascund.

4. Au venit nişte fraţi la el şi l-au întrebat, zicând: ce înțelegere are cuvântul acela ce este scris în cartea lui Iov: şi cerul nu este curat înaintea Lui? Şi

răspunzând bătrânul, a zis lor: au lăsat frații păcatele lor și cercetează pentru ceruri. Însă tâlcuirea cuvântului aceasta este: de vreme ce numai El este curat, pentru aceasta a zis: şi cerul nu este curat.

5. Spuneau părinții pentru avva Zinon, că şezând în Schit, a ieşit noaptea din chilia sa, spre luncă şi rătăcindu-se, a făcut trei zile şi trei nopți umblând şi ostenindu-se. Leşinând a căzut să moară. Şi iată un copil a stătut înaintea lui, având o pâine şi un vas cu apă. Şi îi zicea lui: scoală, mănâncă! Iar el sculându-se, s-a rugat, socotind că este nălucă. Iar el a zis lui: bine ai făcut. Şi iarăşi s-a rugat a doua oară şi a treia oară. Şi îi zicea lui: bine ai făcut. Deci, sculându-se bătrânul a luat şi a mâncat. Şi după aceea a zis lui: cât ai umblat, atât eşti departe de chilia ta; ci scoală-te şi vino după mine! Şi îndată s-a aflat la chilia lui. Deci a zis lui bătrânul: intră, fă-ne nouă rugăciune. Şi intrând bătrânul, acela s-a făcut nevăzut.

6. Altădată acelaşi avva Zinon, umblând în Palestina şi odihnindu-se, a şezut aproape de o pepenărie să mănânce. Şi i-a zis lui gândul: ia-ți ție un castravete şi mănâncă că ce este? Iar el răspunzând, a zis gândului: hoții în muncă merg. Deci cearcă-te pe tine de aici, de poți suferi munca. Şi sculându-se, a stătut în arşiță cinci zile. Şi prăjindu-se pe sine, a zis: nu pot suferi munca. Şi a zis gândului: dacă nu poți, nu fura şi mânca!

7. Zis-a avva Zinon: cel ce voieşte ca să-i asculte degrabă Dumnezeu rugăciunea, când se scoală, să-şi întindă mâinile sale către Dumnezeu, mai înainte de toate şi mai înainte de sufletul său, să se roage pentru vrăjmașii săi din suflet; și prin această ispravă, ori pentru ce se va ruga lui Dumnezeu, îl ascultă pe el.

8. Spuneau părinții că era într-un sat unul care postea mult, încât se chema numele lui postitorul. Şi auzind avva Zinon de dânsul, l-a chemat pe el; iar el s-a dus cu bucurie. Şi rugându-se ei, au şezut. Deci a început bătrânul să lucreze tăcând, iar postitorul neaflând să vorbească cu dânsul, a început să se supere de trândăvie. Şi a zis bătrânului: roagă-te pentru mine, avvo, că voi să mă duc! Zis-a lui bătrânul: pentru ce? Iar el răspunzând, a zis: căci inima mea arzând este şi nu ştiu ce are. Căci când eram în sat, până seara posteam şi niciodată aşa

nu mi s-a făcut. Zis-a lui bătrânul: în sat te hrăneai din urechile tale. Ci mergi de acum şi mănâncă la ceasul al nouălea. Şi orice faci, întru ascuns fă! Şi cum a început să facă, cu necaz a aşteptat ceasul al nouălea, şi ziceau cei ce-l ştiau pe el, că postitorul s-a îndrăcit şi venind el, a spus bătrânului toate. Iar el i-a zis lui: această cale este după Dumnezeu.

9. Doi fraţi locuind deosebi, mergeau unul către altul. Şi a zis unul dintr-înşii celuilalt: voiesc să mă duc la avva Zinon să-i spun lui un gând. A zis şi celălalt: şi eu aceasta voiesc. Deci s-au dus amândoi împreună. Şi luându-i pe fiecare deosebi şi-au spus gândurile lor. Şi unul spunându-le a căzut înaintea bătrânului, rugându-l cu multe lacrimi ca să se roage lui Dumnezeu pentru dânsul. Şi bătrânul i-a zis lui: mergi, nu te slăbi pe tine şi nu grăi de rău pe cineva şi nu te lenevi de rugăciunea ta! Şi ducându-se fratele, s-a vindecat. Iar celălalt spunându-i gândul său către bătrân, a adaus încet şi cu nebăgare de seamă: roagă-te pentru mine! Dar n-a cerut cu deadinsul. Iar după o vreme s-a întâmplat de s-au întâlnit unul cu altul. Şi a zis unul dintr-înşii: când am mers către bătrânul, i-ai spus lui gândul care ziceai că voieşti să-l spui lui? Iar acela i-a zis: da, i-am spus! A întrebat acela: oare te-ai folosit după ce i-ai spus? Răspuns-a fratele: da, m-am folosit, că pentru rugăciunile bătrânului m-a vindecat Dumnezeu! Iar celălalt a zis: eu măcar de i-am mărturisit gândurile mele, nu am simţit vreo uşurare. Zis-a lui cel ce s-a folosit: şi cum te-ai rugat bătrânului? Răspuns-a acela: i-am zis lui: roagă-te pentru mine, că am acest gând! Iar el a zis: eu mărturisindu-mă lui, am udat picioarele lui cu lacrimile mele, rugându-l ca să se roage lui Dumnezeu pentru mine. Şi prin rugăciunea lui m-a vindecat Dumnezeu. Iar aceasta ne-a povestit nouă bătrânul, învăţându-ne, că se cade celui ce roagă pe vreunul din părinţi pentru gânduri cu osteneală şi din toată inima să se roage, ca lui Dumnezeu. Şi atunci va dobândi. Iar cel ce se mărturiseşte cu nebăgare de seamă, sau ispiteşte, nu se foloseşte, ci se şi osândeşte.

10. Zicea avva Zinon că i-a povestit lui fericitul Serghie egumenul din Pediada, o povestire ca aceasta: odată – zice – călătorind noi cu un bătrân sfânt, fiind şi alţi fraţi împreună cu noi, ne-am rătăcit pe cale. Şi neştiind unde merge, ne-am aflat în semănături şi am călcat puţin din semănături. Iar plugarul simţind, că s-a întâmplat de lucra acolo, a început a ne ocărî şi a zice cu mânie: voi călugări sunteţi? Voi vă temeţi de Dumnezeu? De aveaţi frica lui Dumnezeu înaintea ochilor, nu făceaţi aceasta. Deci îndată ne zice nouă sfântul acela bătrân: pentru

Domnul nimeni să nu grăiască! Şi se ruga plugarului cu blândeţe, zicând: bine zici, fiule; de am fi avut frica lui Dumnezeu aceasta nu am fi făcut, ci pentru Domnul, iartă-ne, că am greşit! Iar acela, înspăimântându-se pentru nerăutatea şi smerenia bătrânului, alergând la noi, a căzut la picioarele bătrânului, zicând: iartă-mă pentru Domnul şi ia-mă cu voi! Şi adăuga fericitul Serghie: iată blândeţea şi bunătatea sfântului, ce a putut cu ajutorul lui Dumnezeu să facă! Şi a mântuit sufletul ce era făcut după chipul lui Dumnezeu pe care îl voieşte Dumnezeu, mai mult decât nenumărate lumi cu banii lor.

11. Odată ne-am dus la unul din părinţi şi l-am întrebat pe el zicând: de va avea cineva vreun gând şi se vede pe sine biruit; şi de multe ori citind cele ce au zis părinţii pentru un gând ca acela, se ispiteşte să facă acelea şi nicidecum nu poate, oare ce este mai bine: a vesti vreunuia din părinţi gândul, sau a se sârgui singur să uneltească acelea care a citit şi a se îndestula cu ştiinţa sa? Răspuns-a bătrânul: că trebuie să-l vestească către cel ce poate să-l folosească şi să nu se nădăjduiască întru sine. Că nu poate cineva să-şi ajute lui-şi şi mai vârtos de a fi cuprins de patimi. Că mie, tânăr fiind, mi s-a întâmplat una ca aceasta. Că aveam patimă sufletească şi mă biruiam de dânsa. Şi auzind pentru avva Zinon, că pe mulţi care se aflau aşa i-a vindecat, am voit să mă duc şi să-i vestesc lui; iar satana mă oprea, zicând că de vreme ce ştii ce trebuie să faci, fă cum citeşti şi nu te mai duce şi supăra pe bătrânul. Deci când mă porneam să mă duc şi să-i vorbesc lui, războiul se uşura de la mine cu meşteşugirea diavolului ca să nu mă duc. Iar după ce mă plecam să nu merg, iarăşi mă stăpâneam de patimă. Şi aceasta a meşteşugit vrăjmaşul asupra mea multă vreme, nelăsându-mă să vestesc bătrânului. Iar de multe ori m-am dus la bătrânul, vrând să-i spun lui gândul şi nu mă lăsa vrăjmaşul, aducând ruşine în inima mea şi zicând: de vreme ce ştii cum trebuie să te vindeci, ce trebuinţă este a spune cuiva? Căci porţi grija de sine; ştii cum au zis părinţii. Şi acestea, zice, îmi aducea pizmaşul, ca să nu arăt doctorului patima şi să mă vindec. Iar bătrânul mă cunoştea că am gânduri, dar nu mă vădea, aşteptând ca însumi să le vestesc pe ele. Şi mă învăţa pentru viaţa cea dreaptă şi mă slobozea. Iar mai pe urmă plângând, am zis întru sine până când, ticăloase suflete, nu vrei să te tămăduieşti? Alţii vin de departe la bătrânul şi iau lecuire, iar tu nu te ruşinezi, şi având doctorul aproape, nu vrei să te tămăduieşti? Şi aprinzându-mă cu inima, m-am sculat şi întru sine-mi am zis, că dacă voi merge la bătrânul şi nu voi afla pe nimeni acolo, voi cunoaşte că este voia lui Dumnezeu a-mi mărturisi gândurile mele. Şi mergând eu acolo, n-am aflat pe nimeni. Deci bătrânul mă învăţa după obicei pentru mântuirea sufletului şi cum ar putea cineva să se curăţească de cugetele cele spurcate. Iar eu iarăşi ruşinându-mă şi nemărturisindu-mă, voiam să mă

duc şi sculându-se bătrânul, făcu rugăciune şi mă petrecea mergând înaintea mea, până la uşa cea de afară. Iar eu mă munceam cu gânduri, să spun bătrânului sau să nu spun, şi cu încetul păşind, mergeam după dânsul; iar bătrânul întorcându-se şi văzându-mă muncindu-mă de gânduri, mă loveşte în piept încetişor şi îmi zice: ce ai? Om sunt şi eu. Şi dacă mi-a zis bătrânul acest cuvânt, mi s-a arătat că mi-a deschis inima mea şi am căzut la picioarele lui, rugându-l pe el cu lacrimi şi zicând: miluieşte-mă! Iar el mi-a zis: ce ai ?Şi i-am zis lui: nu ştii ce am? Şi mi-a zis: nu, trebuie să spui ce ai. Iar eu cu mare ruşine de abia mi-am mărturisit patima mea. Şi mi-a zis: dar de ce atâta vreme te ruşinezi a spune? Au nu sunt şi eu om? Însă voieşti să-ţi spun şi eu ceea ce ştiu? Au nu sunt acum trei ani, de când ai aceste gânduri şi venind aici nu le mărturiseşti? Iar eu mărturisind şi căzând şi rugându-mă, am grăit lui: miluieşte-mă pentru Dumnezeu şi mă învaţă, ce să fac! Şi mi-a zis: du-te şi nu te lenevi în rugăciunea ta şi nu cleveti pe nimeni! Iar eu mergând la chilia mea şi nelenevindu-mă de rugăciunea mea, cu darul lui Hristos şi cu rugăciunea bătrânului, de aici înainte n-am mai fost supărat de patima aceea. Deci trecând un an, mi-a venit un gând ca acesta: nu cumva m-a miluit Dumnezeu pentru mila Sa, iar nu pentru bătrânul? Şi aceasta venindu-mi în minte, am mers către dânsul, vrând a-l ispiti şi luându-l în lături, i-am făcut metanie, zicând: roagă-te pentru mine, părinte, pentru gândul meu ce ţi l-am mărturisit oarecând! Iar el m-a lăsat zăcând la picioarele lui şi tăcând puţin, mi-a zis: scoală-te, ai credinţă către mine! Iar eu auzind acestea, voiam să mă înghită pământul de ruşine şi sculându-mă, nu puteam căuta asupra bătrânului şi mirându-mă şi spăimântându-mă, am plecat la chilia mea.

- Pentru avva Zaharia -

1. Zis-a avva Macarie către avva Zaharia: spune-mi, care este lucrul monahului? Zis-a lui: pe mine mă întrebi, părinte? Şi a zis avva Macarie: am vestire către tine, fiule Zaharie, căci este cel ce mă îndeamnă ca să te întreb. Zis-a lui Zaharia: precum eu socotesc, părinte, cel ce îşi face silă lui întru toate, acesta este monah.

2. A venit odată avva Moise să scoată apă şi a aflat pe avva Zaharia rugându-se lângă fântână, şi Duhul lui Dumnezeu şezând deasupra lui.

3. Zis-a oarecând avva Moise către fratele Zaharia: spune-mi, ce voi face? Şi auzind s-a aruncat pe sine jos la picioarele lui, zicând: tu mă întrebi, părinte? Zis-a lui bătrânul: cred mie, fiule Zaharie, că am văzut pe Duhul Sfânt pogorându-se peste tine şi dintru aceasta sunt silit să te întreb. Atunci luând Zaharia cuculiul său (culion) din cap, l-a pus la picioare şi călcându-l a zis: de nu se va zdrobi omul aşa, nu poate să fie monah.

4. Şezând odată avva Zaharia în Schit i-a venit lui vedenie şi sculându-se i-a vestit părintelui său Carion, iar bătrânul, fiindcă era lucrător, nu era iscusit la acestea şi sculându-se l-a bătut zicând că de la draci este. Dar a rămas cu gândul la aceasta. Şi sculându-se, s-a dus către avva Pimen noaptea şi i-a vestit lui lucrul acesta şi cum se ard cele din lăuntru ale lui şi văzând bătrânul că de la Dumnezeu este, i-a zis lui: mergi către cutare bătrân şi orice îţi va zice, fă! Şi ducându-se către bătrânul, mai înainte de a întreba el ceva, apucând bătrânul, i-a spus lui toate şi că vedenia este de la Dumnezeu. Deci, mergi şi supune-te părintelui tău!

5. Zis-a avva Pimen, că a întrebat avva Moise pe avva Zaharia, când era aproape să moară, zicând: ce vezi? Şi i-a zis: nu este mai bine a tăcea, părinte? Şi i-a zis lui: aşa, fiule, taci! Şi în ceasul morţii lui şezând avva Isidor, căutând la cer a zis: veseleşte-te, fiul meu Zaharia, că ţi s-au deschis ţie porţile Împărăţiei cerurilor.

- PENTRU AVVA ZOSIMA -

1. Povestit-a fericitul Zosima că odată a şezut puţină vreme în lavra lui avva Gherasim şi avea acolo pe unul iubit. Deci într-o zi şezând noi şi grăind pentru folos, a venit pomenire de cuvântul acela care a zis avva Pimen, că cel ce se prihăneşte pe sine în tot locul aflǎ odihnă. Asemenea şi de cuvântul care a zis avva muntelui Nitriei. Că întrebat fiind: ce ai aflat mai mult în calea aceasta, părinte, el a răspuns: a se prihăni şi a se defăima pe sine totdeauna. Pe care cuvânt l-a şi adeverit cel ce l-a întrebat, zicând: altă cale nu este, fără numai aceasta. Deci pomenind noi de acestea, ziceam între noi minunându-ne, câtă putere au cuvintele sfinţilor. Cu adevărat, orice au grăit, din lucru şi din adevăr au grăit, precum a zis marele Antonie. Şi pentru aceasta sunt puternice, pentru că s-au grăit de cei ce erau în lucruri, precum porunceşte un înţelept zicând: pe cuvintele tale să le adevereze viaţa. Acestea vorbind noi între noi, a zis acela: şi

eu am încercat cu lucrul aceste cuvinte şi odihna care se face prin lucrarea lor. Că odată aveam în lavra aceasta iubit cu adevărat pe un diacon care nu ştiu de unde a luat prepus asupra mea pentru un lucru care îi aducea lui scârbă. Deci a început a se purta către mine cu posomorâre. Iar eu văzându-l pe el posomorât asupra mea, l-am întrebat ca să ştiu pricina scârbei. Iar el mi-a zis: lucrul acesta l-ai făcut şi pentru aceasta sunt mâhnit asupra ta. Iar eu neştiind în sine-mi un lucru ca acesta, precum zicea acela că am făcut, îl încredințam că n-am nicidecum ştire de lucrul acela. Iar el nu se plecă, ci mi-a zis: iartă-mă, nu cred! Deci, ducându-mă la chilie, mă încercam pe mine mai cu deadinsul, de am făcut un lucru ca acesta şi nu aflam. După aceea l-am văzut pe el ținând sfântul potir şi împărtăşind pe frați şi l-am încredințat pe el cu aceasta, zicând: nu mă ştiu să fi făcut ceea ce zici. Şi nici aşa nu s-a plecat. Deci iar venindu-mi întru sine şi aducându-mi aminte de cuvintele acestea ale sfinților părinți şi crezându-le cu adevărat, am întors puțin gândul şi am zis întru sine: diaconul cu adevărat mă iubeşte şi în dragoste pornindu-se, mi-a arătat ceea ce avea inima lui pentru mine, ca să mă trezesc şi să nu mai fac acest lucru. Însă, ticăloase suflete, de vreme ce zici că nu ai făcut acest lucru, adu-ți aminte de celelalte rele care ai făcut şi nu le ții minte şi socoteşte, că, precum cele ce ai făcut ieri şi alaltăieri le-ai uitat, aşa şi acest lucru l-ai făcut şi l-ai uitat. Deci, din gândul acesta mi-am plecat inima aşa, cum că cu adevărat l-am făcut şi l-am uitat, ca şi pe cele mai dinainte. Apoi am început să mulțumesc lui Dumnezeu şi diaconului că printr-însul m-am învrednicit să-mi cunosc greşeala şi să mă pocăiesc pentru dânsa. Deci, sculându-mă cu astfel de gânduri, m-am dus la chilia diaconului, ca să-i fac lui metanie şi să cer iertăciune, precum şi să-i mulțumesc. Şi stând lângă uşă, am bătut într-însa. Şi acela deschizând şi văzându-mă, mi-a pus îndată întâi el metanie, zicându-mi: iartă-mă, că de draci am fost batjocorit, bănuindu-te pentru lucrul acela! Căci cu adevărat m-a încredințat Dumnezeu că tu cu nimic nu eşti părtaş la acest lucru, nici nu ştii câtuşi de puțin de el. Dar începând şi eu să răspund pentru acesta şi să-l încredințez, acela mi-a tăiat cuvântul zicând: nu este trebuință! Deci a adăugat fericitul Zosima zicând: iată smerenia cea adevărată, cum a arătat-o pe ea inima celui ce o iubeşte! Căci nu numai că nu s-a smintit asupra diaconului, una, că a presupus pentru dânsul ceea ce nu ştia şi fără de cuvânt s-a scârbit asupra lui, care în aşa fel erau că puteau să plece şi pe un vrăjmaş, şi cu cât mai vârtos pe un prieten adevărat. Nu numai dar pentru aceasta nu s-a smintit, precum am zis, ci şi asupra sa şi-a luat greşeala care n-a făcut-o, socotind cuvântul aceluia mai vrednic de credință decât inima sa şi nu numai atâta dar s-a ispitit a se pocăi înaintea lui, şi-i mulțumea că printr-însul s-a izbăvit de păcatul pe care nicidecum nu-l ştia.

2. Povestit-a fericitul Zosima, că era un bătrân care locuia aproape de o chinovie şi era foarte bun şi blând. Pentru aceea şi acei din chinovie îl iubeau mult şi îl cinsteau. Aproape de bătrânul locuia şi un frate. Deci, într-una din zile lipsind el, fratele îndemnându-se de vrăjmaşul, s-a dus și a deschis chilia bătrânului și intrând a luat toate vasele lui și cărțile și s-a dus. Iar după puțin timp întorcându-se bătrânul, cum a văzut chilia lui deschisă și intrând și neaflând vasele sale, s-a dus către fratele să-i spună lui ceea ce s-a întâmplat. Dar stând afară de chilia aceluia şi strigând pe fratele, cum şi-a văzut vasele sale puse în mijlocul chiliei, căci fratele încă nu le strânsese şi nevrând să-l vădească, sau să-l ruşineze, pricinuind o treabă de nevoie, că adică îl supără pântecele, s-a dat în lături de la chilia fratelui până ce va ridica vasele din mijloc. Apoi întorcându-se a început a grăi fratelui pentru alt lucru, nepomenind nimic de chilie, sau de vasele care le-a pierdut. Iar după vreo câteva zile s-au aflat vasele bătrânului. Şi luându-l pe fratele oarecari cunoscuți ai bătrânului, l-au pus în temniță, neştiind bătrânul. Iar bătrânul auzind de fratele că este în temniță și neştiind pricina pentru care fusese băgat aici, mergând către egumenul chinoviei din apropiere, unde era cinstit de toți frații pentru faptele lui bune, i-a zis lui: fii bun și-mi dă puține ouă și puține pâini! Iar egumenul i-a zis: au doară a venit la tine cineva, avvo? Iar bătrânul a răspuns: da! Deci, poruncind egumenul, i s-au dat câte a voit. Şi luând bătrânul, pâinile şi ouăle, s-a dus la temniță unde era fratele și a intrat la dânsul. Iar el văzând pe bătrânul, a alergat și a căzut la picioarele lui zicând: iartă-mă! Căci pentru tine sunt aici, fiindcă ți-am furat vasele. Și iată cartea ta este la cutare, iar haina ta este la cutare. Și pe rând le numără pe toate. Iar bătrânul zise către el: să fie încredințată inima ta, fiule, că nu pentru acestea am intrat aici și nici nu știu că pentru mine ai intrat aici. Ci auzind că eşti băgat în temniță, iar pricina pentru ce, neştiind şi mâhnindu-mă pentru a te supăra, am venit să-ți fac mângâiere. Şi iată ouăle și pâinile, pe care le-am adus pentru tine. Dar de vreme ce m-am înștiințat că pentru mine ești ținut aici, voi face totul până ce, cu ajutorul lui Dumnezeu, te voi scoate din temniță. Şi mergând, s-a rugat unora din cei slăviți ai lumii, căci era cunoscut și acestora bătrânul pentru fapta lui bună și trimițând aceia, au scos pe fratele din temniță.

3. Zicea avva Zosima că mergând el în Sfânta Cetate (Ierusalimul) a venit la dânsul oarecare iubitor de Hristos și i-a zis: avvo, am un frate șezător împreună cu mine şi din ispita vicleanului am avut prigonire între noi. Apoi eu pocăindu-mă, acela nu voieşte să se împace cu mine. Pleacă-te dar, pentru Domnul şi-i vorbeşte lui cele pentru pace. Iar el cum a auzit, îndată a chemat pe fratele acela şi i-a grăit lui cele ce se cuveneau pentru pace şi unire. Iar el întâi

se părea că se pleacă, apoi socotind i-a zis: nu pot să mă împac cu el, pentru că m-am jurat pe Cruce, ca de acum să fiu neîmpăcat cu el. Iar egumenul zâmbind, i-a zis lui: jurământul tău, frate, are acest fel de putere, ca şi cum ai fi zis: mă jur pe Crucea Ta, Hristoase, că nu voi păzi poruncile Tale, ci voi face voia vrăjmaşului Tău diavol! Deci, o frate, nu numai eşti dator să faci să stea mânia cea rea, ci şi să te pocăieşti şi să te căieşti pentru dânsa şi să-ți prihăneşti obrăznicia ta, ca să nu te mai răpeşti de dânsa. Că şi Irod de se căia şi nu ar fi întărit jurământul Tău, nu ar fi făcut acea cumplită ucidere, tăind pe Mergătorul înainte al lui Hristos. Deci, fratele umilindu-se pentru aceasta, s-a pocăit înaintea fratelui său şi a lui avva Zosima şi aşa cu darul lui Dumnezeu s-au unit iarăşi întru dragoste.

4. Povestit-a fericitul Zosima pentru un bătrân, zicând: fiind eu într-o mănăstire din Tir, a venit la noi un bătrân îmbunătățit. Apoi citind noi la cuvintele bătrânilor – după cum era obiceiul întotdeauna – am venit la povestirea bătrânului aceluia, asupra căruia venind tâlharii, i-au luat toate lucrurile lui şi s-au dus, lăsând un săcuşor pe care luându-l bătrânul a alergat după dânşii, strigând: fiilor, luați ce ați uitat în chilia voastră! Iar ei minunându-se de nerăutatea lui, au întors iarăşi înapoi toate câte le luaseră din chilia lui. Deci, citind noi această povestire, mi-a zis bătrânul care venise la noi: acest cuvânt foarte m-a folosit. Iar eu rugându-l să-mi spună ce folos a aflat dintr-însul, el a zis: oarecând petrecând eu în locurile cele de pe lângă Iordan, am citit povestirea aceasta, şi minunându-mă de bătrânul pentru nerăutatea şi blândețea lui, ziceam către Dumnezeu: Doamne, Cel ce m-ai învrednicit să vin în chipul acestor sfinți bătrâni, învredniceşte-mă să umblu şi pe urmele lor şi să călătoresc pe aceeaşi cale pe care au călătorit ei, povățuindu-se de darul Tău. Acestea rugându-mă la Dumnezeu şi având întru mine această dorință, trecând două zile, cum şedeam în chilie, am simțit pe unii că au venit la chilie care şi stând la uşă au bătut. Iar eu cunoscând că sunt tâlhari, am zis întru mine: mulțumesc lui Dumnezeu! Iată vreme să arăt roada dorinței! Şi deci, deschizând, i-am primit pe ei cu blândețe şi aprinzând lumină, am început a le arăta lor lucrurile zicând către ei: nu vă tulburați. Cred Domnului că nu voi ascunde nimic de la voi. Iar ei mi-au zis: ai aur? Şi am răspuns lor: da, am trei bani şi am deschis vasul înaintea lor şi luându-i pe aceia şi toate lucrurile, s-au dus cu pace. Iar eu – zicea fericitul Zosima – glumind, am zis către bătrânul: ce a urmat după aceea? Oare s-au întors ca şi cei de la bătrânul cel mai dinainte de noi? Şi a răspuns îndată: să nu sloboadă Dumnezeu. Căci nici n-am voit aceasta, ca să întoarcă ce au luat. Vedeți dar – zis-a Zosima – ce sporire lui şi slavă către Dumnezeu i-a dat dorința şi gătirea lui, că nu numai nu s-a mâhnit pentru

luarea tuturor lucrurilor care avea, dar s-a şi bucurat ca şi cum s-a învrednicit de un lucru cu adevărat prea mare.

VII. ÎNCEPUTUL SLOVEI I (LUNG)

- PENTRU AVVA ISAIA -

1. Zis-a avva Isaia: nimic nu foloseşte pe noul începător aşa de mult ca ocara. Că precum este pomul, care se udă în toate zilele, aşa este noul începător, care se ocărăşte şi suferă.

2. Zicea iarăşi către cei ce încep bine şi se supun sfinţilor părinţi: vopseaua cea dintâi nu iese, precum se întâmplă la porfiră. Şi după cum ramurile cele tinere se întorc şi se pleacă lesne, aşa fac şi noii începători, fiind întru supunere.

3. Zis-a iarăşi: noul începător, mutându-se din mănăstire în mănăstire, este asemenea unui dobitoc, care se trage de căpăstru aici şi acolo.

4. Zis-a iarăşi: făcându-se masă şi fraţii mâncând în biserică şi vorbind unii cu alţii, preotul Pelusiului mustrându-i pe ei le-a zis: tăceţi fraţilor, căci eu ştiu un frate care mănâncă cu noi şi bea pahare ca şi noi şi rugăciunea lui se suie înaintea lui Dumnezeu ca focul.

5. Se povesteşte pentru avva Isaia că a luat oarecând o vargă şi s-a dus la arie şi a zis lucrătorului: dă-mi grâu! Şi lucrătorul i-a zis: au doară şi tu ai secerat, avvo? Zis-a cuviosul: nu! Şi i-a zis lucrătorul: cum dar voieşti să iei grâu, dacă nu ai secerat? Şi i-a zis lui bătrânul: şi dacă nu va secera cineva, nu ia plată? Zis-a lucrătorul: nu! Şi aşa s-a dus bătrânul. Iar fraţii văzând ce a făcut, i-au pus lui metanie, rugându-l să le spună pentru ce a făcut aceasta. Răspuns-a lor bătrânul: spre pildă am făcut aceasta, că de nu va lucra cineva, nu ia plată de la Dumnezeu.

6. Acelaşi avva Isaia a chemat pe unul din fraţi şi i-a spălat picioarele şi a pus o mână de linte în oală. Şi după ce s-a înfierbântat, a dat-o în lături. Şi a zis lui fratele: nu este fiartă îndeajuns, avvo. Şi i-a răspuns lui cuviosul: nu-ţi este destul că măcar a văzut focul? Şi aceasta este mare mângâiere.

7. Zis-a iarăşi: de va voi Dumnezeu să miluiască pe vreun suflet, iar el se semeţeşte şi nu sufere, ci îşi face voia sa, îl sloboade pe el să pătimească cele ce nu voieşte, ca aşa să-l caute pe El.

8. Zis-a iarăşi: de va voi cineva să răsplătească rău pentru rău, poate şi numai cu ameninţarea să vateme conştiinţa fratelui.

9. Acelaşi avva Isaia a fost întrebat ce este iubirea de argint? Iar el a răspuns: a nu crede lui Dumnezeu că poartă grijă de tine, a te deznădăjdui de făgăduinţele lui Dumnezeu şi a iubi peste măsură ca să te întinzi cu avuţiile.

- Pentru avva Ilie -

1. Zis-a avva Ilie: eu de trei lucruri mă tem: când va vrea să iasă sufletul meu din trup, când voi vrea să întâmpin pe Dumnezeu şi când va fi să iasă hotărâre asupra mea.

2. Ziceau bătrânii către avva Ilie din Egipt, despre avva Agathon, că bun avvă este. Şi a zis lor bătrânul: după neamul şi rândul de oameni în care trăieşte, este bun. Şi i-au zis lui: dar după cei vechi, cum? Şi răspunzând bătrânul, le-a zis lor: am zis vouă, că după neamul şi rândul de oameni în care trăieşte, este bun; iar după cei vechi, am văzut un om în Schit, care putea să facă să stea soarele pe cer, precum a făcut şi Iosua al lui Navi. Şi acestea auzind ei, s-au spăimântat şi au proslăvit pe Dumnezeu.

3. Zis-a avva Ilie al Diaconiei: ce poate păcatul unde este pocăința și ce folosește dragostea unde este mândria?

4. Zis-a avva Ilie: am văzut pe un oarecare luând o tivgă cu vin sub subțioara sa și ca să rușinez pe draci, că era nălucire am zis fratelui: ajută-mă și-mi ridică aceasta și ridicând rasa lui, s-a aflat că nu avea nimic. Iar aceasta am spus-o, că măcar cu ochii de veți vedea, sau veți auzi, să nu primiți, ci mai vârtos păziți gândurile și cugetele, știind că dracii le pun pe acestea în minte ca să spurce sufletul, să socotească cele nefolositoare și ca să tragă mintea de la îndeletnicirea cu cele bune, căindu-se de păcatele sale și rugându-se lui Dumnezeu.

5. Zis-a iarăși: oamenii au mintea sau la păcate, sau la Iisus, sau la oameni.

6. Zis-a iarăși: de nu va cânta mintea împreună cu trupul, în zadar este osteneala. Că de iubește cineva necazul, mai pe urmă se face lui spre bucurie și odihnă.

7. Zis-a iarăși: un bătrân a rămas într-o capiște și au venit dracii, zicându-i lui: du-te din locul nostru! Iar bătrânul a zis: voi nu aveți loc. Și au început dracii să-i risipească cu totul smicelele lui de finic. Iar bătrânul sta adunându-le pe ele. Mai pe urmă dracul apucându-l de mână, îl trăgea-afară. Dar ajungând bătrânul la ușă, cu cealaltă mână ținea ușa strigând: Iisuse, ajută-mi! Și îndată a fugit dracul. Și bătrânul a început a plânge. Iar Domnul a zis lui: de ce plângi? Și a răspuns bătrânul: fiindcă dracii îndrăznesc să apuce pe om și să-l necăjească. Și i-a zis lui: tu te-ai lenevit; căci când M-ai căutat, ai văzut cum M-am arătat ție! Acestea le zic, căci este trebuință de multă osteneală și de nu se va osteni cineva, nu poate să aibă pe Dumnezeu cu sine, căci El pentru noi S-a răstignit.

8. Un frate s-a dus la avva Ilie sihastrul în chinovia peșterii lui avva Sava și i-a zis lui: avvo, spune-mi un cuvânt! Iar bătrânul a zis fratelui: în zilele părinților noștri erau iubite aceste trei fapte bune: neaverea, blândețea și înfrânarea. Iar

acum stăpâneşte între monahi: lăcomia de avere, îmbuibarea pântecelui şi obrăznicia. Oricare voieşti din acestea, ține!

- Pentru avva Iraclie -

1. Un frate, fiind supărat de războiul ispitelor, a vestit lui avva Iraclie. Şi acesta întărindu-l, i-a zis: un bătrân oarecare avea un ucenic foarte ascultător de mulți ani. Dar odată sculându-se război asupra lui, a făcut metanie bătrânului, zicând: lasă-mă să şed singur. Şi i-a zis lui bătrânul: caută loc şi-ți voi face chilie! Şi mergând el ca la o azvârlitură de piatră, a aflat loc. Şi mergând amândoi, au făcut chilie. Şi a zis fratelui: orice îți voi zice, aceasta fă: când flămânzeşti, mănâncă; când însetezi, bea; când îți este somn, dormi! Numai din chilia ta să nu ieşi până sâmbătă; atunci vino aproape de mine. Şi s-a întors bătrânul la chilia sa. Iar fratele a făcut cele două zile după poruncă, dar a treia zi trândăvindu-se, a zis: ce mi-a făcut mie bătrânul acesta, ca să nu fac rugăciuni? Şi sculându-se a cântat psalmi mulți şi după ce a apus soarele a mâncat. Şi sculându-se s-a dus să se culce pe rogojina sa. Şi a văzut un arap şezând şi scrâşnind cu dinții asupra lui, şi alergând cu multă frică, a venit la bătrânul şi bătând în uşă, a zis: avvo, miluieşte-mă şi-mi deschide degrabă! Iar bătrânul cunoscând că nu a păzit cuvântul lui, nu i-a deschis până dimineața. Şi deschizându-i dimineața, l-a aflat pe el afară. Cucerindu-se şi milostivindu-se l-a băgat înlăuntru. Atunci a zis fratele: rogu-mă ție părinte, un arap negru am văzut pe rogojina mea, când m-am dus să mă culc. Iar bătrânul a zis: aceasta ai pătimit, căci nu ai păzit cuvântul meu. Aunci dându-i lui o rânduială a pravilei, după putere, l-a slobozit şi încet-încet s-a făcut călugăr iscusit.

VIII. ÎNCEPUTUL SLOVEI TH

- Pentru avva Theodor al Fermei -

1. Avva Theodor al Fermei[10] dobândise trei cărți bune şi s-a dus la avva Macarie şi i-a zis lui: am trei cărți bune şi mă folosesc dintr-însele şi le întrebuințez şi frații şi ei se folosesc. Spune-mi dar, ce trebuie să fac? Oare să le țin pe ele spre folosul meu şi al fraților, sau să le vând şi banii să-i dau săracilor? Şi răspunzând bătrânul, a zis: bune sunt faptele cu adevărat, dar mai bună decât toate este neaverea. Şi aceasta auzind, ducându-se, le-a vândut şi banii i-a dat săracilor.

———————————

[10] *Este un munte în Egipt, care se întinde de la Schit către pustiul cel mare şi se numeşte Fermi*

2. Un frate oarecare șezând singur deosebi la chilii se tulbura. Şi mergând către avva Theodor al Fermei, i-a spus lui despre tulburarea sa. Iar bătrânul i-a zis: mergi, smereşte-ți gândul tău şi te supune şi petreci împreună cu alţii. Şi după câtăva vreme s-a întors către bătrânul şi i-a zis lui: nici împreună cu oamenii nu mă odihnesc. Şi i-a zis bătrânul: dacă nici singur deosebi nu te odihneşti, nici împreună cu alții nu te împaci, pentru ce ai ieșit la viața călugărească? Au nu ca să suferi necazurile? Spune-mi, câți ani ai de când ești în chipul acesta? Răspuns-a fratele: opt. Zis-a lui bătrânul: cu adevărat eu am în chipul acesta şaptezeci de ani şi nici într-o zi n-am aflat odihnă şi tu în opt ani voieşti să ai odihnă? Şi aceasta auzind fratele, întărindu-se s-a dus.

3. S-a dus odată un frate către avva Theodor și a făcut trei zile, rugându-l ca să audă vreun cuvânt. Iar el nu i-a răspuns lui. Şi a ieșit scârbit. Zis-a către el ucenicul lui: avvo cum de nu i-ai zis vreun cuvânt; căci s-a dus scârbit? Şi i-a zis bătrânul: cu adevărat nu i-am grăit lui, căci este neguțător și în cuvinte străine voiește să se slăvească.

4. Zis-a avva Theodor iarăşi: de ai prieteşug cu cineva şi se va întâmpla să cadă el în ispita curviei, de poţi, dă-i lui mâna şi trage-l în sus. Iar de va cădea în eres și nu se va pleca ție să se întoarcă, degrabă taie-l pe el de la tine, ca nu cumva zăbovindu-te să cazi împreună cu el în groapă.

5. Se spunea pentru avva Theodor al Fermei, că aceste trei capete avea mai presus decât alții: neaverea, nevoința și fuga de oameni.

6. Petrecea odată avva Theodor cu frații în Schit şi mâncând ei, luau cu evlavie paharele, tăcând şi nezicând cuvântul: iartă! Şi a zis avva Theodor: au pierdut călugării obiceiul cel bun, nezicând: iartă.

7. L-a întrebat pe el un frate, zicând: voieşti, avvo, să nu mănânc pâine câteva zile? Şi i-a zis lui bătrânul: bine faci, că şi eu am făcut aşa. Şi i-a zis lui fratele: voiesc să pun năutul meu în pitărie și să-l fac făină. Zis-a lui bătrânul: dacă iarăşi te duci la pitărie, fă-ți pâinea ta! Și ce este trebuință de această purtare?

8. A venit unul din bătrâni către avva Theodor şi a zis lui: iată, cutare frate s-a întors în lume. Şi i-a zis lui bătrânul: pentru aceasta te minunezi? Nu te minuna, ci mai vârtos te minunează de vei auzi, că a putut cineva să scape din gura vrăjmaşului.

9. Un frate a venit la avva Theodor și a început a grăi și a cerca lucruri, pe care încă nu le făcuse și i-a zis lui bătrânul: încă nu ai aflat corabia, nici vasele tale nu le-ai pus și mai înainte de a înota, ai ajuns acum la cetatea aceea? Deci, după ce vei face întâi lucrul, vei veni la acelea despre care grăiești acum.

10. Acesta s-a dus odată la avva Ioan, care era famen din naştere şi după ce au vorbit ei împreună a zis avva Theodor: când eram în Schit, lucrul sufletului era lucrul nostru de căpetenie, iar lucrul mâinilor îl aveam sub lucrul sufletului. Iar acum s-a făcut lucrul sufletului sub lucrul mâinilor şi cel de sub lucru a devenit lucru. Şi l-a întrebat fratele (avva Ioan), zicând: care este lucrul sufletului pe care acum îl avem sub lucru? Şi care este cel de sub lucru pe care acum îl avem lucru? Şi a răspuns bătrânul: toate cele ce se fac pentru porunca lui Dumnezeu este lucru al sufletului; iar a lucra pentru sine şi a aduna, acestea trebuie să le avem sub lucru. Şi a zis fratele: luminează-mi mie pricina aceasta. Şi a zis bătrânul: iată, auzi de mine că sunt bolnav şi eşti dator să mă cercetezi; dar zici în sine-ți: să-mi las lucrul meu acum şi să mă duc? Mai bine să-l sfârşesc întâi şi apoi să mă duc? Ți se întâmplă încă și altă pricină și poate nicidecum nu te duci.

Iarăşi alt frate îți zice ție: dă-mi ajutor, frate! Şi zici: să-mi las lucrul meu şi să merg să lucrez cu acesta? Deci, de nu te vei duce, laşi porunca lui Dumnezeu care este lucrul sufletului şi faci pe cel de sub lucru, care este lucrul mâinilor.

11. Zis-a avva Teodor al Fermii, că omul care este întru pocăință, nu este legat de poruncă.

12. Tot acesta a zis: altă faptă bună nu este, ca nedefăimarea.

13. Zis-a iarăşi: omul care ştie dulceaţa chiliei, fuge (de lume), şi nu ar necinsti pe aproapele său.

14. Zis-a iarăşi: de nu mă voi depărta pe sine-mi de la milostivirile acestea, nu mă vor lăsa să fiu monah.

15. Zis-a iarăşi: mulți în vremea aceasta au ales odihna mai înainte de a le-o da lor Dumnezeu.

16. Un frate a întrebat pe avva Theodor, zicând: voiesc să plinesc poruncile. Zis-a lui bătrânul despre avva Teona, că a spus şi acela oarecând, că a voit să plinească gândul lui Dumnezeu şi luând făină s-a dus la pitărie şi a făcut pâine. Şi cerându-i lui nişte săraci a dat pâinile. Şi iarăşi cerându-i lui alții, a dat coşnițele şi haina pe care o purta. Şi a intrat în chilie, încingându-se peste cămaşă. Şi aşa iarăşi se prihănea pe sine, zicând că nu a plinit porunca lui Dumnezeu.

18. S-a bolnăvit odată avva Iosif şi a trimis la avva Theodor, zicând: vino, ca să te văd mai înainte de a ieşi din trup. Şi era pe la jumătatea săptămânii şi nu s-a dus, ci a trimis, zicând: de vei rămâne până sâmbătă, voi veni; iar de te vei duce, ne vom vedea în lumea cealaltă.

19. Un frate a zis lui avva Theodor: spune-mi un cuvânt, căci pier! Şi cu osteneală a zis lui cuviosul: eu mă primejduiesc şi ce pot să-ți spun?

20. Un frate a venit la avva Theodor, ca să-l învețe să coasă coşnițe, aducând şi funia cea împletită. Iar bătrânul i-a zis lui: mergi şi vino dimineață aici! Şi

sculându-se bătrânul, i-a muiat funia cea împletită şi i-a gătit începutul cusăturii, zicând: aşa şi aşa să faci şi l-a lăsat pe el. Şi intrând în chilia sa, a şezut bătrânul. Şi la vreme i-a pus fratelui de a mâncat şi l-a trimis la locul său. Dimineaţa a venit iarăşi fratele şi i-a zis bătrânul: ia-ţi funia de aici şi du-te, căci ai venit să mă bagi în ispită şi în griji! Şi nu l-a mai lăsat pe el înlăuntru.

21. Zis-a ucenicul lui avva Theodor, că a venit odată unul să vândă ceapă şi i-a umplut un vas. Şi a zis bătrânul: umple-l de grâu şi-l dă lui. Şi erau două grămezi de grâu: una curată şi una proastă. Şi i-am umplut vasul din grămada cea proastă – zice ucenicul. Iar bătrânul a căutat la mine aspru şi cu mâhnire. Şi de frică am căzut şi am spart vasul şi i-am făcut metanie. Şi zice bătrânul: scoală, nu e a ta vina, ci eu am greşit că ţi-am zis! Şi intrând bătrânul, i-a umplut sânul de grâu curat şi i-a dat lui împreună cu cepele.

22. S-a dus odată avva Theodor cu fratele să ia apă şi mergând mai înainte fratele la loc, a văzut un şarpe. Şi i-a zis lui bătrânul: du-te de-l calcă pe cap! Dar temându-se nu s-a dus. Atunci a venit bătrânul şi văzându-l fiara şi ruşinându-se, a fugit în pustie.

23. Întrebat-a oarecine pe avva Theodor: de se va face de năprasnă vreo cădere şi tu te temi, avvo? I-a zis lui bătrânul: de se va lipi cerul de pământ, Theodor nu se teme; căci s-a fost rugat lui Dumnezeu ca să se ridice de la dânsul frica. Pentru aceasta l-a şi întrebat pe el.

24. Se spunea despre dânsul, că făcându-se diacon în Schit, nu vrea să primească să slujească diaconiceşte şi în multe locuri a fugit. Şi iarăşi l-au adus bătrânii zicându-i: nu-ţi lăsa slujba ta! Le-a zis lor avva Theodor: lăsaţi-mă să mă rog lui Dumnezeu, ca să ştiu: de mă va încredinţa să stau în locul slujbei mele! Şi rugându-se lui Dumnezeu, zicea: de este voia Ta, ca să stau în locul slujbei mele, încredinţează-mă! Şi s-a arătat lui un stâlp de foc de la pământ până la cer şi glas s-a făcut zicând: de poţi să te faci ca stâlpul acesta, du-te şi sluješte diaconiceşte! Iar el auzind, a judecat să nu mai primească. Deci venind el la biserică i-au făcut lui metanie fraţii, zicând: dacă nu voieşti să slujeşti

diaconiceşte, măcar potirul să-l ţii. Şi n-a suferit nici aceasta şi a zis: de nu mă veţi lăsa, mă duc din locul acesta. Şi aşa l-au lăsat.

25. Se zicea însă pentru dânsul, că după ce s-a pustiit Schitul, a venit să rămână la Fermi; şi fiindcă îmbătrânise, slăbise cu trupul. Deci i-au adus lui unii bucate şi cele ce îi aducea lui cel dintâi le da celui de al doilea şi aşa mai departe. Iar în ceasul gustării, mânca ceea ce îi aducea cineva.

26. Se zicea pentru avva Theodor că atunci când şedea la Schit a venit la dânsul dracul vrând să intre şi l-a legat afară de chilie. Şi iarăşi alt drac a venit să intre, dar şi pe acesta l-a legat. Şi mai venind şi al treilea drac a găsit legaţi pe cei doi şi le-a zis lor: ce staţi voi aici afară? Şi i-au răspuns lui fiindcă şade înlăuntru (cuviosul) şi nu ne lasă să intrăm. Şi acesta făcând silă, se ispitea să intre. Iar bătrânul l-a legat pe acesta. Deci, temându-se dracii de rugăciunile bătrânului, îl rugau zicând: slobozeşte-ne pe noi. Şi le-a zis lor bătrânul: duceţi-vă! Şi ruşinându-se ei, s-au dus.

27. Povestit-a oarecarele din părinţi pentru avva Theodor al Fermei, că a venit odată, pe seară, la dânsul şi l-a găsit purtând o haină ruptă, având pieptul gol şi ţinând culionul dinainte. Şi iată un comis a venit să-l vadă şi bătând acela la uşă, a ieşit bătrânul să-i deschidă şi întâlnindu-se cu el, a şezut la uşă să grăiască cu dânsul. Iar părintele, care era de faţă, a luat o bucată de pânză şi i-a acoperit umerii. Dar bătrânul a întins mâna şi a lepădat-o. Iar după ce s-a dus comisul, i-a zis lui: avvo, de ce ai făcut aceasta? A venit omul să se folosească; au doară vrei ca să se smintească? Şi i-a răspuns bătrânul: ce-mi spui, avvo? Oare tot oamenilor slujim? Mi-am făcut trebuinţa. Cel ce vrea să se folosească, să se folosească; cel ce vrea să se smintească, să se smintească. Căci eu oricum mă aflu, aşa întâmpin. A poruncit încă şi ucenicului său, zicând: de va veni cineva voind să mă vadă, să nu-i zici lui ceva omenesc; ci de mănânc spune că mănânc, iar de dorm, spune că dorm!

28. Au venit odată asupra lui trei tâlhari şi doi îl ţineau pe dânsul, iar unul căra vasele lui. Iar după ce au scos cărţile şi voiau să ia şi vasul său, atunci le-a zis lor: acesta lăsaţi-l! Dar ei nu vroiau. Şi smâncindu-şi mâinile sale, i-a trântit pe

amândoi. Şi văzând tâlharii, s-au înfricoşat. Şi le-a zis lor bătrânul: să nu vă temeţi deloc. Toate lucrurile faceţi-le în patru părţi şi luaţi trei; iar una s-o lăsaţi. Şi aşa au făcut. Iar el a luat vasul cu care mergea la biserică.

- Pentru avva Theodor cel de la Ennat -

1. Zis-a avva Theodor cel de la Ennat: când eram mai tânăr petreceam în pustie. Deci, m-am dus la pitărie să fac două frământături şi am găsit acolo pe un frate care voia să facă pâini şi nu avea pe nimeni care să-i dea o mână de ajutor. Iar eu am lăsat pe ale mele şi i-am dat lui mână de ajutor şi a făcut pâinile. Şi iarăşi a venit al treilea şi i-am făcut asemenea. Şi aşa făceam cu fiecare din cei ce veneau şi am făcut şase frământături, iar pe urmă am făcut pe cele două ale mele, încetând cei ce veneau.

2. Se spunea pentru avva Theodor şi avva Luchie cel de la Ennat, că au făcut cincizeci de ani, batjocorindu-şi gândurile lor şi zicând: după iarna aceasta, ne vom duce de aici. Şi iarăşi când venea vara, ziceau: după vara aceasta, ne vom duce de aici. Şi aşa au făcut în toată vremea, pururea pomeniţii părinţi.

3. Zis-a avva Theodor al Ennatului: de ne va socoti Dumnezeu lenevirile cele întru rugăciuni şi robirile cele întru citirea psalmilor, nu putem să ne mântuim.

- Pentru avva Theodor cel de la Schit -

Zis-a avva Theodor cel de la Schit: îmi vine gând şi mă tulbură şi mă necăjeşte, dar faptă nu poate să facă, ci numai mă împiedică de la lucrarea faptei bune. Iar bărbatul cel treaz scuturând gândul de la sine, se scoală la rugăciune.

- Pentru avva Theodor cel din Elefteropole -

1. A întrebat avva Avraam iviritul pe avva Theodor cel din Elefteropole, zicând: cum este bine, părinte: slavă să-mi agonisesc, sau necinste? Iar bătrânul i-a

răspuns: eu vreau să-mi agonisesc slavă iar nu necinste. Că de voi face lucru bun şi mă voi slăvi, pot să-mi osândesc cugetul că nu sunt vrednic de slava aceasta. Iar necinstea din lucruri rele se face. Deci, cum pot să-mi mângâi inima, după ce oamenii s-au smintit de mine? Mai bine este dar să facem binele şi să fim slăviţi. Iar avva Avraam a zis: bine ai zis părinte.

2. Zis-a avva Theodor: lipsa pâinii topeşte trupul călugărului. Iar bătrânul zicea: priveghereea mai mult topeşte trupul.

- Pentru avva Theona -

Zis-a avva Theona: fiindcă se depărtează mintea de la privirea spre Dumnezeu, pentru aceasta suntem robiţi de patimile trupeşti.

- Pentru Theofil arhiepiscopul Alexandriei -

1. Fericitul Theofil arhiepiscopul a mers odată la muntele Nitriei şi a venit avva muntelui (adică cel mai mare al muntelui) la dânsul. Şi i-a zis lui arhiepiscopul: ce ai aflat mai mult în calea aceasta, părinte? I-a răspuns lui bătrânul: a mă prihăni şi a mă defăima pe mine întotdeauna. I-a zis lui avva Theofil: altă cale nu este, fără numai aceasta.

2. Au venit odată părinţii la Alexandria, chemaţi fiind de Theofil arhiepiscopul, ca să facă rugăciune să surpe capiştile. Şi mâncând ei cu dânsul, li s-a pus carne de viţel şi mâncau nimic îndoindu-se. Şi luând arhiepiscopul o bucăţică, a dat-o bătrânului, care era mai aproape de dânsul, zicând: iată, această bucăţică e bună, mănâncă avvo! Iar ei răspunzând au zis: noi până acum verdeţuri mâncam, iar dacă este carne nu mai mâncăm. Şi n-au mai adaus nici unul dintr-înşii să mai guste din ea.

3. Acest avva Theofil arhiepiscopul s-a dus odată la Schit. Şi adunându-se fraţii, au zis lui avva Pamvo: zi vreun cuvânt episcopului, ca să se folosească. Zis-a lor

bătrânul: dacă nu se foloseşte de tăcerea mea, nici de cuvântul meu nu poate să se folosească.

4. Acelaşi avva Theofil zicea: ce fel de frică şi cutremur şi nevoie avem să vedem, când sufletul se desparte de trup! Că vine la noi oaste şi putere de la stăpânirile cele potrivnice, stăpânii întunericului, stăpânitorii vicleşugului şi începătoriile şi stăpâniile, duhurile răutății şi ca într-un chip de judecată îl țin pe suflet, aducând asupră-i toate păcatele lui cele întru ştiință şi cele întru neştiință, de la tinerețe până la vârsta în care a răposat. Deci, stau pârându-l de toate cele făcute de dânsul. Ce fel, dar, de cutremur socoteşti că are sufletul în ceasul acela, până ce va ieşi hotărârea şi i se va face slobozenia lui? Acesta este ceasul nevoii lui, până ce va vedea ce sfârşit va lua el. Şi iarăşi dumnezeieştile puteri stau în preajma feței celor potrivnici şi ele aducând cele bune ale lui. Ia seama dar, că sufletul stând în mijloc, cu multă frică şi cutremur stă, până ce judecata lui va lua hotărâre de la Dreptul Judecător. Şi de va fi vrednic, aceia iau certare, iar el se răpeşte de la dânşii şi de aceea fără de grijă este, sau mai bine să zic, locuieşte după cum este scris: precum al celor ce se veselesc tuturor le este locaşul la Tine (Psalm 85, 7.). Atunci se împlinesc cele scrise: au fugit durerea, întristarea şi suspinarea (Isaia XXXV, 10 şi 51, II.). Atunci scăpând, se duce la acea bucurie şi slavă negrăită, în care se va şi aşeza. Iar de se va afla că a trăit cu lenevire, aude glasul cel prea înfricoşat: să fie ridicat cel necredincios, ca să nu vadă slava Domnului (Isaia XXVII, 10). Atunci îl apucă pe dânsul zi de urgie, zi de necaz şi de nevoie, zi de întuneric şi de beznă, dându-se la întunericul cel mai din afară şi în focul cel veşnic osândindu-se, în veci fără de sfârşit se va munci. Atunci unde e fala lumii? Unde slava cea deşartă? Unde desfătarea? Unde răsfățarea? Unde nălucirea? Unde odihna? Unde lauda? Unde banii? Unde neamul cel mare? Unde tatăl? Unde mama? Unde fratele? Cine dintr-aceștia va putea să scoată pe cel ce se arde în foc și este ținut de muncile cele amare? Acestea fiindcă aşa vor să se facă, ce fel trebuie să fim noi în petreceri bune şi cu dreaptă credință? Ce fel de dragoste suntem datori să ne agonisim? Ce fel de viață? Ce fel de petrecere? Ce fel de drum? Ce fel de luare aminte? Ce fel de rugăciune? Ce fel de îngrijire? Că acestea zice, aşteptând, să ne silim a ne afla Lui nespurcați şi neîntinați cu pace4(II Petru III 14.), ca să ne învrednicim a-L auzi pe Dânsul, zicând: veniți binecuvântații părintelui Meu, de moşteniți Împărăția cea gătită vouă de la întemeierea lumii (Mt. XXV, 34.) în vecii vecilor, Amin.

5. Acest avva Theofil arhiepiscopul vrând să se săvârşească, a zis: fericit eşti, avvo Arsenie, că de acest ceas îți aduceai aminte pururea!

- Pentru amma maica Theodora -

1. Întrebat-a maica Theodora pe avva Theofil, ce este cuvântul acela al apostolului: vremea răscumpărând? (Colos. IV 5.) Iar el i-a zis ei: numirea arată câştigul. Adică: vreme de ocară ți-a venit? Cumpără cu smerita cugetare vreme şi cu îndelunga răbdare vremea ocării şi trage câştigul la tine. Vremea de necinste ți-a venit? Cu suferirea răutății cumpără vremea şi câştigă. Pâră mincinoasă de-ți va veni, cu răbdarea şi cu nădejdea câştigă. Şi toate cele împotrivă, de vom voi, ni se vor face nouă câştiguri.

2. Zis-a maica Theodora: siliți-vă să intrați prin uşa cea strâmtă(Mat. VII, 13.), că precum pomii, de nu vor lua ierni şi ploi, nu pot a face roadă, aşa şi nouă veacul acesta iarnă ne este (Fapt. Ap. XIV, 22.) şi Împărăției cerurilor nu vom putea să ne facem părtaşi, fără numai prin multe necazuri şi ispite!

3. A zis iarăşi: bine este a ne linişti, căci bărbatul înțelept, linişte aduce (Pilde, I, 12.). Că mare lucru este, cu adevărat, fecioarei şi călugărului a se linişti, dar mai ales tinerilor. Dar vine vicleanul şi îngreunează sufletul cu leneviri, cu împuținări de suflet, cu gânduri; apoi îngreunează şi trupul cu boli, cu slăbiciune, cu slăbănogirea genunchilor şi a tuturor mădularelor şi slăbeşte puterea sufletului şi a trupului şi fiecare poate să zică: sunt slab şi nu pot să-mi fac canonul. Dar de ne vom trezi, toate acestea se risipesc. Că era un călugăr şi când venea să-şi facă pravila, îl apuca răceala şi fierbințeala (adică friguri) şi capul tare i se supăra. Şi aşa îşi zicea lui-şi: iată, sunt bolnav şi voi muri, deci să mă scol mai înainte până ce nu mor şi să-mi fac pravila. Şi după ce înceta pravila, încetau şi frigurile. Şi iarăşi, cu această socoteală fratele se împotrivea şi îşi făcea pravila şi aşa a biruit pe vicleanul.

4. Zicea iarăşi această maică Thedora, că odată un bărbat evlavios se ocăra de oarecine şi aceasta zicea către dânsul: puteam şi eu să-ți zic asemenea, dar legea lui Dumnezeu îmi închide gura.

5. A zis iarăşi această maică: învăţătorul este dator să fie străin de iubirea de stăpânire, de iubirea de argint, de slavă deşartă, departe de mândrie, nebatjocorindu-se de linguşire, neorbindu-se de daruri, de pântece nebiruindu-se, nestăpânindu-se de mânie, ci îndelung răbdător, blând cu toată puterea, smerit cugetător mai ales, îngăduitor şi suferitor, purtător de grijă şi iubitor de suflete.

6. Aceeaşi maică zicea iarăşi că nici nevoinţa nici privegherea, nici tot felul de osteneală nu mântuieşte fără numai smerita cugetare cea adevărată. Căci era un pustnic care izgonea dracii şi îi întreba: cu ce ieşiţi voi? Cu postul? Şi ei ziceau: noi nici nu mâncăm, nici nu bem. Dar cu privegherea? Şi ei răspundeau: noi nu dormim. Cu pustnicia? Iar ei ziceau: noi prin pustietăţi petrecem. Cu ce ieşiţi dar? Şi ei răspundeau: nimic nu ne biruieşte pe noi, fără numai smerita cugetare pentru că ea este biruirea dracilor.

7. A zis iarăşi maica Theodora, că era un călugăr care de mulţimea ispitelor, zicea: mă duc de aici. Şi după ce şi-a pus sandale (nişte încălţăminte formate din tălpi) în picioare, a văzut pe alt om că-şi pune şi el sandalele lui şi a zis către dânsul omul: au nu pentru tine ieşi? Iată eu merg mai înainte decât tine, oriunde vei merge. Şi acest om era dracul, care îi făcea lui ispite.

IX. ÎNCEPUTUL SLOVEI I

- Pentru avva Ioan Colov -

1. Povestit-au unii pentru avva Ioan Colov (Adică: scurt, mic de stat, bondoc), că mergând către un bătrân tebeu la Schit, şedea în pustie şi luând avva lui un lemn uscat, l-au răsădit şi i-a zis lui: în fiecare zi adapă acest lemn cu câte un ulcior de apă, până ce va face roadă. Şi era departe de dânşii, încât se ducea de cu seară şi venea dimineaţa. Iar după trei ani, a trăit lemnul şi a făcut roadă şi luând bătrânul rodul lui, l-a dus la biserică, zicând fraţilor: luaţi, mâncaţi rodul ascultării!

2. Se spunea pentru avva Ioan Colov, că a zis odată fratelui său celui mai mare: voiam fără de grijă să fiu, precum îngerii sunt fără de grijă, nimic lucrând, ci nelipsit slujind lui Dumnezeu. Şi dezbrăcându-se de haină, a ieşit în pustie. Şi făcând o săptămână, s-a întors către fratele său şi după ce a bătut în uşă, l-a auzit pe dânsul şi mai înainte de a deschide, a zis: tu cine eşti? Iar el a zis: eu sunt Ioan, fratele tău. Şi răspunzând i-a zis lui: Ioan s-a făcut înger şi nu mai este între oameni. Iar el i se ruga zicând: eu sunt! Şi nu i-a deschis lui, ci l-a lăsat până dimineaţa să se trudească. Iar mai pe urmă, deschizându-i, i-a zis: om eşti, trebuinţă ai să lucrezi iarăşi ca să te hrăneşti. Şi a făcut metanie, zicând: iartă-mă!

3. Zis-a avva Ioan Colov: de va voi împăratul să ia vreo cetate, apa întâi o opreşte şi hrana şi aşa vrăjmaşii de foamete pierind, se supun lui! Aşa şi patimile trupului: dacă cu post şi cu foamete va petrece omul, vrăjmaşii slăbesc către sufletul lui.

4. Zis-a iarăşi, că cel ce se satură şi vorbeşte cu copil, iată, a curvit în cuget cu dânsul.

5. Zis-a iarăşi că suindu-se odată pe calea Schitului cu împletitura (adică, cu funia cea de zimbiluri), a văzut pe cămilar vorbind şi pornindu-se el (avva) spre mânie şi lăsând vasele, a fugit.

6. Altădată iarăşi la seceriş, a auzit pe un frate vorbind aproapelui cu mânie şi zicând: ieşi tu! Şi lăsând secerişul a fugit el (avva).

7. S-a întâmplat, ca nişte bătrâni la Schit să mănânce împreună unii cu alţii şi era cu dânşii şi Avva Ioan. Şi s-a sculat un bătrân mare să dea vasul cu apă; şi nimeni n-a primit să ia de la dânsul, fără numai Ioan Colov. Deci s-au mirat şi i-au zis lui: cum tu mai mic decât toţi fiind, ai îndrăznit să fii slujit de bătrânul? Şi le-a răspuns lor: eu când mă scol să dau vasul, mă bucur dacă toţi vor lua, ca să am plată. Şi eu dar pentru aceasta am primit, ca să-i fac lui plată, nu cumva

să se mâhnească, că nici unul n-a primit de la dânsul. Şi aceasta zicând s-au minunat aceia şi s-au folosit de chibzuinţa lui.

8. Şezând el odată înaintea bisericii, l-au înconjurat fraţii şi îl întrebau pe el pentru gândurile lor şi văzând unul din bătrâni şi luptat fiind de zavistie, i-a zis lui: vasul tău, Ioane, este plin de otravă. I-a răspuns avva Ioan lui: aşa este, avvo, şi aceasta ai zis-o, că cele din afară le vezi numai; iar de ai fi văzut cele dinăuntru, ce ai fi putut zice?

9. Spuneau părinţii că mâncând odată fraţii dragoste (adică milostenie), a râs un frate la masă. Şi văzându-l avva Ioan, a plâns, zicând: oare ce are fratele acesta în inima lui, că a râs, având datorie mai mult să plângă, căci mănâncă dragoste?

10. Au venit odată unii din fraţi, ca să-l ispitească pe el. Că nu-şi lăsa cugetul său ca să se răspândească, nici nu grăia vreun lucru al veacului acestuia şi i-a zis lui: mulţumim lui Dumnezeu, că a plouat în anul acesta mult. Şi au băut finicii şi scot smicele şi găsesc fraţii lucrul mâinilor lor. Le-a zis lor avva Ioan: aşa este Duhul Sfânt! Când se va pogorî în inimile oamenilor, se înnoiesc şi scot ramuri cu frica lui Dumnezeu.

11. Se spunea despre dânsul, că a împletit odată funie de două zimbiluri şi a cusut-o într-un zimbil şi n-a priceput, până ce s-a apropiat de perete. Că era cugetul lui îndeletnicindu-se la privirea celor înalte.

12. Zis-a avva Ioan: asemenea sunt unui om, care şade sub un copac mare şi vede fiare multe spre dânsul; şi când nu va putea să stea împotriva lor, aleargă sus în copac şi scapă. Aşa şi eu, şed în chilia mea şi văd cugetele cele viclene deasupra mea; şi când nu voi putea asupra lor, fug la Dumnezeu prin rugăciune şi scap de vrăjmaşul.

13. Zis-a avva Pimen pentru avva Ioan Colov, că s-a rugat lui Dumnezeu şi s-au ridicat patimile de la dânsul şi s-a făcut fără de grijă; şi ducându-se, a spus unui bătrân: mă văd pe mine că mă odihnesc şi nu am nici un război. Şi i-a zis lui bătrânul: du-te, roagă-te lui Dumnezeu, ca să-ți vină războiul şi zdrobirea şi smerenia care le aveai mai înainte! Că prin războaie sporeşte sufletul. Deci, s-a rugat şi după ce a venit războiul, nu s-a mai rugat să-l ia de la dânsul, ci zicea: dă-mi Doamne, răbdare în războaie!

14. Zis-a avva Ioan, că a văzut oarecare din bătrâni în vedenie, cum trei călugări stau de această parte de mare. Şi s-a făcut glas către dânşii din cealaltă parte, zicând: luaţi aripi de foc şi veniţi la mine! Şi doi au luat şi au zburat de cealaltă parte; iar celălalt a rămas; şi plângea foarte şi striga. Apoi, mai pe urmă s-au dat şi lui aripi, însă nu de foc, ci slabe şi neputincioase şi cu osteneală cufundându-se şi ridicându-se, cu necaz mult a venit de cealaltă parte. Aşa şi neamul acesta, deşi ia aripi, însă nu de foc, ci slabe şi neputincioase.

15. Un frate a întrebat pe avva Ioan, zicând: cum sufletul meu având răni nu se ruşinează a cleveti pe aproapele? I-a spus lui bătrânul o pildă pentru clevetire. Un om era sărac şi avea femeie; şi a mai văzut şi pe alta frumoasă, şi a luat-o şi pe aceasta – dar erau amândouă goale. Deci făcându-se sobor într-un loc, i s-au rugat ele lui zicând: ia-ne pe noi cu tine. Şi luându-le pe amândouă, le-a pus într-un pitar[11] şi intrând într-un caic, au venit la locul acela. Şi după ce s-a făcut arşiță şi s-au stâmpărat oamenii, căutând una şi pe nimeni văzând, a sărit afară în gunoi şi strângând nişte zdrenţe vechi, şi-a făcut ei-şi împrejurătoare şi de aceea cu îndrăzneală umbla. Iar cealaltă înăuntru şezând goală, zicea: iată această femeie păcătoasă, nu se ruşinează umblând goală. Şi părându-i rău bărbatului său a zis: o, minune! Aceasta cel puţin îşi acopere ruşinea sa, dar tu eşti peste tot goală; şi acestea grăind, nu îți este ție ruşine? Aşa este şi clevetirea.

———————————

[11] Adică chiup de pământ

16. Mai zicea iarăşi bătrânul fratelui, pentru sufletul cel ce va să se pocăiască. Într-o cetate era o femeie frumoasă şi mulţi ibovnici avea; şi venind la dânsa un boier, i-a zis: făgăduieşte-te mie, că vei păzi curăţenia şi eu te iau de femeie. Iar ea i s-a făgăduit. Şi luând-o, a dus-o la casa sa. Iar ibovnicii ei căutând-o ziceau:

cutare boier a luat-o la casa lui. Deci de vom merge la casa lui şi va afla, ne pedepseşte; ci veniți pe după casă, să-i fluierăm ei şi cunoscând glasul fluierăturii, se pogoară la noi şi noi nevinovaţi ne aflăm. Iar ea auzind fluierătura, şi-a astupat urechile sale şi a sărit în cămara cea mai dinăuntru şi a încuiat uşile. Şi zicea bătrânul, că femeia păcătoasă este sufletul, iar ibovnicii ei sunt patimile şi oamenii, iar boierul este Hristos, iar casa cea mai dinăuntru este lăcaşul cel veşnic (la altele, paza minții), iar cei ce îi fluieră ei sunt viclenii draci, iar el (adică sufletul), totdeauna fuge către Domnul.

17. Suindu-se odată avva Ioan de la Schit cu alți frați, a rătăcit cel ce îi povățuia pe ei, căci era noapte. Şi au zis frații către avva Ioan: ce vom face, avvo, că a pierdut fratele calea, nu cumva să murim rătăcindu-ne? Le-a zis lor bătrânul: de îi vom zice lui, se mâhneşte şi se ruşinează. Ci iată mă fac, că eu sunt slab şi zic că nu pot să merg, ci rămân aici până dimineață. Şi a făcut aşa. Iar ceilalți au zis: nici noi nu ne ducem, ci şedem cu tine. Şi au şezut până dimineața şi pe fratele nu l-au smintit.

18. Un bătrân era în Schit, ostenitor cu trupul, dar nu luător aminte cu cugetul. Deci, s-a dus la avva Ioan, să-l întrebe despre uitare. Şi auzind de la dânsul cuvânt, s-a întors la chilia sa şi a uitat ce i-a zis avva Ioan lui. Şi s-a dus iarăşi să-l întrebe. Şi auzind asemenea de la dânsul cuvântul, s-a întors. Iar după ce a ajuns la chilia sa, iarăşi a uitat. Şi aşa de multe ori mergând, când se întorcea era stăpânit de uitare. Iar după acestea întâlnindu-se cu bătrânul, i-a zis: ştii avvo, că am uitat iarăşi ceea ce mi-ai zis? Dar ca să nu te supăr, nu am mai venit. I-a zis avva Ioan lui: du-te de aprinde lihnarul! Şi a aprins. Şi i-a zis lui iarăşi: mai adu alte lihnare şi le aprinde dintr-însul. Şi a făcut asemenea. Şi a zis avva Ioan bătrânului: nu cumva s-a vătămat ceva lihnarul pentru că ai aprins dintr-însul celelalte lihnare? Zis-a: nu. Şi a zis bătrânul: aşa nici Ioan; dacă Schitul va veni către mine tot, nu mă va opri de la darul lui Hristos. Drept aceea, când voieşti, vino, de nimic îndoindu-te! Şi aşa, prin răbdarea amândurora, a ridicat Dumnezeu uitarea de la bătrânul. Că aceasta era lucrarea schitioților, ca să dea osârdie celor ce erau luptați şi să se silească pe sine, ca să se câştige unii pe alții spre bine.

19. A întrebat un frate pe avva Ioan zicând: ce voi face? Că de multe ori vine vreun frate să mă ia la lucru şi eu sunt ticălos şi slab şi mă ostenesc la lucru. Deci, ce voi face pentru poruncă? Şi răspunzând bătrânul a zis: Caleb a zis lui Iosua fiul lui Navi: de patruzeci de ani eram, când m-a trimis Moise, robul

Domnului, din Cadeş-Barnea, pe mine şi pe tine la pământul acesta şi acum sunt de optzeci şi cinci de ani. Precum atunci eram şi acum pot să ies la război (Ios. Navi, 14, 7). Drept aceea şi tu, de poţi, precum ieşi, aşa şi să intri, du-te; iar de nu poţi face aşa, şezi în chilia ta, plângând păcatele tale. Şi de te vor găsi tânguindu-te, nu te vor sili să ieşi afară.

20. A zis avva Ioan: cine a vândut pe Iosif? Şi a răspuns un frate, zicând: frații lui. I-a zis lui bătrânul: nu, ci smerenia lui l-a vândut. Că putea să zică frate al lor că este şi să răspundă împotrivă; ci tăcând, pentru smerenie, s-a vândut pe sine şi smerenia l-a pus ocârmuitor peste Egipt.

21. Zis-a avva Ioan: sarcina cea uşoară lăsând-o, adică a ne defăima pe noi, pe cea grea o am luat, adică a ne îndrepta pe noi.

22. Tot acesta a zis: smerita cugetare şi frica lui Dumnezeu sunt mai presus decât toate faptele bune.

23. Acesta şedea odată în biserică şi a suspinat, neştiind că este cineva dinapoia lui. Deci, cunoscând, a făcut metanie, zicând: iartă-mă, avvo, că încă nu m-am învățat!

24. Acesta zicea ucenicului său: să cinstim pe Unul şi toţi ne cinstesc pe noi. Iar de vom defăima pe Unul care este Dumnezeu, ne defaimă pe noi toţi şi întru pierzare mergem.

25. Se spunea pentru avva Ioan, că a venit în biserică la Schit şi auzind vorbe împotrivă ale unor fraţi, s-a întors la chilia sa şi înconjurând-o de trei ori, aşa a intrat. Iar oarecare fraţi văzându-l, s-au mirat de ce a făcut acesta şi venind l-au întrebat, iar el le-a zis: urechile le aveam pline de cuvinte împotrivă. Deci, am înconjurat, ca să le curățesc şi aşa să intru cu liniștea minții mele în chilia mea.

26. A venit un frate la chilia lui avva Ioan de cu seară, silindu-se să se întoarcă înapoi. Şi vorbind ei despre fapte bune, s-a făcut dimineață. Şi n-au cunoscut. Şi a ieşit să-l petreacă şi au rămas vorbind până la al şaselea ceas şi l-a băgat înăuntru şi gustând, aşa s-a dus.

27. Zicea avva Ioan, că temniță este a şedea în chilie şi a-ți aduce aminte de Dumnezeu totdeauna cu trezvire. Şi aceasta este: în temniță am fost şi ați venit la Mine (Matei: 25, 30.).

28. Zis-a iarăşi: cine e tare ca leul? Şi pentru pântecele lui cade în cursă şi toată tăria lui se smereşte.

29. Spunea iarăşi, că mâncând părinții Schitului pâine şi sare, ziceau ei: să nu ne silim pe noi la sare şi la pâine. Şi aşa, tari erau la lucrul lui Dumnezeu.

30. A venit un frate să ia coşnița de la avva Ioan. Şi ieşind i-a zis lui: ce voieşti frate? Iar el i-a zis: coşnița, avvo! Şi intrând să scoată, a uitat. Şi a şezut cosând. Iarăşi a bătut în uşă şi dacă a ieşit, îi zise lui: adu coşnița, avvo. Şi intrând iarăşi a şezut să coase. Şi a bătut acela. Şi ieşind îi zise: ce vrei frate. Iar el i-a zis: coşnița avvo. Şi apucându-l de mână, l-a băgat înăuntru, zicându-i: dacă zimbiluri vrei, ia şi te du, că eu nu am vreme.

31. A venit odată un cămilar, ca să-i ia vasele şi să se ducă în alt loc. Iar el intrând să-i aducă funia, a uitat, având mintea întinsă către Dumnezeu. Deci iarăşi a supărat cămilarul, bătând în uşă. Şi iarăşi avva Ioan, intrând, a uitat. Iar a treia oară bătând cămilarul, intrând zicea: funie, cămilă, funie, cămilă. Şi acestea zicea, ca să nu uite.

32. Acelaşi era fierbând cu duhul. Deci, mergând oarecare la dânsul, i-a lăudat lucrul (că lucra funie pentru coşnițe). Şi a tăcut. Iarăşi acela a pornit cuvânt şi

iarăşi tăcea. A treia oară a zis celui ce venise: de când ai intrat aici ai scos afară pe Dumnezeu de la mine.

33. Au venit unii la chilia lui avva Ioan şi l-au găsit dormind şi un înger stând aproape şi apărându-l. Şi s-au dus după ce au văzut. Iar dacă s-a deșteptat, a zis ucenicului său: a venit cineva aici când dormeam eu? Zis-a acela: da, a venit cutare bătrân. Şi a cunoscut avva Ioan, că de măsurile sale era bătrânul şi a văzut pe înger.

34. Zis-a avva Ioan: eu vreau să se împărtăşească omul câte puțin din toate faptele cele bune. Drept aceea, în fiecare şi sculându-te dimineața, pune început la toată fapta bună şi porunca lui Dumnezeu cu mare răbdare, cu frică şi cu îndelunga răbdare, cu dragostea lui Dumnezeu, cu toată osârdia sufletului şi a trupului şi cu smerenie multă, cu răbdarea necazului inimii şi străjuirea, cu rugăciune multă şi cucerire, cu suspinuri, cu curățirea limbii şi cu paza ochilor, necinstindu-te şi nemâniindu-te, fiind paşnic şi nerăsplătind rău pentru rău, neluând seama la greşalele altora, nemăsurându-te pe tine (adică cu alții), sub toată zidirea fiind, cu lepădarea de materie şi de lucrurile cele trupeşti, cu crucea, cu nevoința, cu sărăcia duhului, cu voință şi deprindere duhovnicească, cu post, cu pocăință şi cu plâns, cu luptă de război, cu socoteală dreaptă, cu curățenia sufletului, cu împărtăşire bună, cu liniştea rucodeliei tale, cu privegherile de noapte, cu foame şi sete, cu frig şi cu golătate, cu osteneli, închizându-ți mormântul, ca şi cum ai fi murit acum, încât să socoteşti că este moartea aproape de tine în tot ceasul.

35. Se spunea despre acest avvă Ioan, că după ce venea de la seceriş, sau de la adunarea cu alți bătrâni, se îndeletnicea la rugăciune şi la cugetare cu mintea şi la cântarea psalmilor, până ce îi venea socoteala lui la rânduiala cea dintâi.

36. A zis unul din părinți despre dânsul: cine este Ioan? Căci cu smerenia lui, a atârnat tot Schitul de degetul lui cel mic.

37. Întrebat-a unul din părinți pe avva Ioan Colov: ce este monahul? Iar el a zis: osteneală. Că monahul la tot lucrul se ostenește; așa este monahul.

38. Zis-a avva Ioan Colov, că un bătrân oarecare duhovnicesc s-a închis pe sine în chilie și era numit în cetate și slavă multă avea și s-a vestit acestuia că vrea oarecare din sfinți să se pristăvească și deci să vină să-l heretisească mai înainte de a adormi. Și a socotit întru sine: de voi ieși ziua, vor alerga oamenii după mine și mi se face multă slavă și nu mă odihnesc cu acestea. Deci, mă voi duce seara prin întuneric și mă voi tăinui de toți. Seara dar, ieșind din chilie, ca unul ce vrea să se tăinuiască, iată de la Dumnezeu s-au trimis doi îngeri cu făclii, luminând înaintea lui. Și de aceea, toată cetatea a alergat după dânsul, căutând la slava aceea. Și pe cât s-a părut că a fugit de slavă, mai mult s-a slăvit. La aceștia se împlinește cuvântul cel scris: tot cel ce se smerește pe sine, se va înălța (Luca 14 v. 11.).

39. Zicea avva Ioan Colov: nu este cu putință să zidească cineva casa de sus în jos, ci de la temelie în sus. I-au zis lui: ce este cuvântul acesta? Le-a zis lor: temelia, aproapele este, ca să-l câștig și să-l folosesc întâi. Că de el sunt atârnate toate poruncile lui Hristos.

40. Zis-a avva Ioan, că poarta cerului este smerenia. Și părinții noștri, prin multe ocări bucurându-se au intrat în cetatea lui Dumnezeu.

41. Tot acesta a zis fratelui său: deși foarte proști și nebăgați în seamă suntem înaintea oamenilor, să ne bucurăm pentru aceasta, ca să ne cinstim înaintea lui Dumnezeu.

42. Acesta ședea odată în Schit și frații împrejurul lui, întrebând pentru gândurile lor. Și a zis lui unul din bătrâni: Ioane, ca o femeie păcătoasă ce se împodobește pe sine, așa ești, și care își înmulțește ibovnicii săi. Și îmbrățișându-l pe el avva Ioan, a zis: adevărul zici părinte. Și după aceea l-a întrebat pe el unul din ucenicii lui, zicând: oare nu te-ai tulburat înlăuntru, avvo? Și a zis: nu. Căci precum sunt în afară, așa și înăuntru.

43. Se spunea despre avva Ioan, că unei tinere i-au murit părinții și a rămas sărmană. Iar numele ei era Paisia. Deci, a socotit să-și facă gazdă de străini casa spre primirea părinților Schitului. A rămas dar așa primind pe străini vreme multă și odihnind pe părinți; iar după o vreme, după ce a cheltuit lucrurile, a început a fi lipsită. Deci, s-au lipit de dânsa niște oameni răzvrătiți și au schimbat-o din socoteala cea bună. Și de aceea a început a petrece rău, încât a ajuns ea ca să curvească. Au auzit părinții și foarte s-au mâhnit. Și poftind pe avva Ioan Colov, i-a zis: am auzit despre sora aceea, că petrece rău și ea când putea și-a arătat mila ei către noi, iar acum noi să arătăm către dânsa milă și s-o ajutăm. Deci, ostenește-te până la dânsa și după înțelepciunea ce ți-a dat-o Dumnezeu, iconomisește cele pentru dânsa. Deci, a venit avva Ioan la dânsa și a zis bătrânei portărițe: spune stăpânei tale, că am venit eu! Iar ea l-a izgonit zicând: voi dintru început ați mâncat cele ale ei și iată că este săracă. I-a zis avva Ioan: spune-i că foarte am s-o folosesc. Iar slugile ei zâmbind, îi zic lui: dar ce ai să-i dai, de voiești să te întâlnești cu dânsa? Drept aceea suindu-se bătrâna, i-a spus despre dânsul. Și îi zice ei cea tânără: acești călugări de-a pururea umblă pe lângă marea Roșie și găsesc mărgăritare. Împodobindu-se dar, a zis să-l aducă la dânsa. Deci, după ce s-a suit, apucând ea mai înainte a șezut pe pat. Și venind avva Ioan, a șezut aproape de dânsa. Și căutând în fața ei, i-a zis: pentru ce ai defăimat pe Iisus, de ai venit la aceasta? Iar ea auzind, a înghețat cu totul; și plecând în jos capul său, avva Ioan, a început a plânge foarte. Și a zis ea lui: avvo, ce plângi? Iar după ce a căutat, iarăși s-a aplecat în jos plângând și i-a zis ei: văd că satana joacă în fața ta și nu voi plânge? Iar ea auzind, i-a zis lui: este pocăință, avvo? Îi zice ei: este. Îi zice lui: ia-mă unde voiești! Îi zice ei: să mergem. Și s-a sculat să meargă după dânsul. Și a luat seama avva Ioan, că nimic n-a pus la rânduială, nici n-a grăit pentru casa sa. Și s-a mirat. Deci, după ce au ajuns la pustie, s-a făcut seară și făcând din nisip un căpătâi mic și însemnând chipul i-a zis: dormi aici! Și făcându-și lui puțin mai departe și împlinindu-și rugăciunile, s-au culcat. Iar pe la miezul nopții deșteptându-se, vede o cale luminoasă, de la cer până la dânsa întărită și a văzut pe îngerii lui Dumnezeu ducându-i sufletul. Drept aceea, sculându-se și mergând la dânsa, a mișcat-o cu piciorul. Iar după ce a văzut că a murit, s-a aruncat pe sine cu fața la pământ, rugându-se lui Dumnezeu și a auzit că un ceas al pocăinței ei s-a primit mai presus decât pocăința multora, care zăbovesc și nu arată fierbințeala unei pocăințe ca aceasta.

- Pentru avva Ioan cel din chinovie -

Un frate era locuind într-o chinovie şi foarte ţinea nevoinţa. Şi auzind fraţii din Schit despre dânsul, au venit să-l vadă. Şi au intrat la locul unde lucra el. Şi închinându-se lor, s-a întors şi a început a lucra. Şi văzând fraţii ceea ce a făcut, i-au zis lui: Ioane, cine ţi-a pus cinul acesta? Sau cine te-a făcut călugăr şi nu te-a învăţat să iei de la fraţi milotariile şi să le zici: rugaţi-vă, sau şedeţi? Le-a zis lor: Ioan păcătosul nu are vreme de unele ca acestea.

- Pentru avva Isidor -

1. Se spunea despre avva Isidor, preotul Schitului, că de avea cineva vreun frate răspunzător împotrivă, sau nebăgător de seamă, sau ocărâtor şi voia să-l izgonească, le zicea: aduceţi-l aici. Şi-l lua şi prin îndelunga răbdare a sa, îl mântuia pe frate.

2. Un frate l-a întrebat, zicând: pentru ce dracii se tem de tine, frate? I-a zis bătrânul: de când m-am făcut călugăr, mă nevoiesc ca să nu las mânia să se suie până la gâtlejul meu.

3. Zicea iarăşi că patruzeci de ani are de când simte păcatul cu mintea, dar niciodată nu s-a învoit, nici cu al poftei, nici cu al mâniei.

4. Zicea iarăşi: eu când eram tânăr şi şedeam în chilia mea, măsură de pravilă nu aveam. Noaptea şi ziua îmi era mie pravila.

5. Zis-a avva Pimen despre avva Isidor că împletea o legătură de smicele noaptea şi îl rugau fraţii zicând: odihneşte-te puţin, că de acum ai îmbătrânit. Şi le zicea lor, că de vor arde pe Isidor şi cenuşa lui în vânt o vor risipi, nici un har nu-i este, pentru că Fiul lui Dumnezeu aici a venit pentru noi.

6. Acelaşi a zis despre avva Isidor, că îi ziceau lui gândurile: mare om eşti. Şi zicea către dânsele: nu cumva sunt ca avva Antonie? Sau m-am făcut cu totul ca

avva Pamvo, sau ca ceilalți părinți, care au plăcut lui Dumnezeu? Când aducea acestea împotrivă, se odihnea. Iar când vrajba îl făcea să se împuținеze cu sufletul, cum că după acestea toate are să fie aruncat în muncă, zicea către dânsele, că deși în muncă va fi aruncat, pe ele dedesubt le va găsi.

7. Zis-a avva Isidor: m-am dus odată în târg să-mi vând niște vase mici și văzând mânia că se apropie de mine, lăsând vasele am fugit.

8. S-a dus odată avva Isidor la avva Teofil, arhiepiscopul Alexandriei și dacă s-a întors la Schit, l-au întrebat pe el frații: cum se află: Iar el a zis: cu adevărat, fraților, eu față de om nu am văzut, fără numai a arhiepiscopului. Iar ei auzind, s-au tulburat zicând: oare, s-au cufundat ei, avvo? Iar el a zis: nu așa, ci nu m-a biruit cugetul ca să văd pe cineva. Iar ei auzind s-au minunat și s-au întărit ca să păzească ochii de răspândire.

9. Acest avvă Isidor a zis: priceperea sfinților aceasta este, ca să cunoască voia lui Dumnezeu. Că pe toate le biruiește omul cu supunerea la adevăr, că icoană și asemănare a lui Dumnezeu este. Dar decât toate patimile mai cumplit este a urma inimii sale, adică socotelii sale, iar nu legii lui Dumnezeu, care la început pare omului că are oarecare odihnă, iar mai pe urmă i se face lui întru plângere. Că n-au cunoscut taina dumnezeieștii iconomii, nici a aflat calea sfinților, ca să umble pe dânsa. Acum dar, este vreme, ca să facem Domnului, că mântuirea este în vreme de necaz. Că este scris: întru răbdarea voastră veți dobândi sufletele voastre (Luca XXI, 19).

- PENTRU AVVA ISIDOR PELUSIOTUL -

1. Zicea avva Isidor Pelusiotul, că viața fără de cuvânt mai mult folosește decât cuvântul fără viață. Căci viața și tăcând folosește, iar cuvântul și strigând supără. Dar dacă și cuvântul și viața se vor întâlni, fac o icoană a toată filosofia.

2. Acelaşi zicea: faptele cele bune cinsteşte-le, nu te închina desfătărilor. Că faptele cele bune sunt lucru fără de moarte, iar desfătările lesne se sting.

3. Zis-a iarăşi: mulți din oameni poftesc cu adevărat fapta bună, dar pe calea care duce spre dânsa, pregetă să umble. Iar alții nici faptă bună nu socotesc că este. Trebuie dar pe aceia să-i plecăm să lepede pregetarea, iar pe aceştia să-i învățăm, că cu adevărat fapta bună este fapta bună.

4. Zis-a iarăşi că răutatea şi de la Dumnezeu pe oameni i-a depărtat, şi pe unii de alții i-a dezbinat. Deci, de aceasta cu toată osârdia trebuie să fugim şi să alergăm după fapta cea bună, care şi la Dumnezeu ne aduce şi pe unii cu alții ne uneşte. Iar a faptei celei bune şi a filosofiei hotar este neprefacerea cea cu pricepere.

5. Zis-a iarăşi: fiindcă mare este înălțimea smeritei cugetări şi căderea mândriei, vă sfătuiesc pe voi ca pe aceea să o iubiți iar întru acesta să nu cădeți.

6. Zis-a iarăşi: patima cea cumplită şi prea îndrăzneață a iubirii de bani, sațiu neştiind, la răutatea cea mai de pe urmă mână sufletul cel robit. Drept aceea, mai ales la început să o gonim. Că de va stăpâni, nebiruită va fi.

- Pentru avva Isaac, preotul chiliilor -

1. Au venit unii odată să-l facă pe avva Isaac preot şi auzind el a fugit în Egipt şi s-a dus într-o țarină şi s-a ascuns între buruieni. Deci, au alergat părinții pe urma lui şi ajungând la acea țarină au poposit să se odihnească puțin acolo, (că era noapte) şi măgarul l-au slobozit să pască. Dar măgarul mergând a stătut deasupra, unde era bătrânul. Şi dimineața căutând măgarul au găsit şi pe avva Isaac şi s-au minunat. Şi vrând să-l lege nu i-a lăsat, zicând: nu mai fug, că voia lui Dumnezeu este şi oriunde voi fugi la aceasta vin.

2. Zis-a avva Isaac: când eram mai tânăr, şedeam cu avva Cronie şi niciodată nu mi-a zis să fac vreun lucru, cu toate că era bătrân şi tremura; ci singur se scula şi-mi da vasul mie şi tuturor asemenea. Şi cu avva Teodor al Fermei am şezut şi nici el nu-mi zicea să fac nimic; ci şi masa singur o punea şi zicea: frate, de voieşti, vino de mănâncă. Iar eu ziceam către dânsul: avvo, eu am venit la tine ca să mă folosesc şi cum de nu-mi zici să fac ceva? Iar bătrânul totdeauna tăcea şi m-am dus şi am vestit bătrânilor. Şi venind bătrânii la dânsul, i-au zis lui: avvo, a venit fratele la sfinția ta, ca să se folosească şi pentru ce nu-i zici ce să facă? Şi le-a zis lor bătrânul: au doară chinoviarh sunt eu, ca să-i rânduiesc lui? Eu cu adevărat nimic nu-i zic lui, ci de voieşte, ceea ce mă vede pe mine făcând, va face şi el. Deci, de atunci, apucam înainte şi făceam orice voia bătrânul să facă. Iar el orice făcea tăcând făcea şi aceasta, m-a învățat să fac tăcând.

3. Avva Isaac şi avva Avraam erau împreună locuind, şi intrând avva Avraam, l-a aflat pe avva Isaac plângând. Şi i-a zis lui: ce plângi? Şi a zis bătrânul: pentru ce să nu plângem? Că unde avem să mergem? Au adormit părinții noştri, că ne ajunge nouă lucrul mâinilor la chiria luntrelor pe care o dăm mergând să ne ducem la bătrâni. Iar acum am rămas sărmani. Pentru aceasta şi eu plâng.

4. Zis-a avva Isaac: ştiu pe un frate, care seceră în țarină şi a voit să mănânce un spic de grâu şi a zis stăpânului țarinei: voieşti să mănânc un spic de grâu? Iar el auzind s-a mirat a zis lui: a ta este țarina, părinte şi pe mine mă întrebi? Până întru atâta lua aminte cu de-a amănuntul fratele.

5. Zis-a iarăşi fraților: nu aduceți aici copii, că patru biserici în Schit s-au pustiit pentru copii.

6. Se spunea pentru avva Isaac, că cenuşa cădelniței din vremea Liturghiei cu pâinea sa o mânca.

7. Spunea avva Isaac: părinții noştri şi avva Pamvo purtau haine vechi cu multe cusături şi sevenia (adică, de finic), iar acum scumpe purtați. Duceți-vă de aici!

Ați pustiit cele de aici. Iar când voia să meargă la secere, le zicea lor: nu vă mai dau porunci, că nu le păziți.

8. Povestit-a unul din părinți că a venit odată unul din frați, purtând un culion mic în biserica Chiliilor, înaintea lui avva Isaac şi l-a izgonit bătrânul, zicând că locurile cele de aici sunt ale călugărilor, iar el mirean fiind, nu poate rămâne aici.

9. Zis-a avva Isaac: niciodată nu am băgat în chilia mea cuget asupra fratelui ce m-a necăjit şi eu m-am silit să nu las frate în chilia lui, care să aibă asupra mea cuget.

10. S-a bolnăvit de mare boală avva Isaac și a petrecut multă vreme într-însa. Şi i-a făcut fratele puțină fiertură şi a pus într-însa şi prune şi nu voia bătrânul să guste şi îl ruga fratele zicând: ia puțin avvo, pentru slăbiciune. Şi i-a zis bătrânul: cu adevărat, frate, voiam să fac în boala aceasta treizeci de ani.

11. Spuneau unii despre avva Isaac, că vrând să se săvârșească, s-au adunat la dânsul bătrânii şi ziceau: ce vom face după tine, părinte? Iar el a zis: ați văzut cum am umblat înaintea voastră? De voiți și voi să urmați și să păziți poruncile lui Dumnezeu, va trimite darul Său și va păzi locul acesta. Iar de nu veți păzi, nu veți petrece în locul acesta. Că şi noi când urmau să moară părinții noştri ne mâhneam. Dar poruncile Domnului și ale lor păzindu-le, am stătut, ca și cum ar fi ei cu noi. Așa şi voi faceți și vă mântuiți.

12. Zis-a avva Isaac că spunea avva Pamvo, că acest fel de haină trebuie călugărul să poarte, încât să o pună afară de chilie trei zile şi nimeni să nu i-o ia.

- Pentru avva Iosif cel din Panefo -

1. S-au suit odată unii din părinți la avva Iosif în Panefo ca să-l întrebe pentru întâlnirea fraților ce găzduiesc la dânșii, de se cade să facă pogorâre și să arate îndrăzneală către dânșii. Și mai înainte de a fi el întrebat, a zis bătrânul către ucenicul său: ia seama la ceea ce voi să fac astăzi și rabdă! Și a pus bătrânul două emvrimii, unul de-a dreapta și altul de-a stânga lui și a zis: ședeți. Și a intrat în chilia lui și s-a îmbrăcat cu haine vechi de cerșetor și ieșind a trecut prin mijlocul lor și iarăși intrând, s-a îmbrăcat cu hainele sale. Și ieșind iarăși, a șezut în mijlocul lor. Și ei s-au spăimântat de lucrul bătrânului. Și le-a zis lor: luați seama, ce-am făcut? Zis-au ei: da. Le-a zis lor: nu cumva m-am schimbat din îmbrăcămintea cea necinstită? Îi zic ei: nu. Și a zis lor: deci, dacă eu însumi sunt în amândouă hainele și precum cea dintâi nu m-a schimbat, așa nici cea de-a doua nu m-a vătămat. În acest chip suntem datori să facem cu primirea fraților celor străini după Sfânta Evanghelie. Dați zice, cele ale Cezarului, Cezarului și cele ale lui Dumnezeu, lui Dumnezeu(Matei 22. 21.) Deci, când este venire de frați, cu îndrăzneală să-i primim. Iar când suntem deosebi, trebuință avem de plâns, ca să petreacă cu noi. Iar ei auzind s-au minunat, că și cele din inima lor le-a spus, mai înainte de a-l întreba și au slăvit pe Dumnezeu.

2. Zis-a avva Pimen lui avva Iosif: spune-mi, cum să mă fac călugăr? Și a zis: de voiești să afli odihnă și aici și acolo, pentru tot lucrul zi: eu cine sunt? Și nu judeca pe nimeni.

3. Același iarăși a întrebat pe avva Iosif, zicând: ce voi face când se apropie patimile? Să le stau împotrivă, sau să le las să intre? Îi zice lui bătrânul: lasă-le să intre, și te luptă cu dânsele! Deci, întorcându-se la Schit, ședea. Și venind oarecare din tebei în Schit, spunea fraților, că a întrebat pe avva Iosif, zicând: de se va apropia de mine patima, să-i stau împotrivă, sau să o las să intre? Și mi-a zis: nu lăsa nicidecum să intre patimile, ci îndată le taie. Și auzind avva Pimen că așa a zis tebeului avva Iosif, sculându-se s-a dus la el în Panefo și i-a zis: avvo, eu ți-am încredințat cugetele mele și iată în alt fel mi-ai zis mie, și în alt fel tebeului. I-a zis lui bătrânul: nu știi că te iubesc? Și a zis: așa. Au nu tu îmi ziceai ca însuți ție spune-mi mie? Și a zis: așa este. I-a zis bătrânul: de vor intra patimile și vei da și vei lua cu dânsele, mai iscusit te fac; iar eu ca însumi mie

ți-am grăit. Dar sunt alții cărora nici a se apropia patimile, nu le este de folos, ci îndată a le tăia pe ele au trebuință.

4. Un frate a întrebat pe avva Iosif, zicând: ce voi face, că nici rele pătimiri a suferi nu pot, nici a lucra şi a da dragoste (milostenie). I-a zis lui bătrânul: dacă nu poţi din acestea nici una a face măcar păzeşte-ţi ştiinţa ta despre aproapele, de către tot răul – şi te mântuieşti. Că fără de păcat cere Dumnezeu sufletul.

5. Zicea unul din fraţi: m-am dus odată la Iraclia cea de jos, către avva Iosif şi avea în mănăstirea lui un dud frumos, şi îmi zice de dimineaţă: du-te, mănâncă! Şi era vineri. Şi nu m-am dus pentru post. Şi rugându-l, am zis: pentru Dumnezeu, spune-mi socoteala aceasta? Iată, tu îmi ziceai: du-te, mănâncă! Iar eu pentru post nu m-am dus și mă rușinam de porunca ta, socotind cu ce intenție îmi zice bătrânul. Deci, ce trebuia să fac? Că îmi ziceai: du-te! Iar el a zis: părinții nu grăiesc fraților drept, ci mai mult cele strâmbe. Şi de vor vedea că fac cele strâmbe, nu le mai grăiesc cele strâmbe, ci adevărul, știind că la toate sunt ascultători.

6. Zis-a avva Iosif lui avva Lot: nu poți să te faci călugăr de nu te vei face ca focul, arzând tot.

7. A mers avva Lot la avva Iosif și i-a zis: avvo, după puterea mea îmi fac puțină pravilă și puținul post și rugăciunea și citirea și liniștea și după puterea mea sunt curat cu cugetele. Ce am a mai face? Deci, sculându-se bătrânul, și-a întins mâinile la cer și i s-au făcut degetele ca zece făclii de foc. Şi i-a zis: de voiești, fă-te tot ca focul!

8. Un frate a întrebat pe avva Iosif zicând: vreau să ies din chinovie şi să şed afară. Şi i-a zis lui bătrânul: unde vezi sufletul tău că se odihneşte şi nu se vatămă, şezi. Îi zice lui fratele: şi în chinovie mă odihnesc şi afară. Ce voieşti să fac? Îi zice bătrânul: daca te odihneşti şi în chinovie şi afară pune-ţi amândouă cugetele în cumpănă; şi unde vezi că mai mult se foloseşte şi atârnă cugetul tău, aceasta fă.

9. S-a dus unul din bătrâni la prietenul său, ca mergând ei, să cerceteze pe avva Iosif şi a zis: zi-i ucenicului tău ca să ne gătească nouă măgarul! Şi a zis: cheamă-l şi orice vei vrea, face. Îi zice: cum îi este numele? Iar el a zis: nu ştiu. Şi i-a zis: câtă vreme are cu tine, de nu îi ştii numele? Şi i-a zis: doi ani. Iar el a zis: dacă tu doi ani nu ştii numele ucenicului tău, eu într-o zi ce trebuință am să-l aflu?

10. S-au adunat frații odată la avva Iosif şi şezând ei şi întrebându-l, se bucura el şi cu toată osârdia le zicea: eu împărat sunt astăzi! Că am împărățit peste patimi.

11. Spuneau părinții despre avva Iosif cel din Panefo că voind să se săvârşească, şedeau bătrânii şi luând el seama la fereastră şi chemând pe ucenicul său, i-a zis: adu-mi toiagul. Că acesta socoteşte că am îmbătrânit şi nu mai pot asupra lui. Şi după ce a apucat toiagul, au văzut bătrânii că s-a slobozit ca un câine pe fereastră şi s-a făcut nevăzut.

- PENTRU AVVA IACOV -

1. Zis-a avva Iacov: mai mare este a se înstrăina cineva, decât a primi pe străini.

2. Zicea iarăşi cum că atunci când se laudă cineva de alții, trebuie să socotească păcatele sale şi să pună în minte, că nu este vrednic de laudele cele ce se zic.

3. Zis-a iarăşi că precum lihnariul în cameră întunecoasă luminează, aşa şi frica lui Dumnezeu când va veni în inima omului, îl luminează şi-l învață toate faptele cele bune şi poruncile lui Dumnezeu.

4. Zis-a iarăşi: nu este trebuinţă numai de cuvinte, că sunt multe cuvinte între oameni în vremea aceasta. Că aceasta este ceea ce se caută, iar nu cuvintele care nu au rod.

- Pentru avva Ierax -

1. Un frate a întrebat pe avva Ierax, zicând: spune-mi cuvânt, ca să mă mântuiesc. I-a zis lui bătrânul: şezi în chilia ta şi de îţi este foame, mănâncă, iar de îţi este sete, bea şi nu vorbi de rău pe cineva şi te mântuieşti!

2. Acelaşi a zis că niciodată cuvânt de lume n-a zis, nici n-a voit să audă.

- Pentru avva Ioan scopitul -

1. Avva Ioan scopitul, mai tânăr fiind, a întrebat pe un bătrân, zicând: cum voi aţi putut să faceţi lucrul lui Dumnezeu cu odihnă, iar noi nici cu osteneală nu putem să-l facem? Şi a răspuns bătrânul: noi am putut, ţintă având lucrul lui Dumnezeu, iar trebuinţa cea trupească, prea mic lucru. Iar voi ţintă aveţi trebuinţa cea trupească, iar lucrul lui Dumnezeu nu îl mai aveţi de nevoie. Pentru aceasta vă osteniţi. Şi pentru aceasta Mântuitorul a zis ucenicilor: puţin credincioşilor, căutaţi întâi Împărăţia lui Dumnezeu şi acestea toate se vor adăuga vouă (Matei VI, 33.).

2. Zis-a avva Ioan că părintele nostru avva Antonie a zis: niciodată folosul meu nu l-am ales şi nu l-am voit mai mult decât folosul fratelui meu.

3. Zicea avva Ioan cilicianul, egumenul Raitului către fraţi: fiilor, precum am fugit de lume, să fugim şi de poftele trupului.

4. Zis-a iarăşi: să urmăm părinţilor noştri cu ce fel de aspră viaţă şi linişte au şezut aici.

5. Zis-a iarăşi: să nu întinăm fiilor, locul acesta, pe care părinţii noştri l-au curăţit de draci.

6. Zis-a iarăşi: locul acesta de nevoitori este, iar nu de neguţători.

- PENTRU AVVA IOAN DE LA CHILII -

1. Povestit-a avva Ioan cel de la Chilii zicând că o femeie păcătoasă era în Egipt, frumoasă şi bogată foarte şi boierii veneau la dânsa. Deci, într-una din zile a avut vreme să vină la biserică şi a voit să intre înăuntru. Iar ipodiaconul, care sta la uşi, n-a lăsat-o, zicând: nu eşti vrednică să intri în casa lui Dumnezeu, căci eşti necurată. Iar în timp ce se certau, a auzit episcopul gâlceava şi a ieşit. Deci, i-a zis lui femeia: nu mă laşi să intru în biserică? Şi i-a zis episcopul: nu îţi este slobod să intri, că necurată eşti! Iar ea umilindu-se, i-a zis: nu mai păcătuiesc! Şi i-a zis ei episcopul: de vei aduce aici averile tale, ştiu că nu mai păcătuieşti. Iar după ce le-a adus ea, luându-le episcopul, le-a ars. Şi au intrat în biserică, ea plângând şi zicând: dacă aici aşa mi s-a făcut, oare acolo ce am să pătimesc? Şi s-a pocăit şi s-a făcut vas al alegerii.

2. Zis-a avva Ioan al Tebaidei: dator este călugărul, mai înainte de toate să isprăvească smerita cugetare, că aceasta este cea dintâi poruncă a Mântuitorului, care zice: fericiţi cei săraci cu duhul, că acelora este Împărăţia cerurilor (Matei V, 3).

- PENTRU AVVA ISIDOR PREOTUL -

1. Se spunea despre avva Isidor preotul că a venit odată un frate ca să-l cheme la prânz. Iar bătrânul n-a suferit să meargă, zicând că Adam de mâncare fiind amăgit, afară din rai s-a sălăşluit. I-a zis lui fratele: tu încă te temi să ieşi din chilia ta? Iar el iarăşi i-a zis: fiule, mă tem că diavolul, răcnind ca un leu, caută pe cine să înghită (I Petru V, 8.). Şi de multe ori zicea că dacă cineva se va da pe sine la băutura de vin, nu va scăpa de bântuiala gândurilor. Că şi Lot, silit fiind de fetele lui, s-a îmbătat de vin şi prin beţie diavolul spre păcatul cel fără de lege lesne l-a găsit (Facere 19, 33, 35).

2. Zis-a avva Isidor: dacă împărăția cerurilor poftești, defaimă banii și de dumnezeiasca răsplătire te ține.

3. Zis-a iarăşi: a trăi după Dumnezeu, este cu neputință dacă vei fi iubitor de dezmierdări şi iubitor de argint.

4. Zis-a iarăşi: dacă după lege vă nevoiți postind, nu vă mândriți. Iar dacă pentru aceasta vă lăudați, mai bine să mănânce carne, decât să se îngâmfeze şi să se laude cineva.

5. Zis-a iarăşi: trebuie ucenicii şi ca pe nişte părinți să iubească pe cei cu adevărat dascăli, și ca de nişte stăpâni să se teamă. Şi nici pentru dragoste să nu slăbească frica, nici pentru frică să nu înnegrească dragostea.

6. Zis-a iarăşi: dacă pofteşti mântuirea, fă toate cele ce duc la dânsa.

7. Se spunea despre avva Isidor, că ducându-se vreun frate la dânsul, fugea mai înăuntrul chiliei. Şi îi ziceau frații: avvo, ce este aceasta ce faci? Şi zicea: au nu și fiarele fugind în vizuinile lor, scapă? Acestea le zicea pentru folosul fraților.

8. Povestit-a un bătrân, că în vremea marelui Isidor, preotul Schitului, era un frate diacon, pe care pentru multa lui faptă bună vrea să-l facă preot, ca să rămână în locul lui după moarte. Iar el, din evlavie, nu s-a atins de hirotonie, ci a rămas diacon. Deci, pe acesta, din bântuiala vrăjmaşului, l-a zavistuit oarecare din bătrâni şi toți fiind în biserică pentru slujbă, mergând bătrânul a pus pe ascuns cartea sa în chilia diaconului și venind a vestit lui avva Isidor, zicând, că oarecare din frați i-a furat cartea. Şi mirându-se avva Isidor, a zis: niciodată ceva de acest fel nu s-a făcut în Schit. Deci, a zis preotului bătrânul acela care a pus pe ascuns cartea: trimite doi din părinți cu mine, ca să cercăm chiliile. Deci mergând, întâi au pipăit prin chiliile celorlalți. Şi pe urmă au venit la chilia diaconului, şi găsind acolo acea carte, au adus-o la preot în biserică şi

au spus unde au găsit-o, fiind de față și diaconul și auzind. Iar el a făcut metanie înaintea a tot norodul, lui avva Isidor, zicând: am greșit, dă-mi canon și i-au dat canon trei săptămâni să nu se precestuiască. Deci venind fratele la slujbă sta înaintea bisericii și cădea înaintea a tot norodul zicând: iertați-mă, că am greșit! Iar după trei săptămâni a fost primit la împărtășanie. Și îndată s-a îndrăcit bătrânul care îl năpăstuise și a început a se mărturisi strigând și zicând: am năpăstuit pe robul lui Dumnezeu. Și făcându-se rugăciune de toată biserica pentru dânsul, nu se tămăduia. Atunci marele Isidor a zis înaintea tuturor fraților: roagă-te pentru dânsul, că tu ai fost năpăstuit! Și dacă nu prin tine, apoi nici prin altul nu se tămăduiește. Și rugându-se el, îndată s-a făcut sănătos bătrânul.

- Pentru avva Ioan persul -

1. Povestit-a unul din părinți despre avva Ioan persul, că din darul lui cel mult, întru prea adâncă nerăutate a venit. Că acesta petrecea în Arabia Egiptului și s-a împrumutat odată de la un frate cu un galben și a cumpărat in să lucreze. Și a venit un frate rugându-se și zicând: dăruiește-mi, avvo, puțin in să-mi fac un leviton! Și i-a dat cu bucurie. Asemenea încă și altul a venit rugându-se: dă-mi puțin in, să-mi fac o fotă! Și i-a dat și lui asemenea. Și alții cerând, da în scurt cu bucurie. La urmă vine stăpânul galbenului, cerându-l, și i-a zis lui bătrânul: mă duc și ți-l aduc. Și neavând de unde să-l dea, s-a sculat să se ducă la avva Iacov al diaconului, să se roage să-i dea banul, ca să plătească fratelui. Și mergând, a găsit un galben jos pe pământ, și nu s-a atins de dânsul. Și făcând rugăciune, s-a întors la chilia sa. Și a venit fratele iarăși supărându-l pentru ban. Și i-a zis bătrânul: eu negreșit port grijă și mergând iarăși a găsit banul jos unde era, și făcând rugăciune s-a întors la chilia sa. Și iată, asemenea a venit fratele cel ce îl supăra și i-a zis bătrânul că negreșit de această dată îl aduce. Și sculându-se iarăși a venit la acel loc și l-a găsit acolo stând. Și făcând rugăciune, l-a luat, și a venit la avva Iacov, și i-a zis: avvo, venind la tine, am găsit banul acesta pe cale. Deci, ajută și vestește în enorie, nu cumva l-a pierdut cineva, și de se va găsi stăpânul lui, dă-l. Deci mergând bătrânul, trei zile a vestit și nimeni nu s-a găsit, care să fi pierdut banul. Atunci a zis bătrânul către avva Iacov: deci, dacă nimeni nu l-a pierdut, dă-l acestui frate, că îi sunt dator lui și, venind să iau de la tine milă și să plătesc datoria, l-am găsit. Și s-a minunat bătrânul, cum fiind dator și găsind, nu l-a luat, să-l fi dat. Și aceasta încă era mirare de dânsul, că de venea cineva să se împrumute de la el de ceva cândva, nu singur da, ci zicea fratelui: du-te, ia-ți ție orice ai trebuință! Și dacă aducea, îi zicea: pune-l iarăși la locul lui! Iar dacă nimic nu aducea cel ce a luat, nimic nu-i zicea.

2. Se spunea despre avva Ioan persul că venind la dânsul niște oameni răi, a adus lighean și se ruga să le spele picioarele, iar aceia cucernicindu-se, au început a se pocăi.

3. Zis-a cineva lui avva Ioan persul: atâta osteneală am făcut noi pentru Împărăția cerurilor, oare putem să o moştenim? Şi a zis bătrânul: eu cred că voi moşteni Ierusalimul cel de sus, care este scris în ceruri (Evrei XII 22–23.). Căci credincios este cel ce a făgăduit (Evrei X, 23.). Şi pentru ce să nu cred? Iubitor de străini ca Avraam m-am făcut, blând ca Moise, sfânt ca Aaron, răbdător ca Iov, smerit cugetător ca David, pustnic ca Ioan, jalnic ca Ieremia, învățător ca Pavel, credincios ca Petru, înțelept ca Solomon. Şi cred ca tâlharul, că Cel ce mi-a dăruit acestea pentru a Sa bunătate, şi Împărăția mi-o va da!

- Pentru avva Ioan tebeul -

Se spunea pentru cel mic Ioan tebeul, ucenicul lui avva Ammoi, că doisprezece ani a fost slujind bătrânului când era bolnav şi cu dânsul era şezând pe harar şi bătrânul îl trecea cu vederea. Şi măcar că mult s-a ostenit cu dânsul, niciodată nu i-a zis: mântuieşte-te! Iar când vrea să se săvârşească, şezând bătrânii, l-au apucat de mână şi i-au zis: mântuieşte-te, mântuieşte-te! Şi l-a încredințat bătrânilor, zicând: acesta înger este, nu om!

- Pentru avva Ioan ucenicul lui avva Pavel -

Se spunea despre avva Ioan, ucenicul lui avva Pavel, că avea mare ascultare. Că erau într-un loc mormânturi şi locuia acolo o leoaică; iar bătrânul a văzut în locul acela balegi de bou şi zicea lui Ioan să se ducă să le aducă. Iar el i-a zis: dar ce voi face, avvo, pentru leoaică? Bătrânul glumind a zis: de va veni asupra ta, leag-o şi o adu aici! Deci, s-a dus fratele acolo seara şi iată a venit leoaica asupra lui. Iar el, după cuvântul bătrânului, s-a repezit să o prindă şi a fugit leoaica. Şi alergând după ea, zicea: aşteaptă părintele meu să te leg. Şi prinzând-o a legat-o. Şi se necăjea bătrânul şi şedea aşteptându-l. Şi iată a venit, ținând leoaica legată. Văzând bătrânul, s-a minunat. Şi vrând să-l smerească, l-a

lovit zicând: nebunule! Câine nebun mi-ai adus aici? Şi a dezlegat-o îndată bătrânul şi a slobozit-o să se ducă.

- Pentru avva Isaac tebeul -

1. S-a dus odată avva Isaac tebeul la o chinovie şi a văzut pe un frate că a greşit şi l-a osândit. Iar după ce a ieşit la pustie, a venit îngerul Domnului şi a stat înaintea uşii chiliei lui, zicând: nu te las să intri. Iar el se ruga zicând: care este pricina? Şi răspunzând îngerul, i-a zis: Dumnezeu m-a trimis, zicând: spune-i Lui, unde porunceşti să pui pe fratele cel greşit, pe care l-ai judecat? Şi îndată s-a pocăit, zicând: am greşit, iartă-mă! Şi a zis îngerul: scoală-te, te-a iertat Dumnezeu! Dar păzeşte-te de acum înainte să nu judeci pe cineva mai înainte de a-l judeca Dumnezeu.

2. Se spunea despre avva Apollo, că avea un ucenic, anume Isaac, pedepsit desăvârşit la tot lucrul bun. Şi a câştigat liniştea dumnezeieştii Liturghii şi când ieşea la biserică, nu lăsa pe nimeni să-i iasă în cale. Că era cuvântul lui acesta, că toate sunt bune la vremea lor, că vreme este la tot lucrul (Eclesiastul III, 1). Şi după ce ieşea de la biserică, ca şi cum ar fi fost izgonit de foc, aşa fugea, căutând să ajungă la chilia sa. Şi de multe ori se da fraţilor din biserică câte un pesmet şi câte un pahar de vin, dar el nu lua, nu lepădând blagoslovenia fraţilor ci ţinând liniştea bisericii. Şi s-a întâmplat de a zăcut el de boală şi auzind fraţii, au venit să-l cerceteze. Şi şezând fraţii, l-au întrebat, zicând: avvo Isaac, pentru ce după ieşirea din biserică fugi de fraţi? Şi a zis către ei: nu fug de fraţi ci de reaua meşteşugire a dracilor. Că de va ţine cineva făclie aprinsă şi de va zăbovi stând în vânt, se stinge de vânt. Aşa şi noi, luminaţi fiind de Sfântul Duh în vremea Sfintei Liturghii, de vom zăbovi afară din chilie, ni se întunecă mintea. Aceasta a fost petrecerea cuviosului avva Isaac.

- Pentru avva Iosif tebeul -

A zis avva Iosif tebeul: trei cete sunt cinstite înaintea Domnului: când omul este bolnav şi i se adaugă ispite şi cu mulţumire le primeşte. Iar a doua este când cineva îşi face toate lucrurile sale curate înaintea lui Dumnezeu şi nu au nimic omenesc. Iar a treia, când cineva şade sub supunerea unui părinte duhovnicesc

şi se lepădă de toate voile sale. Aceasta are o cunună mai mult, dar eu am ales boala.

- PENTRU AVVA ILARION -

A mers avva Ilarion din Palestina, în munte, la avva Antonie. Şi i-a zis lui avva Antonie: bine ai venit, luceafărule cel ce răsari dimineața! Şi i-a zis avva Ilarion: pace ție, stâlpule de lumină care luminezi lumea!

- PENTRU AVVA ISHIRION -

Frații părinți ai Schitului au proorocit pentru neamul cel de pe urmă. Ce am lucrat noi?, ziceau ei. Şi răspunzând unul din ei, mare cu viața şi cu numele, avva Ishirion, a zis: noi poruncile lui Dumnezeu le-am făcut. Şi răspunzând frații au zis: dar cei după noi, oare ce vor face? Și a zis: vor să vină la jumătatea lucrului nostru. Şi au zis frații: dar cei după dânşii? A zis avva Ishirion: nu au nicidecum lucru cei ai neamului şi rândului aceluia, ci va să le vină lor ispită. Şi cei ce se vor afla lămuriți în vremea aceea, mai mari şi decât noi şi decât părinții noştri se vor afla.

X. ÎNCEPUTUL SLOVEI C

- PENTRU AVVA CASIAN -

1. Povestit-a avva Casian: ne-am dus eu şi Sf. Gherman în Egipt, la un bătrân şi primindu-ne în gazdă, a fost întrebat de noi: pentru ce în vremea primirii fraților celor străini, canonul postului nostru – precum am luat în Palestina – nu-l păziți? Şi a răspuns zicând: postul totdeauna cu mine este, iar pe voi a vă ține totdeauna cu mine, nu pot. Şi postul adevărat este lucrul şi de trebuință şi de nevoie, însă al voinței noastre este iar împlinirea dragostei, de nevoie o cere legea lui Dumnezeu. Prin voi dar primind pe Hristos, sunt dator cu toată silința să-L odihnesc. Iar după ce vă voi petrece pe voi, canonul postului pot iarăşi să-l câştig. Căci nu pot fiii nunții să postească, câtă vreme este mirele cu dânşii. Iar când se va lua de la dânşii mirele, atunci cu slobozire vor posti (Mat. IX, 15; Marcu II, 19; Luca V, 34).

2. Acelaşi a zis că era un bătrân şi îi slujea o sfântă fecioară, iar oamenii ziceau: nu sunt curaţi. Şi a auzit bătrânul. Deci când era să se săvârşească, a zis părinţilor: după ce mă voi săvârşi, răsădiţi toiagul meu la mormânt. Şi dacă va odrăsli şi va face roade, să ştiţi că sunt curat cu dânsa iar de nu va odrăsli şi nu va face roade, să cunoaşteţi că am căzut cu dânsa. Şi au răsădit toiagul şi a treia zi a odrăslit şi a făcut roade. Şi toţi au slăvit pe Dumnezeu.

3. Zis-a iarăşi: ne-am dus la alt bătrân şi ne-a făcut pe noi de am gustat şi ne îndemna după ce ne-am săturat să mai mâncăm. Iar eu zicând că nu mai putem, el a răspuns: dar eu, venind fraţii, de şase ori am pus masa şi îndemnând pe fiecare, împreună mâncam şi încă îmi este foame. Dar tu o dată mâncând, atât te-ai săturat încât să nu mai poţi mânca?

4. Povestit-a iarăşi acesta, că a mers avva Ioan, bărbat egumen al unei chinovii mari, la avva Paisie care trăia de patruzeci de ani într-o pustie foarte adâncă şi ca cel ce avea către dânsul multă dragoste şi îndrăzneala cea din dragoste. A zis către el: fug nu de fraţi, ci de reaua meşteşugire a dracilor. Şi de nici un om fiind degrab supărat, ce ai isprăvit? Iar el a zis: de când m-am călugărit; niciodată nu m-a văzut soarele mâncând. A zis şi avva Ioan: nici pe mine mâniindu-mă.

5. Pe acest avva Ioan, fiind spre sfârşit şi vrând să se ducă către Dumnezeu cu osârdie şi voios, l-au înconjurat fraţii, rugându-l să le lase în loc de moştenire un cuvânt scurt şi de mântuire, prin care vor putea să se suie la săvârşirea cea întru Hristos. Iar el suspinând, a zis: niciodată n-am făcut voia mea, nici am învăţat pe cineva ceea ce mai înainte n-am făcut.

6. Povestit-a iarăşi despre alt bătrân care şedea în pustie că s-a rugat lui Dumnezeu să i se dăruiască lui ca niciodată să nu dormiteze când se porneşte vreo vorbă duhovnicească, iar de va aduce cineva cuvinte de clevetire sau de vorbă deşartă, îndată să adoarmă, ca să nu guste auzurile lui acest fel de otravă. Şi acesta zicea că diavolul este silitorul vorbei deşarte şi luptătorul a toată învăţătura duhovnicească, aducând şi acest fel de pildă. Că vorbind eu, zice, pentru folos către oarecari fraţi, de atâta somn adânc au fost cuprinşi, încât nici

genele ochilor nu puteau să le mişte. Eu vrând dar să arăt lucrarea demonului, cuvânt de vorbă deşartă am adus la mijloc, de care făcând haz, numaidecât s-au trezit. Şi suspinând am zis: cât timp pentru lucruri cereşti vorbeam, ochii voştri, ai tuturor de somn erau cuprinşi iar când cuvânt deşert a curs, toţi cu osârdie v-aţi deşteptat. Pentru aceea, iubiţilor fraţi, mă rog, cunoaşteţi lucrarea demonului celui viclean şi de sine luaţi aminte, păzindu-vă de dormitare, când faceţi ceva duhovnicesc, sau ascultaţi.

7. Zis-a iarăşi că un om bogat, lepădându-se de lume şi averile sale la săraci dându-le, a oprit oarece spre odihna sa, nevrând să primească smerita cugetare cea din lepădarea cea desăvârşită şi supunerea cea adevărată a canonului vieţii de obşte. Către care, cel întru sfinţi Vasile a grăit în acest fel: şi averile le-ai pierdut şi călugăr nu te-ai făcut.

8. A zis iarăşi că era un călugăr locuind într-o peşteră în pustie şi i s-a vestit lui de către rudeniile cele după trup că tatăl său tare este supărat de boală şi va să se săvârşească; să vină ca să-l moştenească. Iar el a răspuns către dânşii: eu mai înainte decât acela am murit lumii. Mort pe viu nu moşteneşte.

- Pentru avva Cronie -

1. Un frate a zis lui avva Cronie: spune-mi un cuvânt! Şi i-a zis lui cum că venind Elisei la sunamiteancă, a găsit-o pe dânsa neavând supărare cu nimeni. Deci a zămislit şi a născut prin venirea lui Elisei (IV Imp. 4, 10). I-a zis lui fratele: ce este cuvântul acesta? Şi i-a zis bătrânul că sufletul de se va trezi şi se va strânge din răspândire şi grijă şi îşi va lăsa voile sale, atunci Duhul lui Dumnezeu vine la dânsul şi poate de aceea să nască, fiindcă este sterp.

2. Un frate a întrebat pe avva Cronie: ce voi face uitării, care îmi robeşte mintea şi nu mă lasă să simt până ce nu mă aduce la însuşi păcatul? Şi a răspuns bătrânul: când au luat cei de altă seminţie chivotul pentru fapta cea rea a fiilor lui Israil, l-au tras până ce l-au adus în casa lui Dagon, dumnezeul lor. Şi atunci a căzut cu faţa lui în jos (I Împ., V, 2, 3.). Şi a zis fratele ce este aceasta? Iar bătrânul a zis: că de vor apuca să robească mintea omului cu însăşi pricinele

sale, aşa o târăsc până ce o vor aduce deasupra patimii celei nevăzute. Deci într-acel loc de se va întoarce mintea şi va căuta pe Dumnezeu şi îşi va aduce aminte de munca cea veşnică, îndată patima cade şi nu se mai vede. Căci scris este: când te vei întoarce şi vei suspina, atunci te vei mântui şi vei cunoaşte unde ai fost (Is. XXX, 15.).

3. Un frate a întrebat pe avva Cronie: cum vine omul la smerita cugetare? Zis-a lui bătrânul: prin frica lui Dumnezeu. I-a zis fratele: dar prin ce fel de lucru vine la frica lui Dumnezeu. I-a zis bătrânul: după socoteala mea, de se va strânge pe sine din tot lucrul şi se va da la osteneală trupească şi cât va putea îşi va aduce aminte de ieşirea cea din trup şi de judecata lui Dumnezeu.

4. A zis avva Cronie că de nu aducea Moise oile sub muntele Sinai, nu ar fi văzut focul în rug (Ieşire III. 2, 3). A întrebat fratele pe bătrânul: la ce se ia rugul? Şi i-a zis lui că rugul se ia la fapta cea trupească. Că scris este, că asemenea este Împărăția cerurilor cu comoara ascunsă în țarină (Mat. 13, 44). Zis-a fratele bătrânului: fără osteneală trupească dar, nu sporeşte omul la vreo cinste? Zis-a lui bătrânul: cu adevărat scris este: privind la Începătorul şi Săvârşitorul credinței, Iisus, care în locul bucuriei ce era pusă înaintea Lui, a răbdat Crucea (Evr: XII, 2). Şi iarăşi David zice: de voi da somn ochilor mei şi genelor mele dormitare şi celelalte (Psalm 131, 4).

5. Zis-a avva Cronie, că i-a povestit lui avva Iosif cel de la Pilusie, acestea: şezând eu în Sinai, era acolo un frate bun şi nevoitor, şi la trup cu chip frumos. Şi venea la biserică la slujbă, purtând o haină plină de cârpituri şi un maforion mic şi vechi. Şi văzându-l odată aşa venind la slujbă, i-am zis: frate, nu vezi pe frați cum sunt ca îngerii la slujbă, în biserică? Cum tu totdeauna aşa vii aici, purtând vechituri? Iar el a zis: iartă-mă, avvo, că nu am altele! Deci l-am luat în chilia mea şi i-am dat un leviton şi orice alt lucru îi mai trebuia. Şi se purta de acum ca şi ceilalți frați şi era cu putință a-l vedea ca pe un înger. Şi au avut odată nevoie părinții să trimită zece frați la împăratul pentru oarecare trebuință. Şi l-au hotărât şi pe dânsul împreună cu cei ce erau să meargă. Iar după ce a auzit, a făcut metanie la părinți, zicând: pentru Domnul, iertați-mă, că sunt rob al unuia mare din cei de acolo şi de mă va cunoaşte, ia călugăria de pe mine şi mă duce iarăşi ca să-i robesc lui. Deci, după ce au plecat părinții şi l-au lăsat, am aflat pe urmă de la unul care îl ştia bine, că în vremea când era în

lume, era eparh al pretoriilor şi ca să nu fie cunoscut şi să aibă supărare de la oameni, a pricinuit aceasta. Atâta silință aveau părinții ca să fugă de slavă şi de odihna lumii acesteia.

- PENTRU AVVA CARION -

1. Zis-a avva Carion: multe osteneli trupeşti am făcut, mai mult decât fiul meu Zaharia şi n-am ajuns la măsurile lui, întru smerenia şi tăcerea lui.

2. Fost-a în Schit un călugăr ce se zicea avva Carion. Acesta având doi copii, lăsându-i pe ei la femeia sa, s-a dus la viața călugărească. Iar după o vreme făcându-se foamete în Egipt, strâmtorându-se femeia lui, a venit la Schit, aducând cei doi copii cu sine. Şi era unul de parte bărbătească şi se numea Zaharia, iar altul de parte femeiască. Şi şedea departe de bătrânul în luncă. Că este luncă alături de Schit, unde bisericile sunt zidite la izvoarele apelor. Şi acest obicei era în Schit, că de venea femeie să grăiască cu vreun frate al ei, sau cu altă rudenie de departe şezând vorbeau unii cu alții. Atunci a zis femeia lui avva Carion: iată te-ai făcut călugăr şi foamete este. Cine dar va hrăni copiii tăi? I-a răspuns ei avva Carion: trimite-mi-i pe ei aici! Zis-a femeia, copiilor: duceți-vă la tatăl vostru! Deci când mergeau ei la tatăl lor, copila s-a întors la mamă-sa, iar copilul a venit la tatăl său. Atunci i-a zis ei: iată bine s-a făcut. Ia tu pe copilă şi te du, şi eu iau pe copil! Deci îl creştea în Schit, toți ştiind că este fiul lui. Iar după ce a venit în vârstă, cârtire s-a făcut între frați pentru dânsul. Şi auzind avva Carion a zis fiului său: Zaharie, scoală-te să mergem de aici, că părinții cârtesc! I-a zis lui tânărul: avvo, toți ştiu aici că fiul tău sunt. Iar de vom merge aiurea nu pot zice că fiul tău sunt? Şi i-a zis bătrânul: scoală-te să mergem de aici! Şi s-au dus la Tebaida. Iar după ce şi-au luat chilie şi au şezut puține zile acolo, aceeaşi cârtire s-a făcut pentru copil. Atunci i-a zis lui tatăl: Zahario, scoală-te să mergem la Schit! Şi după ce au venit ei la Schit şi au trecut puține zile, iarăşi cârtire s-a făcut pentru dânsul. Atunci Zaharia copilul venind la iezerul cel de pucioasă şi dezbrăcându-se, s-a pogorât jos până la nările lui, cufundându-se. Şi stând multă vreme, cât putea, şi-a prăpădit trupul său, căci s-a făcut ca un bubos. Şi ieşind s-a îmbrăcat cu hainele sale şi s-a dus la tatăl său şi abia l-a mai cunoscut. Şi mergând el la Sfânta Împărtăşire după obicei, s-a descoperit Sfântului Isidor, preotul Schitului ceea ce a făcut. Şi văzând şi minunându-se, a zis: Zaharia copilul în duminica trecută a venit şi s-a împărtăşit ca un om, iar acum ca un înger s-a făcut.

- PENTRU AVVA COPRI -

1. Zicea avva Pimen despre avva Copri, că la atâta măsură a venit, încât măcar că era bolnav şi zăcea pe pat, mulţumea şi îşi oprea voia.

2. Zis-a avva Copri: fericit cel ce rabdă osteneală cu mulţumire.

3. S-au adunat odată cei din Schit, certându-se pentru Melchisedec şi au uitat să cheme pe avva Copri. Mai pe urmă chemându-l, îl întrebară de aceasta. Iar el lovindu-se de trei ori peste gură, a zis: vai ţie, Coprie! Vai ţie, Coprie! Vai ţie, Coprie! Căci cele ce ţi-a poruncit Dumnezeu să le faci, le-ai lăsat şi cele ce nu le cere de la tine, le cauţi. Şi auzind fraţii acestea, au fugit la chiliile lor.

- PENTRU AVVA CHIRU -

Pentru gândul desfrânării fiind întrebat avva Chiru alexandrinul, a răspuns aşa: dacă gând nu ai, nădejde nu ai. Dacă gânduri nu ai, faptă ai. Iar aceasta este că cel ce nu se luptă cu mintea împotriva păcatului, nici răspunde împotrivă-i, cu trupul îl face pe dânsul (adică pe păcat). Căci cel ce are fapte, prin gânduri nu se supără. A întrebat însă bătrânul pe frate, zicând: nu cumva ai obicei să vorbeşti cu femei? Şi a zis fratele: nu! Vechi şi noi zugravi sunt cugetele mele. Aduceri aminte sunt cele ce mă supără şi închipuiri de femei. Iar bătrânul a zis către dânsul: de morţi nu te teme ci de cei vii fugi şi te îndreaptă mai mult spre rugăciune.

XI. ÎNCEPUTUL SLOVEI L

- PENTRU AVVA LUCHIE -

Au venit odată la avva Luchie cel din Ennat nişte călugări ce se zic evhite, adică rugători. Şi i-a întrebat pe ei bătrânul: care e lucrul mâinilor voastre? Iar ei au zis: noi nu pipăim lucrul cu mâinile, ci precum zice apostolul, neîncetat ne rugăm (I. Tes. V, 17). Şi a zis bătrânul: nu mâncaţi? Şi au zis: da, mâncăm. Şi le-a zis lor: apoi când mâncaţi, cine se roagă pentru voi? Iarăşi le-a zis lor: nu

dormiți? Și au zis: da, dormim. Și a zis bătrânul: apoi când dormiți, cine se roagă pentru voi? Și nu au găsit să-i răspundă la aceasta. Și le-a zis lor: iertați-mă, iată nu faceți cum ziceți. Iar eu vă arăt vouă că lucrând lucrul cu mâinile mele, neîncetat mă rog. Șed cu ajutorul lui Dumnezeu, muindu-mi puținele smicele ale mele și împletindu-le funie, zic: miluiește-mă, Dumnezeule, după marea mila Ta și după mulțimea îndurărilor Tale, șterge fărădelegea mea! (Psalm 50). Și le-a zis lor: nu este rugăciune aceasta? Și au zis ei: este. Și a adăugat bătrânul: când petrec toată ziua lucrând și rugându-mă, fac mai mult sau mai puțin decât șaisprezece bani. Și dau dintr-înșii la ușă doi și ceilalți îi cheltuiesc la mâncare. Și se roagă pentru mine cel ce ia doi bani, când mănânc sau dorm. Și cu darul lui Dumnezeu se împlinește la mine cuvântul acela ce zice: neîncetat vă rugați!

- PENTRU AVVA LOT -

1. A venit unul din bătrâni către avva Lot, la lunca cea mică ce se cheamă a lui Arsenie și s-a rugat lui pentru o chilie și i-a dat-o. Și era bătrânul neputincios și l-a odihnit pe el avva Lot. Și dacă venea careva la avva Lot, îl făcea de mergea și la bătrânul cel neputincios. Deci, a început a le grăi lor cuvinte de-ale lui Origen și se necăjea avva Lot, zicând: nu cumva vor socoti părinții că și noi suntem așa? Dar a-l scoate pe dânsul din loc, se temea pentru poruncă. Și sculându-se avva Lot, a venit către avva Arsenie și i-a povestit lui despre bătrân. Și i-a zis lui avva Arsenie: nu-l izgoni pe dânsul, ci zi-i lui: iată din cele ale lui Dumnezeu mănâncă, bea precum voiești, numai cuvântul acesta să nu-l grăiești. Și de va voi, se va îndrepta, iar de nu va voi să se îndrepte sigur, se va îndemna să se ducă de acolo, și nu de la tine se va face pricina. Deci mergând avva Lot, a făcut așa. Și bătrânul dacă a auzit aceasta, nu voia să se îndrepteze, ci a început să se roage, zicând: pentru Dumnezeu, trimeteți-mă de aici că nu mai pot suferi pustia! Și așa, sculându-se, a ieșit, petrecându-se cu dragoste.

2. Povestit-a oarecine despre un frate, care căzuse în păcat, că mergând el la avva Lot se tulbura intrând și ieșind, neputând să șadă. Și i-a zis lui, avva Lot: ce ai, frate? Iar el a zis: păcat mare am făcut și nu pot să-l spun părinților. I-a zis lui bătrânul: mărturisește-l mie și eu îl voi purta pe el! Atunci i-a zis lui: în desfrânare am căzut și am jefuit ca să dobândesc lucrul. Și i-a zis lui bătrânul: îndrăznește, că este pocăință! Du-te și șezi în peșteră și postește douăzeci de zile și eu voi purta cu tine jumătatea păcatului! Deci, după ce s-au împlinit trei săptămâni, s-a încredințat bătrânul că a primit Dumnezeu pocăința fratelui. Și a rămas, supunându-se bătrânului până la moartea lui.

- PENTRU AVVA LONGHIN -

1. A întrebat odată avva Longhin pe avva Luchie despre trei gânduri, zicând: voiesc să mă înstrăinez. I-a zis lui bătrânul: de nu-ţi vei stăpâni limba nu eşti străin, oriunde vei merge. Deci şi aici stăpâneşte-ţi limba şi eşti străin. I-a zis lui iarăşi: voiesc să postesc! I-a răspuns lui bătrânul: zis-a Isaia proorocul: de vei încovoia ca pe un lanţ şi ca pe un belciug grumazul tău, nici aşa nu se va chema post primit (Isaia 51, 5). Ci mai vârtos stăpâneşte gândurile tale cele rele. I-a zis lui a treia oară: voiesc să fug de oameni. Răspuns-a bătrânul: de nu vei isprăvi aceasta mai întâi cu oamenii, nici deosebi nu poţi să o isprăveşti.

2. Avva Longhin fiind odată bolnav, zicea întru sine: zaci şi mori. Iar de-mi vei cere să mănânci fără vreme, nici hrana cea de toate zilele nu-ţi voi da.

3. S-a întrebat avva Longhin: care faptă bună este mai mare decât toate celelalte? Şi a zis: socotesc că precum mândria este mai mare decât toate patimile, încât a putut să surpe pe unii şi din cer, aşa şi smerita cugetare este mai mare decât toate faptele bune, pentru că poate să scoată pe om din adâncuri, măcar de ar fi păcătos ca un drac. Pentru aceea şi Domnul mai înainte de toţi fericeşte pe cei săraci cu duhul.

4. O femeie având patimă la sân, care se cheamă carchin, auzind de avva Longhin, a căutat să se întâlnească cu dânsul. Deci şedea el la semnul al nouălea de la Alexandria. Şi căutând femeia, s-a întâmplat fericitul acela de aduna lemne pe lângă mare. Şi găsindu-l pe el, i-a zis lui: avvo, unde locuieşte avva Longhin, robul lui Dumnezeu? – neştiind că el este. Iar el i-a răspuns: ce voieşti de la înşelătorul acela? Nu te duce la dânsul, căci este amăgitor! Dar ce este ceea ce ai? Iar femeia i-a arătat patima şi făcând el semnul crucii peste locul acela, a slobozit-o zicând: du-te şi Dumnezeu te va tămădui, căci Longhin cu nimic nu poate să te folosească! Deci s-a dus femeia, crezând cuvântul lui şi s-a tămăduit îndată. După acestea povestind ea către oarecare lucrul şi semnele bătrânului spunându-le, a priceput că el este avva Longhin.

5. Altădată iarăşi i-au adus lui unii pe un îndrăcit. Iar el zicea către dânşii: eu n-am ce să fac. Ci mergeți mai bine la avva Zinon. Apoi când a început avva Zinon să izgonească diavolul, a început a striga diavolul: acum socoteşti, avvo Zinon, că pentru tine ies? Iată avva Longhin se roagă acolo împotriva mea şi temându-mă de rugăciunile lui, ies, că altfel ție nu-ți dam răspuns.

6. Zis-a avva Longhin către avva Acachie: femeia atunci cunoaşte că a zămislit, când i se va opri sângele. Aşadar şi sufletul, atunci cunoaşte că a primit Duh Sfânt, când i se vor opri patimile cele ce curg jos dintr-însul. Iar câtă vreme petrece într-însele, cum poate să se mărească în deşert, că este fără patimă? Dă sânge şi ia Duh!

XII. ÎNCEPUTUL SLOVEI M

- PENTRU AVVA MACARIE EGIPTEANUL -

1. Povestit-a despre sine avva Macarie, zicând: când eram mai tânăr şi şedeam la chilie în Egipt, m-au apucat şi m-au făcut cleric în sat. Şi nevrând să primesc, am fugit la alt loc. Şi a venit la mine un mirean cucernic şi lua rucodelia mea şi-mi slujea mie. Apoi s-a întâmplat din ispită diavolească de a căzut în păcat o fată şi luând în pântece, era întrebată de este cel ce a făcut aceasta. Iar ea zicea: pustnicul! Iar ei ieşind, m-au prins în sat şi au spânzurat de grumajii mei oale afumate şi urechi de vase şi m-au purtat în vileag prin sat pe uliță, bătându-mă şi zicând: acest călugăr a stricat pe fata noastră, luați-l, luați-l! Şi m-au bătut încât puțin de n-am murit. Şi venind unul din bătrâni, a zis: până când bateți pe acest călugăr străin? Iar cel ce-mi slujea, urma după mine ruşinându-se, căci erau ocărându-l pe el foarte şi zicând: iată sihastrul pe care tu îl mărturiseai, ce a făcut! Şi au zis părinții ei: nu-l slobozim până ce nu va da chezăşie că o va hrăni pe dânsa. Şi am zis slujitorului meu şi m-a luat în chezăşie. Şi mergând la chilia mea, am dat lui câte coşnițe aveam, zicându-i: vinde-le şi le dă femeii mele să mănânce! Şi ziceam în gândul meu: Macarie, iată ți-ai găsit ție femeie. Trebuie să lucrezi puțin mai mult ca să o hrăneşti. Şi lucram ziua şi noaptea şi îi trimeteam ei. Şi când a venit vremea ticăloasă să nască, a petrecut multe zile chinuindu-se şi nu năştea. Şi i-au zis ei: ce este aceasta? Iar ea a zis: eu ştiu că pe pustnicul acela l-am năpăstuit şi mânjind l-am învinuit. El nu este vinovat, ci cutare tânăr. Şi venind cel ce îmi slujea bucurându-se, zicea că n-a putut să nască fata aceea până ce nu a mărturisit zicând că nu are vină pustnicul, ci a mințit asupra lui. Şi iată, tot satul va să vină aici cu slavă şi să se pocăiască

înaintea ta. Iar eu auzind acestea, ca să nu mă supere oamenii, m-am sculat şi am venit aici la Schit. Acesta este începutul pricinii pentru care am venit aici.

2. Venit-a odată Macarie egipteanul de la Schit la muntele Nitriei, la pomenirea lui avva Pamvo. Şi i-au zis lui bătrânii: părinte, spune vreun cuvânt fraților. Iară el a zis lor: eu încă nu m-am făcut călugăr, dar am văzut călugări. Căci şezând eu odată în chilie la Schit, mă supărau gândurile şi îmi ziceau: du-te în pustie şi vezi ce vei afla acolo! Deci am rămas luptându-mă cu gândul cinci ani, zicând: nu cumva de la diavolul este aceasta? Şi dacă a zăbovit gândul, m-am dus în pustie şi am aflat acolo un iezer de apă şi ostrov în mijlocul lui şi au venit fiarele pustiei să bea apă dintr-însul. Şi am văzut în mijlocul lor doi oameni goi şi s-a înspăimântat trupul meu, căci am socotit cum că sunt duhuri, iar ei dacă m-au văzut înspăimântat, au grăit către mine: nu te teme, căci şi noi oameni suntem. Şi am zis lor: de unde sunteți şi cum ați venit în pustia aceasta? Iar ei au răspuns: de la chinovie suntem şi ne-am înțeles între noi şi am ieşit aici. Şi iată avem patruzeci de ani şi unul din noi este egiptean, iar celălalt este libian. Şi m-au întrebat şi ei zicând: cum se află lumea, de vine apa la vremea sa şi de are lumea îndestularea sa şi am zis lor: are. Şi eu i-am întrebat cum pot să mă fac călugăr şi ei mi-au răspuns: de nu se va lepăda cineva de toate ale lumii, nu poate să fie călugăr. Şi am zis lor: eu sunt slab şi nu pot ca voi. Iar ei mi-au zis: dacă nu poți ca noi, şezi în chilia ta şi-ți plânge păcatele tale. Şi i-am întrebat: când se face iarnă nu răciți? Şi când se face arşiță, nu se ard trupurile voastre? Iar ei mi-au zis: Dumnezeu ne-a făcut nouă iconomia aceasta, încât nici iarna nu răcim, nici vara nu ne vatămă arşița. Pentru aceasta am zis vouă că nu m-am făcut călugăr, ci am văzut călugări. Iertați-mă, fraților!

3. Avva Macarie locuia odată în pustia cea mare şi petrecea numai el singur, iar mai jos era altă pustie în care locuiau mai mulți frați. Şi lua seama bătrânul la cale şi a văzut pe satana venind în chip de om ca să treacă pe acolo. Şi se arăta că poartă o haină de in cu multe găuri şi la fiecare gaură era spânzurată câte o tigvuliță. Şi i-a zis lui marele bătrân: unde te duci? Şi i-a răspuns: mă duc să aduc aminte fraților. Iar bătrânul i-a zis: şi la ce îți trebuie ție aceste tigvulițe? Şi a zis: bucate duc fraților. Iar bătrânul a zis: dar toate acestea? Şi a răspuns: da, căci de nu va plăcea cumva una, îi aduc alta iar dacă nici aceasta, îi dau alta şi negreşit dintre acestea măcar una îi va plăcea lui. Şi acestea zicând, s-a dus. Iar bătrânul a rămas pândind căile până ce iarăşi s-a întors acela. Şi văzându-l pe el bătrânul, i-a zis: mântuieşte-te! Iar el a răspuns: cum se poate ca să mă

mântuiesc? I-a zis lui bătrânul: pentru ce? Iar el a zis: căci toți mi s-au făcut sălbatici şi nimeni nu mă respectă. I-a zis lui bătrânul: dar nici un prieten nu mai ai acolo? Iar el i-a răspuns lui: ba am acolo numai un călugăr prieten şi numai el mă respectă şi când mă vede se învârte ca o vârtelniță. I-a zis lui bătrânul: şi cum se numeşte fratele acela? Iar el a zis: Teopempt. Şi zicând acestea, s-a dus. Şi sculându-se avva Macarie, s-a dus în pustia cea mai din jos. Şi auzind frații, luând stâlpări de finic, au ieşit în întâmpinarea lui. Şi fiecare se gătea, socotind că la dânsul va să găzduiască bătrânul. Iar el a întrebat cine este cel ce se numeşte Teopempt în muntele acela şi găsindu-l a intrat în chilia lui. Iar Teopempt l-a primit pe el cu bucurie. După ce a început a rămâne singur cu dânsul, i-a zis bătrânul: cum te afli, frate? Iar el a zis: cu rugăciunile tale, bine. A zis bătrânul: nu cumva te luptă gândurile? El a răspuns: acum bine sunt: căci se sfia să-i spună. I-a zis lui bătrânul: iată, câți ani mă nevoiesc şi sunt cinstit de toți şi pe mine bătrânul mă supără duhul curviei. A răspuns zicând şi Teopempt: crede-mă, avvo, că şi pe mine. Iar bătrânul pricinuia că şi alte gânduri bat război cu dânsul, până să-l facă să mărturisească. Apoi i-a zis lui: cum posteşti? Iar el i-a răspuns: până la al nouălea ceas. I-a zis lui bătrânul: posteşte până seara şi te nevoieşte şi citeşte de rost din Evanghelie şi din celelalte scripturi. Şi de-ți va veni vreun gând, niciodată să nu ai aminte jos, ci totdeauna sus. Şi îndată Domnul îți ajută. Şi punând la cale bătrânul pe fratele, a ieşit iarăşi la pustia sa. Şi luând seama, iar a văzut pe diavolul acela şi i-a zis lui: unde te duci iarăşi? Iar el a răspuns: să aduc aminte fraților; şi s-a dus. Iar după ce iarăşi s-a întors i-a răspuns lui sfântul: cum sunt frații? Iar el a zis: rău. Iar bătrânul a zis iarăşi: pentru ce? Iar el a zis: sălbatici sunt toți şi cea mai mare răutate este că şi acela pe care îl aveam prieten şi mă asculta şi el nu ştiu de unde s-a răzvrătit şi nici el nu mi se mai apleacă, ci decât toți mai sălbatic s-a făcut. Şi m-am jurat să nu mai calc pe acolo fără numai după ce va trece o vreme. Şi aşa zicând s-a dus, lăsând pe bătrân. Iar sfântul a intrat în chilia sa.

4. S-a dus avva Macarie cel mare la avva Antonie în munte şi bătând în uşa lui, a ieşit la dânsul şi i-a zis: tu cine eşti? Iar el a zis: eu sunt Macarie. Şi încuind uşa a intrat şi l-a lăsat pe el. Şi văzând răbdarea lui, i-a deschis şi glumind cu dânsul zicea: de multă vreme doream să te văd, auzind cele despre tine. Şi găzduindu-l, l-a odihnit, căci era trudit de multă osteneală. Iar după ce s-a făcut seară şi-a muiat lui-şi avva Antonie stâlpări de finic. Şi i-a zis lui avva Macarie: porunceşte ca să-mi moi şi eu pentru mine. Iar el a zis: moaie-ți. Şi făcând o legătură mare, a muiat-o. Şi şezând de cu seară, vorbind despre mântuirea sufletelor, împletea, şi funia se pogora pe fereastră în peşteră. Şi intrând

dimineața fericitul Antonie, a văzut mulțimea împletiturii lui avva Macarie și zicea: multă putere iese din mâinile acestea.

5. Spunea avva Macarie către frați despre pustiirea Schitului: când veți vedea că se zidește chilie aproape de luncă, să știți că aproape este pustiirea lui; când veți vedea copaci, să știți că lângă uși este; când veți vedea copii, luați-vă cojoacele voastre și fugiți!

6. Zicea iarăși, vrând să mângâie pe frați: a venit aici un copil îndrăcit cu mama lui și zicea mamei sale: scoală-te bătrâno, să mergem de aici. Iar ea a zis: nu pot să merg pe jos. Iar copilul a zis ei: te duc eu. Și m-am mirat de vicleșugul diavolului, cum voia să-i izgonească pe ei de acolo.

7. Spunea avva Sisoe: când eram în Schit cu Macarie, ne-am suit să secerăm cu dânsul șapte inși. Și iată o văduvă era adunând în urma noastră spice și nu înceta plângând. Deci a chemat bătrânul pe stăpânul țarinei și i-a zis: ce are baba aceasta, că totdeauna plânge? I-a zis lui: bărbatul ei avea un amanet al oarecărui și a murit de năprasnă și nu i-a spus unde l-a pus. Și voiește stăpânul amanetului să o ia pe dânsa și pe fiii ei robi. I-a zis lui bătrânul: zi-i să vină la noi, unde ne odihnim de arșiță. Și venind femeia, i-a zis ei bătrânul: ce plângi așa totdeauna? Și a zis: bărbatul meu a murit luând amanetul oarecăruia și n-a spus când a murit unde l-a pus. Și a zis bătrânul către dânsa: vino, arată-mi unde l-ai îngropat! Și luând pe frați cu dânsul, a ieșit cu ea împreună. Și venind la locul acela, a zis ei bătrânul: du-te la casa ta! Și rugându-se ei, l-a chemat bătrânul pe mort, zicând: cutare, unde ai pus amanetul cel străin? Iar el răspunzând, a zis: în casa mea este ascuns, sub picioarele patului. Și i-a zis lui bătrânul: dormi iarăși până la ziua învierii. Și văzând frații, de frică au căzut la picioarele lui. Și le-a zis lor bătrânul: nu pentru mine s-a făcut aceasta căci nimic nu sunt, ci pentru văduvă și pentru copiii cei săraci a făcut Dumnezeu lucrul acesta. Însă acesta este lucrul cel mare, căci Dumnezeu voiește sufletul fără de păcate și orice va cere va lua. Și venind a vestit văduvei unde este pus amanetul. Iar ea luându-l, l-a dat stăpânului lui și și-a izbăvit fiii săi și toți cei ce au văzut au slăvit pe Dumnezeu.

8. Spunea avva Petru despre sfântul Macarie, că mergând odată la un pustnic şi găsindu-l pătimind, l-a întrebat ce pofteşte să mănânce, fiindcă nimic nu era în chilia lui şi zicând acela: puțină pâine proaspătă, n-a pregetat viteazul să meargă la Alexandria şi să dea celui ce pătimea. Şi lucru de mirare că nimănui nu s-a făcut arătat.

9. Zis-a iarăşi, fiindcă cu nerăutate se purta avva Macarie cu toți frații, i-au zis lui unii: pentru ce te faci pe tine aşa? Iar el a zis: doisprezece ani am slujit Domnului meu ca să-mi dăruiască darul acesta şi voi toți mă sfătuiți să-l lepăd?

10. Se spunea despre avva Macarie, că atunci când se întâmpla a fi cu frații, îşi punea lui-şi hotar, că de se va afla vin pentru frați, să bea; dar în loc de un pahar de vin, o zi să nu bea apă. Deci frații, pentru odihnă, îi dau lui. Iar bătrânul cu bucurie lua, ca pe sine-şi să se chinuiască. Iar ucenicul lui ştiind lucrul, zicea fraților: pentru Domnul, nu-i dați lui, căci în chilie vrea să se chinuiască! Şi înştiințându-se frații, nu-i mai dădeau vin.

11. Trecând odată de la luncă la chilia sa, avva Macarie ducea smicele de finic, şi iată l-a întâmpinat pe el diavolul pe cale cu secerea şi vrând să-l lovească n-a putut. Şi i-a zis lui: multă silă am de la tine, Macarie, căci nu pot asupra ta. Iată orice faci şi eu fac. Tu posteşti, dar eu nicidecum nu mănânc. Priveghezi, dar eu nicidecum nu dorm. Numai una este cu care mă biruieşti. I-a zis lui avva Macarie: care este? Iar el zis: smerenia ta şi pentru aceasta nu pot asupra ta.

12. Întrebat-au unii din părinți pe avva Macarie egipteanul, zicând: cum când mănânci şi când posteşti trupul tău este uscat? Şi le-a zis lor bătrânul: lemnul care întoarce uscăturile cele ce ard, peste tot se pârjoleşte de foc. Aşa de îşi va curăți omul mintea sa cu frica lui Dumnezeu, această frică a lui Dumnezeu îi mănâncă trupul lui.

13. Spuneau unii despre avva Macarie egipteanul, că suindu-se de la Schit şi ducând nişte coşnițe, ostenind, a şezut; şi s-a rugat, zicând: Dumnezeule, Tu ştii că nu mai pot! Şi îndată s-a aflat lângă râu.

14. Era cineva în Egipt care avea un fiu slăbănog. Şi l-a adus pe el la chilia lui avva Macarie şi lăsându-l la uşă plângând, s-a dus departe. Deci ivindu-se bătrânul, a văzut pe copil că plânge şi i-a zis lui: cine te-a adus aici? Şi a răspuns copilul: tatăl meu m-a lepădat aici şi s-a dus. I-a zis lui bătrânul: sculându-te, du-te de-l ajunge pe el! Şi îndată făcându-se sănătos, s-a sculat şi a ajuns pe tatăl său şi aşa s-au dus la casa lor.

15. Avva Macarie cel Mare zicea fraţilor în Schit, după ce ieşeau din biserică: fugiţi fraţilor! Şi i-a zis lui cineva din bătrâni: unde putem să fugim mai mult decât în pustia aceasta? Iar el şi-a pus degetele pe gură, zicând: de aceasta să fugiţi. Şi a intrat în chilia sa şi încuia uşa şi şedea.

16. Zis-a acelaşi avva Macarie: dacă dojenind pe cineva, te vei porni spre mânie, împlineşti patima ta: căci nu cumva pe alţii să-i mântuieşti şi pe tine să te prăpădeşti.

17. Tot acest avva Macarie fiind în Egipt, a găsit un om având un dobitoc şi furând cele ce avea spre trebuinţa sa. Şi el ca un străin stând lângă cel ce fura încărca dobitocul şi cu multă linişte îl petrecea zicând: nimic nu am adus în lume, arătat este că nici a scoate ceva din lume, nu putem (Tim.V, 7). Domnul a dat, după cum Însuşi a voit, aşa s-a şi făcut. Bine e cuvântat Domnul pentru toate (Iov. I, 2).

18. Întrebat-au unii pe avva Macarie, zicând: cum suntem datori să ne rugăm? Le-a zis lor bătrânul: nu este trebuinţă a vorbi multe, ci a întinde adeseori mâinile şi a zice: Doamne, precum vrei şi precum ştii, miluieşte! Iar de îţi stă război asupra, zi: Doamne, ajută-mi! Şi El ştie ce e de folos şi face cu noi milă.

19. Zis-a avva Macarie: de s-a făcut întru tine defăimarea laudă şi sărăcia ca bogăţie şi lipsa ca îndestulare nu vei muri. Căci cu neputinţă este cel ce crede

bine și lucrează cu blagoslovenie să cadă în necurăția patimilor și în înşelăciunea diavolilor.

20. Se spunea că au greşit doi frați în Schit și i-a despărțit pe ei avva Macarie Alexandrinul[12]. Și au venit oarecare și au spus lui avva Macarie cel Mare Egipteanul. Iar el a zis: nu sunt frații despărțiți, ci Macarie este despărțit. Că era iubindu-l pe el. A auzit avva Macarie că s-a făcut despărțit de bătrânul și a fugit în luncă. Deci a ieşit avva Macarie cel mare și l-a găsit pe el rănit de țânțari și i-a zis: tu ai despărțit pe frați și iată erau să se ducă în sat. Iar eu te-am despărțit pe tine și tu ca o fecioară frumoasă ai fugit aici în cămara cea mai dinăuntru. Iar eu chemând pe frați, am aflat de la dânșii și mi-au spus că nici una dintr-acelea nu s-au făcut. Vezi dar şi tu frate nu cumva te-ai batjocorit de diavoli, căci nimic nu ai văzut? Ci fă metanie (adică pocăiește-te) pentru greşeala ta. Iar el a zis: de voieşti dă-mi canon! Și văzând bătrânul smerenia lui, i-a zis: du-te și postește trei săptămâni, mâncând pe săptămână o dată. Căci acesta era lucrul lui totdeauna, a se posti în toate săptămânile.

———————————

[12] Acesta este avva Macarie Alexandrinul, pentru care se scrie în Lavsaicon, pe lângă altele şi aceasta, că s-au adus odată struguri lui avva Macarie şi poftea să-i mănânce pe ei. Dar arătându-şi înfrânarea sa, i-a trimis la alt frate bolnav şi care poftea struguri. Şi primindu-i pe aceştia fratele, foarte s-a bucurat, dar nevrând nici el să-şi împlinească pofta sa, i-a trimis la alt frate, arătând că el nu are poftă de mâncare. Iar acesta a zis tăinuindu-şi lucrarea înfrânării sale. Şi acela primindu-i, la fel a făcut şi pentru că îi poftea pe ei nu s-a împărtăşit, ci la alt frate i-a trimis. Şi acela asemenea la altul. Şi aşa, la mulți frați venind strugurii şi de nici unul mâncându-se, mai pe urmă au ajuns iarăşi la avva Macarie, neştiind fratele cela ce mai apoi decât toți i-a primit, cum că de dânsul întâi s-au trimis şi pentru aceasta ca un mare dar lui i-a adus. Iar bătrânul cunoscându-i pe ei şi cercetând şi aflând, s-a minunat şi a mulțumit lui Dumnezeu pentru acest fel de înfrânare a fraților.

21. Zis-a avva Moise către avva Macarie din Schit: voiesc să mă liniştesc şi nu mă lasă frații. Și i-a zis lui avva Macarie: văd că firea ta este molatică și nu poți să întorci vreun frate. De voiești să te liniștești, du-te în pustie, înăuntru în piatră (Piatra aceasta este loc) şi acolo te vei linişti! Și aceasta făcând s-a odihnit.

22. Un frate s-a dus la avva Macarie Egipteanul şi i-a zis: avvo, spune-mi cuvânt să mă mântuiesc! Şi i-a zis bătrânul: du-te la morminte şi ocărăşte morții! Deci ducându-se fratele, a ocărât şi a azvârlit cu pietre şi venind a vestit bătrânului. Şi i-a zis bătrânul: nimic nu ți-au grăit? Iar el a răspuns: nu. I-a zis lui bătrânul: du-te şi mâine şi îi slăveşte! Deci mergând fratele, i-a slăvit zicând: apostolilor, sfinților și drepților! Și a venit la bătrânul și i-a zis: i-am slăvit. Și i-a zis bătrânul: nimic nu ți-au răspuns? A zis fratele: nu. I-a zis lui bătrânul: ştii cu câte i-ai necinstit şi nimic nu ți-au răspuns şi cu câte i-ai slăvit şi nimic nu ți-au grăit? Așa și tu, dacă voiești să te mântuiești; fă-te mort; nici nedreptatea oamenilor, nici lauda lor să nu o socotești, ca cei morți să fii și poți să te mântuiești.

23. Trecând odată avva Macarie cu frații prin Egipt, a auzit un copil zicând mamei sale: mamă, un bogat mă iubeşte şi eu îl urăsc şi un sărac mă urăşte şi eu îl iubesc. Şi auzind avva Macarie, s-a mirat. Şi i-au zis lui frații: ce este vorba aceasta părinte, că te-ai mirat? Și le-a zis lor bătrânul: cu adevărat, Domnul nostru este bogat şi ne iubeşte pe noi şi nu voim să-L ascultăm. Iar vrăjmaşul nostru, diavolul este sărac şi ne urăşte şi iubim necurăția lui.

24. Rugatu-l-a pe el avva Pimen cu multe lacrimi, zicând: spune-mi un cuvânt: cum mă voi mântui? Şi răspunzând bătrânul, i-a zis: lucrul care îl ceri, s-a dus acum de la călugări.

25. S-a dus odată avva Macarie la avva Antonie. Şi după ce a vorbit cu el, s-a întors la Schit. Şi au venit părinții în întâmpinarea lui. Şi când vorbeau ei, le-a zis bătrânul: am zis lui avva Antonie că nu avem prinos în locul nostru. Şi au început părinții a vorbi de alte lucruri şi nu au mai întrebat să afle răspuns de la bătrânul, nici bătrânul nu le-a spus lor. Deci aceasta zicea unul din părinți, cum că atunci când văd părinții că nu ştiu frații să întrebe despre vreun lucru de folos lor, se silesc pe sine de spun începutul cuvântului. Apoi de nu îi vor sili frații, nu mai grăiesc despre cuvântul acela, ca să nu se afle, că neîntrebați fiind, grăiesc, şi să se pară ca o vorbă deşartă.

26. A întrebat avva Isaia pe avva Macarie, zicând: spune-mi un cuvânt. Şi i-a zis lui bătrânul: fugi de oameni! Zis-a lui avva Isaia: ce este a fugi de oameni? Iar bătrânul i-a zis: a şedea în chilia ta şi a-ţi plânge păcatele tale.

27. Zicea avva Pafnutie, ucenicul lui avva Macarie: m-am rugat părintelui meu zicând spune-mi un cuvânt. Iar el a zis: să nu faci rău cuiva nici să osândeşti pe cineva. Acestea păzeşte-le şi te vei mântui.

28. Zis-a avva Macarie: să nu dormi în chilia fratelui ce are nume rău.

29. Mers-au odată la avva Macarie nişte fraţi din Schit şi nu au găsit în chilia lui nimic, decât apă stătută. Şi i-au zis lui: avvo, vino sus la sat şi te vom odihni. Le-a zis lor bătrânul: fraţilor, ştiţi pităria cutăruia din sat? Şi i-au răspuns: da, o ştim. Le-a zis lor bătrânul: şi eu o ştiu. Ştiţi şi locul cutăruia, unde loveşte râul? I-au răspuns lui: da, îl ştim. Le-a zis bătrânul: şi eu îl ştiu. Deci când voiesc nu am trebuinţă de voi, ci singur mă sui.

30. Se spune despre avva Macarie, că de venea la el vreun frate ca la un sfânt bătrân şi mare cu frică, nimic nu vorbea cu el. Iar de-i zicea vreunul din fraţi, defăimându-l: avvo, oare când erai cămilar şi furai săpun şi-l vindeai, nu te băteau păzitorii? De-i zicea acestea cineva, vorbea cu el bucuros orice îl întreba.

31. Spuneau părinţii despre avva Macarie cel Mare, că s-a făcut, precum este scris, dumnezeu pământesc. Că precum este Dumnezeu acoperind lumea, aşa s-a făcut şi avva Macarie acoperind greşelile ce le vedea, ca şi cum nu le-ar fi văzut şi care le auzea, ca şi cum nu le-ar fi auzit.

32. Povestit-a avva Bitinie că spunea avva Macarie: şezând eu odată în Schit, s-au pogorât doi tineri străini acolo. Unul avea barbă, iar celuilalt atunci începea să-i crească. Şi a venit la mine zicând: unde este chilia lui avva Macarie? Iar eu le-am zis: ce voiţi de la dânsul? Şi au zis: auzind noi cele despre dânsul şi

despre Schit, am venit să-l vedem. Le-a zis bătrânul: eu sunt! Şi au făcut metanie zicând: aici voim să petrecem. Iar eu văzându-i gingaşi şi ca din părinţi bogaţi, le-am zis: nu puteţi şedea aici. Şi a zis cel mai mare: dacă nu putem şedea aici, ne ducem în altă parte. Deci am zis eu în gândul meu: pentru ce îi izgonesc să se smintească. Osteneala îi va face ca ei de sine să fugă. Şi le-a zis lor: veniţi de vă faceţi chilii, dacă puteţi! I-au zis tinerii: arată-ne loc şi ne vom face. Şi le-a dat bătrânul toporul şi o traistă plină cu pâine şi sare şi le-a arătat loc şi o piatră vârtoasă, zicând: săpaţi în piatra aceasta şi aduceţi-vă lemne din luncă şi acoperind-o, şedeţi! Căci socoteam eu, zice, că se vor duce pentru osteneală. Şi m-au întrebat: ce se lucrează aici? Şi le-am zis: împletire de coşniţe. Şi am luat smicele de finic din luncă şi le-am arătat lor începutul împletirii şi cum trebuie să le coase şi le-am zis: faceţi coşniţe şi le daţi păzitorilor şi vă vor aduce pâini. Apoi m-am dus, iar ei cu răbdare toate le-au făcut, câte le-am zis lor. Şi n-au mai venit la mine trei ani. Şi am rămas luptându-mă cu gândul, zicând: oare ce este lucrarea lor, că n-au venit să mă întrebe de vreun gând? Cei de departe vin la mine şi aceştia de aproape n-au venit, nici la alţii nu s-au dus, decât la biserică tăcând ca să ia Sfânta Împărtăşanie. Şi m-am rugat lui Dumnezeu, postind o săptămână, să-mi arate lucrarea lor. Apoi sculându-mă după o săptămână, m-am dus la ei să văd cum şed. Şi bătând în uşă, mi s-a deschis şi ei mi s-au închinat tăcând. Şi făcând eu rugăciune, am şezut. Făcând semn cel mai mare celui mai mic să iasă, a şezut să împletească împletitura de coşniţe, negrăind nimic. Şi în ceasul al nouălea a lovit spre semn şi a venit cel mai tânăr şi făcând puţină fiertură a pus masa, făcându-i semn cel mai mare. Şi a pus pe masă trei pesmeţi şi au stat tăcând. Iar eu am zis: sculaţi-vă să mâncăm! Şi sculându-se, am mâncat. Şi mi-au adus vasul cu apă şi am băut iar dacă s-a făcut seară, mi-au zis: te duci? Iar eu am zis: nu, ci aici voi dormi. Şi mi s-a pus o rogojină de o parte şi lor într-un colţ de altă parte. Şi au ridicat încingătorile şi analavurile şi s-au culcat împreună pe o rogojină înaintea mea. Iar dacă s-au culcat, m-am rugat lui Dumnezeu să-mi descopere lucrarea lor. Atunci s-a deschis acoperământul chiliei şi s-a făcut lumină ca ziua. Iar ei nu vedeau lumina. Şi când socoteau că dorm, l-a îmboldit cel mai mare pe cel mai mic în coastă şi s-au sculat amândoi şi s-au încins şi şi-au întins mâinile la cer şi eu îi vedeam dar ei nu mă vedeau pe mine. Şi am văzut pe diavoli că veneau ca nişte muşte spre cel mai mic. Unii veneau să şadă pe gura lui iar alţii pe ochii lui. Şi am văzut pe îngerul Domnului că ţinea sabie de foc şi îl îngrădea şi izgonea diavolii de la dânsul. Iar de cel mai mare nu puteau să se apropie. Şi către dimineaţă s-au culcat. Atunci eu m-am făcut că m-am deşteptat şi ei aşijderea. Şi a zis cel mai mare numai acest cuvânt: vrei să citim cei doisprezece psalmi? Iar eu i-am răspuns: da, să citim psalmi, câte şase stihuri şi un Aliluia. Şi la fiecare stih ieşea câte o făclie de foc din gura lui, care

se suia la cer. Aşijderea şi cel mai mare, când deschidea gura şi cânta, ca o funie de foc ieşea şi ajungea până la cer. Şi eu am grăit puţin de rost şi ieşind afară, le-am zis: rugaţi-vă pentru mine! Iar ei mi-au făcut metanie tăcând. Deci am cunoscut că cel mai mare este desăvârşit, iar cu cel mai mic încă se luptă vrăjmaşul. Peste puţine zile a adormit fratele cel mai mare şi a treia zi cel mai mic. Şi când mergeau vreunii din părinţi la avva Macarie, îi lua şi-i ducea la chilia lor, zicându-le: veniţi de vedeţi mucenicia străinilor celor mici!

33. Altădată iarăşi un diavol a năpădit asupra lui avva Macarie cu cuţit, vrând să-i taie piciorul. Şi pentru cugetarea lui cea smerită neputând, i-a zis: câte aveţi voi, avem şi noi, numai cu cugetarea cea smerită vă deosebiţi de noi şi biruiţi.

34. A zis avva Macarie: de ne vom aduce aminte de răutăţile ce ne fac oamenii, ridicăm puterea aducerii aminte de Dumnezeu. Iar de ne vom aduce aminte de răutăţile diavolilor, vom fi nerăniţi.

35. Povestea avva Pafnutie, ucenicul lui avva Macarie, că zicea bătrânul: când eram copil, cu ceilalţi copii păşteam boii. Şi m-am dus să fur smochine şi când alergau ei, a căzut una de la dânşii şi luându-o am mâncat-o. Când îmi aduc aminte de dânsa, şed plângând.

36. Povestea avva Macarie: umblând odată prin pustie am găsit o căpăţână de mort aruncată la pământ. Şi clătindu-o cu toiagul cel de finic, mi-a grăit căpăţâna. Şi am zis ei: tu cine eşti? Şi mi-a răspuns căpăţâna: eu am fost slujitor al idolilor şi al elinilor celor ce au petrecut prin locul acesta, iar tu eşti Macarie, purtătorul de duh şi în orice ceas te vei milostivi spre cei ce sunt în chinuri şi te vei ruga pentru dânşii, se mângâie puţin. I-a zis ei bătrânul: care este mângâierea şi care chinul? I-a răspuns lui: pe cât este de departe cerul de pământ, atâta este focul de dedesubtul nostru, fiindcă de la picioare până la cap stăm în mijlocul focului şi nu este cu putinţă să se vadă cineva faţă către faţă, ci faţa fiecăruia este lipită de spatele celuilalt. Deci când te rogi pentru noi, din parte vede cineva faţa celuilalt. Aceasta este mângâierea. Şi plângând bătrânul, a zis: vai zilei aceleia în care s-a născut omul, dacă aceasta este mângâierea

muncii! I-a zis ei bătrânul: este altă muncă mai rea? I-a răspuns lui căpățâna: noi, ca cei ce nu am cunoscut pe Dumnezeu, măcar puțin suntem miluiți, iar cei ce au cunoscut pe Dumnezeu şi s-au lepădat de El şi nu au făcut voia Lui, dedesubtul nostru sunt. Şi luând bătrânul căpățâna, a îngropat-o.

37. Spuneau unii despre avva Macarie egipteanul că se suia odată din Schit la muntele Nitriei. Şi dacă s-a apropiat de locul acela, a zis ucenicului său: mergi mai înainte puțin! Şi mergând el mai înainte, s-a întâlnit cu un slujitor al elinilor. Şi strigându-l fratele, îl chema zicând: demone! demone! Unde alergi? Şi întorcându-se acela, i-a dat bătăi şi l-a lăsat mai mort. Şi luând lemnul alerga. Şi mergând puțin mai înainte, l-a întâmpinat avva Macarie alergând şi i-a zis: mântuieşte-te, mântuieşte-te, ostenitorule! Şi minunându-se, a venit la el şi i-a zis: ce bunătate ai văzut la mine de m-ai heretisit aşa? I-a răspuns lui bătrânul: te-am văzut ostenindu-te şi nu ştii că în zadar te osteneşti. I-a zis şi el lui: şi eu pentru heretisirea ta m-am umilit şi am cunoscut că din partea lui Dumnezeu eşti. Dar alt călugăr întâmpinându-mă, m-a ocărât şi eu i-am dat bătaie de moarte. Şi a cunoscut bătrânul că ucenicul lui este. Şi ținându-se slujitorul de picioarele lui, zicea: nu te voi lăsa de nu mă vei face călugăr! Atunci a venit deasupra unde era călugărul şi l-au ținut pe dânsul şi l-au dus la biserica muntelui. Şi văzând pe slujitor cu dânsul, s-au uimit. Şi l-au făcut călugăr şi mulți dintre elini s-au făcut pentru dânsul creştini. Deci, zicea avva Macarie: cu cuvânt rău şi pe cei buni îi faci răi şi cu cuvânt bun şi pe cei răi îi faci buni.

38. Se spunea despre avva Macarie, că lipsind el, a intrat în chilia sa un tâlhar şi întorcându-se el la chilie, l-a găsit pe tâlhar încărcându-şi cămila cu vasele lui. Iar el intrând în chilie, lua din vase şi încărca împreună cu acela cămila. Deci dacă au încărcat-o, a început tâlharul să bată cămila, ca să se scoale dar ea nu se scula. Şi văzând avva Macarie că nu se scoală, intrând în chilie a găsit o daltă mică. Şi scoțând-o, a pus-o pe cămilă, zicând: frate, aceasta caută cămila. Şi lovind-o bătrânul cu piciorul, i-a zis: scoală-te! Şi îndată s-a sculat şi s-a dus puțin pentru cuvântul lui şi iarăşi a şezut şi nu s-a sculat până ce a descărcat toate vasele şi aşa s-a dus.

39. Avva Aio l-a întrebat pe avva Macarie, zicând: spune-mi vreun cuvânt! I-a zis lui avva Macarie: fugi de oameni, şezi în chilia ta şi plânge-ți păcatele, nu iubi vorba oamenilor şi aşa te mântuieşti!

40. Au trimis odată la avva Macarie în Schit bătrânii muntelui, rugându-l şi zicând către el: ca să nu se supere tot norodul pe mine, te rugăm să vii la noi să te vedem mai înainte de a te duce către Domnul. Deci venind el în munte, s-a adunat tot norodul la dânsul. Şi îl rugau bătrânii să zică vreun cuvânt fraţilor. Iar el auzind, a zis: să plângem fraţilor şi să izvorască ochii noştri lacrimi, mai înainte de a ne duce unde lacrimile noastre vor arde trupurile noastre. Şi au plâns toţi şi au căzut cu feţele lor la pământ şi au zis: părinte, roagă-te pentru noi!

- Pentru avva Moise -

1. Luptat a fost odată avva Moise spre curvie foarte. Şi nemaiputând să şadă în chilie, s-a dus şi l-a vestit pe avva Isidor. Şi l-a rugat pe el bătrânul ca să se întoarcă la chilia sa dar nu a primit, zicând: nu pot avvo. Şi luându-l cu sine l-a suit pe casă şi i-a zis: ia aminte la apus. Şi luând aminte, a văzut mulţime nenumărată de diavoli, tulburându-se şi gâlcevindu-se ca să bată război. Zis-a lui iarăşi avva Isidor: caută şi spre răsărit şi ia aminte. Şi a căutat şi a văzut mulţime nenumărată de sfinţi, îngeri slăviţi. Şi a zis avva Isidor: iată aceştia sunt cei trimişi sfinţilor de la Domnul spre ajutor, iar cei de la apusuri, sunt cei ce bat război cu noi. Deci mai mulţi sunt cei cu noi. Şi aşa, mulţumind lui Dumnezeu, avva Moise a luat îndrăzneală şi s-a întors la chilia sa.

2. Un frate odată a greşit în Schit şi făcându-se adunare, a trimis către avva Moise, dar el nu voia să vină. Deci a trimis către dânsul preotul zicând: vino, că te aşteaptă norodul! Atunci, el sculându-se, a venit şi luând o coşniţă găurită şi umplând-o cu nisip, o purta. Iar ei ieşind în întâmpinarea lui, i-au zis: ce este aceasta, părinte? Zis-a lor bătrânul: păcatele mele sunt înapoia mea curgând jos şi eu nu le văd dar am venit astăzi să judec păcatele străine. Şi ei auzind, n-au grăit nimic fratelui, ci l-au iertat.

3. Altădată făcându-se adunare în Schit, vrând părinţii să-l cerce, l-au defăimat pe dânsul, zicând: pentru ce vine în mijlocul nostru şi etiopianul acesta? Iar el auzind a tăcut. Iar după slobozirea adunării, i-a zis lui: avvo, nu te-ai tulburat întru nimic? Zis-a lor: m-am tulburat, dar nu am grăit.

4. Ziceau părinţii despre avva Moise că s-a făcut cleric şi i-a pus lui epitrahilul şi i-a zis arhiepiscopul: iată, te-ai făcut totul alb, avvo Moise! Zis-a lui bătrânul: oare la cele dinafară, prea sfinţite, sau şi la cele dinăuntru? Şi vrând arhiepiscopul să-l cerce, a zis către clericii săi: când va intra avva Moise în altar, izgoniţi-l şi urmaţi după dânsul ca să auziţi ce zice. Deci a intrat bătrânul şi l-au dojenit şi l-au izgonit, zicându-i: du-te afară, etiopianule! Iar el ieşind zicea către sine: bine ţi-au făcut, încenuşatule cu pielea şi negrule! Tu nefiind om, ce vii cu oamenii?

5. S-a dat odată în Schit poruncă: postiţi săptămâna aceasta! Şi în acea vreme au venit nişte fraţi de la Egipt la avva Moise, şi le-a făcut lor puţină fiertură. Şi văzând vecinii fumul, au zis clericilor: iată Moise a călcat porunca şi fiertură a făcut pentru ei. Iar ei au zis: când va veni, noi îi vom grăi lui. Iar după ce a venit sâmbăta, clericii văzând petrecerea cea mare a lui Moise, îi ziceau înaintea norodului: o, avvo Moise, porunca oamenilor ai călcat-o şi a lui Dumnezeu ai păzit-o!

6. Un frate a venit la Schit la avva Moise, cerând de la dânsul cuvânt. Şi i-a zis lui bătrânul: du-te, şezi în chilia ta şi chilia te va învăţa pe tine toate.

7. Zis-a avva Moise: omul cel ce fuge este asemenea cu strugurele cel copt, iar cel ce petrece între oameni, este ca agurida.

8. A auzit odată stăpânul locului despre avva Moise şi s-a dus la Schit ca să-l vadă. Şi i-au vestit unii bătrânului de aceasta. Atunci s-a sculat să fugă în luncă şi l-a întâlnit, zicând: spune, bătrânule, unde este chilia lui avva Moise? Le-a zis lor: ce voiţi de la dânsul? Căci este om nebun. Şi venind stăpânul locului la

biserică, a zis către clerici: eu auzind cele despre avva Moise, m-am pogorât să-l văd. Şi iată ne-au întâlnit un bătrân care se ducea în Egipt şi i-am zis lui: unde este chilia lui avva Moise? Şi ne-a zis: ce voiţi de la dânsul? Nebun este. Deci auzind clericii, s-au mâhnit zicând: oare cine este bătrânul care a grăit acestea despre sfânt? Iar ei au zis: un bătrân purtând haine vechi, înalt şi negricios. Atunci au zis: el este avva Moise. Şi pentru ca să nu se întâlnească cu voi, v-a zis acestea. Şi mult folosindu-se stăpânul, s-a dus.

9. Zicea avva Moise în Schit: de vom păzi poruncile părinţilor noştri, eu mă fac chezaş pentru voi către Dumnezeu, că barbarii nu vor veni aici; iar de nu le vom păzi, are să se pustiască locul acesta.

10. Şezând odată fraţii lângă dânsul, le zicea lor: iată barbarii astăzi vin la Schit. Sculaţi-vă şi fugiţi! Dar tu nu fugi, avvo? Iar el le-a zis: de atâţia ani aştept ziua aceasta, să se împlinească cuvântul Domnului Hristos, care zice: toţi cei ce scot sabia, de sabie vor muri (Mat. 26, 52). Ei i-au zis: nici noi nu fugim, ci cu tine vom muri. Atunci el le-a zis: eu nu am nici o vină. Fiecare să vadă cum şade. Şi erau şapte fraţi, cărora le-a zis: iată barbarii se apropie de uşă. Şi intrând i-au omorât. Iar unul dintr-înşii temându-se, s-a ascuns după împletiturile de coşniţe şi a văzut şapte cununi pogorându-se şi încununându-i pe dânşii.

11. A spus avva Pimen, că un frate l-a întrebat pe avva Moise cu ce fel de chip se omoară omul pe sine pentru aproapele. Şi i-a zis bătrânul: de nu va pune omul în inima sa, cum că se află în mormânt de trei zile, nu ajunge la cuvântul acesta.

12. Ziceau unii de avva Moise din Schit, că vrând să vină la Piatră, a ostenit umblând. Şi zicea întru sine: cum pot să-mi adun apă aici? Şi i-a venit lui glas zicând: intră şi de nimic nu te griji! Deci a intrat şi au venit la dânsul unii din părinţi şi nu avea decât un vas mic de apă. Şi fierbând el puţină linte, s-a cheltuit. Iar bătrânul se necăjea. Deci, intrând şi ieşind se ruga lui Dumnezeu şi iată un nor de ploaie a venit deasupra Pietrei şi i-a umplut toate vasele. Şi au zis după aceea bătrânului: spune-ne nouă, de ce ieşeai şi intrai? Şi le-a zis lor bătrânul: judecată făceam cu Dumnezeu că m-a adus aici şi iată apă nu am ca să

bea robii Lui. Pentru aceasta intram şi ieşeam, rugându-mă lui Dumnezeu: până ce ne-a trimis nouă ploaie.

13. Zis-a avva Moise că trebuie omul să moară faţă de prietenul său, ca să nu-l judece întru ceva.

14. Iarăşi a zis că este dator omul să se omoare pe sine de tot lucrul rău, mai înainte de a ieşi din trup, ca să nu facă rău vreunui om.

15. A zis iarăşi: de nu va avea omul în inima sa cum că este păcătos, Dumnezeu nu-l ascultă pe el. Şi a zis fratele: ce este aceasta, a avea în inimă că este păcătos. Și i-a zis lui bătrânul: cel ce-şi poartă păcatele sale, nu le vede pe ale aproapelui său.

16. Zis-a iarăşi: de nu se va uni fapta cu rugăciunea în zadar se osteneşte omul. Şi a zis fratele: ce este unirea faptei cu rugăciunea? Şi a zis bătrânul: acelea pentru care ne rugăm, să nu le mai facem, căci când omul îşi va lăsa voile sale, atunci se împacă Dumnezeu cu dânsul şi îi primeşte rugăciunea.

17. A întrebat un frate: în toată osteneala omului care este aceea care îi ajută lui? Şi a zis bătrânul: Dumnezeu este scăparea noastră şi puterea, ajutor întru necazurile cele ce ne-au aflat pe noi foarte (Ps. 45, 1). Iar fratele a zis: posturile şi privegherile pe care le face omul, ce fac? I-a zis bătrânul: acestea fac sufletul să se smerească, căci scris este: vezi smerenia mea şi osteneala mea şi-mi iartă toate păcatele mele (Ps. 24, 19). Dacă sufletul va face roadele acestea, se milostiveşte Dumnezeu spre dânsul printr-însele. Zis-a fratele bătrânului: ce va face omul la toată ispita care vine asupra lui, sau la tot cugetul vrăjmaşului? I-a zis lui bătrânul: dator este să plângă înaintea bunătăţii lui Dumnezeu, ca să-i ajute şi se odihneşte degrab de se va ruga cu cunoştinţă. Căci scris este: Domnul îmi este ajutor şi nu mă voi teme de ce îmi va face mie omul (Ps. 117, 6). A întrebat fratele: iată omul bate pe robul său pentru greşeala ce a făcut. Ce va zice robul? Zis-a bătrânul: de este robul bun, va zice: miluieşte-mă, am greșit!

I-a zis fratele: nimic altceva nu zice? I-a zis bătrânul: nu, căci dacă va pune prihană asupra sa şi va zice am greşit, îndată se milostiveşte spre dânsul Domnul lui, iar sfârşitul tuturor acestora, este a nu judeca pe aproapele, căci când mâna Domnului omora pe tot cel întâi născut în pământul Egiptului, nu era casă în care să nu fi fost mort. I-a zis fratele: ce este cuvântul acesta? I-a răspuns bătrânul: de vom lua seama la păcatele noastre, nu le vom vedea pe ale aproapelui nostru; căci nebunie este omului ce are mortul său, să-l lase pe el și să se ducă să-l plângă pe al aproapelui. Iar a muri față de aproapele tău, aceasta este: a purta păcatele tale și a nu avea grijă de tot omul, că acesta este bun sau acesta este rău. Să nu faci rău nici unui om, nici să gândești rău în inima ta asupra cuiva, nici să defaimi pe cineva când face rău, nici să te pleci celui ce face rău aproapelui tău și să nu cleveteşti pe cineva, ci zi: Dumnezeu ştie pe fiecare. Să nu te îndupleci cu cel ce grăieşte de rău, nici nu te bucura de clevetirea lui, nici urî pe cel ce cleveteşte pe aproapele lui. Şi aceasta însemnă: nu judecați şi nu veți fi judecați. Nu avea vrajbă cu vreun om şi nu ține vrajbă în inima ta. Să nu urăşti pe cel ce vrăjmăşeşte pe aproapele său. Şi aceasta este pacea, cu acestea pe tine mângâie-te. Puțină vreme este osteneala și de-a pururea odihna, cu darul lui Dumnezeu, Cuvântul, Amin.

- Pentru avva Matoi -

1. Zicea avva Matoi: voiesc lucrare uşoară şi statornică, decât cea care este ostenicioasă din început şi degrab se curmă.

2. Zicea iarăşi: pe cât se apropie omul de Dumnezeu, pe atât se vede pe sine păcătos, căci proorocul Isaia văzând pe Dumnezeu, se făcea ticălos şi necurat pe sine.

3. Zicea iarăşi: când eram mai tânăr, ziceam în sinea mea că poate ceva bun lucrez, iar acum dacă am îmbătrânit, văd că nu am nici un lucru bun în sinea mea.

4. Zis-a iarăşi: nu ştie satana de ce fel de patimi se biruieşte sufletul. Seamănă adevăr, dar nu ştie de va secera unele gânduri, adică pentru curvie, iar altele pentru grăirea de rău şi asemenea, celelalte patimi. Şi la ce fel de patimă va vedea sufletul că se pleacă, aceea i-o dă lui.

5. Un frate a venit la avva Matoi şi i-a zis lui: cum schitenii făceau mai mult decât Scriptura, iubind pe vrăjmaşii lor mai mult decât pe sine? I-a zis lui avva Matoi: eu, pe cel ce mă iubeşte, nu-l iubesc ca pe mine însumi.

6. Un frate l-a întrebat pe avva Matoi: ce voi face de va veni la mine vreun frate şi este post, sau de dimineață, că mă necăjesc? Şi i-a zis lui bătrânul: dacă nu te necăjeşti şi mănânci cu fratele, bine faci, iar dacă nu aştepți pe nimeni şi mănânci, aceasta este voia ta.

7. Spus-a avva Iacov: m-am dus la avva Matoi şi întorcându-mă eu, i-am zis lui că vreau să mă duc la chilii. Şi mi-a zis: du închinăciune din partea mea lui avva Ioan. Şi venind eu la avva Ioan, i-am spus lui că avva Matoi i se închină. Şi mi-a zis bătrânul: iată, avva Matoi cu adevărat este israilitean, în care vicleşug nu este (Ioan I, 47). Şi împlinindu-se un an, iarăşi m-am dus la avva Matoi şi i-am dus închinăciunea de la avva Ioan. Şi a zis bătrânul: nu sunt vrednic de cuvântul bătrânului. Însă aceasta să ştii, cum că atunci când vei auzi pe vreun bătrân slăvind pe aproapele mai mult decât pe sine, la măsuri mari a ajuns. Că aceasta este desăvârşirea, ca pe aproapele să-l slăvească mai mult decât pe sine.

8. Zicea avva Matoi: a venit un frate la mine şi mi-a zis că grăirea de rău este mai grea decât curvia. Şi am zis că aspru este cuvântul. Deci, mi-a zis: şi cum voieşti să fie lucrul acesta? Iar eu i-am zis: grăirea de rău este rea cu adevărat, dar are grabnică tămăduire. Că se pocăieşte de multe ori cel ce a grăit de rău, zicând: rău am grăit. Iar curvia fireşte este moarte.

9. S-a dus odată avva Matoi de la Rait în părţile magdolilor. Şi era fratele lui cu dânsul, şi apucând episcopul pe bătrân l-a făcut preot. Fiind ei împreună, zicea episcopul: iartă-mă, avvo! Ştiu că nu vroiai lucrul acesta, dar ca să fiu blagoslovit de tine, am îndrăznit de am făcut aceasta. Şi i-a zis lui bătrânul cu smerenie: şi gândul meu voia puţin. Însă eu mă mâhnesc, pentru că am să mă despart de fratele meu, căci nu pot să fac toate rugăciunile singur. Şi i-a zis episcopul: de ştii că este vrednic eu îl hirotonesc. Avva Matoi i-a răspuns: nu ştiu, una ştiu, că decât mine este mai bun. Şi l-a hirotonit şi pe dânsul. Şi au adormit amândoi neapropiindu-se de jertfelnic, ca să facă Liturghie. Şi zicea bătrânul: cred în Dumnezeu că poate nu voi avea osândă multă pentru hirotonie fiindcă nu fac Liturghie, căci a celor fără de prihană este hirotonia.

10. A zis avva Matoi că trei bătrâni s-au dus la avva Pafnutie, căruia i se zicea Chefala, ca să-l întrebe un cuvânt. Şi le-a zis lor bătrânul: ce voiți să vă zic vouă, cuvânt duhovnicesc sau trupesc? I-au răspuns lui: duhovnicesc. Le-a zis lor bătrânul: duceți-vă, iubiți necazul mai mult decât odihna şi necinstea mai mult decât slava şi a da mai vârtos decât a lua.

11. Întrebat-a un frate pe avva Matoi, zicând: spune-mi un cuvânt. Iar el i-a zis lui: du-te, roagă-te lui Dumnezeu ca să-ți dea plângere în inima ta şi smerenie şi ia aminte totdeauna la păcatele tale şi nu judeca pe alții ci te fă dedesubtul tuturor! Nu avea prieteşug cu copil, nici cunoştință cu femeie, nici prieten eretic şi taie îndrăzneala de la tine şi înfrânează-ți limba şi pântecele şi gustă puțin vin! Şi de va grăi cineva pentru orice fel de lucru, nu te certa cu dânsul, ci de va grăi bine, zi: aşa cu adevărat, iar de va grăi rău, zi: tu ştii cum vorbeşti. Şi nu te prigoni cu dânsul pentru cele ce a grăit. Şi aceasta este smerenia.

12. Întrebat-a un frate pe avva Matoi: Spune-mi vreun cuvânt! Şi i-a zis: toată prigonirea despre tot lucrul, taie-o de la tine şi plângi şi te tânguieşte, că vremea s-a apropiat.

13. Un frate a întrebat pe avva Matoi, zicând: ce voi face, că limba mea mă supără şi când vin în mijlocul oamenilor nu pot să o înfrânez, ci îi osândesc în tot lucrul bun şi îi mustru pe dânşii. Deci, ce voi face? Şi răspunzând bătrânul, a

zis: dacă nu poți să te stăpânești pe tine, fugi deosebi, căci este slăbiciune. Iar cel ce șade cu frații, nu trebuie să fie cu patru colțuri, ci rotund, încât către toți să se rostogolească. Şi a zis bătrânul: nu pentru faptă bună șezi deosebi, ci pentru slăbiciune. Că putincioși sunt cei ce vin în mijlocul oamenilor.

- Pentru avva Marcu ucenicul lui avva Silvan -

1. Se zicea despre avva Siluan, că avea un ucenic în Schit, Marcu cu numele, și acesta avea ascultare mare și era scriitor bun; și-l iubea bătrânul pentru ascultarea lui și avea încă alți unsprezece ucenici, care se supărau căci îl iubea pe acela mai mult decât pe dânșii. Şi auzind bătrânul, s-a mâhnit. Au venit într-una din zile bătrânii și tânjeau asupra lui. Iar el luându-i a ieșit și a bătut la fiecare chilie zicând: frate cutare, vino că îmi trebuiești! Şi nici unul dintr-înșii nu i-a urmat lui îndată. Dar venind la chilia lui Marcu, a bătut în ușa lui, zicând: Marcule! Iar el, auzind glasul bătrânului, îndată a sărit afară. Şi l-a trimis la o ascultare și a zis bătrânilor: unde sunt ceilalți frați, părinților? Şi intrând în chilia lui a pipăit tetradia (caietul) lui și a găsit că pusese mâna să facă slova O; și auzind pe bătrânul, nu a întors condeiul să-l împlinească. Deci au zis bătrânii: cu adevărat, pe care tu-l iubești, avvo și noi îl iubim pentru că și Dumnezeu pe acesta îl iubește.

2. Spuneau unii pentru avva Siluan, că odată umblând în Schit cu bătrânii și vrând să le arate lor ascultarea ucenicului său Marcu și pentru ce îl iubește pe el, văzând un porculeț, i-a zis lui: vezi pe acel bivolaș, fiule? Şi i-a răspuns lui: da, îl văd, avvo! Şi coarnele lui cum sunt de gingașe! Şi a zis: așa, avvo! Şi s-au minunat bătrânii de răspuns și s-au folosit de ascultarea lui.

3. S-a pogorât odată mama lui avva Marcu ca să-l vadă, având multă pompă. Bătrânul a ieșit la dânsa și i-a zis lui: avvo, zi-i fiului meu să iasă, ca să-l văd! Şi intrând bătrânul i-a zis lui: ieși ca să te vadă mamă-ta! Şi era îmbrăcat cu chentonarion (un fel de haină) și murdar de la bucătărie. Ieșind de ascultare și-a închis ochii și le-a zis: mântuiți-vă, mântuiți-vă, mântuiți-vă! El însă nu i-a văzut pe ei, nici mama lui nu l-a cunoscut. Deci, iar a trimis femeia la bătrân, zicându-i: avvo, trimite-mi pe fiul meu ca să-l văd! Şi a zis lui Marcu: nu ți-am zis, ieși să te vadă mamă-ta! Marcu a zis către dânsul: am ieșit după cuvântul tău, avvo, însă te rog, nu-mi mai zice o dată să ies, ca să nu mă fac neascultător.

Şi ieşind bătrânul i-a zis femeii: acesta este care v-a întâmpinat şi v-a zis mântuiţi-vă. Şi mângâind-o pe dânsa, a slobozit-o.

4. Altădată s-a întâmplat să iasă el din Schit şi să meargă la muntele Sinai ca să rămână acolo. Şi a trimis mama lui Marcu cu lacrimi jurându-l, să iasă fiul şi să-l vadă. Iar bătrânul l-a slobozit pe el. Când îşi gătea cojocul să iasă şi venea să-şi ia blagoslovenie de la bătrân, îndată s-a pornit a plânge şi n-a ieşit.

5. Spuneau unii despre avva Siluan că atunci când voia să iasă în Siria, i-a zis lui ucenicul său Marcu: părinte, nu voi să ies de aici, dar nici pe tine nu te voi lăsa să ieşi, ci rămâi aici trei zile! Şi a treia zi a adormit cu pace.

- Pentru avva Milisie -

1. Trecând avva Milisie printr-un loc, a văzut pe un călugăr ţinându-se de către oarecine, ca şi cum ar fi făcut ucidere. Şi apropiindu-se bătrânul, a întrebat pe fratele. Şi aflând că se năpăstuieşte, a zis către cei ce îl ţineau pe dânsul: unde este cel ce s-a ucis? Şi i-au arătat lui şi apropiindu-se de cel ucis, a zis tuturor să se roage. Iar el întinzându-şi mâinile către Dumnezeu, a înviat mortul. Şi i-a zis lui înaintea tuturor: spune nouă, cine este cel ce te-a omorât? Iar el a zis: intrând în biserică, am dat bani preotului şi el sculându-se, m-a junghiat şi luându-mă, m-a aruncat în mănăstirea avvei. Eu vă rog pe voi, să se ia banii şi să se dea copiilor mei. Atunci a zis către dânsul bătrânul: du-te şi dormi până ce va veni Domnul şi te va ridica!

2. Altădată, locuind el cu doi ucenici în hotarele Persiei, au ieşit doi fii ai împăratului, fraţi trupeşti, ca să vâneze după obicei. Şi au pus mreji în multă depărtare de loc ca la patruzeci de mile, ca orice se va afla înăuntrul mrejelor, să vâneze şi să ucidă cu suliţa. Deci s-a aflat bătrânul cu cei doi ucenici ai săi şi văzându-l ei păros şi ca pe un sălbatic, s-au speriat şi i-au zis lui: om eşti, sau duh? Spune-ne nouă! Şi le-a zis lor: om sunt păcătos şi am ieşit să-mi plâng păcatele mele şi să mă închin lui Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu Celui viu. Iar ei i-au zis: nu este alt Dumnezeu afară de soare, de foc şi de apă – cărora se închinau ei; ci apropie-te şi jertfeşte lor! Iar el le-a zis: acestea sunt zidiri şi vă

înşelaţi. Dar vă rog pe voi să vă întoarceţi şi să cunoaşteţi pe adevăratul Dumnezeu, care a zidit acestea toate. Iar ei au zis: de Cel osândit şi răstignit zici că este Dumnezeul adevărat? Şi a zis bătrânul: de Cel ce a răstignit păcatul şi a omorât moartea, pe Acesta îl cred Dumnezeu adevărat. Iar ei muncindu-l împreună şi cu fraţii, îl silea să jertfească. Şi mult muncindu-i au tăiat capetele celor doi fraţi, iar pe bătrânul multe zile căznindu-l, pe urmă după meşteşugul lor l-au pus în mijloc şi au aruncat săgeţi unul dinainte şi altul dinapoia lui. Insă el le-a zis: fiindcă v-aţi unit şi aţi vărsat sânge nevinovat, într-o clipă mâine în ceasul acesta va rămâne mama voastră fără de voi, fiii săi, şi se va lipsi de dragostea voastră şi cu săgeţile voastre unul altuia sângele veţi vărsa. Iar ei nebăgând de seamă cuvântul lui, au venit a doua zi să vâneze şi a sărit dintre dânşii o cerboaică. Şi şezând ei pe caii lor, alergând să o prindă aruncând săgeţi asupra ei, au străpuns unul altuia inimile lor, după cuvântul bătrânului ce le zisese, când îi blestemase. Şi aşa au murit.

- Pentru avva Motie -

1. Un frate l-a întrebat pe avva Motie, zicând: de mă voi duce să rămân în vreun loc, cum voieşti să petrec acolo? Şi i-a zis bătrânul: de vei locui în vreun loc, să nu voieşti să-ţi scoţi ţie nume în ceva, că adică nu iese la pravilă, sau la pomană nu mănânc. Căci acestea fac nume deşert şi pe urmă găseşti supărare, fiindcă oamenii unde găsesc acestea, acolo aleargă. Zis-a lui fratele: dar ce voi face? I-a răspuns bătrânul: oriunde vei locui, urmează întocmai cu toţii. Şi orice vezi că fac cei cucernici, către care ai vestire, fă şi tu şi te odihneşte. Aceasta este smerenia, să fii întocmai cu dânşii. Şi oamenii văzându-te că nu ieşi din rânduială, te vor avea întocmai cu toţi şi nimeni nu te va supăra.

2. Povestit-a despre avva Motie avva Isac, ucenicul lui, care împreună s-au făcut episcopi. Întâi a zidit mănăstire bătrânul la Iraclia şi după ce s-a depărtat de acolo, s-a dus la alt loc şi a zidit acolo iarăşi. Din lucrarea diavolului, s-a aflat un frate care îl vrăjmăşea şi îl necăjea pe dânsul. Şi sculându-se bătrânul s-a dus în satul său unde şi-a făcut o mănăstire şi s-a încuiat într-însa. După câtăva vreme, au venit bătrânii locului de unde ieşise şi luând şi pe fratele asupra căruia avea mâhnire, s-au dus să-l roage să-l aducă la mănăstirea lui. Iar când s-au apropiat unde era avva Sori, şi-au lăsat cojoacele aproape de el şi pe fratele pe care avea mâhnire. Când au bătut în uşă, bătrânul a pus scărişoara şi ivindu-se i-a cunoscut şi le-a zis: unde sunt cojoacele voastre? Iar ei i-au răspuns: iată aici

sunt, cu acest frate. Şi dacă a auzit bătrânul numele fratelui ce l-a mâhnit pe dânsul, de bucurie a luat toporul, a spart uşa şi a ieşit alergând unde era fratele. Şi făcându-i metanie întâi şi sărutându-l l-a băgat în chilia lui şi trei zile s-a veselit împreună cu dânşii, lucru care nu avea obicei să-l facă. Şi sculându-se, s-a dus cu dânşii. După acestea s-a făcut episcop, căci era făcător de minuni.
Pe ucenicul lui, adică pe avva Isac, l-a făcut episcop fericitul Chiril.

- Pentru avva Meghetie -

1. Se spunea despre avva Meghetie, că ieşea din chilie şi dacă îi venea gând să se ducă la locul acela, nu se mai întorcea la chilia lui, căci nu avea ceva din lucrurile veacului acestuia decât o undrea cu care despica smicelele de finic, căci lucra în toate zilele câte trei coşniţe pentru hrana lui.

2. Se spunea despre al doilea avva Meghetie, că era smerit foarte, că fusese ucenic la părinţii egipteni şi se întâlnise cu mulţi bătrâni, cu avva Sisoe, cu avva Pimen. A petrecut încă şi lângă râu în Sina şi s-a întâmplat că unul din sfinţi a mers la dânsul, după cum el a povestit şi i-a zis lui: cum petreci, frate, în pustia aceasta? Iar el a zis: postesc două zile şi o pâine mănânc. Şi mi-a zis: de voieşti să mă asculţi, mănâncă în fiecare zi câte o jumătate de pâine. Şi făcând aşa a aflat odihnă.

3. Au întrebat unii din părinţi pe avva Meghetie, zicând: de va prisosi fiertură pe a doua zi, voieşti să o mănânce fraţii? Zis-a lor bătrânul: de s-a stricat, nu e bine să fie siliţi fraţii să o mănânce şi să se îmbolnăvească, ci să se lepede. Iar de este bună şi pentru desfrânare se va lepăda şi alta se va fierbe, aceasta e rău.

4. A zis iarăşi: la început când ne adunam unii cu alţii şi vorbeam pentru folos, întărindu-ne unii pe alţii, ne făceam cete-cete şi ne suiam la ceruri. Iar acum ne adunăm şi unul cu altul ajungând la clevetire, ne pogorâm în jos.

- Pentru avva Mios -

1. Zis-a avva Mios, cel al lui Veleu: ascultarea este în loc de ascultare şi oricine ascultă pe Dumnezeu şi Dumnezeu îl ascultă pe dânsul.

2. Zis-a iarăşi despre un oarecare bătrân că era în Schit, dar era din robi şi dobândise foarte mare dreaptă socoteală, care venea în tot anul la Alexandria, aducând plata birului stăpânilor lui. Iar bătrânul a pus apă în lighean şi l-a adus ca să spele picioarele stăpânilor. Iar el zicea către dânsul: nu, părinte, nu ne îngreuia pe noi. El le-a răspuns: mărturisesc că robul vostru sunt şi mulțumesc că m-ați lăsat slobod, ca să slujesc lui Dumnezeu. Dar eu vă spăl pe voi şi primiți această plată a birului meu. Iar ei se împotriveau, neprimind. Deci le-a zis lor: dacă nu voiți să primiți, șed aici, robindu-vă vouă. Şi ei temându-se de aceasta îl lăsa să facă ce voia şi îl petreceau pe el cu multe din cele de trebuință şi cu multă cinste, ca să facă pentru dânşii milostenie. Pentru aceasta s-a făcut vestit şi iubit în Schit.

3. A fost întrebat avva Mios de un ostaş dacă primeşte Dumnezeu pocăința. Iar el, după ce l-a sfătuit cu multe cuvinte, a zis către dânsul: spune-mi, iubite, de ți se va rupe haina, o lepezi afară? Zis-a: nu, ci o cos şi o port. Zis-a către dânsul bătrânul: deci dar, dacă îți este milă de haină, lui Dumnezeu nu-i va fi milă de zidirea Sa?

- Pentru avva Marcu egipteanul -

Se zice despre avva Marcu egipteanul, că a petrecut treizeci de ani, neieşind din chilia lui. Şi avea obicei preotul de venea şi făcea sfânta Liturghie. Iar diavolul văzând răbdarea bătrânului cea îmbunătățită a meşteşugit să-l ispitească cu osândirea. Deci a făcut pe oarecare ce era îndrăcit să meargă la bătrânul pentru blagoslovenie iar cel îndrăcit mai înainte de tot cuvântul striga către bătrân: preotul tău are miros de păcat, nu-l mai lăsa să intre la tine. Iar insuflatul de Dumnezeu bătrân, a zis către ei: fiule, toți leapădă necurățenia afară, iar tu ai adus-o la mine. Dar scris este: nu judecați, ca să nu fiți judecați (Mat. VII, 1). Însă, deşi este păcătos, Domnul îl va mântui pe el, căci scris este: şi vă rugați unul pentru altul, ca să vă vindecați (Iacob. V, 16). Şi după cuvântul

acesta, făcând rugăciune, a izgonit dracul din om şi l-a slobozit sănătos. Iar după ce a venit preotul, după obicei, l-a primit bătrânul cu bucurie. Bunul Dumnezeu văzând nerăutatea bătrânului, i-a arătat lui semn, căci atunci când vrea preotul să stea înaintea Sfintei Mese, precum bătrânul ne-a povestit, a văzut îngerul lui Dumnezeu pogorându-se din cer şi punând mâna lui pe capul preotului şi preotul s-a făcut ca un stâlp de foc. Iar el, mirându-se pentru vedere, a auzit glas zicând către el: omule, ce te-ai mirat pentru lucrul acesta? Căci dacă împăratul cel pământesc nu va lăsa pe slujbaşii săi să stea înaintea lui întinați, decât numai cu slavă multă, cu cât mai mult puterea cea dumnezeiască nu va curăți pe slujitorii Sfinteior Taine, când stau înaintea slavei celei cereşti? Iar viteazul şi nevoitorul lui Hristos, Marcu egipteanul, mare făcându-se, s-a învrednicit darului acestuia, pentru că n-a osândit pe cleric.

- Pentru avva Macarie cetățeanul -

1. S-a dus odată avva Macarie cetățeanul să taie smicele de finic şi frații împreună cu dânsul. Şi i-au zis lui în ziua dintâi: vino, mănâncă cu noi, părinte! Iar el s-a dus şi a mâncat. Şi iarăşi în cealaltă zi i-au zis să mănânce dar el nu voia, ci le-a zis: voi aveți trebuință să mâncați, fiilor, că încă sunteți trup, dar eu acum nu mai vreau să mănânc.

2. S-a dus avva Macarie la avva Pahomie al tavenisioților; iar Pahomie l-a întrebat pe el, zicând: când sunt frații fără rânduială, bine este să-i pedepsesc pe ei? I-a zis avva Macarie: pedepseşte şi judecă drept pe cei de sub tine, iar afară nu judeca pe nimeni căci scris este: au nu pe cei dinăuntru voi îi judecați? Iar pe cei dinafară Dumnezeu îi judecă(I Cor. I, 12–13).

3. A făcut odată avva Macarie patru luni, mergând la un frate în toate zilele şi nu l-a găsit lenevindu-se la rugăciune niciodată măcar, şi minunându-se zicea: iată înger pământesc!

- Pentru avva Marcel -

1. Povestit-a nouă avva Theona despre avva Marcel, că acest stareț Marcel era în părțile Libiei şi trăia sub poalele unui munte, aproape de o cetate mare, într-o peşteră oarecare. Și era acest părinte foarte blând, milostiv și cucernic, cinstit și înțelept. Și acei oameni toți aveau mare credință și dragoste către dânsul și ascultau toți și primeau învățăturile lui. Așa a trăit în acea peșteră șaizeci de ani și multe scârbe și supărări a răbdat de la draci, precum singur i-a spus lui, cu fel de fel de meşteşuguri și chipuri groaznice năvălind asupra sa, vrând să-l izgonească din acel loc, din acea peşteră și să-l smintească de la tăcerea și rânduiala lui cea cu bună liniște. Însă el acele supărări și scârbe toate prea lesne le suferea și le răbda. Iar mai pe urmă văzând vrăjmașul diavol că nu mai are ce să-i mai facă, să-l izgonească el de la acel loc (că nu-l mai putea suferi), a făcut aceasta: s-a închipuit în chipul stareţului și a început a întâmpina femeile și fetele acelor oameni seara și dimineața și le vorbea lor cuvinte necuvioase și le îndemna ca să curvească cu dânsul, adeverindu-le lor că nu este nici un păcat acest lucru, pentru curvia în taină. Aceasta făcea diavolul nu o dată sau de două ori, ci de multe ori. Unde vedea o femeie singură îndată se închipuia în chipul stareţului și mergând la dânsa îi vorbea cuvinte necuvioase, iar femeile spuneau bărbaților lor. Și s-a auzit acest lucru și s-a vestit tuturor oamenilor. Atunci s-au adunat toți la biserică și au chemat pe toate femeile cărora le grăise acele cuvinte necuvioase. Și le-au întrebat pe ele ca să spună drept, dacă este adevărat pentru acel stareţ, sau îl năpăstuiesc pe el. Iar ele, fiind mai multe de douăzeci, toate mărturiseau zicând: nu numai o dată, ci de mai multe ori, care unde ne apucă pe câte una, ne silește pe noi spre păcat cu dânsul și ne trage fără rușine, zicând că nu este păcat curvia în taină. Acestea auzindu-le soborul bisericii și nepricepând că este meşteşugul diavolului, au trimis la dânsul pe niște tineri tirani, nemilostivi, poruncindu-le lor să-l scoată din peşteră și cu bătaie și cu necinste să-l izgonească de acolo. Mergând acei tineri nemilostivi și cu mare mânie intrând fără de veste la dânsul în peşteră, îndată l-au apucat unii de barbă, alții de pletele capului, alții bătându-l cu beţe pe spate ca pe un dobitoc, l-au scos afară din peşteră. Și așa l-au tras tăvălindu-l la pământ și tot bătându-l fără milostivire, până l-au tras la un drum și așa l-au lăsat în mijlocul drumului, ca pe un mort și s-au dus. Și trecând niște drumeți pe acel drum, l-au găsit în mijlocul drumului, rănit peste tot trupul, zăcând în baltă de sânge, abia viu. Și stând ei și minunându-se, au început a-l întreba, să le spună lor, ce i s-a întâmplat. Iar el, numai de abia putând vorbi, i-a rugat să-l ridice și să-l ducă în peștera lui; și ridicându-l l-au dus pe el în peșteră. Așa lăsându-l, s-au dus pe drumul lor. Iar oamenii din cetate înțelegând că iar s-a întors în peșteră, mulți dintr-înșii au mers la dânsul

şi-l dosădeau şi-l ocărau. Iar el, răbdându-le lor toate, mulţumea lui Dumnezeu. Şi a mai trăit acolo, într-acea peşteră optsprezece luni de toţi fiind dosădit pururea ocărât şi batjocorit. El cu bucurie toate le răbda şi se ruga lui Dumnezeu pentru dânşii, ca să li se ierte păcatul acesta, căci ei nu ştiu ce fac şi să se mântuiască sufletele lor. Iar Domnul Dumnezeu n-a lăsat până în sfârşit această batjocură diavolească şi ocară asupra păcatului său, ci a descoperit unuia din oamenii cei mai cinstiţi aceasta, cum că a fost meşteşugul şi nălucirea diavolească asupra stareţului şi cum că însuşi diavolul s-a închipuit în chipul stareţului şi se arăta şi vorbea cu femeile vorbele sale. Iar stareţul nimic de aceasta nu ştia, ci şezând în peştera sa, se ruga lui Dumnezeu după obiceiul său, pentru această cetate şi pentru toată lumea. Şi au început şi acei tineri care îl munciseră pe stareţ, a se îndrăci groaznic, făcând spume la gură şi ţipând spuneau nevinovăția stareţului. Asemenea şi femeile acelea cu care vorbise diavolul în chipul stareţului, toate s-au îndrăcit. Şi s-au spăimântat foarte toţi oamenii şi au cunoscut toţi că n-a fost vinovat stareţul, ci însuşi diavolul a lucrat acel rău asupra stareţului. Şi s-au căit toţi foarte, pentru că au crezut nălucirilor diavolului şi pedepsind şi defăimând pe stareţul, au greşit lui Dumnezeu. Şi aşa, sculându-se toţi împreună cu femeile şi copiii lor, au ieşit din cetate şi au mers la peştera stareţului ca să-şi ceară toţi iertare de greşeala cu care au greşit lui, nefiind vinovat. Iar el văzându-i de departe, oaste mare venind, a cunoscut cine sunt şi vin la dânsul, căci ştia că s-au înştiinţat de nevinovăția lui şi ştia şi pentru ce vin cu toţii la dânsul. Şi ieşind din peştera sa, a fugit la munte şi a trecut la muntele Nitriei şi găsind acolo o peşteră, foarte i-a plăcut şi s-a aşezat într-însa. Şi îmi zicea mie, spune avva Theona: când va vrea cineva să se deosebească cu viaţa de gâlcevile lumii, să meargă să se aşeze la un loc liniştit, fără gâlceavă şi cu tăcere. Unul ca acesta de voieşte să nu-i găsească diavolul prepusuri ca acesta asupra mea, se cade lui să nu se aşeze la loc aproape de cetate sau de sate, ci să fie departe de locuinţa mirenească şi aşa va fi odihnit.

XIII. ÎNCEPUTUL SLOVEI N

- PENTRU AVVA NIL -

1. Zis-a avva Nil: orice vei face spre izbânda fratelui ce te-a nedreptăţit pe tine, toate spre sminteală ţi se vor face în vremea rugăciunii.

2. A zis iarăşi: rugăciunea este odraslă a blândeţii şi a nemânierii.

3. A zis iarăşi: rugăciunea este izgonire a întristării şi a mâhnirii.

4. A zis iarăşi: mergând, vinde toate averile tale şi le dă săracilor; şi luând crucea, leapădă-te de sine-ți, ca să poți fără de risipire să te rogi.

5. A zis iarăşi: orice vei suferi răbdând, vei găsi roada acestuia în vremea rugăciunii.

6. A zis iarăşi: dorind să te rogi cum se cade, să nu mâhneşti vreun suflet; iar de nu, în zadar alergi.

7. Zis-a iarăşi: nu voi după cum ți se pare, să se facă lucrurile tale, ci după cum place lui Dumnezeu şi vei fi tulburat şi nemulțumit în vremea rugăciunii tale.

8. Zis-a iarăşi: fericit este călugărul, cel ce se socoteşte pe sine-şi tuturor lepădătură.

9) Zis-a iarăşi: nerănit rămâne de săgețile vrăjmaşului călugărul care iubeşte linştea. Iar cel ce se amestecă cu mulțimea oamenilor, dese răni primeşte.

10. Zis-a iarăşi: robul care se leneveşte de lucrurile stăpânului său să se gătească spre bătăi (Luca XII, 47).

- Pentru avva Nistero -

1. Avva Nistero cel Mare umbla în pustie cu un frate şi văzând un balaur a fugit. Şi i-a zis lui fratele: şi tu te temi, părinte? Şi i-a zis lui bătrânul: nu mă tem, fiule, dar mai de folos este că am fugit, fiindcă nu puteam scăpa de duhul slavei deşarte.

2. Un frate l-a întrebat pe un bătrân, zicând; care lucru este bun să-l fac şi să trăiesc cu el? Şi a zis bătrânul: Dumnezeu ştie care este bun. Însă auzim că a întrebat cineva din părinți pe avva Nistero cel Mare, pe prietenul lui avva Antonie, şi i-a zis lui: care lucru este bun să-l fac? Şi i-a zis: au nu sunt toate lucrurile întocmai? Scriptura zice că Avraam a fost iubitor de străini şi Dumnezeu era cu dânsul. Ilie iubea liniştea şi Dumnezeu era cu dânsul şi David a fost smerit şi Dumnezeu era cu dânsul. Deci, ce vezi cu sufletul tău că voieşti, după Dumnezeu aceasta fă, şi-ți păzeşte inima.

3. Avva Iosif zis-a lui avva Nistero: ce voi face limbii mele, căci nu o pot stăpâni? Şi i-a zis lui bătrânul: dar de vei vorbi, ai odihnă? I-a zis lui: nu. Şi a zis bătrânul: deci, dacă nu ai odihnă pentru ce vorbeşti? Mai bine taci şi de se va întâmpla vorbă, mai vârtos ascultă decât să vorbeşti.

4. Un frate a văzut pe avva Nistero purtând două colovii şi l-a întrebat pe el, zicând: de va veni vreun sărac şi-ți va cere haina, pe care o dai lui? Şi răspunzând a zis: pe cea mai bună. Şi i-a zis fratele: dar dacă şi altul îți va cere, ce îi dai lui? Şi i-a zis bătrânul: jumătatea celeilalte. Şi a zis fratele: dar dacă şi altul îți va cere ce îi vei da lui? Iar el a zis: tai şi pe cealaltă şi-i dau lui pe jumătate şi cu cealaltă mă încing. Şi iarăşi a zis: dar dacă şi pe aceasta o va cere cineva, ce faci? Bătrânul a răspuns: îi dau lui şi pe cealaltă şi mergând şed la un loc, până când Dumnezeul va trimite şi mă va acoperi, căci nu cer de la altcineva.

5. Zis-a avva Nistero: dator este călugărul în toată seara şi dimineața să facă socoteală pentru ce am făcut noi din cele ce voieşte Dumnezeu şi ce nu am făcut din cele ce nu voieşte şi aşa să-şi albească toată viața, căci aşa a trăit avva

Arsenie. Sileşte-te în toate zilele să stai înaintea lui Dumnezeu fără păcat. Aşa te roagă lui Dumnezeu, ca şi cum ai fi de faţă înaintea Lui, care este de faţă, căci cu adevărat este de faţă. Nu-ţi pune ţie legi şi nu judeca pe nimeni. Străin lucru este călugărilor să jure, să calce jurământul, să mintă, să blesteme, să ocărască, să râdă. Iar cel ce se cinsteşte peste cuviinţă sau se laudă, mult se păgubeşte.

- Pentru avva Nistero cel din chinovie -

1. Zicea avva Pimen despre avva Nistero, că precum şarpele cel de aramă pe care l-a făcut Moise spre tămăduirea norodului, aşa a fost bătrânul, având toată fapta cea bună şi tăcând pe toţi îi tămăduia.

2. Întrebat fiind avva Nistero de avva Pimen, de unde a câştigat această faptă bună, căci oricând i s-a întâmplat necaz în chinovie, nu grăia, nici nu intra în mijloc, a răspuns: iartă-mă, avvo! Când am intrat la început în chinovie, am zis cugetului meu: că tu şi măgarul una sunteţi. Precum măgarul se bate şi nu grăieşte, se ocărăşte şi nimic nu răspunde, aşa şi tu. După cum zice psalmistul: dobitoc m-am făcut la Tine şi eu pururea cu Tine (Ps. 72, 22).

- Pentru avva Nicon -

1. Un frate l-a întrebat pe unul din bătrâni, zicând: cum diavolul aduce ispite asupra sfinţilor? Şi i-a zis lui bătrânul că a fost unul din părinţi, anume Nicon, care locuia în muntele Sinai. Şi iată pe oarecine mergând la casa unui faranit şi găsind pe fiica lui singură, a căzut cu dânsa. Şi i-a zis ei: spune că pustnicul avva Nicon ţi-a făcut aşa. Şi când a venit tatăl ei şi a aflat, luând sabia s-a dus asupra bătrânului şi bătând în uşă, a ieşit bătrânul. Şi întinzând el sabia ca să-l omoare, s-a uscat mâna lui. Şi ducându-se faranitul la biserică, a spus bătrânilor şi au trimis la dânsul şi a venit bătrânul. Şi bătându-l mult, voiau să-l izgonească. Şi s-a rugat zicând: lasă-mă aici, pentru Dumnezeu, ca să mă pocăiesc! Şi despărţindu-l pe el trei ani, a dat poruncă ca nimeni să nu meargă la el. Şi a făcut trei ani, venind în fiecare duminică la biserică şi făcând metanie, se ruga la toţi zicând: rugaţi-vă pentru mine! Iar mai pe urmă s-a îndrăcit cel ce a făcut păcatul şi a pus ispită asupra bătrânului. Şi a mărturisit în biserică că el a făcut păcatul şi a zis să năpăstuiască pe robul lui Dumnezeu. Şi mergând tot norodul,

a făcut metanie bătrânului, zicând: iartă-ne pe noi, avvo! Şi le-a zis lor: de a vă ierta, iertați sunteți; dar a rămâne aici cu voi nu mai rămân, că nu s-a aflat unul să aibă dreaptă socoteală şi să-i fie milă de mine. Şi aşa s-a dus de acolo. Şi a zis bătrânul către fratele: vezi cum diavolul aduce ispitele asupra sfinților?

- Pentru avva Netra -

Povestitu-s-a despre avva Netra, ucenicul lui avva Siluan, că şi când şedea în chilia sa la muntele Sinai, cu măsură se ocârmuia pe sine-şi după trebuința trupului. Iar când s-a făcut episcop la Faran, mult se strâmtora pe sine-şi spre viața cea aspră. Şi i-a zis lui ucenicul său: avvo, când eram în pustie, nu te nevoiai aşa. Şi i-a răspuns bătrânul: acolo era pustie şi linişte şi sărăcie şi voiam să chivernisesc trupul, ca să nu mă bolnăvesc şi să caut cele ce nu aveam. Iar aici este lume şi pricepere şi de mă voi şi bolnăvi aici, este cine să mă sprijinească să nu pierd călugăria.

- Pentru avva Nichita -

Spunea avva Nichita despre doi oarecare frați că s-au unit, vrând să locuiască împreună. Şi a socotit unul întru sine: orice va voi fratele meu, aceea să fac. Asemenea şi fratele celălalt a socotit, că voia fratelui său va face. Şi au trăit ani mulți cu multă dragoste. Dar văzând vrăjmaşul, s-a dus să-i despartă şi stând în tindă se arăta unuia ca un porumbel, iar altuia ca o cioară. Şi a zis unul: vezi porumbelul acesta? Zis-a acela: cioară este. Şi au început a se certa, altul alta zicând. Şi sculându-se s-au bătut până la sânge, spre cea mai desăvârşită bucurie a vrăjmaşului şi s-au despărțit. Iar după trei zile s-au trezit venindu-şi în fire şi făcându-şi metanie, mărturiseau ceea ce fiecare din ei socoteau pasărea cea văzută. Şi cunoscând războiul vrăjmaşului, au rămas până la sfârşit nedespărțiți.

XIV. ÎNCEPUTUL SLOVEI X

- Pentru avva Xoie -

1. Un frate l-a întrebat pe avva Xoie, zicând: de mă voi afla undeva şi voi mânca trei pâini, nu cumva este mult? I-a zis lui bătrânul: la arie ai venit, frate? Şi a zis iarăşi: de voi bea trei pahare cu vin, nu cumva este mult? I-a zis lui: de nu este drac, nu este mult; iar de este, este mult. Căci vinul este străin de călugării cei ce trăiesc după Dumnezeu.

2. Spunea unul dintre părinți despre avva Xoie tebeul că a intrat odată în muntele Sinai şi ieşind el de acolo, l-a întâmpinat un frate şi suspinând zicea: ne mâhnim, avvo, pentru neploaie. I-a zis lui bătrânul: şi de ce nu cereți şi vă rugați lui Dumnezeu? I-a zis lui fratele: ne rugăm şi facem litanii dar nu plouă. I-a zis lui bătrânul: negreşit, nu vă rugați cu deadinsul. Vrei însă să cunoşti, că aşa este? Şi şi-a întins mâinile la cer cu rugăciune şi îndată a plouat. Şi văzând fratele, s-a temut şi căzând cu fața la pământ, i s-a închinat lui, iar bătrânul a fugit. Fratele a vestit la toți ceea ce s-a făcut şi cei ce au auzit, au slăvit pe Dumnezeu.

- Pentru avva Xantie -

1. Zis-a avva Xantie: tâlharul pe Cruce era şi dintr-un cuvânt s-a îndreptat. Şi Iuda cu apostolii era împreună numărat şi într-o noapte a prăpădit toată osteneala şi s-a pogorât din ceruri în iad. Drept aceea, nimeni făcând bine, să nu se fălească, căci toți cei ce s-au nădăjduit în sine-şi, au căzut.

2. S-au suit odată avva Xantie de la Schit la Terenut. Şi unde a găzduit pentru osteneala nevoinții, i-a adus lui puțin vin. Şi auzind unii, i-au adus lui un îndrăcit şi a început dracul să îl ocărască pe bătrân: la băutorul de vin acesta m-ați adus? Şi bătrânul nu vroia să-l scoată, dar pentru defăimare zicea: cred lui Hristos, că nu voi isprăvi paharul acesta până ce nu vei ieşi. Şi dacă a început bătrânul să bea, a strigat dracul, zicând: mă arzi, mă arzi! Şi mai înainte de a isprăvi, a ieşit, cu darul lui Hristos.

3. Acelaşi a zis: câinele este mai bun decât mine, căci şi dragoste are şi la judecată nu vine.

XV. ÎNCEPUTUL SLOVEI O

- Pentru avva Olimpie -

1. Zis-a avva Olimpie: s-a pogorât odată un preot al elinilor la Schit şi a venit la chilia mea şi a adormit. Şi văzând vieţuirea călugărilor, mi-a zis: aşa vieţuind, nimic nu vedeţi la Dumnezeul vostru? Şi i-am zis lui: nu. Şi mi-a zis mie preotul: dar noi când slujim dumnezeului nostru nimic nu ascunde de noi ci ne descopere tainele lui. Şi voi atâtea osteneli făcând, privegheri, linişti şi nevoinţe, zici că nimic nu vedeţi. Negreşit dar, dacă nimic nu vedeţi, cugete rele aveţi în inimile voastre, care vă despart pe voi de Dumnezeu şi pentru aceasta nu vă descopere vouă tainele. Şi m-am dus şi am vestit bătrânilor cuvintele lui şi s-au minunat, zicând că aşa este, căci cugetele cele necunoscute îl despart pe om de Dumnezeu.

2. Avva Olimpie cel al chiliilor, a fost luptat spre curvie şi i-a zis lui cugetul: du-te, ia femeie! Şi sculându-se a călcat lut şi a făcut femeie. Apoi şi-a zis: iată femeia ta! Trebuie dar să lucrezi mult ca să o hrăneşti. Şi lucra ostenindu-se mult. Şi după o zi iarăşi călcând lut, şi-a făcut lui şi fiu şi zicea gândului său: a născut femeia ta. Ai mai multă trebuinţă să lucrezi, ca să poţi să-ţi hrăneşti fiul şi să-l acoperi. Şi aşa făcând, s-a topit pe sine. Şi a zis cugetului: dacă nu mai poţi suferi osteneala, nici femeie să nu cauţi. Văzând Dumnezeu osteneala lui, a ridicat de la el războiul şi s-a odihnit.

- Pentru avva Orsisie -

1. Zis-a avva Orsisie: cărămida nearsă punându-se la temelie aproape de râu, nu rabdă o zi, iar cea arsă ca o piatră rămâne. Aşa este şi omul care are socoteală trupească şi nu s-a ars ca Iosif cu frica lui Dumnezeu: se risipeşte după ce s-a suit la stăpânire. Căci multe sunt ispitele unora ca aceştia, fiindcă sunt în mijlocul oamenilor. Deci, bine este cineva, ca după ce îşi va cunoaşte măsurile sale să fugă de răutatea stăpânirii căci cei tari în credinţă neclintiţi sunt. Pentru însuşi sfântul Iosif de va voi cineva să vorbească, zice că nu a fost

pământesc. Cu câte a fost ispitit şi în ce fel de țară, unde nu era atunci urmă de cinstire a lui Dumnezeu? Însă Dumnezeul părinților lui era cu dânsul şi l-a scos din tot necazul şi acum este cu părinții săi întru Împărăția cerurilor. Şi noi, cunoscând măsurile noastre, să ne nevoim, căci numai aşa vom putea scăpa de judecata lui Dumnezeu.

2. Zis-a iarăşi: socotesc că dacă un om nu va păzi inima sa bine, toate câte a auzit le uită şi se leneveşte. Şi aşa, vrăjmaşul aflând într-însul loc, îl surpă, căci precum un lihnar (candelă) gătit şi luminând, de va fi trecut cu vederea să i se toarne untdelemn încet, încet, se stinge şi apoi se întăreşte întunericul asupra lui. Şi nu numai aceasta, dar este cu putință când vine pe lângă dânsul şi şoarecele şi caută să mănânce fitilul, mai înainte de a se stinge, nu poate mânca untuldelemn; iar de a vedea că nu numai lumină nu are, dar nici fierbințeală de foc, atunci având să tragă fitilul, surpă şi lihnarul şi de va fi de lut se strică iar de va fi de aramă stăpânul casei îl face de iznoavă. Aşa, când se leneveşte sufletul, încet, încet Duhul Sfânt se trage, până ce desăvârşit se va stinge în fierbințeala lui şi atunci vrăjmaşul mâncând osârdia sufletului, pe trup îl prăpădeşte răutatea. Iar dacă acela va fi bun cu aşezarea către Dumnezeu, numai s-a răpit spre lenevire. Dumnezeu ca un îndurat, punând într-însul frica Lui şi aducerea aminte a muncilor, îl face să se trezească şi să se păzească pe sine-şi de aici înainte cu multă întărire până la cercetarea lui.

XVI. ÎNCEPUTUL SLOVEI P

- Pentru avva Pimen -

1. S-a dus odată avva Pimen, când era mai tânăr la oarecare bătrân, să-l întrebe de trei gânduri. Deci, după ce a venit la bătrânul, a uitat pe unul din acele trei şi s-a întors la chilia sa. Şi cum a pus mâna să deschidă încuietoarea, şi-a adus aminte de cuvântul pe care l-a uitat şi a lăsat încuietoarea şi s-a întors la bătrânul care i-a zis: degrab ai venit frate. Şi i-a povestit lui: când am pus mâna mea să iau încuietoarea, mi-am adus aminte de cuvântul pe care îl căutam şi n-am deschis, pentru aceasta m-am întors. Şi era depărtarea căii foarte multă. Şi i-a zis lui bătrânul: al îngerilor Pimen, adică păstor (căci pimen în limba elinească înseamnă păstor); şi se va grăi numele tău în tot pământul Egiptului.

2. Avea odată Paisie, fratele lui avva Pimen, prieteşug cu cineva din afara chiliei lui. Iar avva Pimen nu era de acord. Şi sculându-se a fugit la avva Amona. Şi i-a zis lui: Paisie, fratele meu, are cu cineva prieteşug şi nu mă odihnesc. I-a zis lui avva Amona: Pimene, încă trăieşti? Du-te, şezi în chilia ta şi pune-ți în inimă că acum ai un an de când ești în mormânt!

3. Au venit odată bătrânii locului la mânăstirea unde era avva Pimen. Şi a intrat avva Anuv şi i-a zis lui: să chemăm pe bătrâni aici astăzi. Şi stând mult, nu i-a dat lui răspuns. Şi mâhnindu-se, a ieşit. I-au zis lui cei ce şedeau aproape de dânsul: avvo, pentru ce n-ai dat lui răspuns? Le-a zis lor avva Pimen: eu treabă nu am, căci am murit, iar mortul nu grăieşte.

4. Un bătrân era în Egipt mai înainte până a veni cei cu avva Pimen şi era ştiut foarte şi cinstit. Deci, după ce s-au suit cei cu avva Pimen de la Schit, au lăsat pe bătrân oamenii şi veneau la avva Pimen. Şi-l zavistuia bătrânul pe el şi-l vorbea de rău. Deci, a auzit avva Pimen şi s-a mâhnit. Şi a zis fraților lui: ce să facem bătrânului acestuia mare, căci în întristare ne-au pus oamenii pe noi, părăsind pe bătrânul şi venind la noi, care nu suntem nimic? Deci cum putem să odihnim pe bătrânul? Şi le-a zis lor: faceți puține bucate şi luați un vas cu vin şi să mergem la dânsul să gustăm împreună. Poate cu aceasta vom putea să-l odihnim. Deci au luat bucatele şi s-au dus. Şi după ce au bătut în uşă, a auzit ucenicul lui şi a zis: cine sunteți? Iar ei au zis: spune-i avvei, că este Pimen şi vrea să se binecuvinteze de dânsul! Şi aceasta vestind ucenicul, a răspuns bătrânul: du-te, nu am vreme! Iar ei au răbdat în arşiță zicând: nu ne ducem, de nu ne vom învrednici să vedem pe bătrânul. Iar bătrânul văzând smerenia lor şi răbdarea, umilindu-se, le-a deschis. Şi intrând, au gustat cu el. Iar în vremea când mâncau, zicea: într-adevăr, nu sunt numai cele ce le-am auzit despre voi, ci însutite am văzut în locul vostru. Şi li s-a făcut lor prieten din ziua aceea.

5. A voit odată stăpânitorul locului aceluia, să vadă pe avva Pimen şi nu primea bătrânul. Şi cu pricină ca pe un făcător de rele a prins pe fiul surorii lui şi l-a pus în temniță, zicând: de va veni bătrânul şi se va ruga pentru dânsul, eu îl slobozesc. Şi a venit sora lui, plângând lângă uşă. Iar el nu i-a dat ei răspuns. Ea îl ocăra zicând: omule cu inimă de aramă, fie-ți milă de mine, că numai un fiu am! Iar el trimițând, i-a zis ei: Pimen fiu n-a născut. Şi aşa s-a dus. Şi auzind stăpânitorul, a trimis zicând: măcar cu cuvântul de va porunci, îl voi slobozi pe

el. Iar bătrânul i-a răspuns înapoi zicând: cercetează după pravilă şi de este vrednic de moarte, să moară, iar de nu este, fă cum voieşti! Iar stăpânitorul auzind, l-a slobozit de la închisoare.

6. A greşit odată un frate în chinovie. Şi era în locurile acelea un pustnic şi multă vreme nu a ieşit afară. Şi venind stareţul chinoviei la bătrânul, i-a vestit lui pentru cel ce a greşit. Iar el a zis: izgoniţi-l! Şi ieşind fratele din chinovie, a intrat într-o surpătură şi plângea acolo. Şi s-au întâmplat nişte fraţi să meargă la avva Pimen şi l-au auzit plângând. Şi intrând l-au găsit în mare durere. Şi l-au rugat pe el ca să-l ducă la bătrân şi nu voia, zicând: aici vreau eu să mor! Şi venind ei la avva Pimen, i-au povestit lui şi rugându-i el pe ei, i-a trimis zicând: spuneţi-i că avva Pimen îl cheamă. Şi a venit fratele la dânsul şi văzându-l pe el bătrânul necăjit, sculându-se l-a sărutat şi glumind cu dânsul, l-a rugat să guste. Şi a trimis avva Pimen pe unul din fraţii săi la pustnic, zicând: de mulţi ani doream să te văd, auzind cele despre tine şi din lenevirea amândorura nu ne-am întâlnit unul cu altul. Deci acum vrând Dumnezeu şi pricină întâmplându-se, ia osteneală şi vino până aici, ca să ne vedem unul cu altul! (că era neieşind din chilia lui). Şi auzind zicea: de n-ar fi vestit Dumnezeu bătrânului, nu ar fi trimis la mine. Şi sculându-se, a venit la el. Şi închinându-se unul altuia cu bucurie, au şezut. Şi a zis lui avva Pimen: doi oameni erau într-un loc şi amândoi aveau morţi. Iar unul a lăsat pe mortul său şi s-a dus să plângă pe mortul celuilalt. Şi auzind bătrânul s-a umilit de cuvântul lui şi şi-a adus aminte de ceea ce a făcut şi a zis: Pimen sus, sus în cer, iar eu jos, jos pe pământ!

7. S-au dus odată mulţi bătrâni la avva Pimen. Şi iată unul dintre ai lui avva Pimen avea un copil şi faţa lui, din lucrarea diavolului, s-a întors înapoi. Şi văzând tatăl copilului mulţimea părinţilor, luând copilul afară de mănăstire, şedea plângând. Şi s-a întâmplat unui bătrân să iasă afară şi văzându-l i-a zis: de ce plângi, omule? Iar el a zis: rudenie sunt cu avva Pimen. Însă iată i s-a întâmplat copilului acestuia ispita aceasta. Şi vrând să-l aducem la bătrânul, ne-am temut că nu voieşte să ne vadă şi acum, de va afla că suntem aici, trimite şi ne alungă. Dar eu văzând venirea voastră, am îndrăznit de am venit. Deci, cum voieşti, avvo. Fie-ţi milă de mine şi ia copilul înlăuntru şi vă rugaţi pentru dânsul. Şi luându-l bătrânul, a intrat şi a săvârşit lucru cu înţelepciune, că nu l-a dus îndată la avva Pimen, ci, începând de la fraţii cei mai mici, zicea: faceţi cruce copilului! Şi după ce i-a făcut pe toţi de i-au făcut cruce, în urmă l-au dus şi la avva Pimen, dar el nu voia să-i facă cruce, iar părinţii i se rugau zicând:

precum toți și tu fă, părinte. Şi suspinând, sculându-se s-a rugat zicând: Dumnezeule, tămăduieşte zidirea Ta, ca să nu fie stăpânită de vrăjmaşul! Şi făcându-i cruce, îndată s-a tămăduit şi l-a dat tatălui său sănătos.

8. S-a dus un frate odată, din părțile lui avva Pimen, în străinătate. Şi a ajuns la un pustnic acolo (că era milostiv și mulți veneau la dânsul). Şi i-a vestit lui fratele cele despre avva Pimen. Şi auzind fapta lui cea bună, a dorit să-l vadă. Deci întorcându-se fratele în Egipt, după câtăva vreme a venit pustnicul din străinătate în Egipt la fratele cel ce venise la el (că îi spusese lui unde petrece). Şi văzându-l acela, s-a mirat și s-a bucurat foarte. Şi a zis pustnicul: fii bun și du-mă la avva Pimen! Şi luându-l, a venit la avva Pimen și i-a vestit cele despre dânsul zicând că mare om este şi multă dragoste şi cinste are la locul lui şi i-am vestit lui despre tine şi, dorind să te vadă, a venit. Deci l-a primit pe el cu bucurie şi sărutându-se unul cu altul, au şezut. Şi a început cel străin a vorbi din Scriptură locuri duhovniceşti şi cereşti. Şi şi-a întors avva Pimen fața lui și nu i-a dat răspuns. Şi văzând că nu vorbeşte cu dânsul, mâhnindu-se a ieşit. Şi a zis fratelui celui ce l-a adus pe el: în zadar am făcut toată călătoria aceasta, că am venit la bătrânul şi iată că nici a vorbi cu mine nu voieşte. Şi a intrat fratele la avva Pimen şi i-a zis: avvo, pentru tine a venit acest om mare, având atâta slavă la locul lui. Pentru ce n-ai vorbit cu dânsul? I-a zis lui bătrânul: acesta din cei de sus este şi cele cereşti grăieşte, iar eu din cei de jos sunt şi cele pământești vorbesc. De mi-ar fi grăit despre patimi ale sufletului, i-aş fi răspuns; iar dacă pentru lucruri cereşti, eu aceasta nu ştiu. Deci ieşind fratele, i-a zis: bătrânul nu degrabă vorbeşte din Scriptură, ci dacă cineva îi va grăi lui despre patimile sufletului, îi răspunde. Iar el umilindu-se, a intrat la bătrânul şi a zis către dânsul: ce voi face avvo, că mă stăpânesc patimile sufletului? Şi a luat aminte la dânsul bătrânul, bucurându-se. Şi a zis: acum bine ai venit. Deschide-ți gura ta pentru acestea și o voi umplea de bunătăți. Iar el mult folosindu-se zicea: cu adevărat aceasta este calea cea adevărată. Şi mulțumind lui Dumnezeu, s-a întors la locul său bucuros căci cu astfel de sfânt s-a învrednicit a se întâlni.

9. A prins odată stăpânitorul locului pe unul din satul lui avva Pimen. Şi au venit toți, rugându-se bătrânului să meargă și să-l scoată. Iar el a zis: lăsați-mă trei zile şi aşa vin! Deci s-a rugat avva Pimen către Domnul, zicând: Doamne, nu-mi da darul acesta, căci nu mă vor lăsa să şed în locul acesta! Deci a venit

bătrânul, rugându-se stăpânitorului. Iar el a zis către dânsul: pentru tâlhari te rogi, avvo? Iar bătrânul s-a bucurat că n-a primit har de la dânsul.

10. Au povestit unii că odată avva Pimen şi fraţii lui lucrau suluri şi nu sporeau, neavând cum să cumpere inuri. Şi unul dintr-înşii a povestit unui neguţător credincios pricina. Iar avva Pimen nu voia să ia de la cineva ceva, pentru supărare. Neguţătorul având să facă lucrul bătrânului, se făcea că are trebuinţă de suluri. De aceea a adus cămila şi le-a luat. Şi venind fratele la avva Pimen şi auzind ceea ce a făcut neguţătorul, ca şi cum vrând să-l laude, a zis: cu adevărat, avvo, şi neavând trebuinţa le-a luat ca să ne facă nouă lucru. Şi auzind avva Pimen că neavând trebuinţa le-a luat, a zis fratelui: scoală-te, tocmeşte cămila şi adu-le aici, iar de nu le vei aduce, Pimen aici nu şade cu voi. Că nu fac strâmbătate vreunui om care nu are trebuinţă ca el să se păgubească şi să ia folosul meu. Şi s-a dus fratele lui cu multă osteneală şi le-a adus. Iar de nu le aducea, bătrânul se ducea de la dânşii. Deci, după ce le-a văzut, s-a bucurat, ca şi când ar fi aflat o mare comoară.

11. A auzit odată preotul Pelusiului despre un frate ce se duce des în cetate şi se scaldă şi se leneveşte de mântuirea lui. Şi venind la biserică l-a scos din călugărie. Şi după aceasta l-a mustrat pe dânsul inima şi s-a căit. Şi a venit la avva Pimen beat de gânduri, având şi levitoanele fraţilor şi a vestit bătrânului pricina. Şi i-a zis lui bătrânul: nu ai tu ceva din ale omului cel vechi? Te-ai dezbrăcat de el? Iar preotul a zis: mă împărtăşesc de omul cel vechi. Iar bătrânul i-a zis: iată că şi tu eşti ca şi fraţii; că deşi puţin te împărtăşeşti din vechime, însă eşti supus păcatului. Atunci mergând preotul, a chemat pe fraţi şi s-a pocăit înaintea celor unsprezece şi i-a îmbrăcat pe ei cu chipul călugăresc şi i-a slobozit.

12. Un frate l-a întrebat pe avva Pimen zicând: am făcut păcat mare şi voiesc să mă pocăiesc trei ani. I-a zis lui bătrânul: este mult. Şi a zis fratele: dar până la un an? Şi a zis iarăşi bătrânul: mult este. Iar cei ce erau de faţă au zis: dar până la patruzeci de zile? Şi iarăşi a zis: mult este. Şi a adăugat: eu zic că dacă din toată inima se va pocăi omul şi nu va mai continua să facă păcatul, şi în trei zile îl primeşte pe el Dumnezeu.

13. Zis-a iarăşi: semnul călugărului în ispite se arată.

14. Zis-a iarăşi: precum spătarul împăratului stă lângă dânsul de-a pururea gata, aşa trebuie şi sufletul să fie gata spre a lupta împotriva dracului curviei.

15. A întrebat avva Anuv pe avva Pimen despre gândurile cele necurate pe care le naşte inima omului şi despre poftele cele deşarte. Şi i-a zis lui avva Pimen: au doară va slăbi securea fără cel ce taie cu ea? (Isaia X, 15) Însă tu nu le da lor loc, nici te îndulci cu dânsele şi rămân nelucrătoare.

16. Zis-a iarăşi avva Pimen: de n-ar fi venit Navuzardan, bucătarul cel mare, nu ar fi ars biserica Domnului (IV Regi 24, 28, 29.). Adică, de n-ar fi venit odihna îmbuibării pântecelui în suflet, n-ar fi căzut mintea în războiul vrăjmaşului.

17. Se spune despre avva Pimen, că chemat fiind să mănânce fără voia lui, mergea lăcrimând, ca să nu fie neascultător fratelui său şi să-l mâhnească.

18. Zis-a iarăşi avva Pimen: nu locui în locul unde vezi pe unii că au zavistie asupra ta. Fiindcă nu sporeşti.

19. Povestit-au unii lui avva Pimen despre un călugăr, că nu bea vin. Şi a zis: vinul nu este al călugărilor.

20. A întrebat avva Isaia pe avva Pimen despre gândurile cele spurcate. Şi i-a zis lui avva Pimen: precum o ladă plină cu haine, de le va lăsa cineva, cu vremea putrezesc, aşa şi gândurile, de nu le vom face cu trupul, cu vremea se prăpădesc şi putrezesc.

21. A întrebat avva Iosif tot acest cuvânt. Şi i-a zis lui avva Pimen: precum dacă cineva va pune într-un vas şarpe şi scorpie şi îl va astupa, negreşit, cu vremea mor, aşa şi gândurile cele rele, de la draci odrăslind, prin răbdare lipsesc.

22. Un frate a venit la avva Pimen şi i-a zis lui: seamăn țarina mea şi fac dintr-însa milostenie. I-a zis lui bătrânul: bine faci! Şi s-a dus cu osârdie şi a sporit milostenia. Şi a auzit avva Anuv cuvântul şi i-a zis lui avva Pimen: nu te temi de Dumnezeu, aşa grăind fratelui? Şi a tăcut bătrânul. După două zile a trimis avva Pimen la fratele şi i-a zis lui, auzind şi avva Anuv: ce mi-ai zis alaltăieri, că mintea mea era aiurea? Şi a zis lui fratele: am zis că seamăn țarina mea şi fac dintr-însa milostenie. Şi i-a zis avva Pimen: am gândit că pentru fratele tău cel mirean ai grăit; iar dacă tu eşti cel ce faci lucrul acesta, nu este lucru călugăresc. Iar el auzind, s-a mâhnit, zicând: alt lucru nu ştiu decât acesta şi nu pot ca să nu seamăn țarina mea. Deci, după ce s-a dus, i-a făcut lui metanie avva Anuv, zicând: iartă-mă! Şi a zis avva Pimen: şi eu de la început ştiam că nu este lucru călugăresc, dar după socoteala lui am grăit şi m-am străduit spre sporirea dragostei, iar acum s-a dus mâhnit şi tot la fel face.

23. A zis avva Pimen: de va greşi omul şi va tăgădui, zicând n-am greşit, nu-l mustra. Iar de nu, îi tai osârdia; iar de vei zice lui: nu te mâhni, frate, ci te păzeşte de acum înainte, îi ridici sufletul spre pocăință.

24. A zis iarăşi: bună este ispitirea, că aceasta face pe om mai lămurit.

25. A zis iarăşi: omul care învață, dar nu face cele ce învață, pe sine nu se poate curăți, ci de toată întinăciunea este plin şi toată necurățenia într-însul se află.

26. Trecând odată avva Pimen prin Egipt, a văzut o femeie şezând la un mormânt şi plângând cu amar. Şi a zis: de vor veni toate veseliile lumii acesteia, nu vor muta sufletul ei de la plâns. Aşa şi călugărul, trebuie de-a pururi să aibă plânsul în sine.

27. A zis iarăşi: că este om, care se pare că tace, dar inima lui osândeşte pe alții. Unul ca acesta totdeauna grăieşte. Şi este altul care de dimineața până seara grăieşte şi tăcere ține, adică fără de folos nimic nu grăieşte.

28. Un frate a venit la avva Pimen şi i-a zis: avvo, multe gânduri am şi mă primejduiesc din pricina lor. Şi l-a scos pe el bătrânul afară sub văzduh şi i-a zis: întinde brațul şi ține vânturile. Iar el a zis: nu pot să fac aceasta. Şi i-a zis bătrânul: dacă asta nu poți s-o faci, nici gândurile nu le poți opri să nu vină. Alt lucru este însă să le stai împotrivă.

29. A zis avva Pimen: de sunt trei la un loc şi unul se linişteşte bine, iar unul este bolnav şi mulțumeşte, celălalt slujeşte cu cuget curat, toți trei de o lucrare sunt.

30. Zis-a iarăşi: scris este: în ce chip doreşte cerbul izvoarele apelor, aşa Te doreşte sufletul meu, Dumnezeule (Psalm. 40, 1). Fiindcă cerbii în pustie înghit multe jigănii târâtoare, iar când îi arde otrava, doresc să vină la ape, şi după ce beau se răcoresc de otrava jigăniilor. Aşa şi călugării, în pustie şezând se ard de otrava dracilor celor vicleni şi doresc sâmbăta şi duminica să vină la izvoarele apelor, adică la Trupul şi Sângele Domnului nostru Iisus Hristos, ca să se curățească de amărăciunea celui viclean.

31. A întrebat avva Iosif pe avva Pimen, cum trebuie a posti. I-a zis avva Pimen lui: eu voiesc ca cel ce mănâncă în fiecare zi, câte puțin să mănânce, ca să nu se sature. I-a zis avva Iosif: când erai mai tânăr, nu posteai din două în două zile, avvo? Şi a zis bătrânul: cu adevărat şi trei şi patru zile şi o săptămână. Şi acestea toate le-au cercetat părinții, ca nişte puternici şi au aflat că este bine în fiecare zi a mânca, dar puțin; şi ne-au dat nouă calea cea împărătească, că este uşoară.

32. Spuneau părinții despre avva Pimen că atunci când voia să meargă la biserică, şedea, judecând socotelile sale ca la un ceas şi aşa ieşea.

33. Un frate l-a întrebat pe avva Pimen, zicând: mi-a rămas o moştenire, ce să fac? I-a zis lui bătrânul: du-te şi după trei zile vino şi îți voi spune! Şi a venit după cum i-a hotărât. Şi a zis bătrânul: ce pot să-ți zic, frate? De îți voi zice: dă-o la biserică, acolo fac mese mari. De îți voi zice: dă-o rudelor tale, nu ai plată: de îți voi zice: dă-o săracilor, rămâi fără grijă. Deci, orice voieşti, fă; eu treabă nu am.

34. L-a întrebat pe el alt frate, zicând: ce înseamnă: nu da rău pentru rău? (Tesal. V, 16; I Petru III, 9) I-a zis lui bătrânul: patima aceasta patru chipuri are: întâi din inimă, al doilea din căutătură, al treilea din limbă, al patrulea a nu face rău în loc de rău. De poţi să-ți curățeşti inima, nu vine în căutătură. Iar de va veni în căutătură, păzeşte-te a nu grăi, iar de vei şi grăi, degrabă taie, ca să nu faci rău în loc de rău.

35. Zis-a avva Pimen: a păzi şi a lua aminte de sine, şi socoteala cea dreaptă: aceste trei fapte bune sunt povățuitoare ale sufletului.

36. Zis-a iarăşi: a te arunca pe sine înaintea lui Dumnezeu şi a nu te măsura pe sine şi a lepăda înapoi voia ta, sunt unelte ale sufletului.

37. Zis-a iarăşi: toată osteneala care îți va veni ție, este biruită prin tăcere.

38. Zis-a iarăşi: urâciune este pentru Dumnezeu toată odihna trupească.

39. Zis-a iarăşi: plânsul este îndoit: lucrează şi păzeşte.

40. Zis-a iarăşi: de îţi va veni gând pentru trebuinţele cele de nevoie ale trupului şi le vei pune la rânduială odată şi iarăşi va veni şi le vei pune la orânduială şi a treia oară, să nu iei aminte la dânsul, că este zadarnic.

41. Zis-a iarăşi că un frate l-a întrebat pe avva Alonie, zicând: ce este defăimarea? Şi a zis bătrânul: să fii tu dedesubtul celor necuvântătoare şi să ştii că acelea sunt neosândite.

42. Zis-a iarăşi: de îşi va aduce omul aminte de cuvântul cel scris că din cuvintele tale te vei îndrepta şi din cuvintele tale te vei osândi (Mat. XII, 27.) va alege mai mult tăcerea.

43. Zis-a iarăşi: începutul răutăţilor este răspândirea.

44. Zis-a iarăşi: avva Isidor preotul Schitului, a grăit odată norodului, zicând: fraţilor, nu pentru osteneală am venit la locul acesta? Şi acum nu mai are osteneală. Deci, eu, luându-mi cojocul mă duc unde este osteneală şi acolo aflu odihnă.

45. Un frate i-a zis lui avva Pimen: de vei vedea vreun lucru, voieşti să-l spui? I-a zis lui bătrânul: scris este: oricine va răspunde cuvânt mai înainte de a auzi, neînţelepţie îi este lui şi defăimare. De vei fi întrebat, răspunde, iar de nu, taci!

46. A întrebat un frate pe avva Pimen, zicând: poate omul să nădăjduiască numai la o faptă? Şi i-a zis lui bătrânul: avva Ioan Colov a zis: eu voiesc să mă împărtăşesc câte puţin din toate faptele cele bune.

47. Zis-a iarăşi bătrânul că un frate l-a întrebat pe avva Pamvo, dacă este bine să lauzi pe aproapele? Şi i-a zis lui: mai bine este să taci.

48. Zis-a iarăşi avva Pimen: şi de va face omul cer nou şi pământ nou, nu poate să fie fără de griji.

49. Zis-a iarăşi: omul are trebuinţă de smerită cugetare şi de frica lui Dumnezeu totdeauna ca de suflarea ce iese din nările lui.

50. Un frate l-a întrebat pe avva Pimen, zicând: ce voi face? I-a zis lui bătrânul: Avraam când a intrat în pământul făgăduinţei mormânt şi-a cumpărat lui şi prin mormânt a moştenit pământul. Zis-a fratele: ce este mormântul? I-a zis lui bătrânul: locul plângerii şi al tânguirii.

- PENTRU AVVA PAMVO -

Socrat Scolasticul scrie despre dînsul: "Pamvo la începutul călugăriei sale, nefiind cărturar, s-a dus la unul dintre frați, care era învățător de carte, voind să învețe de la dînsul psalmii lui David. Cînd a auzit întîiul stih al psalmului 38, care zice: Zis-am că voi păzi căile mele, ca să nu greșesc cu limba mea..., n-a mai voit să asculte celelalte stihuri, ci s-a dus, zicînd: "Acest stih singur îmi este destul, dacă voi învăța să-l împlinesc cu fapta"; deci n-a mai voit să se ducă la dascăl.

După șase luni, dascălul, văzîndu-l într-un loc, a zis către dînsul: "Pentru ce n-ai mai venit la mine?" Pamvo a răspuns: "N-am învățat încă a săvârși acel stih cu fapta". Trecînd mulți ani după aceea, unul din părinți, cunoscut lui, l-a întrebat: "Frate, acum ai învățat stihul acela?" Pamvo a răspuns: "L-am învățat 19 ani neîncetat și abia m-am deprins a face cu fapta ceea ce învață acel stih". Cuviosul Pamvo, deși n-a fost cărturar de la început, dar după aceea, fiind înțelepțit de Dumnezeu, avea destulă înțelegere a dumnezeieștilor Scripturi - precum scrie Paladie despre dînsul -, încît multora le-a fost învățător.

1. A fost un om care se numea avva Pamvo şi despre acesta se povesteşte că trei ani a petrecut rugându-se la Dumnezeu şi zicând: să nu mă slăveşti pe pământ! Şi atât l-a slăvit Dumnezeu încât nu putea cineva să se uite în faţa lui, de slava care o avea.

2. Se spunea despre avva Pamvo, că precum a luat Moise icoana slavei lui Adam, când s-a slăvit fața lui, aşa şi fața lui avva Pamvo, ca fulgerul strălucea şi era ca un împărat şezând pe tron. De aceeaşi lucrare era şi avva Siluan şi avva Sisoe.

3. Au venit odată doi frați la avva Pamvo şi l-a întrebat pe el unul, zicând: avvo, eu postesc din două în două zile şi mănânc două pâini. Oare îmi mântuiesc sufletul, sau mă rătăcesc? A zis şi celălalt: avvo, eu cheltuiesc din averea mea doi bani în fiecare zi şi țin puține pentru hrană, iar celelalte le dau milostenie. Oare mă mântuiesc sau pier? Şi mult rugându-se ei nu le-a dat răspuns; iar peste patru zile aveau să se ducă şi îi mângâiau pe dânşii clericii, zicând: nu vă mâhniți, fraților, Dumnezeu vă va da vouă plată. Aşa este obiceiul bătrânului, nu degrabă vorbeşte de nu-i va vesti lui Dumnezeu. Deci au intrat ei la bătrânul şi i-au zis: avvo, roagă-te pentru noi! Le-a zis lor: voiți să mergeți? Au răspuns: da! Şi cântărind faptele lor, scriind pe pământ, zicea: Pamvo, din două în două zile postind şi două pâini mâncând, oare cu aceasta se face călugăr? Nu! Şi Pamvo lucrează pe doi bani şi-i dă milostenie, oare cu aceasta se face călugăr? Nu încă! Şi le-a zis lor: bune sunt faptele, dar de veți păzi conştiința față de aproapele, aşa vă veți mântui. Şi încredințându-se ei, s-au dus plini de bucurie.

4. Au venit odată patru pustnici la marele Pamvo, purtând piei. Şi au vestit fiecare fapta cea bună a celuilalt nefiind acela de față. Unul postea mult, cel de al doilea era neagonisitor şi cel de al treilea a câştigat multă dragoste. Se spunea încă şi despre cel de al patrulea că douăzeci şi doi de ani avea de când era sub ascultarea unui bătrân. Le-a răspuns lor avva Pamvo: vă zic vouă, că fapta cea bună a acestuia este mai mare, căci fiecare dintre voi, fapta bună care a câştigat-o, cu voia sa a agonisit-o; iar acesta tăindu-şi voia, voia altuia o face. Căci acest fel de bărbați sunt mărturisitori, dacă până la moarte se vor păzi aşa.

5. Cel întru fericita pomenire, Atanasie, arhiepiscopul Alexandriei, l-a rugat pe avva Pamvo să se pogoare din pustie la Alexandria. Deci pogorându-se şi văzând acolo o femeie uşuratică, s-a umplut de lacrimi. Iar cei ce erau împreună, întrebându-l pentru ce a lăcrimat, a zis: două pricini m-au pornit: una, pierzarea aceleia, iar alta, că nu am acest fel de silință spre a plăcea lui Dumnezeu, cât are aceasta să placă oamenilor scârnavi.

6. Zis-a avva Pamvo: cu darul lui Dumnezeu, de când m-am lepădat de lume, nu m-am căit de vreun cuvânt ce l-am grăit.

7. Zis-a iarăşi: acest fel de haină trebuie să poarte călugărul: să o pună afară din chilia lui trei zile și nimeni să nu o ia.

8. S-a întâmplat odată ca avva Pamvo să umble cu frații în părțile Egiptului. Şi văzând nişte mireni şezând, le zicea lor: sculându-vă, închinați-vă călugărilor, ca să fiți blagosloviți de dânșii, căci des grăiesc cu Dumnezeu și gurile lor sunt sfinte!

9. Zis-a avva Pamvo: de ai inimă trează, poți să te mântuiești.

10. A întrebat preotul Nitriei: cum trebuie frații să petreacă? Iar el a zis: cu mare nevoință și păzind grija față de aproapele.

11. A rugat avva Teodor al Fermii pe avva Pamvo: spune-mi un cuvânt. Şi cu multă osteneală i-a zis lui: Teodore, du-te, mila ta să o ai peste toți, căci mila a aflat îndrăzneală înaintea lui Dumnezeu!

12. Se spunea despre avva Pamvo, că niciodată nu zâmbea a râde fața lui. Deci într-una din zile, vrând dracii să-l facă să râdă, au legat de un lemn o pană şi o purtau făcând gălăgie şi zicând: Alli! Alli! Şi văzându-i avva Pamvo a râs: iar dracii au început a juca, zicând: Ha! Ha! Pamvo a râs. Iar el răspunzând, a zis lor: nu am râs, ci mi-am făcut râs de neputința voastră, că atâția fiind, purtați o pană.

13. Aceasta însă o avea mai mult decât mulți, că de era întrebat de vreun cuvânt al Scripturii sau duhovnicesc, nu răspundea îndată, ci zicea că nu ştie cuvântul; şi de era întrebat mai mult, nu răspundea.

14. Povestit-au unii despre avva Pamvo, că vrând să se sfârşească, la însuşi ceasul morții, a zis sfinților bărbați care stăteau împrejurul lui: de când am venit la locul acesta şi mi-am zidit chilia şi am locuit într-însa, afară de mâinile mele nu-mi aduc aminte să fi mâncat pâine, nici nu m-am căit de cuvântul pe care l-am grăit până în ceasul acesta. Şi aşa mă duc către Dumnezeu, ca şi cum nici n-am început să-l slujesc Lui.

15. Avva Pamvo l-a trimis pe ucenicul său ca să vândă rucodelia sa. Şi făcând şaisprezece zile (după cum ne spunea nouă), noaptea dormea în tinda bisericii sfântului apostol Marcu; şi văzând slujba bisericii, s-a întors la bătrânul. A învățat încă şi câteva tropare. Deci i-a zis lui bătrânul: te văd, fiule, tulburat. Nu cumva vreo ispită ți s-a întâmplat în cetate? Răspuns-a fratele: cu adevărat, avvo, întru lenevire cheltuim zilele noastre în pustia aceasta şi nici canoane, nici tropare nu cântăm. Mergând la Alexandria, am văzut cetele bisericii cum cântă şi m-am întristat că nu cântăm şi noi canoanele şi troparele. I-a zis lui bătrânul: amar nouă, fiule, că au ajuns zilele în care vor lăsa călugării hrana cea tare, cea zisă prin Sfântul Duh, şi vor urma cântărilor şi glasurilor, căci, ce umilință şi ce lacrimi se nasc din tropare? Când stă cineva în biserică sau în chilie şi îşi înalță glasul său ca neputincioşii. Că dacă înaintea lui Dumnezeu stăm, suntem datori să stăm cu multă umilință şi nu cu răspândire, că n-au ieşit călugării în pustia aceasta ca să stea înaintea lui Dumnezeu şi să se răspândească şi să cânte cântări cu viers şi să pună glasurile la rânduială cu meşteşug, să-şi clatine mâinile, să-şi târască picioarele, ci suntem datori cu frica lui Dumnezeu şi cu cutremur, cu lacrimi şi suspinuri, cu glas evlavios, umilit, măsurat şi smerit să aducem lui Dumnezeu rugăciune. Că iată îți zic ție, fiule, vor veni zile când vor strica creştinii cărțile Sfintelor Evanghelii şi ale sfinților apostoli şi ale dumnezeieştilor prooroci, ştergând Sfintele Scripturi şi scriind tropare şi cuvinte elineşti. Şi se va revărsa mintea la acestea, iar de la acelea se va depărta. Pentru aceasta părinții noştri au zis: cei ce sunt în pustia aceasta, să nu scrie viețile şi cuvintele părinților pe pergament, ci pe hârtii, că va să şteargă neamul cel de pe urmă viețile părinților şi să scrie după voia lor, fiindcă mare este necazul ce va să vină. Şi i-a zis lui fratele: aşadar, se vor schimba obiceiurile şi aşezămintele creştinilor şi nu vor fi preoți în biserică să

facă acestea? Şi a zis bătrânul: în astfel de vremuri se va răci dragostea multora şi va fi necaz mult. Năpădirile păgânilor şi pornirile noroadelor, neastâmpărul împăraţilor, desfătarea preoţilor, lenevirea călugărilor. Vor fi egumeni nebăgând seamă de mântuirea lor şi a turmei, osârdnici toţi şi silitori la mese şi gâlcevitori, leneşi la rugăciuni şi la clevetiri osârdnici, gata spre a osândi vieţile bătrânilor şi cuvintele lor, nici urmându-le nici auzindu-le, ci mai vârtos ocărându-le şi zicând: de am fi fost şi noi în zilele lor, ne-am fi nevoit şi noi. Iar episcopii în zilele acelea se vor sfii de feţele celor puternici, judecând judecăţi cu daruri, nepărtinind pe cel sărac la judecată, necăjind pe văduve şi pe sărmani chinuindu-i. Va intra încă şi în norod necredinţă, curvie, urâciune, vrajbă, zavistie, întărâtări, furtişaguri şi beţie. Şi a zis fratele: ce va face cineva în vremile şi anii aceia? Şi a zis bătrânul: fiule, în acele zile, cel ce îşi mântuieşte sufletul său mare se va chema în Împărăţia Cerurilor.

- Pentru avva Paisie -

Paisie, fratele lui avva Pimen, a găsit un vas mic cu bani şi i-a zis lui avva Anuv, fratele său: ştii că, cuvântul lui avva Pimen este foarte aspru; vino să ne zidim mânăstire undeva şi să şedem acolo fără de grijă! I-a răspuns lui avva Anuv: dar cu ce să zidim? Iar el i-a arătat lui banii. Deci văzându-i avva Anuv, s-a mâhnit foarte, socotind vătămarea sufletului fratelui. Însă i-a zis: bine, să mergem şi să zidim chilie dincolo de râu. Deci a luat avva Anuv vasul şi l-a pus în culionul său şi trecând amândoi râul, cum au ajuns pe la mijloc, s-a făcut avva Anuv că alunecă şi a căzut culionul cu bani în râu şi pentru aceasta avva Anuv s-a întristat. I-a zis lui Paisie: nu te mâhni, avvo, căci de vreme ce s-au dus banii, să mergem iarăşi la fratele nostru. Şi întorcându-se, au rămas cu pace.

- Pentru avva Pistos -

1. Povestit-a avva Pistos zicând: ne-am dus şapte pustnici la avva Sisoe, care locuia în ostrovul Clisma, rugându-ne să ne spună vreun cuvânt şi a zis: iertaţi-mă, sunt om prost; dar m-am dus la avva Or şi la avva Atre. Şi era în boală avva Or de optsprezece ani. Şi le-am făcut metanie să-mi spună vreun cuvânt. Şi a zis avva Or: ce pot să-ţi fac? Du-te şi orice vezi, fă! Dumnezeu este al celui care prisoseşte, adică se sileşte pe sine la toate. Şi nu erau dintr-o

enorie avva Or şi avva Atre, dar a fost mare pace între dânşii până ce au ieşit din trup, căci era mare ascultarea lui avva Atre şi multă smerita cugetare a lui avva Or. Şi am stat câteva zile la dânşii, cercându-i şi am văzut o mare minune pe care a făcut-o avva Atre. Le-au adus cineva un peşte mic şi a voit avva Atre să-l gătească bătrânului şi avea cuțitul să taie peştele, dar l-a chemat pe el avva Or, zicând: Atre, Atre! Şi a lăsat cuțitul în mijlocul peştelui şi nu a spintecat şi cealaltă parte. M-am minunat de ascultarea lui cea mare pentru că nu a zis: mai aşteaptă până voi spinteca peştele! Şi i-am zis lui avva Atre: unde ai aflat ascultarea aceasta? Iar el mi-a zis: nu este a mea, ci a bătrânului. Atunci m-a luat, zicând: vino să vezi ascultarea lui. Căci a fiert peştele cel mic, l-a stricat şi l-a pus înaintea bătrânului care a mâncat, nimic grăind. Apoi l-a întrebat: bun este, avvo? Şi a răspuns: foarte bun. După aceea i-a adus lui puțin însă foarte bun şi i-a zis: l-am stricat, avvo! Şi a răspuns zicând: da, l-ai stricat! Şi mi-a zis avva Atre: văzut-ai, că ascultarea este a bătrânului? Am ieşit, aşadar de la dânşii şi orice am văzut am făcut, ca să păzesc după puterea mea. Acestea le-a zis fraților avva Sisoe iar unul din noi i s-a rugat lui, zicând: rugămu-te, spune-ne şi tu nouă un cuvânt! Şi a zis: cel ce ține să fie nebăgat în seamă împlineşte toată Scriptura. Iar altul din noi a zis: ce este înstrăinarea, părinte? Şi a zis: taci şi în tot locul unde te duci, zi: nu am treabă, şi aceasta este înstrăinarea.

- PENTRU AVVA PIOR -

1. Fericitul Pior, lucrând vara la un oarecare, îi aducea aminte să-i dea plata. Iar acela nevrând, s-a întors la mânăstire. Iarăşi vremea venind, secerând la dânsul şi cu osârdie lucrând, neprimind nimic, s-a întors la mânăstire. Al treilea an împlinindu-se, şi lucrarea cea obişnuită săvârşind, bătrânul s-a dus neluând nimic. Dumnezeu însă a certat casa aceluia, care, aducând plata, îl căuta la mânăstire pe sfânt. Şi abia găsindu-l a căzut la picioarele lui, dându-i plata. Iar el zicea: mie Domnul mi-a dat. Iar acela i-a dat voie să le dea preotului la biserică.

2. Avva Pior mânca umblând. Şi întrebându-l cineva de ce mănâncă aşa, i-a răspuns: nu voiesc să am mâncarea ca pe un lucru, ci ca pe sub lucru. Iar către altul care tot despre aceasta l-a întrebat, i-a zis: voiesc ca nici când mănânc să nu simtă sufletul dulceața trupească.

3. S-a făcut odată sobor în Schit pentru un frate care a greşit. Şi părinții grăiau, iar avva Pior tăcea. Mai pe urmă, sculându-se, a ieşit. Şi luând un sac, l-a umplut cu nisip şi îl purta pe umărul lui. Şi punând într-o traistă puțin nisip, o purta pe piept. Întrebat fiind de părinți ce înseamnă aceasta, a zis: acest sac care are nisipul cel mult, sunt greşelile mele – căci multe sunt – şi le-am lăsat dinapoia mea ca să nu simt durere pentru ele şi să plâng. Iar acestea mici sunt ale fratelui meu, înaintea mea şi cu acestea mă îndeletnicesc, judecându-l pe el. Dar nu trebuie să fac aşa, ci mai vârtos pe ale mele să le aduc dinaintea mea şi să port grijă de ele şi să mă rog lui Dumnezeu ca să mi le ierte. Şi auzind părinții, au zis: cu adevărat aceasta este calea mântuirii.

– PENTRU AVVA PITIRION –

Avva Pitirion, ucenicul lui avva Antonie, zicea: cel ce voieşte să izgonească dracii, să-şi robească mai înainte patimile că orice fel de patimi va birui cineva, şi pe dracul acesta îl izgoneşte. Urmează mâniei, zice dracul; dacă pe mânie o vei birui, s-a izgonit dracul acesteia. Asemenea şi pentru fiecare patimă.

– PENTRU AVVA PISTAMON –

A întrebat un frate pe avva Pistamon, zicând: ce voi face, că mă supăr când vând rucodelia mea? Şi răspunzând bătrânul, a zis: şi avva Sisoe şi ceilalți îşi vindeau rucodelia lor. Aceasta nu este vătămare, ci când vinzi, spune o dată prețul vasului. Deci, de vrei puțin să laşi din preț, în stăpânirea ta este. Aşa vei afla odihnă. Iarăşi i-a zis fratele: dacă sunt încercat de ceva, voieşti să port grijă de rucodelie? Şi răspunzând bătrânul, i-a zis: orice se va întâmpla nu-ți lăsa rucodelia. Cât poți fă, numai nu cu tulburare.

– PENTRU AVVA PETRU PIONITUL –

1. Se spunea despre avva Petru pionitul de la chilii, că nu bea vin. După ce a îmbătrânit, îi făceau frații puțin vin amestecat cu apă şi îl rugau să primească. Şi zicea: credeți-mă, ca pe un lucru dulce îl primesc; şi s-a aplecat să bea vinul cel amestecat cu apă.

2. Un frate i-a zis lui avva Petru, ucenicul avvei Lot: când sunt în chilia mea, în pace e sufletul meu. Iar de va veni vreun frate la mine şi cuvintele celor din afară îmi va spune, se tulbură sufletul meu. Iar avva Lot zicea: cheia ta deschide uşa mea. Zis-a fratele, bătrânului: ce este cuvântul acesta? Zis-a bătrânul: dacă va veni cineva la tine, îi zici lui: cum te afli, frate? De unde ai venit? Cum sunt fraţii? Te-au primit sau nu? Şi atunci deschizi uşa fratelui şi auzi cele ce nu voieşti. Şi i-a zis: aşa este. Ce va face omul, de va veni la dânsul vreun frate? Răspuns-a bătrânul: plânsul cu adevărat învăţătură este, iar unde nu este plâns, nu este cu putinţă a se păzi. Zis-a fratele: când sunt în chilie, plânsul este cu mine, iar de va veni cineva la mine, sau voi ieşi din chilie, nu-l am. Zis-a bătrânul: încă nu ţi s-a supus, ci spre folos îţi este. Căci scris e în lege; că atunci când vei dobândi vreun rob evreu, şase ani sluji-te-va, iar în al şaptelea an îl vei trimite pe el slobod. Iar de-i vei da femeie şi va naşte copii în casa ta şi nu va voi să fugă, pentru muiere şi copii, îl vei aduce la uşa casei şi vei găuri urechea lui cu acul şi-ţi va fi rob în veac (Ieşire XXI. 2, 5. 6). Zis-a fratele: ce este cuvântul acesta? Răspuns-a bătrânul: de se va osteni omul după putere la vreun lucru, în orice ceas îl va căuta spre trebuinţa sa, îl va găsi. I-a zis lui fratele: rogu-te, spune-mi cuvântul acesta! Zis-a bătrânul: nici copil, adică fiul cel neadevărat nu rămâne împreună cu cineva robind, ci cel ce se naşte fiu, nu-şi lasă tatăl.

3. Spuneau părinţii despre avva Petru şi avva Epimah că erau uniţi în Rait. Deci, mâncând în biserică, i-au silit pe ei să vină la masa bătrânilor. Şi cu multă osteneală s-a dus avva Petru singur. Şi dacă s-a sculat, i-a zis lui avva Epimah: cum ai îndrăznit să te duci la masa bătrânilor? Iar el a răspuns: de aş fi şezut cu voi, fraţii ar fi vrut ca pe un bătrân să mă îndemne să blagoslovesc întâi şi ca un mai mare al vostru aş fi fost. Iar acum mergând aproape de părinţi, mai mic decât toţi eram şi mai smerit cu cugetul.

4. A zis avva Petru: nu se cade să ne înălţăm când Domnul va face ceva prin noi, ci mai vârtos să mulţumim că ne-am învrednicit să fim chemaţi de Dânsul. Iar aceasta la toată fapta bună este de folos să socotim.

- Pentru avva Pafnutie -

1. A zis avva Pafnutie: călătorind pe o cale, mi s-a întâmplat de am rătăcit din pricina negurii şi m-am aflat aproape de sat. Şi am văzut pe unii că se împreunau fără ruşine. Aşa am stat, rugându-mă pentru păcatele mele. Şi iată, îngerul a venit, având sabie şi mi-a zis: Pafnutie, toţi cei ce judecă pe fraţii lor, de această sabie vor pieri; iar tu pentru că nu ai judecat, ci te-ai smerit înaintea lui Dumnezeu, ca şi cum tu ai făcut păcatul, pentru aceasta numele tău s-a scris în Cartea celor vii.

2. Se spunea despre avva Pafnutie că degrabă nu bea vin. Dar călătorind odată s-a aflat într-o ceată de tâlhari şi i-a găsit pe ei bând vin. Deci îl cunoştea pe el mai marele tâlharilor şi îl ştia că nu bea vin. Văzându-l tare ostenit, a umplut un pahar cu vin şi luând sabia în mână, i-a zis bătrânului: de nu vei bea, te omor. Şi cunoscând bătrânul că porunca lui Dumnezeu va să facă şi vrând să-l câştige, a luat şi a băut. Iar mai marele tâlharilor şi-a cerut iertare de la el, zicând: iartă-mă, avvo, că te-am necăjit! Şi a zis bătrânul: cred lui Dumnezeu, că pentru paharul acesta va face cu tine milă şi în veacul de acum şi în cel viitor. Zis-a mai marele tâlharilor: cred lui Dumnezeu că de acum nu voi mai face rău nimănui. Şi a câştigat bătrânul toată ceata, lăsându-şi voia sa lui Dumnezeu.

3. A zis avva Pimen că zicea avva Pafnutie: în toate zilele vieţii bătrânilor, de două ori pe lună mă duceam la dânşii, având până la dânşii depărtare ca douăsprezece mile şi tot cugetul îl spuneam lor şi nimic altceva nu-mi ziceau, decât aceasta: în orice loc vei merge, nu te număra pe tine şi vei fi odihnindu-te.

4. Era un frate la Schit cu avva Pafnutie şi era luptat spre curvie şi zicea: de voi lua zece muieri, nu-mi împlinesc pofta mea. Iar bătrânul îl mângâia zicând: nu, fiule, războiul este al dracilor. Şi n-a ascultat fratele, ci s-a dus în Egipt şi şi-a luat muiere. Iar după o vreme s-a întâmplat de s-a suit bătrânul în Egipt şi s-a întâlnit cu el, care ducea o coşniţă cu scoici. Iar bătrânul nu l-a cunoscut, dar el i-a zis lui: eu sunt cutare, ucenicul tău! Şi văzându-l bătrânul în necinstea aceea, a plâns şi i-a zis: cum ai lăsat cinstea aceea şi ai venit în necinstea aceasta? Însă luat-ai cele zece muieri? Şi suspinând a zis: cu adevărat, una am luat şi mă chinuiesc cum să o satur de pâine. I-a zis lui bătrânul: vino iarăşi cu noi! Şi a

întrebat: este pocăință, avvo? Este, i-a răspuns bătrânul. Așa, lăsând toate, a mers după dânsul și intrând în Schit, din cercare s-a făcut călugăr iscusit.

5. Unui frate ce şedea în pustia Tebaidei, i-a venit cuget, zicând: ce şezi fără de roadă? Scoală-te, du-te la chinovie şi acolo vei face roade! Şi sculându-se, a venit la avva Pafnutie şi i-a vestit lui cugetul. Şi i-a zis lui bătrânul: du-te, şezi în chilia ta şi fă o rugăciune dimineața, una seara şi una noaptea; şi când ți-e foame, mănâncă şi când ți-e sete, bea şi când îți este somn, dormi şi rămâi în pământ pustiu şi nu te apleca la cuget. A venit încă şi la avva Ioan de i-a vestit graiurile lui avva Pafnutie. Şi a zis avva Ioan: nu face nicidecum rugăciuni ci numai şezi în chilia ta. Şi sculându-se, a venit la avva Arsenie şi i-a vestit lui toate. Atunci i-a zis lui bătrânul: ține precum părinții ți-au zis, că mai mult decât acestea nu am ce să-ți zic. Şi încredințându-se, s-a dus.

- Pentru avva Pavel -

Povestea unul din părinți despre avva Pavel, că era din părțile cele de jos ale Egiptului, dar locuia în Tebaida și că acesta prindea cu mâinile sale cherăști (șerpi veninoși), scorpii și șerpi și îi rupea în două. Și i-au făcut lui frații metanie zicând: spune-ne nouă, ce lucrare ai făcut de ai primit darul acesta? Iar el a zis: iertați-mă, părinților, de va câştiga cineva curățenie, toate i se supun lui, ca și lui Adam, când era în rai, mai înainte de a călca porunca.

- Pentru avva Pavel meșterul -

1. Avva Pavel meşterul şi Timotei, fratele lui, şedeau în Schit şi de multe ori se făcea între dânşii prigonire. Zis-a avva Pavel: până când vom petrece aşa? Şi i-a zis lui avva Timotei: te rog, când voi veni asupra ta, rabdă-mă, şi când vei veni şi tu asupra mea, te voi răbda şi eu! Şi făcând aşa, s-au odihnit în celelalte zile ale vieții lor.

2. Acelaşi avva Pavel şi Timotei erau meşteri în Schit şi erau supăraţi de fraţi. Şi a zis Timotei către fratele său: ce ne trebuie meşteşugul acesta? Iată, nu ne lasă să ne liniştim toată ziua. Şi răspunzând, avva Pavel, a zis: destul ne este nouă liniştea nopţii, de va fi trează mintea noastră.

- Pentru avva Pavel cel Mare -

1. Zis-a avva Pavel cel mare, galateanul: un călugăr ce are trebuinţele sale în chilia sa, fie şi puţine, şi poartă grijă de dânsele, se batjocoreşte de draci. Că şi eu am pătimit aceasta.

2. Zis-a avva Pavel: în noroi sunt cufundat până în grumaz şi plâng înaintea lui Dumnezeu, zicând: miluieşte-mă!

3. Spuneau părinţii despre avva Pavel că a făcut Postul Mare cu puţină linte, cu un ulcior de apă şi cu o coşniţă, împletind-o şi stând închis până la praznic.

- Pentru avva Pavel cel Simplu -

1. Fericitul avva Pavel cel Simplu, ucenicul sfântului Antonie, a povestit părinţilor un lucru ca acesta: odată mergând la o mânăstire pentru cercetarea şi folosul fraţilor, după vorba cea obişnuită între dânşii, au intrat în biserică să săvârşească sfânta slujbă, iar fericitul Pavel lua seama la fiecare din cei ce intrau în biserică, să vadă cu ce fel de suflet intră la slujbă, că avea şi acest dar dat lui de Dumnezeu, ca să vadă pe fiecare cum este la suflet, precum vedem noi obrajii unii altora. Şi intrând toţi cu faţa luminată şi cu obraz vesel şi văzând pe îngerul fiecăruia bucurându-se de dânsul, pe unul l-a văzut negru şi întunecat la tot trupul şi draci ţinându-l de amândouă părţile şi trăgându-l spre sine şi căpăstrul în nasul lui punând şi pe sfântul lui înger departe mergând după dânsul, posomorât şi trist. Iar Pavel lăcrimând şi bătându-şi cu mâna pieptul, şedea înaintea bisericii, plângând foarte pe cel ce i s-a arătat lui aşa. Iar cei ce au văzut lucrul cel de mirare al bătrânului şi schimbarea lui cea grabnică care l-a pornit spre lacrimi şi plâns, îl întrebau, rugându-se, să le spună pentru ce plânge, socotind nu cumva deznădăjduindu-se de tot face aceasta. Îl rugau să

intre şi la slujbă cu dânşii. Dar Pavel scuturându-se de dânşii şi lepădându-se de aceasta, şedea afară tăcând şi tânguind mult pe cel ce aşa i se arătase lui. După puţin timp, isprăvindu-se slujba şi toţi ieşind afară, iarăşi lua aminte Pavel la fiecare, ştiind cum au intrat şi vrând să cunoască cum ies. Deci, vede pe bătrânul acela care avea mai înainte tot trupul negru şi întunecat, că iese din biserică luminat la faţă, alb la trup, şi pe draci departe mult, mergând după dânsul şi pe înger aproape de el, urmându-l şi bucurându-se de dânsul foarte. Iar Pavel, sărind de bucurie, striga, binecuvântând pe Dumnezeu şi zicând: o, nespusă iubire de oameni a lui Dumnezeu! O, îndurările Lui cele dumnezeieşti şi bunătatea Lui cea peste măsură! Apoi alergând şi suindu-se pe o piatră înaltă, zicea: veniţi şi vedeţi lucrurile lui Dumnezeu (Psalm. 45, 8), cât sunt de înfricoşate (Psalm. 65, 2) şi de toată spâimântarea vrednice! Veniţi şi vedeţi pe Cel ce voieşte ca toţi oamenii să se mântuiască şi la cunoştinţa adevărului să vină (I Tim. 11. 4)! Veniţi să ne închinăm şi să cădem la El (Psalm. 94, 6) şi să zicem: Tu singur poţi să ridici păcatele! Deci alergau toţi cu sârguinţă, vrând să audă cele ce se zic. Şi după ce s-au adunat toţi, a povestit Pavel cele ce văzuse dânsul mai înainte de intrare în biserică şi după aceasta iarăşi. Şi îl ruga pe bărbatul acela să spună pricina pentru care i-a dăruit Dumnezeu lui de năprasnă atâta schimbare. Iar omul, vădit fiind de Pavel, înaintea tuturor a povestit fără sfială cele despre sine, zicând: eu sunt om păcătos şi de multă vreme vieţuiam în curvie până acum. Iar acum, intrând în sfânta Biserică a lui Dumnezeu, am auzit pe sfântul prooroc Isaia citindu-se, sau mai bine zis, pe Dumnezeu grăind printr-însul: spălaţi-vă şi vă curăţiţi, scoateţi vicleşugurile din inimile voastre înaintea ochilor Mei, învăţaţi-vă a face bine şi de vor fi păcatele voastre ca tăciunele, ca zăpada le voi albi! Şi de veţi voi şi Mă veţi asculta, bunătăţile pământului veţi mânca (Isaia I, 16–20)! Iar eu curvarul, de cuvântul proorocului umilindu-mă la suflet şi suspinând în sufletul meu, am zis către Dumnezeu: Tu, Dumnezeule, care ai venit în lume să mântuieşti pe cei păcătoşi (I Tim, 15), Cel ce acum prin proorocul Tău ai făgăduit acestea cu lucrul împlineşte-le şi la mine păcătosul şi nevrednicul; că iată de acum îţi dau cuvântul şi mă făgăduiesc şi din inimă mă mărturisesc Ţie, că nu voi mai face acest fel de rău şi mă leapăd de toate fărădelegile şi îţi voi sluji de acum cu curată ştiinţă. De astăzi, o, Stăpâne, şi din ceasul acesta, primeşte-mă pe mine cel ce mă pocăiesc şi cad înaintea Ta şi mă depărtez de acum înainte de tot păcatul! Cu aceste făgăduinţe, am ieşit din biserică hotărând în sufletul meu să nu mai fac nici un rău înaintea ochilor lui Dumnezeu. Şi auzind toţi, strigau cu un glas către Dumnezeu: cât s-au mărit lucrurile Tale, Doamne, toate întru înţelepciune le-ai făcut! (Psalm. 103, 25) Cunoscând dar, o, creştinilor, din dumnezeieştile Scripturi şi din sfintele descoperiri, câtă bunătate are Dumnezeu către cei ce curat năzuiesc la Dânsul şi prin pocăinţă greşelile lor cele mai dinainte le îndepărtează şi care dă iarăşi bunătăţile cele făgăduite,

nepedepsind pentru păcatele cele mai dinainte, să nu ne deznădăjduim de moştenirea noastră. Că precum prin Isaia proorocul s-a făgăduit să spele pe cei noroiţi în păcate şi ca lâna şi ca zăpada să-i albească şi de bunătățile Ierusalimului celui ceresc să-i învrednicească, aşa iarăşi prin sfântul prooroc Iezechil, cu jurământ ne încredințează că nu ne va pierde pe noi. Căci zice: viu sunt Eu, Domnul, că nu voiesc moartea păcătosului, ci să întoarcă şi să fie viu (Iezechil 18, 23–32).

– Pentru avva Petru cel de la Dia –

Petru, preot al celor de la Dia, dacă vreodată se ruga cu vreunii, fiindcă pentru preoţie era silit să stea înainte cu smerită cugetare, se punea pe sineşi mai pe urmă, mărturisindu-se, precum este scris, la viața lui avva Antonie. Aceasta o făcea nemâhnind pe nimeni.

XVII. ÎNCEPUTUL SLOVEI R

– Pentru avva Râmleanul –

1. A venit odată un călugăr râmlean (roman), care fusese dregător al palatului şi a locuit în Schit aproape de biserică. Avea încă un rob, care îi slujea. Văzând deci preotul slăbiciunea lui şi înştiințându-se din ce fel de odihnă este, orice iconomisea Dumnezeu că venea la biserică, îi trimetea lui. Şi făcând douăzeci şi cinci de ani în Schit, s-a făcut mai înainte văzător şi însemnat. Auzind deci unul din egiptenii cei mari despre dânsul, a venit să-l vadă, aşteptând să afle la el vreo petrecere trupească mai multă. Şi intrând la dânsul, i s-a închinat lui şi făcând ei rugăciune, au şezut. Dar îl vedea pe el egipteanul că poartă haine moi şi harar şi piele sub el şi o pernă mică. Picioarele le avea curate şi cu sandale. Acestea văzându-le, s-a smintit, căci în locul acela nu era astfel de viață, ci mai vârtos aspră petrecere. Dar mai înainte – văzător fiind bătrânul, a înțeles că s-a smintit şi a zis slujitorului: fă-ne nouă praznic astăzi pentru avva! S-au întâmplat şi puţine verdeţuri şi le-au fiert şi la vremea cea cuviincioasă sculându-se, au mâncat. Avea încă bătrânul şi puțin vin, pentru slăbiciune şi au băut. După ce s-a făcut seară, au citit cei doisprezece psalmi şi s-au culcat. Asemenea încă şi noaptea. Deci sculându-se dimineaţa egipteanul, i-a zis lui: roagă-te pentru mine! Şi a ieşit, nefolosindu-se. După ce s-a dus puțin, vrând bătrânul să-l folosească, trimiţând, l-a chemat înapoi. Şi după ce a venit, cu

bucurie, iarăşi l-a primit. Atunci l-a întrebat, zicând: din ce ţară eşti? Şi i-a răspuns: sunt egiptean. Dar din care cetate? Iar el a zis: nu sunt cu totul eu orăşean. Şi l-a întrebat: care este lucrul tău, în satul tău? Şi a răspuns: eram pândar. Şi i-a zis: unde dormeai? Iar el i-a zis: la ţarină. Aveai aşternut sub tine? Şi a zis: da, la ţarină aveam să pun aşternut sub mine. Dar cum? Şi a zis: jos. I-a zis lui iarăşi: dar ce aveai de mâncare la ţarină? Sau ce fel de vin beai? Şi a răspuns: este mâncare şi băutură la ţarină? Dar cum trăiai, răspunde? Mâncam pâine uscată şi de găseam, puţină pastramă şi apă. Şi răspunzând bătrânul a zis: mare osteneală! Dar este şi baie în sat ca să vă scăldaţi? Nu, ci în râu când voim. Deci, după ce l-a întrebat bătrânul de toate acestea şi a aflat strâmtoarea vieţii lui celei dintâi, vrând să-l folosească, i-a povestit petrecerea sa din lume, cea mai dinainte, zicând: pe mine smeritul care mă vezi, din cetatea cea mare a Romei sunt şi mare m-am făcut în palatul împăratului. Dacă a auzit egipteanul începutul cuvântului, s-a umilit şi asculta cu deadinsul cele ce se ziceau. Şi iarăşi i-a zis: deci, am lăsat cetatea şi am venit în pustia aceasta. Şi iarăşi eu, pe care mă vezi, aveam case mari şi lucruri multe şi defăimându-le pe acestea, am venit întru această chilie mică. Iarăşi, eu pe care mă vezi, paturi aveam peste tot de aur, cu aşternuturi scumpe şi în locul lor mi-a dat Dumnezeu aşternutul acesta prost şi pielea. Hainele mele erau de mare preţ şi în locul lor port aceste haine proaste. La prânzul meu mult aur se cheltuia şi în locul aurului mi-a dat Dumnezeu aceste puţine verdeţuri şi acest mic pahar de vin. Şi erau cei ce îmi slujeau slugi multe şi în locul acelora a orânduit Dumnezeu pe bătrânul acesta ce-mi slujeşte. Iar în locul băii pun puţină apă pe picioarele mele şi sandale pentru neputinţa mea. În locul alăutelor, citesc aceşti doisprezece psalmi. Asemenea şi noaptea în locul păcatelor pe care le făceam, acum cu odihnă îmi fac această slujbă mică. Te rog dar, avvo, nu te sminti de slăbiciunea mea. Acestea auzindu-le egipteanul şi în sine venindu-şi, a zis: vai mie! Că din multă pătimire a lumii, la odihnă am venit şi cele ce nu le aveam atunci, le am acum. Iar tu din multă odihnă ai venit la pătimire şi din multă slavă şi bogăţie ai venit la smerenie şi sărăcie. Şi mult folosindu-se, s-a dus. Şi i s-a făcut lui prieten şi venea la dânsul des pentru folos, căci era bărbat cu dreaptă socoteală şi plin de bună mireasmă a Sfântului Duh.

2. Tot acesta a spus că era un bătrân având un ucenic bun şi din împuţinarea sufletului, l-a scos afară pe uşă cu cojocul lui. Iar fratele a răbdat afară şezând, şi deschizând bătrânul uşa, l-a aflat pe acesta şezând. Şi i-a făcut metanie zicând: o, părinte smerenia îndelungii tale răbdări a biruit împuţinarea sufletului meu. Vino înăuntru că de acum tu eşti bătrân şi părinte, iar eu tânăr şi ucenic!

- Pentru avva Ruf -

1. Un frate l-a întrebat pe avva Ruf: ce este liniştea? Şi care este folosul ei? Iar bătrânul i-a zis: liniştea este a sta în chilie cu frica şi cunoştinţa lui Dumnezeu, ferindu-te de pomenirea de rău şi de cugetarea înaltă. Acest fel de linişte fiind născător de toate faptele bune, păzeşte pe călugăr de săgeţile vrăjmaşului cele înfocate, nelăsându-l să se rănească de ele. Aşa, frate, pe aceasta câştig-o, aducându-ţi aminte de clipa morţii tale, căci nu ştii în ce ceas vine furul; deci dar, trezeşte-te pentru sufletul tău!

2. Zis-a avva Ruf, că cel ce şade întru ascultare de părinte duhovnicesc, mai multă plată are decât cel ce petrece singur în pustie. Şi spunea acesta, că a povestit unul din părinţi, zicând: am văzut patru cete în cer. În cea dintâi era omul care este bolnav şi mulţumeşte lui Dumnezeu. În a doua ceată era cel ce umblă după iubirea de străini şi în aceasta stă şi slujeşte. În a treia ceată era cel ce umblă după pustie şi nu vede om, şi în a patra ceată era cel ce şade în ascultare de părinte şi i se supune lui pentru Domnul. Şi purta cel pentru ascultare lanţ de aur şi pavăză şi mai multă slavă avea decât ceilalţi. Iar eu am zis celui ce mă povăţuia: cum acest mai mic, are slavă mai multă decât ceilalţi? Iar el răspunzând mi-a zis: fiindcă cel ce umblă după iubirea de străini, cu voia sa face şi cel ce este în pustie cu voia sa s-a dus, iar acesta care are ascultare, toate voile sale lăsându-şi, atârnă de Dumnezeu şi de părintele său. Pentru aceasta mai multă slavă a luat decât ceilalţi. Deci, fiilor, pentru aceasta este bună ascultarea, care pentru Domnul se face. Aţi auzit, fiilor, în parte, o puţină urmă a isprăvii acesteia! O, ascultare, mântuirea tuturor credincioşilor! O, ascultare, născătoarea tuturor faptelor bune! O, ascultare, aflătoarea Împărăţiei! O, ascultare, care deschizi cerurile şi sui pe oameni de la pământ! O, ascultare, hrănitoarea tuturor sfinţilor, din care au supt ei lapte şi prin care s-au făcut desăvârşiţi! O, ascultare, care eşti locuitoare împreună cu îngerii!

- Pentru avva Romano -

Vrând avva Romano să se săvârşească, s-au adunat la dânsul ucenicii lui, zicând: cum trebuie să ne ocârmuim? Iar bătrânul a zis: niciodată nu ştiu să fi zis vreunuia dintre voi să facă ceva cândva, dacă mai înainte nu mi-am făcut

gândul meu, ca să nu se mânie, dacă nu va face ceea ce am zis să facă. Şi aşa toată vremea noastră am locuit-o cu pace.

XVIII. ÎNCEPUTUL SLOVEI S

- Pentru avva Sisoe -

1. Unui frate făcându-i-se strâmbătate de către alt frate, a venit la avva Sisoe şi i-a zis: mi s-a făcut strâmbătate de cutare frate şi eu voi să-mi fac izbândă. Iar bătrânul îl ruga zicând: nu, fiule, ci lasă mai bine la Dumnezeu izbânda. Iar el zicea: nu voi înceta până nu voi face izbândă. Şi a zis bătrânul: să ne rugăm, frate! Şi sculându-se, a zis bătrânul: Dumnezeule, nu mai avem trebuință de Tine, ca să porți grijă pentru noi, căci noi ne facem izbânda noastră. Deci, aceasta auzind fratele, a căzut la picioarele bătrânului, zicând: nu mă mai judec cu fratele, iartă-mă, avvo!

2. Un frate l-a întrebat pe avva Sisoe, zicând: ce voi face, că de multe ori merg la biserică şi de multe ori se face pomană şi mă țin? I-a zis lui bătrânul: osteneală are lucrul. Deci l-a întrebat Avraam, ucenicul său: în călătorie fiind sâmbăta sau duminica și va bea vreun frate trei pahare nu cumva este mult? Răspuns-a bătrânul: de nu este de la satana, nu este mult.

3. Zicea ucenicul lui avva Sisoe, către dânsul: părinte, ai îmbătrânit, să mergem de acum aproape de lume. I-a zis lui bătrânul: unde nu este femeie, acolo să mergem. I-a zis lui ucenicul: unde este loc, care să nu aibă femeie, decât numai în pustie? Deci i-a zis lui bătrânul: la pustie du-mă!

4. De multe ori îi zicea ucenicul lui avva Sisoe: avvo, scoală-te, să mâncăm! Iar el zicea către dânsul: dar n-am mâncat, fiule? Iar ucenicul îi răspundea: nu, părinte. Şi zicea bătrânul: dacă nu am mâncat, adu să mâncăm.

5. Zis-a odată avva Sisoe cu îndrăzneală: îndrăzneşte, iată treizeci de ani am de când nu mă mai rog lui Dumnezeu pentru păcat. Ci aşa mă rog, zicând: Doamne,

Iisuse, apără-mă de limba mea! Şi până acum în fiecare zi cad printr-însa şi păcătuiesc.

6. Un frate i-a zis lui avva Sisoe: cum de nu mă părăsesc patimile? I-a răspuns lui bătrânul: vasele lor înlăuntru tău sunt. Dă-le lor arvună și se duc.

7. Şedea odată avva Sisoe în muntele lui avva Antonie singur. Şi zăbovind slujitorul lui să vină la dânsul, timp de zece luni nu a văzut om. Umblând prin munte, a găsit un faranit, care vâna dobitoace sălbatice. Şi i-a zis lui bătrânul: de unde vii şi câtă vreme ai aici? Iar el a zis: cu adevărat, avvo, am unsprezece luni în muntele acesta şi nu am văzut om decât pe tine. Şi auzind bătrânul aceasta, intrând în chilia lui, se bătea pe sine, zicând: iată, Sisoe, ai socotit că ai făcut ceva şi nici ca mireanul acesta n-ai făcut!

8. S-a făcut pomană în muntele lui avva Antonie şi s-a aflat acolo un vas cu vin. Şi luând unul din bătrâni un văscior şi un pahar l-a dus la avva Sisoe şi i-a dat lui şi a băut. Asemenea şi al doilea şi a primit. Apoi i-a dat lui şi al treilea şi nu l-a luat, zicând: încetează, frate, au nu ştii că este de la satana!

9. A venit cineva din fraţi la avva Sisoe în muntele lui avva Antonie. Şi vorbind ei, l-a întrebat avva Sisoe: nu am ajuns la măsurile lui avva Antonie, părinte? Şi i-a zis lui bătrânul: de aş fi avut unul din cugetele lui avva Antonie, m-aş fi făcut tot ca focul; însă ştiu un om care cu osteneală poate să poarte cugetul său.

10. A venit odată unul din tebei la avva Sisoe, vrând să se facă călugăr. Şi l-a întrebat bătrânul, dacă are pe cineva în lume. Iar el a zis: am un fiu. Şi i-a zis lui bătrânul: du-te, aruncă-l în râu şi atunci te faci călugăr! Deci, după ce s-a dus să-l arunce, a trimis bătrânul pe un frate zicându-i să-l oprească. De aceea, când l-a ridicat să-l arunce, i-a zis fratele: încetează, ce faci? Iar el i-a zis: avva mi-a zis să-l arunc. I-a zis fratele: a mai zis să nu-l arunci. Şi lăsându-l a venit la bătrânul şi s-a făcut preaiscusit călugăr pentru ascultarea lui.

11. Un frate l-a întrebat pe avva Sisoe, zicând: oare aşa alunga satana pe cei vechi? I-a răspuns lui bătrânul: acum și mai mult, căci vremea lui s-a apropiat și se tulbură.

12. A fost odată ispitit Avraam, ucenicul lui avva Sisoe de un drac. Şi a văzut bătrânul că a căzut. Dar sculându-se, şi-a întins mâinile la cer, zicând: Dumnezeule, voieşti, nu voieşti, nu Te voi lăsa de nu-l vei tămădui. Şi îndată s-a tămăduit ucenicul.

13. Un frate l-a întrebat pe avva Sisoe, zicând: mă văd pe mine că aducerea aminte a lui Dumnezeu petrece cu mine. I-a zis lui bătrânul: nu este mare lucru să fie cugetul cu Dumnezeu, ci mare este să te vezi pe tine sub toată zidirea. Că aceasta împreună cu osteneala trupească, povățuieşte la chipul smeritei cugetări.

14. Se spunea despre avva Sisoe, că atunci când era să se săvârşească, şezând părinții lângă dânsul, a strălucit fața lui ca soarele. Şi le-a zis lor: iată avva Antonie a venit! Şi după puțin, a zis: iată ceata proorocilor a venit! Şi iarăşi fața lui, mai mult a strălucit. Şi a zis: iată ceata apostolilor a venit. Şi s-a îndoit fața lui iarăşi. Şi se părea, ca şi cum el ar fi vorbit cu cineva şi s-au rugat bătrânii de el zicând: cu cine vorbeşti, părinte? Iar el a zis: iată îngerii au venit să mă ia şi mă rog să fiu lăsat să mă pocăiesc puțin. Şi i-au zis lui bătrânii: nu ai trebuință să te pocăieşti, părinte. Şi le-a zis lor bătrânul: cu adevărat, nu mă ştiu pe mine să fi pus început. Atunci au cunoscut toți că este desăvârşit. Şi iarăşi, de năprasnă s-a făcut fața lui ca soarele și s-au temut toți. El le-a zis lor: vedeți, Domnul a venit. Iar Domnul a zis: aduceți-mi pe vasul pustiului! Şi îndată şi-a dat duhul. Şi s-a făcut ca un fulger şi s-a umplut toată casa de bună mireasmă.

15. A venit avva Adelfie, episcopul Nicopolei, la avva Sisoe în muntele lui avva Antonie. Şi când vrea să iasă, mai înainte de a călători ei, i-a făcut să guste de dimineață, (că era post). Şi cum a pus masa, iată nişte frați au bătut la uşă. Şi a zis avva Sisoe ucenicului său: dă-le puțină athiră (fiertură), că sunt osteniți. I-a zis lui avva Adelfie: lasă-i acum să nu spună că avva Sisoe mănâncă de dimineață. Şi a luat aminte la dânsul bătrânul şi a zis fratelui: du-te, dă-le lor.

Iar dacă au văzut athira, au zis: nu cumva aveți oaspeți? Şi le-a zis lor fratele: avem. Deci au început a se mâhni și au zis: Dumnezeu să vă ierte pe voi, că pe bătrânul l-ați lăsat să mănânce acum. Au nu știți că multe zile are să se chinuiască? Şi i-a auzit pe ei episcopul. Atunci a făcut metanie bătrânului, zicând: iartă-mă, avvo, că un lucru omenesc am gândit, dar tu lucrul lui Dumnezeu ai făcut. Şi i-a zis avva Sisoe: dacă Dumnezeu nu îl va slăvi pe om, slava oamenilor nu este nimic.

16. Au venit alții la avva Sisoe să audă de la dânsul vreun cuvânt. Şi nimic nu le-a grăit lor, ci tot timpul zicea: iertați-mă! Dar văzându-i coşnițele i-au zis lui Avraam, ucenicul lui: ce faceți cu coşnițele acestea? Iar el a zis: încoace şi încolo le cheltuim. Şi auzind bătrânul, a zis: şi Sisoe încoace şi încolo mănâncă. Iar ei auzind, foarte s-au folosit şi s-au dus cu bucurie, zidindu-se de smerenia lui.

17. A întrebat avva Amon al Raitului pe avva Sisoe: când citesc Sfânta Scriptură, voieşte sufletul meu să alcătuiască cuvânt să am spre întrebare. I-a zis lui bătrânul: nu este trebuință, ci mai vârtos din curățenia minții câştigă-ți ție a fi fără de grijă şi a vorbi.

18. A mers odată un mirean la avva Sisoe în muntele lui avva Antonie, având cu sine și pe fiul său. Şi pe cale s-a întâmplat de a murit fiul și nu s-a tulburat, ci l-a dus cu credință la bătrânul. Şi a căzut cu fiul său, ca și când ar fi făcut metanie ca să fie blagoslovit de bătrânul şi sculându-se tatăl, a lăsat copilul la picioarele bătrânului şi a ieşit din chilie afară. Iar bătrânul socotind că metanie îi face, i-a zis lui: scoală şi ieşi afară! (Căci nu ştia că a murit). Şi îndată s-a sculat copilul şi a ieşit. Şi văzându-l tatăl lui, s-a înspăimântat şi intrând s-a închinat bătrânului şi i-a vestit lucrul. Auzind bătrânul s-a mâhnit, căci nu voia să se întâmple aceasta. Dar i-a poruncit lui ucenicul său, ca nimănui să nu spună până la sfârşitul bătrânului.

19. Trei bătrâni au venit la avva Sisoe, auzind cele despre dânsul. Şi i-a zis lui cel dintâi: părinte, cum pot să mă mântuiesc de râul cel de foc? Iar el nu i-a răspuns. I-a zis cel de al doilea: părinte, cum pot să mă mântuiesc de scrâşnirea dinților şi de viermele cel neadormit? Apoi cel de treilea: părinte, ce voi face, că

aducerea aminte a întunericului celui mai dinafară mă omoară? Şi răspunzând bătrânul, le-a zis: eu de nici una din acestea nu-mi aduc aminte, căci milostiv fiind Dumnezeu, nădăjduiesc că va face cu mine milă. Şi auzind cuvântul acesta bătrânii s-au dus mâhniţi. Dar nevrând bătrânul să-i lase să se ducă mâhniţi, întorcându-i, le-a zis: fericiţi sunteţi, fraţilor, căci v-am râvnit vouă. Că cel dintâi dintre voi a zis despre râul de foc, cel de al doilea despre tartar şi cel de al treilea despre întuneric. Deci, dacă acest fel de aducere aminte vă stăpâneşte mintea cu neputinţă este ca voi să mai greşiţi. Dar ce voi face eu, cel împietrit cu inima, nefiind slobod să ştiu, că deşi este chin pentru oameni, totuşi în tot ceasul păcătuiesc? Şi făcându-i metanie, i-au zis: precum am auzit, aşa am văzut (Ps. 47, 7).

20. Întrebat-au unii pe avva Sisoe, zicând: de va cădea vreun frate, n-are trebuinţă să se pocăiască un an? Iar el a răspuns: aspru este cuvântul. Iarăşi au întrebat: dar şase luni? Şi iarăşi a zis: mult este. Iar ei au zis: dar până la patruzeci de zile? Şi a răspuns: mult este. I-au zis atunci: deci de va cădea fratele şi va afla îndată că se face pomană, intra-va şi el acolo? Le-a zis lor bătrânul: nu, ci are trebuinţă să se pocăiască câteva zile. Căci cred lui Dumnezeu, că din tot sufletul dacă se va pocăi unul ca acesta şi în trei zile îl primeşte pe dânsul Dumnezeu.

21. Venind odată avva Sisoe la locul ce se cheamă Clisma, au mers la dânsul nişte mireni să-l vadă. Şi multe grăind ei, nu le-a răspuns lor cuvânt. La urmă unul dintr-înşii a zis: de ce-l supăraţi pe bătrân? Nu mănâncă şi pentru aceasta nu poate a grăi. A răspuns bătrânul: când am trebuinţă, mănânc.

22. A întrebat avva Iosif pe avva Sisoe, zicând: în câţi ani trebuie omul să-şi taie patimile? I-a zis lui bătrânul: anii voieşti să-i ştii? Zis-a avva Iosif: da! Deci a zis bătrânul: în orice ceas vine patima, îndată tai-o.

23. Un frate l-a întrebat pe avva Sisoe cel al Pietrei, despre petrecere. Şi i-a zis lui bătrânul: a zis Daniil: pâinea doririlor nu am mâncat (Daniil 10, 3.).

24. Se spunea despre avva Sisoe, că şezând în chilie totdeauna încuia uşa.

25. Au venit odată nişte arieni la avva Sisoe, în muntele lui avva Antonie şi au început a-i cleveti pe dreptmăritori. Iar bătrânul nu le-a răspuns nimic. Şi chemându-şi ucenicul i-a zis: Avraame, adu-mi cartea Sfântului Atanasie şi citește. Și tăcând ei, s-a aflat eresul lor. Și i-a slobozit cu pace.

26. A venit odată avva Ammun de la Rait la Clisma să se întâlnească cu avva Sisoe. Şi văzându-l necăjit, căci a lăsat pustia, i-a zis: ce te necăjeşti, avvo, căci ce mai puteai să faci de acum în pustie, după ce ai îmbătrânit aşa? Iar bătrânul s-a uitat la dânsul cu asprime, zicând: ce-mi spui, Ammune, dar nu-mi era destulă numai slobozenia gândului meu în pustie?

27. Şedea odată avva Sisoe în chilia sa. Şi bătând în uşă ucenicul lui, a strigat la dânsul bătrânul, zicând: fugi, Avraame, nu intra, că acum nu au vreme cele de aici!

28. Un frate l-a întrebat pe avva Sisoe, zicând: cum ai lăsat Schitul, fiind cu avva Or şi ai venit de ai şezut aici? Şi i-a răspuns bătrânul: când a început a se înmulți Schitul, auzind eu că a adormit avva Antonie, m-am sculat şi am venit aici în munte; şi găsind cele de aici cu linişte, am şezut puțină vreme. I-a zis lui fratele: câtă vreme ai aici? I-a răspuns bătrânul: şaptezeci și doi de ani.

29. Zis-a avva Sisoe: când va fi vreun om care poartă grijă de tine, nu trebuie tu să-i porunceşti.

30. Un frate l-a întrebat pe avva Sisoe, zicând: de vom umbla pe cale și va rătăci cel ce ne povățuieşte este trebuință să-i zicem ceva? I-a răspuns bătrânul: nu. Deci a zis fratele: dar să-l lăsăm să ne rătăcească? I-a zis bătrânul: dar ce vrei, să iei toiag să-l bați? Eu ştiu frați care umblau şi cel ce îi povățuia a rătăcit noaptea; şi erau doisprezece şi toți ştiau că se rătăcesc. Şi s-au luptat fiecare să

nu spună. Iar după ce s-a făcut ziuă, pricepând cel ce-i conducea că a rătăcit din cale, le-a zis: iertați-mă, am rătăcit! Şi au zis toți: şi noi ştiam, dar am tăcut. Iar el auzind, s-a minunat zicând că până la moarte se stăpânesc frații să nu grăiască şi L-a slăvit pe Dumnezeu. Iar lungimea căii din care s-au rătăcit, era de douăsprezece mile.

31. Au venit odată saracinii şi i-au dezbrăcat pe bătrân şi pe fratele lui. Şi ieşind ei în pustie ca să găsească ceva de mâncare, a găsit bătrânul baligi de cămilă şi scormonind au găsit în ele grăunțe de orz. Mânca deci un grăunte, iar unul îl punea în mâna lui şi venind fratele l-a găsit pe el mâncând şi i-a zis: aceasta este dragostea, să găseşti mâncare şi singur să mănânci şi să nu mă chemi şi pe mine? Şi i-a zis avva Sisoe: nu ți-am făcut strâmbătate, frate; iată, partea ta în mâna mea am păstrat-o!

32. Se spunea despre avva Sisoe tebeul că a rămas la Calamona Arsenoitului şi un alt bătrân era bolnav la cealaltă lavră. Şi dacă a auzit s-a mâhnit. Dar fiindcă două zile postea şi era ziua în care nu mânca, când a auzit, şi-a zis: ce voi face? De mă voi duce, nu cumva mă vor sili frații să mănânc iar de voi rămâne până mâine, nu cumva se va săvârşi? Însă aceasta voi face: mă duc şi nu mănânc. Şi aşa s-a dus postind, plinind porunca lui Dumnezeu, iar petrecerea lui cea pentru Dumnezeu nu a stricat-o.

33. Povestit-a unul din părinți despre avva Sisoe calamoteanul, că vrând odată să-şi biruiască somnul, s-a spânzurat pe sine de prăpastia Pietrii. Şi venind îngerul l-a dezlegat şi i-a poruncit să nu mai facă aşa, nici pe alții să nu-i învețe acest lucru.

34. Întrebat-a unul din părinți pe avva Sisoe, zicând: de voi şedea în pustie şi va veni vreun barbar vrând să mă omoare şi de voi putea asupra lui, omorî-l-voi pe el? Şi a zis bătrânul: nu, ci lasă-l la Dumnezeu, căci orice fel de ispită va veni omului, omul să zică: pentru păcatele mele s-a întâmplat aceasta. Iar dacă vreun lucru bun se va întâmpla, să zică: din mila lui Dumnezeu este.

35. Un frate l-a întrebat pe avva Sisoe tebeul, zicând: spune-mi vreun cuvânt. Şi i-a răspuns: ce pot să-ți spun? Căci din Testamentul cel Nou citesc şi la cel Vechi mă întorc.

36. Tot acest frate l-a întrebat pe avva Sisoe, cel al Pietrii, cuvântul cel care l-a zis avva Sisoe tebeul. Şi i-a zis bătrânul: eu în păcat mă culc şi în păcat mă scol.

37. Se spune despre avva Sisoe tebeul, că după ce ieşea de la biserică, îndată se repezea la chilia sa, păşind iute şi asemănându-se cu unul care fugea. Iar unii din cei ce-l vedeau că făcea aceasta, ziceau: drac are. Dar el făcând lucrul lui Dumnezeu, nu lua aminte la cei ce vorbeau despre el.

38. Un frate l-a întrebat pe avva Sisoe, zicând: ce voi face, avvo, că am căzut? I-a răspuns lui bătrânul: scoală-te iarăşi. Zis-a fratele: m-am sculat şi iarăşi am căzut. Şi a zis bătrânul: scoală-te iarăşi şi iarăşi. Deci a zis fratele: până când? Zis-a bătrânul: până ce vei fi apucat sau în bine, sau în cădere, căci cu ce se află omul, cu aceea se şi duce din lumea aceasta.

39. Un frate l-a întrebat pe un bătrân, zicând: ce voi face, căci mă necăjesc pentru rucodelie, iubind împletitura, dar nu pot să o lucrez. Zis-a bătrânul: avva Sisoe zicea că nu trebuie să lucrăm lucrul care ne odihneşte.

40. Zis-a avva Sisoe: caută-L pe Domnul şi nu căuta unde locuieşte.

41. Zis-a iarăşi: ruşinea şi netemerea, de multe ori aduce păcatul.

42. Un frate l-a întrebat pe avva Sisoe, zicând: ce voi face? Şi acesta i-a răspuns: lucrul pe care îl cauți, este tăcerea multă şi smerenia. Căci scris este: fericiți cei ce rămân întru aceasta; aşa poți să stai.

43. Zis-a avva Sisoe: fă-te defăimat şi voia ta o leapădă şi te fă fără grijă şi vei avea odihnă.

44. Un frate l-a întrebat pe avva Sisoe, zicând: ce voi face pentru patimi? Şi i-a răspuns bătrânul: fiecare din noi se ispiteşte de pofta sa (Iacob I, 14).

45. Un frate l-a întrebat pe avva Sisoe, zicând: spune-mi vreun cuvânt. Iar el i-a zis: de ce mă sileşti să vorbesc în zadar? Iată, ce vezi, fă.

46. S-a dus odată avva Avraam, ucenicul lui avva Sisoe la ascultare şi câteva zile nu voia să-i slujească altcineva, zicând: oare voi lăsa alt om să-şi facă obicei cu mine, în afară de fratele meu? Şi nu a primit pe nimeni până ce nu a venit ucenicul lui, suferind osteneală.

47. Se spunea despre avva Sisoe, că şezând el, a strigat un glas: o, ticăloşie! Şi a zis lui ucenicul său: ce ai, părinte? I-a zis lui bătrânul: caut un om să vorbesc şi nu găsesc.

48. A ieşit odată avva Sisoe din muntele lui avva Antonie, la muntele cel mai din afară al Tebaidei, locuind acolo. Şi erau acolo meletieni, care locuiau în Calamona Arsenoitului. Unii, auzind că a ieşit la muntele cel mai dinafară, au dorit să-l vadă, dar ziceau: ce vom face, că în munte sunt meletieni? Şi ştim că bătrânul nu se tulbură de dânşii. Dar noi nu cumva vrând să ne întâlnim cu bătrânul, vom cădea în ispita ereticilor? Şi pentru ca să nu se întâlnească cu ereticii, nu s-au dus să-l vadă pe bătrân.

49. Se spunea despre avva Sisoe că s-a bolnăvit. Şi şezând bătrânii lângă dânsul, a grăit unora. Iar ei l-au întrebat: ce vezi, avvo? Şi le-a zis: văd pe unii că vin la mine şi-i rog să mă lase puţin să mă pocăiesc. I-a zis lui unul din bătrâni: şi de te vor lăsa, de acum poţi să te foloseşti spre pocăinţă? I-a zis lui bătrânul: deşi nu pot face, dar suspin în sufletul meu puţin şi îmi este de ajuns.

50. Se spunea despre avva Sisoe că atunci când a venit la Clisma, s-a îmbolnăvit. Şi şezând el cu ucenicul lui în chilie, bătaie s-a făcut în uşă. Înțelegând bătrânul, a zis lui Avraam, ucenicului său: zi-i celui ce a bătut în uşă: eu Sisoe în munte, eu Sisoe pe harar (aşternut). Iar el auzind, s-a făcut nevăzut.

51. A zis avva Sisoe tebeul, ucenicului său: spune-mi ce vezi la mine şi eu îți voi spune ce văd la tine. I-a zis lui ucenicul: tu eşti bun la minte, dar aspru puțin. I-a zis bătrânul: tu eşti bun, dar molatic la minte.

52. Se spunea despre avva Sisoe tebeul, că nu mănâncă pâine. Şi la praznicul Paştilor, i-au făcut lui metanie frații ca să mănânce cu ei şi răspunzând, le-a zis: una am să fac: sau pâine am să mănânc, sau câte bucate ați făcut. Iar ei i-au zis: numai pâine să mănânci. Iar el a făcut aşa.

- Pentru avva Silvan -

1. A venit odată avva Siluan şi Zaharia, ucenicul lui, la o mânăstire; şi i-au făcut pe ei de au gustat puțin mai înainte de a călători. Apoi ieşind ei, a găsit ucenicul lui apă pe cale şi dorea să bea. Şi i-a zis lui bătrânul: Zahario, post este astăzi. Iar el a zis: dar n-am mâncat, părinte?! Zis-a bătrânul: ceea ce am mâncat, era al dragostei; dar noi postul nostru să-l ținem, fiule!

2. Tot acesta şezând odată cu frații, s-a făcut întru uimire şi a căzut cu fața la pământ. Şi după puțin sculându-se, plângea. L-au rugat frații, zicând: ce ai, părinte? Iar el tăcea şi plângea. Şi silindu-l să le spună a zis: eu la judecată am văzut pe mulți din neamul nostru, că mergeau la muncă şi pe mulți dintre mireni că mergeau întru Împărăție. Şi plângea bătrânul şi nu voia să iasă din chilie. Iar de era silit să iasă din chilie, îşi acoperea cu culionul fața, zicând: nu voiesc să văd lumina aceasta vremelnică şi care nu are nici un folos!

3. Altădată a intrat Zaharia, ucenicul lui şi l-a aflat întru uimire şi mâinile lui la cer întinse şi închizând uşa, a ieşit. Venind pe la ceasul al şaselea şi al nouălea, l-a aflat pe el în acelaşi chip. Iar pe la ceasul al zecelea a bătut în uşă. Intrând, l-a aflat liniştindu-se. Şi i-a zis lui: ce îți este astăzi, părinte? Iar el a zis: m-am bolnăvit, fiule. Atunci ucenicul, apucându-i picioarele i-a zis: nu te voi lăsa, de nu-mi vei spune ce-ai văzut? Şi i-a zis bătrânul: răpit am fost la cer, și am văzut slava lui Dumnezeu şi acolo am stat până acum iar acum am venit.

4. Şezând odată avva Siluan în muntele Sinai, s-a dus Zaharia, ucenicul lui, la o ascultare şi i-a zis bătrânului: sloboade apa şi udă grădina. Iar el ieşind, şi-a acoperit fața cu culionul şi numai picioarele i se vedeau. Deci a venit un frate la dânsul în acel ceas şi văzându-l pe el de departe, a înțeles ce a făcut. Intrând fratele la dânsul, i-a zis: spune-mi, avvo, pentru ce ți-ai acoperit fața cu culionul şi aşa udai grădina? Iar bătrânul i-a răspuns: fiule, ca să nu vadă ochii mei pomii și să se smulgă mintea mea de la lucrarea ei prin dânșii.

5. A venit un frate la avva Siluan în muntele Sinai şi văzându-i pe frați lucrând, i-a zis bătrânului: nu lucrați mâncarea cea pieritoare (Ioan 6, 27), că Maria partea cea bună și-a ales (Luca 10, 42). Zis-a bătrânul ucenicului său: Zahario, dă fratelui o carte şi pune-l într-o chilie care nu are nimic. Când a sosit ceasul al nouălea, fratele lua seama la uşă, dacă vor trimite să-l cheme ca să mănânce. Iar după ce nu l-a chemat nimeni, sculându-se a venit bătrânul și i-a zis: nu au mâncat frații astăzi, avvo? I-a răspuns lui bătrânul: da, au mâncat. Şi fratele a zis: pentru ce nu m-ați chemat? I-a zis lui bătrânul: fiindcă tu om duhovnicesc eşti şi nu ai trebuință de mâncarea aceasta. Iar noi trupeşti fiind voim să mâncăm şi pentru aceasta lucrăm. Tu partea cea bună ți-ai ales (Luca 10, 42), citind toată ziua şi nevrând să mănânci mâncare trupească. Şi dacă a auzit acestea, fratele a făcut metanie, zicând: iartă-mă avvo! I-a zis lui bătrânul: negreşit, trebuință are şi Maria de Marta, căci prin Marta se laudă şi Maria.

6. Au întrebat odată unii pe avva Siluan, zicând: ce fel de viețuire ai făcut, părinte, de ai dobândit înțelepciunea aceasta? Şi i-a răspuns: niciodată n-am lăsat în inima mea vreun cuget care întărâtă pe Dumnezeu.

7. Se spunea despre avva Siluan, că a şezut în chilie pe ascuns, având puţin năut, şi până a mâncat numai pe acela a făcut lucru de o sută de site. Şi a venit un om din Egipt, având un măgar încărcat cu pâini şi bătând la chilia lui, le-a pus. Deci, luând bătrânul sitele, a încărcat măgarul şi l-a slobozit.

8. Se spunea despre avva Siluan, că a ieşit Zaharia, ucenicul lui, fără dânsul; şi luând pe fraţi, a mutat gardul grădinii şi mai mare l-a făcut. Aflând bătrânul, şi-a luat cojocelul său şi a ieşit, zicând fraţilor: rugaţi-vă pentru mine! Iar ei văzându-l au căzut la picioarele lui, şi au zis: spune-ne, părinte, ce este, ce ai? Iar el a zis către dânşii: nu intru înăuntru, nici se pogoară cojocelul de pe mine, până ce nu veţi aduce gardul la locul lui cel dintâi. Iar ei au întors gardul şi l-au făcut aşa cum a fost. Abia aşa bătrânul s-a întors la chilia sa.

9. Zis-a avva Siluan: eu sunt rob şi stăpânul mi-a zis: lucrează lucrul meu şi eu te hrănesc! Dar de unde iau, nu căuta: ori am, ori fur, ori mă împrumut, tu nu căuta. Lucrează numai şi te hrănesc. Deci, eu de lucrez, din plata mea mănânc; iar de nu lucrez, milostenie mănânc.

10. A zis iarăşi: vai omului aceluia, care are numele mai mare decât fapta!

11. A întrebat avva Moise pe avva Siluan, zicând: poate omul în fiecare zi să pună început? Şi i-a răspuns bătrânul: de este lucrător, poate şi în fiecare zi şi în fiecare ceas să pună început bun.

12. A spus cineva din părinţi că s-a întâlnit odată oarecine cu avva Siluan şi văzându-i obrazul şi trupul strălucind ca al unui înger, a căzut cu faţa la pământ. Spunea, de asemenea, că şi alţii au avut acest dar.

DIN EVERGHETINOS

13. Un frate l-a întrebat pe avva Siluan, zicând: ce voi face, avvo, cum voi câştiga umilinţă? Că sunt foarte ispitit de trândăvire, de somn şi de dormitare. Şi când mă scol din somn, mă lupt foarte la cântarea psalmilor şi nu pot birui

dormitarea, nici psalmi nu zic fără de glas. Şi i-a răspuns lui bătrânul: fiule, a zice tu psalmii cu glas, întâi este mândrie, căci ți se pare că tu cânți, iar fratele tău nu cântă. Al doilea, îți împietreşte inima şi nu te lasă să te umileşti. Deci, de voieşti umilința, lasă cântarea. Şi când stai făcându-ți rugăciunile tale, să caute mintea ta puterea stihului şi să socoteşti că stai înaintea lui Dumnezeu, a Celui ce încearcă inimile şi rărunchii (Psalm 7, 10). Iar când te scoli din somn, mai înainte de toate slăvească gura ta pe Dumnezeu; apoi citeşte Crezul şi Tatăl nostru. După aceea, începe-ți canonul tău, încet, suspinând și aducându-ți aminte de păcatele tale şi de chinul în care va să te munceşti. Zis-a fratele: eu, avvo, de când m-am călugărit, slujba canonului şi ceasurile, după rânduiala celor 8 glasuri le cânt. A răspuns bătrânul: pentru aceasta umilința şi plânsul fug de la tine. Pune în minte pe părinții cei mari, cum ei nefiind slujitori bisericeşti şi nici glasuri şi nici tropare ştiind, fără numai puțini psalmi, ca nişte luminători în lume au strălucit; precum au fost avva Pavel cel Simplu și avva Pamvo și avva Apolo și ceilalți purtători de Dumnezeu părinți, care și morți au înviat şi mari puteri au făcut şi stăpânirea cea asupra dracilor au primit-o. Nu cu cântări, tropare şi glasuri, ci cu rugăciunea cea cu inima zdrobită şi cu post, prin care şi frica lui Dumnezeu în inimă creşte necontenit şi plânsul se întăreşte, şi de tot păcatul curățeşte pe om iar mintea mai albă decât zăpada o face. Apoi cântarea, pe mulți la cele mai de jos ale pământului i-a pogorât, nu numai mireni, ci şi preoți, fiindcă i-au moştenit şi în curvie şi în alte patimi de rușine i-au prăpăstuit. Deci cântarea este a mirenilor. Pentru aceasta şi norodul se adaugă prin biserici. Pune înainte, fiule, câte cete sunt în Cer şi nu este scris despre vreuna dintre ele că cu cele opt glasuri cântă; ci o ceată cântă neîncetat: Aliluia! Alta: Sfânt, Sfânt, Sfânt, Domnul Savaot (Isaia 6, 3), alta: bine este cuvântată slava Domnului din locul şi din casa Sa (Iezechil 3, 12). Tu dar, fiule, urmează părinților, de voieşti să câştigi umilință în vremea rugăciunii, păzind mintea, pe cât poți, nerăspândită. Iubeşte smerenia lui Hristos şi oriunde mergi, nu te arăta isteț şi dascăl, ci ca un prost și ucenic; și Dumnezeu îți va da umilință!

- PENTRU AVVA SIMON -

1. A venit odată un stăpân să-l vadă pe avva Simon. Iar el auzind, şi-a luat brâul şi s-a dus la un finic să-l curețe. Acela, venind a strigat: bătrâne, unde este pustnicul? Iar el a zis: nu este aici pustnic. Și auzind s-a dus.

2. Altădată iarăși a venit alt stăpân să-l vadă pe avva Simon şi apucând înainte clericii, i-au spus: avvo, găteşte-te, că acela auzind despre tine, vine să-l

blagoslovești! Iar el a zis: da, mă gătesc. Deci, îmbrăcându-se cu un chentonion (un fel de haină) al lui și luând pâine și brânză în mâinile sale, sculându-se, a șezut, mâncând în poartă. Venind stăpânul cu parada lui și văzându-l, nu l-a băgat în seamă, zicând: acesta este pustnicul despre care am auzit? Și îndată s-au întors de acolo.

- Pentru avva Sosipatru -

L-a rugat cineva pe avva Sosipatru, zicând: dă-mi vreo poruncă, avvo și o voi păzi! Iar el i-a zis: să nu intre femeie în chilia ta, să nu citești cărți care se numesc apocrife, adică ascunse și să nu cercetezi pentru chipul lui Dumnezeu în om. Că aceasta nu este eres, ci prostie a amândorura. Căci cu neputință este a fi priceput lucrul acesta de toată zidirea.

- Pentru avva Sarmata -

1. Zis-a avva Sarmata: prefer mai bine un om care a păcătuit și știe că a păcătuit și se pocăiește, decât un om care nu a păcătuit și se crede că este drept.

2. Se spunea despre avva Sarmata, că de multe ori lua patruzeci de zile, cu sfatul lui avva Pimen și ca o nimica se împlineau zilele înaintea lui. Deci a venit avva Pimen la dânsul și i-a zis: spune-mi, ce-ai văzut, făcând atâta osteneală? Iar el a zis către dânsul: nimic mai mult. I-a zis lui avva Pimen: nu te las, de nu-mi vei spune. Și i-a răspuns: una numai am aflat, că de voi zice somnului, du-te, se duce și de-i voi zice, vino, vine.

3. Un frate l-a întrebat pe avva Sarmata, zicând: gândurile îmi zic: nu lucra ci mănâncă și bea și dormi. I-a zis lui bătrânul: când îți este foame, mănâncă; când îți este sete, bea; când îți este somn, dormi! Un alt bătrân, din întâmplare a venit la fratele și i-a spus lui fratele cele spuse de avva Sarmata. Deci, i-a zis lui bătrânul: așa ți-a zis avva Sarmata? Când îți este foame tare și îți va fi sete, încât să nu mai poți răbda, mănâncă și bea; și când vei priveghea foarte mult și dormitezi, dormi. Aceasta este ceea ce ți-a zis ție bătrânul.

4. L-a întrebat iarăşi acelaşi frate pe avva Sarmata, zicând: îmi zic gândurile, du-te afară, mergi la fraţi! Şi i-a zis bătrânul: să nu le asculţi, ci să zici: iată, te-am ascultat o dată dar acum nu mai pot să te ascult.

- Pentru avva Serapion -

1. A venit odată avva Serapion, trecând printr-un sat al Egiptului, şi a văzut o desfrânată şi i-a zis ei: gătit-ai patul? Ea a zis: da, avvo! A încheiat bătrânul: aşteaptă-mă deseară, că voi veni la tine şi am să petrec noaptea aceasta aproape de tine. Iar ea răspunzând, a zis: bine, avvo! Şi s-a gătit şi a aşternut patul şi l-a aşteptat pe bătrân cu cele de trebuinţă. Iar după ce s-a făcut seară, a venit bătrânul la dânsa, nimic aducând şi intrând, i-a zis ei: gătit-ai patul? Ea a zis: da, avvo. A încuiat uşa şi i-a zis ei: aşteaptă puţin, fiindcă avem pravilă, până ce o voi face! Şi a început bătrânul slujba. Şi începând Psaltirea, la fiecare psalm făcea rugăciunea, rugându-se lui Dumnezeu pentru dânsa ca să se pocăiască şi să se mântuiască. Deci l-a ascultat Dumnezeu; şi sta femeia tremurând şi rugându-se aproape de bătrânul. Dacă a isprăvit bătrânul toată Psaltirea, ea a căzut la pământ. Iar bătrânul începând Apostolul, a citit mult dintr-însul. Şi aşa şi-a împlinit slujba. Deci, umilindu-se ea şi înţelegând că nu pentru păcat a venit la dânsa, ci ca să-i mântuiască sufletul, a căzut în faţa lui zicând: fie-ţi milă avvo, şi povăţuieşte-mă, unde pot plăcea lui Dumnezeu. Atunci bătrânul a povăţuit-o pe dânsa la o mânăstire de fecioare şi a dat-o la stareţă, zicând: ia pe sora aceasta, şi nu-i pune ei jug sau poruncă, ca celorlalte surori; ci orice voieşte dă-i ei şi cum voieşte dă-i voie să umble! Şi după ce a făcut puţine zile, a zis: eu sunt o păcătoasă şi voiesc la 2 zile să mănânc. Şi după puţine zile a zis: eu multe păcate am şi voiesc la 4 zile să mănânc. După alte puţine zile s-a rugat stareţei zicând: fiindcă mult am mâhnit pe Dumnezeu cu fărădelegile mele, te rog, pune-mă într-o chilie şi o astupă, şi pe o gaură dă-mi puţină pâine şi rucodelie. Şi i-a făcut ei stareţa aşa. Aşa i-a plăcut lui Dumnezeu în cealaltă vreme a vieţii sale.

2. Un frate l-a rugat pe avva Serapion, zicând: spune-mi vreun cuvânt! I-a zis lui bătrânul: ce pot să-ţi zic? Că ai luat ale văduvelor şi ale sărmanilor, şi le-ai pus în fereastra aceasta? Căci a văzut-o plină de cărţi.

3. Zis-a avva Serapion că precum ostaşii împăratului nu pot, stând înaintea lui, să caute de-a dreapta sau de-a stânga, tot aşa şi omul, dacă stă înaintea lui Dumnezeu, şi ia aminte înaintea Lui cu frică în tot ceasul, nimic dintr-ale vrăjmaşului nu pot să-l îngrozească.

4. A venit un frate la avva Serapion şi-l îndemna pe el bătrânul să facă rugăciune după obicei. Iar el păcătos pe sine numindu-se şi nevrednic de chipul călugăresc, nu se pleca. A voit încă şi picioarele lui să le spele. Şi aceste cuvinte zicând, nu a suferit. Şi l-a făcut de a gustat. A început încă şi bătrânul a mânca, şi-l sfătuia pe el zicând: fiule, de voieşti să te foloseşti, rabdă în chilia ta şi ia aminte de tine şi de rucodelia ta! Că nu-ți aduce asta folos să ieşi afară, cât a şedea înăuntru. Iar el acestea auzind, s-a amărât şi s-a schimbat la față, încât nimic n-a putut să fie tăinuit de bătrânul. Deci i-a zis lui avva Serapion: până acum ziceai că eşti păcătos şi te ocărai pe tine, cum că eşti nevrednic să trăieşti. Şi fiindcă cu dragoste te-am pomenit, atâta te-ai sălbăticit. Deci, de voieşti să fii smerit, cele ce ți se aduc asupră-ți de la alții, învață-te să le suferi vitejeşte şi nu ține la tine cuvinte deşarte. Acestea auzind fratele, a făcut metanie bătrânului. Şi mult folosindu-se, s-a dus.

Pentru alt Serapion, de la Palladie

Era un bărbat egiptean anume Serapion, cu porecla Sidonie, fiindcă niciodată aşa haină nu purta, decât un sindon, adică o haină care aşa se numeşte. Acesta la toată fapta bună iscusindu-se desăvârşit, cu neagoniseala mai pe toți i-a întrecut. Pentru care nici a se linişti în chilie n-a putut ca să nu se smulgă cu mintea, sau să aibă ceva al său; ci umblând, și hrana din toate zilele de la cei ce s-ar fi întâmplat luând, aşa își petrecea viața, nimic având, decât sindonul pe care-l purta. Acesta, printr-un pustnic cunoscut, s-a vândut pe sine, într-o cetate, la un măscărici ce era elin, pe douăzeci de galbeni, pe care şi luându-i de la pustnic, îi păstra la sine. Deci, era slujind măscăriciului, femeii lui şi casei, cu mare silință şi cu îndemânare, mâncând numai pâine şi apă, neoprindu-se cu mintea şi de multe ori şi cu gura din citirea dumnezeieştilor Scripturi. Deci, petrecând cu dânşii vreme îndelungată şi când era vreme vorbindu-le despre creştinătate, întâi pe măscărici l-a umilit, apoi pe femeie, după aceea, toată casa lui. Și botezându-se ei, s-au depărtat de a mai juca la club. După ce au venit la viața cea plăcută lui Dumnezeu, foarte se cucerniceau de bărbat. Și îi zicea lui: vino, frate, să te slobozim, fiindcă tu din robie urâtă

ne-ai slobozit pe noi! Atunci le-a zis lor: fiindcă a lucrat Dumnezeul meu şi voi împreună aţi lucrat şi s-a mântuit prin mine sufletul vostru, de acum vă voi descoperi vouă taina. Eu fiind pustnic slobod, de neam egiptean, fiindu-mi milă de voi, care petreceţi în multă rătăcire, m-am vândut pe mine vouă, ca voi slobozindu-vă din mari păcate, să vă mântuiţi. Deci, de vreme ce ceea ce am voit a făcut Dumnezeu, mă voi duce, ca şi altora să ajut. Acestea zicând, le-a dat lor aurul. Iar ei nu voiau să-l ia. Şi îl îndemnau pe el să dea săracilor aurul, zicând: arvună de mântuire ni s-a făcut nouă. Iar el le-a zis: voi daţi-l fiindcă al vostru este. Că eu bani străini nu dăruiesc săracilor. Iar ei luând aurul, îl rugau să rămână cu dânşii, încredinţându-l, că asemeni unui părinte îl vor avea de acum înainte şi stăpân al sufletului lor. Iar după ce l-au rugat mult şi n-au putut să-l lămurească, îl pofteau măcar în fiecare an să-i cerceteze. Deci, luându-şi ziua bună de la dânşii fericitul, s-a dus de acolo în Lacedemonia şi aflând pe cineva din cei dintâi ai cetăţii că este maniheu de credinţă, împreună cu toată casa lui, iar la celelalte este bărbat îmbunătăţit şi evlavios, la acesta iarăşi în alt fel s-a vândut pe sine. Şi în vreme de doi ani, depărtându-l de eres pe dânsul şi pe toată casa lui, i-a adus la biserică. Apoi lăsându-i şi pe aceştia, înconjura lumea, făcând bine oamenilor pe cât putea.

- PENTRU AVVA SERIN -

1. Se spunea despre avva Serin că mult lucra şi doi posmagi mânca de-a pururea. Şi venind la dânsul avva Iosif, însoţitorul lui, (că şi el era mare nevoitor) i-a zis: în chilie îmi păzesc fapta mea, iar dacă ies afară, fac pogorâre cu fraţii. I-a zis lui avva Serin: nu este aceasta mare faptă bună când în chilie păzeşti rânduiala ta, ci mai vârtos când ieşi din chilia ta.

2. Zis-a avva Serin: mi-am făcut vremea mea, secerând, cosind, împletind şi cu toate acestea, de nu m-ar fi săturat mâna lui Dumnezeu, nu puteam să mă satur.

- PENTRU AVVA SPIRIDON -

1. Despre avva Spiridon se spunea că atâta cuvioşie avea păstorul acesta, încât s-a învrednicit şi să se facă păstor de oameni. Căci a primit acesta ca răspundere episcopia uneia din cetăţile Ciprului, anume Trimitunda. Pentru netrufia cea multă, aproape de episcopie, păştea şi oile. Iar la miezul nopţii,

tâlharii la stâna oilor intrând pe furiş, se sileau să fure din oi, dar Dumnezeu, Cel ce păzeşte pe păstor, şi pe oi le păzea. Căci tâlharii de putere nevăzută fiind ținuți, lângă stână erau legați. Când s-au revărsat zorile, păstorul a venit la oi şi după ce i-a găsit cu mâinile legate înapoi, a cunoscut ceea ce s-a făcut; şi rugându-se lui Dumnezeu, i-a dezlegat pe tâlhari. După ce mult i-a sfătuit şi i-a învățat, ca să se silească mai bine să trăiască din osteneli drepte iar nu din strâmbătate, dăruindu-le un berbec, i-a slobozit şi glumind le-a zis: ca să nu vă arătați că în zadar ați privegheat!

2. Se spunea iarăşi că avea o fiică fecioară, evlavioasă ca tatăl său, anume Irina. Acesteia, un cunoscut i-a pus zălog un odor de mult preț. Iar ea, pentru mai bună păstrare, l-a ascuns în pământ. Şi peste puțin timp s-a dus din viață. Deci, a venit după câtăva vreme cel ce a pus zălog şi neaflând-o pe fecioară, l-a apucat pe tatăl ei, pe avva Spiridon, uneori trăgându-l iar alteori rugându-l. Dar fiindcă îi era jale bătrânului de paguba celui ce pusese zălogul, venind la mormântul fiicei sale, se ruga lui Dumnezeu ca înainte de vreme să-i arate lui învierea cea făgăduită. Şi, cu adevărat nu a greşit din nădejde, căci vie iarăşi s-a arătat fecioara tatălui său şi locul însemnându-l unde era ascuns odorul, s-a dus pristăvindu-se. Şi luând zălogul bătrânul, l-a dat celui al cui a fost.

- Pentru avva Saio -

1. Se spunea despre avva Saio şi despre avva Mue, că au petrecut unul cu altul. Şi avea multă ascultare avva Saio, dar era aspru foarte. Lui îi zicea bătrânul, ispitindu-l: du-te şi fură! Şi se ducea şi fura de la frați pentru ascultare şi mulțumea Domnului pentru toate. Iar bătrânul lua lucrurile şi le da pe ascuns. Odată călătorind ei, a slăbit şi l-a lăsat pe el avva zdrobit. Şi venind a zis fraților: duceți-vă şi aduceți-l pe Saio căci zace zdrobit! Şi ducându-se l-au adus.

- Pentru maica Sara -

1. Povestitu-s-a despre maica Sara, că a răbdat treisprezece ani, fiind luptată tare de dracul curviei şi niciodată nu s-a rugat să se depărteze războiul de la dânsa, ci mai vârtos zicea: Dumnezeule, dă-mi putere!

2. A năpădit odată asupra ei mai tare acelaşi duh al curviei, punându-i în minte deşertăciunile lumii. Iar ea, slăbind de frica lui Dumnezeu şi de nevoință, s-a suit într-o zi în chilioara ei, să se roage. Şi i s-a arătat ei cu trup duhul curviei şi i-a zis: tu m-ai biruit, Saro! Iar ea a zis: nu te-am biruit eu, ci Stăpânul meu, Hristos!

3. Se spunea despre dânsa că deasupra râului a petrecut, locuind şaizeci de ani şi nu s-a aplecat să-l vadă.

4. Altădată au venit la dânsa doi bătrâni pustnici mari, din părțile Pilusiului. Şi când mergeau, ziceau între ei: să smerim pe bătrâna aceasta! Şi i-au zis: vezi să nu se înalțe cugetul tău şi să zici: iată pustnicii vin la mine care sunt o femeie. Le-a zis lor maica Sara: adevărat, cu firea sunt femeie, dar nu şi cu mintea.

5. A zis maica Sara: de mă voi ruga lui Dumnezeu ca toți oamenii să aibă veste către mine, mă voi afla cerând iertare la uşa fiecăruia; dar mai bine mă voi ruga ca inima mea să fie curată cu toți.

6. A zis iarăşi: pun piciorul meu pe scară să mă sui şi pun moartea înaintea ochilor mei, mai înainte de a mă sui pe scară.

7. A zis iarăşi: bine este şi pentru oameni a face milostenie; că deşi este pentru plăcerea oamenilor, dar vine spre plăcerea lui Dumnezeu.

8. Venit-au odată nişte schiteni la maica Sara, iar ea le-a pus lor înainte un paner cu poame. Ei lăsând cele bune, mâncau cele putrede. Şi le-a zis lor: adevărat, schiteni sunteți!

9. A trimis maica Sara la avva Pafnutie, zicând: lucrul lui Dumnezeu ai făcut că ai lăsat să se necinstească fratele tău? Şi a zis bătrânul: ca cel ce fac lucrul lui Dumnezeu, treabă nu am cu nimeni.

- Pentru maica Singlitichia -

1. Zis-a maica Singlitichia: luptă şi osteneală multă este celor ce se apropie de Dumnezeu la început şi după aceea bucurie negrăită. Că precum cei ce vor să aţâţe foc, întâi se afumă şi lăcrimează şi aşa dovedesc lucrul ce-l caută. Pentru că se zicea: Dumnezeul nostru este foc mistuitor (Evr. XII, 29). Aşa trebuie şi noi cu noi: să aţâţăm focul cu lacrimi şi cu osteneli.

2. Zis-a iarăşi: trebuie noi cei ce am ales cinul acesta, să ţinem curăţenia cea desăvârşită. Căci şi la mireni se pare că se petrece în curăţenie, dar este împreună cu ea şi necurăţenia fiindcă cu toate celelalte simţiri păcătuiesc: căci văd fără de cuviinţă şi râd fără de rânduială.

3. Zis-a iarăşi: precum veninul fiarelor celor otrăvitoare îl izgonesc doctoriile cele mai iuţi, la fel şi cugetul cel spurcat, rugăciunea cu postul îl izgoneşte.

4. Zis-a iarăşi: să nu te amăgească desfătarea mirenilor celor bogaţi, ca şi cum ar avea ceva de folos pentru dulceaţa cea deşartă. Ei cinstesc meşteşugul facerii bucatelor, iar tu, cu postul, prin cele proaste, covârşeşti îndestularea bucatelor acelora. Că se zice: sufletul în desfătare fiind, batjocoreşte fagurii (Pilde 27, 7). Nu te sătura cu pâine şi nu vei pofti vin.

5. Întrebată a fost fericita Singlitichia de este lucru bun desăvârşit neagoniseala. Iar ea a zis: desăvârşită la cei ce o rabdă; că cei ce rabdă aceasta, necaz adevărat au cu trupul, dar şi odihnă cu sufletul. Căci precum hainele cele vârtoase, călcându-se şi cu sila făcându-se se spală, aşa şi sufletul cel tare, prin sărăcia cea de bună voie, mai mult se întăreşte.

6. Zis-a iarăşi: de eşti în viaţă de obşte, nu schimba locul, căci te vei vătăma mult. Aşa precum pasărea sculându-se de pe ouă, le lasă reci şi se strică, şi călugărul sau fecioara, sărăceşte şi moare în credinţă, umblând din loc în loc.

7. Zis-a iarăşi: multe sunt vicleşugurile diavolului. Prin sărăcie nu a clintit sufletul? Bogăţia îl aduce ca amăgire. Prin ocări şi defăimări nu a putut? Laude şi slavă pune înainte. Prin sănătate biruit fiind, bolnav face trupul. Cu desmierdările neputând să-l amăgească, prin ostenelile cele fără voie încearcă să facă surparea. Căci anumite boli prea grele cerând de la Dumnezeu şi prin acestea slăbind, tulbură dragostea cea către Dumnezeu. Dar se zdrobeşte trupul cu friguri cumplite şi pătimeşte de sete neastâmpărată. Dacă păcătos fiind, suferi acestea, adu-ţi aminte şi de munca cea viitoare şi de focul cel veşnic şi de pedepsele cele veşnice şi nu vei slăbi către cele de aici. Bucură-te, că te-a cercetat Dumnezeu. Şi cuvântul acela de laudă să-l ai pe limbă: certând, m-a certat Dumnezeu şi morţii nu m-a dat (Psalm. 117, 18, 19). Fier erai dar prin foc lepezi rugina. Iar dacă şi drept fiind, te îmbolnăveşti de la cele mari, la cele mai mari sporeşti. Aur eşti, dar prin foc mai lămurit te faci. Ţi s-a dat înger trupului? (Corint. XII, 7) Veseleşte-te, şi vezi cui te-ai făcut asemenea? Că de partea lui Pavel te-ai învrednicit. Prin fierbinţeală te ispiteşti? Prin răceală te pedepseşti? Dar zice Scriptura: trecut-am prin foc şi prin apă şi ne-ai scos pe noi (Psalm. 75, 11.). Ai câştigat-o pe cea dintâi? Aşteapt-o şi pe cea de-a doua. Lucrând fapta cea bună, strigă graiurile sfântului care zice: sărac şi cu durere sunt eu (Psalm. 78, 33.). Desăvârşit te vei face prin aceste două necazuri. Căci zice: întru necaz m-ai desfătat (Psalm. IV, I). Cu aceste deprinderi să ne iscusim sufletele, că-l vedem pe vrăjmaşul înaintea ochilor.

8. Zis-a iarăşi: dacă ne bucură boala, să nu ne mâhnim, ca şi cum pentru boala şi hrana trupului nu putem să cântăm cu glas. Toate acestea se făceau de noi, spre surparea poftelor. Căci şi postul şi culcarea pe jos pentru dezmierdări ni s-au legiuit nouă. Deci, dacă boala pe acestea le-a stricat, de prisos este cuvântul. Căci aceasta este nevoinţa cea mare: a răbda în boli şi laude de mulţumită a înălţa lui Dumnezeu.

9. Zis-a iarăşi: când vei posti, nu pricinui boală. Că şi cei ce nu postesc, în aceleaşi boli de multe ori au căzut. Ai început binele? Nu te opri, poticnindu-te vrăjmaşul. Căci el cu răbdarea ta se surpă. Şi cei ce încep a călători pe mare,

întâi nimeresc un vânt bun. După ce întind pânzele, iarăşi întâmpină vânt prielnic. Dar corăbiile pentru ce le-a căzut asupră, nu deşartă corabia, ci puțin liniştindu-se, sau şi luptându-se cu furtuna, iarăşi fac călătoria pe mare. Aşa şi noi, vânt potrivnic căzând asupra noastră, în loc de pânză întinzând crucea, fără frică vom săvârşi călătoria.

10. Zis-a iarăşi: cei ce adună bogăția aceasta simțită din osteneli şi primejdii ale mării, după ce multe au câştigat, pe cele mai multe poftesc şi pe cele ce sunt de față întru nimic le socotesc, şi la cele ce nu sunt de față se întind. Iar noi, din cele pe care le căutăm, nimic având; nimic nu voim să câştigăm pentru frica lui Dumnezeu.

11. Zis-a iarăşi: urmează vameşului, ca nu împreună cu fariseul să te osândeşti. Blândețele lui Moise alege-le, pentru ca inima ta care este vârtoasă, în izvoare de apă să o prefaci.

12. Zis-a iarăşi: primejdios este să învețe cel ce nu a trecut prin viața cea lucrătoare. Căci precum de va avea cineva o casă putredă, primind străini, îi va vătăma cu căderea casei, aşa şi aceştia, nezidindu-se pe sine mai înainte şi pe cei ce s-au apropiat de dânşii îi vor prăpădi. Fiindcă cu cuvintele i-au chemat spre mântuire, iar cu răutatea năravului au făcut strâmbătate celor ce le-au urmat.

13. Zis-a iarăşi: bine este a nu te mânia. Iar dacă se va întâmpla, nici o parte din zi să nu ți se lase spre patimă, zicând: să nu apună soarele (Efeseni IV, 26); dar tu să aştepți până ce toată vremea ta apune. De ce urăşti pe omul care te-a mâhnit? Nu este el cel ce ți-a făcut strâmbătate, ci diavolul. Urăşte boala, iar nu pe cel ce boleşte!

14. Zis-a iarăşi: pe cât sporesc nevoitorii, pe atât întâmpină mai mare luptător împotrivă.

15. Zis-a iarăşi: şi de la vrăjmaşul este nevoința întinsă. Că ucenicii lui fac aceasta. Deci, cum voi deosebi nevoința cea dumnezeiască şi împărătească, de cea tiranească şi diavolească? Arătat este; că din măsura cea potrivită. Toată vremea ta să-ți fie o regulă a postului. Să nu posteşti patru, sau cinci zile şi în cealaltă să dezlegi cu mulțime de mâncări. Că preutindeni, trecerea măsurii este făcătoare de stricăciune. Tânăr fiind şi sănătos, posteşte: că vor veni bătrânețile cu slăbiciune. Deci, până când poți, pune în jitniță hrană, ca atunci când nu vei mai putea, să afli odihnă.

16. Zis-a iarăşi: când suntem în viața de obşte, să alegem ascultarea mai mult decât nevoința. Că aceasta învață trecerea cu vederea, iar aceea învață smerita cugetare.

17. Zis-a iarăşi: trebuie ca noi cu dreaptă socoteală să ocârmuim sufletul: şi când suntem în viața de obşte, să nu căutăm cele ale noastre (I Cor. X, 24), nici să nu sorbim socotelile noastre, ci să ne supunem celui care este părinte după credință.

18. Zis-a iarăşi: scris este, fiți înțelepți ca şerpii şi blânzi ca porumbeii (Mt. X, 16). Căci a fi înțelepți ca şerpii a zis, înseamnă să nu se tăinuiască de către noi pornirile şi meşteşugirile diavolului. Cel asemenea din cel asemenea, degrabă se cunoaşte; iar blândețea porumbelului arată curățenia lucrării.

XIX. ÎNCEPUTUL SLOVEI T

- Pentru avva Tithoe -

1. Se spunea despre avva Tithoe, că nu-şi lăsa în jos degrabă mâinile, când sta la rugăciune şi se răpea mintea lui în sus. Deci de se întâmpla ca frații să se roage împreună cu el, se silea degrabă să-şi lase mâinile în jos, ca să nu i se răpească mintea şi să zăbovească.

2. Zis-a avva Tithoe, că înstrăinare este a-şi stăpâni omul gura sa.

3. Un frate l-a întrebat pe avva Tithoe: cum voi păzi inima mea? Şi i-a zis lui bătrânul: cum vom păzi inima noastră, fiind deschisă limba noastră şi pântecele?

4. Spunea avva Matoe despre avva Tithoe, că nu găseşte vreun om care să-şi deschidă gura sa cu vreun lucru asupra lui. Ci precum aurul cel lucrat stă în cumpănă, aşa şi avva Tithoe.

5. Şezând odată avva Tithoe la Clisma, gândind şi socotind, i-a zis ucenicului său: sloboade apă la finici, fiule! Iar acela i-a zis: suntem la Clisma, avvo. Zis-a bătrânul: la Clisma ce fac? Du-mă iarăşi la munte.

6. Şezând odată avva Tithoe, un frate se afla aproape de dânsul; şi neştiind, a suspinat. Şi n-a socotit că a fost fratele aproape de dânsul, (că era întru uimire). Şi făcând metanie, a zis: iartă-mă frate, că încă nu m-am făcut călugăr. Iată am suspinat înaintea ta.

7. Un frate l-a întrebat pe avva Tithoe, zicând: care este calea care duce la smerenie? Zis-a bătrânul: calea smereniei aceasta este: înfrânarea şi rugăciunea şi a te avea pe tine dedesubtul a toată zidirea.

- Pentru avva Timotei -

1. Întrebat-a avva Timotei preotul pe avva Pimen, zicând: este femeie în Egipt, care curveşte şi plata ei o dă milostenie. Şi a zis avva Pimen: nu rămâne în curvie, căci se vede într-însa roada credinţei. Şi s-a întâmplat de a venit mama preotului Timotei la dânsul. Şi a întrebat-o pe ea, zicând: acea femeie a rămas curvind? Iar ea a zis: da şi şi-a mai adaos ibovnici, dar încă şi la milostenie. Şi a vestit avva Timotei lui avva Pimen. Iar el a zis: nu rămâne în curvie. Venind iarăşi mama lui avva Timotei, i-a spus: ştii că stricata aceea caută să vină cu mine, ca să te rogi pentru dânsa şi eu n-am primit-o. Iar el auzind, i-a spus lui avva Pimen. I-a răspuns avva Pimen: mai vârtos tu te du şi te întâlneşte cu

dânsa. Şi s-a dus avva Timotei şi s-a întâlnit cu dânsa. Iar ea văzându-l şi auzind de la el cuvântul lui Dumnezeu, s-a umilit şi a plâns, zicând: eu de astăzi înainte mă lipesc de Dumnezeu şi nu voi mai curvi. Şi îndată intrând într-o mănăstire, a plăcut lui Dumnezeu.

DE LA PALADIE

2. În Tavenia este o mânăstire de maici ca de patru sute, de cealaltă parte a bărbaților, în care era o fecioară, care pentru Hristos să prefăcea că este nebună, anume Isidora, smerindu-se şi defăimându-se. Pentru aceasta într-atât se îngrețoşau toate surorile încât nici măcar nu mâncau cu dânsa. Şi acest lucru cu bucurie l-a primit fecioara. Şi era fapta cea bună a ei în mânăstire foarte folositoare căci toată slujba o făcea; tuturor ca o roabă supunându-le, la toată biruința lor şi cu toată blândețea. Aşadar, era fecioara ca un burete al soborului, precum Dumnezeu a zis: cel ce voieşte să fie mare, să fie tuturor slugă (Mat. XX, 27. Marcu X, 44). Şi oricui i se pare că este înțelept, nebun să se facă (I Corint. III, 18). Chipul călugăresc al celorlalte era tunderea, fiindcă avea culionul pe cap. Iar aceasta cu o cârpă legându-şi capul făcea slujba. Dar nici una din cele patru sute, nu a văzut-o mâncând vreodată, nici bucățică de pâine luând, ci fărâmiturile meselor cu buretele adunându-le şi oalele spălându-le, cu acestea se îndestula, niciodată încălțându-se. N-a ocărât niciodată pe nimeni, n-a cârtit, n-a grăit grai mic sau mare, măcar că era ocărâtă şi îmbolditã şi blesteme primea şi multora le era urâtă. Pentru această prea cuvioasă a venit un înger la sfântul Pitirun, bărbat preaiscusit şi pustnic îmbunătățit şi i-a zis: de ce cugeți înalt pentru isprăvile tale, ca un cucernic şi care şezi într-acest loc? Vrei să vezi femeie mai cucernică decât tine? Du-te la mânăstirea de maici a tavenisioților şi vei afla acolo fecioară, care are diademă pe cap! Aceea este mai bună decât tine. Căci cu atâta gloată luptându-se şi în felurite chinuri tuturor robind, niciodată nu şi-a lăsat mintea ca să se depărteze de Dumnezeu, măcar că toate se îngrețoşează de dânsa. Iar tu şezând aici, cetățile cu mintea le năluceşti, cel ce niciodată n-ai văzut lume. Deci sculându-se marele Pitirun, a venit la Tavene şi se ruga părinților să treacă la mânăstirea maicilor. Deci, ca pe unul ce era părinte cinstit şi în nevoință îmbătrânit, cu îndrăzneală l-au băgat înăuntru, după ce a trecut râul. Şi după ce s-au rugat ei lui Dumnezeu, a cerut marele Pitirun să vadă la față toate fecioarele. Toate venind la mijloc, aceea nu se arăta. Le-a zis lor Pitirun: aduceți-mi-le pe toate! Iar ele zicând că au venit toate, le-a zis lor: lipseşte una, pe care mi-a arătat-o îngerul. I-au zis lui: una avem la bucătărie şi este nebună. Zis-a marele Pitirun: aduceți-o şi pe aceea şi lăsați-o să o văd! Iar ea nu s-a supus, simțind pricina. Deci o târau cu de-a sila,

ducând-o şi zicând: sfântul Pitirun voieşte să te vadă, (că era renumit acesta). După ce au adus-o, a văzut marele Pitirun fața ei şi cârpa care era pe cap şi pe frunte. Şi căzând la picioarele ei, i-a zis: blagosloveşte-mă, maică! Căzând şi ea la picioarele lui, zicea: blagosloveşte-mă, tu, bunul meu părinte! Şi văzând aceasta, toate s-au spăimântat, zicând lui: avvo, nu te face de ocară, că este nebună. Le-a zis lor tuturor sfântul: voi sunteți nebune; iar aceasta este mai bună şi decât mine. Este Amma, adică maică duhovnicească. Şi mă rog lui Dumnezeu, să mă aflu vrednic cu dânsa în ziua judecății. Acestea auzind, au căzut la dânsul toate plângând şi mărturisindu-se, cu ce feluri de chinuri o mâhneau pe sfânta aceasta. Şi una zicea: eu de-a pururea o ocăram. Alta: eu de chipul ei cel smerit râdeam. Şi alta: eu lăturile străchinilor de multe ori deasupra ei le vărsam. Alta iarăşi: eu am bătut-o. Şi alta: eu pumni i-am dat. Alta: eu muştar de multe ori în nas i-am pus. În scurt, toate felurile de ocări le-au vestit că au făcut asupra ei. Deci, primind mărturisirea lor sfântul Pitirun şi rugându-se pentru dânsele împreună cu ea şi mult rugând pe cinstita lui Hristos roabă, să se roage pentru dânsul, aşa a ieşit. Iar acea cinstită de Dumnezeu şi cuvioasă, de toate fiind foarte respectată şi slăvită, nesuferind slava şi cinstea cea de la toată frățimea şi îndreptările fiecăreia, peste puține zile a ieşit din mânăstire. Dar unde s-a dus, sau unde s-a ascuns, sau unde s-a săvârşit, nimeni nu a cunoscut.

XX. ÎNCEPUTUL SLOVEI Y

- Pentru avva Yperehie -

1. Zis-a avva Yperehie: precum leul este înfricoşător măgarilor sălbatici, aşa este şi călugărul cel iscusit gândurilor poftei.

2. Zis-a iarăşi: postul este frâu călugărului asupra păcatului. Cel ce îl lepădă cal turbat după partea femeiască se află.

3. Zis-a iarăşi: călugărul cel ce nu-şi stăpâneşte limba în vremea mâniei, nici patimile nu-şi va stăpâni.

4. Zis-a iarăşi: bine este să mănânci carne şi să bei vin, decât să mănânci cu clevetirile cărnuri de frați.

5. Zis-a iarăşi: şoptind, şarpele, a scos pe Eva din rai. Asemenea acestuia şi cel ce cleveteşte pe aproapele. Căci sufletului celui ce-l aude, îl prăpădeşte iar pe al său nu-l mântuieşte.

6. Zis-a iarăşi: comoară este călugărului neaverea cea de bună voie. Fă, frate, comoară în ceruri, căci fără sfârşit sunt veacurile odihnei.

7. Zis-a iarăşi: aducerea ta aminte totdeauna să-ți fie pentru Împărăția Cerurilor şi degrabă o vei moşteni.

8. Zis-a iarăşi: odor scump este călugărului ascultarea. Cel ce a câştigat-o va fi ascultat de Domnul şi cu îndrăzneală va sta înaintea Celui răstignit. Că Domnul Cel ce S-a răstignit; ascultător S-a făcut până la moarte. (Filipeni. II. 8.)

XXI. ÎNCEPUTUL SLOVEI F

- PENTRU AVVA FOCA -

1. Zis-a avva Foca, din chinovia lui avva Teognie celui dintâi ierusalimneanul: şezând eu în Schit, a venit un avvă, anume Iacov, mai tânăr, la chilii, având şi tată trupesc şi duhovnicesc. Dar au chiliile două biserici, una a pravoslavnicilor, unde se şi împărtăşea şi una a dezbinaților. Deci fiindcă avva Iacov avea darul smeritei cugetări, era iubit de toți şi de cei bisericeşti şi de cei dezbinați. Pentru aceea îi ziceau lui pravoslavnicii: vezi, avvo Iacove, să nu te amăgească cei dezbinați şi să te atragă la împărtăşirea lor. Asemenea încă şi dezbinații îi ziceau: să ştii, avvo Iacove, că, cu cei ce cred două firi împărtăşindu-te, îți pierzi sufletul căci sunt nestorieni şi asupresc adevărul. Iar avva Iacov, fără de răutate fiind şi strâmtorându-se de cele zise lui din amândouă părțile şi nedumerindu-se, a venit să se roage lui Dumnezeu. Aşadar, s-a ascuns într-o chilie care era afară de lavră, la loc liniştit, îmbrăcându-se cu hainele cele de îngropare ale lui, ca şi cum urma să moară. Că au obicei părinții egipteni să păstreze până la moarte, levitonul (un fel de haină călugărească) cu care iau sfântul chip şi culionul şi cu dânsele să se îngroape, îmbrăcându-le numai

duminica la Sfânta Împărtăşire şi îndată strângându-le. Mergând la chilia aceea, rugându-se lui Dumnezeu şi slăbind de post, a căzut la pământ şi a rămas zăcând. Şi multe a pătimit în zilele acelea de la draci, mai vârtos cu mintea. Iar după ce au trecut patruzeci de zile, a văzut un copil, care a intrat la dânsul vesel şi i-a zis: avvo Iacove, ce faci aici? Şi îndată luminându-se şi luând putere din vederea lui, i-a zis: Stăpâne, tu cunoşti ce am! Aceia îmi zic: nu lăsa biserica şi ceilalţi îmi zic: te înşeală cei ce cred două firi. Şi eu nedumerindu-mă şi neştiind ce voi face, am venit la lucrul acesta. Şi îi răspunde lui Domnul: unde eşti, bine eşti. Şi îndată cu cuvântul s-a aflat înaintea uşilor sfintei biserici drept măritorilor de Dumnezeu.

2. Zis-a iarăşi avva Foca: mutându-se în Schit avva Iacov, a fost luptat tare de dracul curviei. Şi aproape fiind de a se primejdui, a venit la mine şi mi-a arătat cele despre sine şi mi-a zis: la cutare peşteră mă duc de luni. Dar te rog pentru Domnul, nimănui să nu spui, nici tatălui meu. Ci numără patruzeci de zile şi când se vor împlini, fie-ţi milă şi vino la mine, aducând Sfânta Împărtăşire. Şi de mă vei afla mort, îngroapă-mă; iar dacă voi fi încă viu să mă împărtăşeşti cu Sfintele Taine. Deci acestea auzindu-le eu de la dânsul, după ce s-au împlinit patruzeci de zile, luând Sfânta Împărtăşanie şi pâine de obşte curată şi puţin vin, m-am dus la dânsul. Şi numai cât m-am apropiat de peşteră, putoare multă am simţit, ieşind din gura lui. Şi am zis întru mine, că s-a odihnit fericitul. Şi intrând la dânsul, l-am găsit mai mult mort. Şi dacă m-a văzut, mişcând cu mâna dreaptă puţin, atât cât putea, însemna prin clătinarea mâinii pentru Sfânta Împărtăşire. Iar eu am zis: am adus. Deci am voit să-i deschid gura dar era încleştată. Şi nepricepându-mă ce să fac, am ieşit în pustie şi am găsit un lemnişor din crâng. Şi mult ostenindu-mă, abia am putut de i-am deschis gura puţin. Aşa am turnat din Cinstitul Trup şi Sânge, sfărâmându-l mărunt. Şi a luat putere din împărtăşirea Sfintelor Taine. Peste puţin timp muind câteva fărâmituri din pâinea cea de obşte, i le-am adus la gură şi imediat altele pe cât putea să ia. Şi aşa, prin darul lui Dumnezeu, după o zi a venit cu mine, mergând la chilia lui, scăpând cu ajutorul lui Dumnezeu de patima cea prăpăditoare a curviei.

- Pentru avva Fillic -

Au venit la avva Fillic nişte fraţi, care aveau cu ei câţiva mireni şi i s-au rugat lui să le spună vreun cuvânt. Iar bătrânul tăcea. Şi fiindcă mult îl rugau, le-a zis lor:

cuvânt voiți să auziți? Și i-au zis: da, avvo. Deci a zis bătrânul: acum nu este cuvânt, fiindcă nu este cel ce să lucreze. Când întrebau frații pe bătrâni şi făceau cele ce le zicea lor, Dumnezeu le da cum să le grăiască. Şi auzind frații acestea, au suspinat, zicând: roagă-te pentru noi, avvo!

- Pentru avva Filagrie -

Era unul din sfinți, care se chema Filagrie şi locuia în pustia Ierusalimului, lucrând cu osteneală, să-şi scoată pâinea. Şi cum sta el în târg, să-şi vândă rucodelia, iată a pierdut cineva o pungă cu o mie de galbeni. Găsind-o bătrânul, a stat într-un loc zicând: trebuie să vină cel ce a pierdut-o. Şi iată venea plângând. Şi luându-l deosebi bătrânul, i-a dat-o. Şi ținea pe dânsul acesta, vrând ca să-i dea oarecare parte. Iar bătrânul nu a primit. Şi a început omul a striga: veniți de vedeți un om al lui Dumnezeu, ce a făcut! Iar bătrânul, fugind pe ascuns, a ieşit din cetate, ca să nu se slăvească.

- Pentru avva Forta -

Zis-a avva Forta: de voieşte Dumnezeu să trăiesc eu, ştie cum mă va iconomisi; iar de nu voieşte, la ce îmi trebuie viața? Căci nu de la toți primea ceva, măcar că era bolnav pe pat. Fiindcă zicea: de îmi aduce cineva ceva iar nu pentru Dumnezeu, nici eu nu am ce să-i dau lui, nici de la Dumnezeu nu ia plată. Că nu pentru Dumnezeu a adus şi se nedreptățeşte cel ce a adus. Că trebuie cei ce sunt afierosiți lui Dumnezeu şi la Dânsul numai, caută să fie cu aşa evlavie, încât să nu socotească vreo nedreptate, măcar de se va întâmpla de mii de ori să li se facă strâmbătate.

XXII. ÎNCEPUTUL SLOVEI H

- Pentru avva Home -

Se spunea despre avva Home, că vrând să se săvârşească, a zis fiilor: să nu locuiți cu ereticii, nici să aveți cunoştință cu stăpânii, nici să vă fie mâinile voastre întinse spre a aduna, ci să fie mai vârtos întinse spre a da.

- PENTRU AVVA HEREMON -

Se spunea despre avva Heremon cel din Schit, că avea departe peştera de biserică, patruzeci mile, iar de luncă şi de apă, de unde adică aducea smicelele cele de finic, douăsprezece mile. Şi atâta fiind de departe, nu s-a supărat bătrânul, ostenindu-se spre aducerea rucodeliei sale şi a apei şi spre mergerea la biserică în fiecare duminică, precum era rânduiala.

XXIII. ÎNCEPUTUL SLOVEI PS

PENTRU AVVA PSANTAIE

Zis-a avva Psantaie şi avva Suru şi Psoie: auzind cuvintele părintelui nostru avva Pahomie, foarte ne foloseam, deşteptându-ne spre râvna lucrurilor celor bune. Iar văzând noi şi de tăcea el, fapta lui, care era cuvânt, ne minunam unii către alţii zicând că socoteam mai înainte, cum că toţi sfinţii aşa sunt făcuţi de Dumnezeu din pântecele maicii lor, adică sfinţi şi neschimbaţi, iar nu volnici de sine, și cum că păcătoşii nu pot să trăiască cu bună credinţă, pentru că aşa s-au zidit ei. Acum vedem bunătatea lui Dumnezeu arătată, la părintele nostru acesta. Că din părinţi elini fiind, atât de cinstitor de Dumnezeu s-a făcut şi cu toate poruncile lui Dumnezeu este îmbrăcat. Deci şi noi putem cu toţii să-i urmăm lui, fiindcă urmează sfinţilor. De aceea, ceea ce este scris, aceasta este: veniți către Mine toţi cei osteniţi și împovăraţi şi Eu vă voi odihni pe voi (Mat. XI, 28). Să murim dar şi împreună să trăim cu omul acesta, că drept ne povăţuieşte pe noi către Dumnezeu.

XXIV. ÎNCEPUTUL SLOVEI O (MARE)

- PENTRU AVVA OR -

1. Au spus unii despre avva Or şi despre avva Theodor că puneau pământ pe chilii şi au zis unul către altul: de ne va cerceta pe noi acum Dumnezeu, ce facem? Şi plângând, au lăsat pământul şi s-au dus fiecare la chilia sa.

2. Se spunea despre avva Or că nici n-a minţit vreodată, nici s-a jurat, nici a blestemat pe vreun om, nici a grăit fără de nevoie.

3. Zicea avva Or lui Pavel, ucenicul său: vezi, niciodată cuvânt străin să nu aduci în chilia aceasta!

4. S-a dus odată Pavel, ucenicul lui avva Or, să cumpere smicele de finic şi a aflat că alţii au apucat înainte şi au dat arvună; că niciodată arvună nu da avva Or la nimic, ci la vreme trimitea preţul şi cumpăra. Deci s-a dus ucenicul lui în alt loc pentru smicele de finic şi i-a zis grădinarul: cineva mi-a dat odată arvună şi n-a mai venit; ia tu smicelele de finic. Şi luându-le, a venit la bătrânul şi a vestit lui acestea. Şi dacă a auzit bătrânul, a plesnit cu mâinile, zicând: Or nu lucrează anul acesta. Şi n-a lăsat smicelele de finic înăuntru, până ce le-a dus pe ele la locul lor.

5. Zis-a avva Or: de mă vezi că am cugetat asupra cuiva, să ştii că şi el acelaşi cuget îl are asupra mea.

6. Era un comis în părţile lui avva Or, care se numea Longhin şi multe milostenii făcea. Şi el venind la unul din părinţi, l-a rugat să-l ducă la avva Or. Deci ducându-se călugărul la bătrân îl lăuda pe comis, cum că este bun şi multe milostenii face. Şi înţelegând bătrânul, a zis: da, bine este! Apoi a început călugărul a i se ruga, zicând: dă-i voie, avvo, să vină şi să te vadă. Şi răspunzând bătrânul, a zis: cu adevărat, nu va trece valea aceasta, nici nu mă va vedea.

7. L-a întrebat avva Sisoe pe avva Or, zicând: spune-mi un cuvânt. Şi i-a zis: ai încredere în mine? Da, am. Apoi, a urmat: du-te şi ce m-ai văzut pe mine că fac, fă şi tu. Şi i-a zis lui: ce să văd, părinte, la tine? Şi i-a răspuns bătrânul: cugetul meu este mai prejos decât al tuturor oamenilor.

8. Se spunea despre avva Or şi despre avva Teodor, că puneau început bun şi mulţumeau lui Dumnezeu totdeauna.

9. Zis-a avva Or: cununa călugărului este smerita cugetare.

10. Zis-a iarăşi: cel ce este cinstit şi lăudat mai presus de vrednicie, mult se păgubeşte, iar cel ce nicidecum nu este cinstit de oameni, de sus va fi slăvit.

11. Iarăşi a zis: când gând de înaltă cugetare sau de mândrie va intra în tine, cercetează-ți cugetul dacă ai păzit toate poruncile, dacă iubeşti pe vrăjmaşii tăi şi te întristezi de scăderea lor şi dacă te socoteşti pe tine rob netrebnic şi mai păcătos decât toți. Şi atunci nici aşa să nu cugeți cele înalte, ca şi cum toate le-ai isprăvit, ştiind că acest gând toate le prăpădeşte.

12. Zis-a iarăşi: la toată ispita nu învinui pe nici un om ci numai pe tine singur, zicând; pentru păcatele mele mi se întâmplă aceasta.

13. A zis iarăşi: să nu cugeți în inima ta asupra fratelui tău, zicând că eşti mai treaz şi mai nevoitor, ci pleacă-te darului lui Hristos, cu duhul sărăciei şi al dragostei celei nefățarnice, ca să nu cazi în duhul laudei de sine şi să-ți prăpădeşti osteneala. Căci scris este: celui ce i se pare că stă, să ia aminte să nu cadă (I Corint. X, 12), ci cu sare să fii îndulcit întru Domnul (Colos. IV, 6).

14. Zis-a iarăşi: sau fugind fugi de oameni, sau batjocoreşte lumea şi pe oameni, făcându-te nebun pe tine la cele mai multe.

15. Zis-a iarăşi: de vei cleveti pe fratele tău şi te va mustra cugetul du-te şi îi fă metanie şi spune-i că l-ai clevetit şi te păzeşte ca să nu mai fii batjocorit! Că moarte este sufletului clevetirea.

CUVINTE FOLOSITOARE ALE SFINȚILOR BĂTRÂNI CELOR FĂRĂ DE NUME

CAPITOLUL I

PENTRU FĂRĂ DE GRIJĂ ŞI LINIŞTEA CU TĂCERE

1. Zis-a un bătrân oarecare: dator este călugărul să-şi cumpere fără-de-grija, măcar de se va şi lipsi de alte trebuințe trupeşti.

2. Spunea un bătrân oarecare despre trei frați silitori, care s-au sfătuit împreună să-şi aleagă fiecare dintr-înşii câte o faptă bună, pe care păzind-o să se mântuiască prin ea. Deci cel dintâi şi-a ales să fie împăciuitor, adică să se silească să împace pe cei ce îi va vedea că sunt învrăjbiți, după cuvântul Domnului ce este scris: fericiți sunt făcătorii de pace. Cel de al doilea şi-a ales să cerceteze bolnavii şi să le slujească lor. Iar cel de al treilea şi-a ales fără-de-grija, adică viața liniştită şi acesta a mers şi s-a sălăşluit în pustie.
Deci cel dintâi, care îşi alese să fie împăciuitor celor învrăjbiți, văzând că nu poate să-i împace pe toți şi supărându-se de multa lor gâlceavă, s-a lăsat de acea slujbă şi sculându-se a mers la fratele său care îşi alesese să slujească bolnavilor. Şi mergând la dânsul, l-a găsit pe el scârbit, că s-a săturat a mai sluji bolnavilor, văzând că nu poate nici într-un chip să le facă tuturor pe voie. Şi s-au sfătuit amândoi, să meargă la fratele lor cel din pustie, care şi-a ales fără-de-grija. Şi, aşa, sculându-se, au plecat şi au mers la dânsul şi i-au spus amândoi întâmplările şi supărările lor. Şi l-au rugat să le spună lor şi el, ce a isprăvit cu fără-de-grija lui în acea pustie? Iar el tăcând puțin şi sculându-se, a mers la baltă şi luând apă cu un vas, a turnat şi a umplut un pahar cu apă şi l-a adus la dânşii şi le-a zis lor: căutați, fraților, şi vedeți bine cum este această apă. Şi era apa tulbure, pentru că atunci o luase din baltă. Zis-au lui frații: vedem, frate că este tulbure. Şi punând-o să stea puțin, s-a aşezat şi s-a limpezit apa ca cristalul. Atunci luând-o aşa limpede, iarăşi le-a arătat-o lor, zicând: căutați acum, fraților şi vedeți apa aceea care era tulbure, cum s-a limpezit. Iar ei, căutând, se minunau, că îşi vedeau într-însa, ca în oglindă, fețele lor. Apoi le-a zis: vedeți, fraților, şi înțelegând să cunoaşteți, că precum ați văzut apa aceasta cum era întâi tulbure şi întunecată, iar acum o vedeți limpede şi luminată, aşa

este şi acel ce trăieşte în lume cu oamenii: de tulburarea gâlcevilor lumeşti este tulburat și întunecat și nu își vede păcatele și răutățile sale. Iar dacă se deosebeşte pe sine şi iese din gâlceavă, atunci i se limpezeşte inima şi mintea şi toate simțirile lui. Astfel, își vede și își cunoaşte păcatele și răutățile sale.

3. Un frate a mers la un bătrân iscusit şi l-a întrebat zicând: ce voi face, părinte, că foarte mi s-a urât a mai şedea în pustie? Răspuns-a lui bătrânul, zicând: această urâciune, fiule, îți este o ispită; dar rabdă puțin și şezi în chilie cu linişte, rugându-te lui Dumnezeu. Şi Dumnezeu văzând răbdarea ta, îți va trimite ție mângâiere și odihnă.

4. Zis-a un bătrân: precum pe drumul cel bătut nu poate creşte nici un fel de pajişte, măcar şi sămânță de ai semăna, pentru că este locul pururea călcat, aşa şi faptele bune nu pot creşte la loc călcat de gâlcevile lumeşti. Dar de te vei deosebi pe tine de gâlcevile lumeşti, atunci vei vedea adăugându-se şi crescându-ți bunătățile tale.

5. Un frate l-a întrebat pe un bătrân, zicând: avvo, bine este oare a trăi în pustie? Bătrânul i-a răspuns: fiii lui Israel, dacă au lăsat lucrurile Egiptului şi au ieşit la pustie, atunci au cunoscut cum se cade a se teme de Dumnezeu. Aşa şi corabia când se învăluie în mijlocul mării, fără de neguțătorie este, iar dacă iese la liman, atunci își face neguțătoria. Deci şi călugărul, de nu va răbda la un loc, nu va putea lua cunoştința adevărată, că de la călugări, mai vârtos decât toate lucrurile, tăcerea a ales-o Dumnezeu. Că zice: spre cine voi căuta, decât spre cel blând și liniştit și care se cutremură de cuvintele Mele. Zis-a fratele: dar nu se poate, părinte, a trăi în singurătate? Iar bătrânul i-a răspuns: ostașul de nu se va osteni întâi împreună cu mulți, nu poate să învețe meşteşugul biruinței războiului, ca să se poată bate singur cu vrăjmaşul său. Aşa şi călugărul, de nu se va învăța întâi a trăi împreună cu frații în mânăstire şi a-şi înfrâna limba şi pântecele și mânia sa și alte patimi, a-și alunga gândurile și a-și păzi mintea sa, unul ca acela nu va putea să trăiască deosebit în singurătate.

6. Un frate l-a întrebat pe un bătrân, zicând: avvo, ce va face omul, ca să câştige fapte bune? Bătrânul i-a răspuns: acel care doreşte şi voieşte să învețe vreun

meşteşug, toate lucrurile le lasă şi numai spre acel meşteşug se sileşte şi se supune, se smereşte învăţătorului său, negândindu-se la alte lucruri, până ce prin multă silinţă şi răbdare învaţă acel meşteşug. Aşa şi călugărul, de nu va lăsa toată grija şi gâlceava lumească şi nu se va dosădi şi se va smeri pe sine, socotindu-se mai păcătos decât toţi oamenii, nu va putea câştiga fapte bune; iar de se va smeri pe sine la toate lucrurile, atunci singure de sine vor fi bunătăţile asupra dânsului şi vor fi tari.

7. Zis-a un bătrân: acela care a greşit, se cade să se pocăiască, deosebindu-se de toată dragostea şi însoţirea omenească, până când se va înştiinţa, că i-a primit Dumnezeu pocăinţa. Pentru că dragostea lumii acesteia ne desparte pe noi de dragostea lui Dumnezeu.

8. Zis-a un bătrân: precum murind în cetate şi nu mai aude glasurile, nici gâlcevile, nici vorbele omeneşti, ci odată a murit şi la alt loc s-a mutat, unde nu sunt vorbele, lucrurile şi gâlcevile omeneşti; aşa şi călugărul, când se îmbracă cu sfântul chip şi se leapădă de această lume, dator este a-şi lăsa părinţii săi, rudele şi toate neamurile sale şi să meargă la loc unde nu este gâlceavă, nici tulburare, nici deşertăciunile acestei lumi. Iar cel ce se călugăreşte şi nu va ieşi dintre rudele şi neamurile sale, sau din oraş, sat, ori casa sa, acela este asemenea cu mortul, care zace neîngropat în casă, şi se umple casa aceea şi tot locul de putoarea lui, pe lângă care casă toţi cei ce trec se îngreţoşază de mare putoare se feresc şi-şi întorc feţele dintr-acolo. Aşa şi Dumnezeu se îngreţoşează şi îşi întoarce faţa sa de la călugărul care petrece în lume, între neamurile, rudele şi prietenii săi.

9. Zis-a un bătrân: precum este carnea, care de nu va fi sărată bine, se strică, se împute şi toţi se îngreţoşază şi îşi întorc feţele de la dânsa, aşa este şi călugărul care zăboveşte cu lucrurile şi deşertăciunile lumeşti, cu gâlcevile mireneşti şi nu şade în mânăstire, în chilia sa, ca să-şi păzească cu frica lui Dumnezeu, cinul şi orânduiala gătindu-se în toate zilele de ieşirea şi mergerea sa către Domnul Dumnezeul său. Unul ca acela se împute şi se umple de viermi, adică de gânduri necuvioase, încât se îngreţoşază Dumnezeu de putoarea lui şi îşi întoarce faţa Sa şi îngerul de la dânsul; iar când va lăsa călugărul şi va părăsi deşertăciunile, lucrurile, gâlcevile şi grijile lumeşti şi va năzui la mila lui Dumnezeu, cu rugile şi gândurile şi faptele sufleteşti, punându-şi toată grija şi nădejdea sa cu bună

credință în Dumnezeu că îl va chivernisi și îl va hrăni, atunci îi va trimite Dumnezeu sarea bunătății duhovnicești și duhul iubirii de oameni și venind acestea, izgonesc dintr-însul patimile.

10. Zis-a un bătrân: precum este baia, când i se deschide adeseori ușa și îi iese căldura, așa și sufletul, când va să grăiască, măcar și vorbe bune de va grăi, deschizând ușile graiului, își pierde căldura sa. Deci, mult mai bună și bine primită este tăcerea cu înțelegere, care este maica prea înțeleptelor gânduri.

11. Zis-a un bătrân: se cade călugărului să se ispitească pe sine, socotindu-se pururea cu gândul său, ca și cum ar ieși dintr-această viață și ar trece spre alta. Oare va scăpa de cei ce vor să-i oprească și să-i încerce în văzduh? Oare, se izbăvește de dânșii până încă este el în trup? Sau încă în ceva este supus robiei lor și tot nu s-a slobozit?

12. Un frate l-a întrebat pe un bătrân, zicând: cum se cade a ședea cu tăcere călugărul în chilia sa? Bătrânul i-a răspuns: a ședea călugărul în chilie, este, ca să-și aducă aminte pururea de starea sa înaintea lui Dumnezeu și să-și păzească după putința sa, mintea și inima de gândurile necuvioase, cele semănate de vrăjmașul și aceasta este a fugi de lume. Fratele i-a zis: ce este lumea? Iar bătrânul i-a răspuns: lumea este a lucra peste fire și a-ți împlini poftele trupului tău și a te griji mai mult de trup decât de suflet, a-ți petrece viața ta ostenindu-te mai mult pentru cele trupești decât pentru cele sufletești și mai mult pentru agonisita trupească decât pentru cea sufletească. Aceasta este lumea, fiule.

13. Zis-a un bătrân: acel ce va vrea să trăiască fără de gâlceavă, ori să meargă să se așeze în pustie, ori în lavră unde sunt frați mulți; iar de se va așeza în alt loc, mai departe de mânăstire, atunci nu va putea fi fără gâlceavă și supărare. Pentru că toți cei ce vor trece și vor umbla pe acolo, prin acel loc toți se vor abate pe la dânsul, neavând unde să se odihnească și nu va putea să nu-i primească. Dar de va fi aproape de alți frați, sau în mânăstire, atunci de nu-i va primi el, îi va primi alți frați și el va fi liniștit.

14. Un frate l-a întrebat pe un bătrân zicând: spune-mi mie, părinte, care este acea temniță ce este scrisă în Evanghelie, unde zice: în temniță am fost şi ați venit la Mine? Iar bătrânul i-a răspuns: acea temniță, fiule, este chilia călugărului, în care şezând călugărul, pururea cheamă milostivirea lui Dumnezeu.

15. Un frate oarecare şedea într-un munte singur în linişte, fără gâlceavă, postind; la care mergând un părinte din lavra Calamoschiei, l-a întrebat, zicând: spune-mi, frate, de atâta vreme trăind în singurătate, în acest munte, cu tăcere şi cu post, ce ai săvârşit? Fratele i-a răspuns, zicând: mergi acum, avvo şi după cinci zile să vii la mine şi atunci îți voi spune ce am săvârşit, şezând aici în singurătate. Şi aşa a mers acel părinte, iar după ce s-au plinit cinci zile, iarăşi a venit şi l-a găsit răposat şi în spatele lui o scrisoare scrisă aşa: iartă-mă, frate, că făcându-mi pravila, niciodată n-am lăsat gândul şi mintea mea pe pământ.

16. Erau doi frați, care trăiau împreună în pustie, iar unul din ei când îşi aducea aminte de judecata lui Dumnezeu, de multe ori fugea, se depărta şi se ascundea în pustie, iar celălalt frate ieşea după dânsul căutându-l până îl găsea şi îi zicea: pentru ce, frate, fugi aşa şi te ascunzi în pustie? Oare tu singur ai făcut păcatele a toată lumea? Iar el răspundea, zicând: apoi eu nu ştiu, frate, că mi s-au iertat mie greşalele? Adevărat: ştiu, că mi s-au iertat. Însă osteneala aceasta o fac, fugind şi ascunzându-mă în pustie, pentru ca să nu văd în ziua judecății pe cei ce mă vor judeca.

17. Un frate l-a întrebat pe un bătrân, zicând: avvo, ce este tăcerea şi ce folos am de la dânsa? Iar bătrânul i-a răspuns: fiule, tăcerea este aceasta: a şedea singur în chilie cu înțelepciune şi cu frica lui Dumnezeu, ferindu-ţi inima de gânduri şi cugete necuvioase. O tăcere ca aceea naşte alte bunătăți şi-l păzeşte pe călugăr de săgețile cele aprinse ale vrăjmaşului şi nu-l lasă să fie rănit de ele. O, linişte fără de gâlceavă, scară cerească! O, fără de grijă, maica umilinței! O, fără de grijă, luminătoarea sufletului! O, tăcere vorbitoare cu îngerii! O, tăcere, strălucitoarea inimii! O, linişte fără gâlceavă, născătoare a toate bunătățile, întărirea postirii, frâul limbii, înfrânarea pântecelui! O, linişte, îndemnarea rugăciunii şi a citirii Sfintelor Scripturi! O, tăcere îngrijorătoare numai pentru

ale tale şi totdeauna cu Hristos vorbitoare şi neîncetat văzătoare a morții înaintea ochilor săi şi păzitoarea luminii cei nestinse! Pe aceea, cine o păzeşte neîncetat, cântă zicând: gata este inima mea, Dumnezeule, gata este inima mea, că Ție se cuvine lauda şi slava, în veci, amin!

18. Zis-a un bătrân: nu se cade călugărului a se griji de pometuri dese, sau de izvoare bine curgătoare, sau de grădini având toate verdețurile, sau de case împodobite. Să nu fie precupeț, nici să-şi îndeletnicească mintea sa în turme de oi şi cirezi de boi. Mai vârtos să aibă viața cea cu tăcere îngerească şi neîncetată cuvântare de mărire şi mulțumită lui Dumnezeu. Calea vieții acesteia să fie străină şi depărtată de toată dragostea cea trupească. Iar de se va slăvi şi se va lipi de lucrurile cele trupeşti, nu poate fi drag lui Dumnezeu, nici poate să scape de defăimările oamenilor, că-l cheamă gâlcevile pentru moşii, pentru răzoare, pentru hotare, pentru case împodobite, pentru grădini, pentru stăpâniri şi pentru toate unele ca acestea se tulbură, făcându-se rob turmelor şi se îngrijeşte pentru lipsuri de grădini, de vii şi pofteşte a şi le câştiga. Aşa totdeauna se tulbură de multe gâlcevi şi certurile cel de-a pururea pe stăpân a-l chema în ajutor, să-şi împlinească voia. Şi, ce folos este din aceasta călugărului celui ce s-a lepădat de lume însă iar se încurcă cu lucrurile lumeşti? Precum zice apostolul: nimeni ostaş fiind, nu se leagă cu lucrurile lumeşti ca să fie plăcut voievodului. Să lăsăm, dar, de acum răul nărav al iubirii de argint şi toate cele ce îneacă mintea noastră şi o prăpădesc şi cele ce pogoară sufletul nostru în fundul iadului, să dezlegăm sarcina păcatelor, ca astfel şi mintea noastră, ca un cârmaci ce se învață cu gândurile, să poată ajunge cu bună tăcere la liman.

19. Un frate a mers la un bătrân iscusit şi i-a zis: mă mâhnesc. Şi i-a zis bătrânul: şezi în chilie şi Dumnezeu îți va da odihnă!

20. A văzut cineva pe un iubitor de osteneală, purtând un mort într-un pat şi i-a zis: pe cei morți porți? Mergi de poartă pe cei vii!

21. Un frate a mers la un bătrân care şedea în pustie şi a aflat pe lângă chilia lui nişte copii păscând dobitoace şi vorbind vorbe necuvioase. Şi dacă şi-a spus

gândurile sale şi folosindu-se de cuvintele bătrânului, i-a zis: cum suferi, avvo, aceşti copii şi nu le zici lor să nu facă cele fără de treabă? Bătrânul i-a zis: cu adevărat, frate, de multe zile vreau să le zic lor, dar mă opresc chiar pe mine a le zice, grăind: iată, nu pot să sufăr acest lucru, ce este puţin, dar cum voi putea să rabd, de vor veni asupra mea ispite? Pentru aceasta nimic nu le-am zis, ca să mă deprind cu ispitele ce-mi vin asupră-mi.

22. Povestesc bătrânii de un bătrân, care avea un copil vieţuind cu dânsul şi l-a văzut făcându-şi lucru nefolositor şi i-a zis odată să nu mai facă acea faptă mai mult şi n-a voit să-l asculte şi dacă a călcat porunca, s-a scârbit bătrânul şi a aruncat asupra lui păcatul, iar tânărul a încuiat uşa chiliei în care era pâinea şi l-a lăsat pe bătrân flămând treisprezece zile şi nu i-a zis bătrânul: unde mergi, sau unde ai fost? Mai vieţuia încă cineva lângă bătrânul şi înştiinţându-se că întârzie tânărul, făcea puţină fiertură şi îi dădea prin perete, rugându-l să guste. Şi-l întreba, de ce întârzie fratele. Bătrânul îi răspundea: când se va îndeletnici, va veni.

23. Oarecine a povestit că nişte filosofi au voit să ispitească pe nişte monahi. Trecând cineva bine îmbrăcat i-au zis lui: vino încoace! Iar acela supărându-se, i-a certat. Deci a trecut un alt călugăr şi i-au zis lui: tu, călugăre, bătrâne rău, vino încoace! Iar acela a venit şi l-au lovit filosofii peste obraz, iar el a întors şi pe celălalt. Aceia îndată s-au sculat şi i s-au închinat lui zicând: iată, acesta cu adevărat este călugăr. Şi punându-l între dânşii, îl întrebau: ce faceţi mai mult decât noi în pustie? Postiţi? Şi noi postim. Privegheaţi? Şi noi priveghem. Ce faceţi dar mai mult decât noi şezând în pustie? Bătrânul le-a răspuns: noi nădăjduim spre darul lui Dumnezeu şi ne păzim mintea. Şi i-au zis aceia: noi aceasta n-o putem face. Şi folosindu-se l-au lăsat.

24. Povestit-a cineva din părinţii Egiptului: odată am voit să mă înstrăinez şi am mers în Atena şi intrând în cetate, am văzut un bătrân monah, împodobit cu haine, purtând o cruce mică cusută şi alergau şi alţii după dânsul. Intrând în cetate, l-a întâmpinat norodul mult şi îl trăgea la privelişte şi am întrebat pe un oarecare om: cine este acesta? Şi mi s-a răspuns că acesta este un elin, mai mare decât toţi filozofii şi s-a făcut creştin şi zidindu-şi mânăstire, s-a făcut călugăr, vieţuind cincisprezece ani; mai întâi neintrând în cetate, iar astăzi a intrat. Pentru aceasta alergăm să-l vedem ce va spune. Aşa am plecat şi eu cu

dânsul; şi adunându-se cei mai de frunte ai cetății, l-au poftit, zicând: spune-ne nouă, ce vrei să ne vorbeşti? El le-a zis: nu este nici o limbă sub cer, ca cea creştină, şi mai frumos cin, ca cinul călugăresc; aceasta numai îi vatămă pe dânşii, că aduce asupra lor diavolul pizmă unul asupra altuia, zicând, că mi-a zis şi i-am zis şi necurății înaintea lor având, nu le văd. Iar aceasta auzind toți, l-au proslăvit și au plecat.

25. A fost un patriarh în dumnezeiasca Cetate, care atât era de milostiv şi lesne iertător greşiților, că unul dintre ai casei lui a furat de la dânsul aurul şi temându-se a fugit în Tebaida Egiptului. Acesta umblând, l-au aflat barbarii şi luându-l, l-au dus la locul lor. Dar aflând arhiepiscopul, l-a cumpărat cu optzeci de galbeni. Deci venind el acolo, l-a primit milostivul, încât ziceau unii din cetățeni că nimic n-a greşit arhiepiscopului.

CAPITOLUL II

PENTRU UMILINȚĂ

1. Zis-a un bătrân: sileşte-te de îți învață şi îți deprinde inima ta a gândi şi grăi întru sine pentru fiecare frate, zicând: acest frate este cu mult mai cuvios şi mai vrednic de toată cinstea şi lauda, decât mine ticălosul. Şi aşa, încet, încet, îți vei deprinde inima şi gândul tău a te ocărî şi a te defăima pe tine însuți, a te socoti mai nevrednic, mai ticăit şi mai păcătos decât toți oamenii. Aşa se va sălăşlui şi va viețui întru tine Sfântul Duh. Iar de te vei socoti mai vrednic de cinste, mai cuvios şi mai bun decât alți frați şi vei începe a ocărî şi a defăima pe alții, atunci iese şi fuge de la tine darul Duhului lui Dumnezeu şi vine asupra ta duhul spurcăciunii trupeşti şi acela îți împietreşte inima şi pleacă umilința de la tine.

2. Zis-a un bătrân oarecare: nu este mai rău lucru şi mai amar decât deprinderea şi obiceiul rău, că multă vreme, silință şi osteneală trebuie unuia ca acela ca să-şi poată tăia şi dezrădăcina obiceiul şi deprinderea lui cea rea. Osteneală au avut mulți, iar vreme n-au avut, că i-a pripit şi i-a tăiat secera morții împreună cu obiceiul şi deprinderea lor şi numai însuşi Dumnezeu ştie ce va face cu aceia în ziua judecății.

3. Spunea un bătrân, că era un frate care trăia în linişte şi tăcere în chilia lui, şi se zăbovea pururea citind Sfintele Scripturi, patericele şi vieţile sfinţilor părinţi, şi aşa a petrecut douăzeci de ani. După aceea, într-una din zile, i-a venit o umilinţă şi un gând ca să iasă şi să meargă în pustie, să petreacă în linişte fără de gâlceavă, precum au petrecut şi sfinţii părinţi cei de demult. Şi aşa a ieşit din chilia sa şi a plecat să meargă în pustie. Mergând spre pustie, l-a întâlnit avva Isac, care l-a întrebat, zicând: unde mergi, fiule? Fratele i-a răspuns: douăzeci de ani sunt de când pururea citesc Sfintele Scripturi, vieţile şi învăţăturile sfinţilor părinţi, iar acum vreau să merg să încep şi cu lucrul, poruncile şi învăţăturile pe care le-am citit. Bătrânul făcând rugăciune l-a blagoslovit, zicând: Domnul Dumnezeu să te blagoslovească, fiule, să te îndrepteze şi să te povăţuiască, ca să mergi şi pe urma sfinţilor părinţi la calea mântuirii!

4. Un frate oarecare, silitor fiind spre pocăinţă şi mântuirea sa, mergând la muntele Sinai şi găsind acolo o chiliuţă veche în care locuise un părinte din cei de demult, s-a sălăşluit într-însa. În ziua dintâi, când s-a aşezat în acea chiliuţă, a găsit o scrisoare pe un lemnişor, scrisă de un frate din cei ce trăiseră mai înainte în acel loc. Şi era scris acest cuvânt: Eu, Moise am venit mărturisind lui Teodor. El văzând acea scrisoare şi citind-o, foarte s-a umilit şi a început a plânge cu lacrimi, zicând: o, frate, unde eşti acum tu cel care ai scris aici, că ai venit mărturisind? Unde este acum mâna aceea, care a scris aici? O, frate, în ce stare eşti? Şi aşa în toate zilele făcea, punând înaintea ochilor săi acel lemn scris, apoi plângea cu lacrimi, vorbind cu dânsul, ca şi cum ar fi fost viu de faţă şi aşa, aducându-şi aminte de moartea sa, plângea în toate zilele cu amară umilinţă. El avea lucrul mâinilor sale scrisoarea, că ştia să scrie slovă curată şi scria cărţi. Şi i-au adus lui fraţii hârtie, cheltuială şi plată pentru scris, iar el luând hârtia şi plata de la fraţi, s-a pristăvit şi n-a scris nimănui nimic, numai câte un text şi a pus la hârtia şi plata fiecărui frate, scriind aşa: iertaţi-mă, părinţilor şi fraţilor mei, că am avut puţintică treabă cu cineva şi pentru aceea n-am avut vreme ca să vă scriu vouă cărţile.

5. La acest frate mai sus pomenit, a mai venit şi alt frate oarecare, ierusalimlean, şi s-a aşezat lângă dânsul şi trăiau împreună. Acest frate şi-a făcut grădină de legume şi de verdeţuri, iar într-o zi a vrut să meargă la un oraş care era aproape ca la douăsprezece stadii de locul în care petreceau ei. Venind acel frate la vecinul său, scriitorul, l-a rugat, zicând: rogu-te, frate, păzeşte-mi grădina până voi veni eu de la târg, ca să nu mi-o strice animalele. Răspunzând

fratele, i-a zis: bine, frate, fii nădăjduit că după cât voi putea nu mă voi lenevi. Şi aşa a plecat fratele la târg. Iar el a început a grăi în sine, zicând: ticăloase suflete al meu, nevoieşte-te acum pentru grădină până ai vreme bună! Apoi sculându-se şi stând la rugăciune de seara până dimineaţa, n-a încetat citind şi cu lacrimi rugându-se lui Dumnezeu. Aşijderea şi toată ziua aceea, că era sfântă Duminica mare. Dacă s-a făcut seară, a venit şi fratele vecinului lui, de la târg, şi a aflat grădina toată stricată de fiarele sălbatice. Şi a zis fratelui său: frate, nu mi-ai păzit grădina precum te-am rugat, şi mi-au stricat-o fiarele. Dumnezeu să te ierte, frate! Iar el răspunzând, i-a zis: Dumnezeu știe, că eu după putința mea m-am silit s-o păzesc, că doar ne va da Dumnezeu roadă acestei grădini mici. Zis-a fratele: crede-mă, frate, că de tot a stricat-o. Răspuns-a lui fratele, scriitorul: cred lui Dumnezeu şi ştiu că iarăşi o va înverzi. Zis-a lui fratele: vino, frate, şi vezi. Scriitorul i-a răspuns: mergi, frate, şi păzeşte frăția ta acum, iar eu voi păzi la noapte. Şi s-a făcut secetă şi s-a uscat pământul şi era în mare scârbă acel frate pentru grădina lui şi a zis fratelui său: să ştii, frate, că de nu ne va da Dumnezeu ploaie, ne va lipsi de la grădină. Scriitorul i-a răspuns: amar nouă, frate, că de ne vor seca izvoarele grădinii cu adevărat nu vom dobândi mântuirea. Aceasta o zicea el despre lacrimi. Acest frate, bun scriitor, când era să se pristăvească, l-a chemat pe acel frate, pe vecinul lui şi l-a rugat, zicând: iubite frate, iată mi-a venit vremea să mă pristăvesc, deci te rog să faci dragoste frățească, să şezi astăzi lângă mine şi să nu spui nimănui că sunt eu bolnav. Dacă mă voi pristăvi, să iei, frate, trupul meu și să-l duci înlăuntrul pustiului și să-l arunci acolo, ca să-l mănânce fiarele și păsările, pentru că a greșit Domnului Dumnezeului meu și nu este vrednic de îngropare. Răspuns-a lui fratele: să mă crezi, frate, că nu voieşte sufletul şi inima mea să fac aceasta. Zis-a lui bolnavul: acel păcat, frate, asupra mea va fi şi iată, îți făgăduiesc şi îți dau cuvânt, că de mă vei asculta şi-mi vei face aceasta, dacă mi se va putea îți voi ajuta ție. Şi acestea zicând, s-a pristăvit. Iar fratele a făcut cum l-a rugat. Luând trupul mortului gol, l-a dus şi l-a aruncat în pustie, iar a treia zi după pristăvirea lui, s-a arătat în vis vecinului său şi i-a zis: frate, Domnul Dumnezeu să te miluiască, precum şi tu m-ai miluit pe mine! Să ştii, frate, că mare milă a făcut cu mine, pentru că nu s-a îngropat după obicei trupul meu, căci am auzit de la Domnul acest cuvânt glăsuindu-mi aşa: iată, pentru multă smerenia ta, am poruncit să fii împreună cu Antonie. Iată, frate, că m-am rugat şi pentru tine. Deci lasă grădina şi te nevoieşte şi te grijeşte de cealaltă grădină, că eu frate, în ceasul când îmi ieşea sufletul din trup, am văzut lacrimile stingând focul în care era să fiu aruncat pentru faptele mele.

6. În timpul prigoanelor, când prigoneau şi omorau pe creştini pentru credinţa în Hristos, au prins şi pe doi fraţi călugări să-i muncească şi i-au aruncat în temniţă până a doua zi, ca a doua zi să-i scoată, să-i muncească şi să-i omoare. Aceşti doi fraţi aveau vrajbă şi pizmă între dânşii. Fiind deci ei în temniţă aruncaţi, bătuţi şi munciţi, unul umilindu-se cu inima a zis celuilalt: frate, iată mâine ne vor scoate la judecata lor şi ne vor munci şi ne vor omorî şi vom merge către Domnul. Pentru aceea, dar, vrajba şi pizma ce a fost şi este şi acum între noi, se cade să o lăsăm, să ne împăcăm, să ne iertăm unul pe altul, mai înainte de moartea noastră, ca să luăm, curaţi fiind, muncile şi moartea pentru credinţa şi dragostea lui Hristos şi aşa ne vom învrednici a lua cununile muceniceşti din mâinile lui Hristos şi vom fi primiţi în ceata mucenicilor. Acestea zicând i-a făcut metanie după obiceiul călugăresc, grăind: Iartă-mă, frate, ca să fii şi tu iertat de mine şi de Dumnezeu! Iar acela fiind biruit de vrăjmăşească pizmă, n-a vrut nicidecum să-l ierte. Iar a doua zi dacă s-a făcut ziuă, i-au scos pe ei din temniţă, ca să-i taie. Atunci cel care n-a vrut să se împace şi să ierte pe fratele său, văzând că vor să-l taie, înspăimântându-se s-a lepădat de Hristos, iar pe cel de lângă el crezând în numele Domnului, l-au tăiat. Pe cel ce s-a lepădat de Hristos, l-a întrebat: pentru ce ieri nu te-ai lepădat de Hristos? Ca să nu te fi chinuit? Răspuns-a lui acela: când L-am lăsat eu pe Dumnezeul meu şi nu m-am împăcat cu fratele meu, atunci şi pe mine m-a lăsat şi m-a părăsit ajutorul Lui şi rămânând gol de Dânsul, m-am lepădat de Hristos.

7. Doi fraţi după trup s-au lepădat de lume şi au mers amândoi la muntele Nitriei şi petreceau acolo în sihăstrie şi în ascultare. Dumnezeu le-a dat amândora darul umilinţei şi lacrimi, în rugăciunile lor. Odată bătrânul sihăstriei a văzut în vis pe amândoi fraţii stând la rugăciune şi fiecare ţinea câte o hârtie scrisă în mâna lui şi udând hârtia cu lacrimile lor, se spălau slovele scrisorii de pe hârtie şi scrisoarea unuia lesne se spăla iar a celuilalt cu anevoie şi chiar dacă se spăla iarăşi se cunoşteau slovele. Bătrânul s-a rugat lui Dumnezeu să-i arate acea vedenie cu acei doi fraţi. Şi trimiţând Dumnezeu îngerul Său, i-a spus zicând: slovele şi scrisoarea scrisă pe acele hârtii pe care le-ai văzut ţinându-le în mâinile lor, acelea sunt păcatele lor. Unul din ei a păcătuit fireşte, adică după fire şi pentru aceea aceluia lesne i se spală slovele. Celălalt a căzut în necurăţii şi spurcăciuni peste fire. De aceea, mai multă osteneală îi trebuie întru pocăinţa lui. Şi de atunci totdeauna îi zicea bătrânul: sileşte-te, frate, osteneşte-te, frate că se cunosc slovele. Dar nu i-a arătat bătrânul, nici nu i-a spus aceasta, până la moartea lui, ca nu cumva scârbindu-se să-şi smintească silinţa sa, ci totdeauna îi zicea: sileşte-te, frate, căci cu multă osteneală se spală slovele zapisului.

8. Un frate oarecare, silitor fiind, își făcea rugăciunea și pravila împreună cu alt frate al lui și cum începea a citi, îl biruiau lacrimile și umilința sa. Pentru aceea nu putea să citească, ci lăsa câte un stih din psalmi. Odată l-a rugat vecinul lui să-i spună ce gândește când stă el la pravila și rugăciunea sa, de plânge cu așa amar? Iar el i-a răspuns: iartă-mă, frate, că totdeauna când stau la pravila și rugăciunea mea, văd pe Judecătorul și pe mine ca un osândit stând, întrebat și mustrat fiind și zicându-mi judecătorul: pentru ce ai făcut cutare păcat?, și cutare și de aceea eu nu mai știu ce voi răspunde, că mi se astupă gura de vădirea cugetului meu și nu pot citi, ci las câte un cuvânt din psalmi. Mă iartă, frate, că și pe tine te smintesc și pentru aceea, frate, dacă vei vrea, să facem separat, fiecare pravila sa. Răspuns-a lui fratele, zicând: nu, frate, că eu măcar de nu am darul umilinței, ca să pot plânge, văzându-te pe tine, mă văd și mă cunosc pe mine nevrednic și ticălos. Iar Dumnezeu văzând smerenia lui, i-a dat și lui darul umilinței și lacrimi ca și celuilalt.

9. Un frate oarecare a mers la un bătrân care petrecea în muntele Sinai și l-a rugat zicând: spune-mi, părinte și mă învață, cum mă voi ruga lui Dumnezeu, pentru că mult l-am supărat. Bătrânul i-a zis: eu, fiule, așa mă rog lui Dumnezeu: Doamne, învrednicește-mă a Te iubi, precum am iubit mai înainte păcatul și a-Ți sluji Ție, precum am slujit mai înainte satanei celui înșelător! Însă fiule, bine este a ridica mâinile în sus, spre văzduh și a ruga pururea cu osârdie pe Domnul Dumnezeu, ca în vremea ieșirii sufletului din trup, să poată trece sufletul nesmintit și nesupărat de spurcații și cumpliții diavoli cei din văzduh.

10. Un bătrân a trimis pe un călugăraș ucenic al său la un frate care avea grădină cu pomi în Sinai, poftindu-l să-i trimită puține poame. Mergând călugărașul, s-a închinat după obicei zicând: părintele, bătrânul meu, m-a trimis poftindu-te, dacă ai poame în livadă, să-i trimiți câteva. Fratele i-a răspuns: sunt, fiule, mergi în livadă și ia-ți din care vrei și câte vei putea. După ce și-a luat călugărașul poame, l-a întrebat pe frate, zicând: părinte, aici este mila lui Dumnezeu? Iar fratele auzind aceasta, a tăcut și căutând la pământ, gândea și se minuna de acea întrebare. După aceea i-a zis: ce ai zis, fiule, ce ai întrebat, că nu am înțeles? Zis-a lui călugărașul: am întrebat, părinte, este aici mila lui Dumnezeu? Iar fratele iarăși a tăcut ca un ceas, gândind în sine, ce-i va

răspunde şi neştiind ce să-i răspundă, a suspinat şi a zis: Domnul Dumnezeu să te ajute, fiule! Şi aşa a trimis pe călugăraş cu poamele la bătrânul său. După ce a mers călugăraşul, acel frate îndată părăsindu-şi chilia şi livada şi luându-şi haina, a ieşit în pustie, zicând în sine: de vreme ce nu am putut să dau răspuns unui copil ce mă întreba, când va să mă întrebe Dumnezeu, ce voi face? Pentru aceea merg să caut mila lui Dumnezeu.

11. Un frate oarecare trăia la Ierusalim în muntele Eleonului şi odată a mers în sfânta Cetate şi ducându-se la stăpânul şi judecătorul cetăţii, şi-a mărturisit faptele şi răutăţile sale înaintea acestuia şi a supuşilor lui, rugându-se foarte, să-l pedepsească după lege, pentru răutăţile lui. Stăpânul cetăţii, socotind în sine, i-a zis: omule, de vreme ce tu însuţi îţi mărturiseşti faptele şi răutăţile tale, poate că Dumnezeu te-a iertat şi pentru aceea eu nu îndrăznesc să te judec şi să te pedepsesc pentru acele fapte pe care tu însuţi de bunăvoie le mărturiseşti; că acea judecată nu este a noastră ci a lui Dumnezeu. Mergi, deci, omule, la locul tău şi îţi păzeşte tăcerea şi rugăciunea. Şi ieşind a mers la chilia sa şi şi-a pus el însuşi cătuşi mari de fier în picioare şi în grumaji şi aşa s-a încuiat în chilie. Iar când mergea cineva din oameni la dânsul şi îl întreba cine l-a pus în cătuşi cumplite ca acelea şi pentru ce, el răspundea: judecătorul m-a pus pentru răutăţile mele. Şi aşa a petrecut până la moartea sa, iar mai înainte cu o zi de pristăvirea lui, au căzut singure cătuşele din picioarele şi grumajii lui şi venind ascultătorul care îl slujea, l-a găsit slobod de cătuşe şi minunându-se, l-a întrebat zicând: părinte, cine te-a slobozit? Iar el a răspuns: Cel ce mi-a dezlegat păcatele. Acela mi s-a arătat mie ieri, zicând: iată, pentru multa smerenie şi răbdarea ta, te dezleg de toate păcatele tale şi atingându-se cu mâna de cătuşi, au căzut din picioarele şi de pe grumajii mei. Acestea spunând el ascultătorului său, a răposat şi s-a dus către Domnul.

12. Era un ostaş oarecare la Schitopol, care multe răutăţi făcuse şi în multe chipuri îşi pângărise şi îşi spurcase trupul său. Acesta, cu mila lui Dumnezeu, venindu-şi în fire şi în cunoştinţa sa umilindu-se, s-a lepădat de lume şi a ieşit în pustie unde, găsind o vale adâncă, s-a pogorât acolo şi şi-a făcut chilie şi s-a aşezat în acea adâncime, plângându-şi păcatele şi rugându-se lui Dumnezeu pentru mântuirea sa. Înştiinţându-se de dânsul cunoscuţii lui, au început a-i trimite acolo pâine şi finice şi de toate ce-i trebuiau. El însă văzându-se în odihnă şi nimic lipsindu-i, zicea întru sine: această odihnă a mea mă va izgoni din cealaltă odihnă, de vreme ce eu nu sunt vrednic de o odihnă ca aceasta. Şi

lăsând acel loc şi chilia sa, a fugit zicând: să mergem de aici, suflete, la scârbă, că mie mi se cade să-mi fie mâncarea iarbă, ca a dobitoacelor, fiindcă şi eu fapte dobitoceşti am făcut.

13. Ne spuneau nouă nişte fraţi care veniseră la noi în Rait, despre un bătrân oarecare nevoitor, care şedea într-o peşteră mai sus de locul ce se cheamă „Israel“, că aşa era de treaz cu mintea, încât ori încotro mergea, sta adeseori să-şi încerce şi să-şi socotească gândul său, grăind singur în sine: ce este, frate? Unde suntem acum? Să luăm seama! Şi de-şi găsea gândul său întru preamărirea şi rugăciunea către Dumnezeu, era bine, iar de-l găsea depărtat într-alte lucruri, îndată începea a se defăima şi a se dosădi zicând: întoarce-te, ticăloase, degrabă la lucrul tău! Şi totdeauna vorbea în sine, zicând aşa: frate, aproape este vremea mergerii tale şi încă nici un lucru bun în tine nu văd. Acestui bătrân i s-a arătat odată diavolul şi i-a zis: bătrâne, ce te osteneşti în zadar, căci să mă crezi că nu te vei mântui. Bătrânul i-a răspuns: nu purta tu grijă de aceasta, ori mă voi mântui, ori nu mă voi mântui; căci chiar de nu mă voi mântui totuşi deasupra capului tău voi fi, iar tu în munci mai dedesubtul tuturor vei arde. Acestea auzind diavolul, s-a făcut nevăzut.

14. Zis-a un bătrân: de la călugărul cel nevoitor şi silitor pentru mântuirea sa, aceste două lucruri mai vârtos le cere Dumnezeu: neagoniseala şi fără-de-grija; căci aceste două lucruri, adică agoniseala şi gâlceava smintesc pe călugăr de la învățătura lui Iisus Hristos şi de la umilință.

15. Zis-a iarăşi: amar ție, ticăloase suflete, că te-ai deprins numai a întreba şi a auzi dumnezeieştile cuvinte şi învățăturile cele de mântuire, iar din cele ce auzi şi citeşti, nimic nu faci! Amar ție, ticăloase trupule, că ai cunoscut şi pururea cunoşti cele ce te spurcă pe tine şi totdeauna acelea le cauți: mâncările şi săturarea! Amar tânărului care îşi îmbuibă pântecele şi se supune voii sale, căci în zadar a făcut ieşirea şi lepădarea sa de lume!

16. Zis-a un bătrân: şezând cu tăcere în chilia ta, să ai pururea pe Dumnezeu în gândul tău şi leapădă de la sufletul tău tot păcatul şi toată răutatea şi fărădelegea şi se va sălăşlui în tine frica lui Dumnezeu.

17. Zis-a un bătrân: cel ce are frica de Dumnezeu, acela are o vistierie plină de toate bunătățile, pentru că frica de Dumnezeu păzeşte pe om de tot păcatul.

18. Un bătrân oarecare a şezut în singurătate, în chilia sa, şaizeci de ani şi niciodată nu şi-a smintit pocăința şi pururea zicea: fiilor, această puțină viață, numai pentru pocăință ne-a dat-o Domnul Dumnezeu şi de vom pierde această puțină vreme ce-o avem pentru pocăință, trăind în păcate fără de pocăință şi în răutăți, mult o vom căuta şi vom dori această vreme şi nu vom găsi-o.

19. Zis-a un bătrân oarecare: de eşti neputincios şi slab cu trupul tău, după putința ta fă-ți pravila şi postul tău, dar nu te sili peste putința ta, ca nu cumva să cazi în boală şi vei pofti atunci unele şi altele, îngreunând pe fratele care îți slujeşte ție. Iar de te tulbură gânduri spurcate şi necuviincioase, nu le tăinui, ci îndată le spune duhovnicescului tău părinte şi le vădeşte. Căci cu cât îşi ascunde şi îşi tăinuieşte omul gândurile cele rele, cu atât se înmulțesc şi mai vârtos se întăresc în inima lui.

20. Zis-a iarăşi: precum şarpele, dacă iese din vizuina sa, îndată fuge, aşa şi gândurile rele descoperindu-se, îndată pier. Şi precum cariul strică şi mănâncă lemnul, aşa şi gândurile cele rele şi spurcate strică şi mănâncă inima omului. Cel ce îşi descopere şi îşi arată gândurile sale, îndată se tămăduieşte, iar cel ce îşi acoperă şi îşi tăinuieşte gândurile sale, acela are mândrie. De nu vrei să te încredințezi şi nimănui să-ți descoperi şi să-ți arăți gândurile, apoi este semn că nu ai smerenie; că smerenia toate bunătățile le are. Sfinții se socoteau şi se vedeau pe dânşii mai greşiți şi mai păcătoşi decât toți oamenii. Iar de va chema omul din tot sufletul său pe Dumnezeu şi atunci va merge şi va întreba pe vreun om, cerând sfat pentru gândurile sale, îi va răspunde lui acel om şi mai vârtos Dumnezeu, Cel ce-a deschis gura asinei lui Valaam, Acela va deschide şi gura acelui om, pe care-l vei întreba spre folosul tău, măcar de va fi chiar şi păcătos omul acela.

21. Zis-a iarăşi: de sunt morminte cu oase de oameni, aproape de locul în care trăieşti, mergi adeseori acolo şi deschizând mormintele, vezi pe cei ce zac acolo, gândeşte-te şi-ţi adu aminte că şi tu peste puţină vreme aşa vei fi, şi aceasta mai ales atunci când te supără gândurile cele spurcate trupeşti.

22. Zis-a iarăşi: de vei auzi că o să se pristăvească vreunul din fraţi către Domnul, mergi şi fii lângă dânsul în acea zi şi vezi cum se desparte sufletul de ticălosul trup. De-ţi va zice cineva să te rogi lui Dumnezeu pentru dânsul, răspunde-i aşa: Domnul Dumnezeu, frate, pentru rugăciunile sfinţilor părinţilor noştri, să ne miluiască pe mine şi pe tine, după voia Lui!

23. Zis-a iarăşi: de te vei îngreuia cândva cu mâncarea, atunci nevoieşte-te cu un lucru oarecare, de-ţi osteneşte trupul ca să ţi se uşureze trupul tău mai înainte de noapte şi nu vei vedea năluciri şi visuri rele în somnul tău. Şi aşa fii luptător viteaz împotriva diavolului şi dincotro te loveşte acesta, dintr-acolo loveşte-l şi tu. De te îngreuiază cu mâncarea, îngreuiază-l pe el cu privegherea. Iar de te slăbeşte cu somnul, slăbeşte-l şi tu cu osteneala trupului. Iar de te înşeală cumva cu înălţarea, fă şi tu un lucru oarecare, prin care să te necinstească oamenii; căci să ştii aceasta, că de nimic nu se scârbeşte, nu se necăjeşte şi nu se topeşte satana mai mult, ca de aceasta, când doreşte însuşi omul şi îşi iubeşte necinstea şi smerenia.

24. Zis-a un bătrân: de eşti tânăr, fugi de vin ca de şarpe şi de ţi se va întâmpla să bei puţin pentru dragostea frăţească, numai să-l guşti, iar restul lasă-l. Măcar de te-ar şi blestema cel ce te sileşte să bei, sau de te-ar ruga, făcându-ţi ţie metanii, tu nu băga în seamă blestemul acela, rugămintea şi metaniile lui, pentru că să ştii că satana îndeamnă pe unii ca aceia, să-i silească pe călugării cei tineri să bea vin, fiindcă ştie vicleanul că vinul şi femeile depărtează pe călugări de Dumnezeu.

25. Zis-a iarăşi: de ţi se va întâmpla o călătorie la un loc străin, între oameni necunoscuţi şi făcându-se seară, vei merge la oameni ca să găzduieşti şi să te odihneşti şi nimeni nu te va primi în casă, fiind străin, tu nu te scârbi. Ci zi în

gândul tău aşa: de aş fi eu vrednic, Dumnezeu mi-ar face mie odihnă şi i-ar îndemna pe oameni de m-ar primi.

26. Zis-a iarăşi: de te va chema cineva la masă pentru dragostea lui Hristos şi te va pune să şezi la locul cel mai de jos, tu să nu te scârbeşti ci zi aşa în gândul tău: eu nici pe acest loc nu sunt vrednic să şed; căci iată, zic ţie, că nici cinstea, nici scârba, ori în ce chip ar fi, nu vine omului fără ştirea şi voia lui Dumnezeu, pentru ispitirea şi îndreptarea lui, sau pentru păcatele lui. Şi cine nu gândeşte şi nu crede acestea, căci Dumnezeu este Drept Judecător?

27. Zis-a iarăşi: de ţi se va întâmpla să trăieşti în pustie, păzeşte-ţi mintea, ca să nu-şi facă dracii batjocoră de tine, aducându-ţi ţie gânduri, ca acestea, zicând: iată acum trăieşti bine, cu pace, iată acum te-ai despărţit de gâlcevi şi te-ai izbăvit de clevetirile şi vorbele oamenilor. Fă, deci, acum slujbă puţină şi trebuinţa ta în odihnă. Acestea de le vei gândi în cugetul tău, atunci Dumnezeu îşi va lua ajutorul Său de la tine şi îţi vei cunoaşte neputinţa; însă trăind tu în pustie, acestea ţi se cade să zici pururea în gândul tău: o! amar mie, ticălosului, de vreme ce eu cu trupul trăiesc aici în pustie, iar cu mintea şi cu gândul meu sunt totdeauna în lume şi oamenii mă socotesc că trăiesc aici viaţa părintească – şi nu ştiu ei, că eu aici vieţuiesc cu multă lenevire şi gânduri spurcate, mâncând, bând şi dormind, în zadar petrecându-mi zilele vieţii mele!

28. Zis-a iarăşi: când vrei să mergi ca să-ţi descoperi gândurile şi cugetele tale unui părinte duhovnicesc şi să-l întrebi să-ţi spună cele pentru folosul sufletului tău, după obiceiul călugăresc, atunci ţi se cade să te rogi lui Dumnezeu, zicând: Doamne, Dumnezeul meu, cele ce vrei Tu şi le ştii că sunt spre folosul sufletului meu, acelea dă-le în gura acelui părinte, ca să mi le zică şi eu să primesc ca din gura Ta cuvintele lui şi să mă folosesc de dânsele! Întăreşte-te bine în cuvintele acestea, de vreme ce osteneala, tăcerea, sărăcia şi pătimirea nasc omului smerenia, iar smerenia iartă toate păcatele.

29. Zis-a iarăşi: de vei auzi că cutare te-a clevetit, te-a grăit de rău şi te-a defăimat şi de va veni acela la tine, să nu îl vădeşti, ci veseleşte-te împreună cu dânsul şi fii cu faţa veselă către dânsul, ca să ai îndrăzneală către Dumnezeu în rugăciunea ta.

30. Zis-a iarăşi: de va veni la tine un frate, atunci pentru fratele acela lasă-ţi treaba şi pravila şi umilinţa ta, plângerile şi lacrimile de le vei avea şi ascunde-le în inimă, până când se va duce fratele. Dacă va ieşi şi se va duce, apucă-te iar cu umilinţă de pravilă, de vreme ce se tem dracii văzând umilinţa ta.

31. Zis-a iarăşi: de te vor supăra pe tine cândva gândurile mândriei, zi-i acelui drac aşa: du-te de la mine, satano, de vreme ce zice Domnul că tot cel ce se va înălţa, smeri-se-va, iar de îmi zici că sunt om bun şi cucernic, eu abia atunci mă voi pricepe că sunt bun, când voi avea smerenie!

32. Zis-a iarăşi: de vei cădea în vreun păcat şi după aceea îl vei părăsi şi vei începe a te umili, a te scârbi şi a te căi de acel păcat, ia aminte ca până la moartea ta, neîncetat să te căieşti, să te scârbeşti şi să suspini către Domnul Dumnezeu. De nu te vei scârbi de păcatele tale, iarăşi vei cădea într-însele. Că scârba pentru păcate este sufletului frâu tare şi nu îl lasă să cadă.

33. Când vezi că te miluieşte Dumnezeu şi începe a-ţi veni umilinţa în inimă, satana văzând, îndată îţi aduce în gând o treabă oarecare în chilie, zicând: cutare lucru şi cutare trebuie să-l faci acum, să mergi la cutare frate pentru cutare trebuinţă. Acestea şi altele îţi aduce în gând – nişte lucruri şi treburi, ca şi cum ar fi de mare trebuinţă, – vrând vrăjmaşul cu acestea să te smintească şi să te lipsească de folositoarea umilinţă pe care o vedea că vine în inima ta. Dar tu, fiule, ia aminte şi cunoaşte vicleşugul şi meşteşugul vrăjmaşului şi nu-l asculta, nici te supune îndată gândurilor tale. Iar dacă vede vrăjmaşul că îi cunoşti meşteşugul şi vicleşugul lui şi nu primeşti nici nu te supui gândului pe are îl aduce el, ci îţi păzeşti cu osârdie şi cu umilinţă rugăciunea ta, silindu-te pentru sufletul tău, atunci el îţi aduce altă ispită într-alt chip, ori de la vreun om oarecare, ori altă pricină ori scârbă. Dacă vede că îi stai tare împotrivă şi nu i te

supui, atunci te săgetează la inimă cu arma lui cea mai tare şi mai veninoasă, adică îți aruncă din săgeata lui focul mâniei în inimă şi îndată te umpli şi te aprinzi de mânie. Căci ştie vrăjmaşul că nici un alt lucru rău ca mânia şi iuțimea, nu alungă aşa de tare, umilința şi frica lui Dumnezeu din inima omului.

34. Zis-a iarăşi: de nu îşi va pedepsi călugărul trupul său, ca pe un vrăjmaş şi potrivnic, nimic făcând pe voia şi plăcerea lui, nu se va putea slobozi de lanțurile vrăjmaşului, că lanțurile şi mreaja diavolului este trupul, mai ales al călugărului celui tânăr.

35. Un bătrân oarecare şedea în Rait şi avea acest fel de lucrare: şedea în chilia sa umilit, aplecat spre pământ, clătinând cu capul şi zicând cu oftare: dar ce va să fie? Şi iar şedea tăcând şi lucra la fâşii şi iar clătea cu capul, acelaşi cuvânt zicând: dar ce va să fie? Şi aşa şi-a sfârşit toate zilele vieții sale, întristându-se pururea de ieşirea sa din trup.

36. Zis-a un bătrân: de petreci împreună cu frații ia seama, să nu le porunceşti ca şi cum ai stăpâni peste dânşii, ca să nu se înalțe inima ta, ci opreşte îndrăznirea cu chipul său, iar cu sufletul socoteşte-te rob şi mai mic decât toți.

37. Zis-a iarăşi: de voieşti să ai darul plângerii, iubeşte sărăcia şi smerenia şi să nu doreşti a avea în chilia ta nici un lucru bun, căci când va pofti sufletul tău ceva şi nu va afla, oftează şi se smereşte şi atunci îl mângâie Dumnezeu, şi îi dăruieşte umilință. Când va gusta sufletul din dulceața lui Dumnezeu, atunci urăşte şi haina pe care o poartă şi însuşi trupul său. Iată, îți zic ție, fiule: de nu va urî omul trupul său ca pe un vrăjmaş şi potrivnic al său nefăcând nici într-un lucru plăcerea lui, nu va putea scăpa de lațurile vrăjmaşului. Căci lațul diavolului asupra călugărilor şi mai vârtos asupra celor tineri este trupul nostru, precum ne învață avva Isaia, zicând: nu apuca pe altul de mână, nici să scarpini trupul altui om, afară de mare boală, şi aceasta cu frică, nici să laşi a se atinge cineva de tine, nici să te atingi de vreun trup străin, ci şi la al tău cu frică uită-te. Să nu zici cuiva: ia ceva de pe capul meu, sau de pe barbă, sau din tiviturile hainelor tale. Să nu dormi cu cineva la un loc în toată viața ta. Să nu dai sărutare celui tânăr, ce este fără barbă, nici măcar în biserică, nici vreunui

străin ce va veni, nici să şezi aproape de el, ca să nu se atingă de tine! De vreme ce mulți nebăgând de seamă lucrurile acestea, ca şi cum ar fi mici şi de nimic, au căzut din acestea în mari prăpăstii şi au pierit. Fiindcă tot lucrul bun sau rău, din lucrurile cele mici începe apoi se face mare. Cel ce se păzeşte, fiule, păzeşte plângerea şi umilința, iar cel ce nu bagă în seamă acestea, fără de plângere este şi fără lacrimi. Cel ce nu are acestea, nu are cu sine pe Dumnezeu care îl apără şi îl păzeşte.

38. Lângă un bătrân oarecare viețuia un frate care era cam leneş. Acesta urmând să moară, zăcea în preajma unuia din părinți, şi îl vedea bătrânul uşor ieşind din trup. Vrând bătrânul a încredința pe frați, i-a zis lui: frate, să mă crezi, că noi toți ştim, că n-ai fost frate nevoitor spre postire şi cum de ieşi aşa cu osârdie din trup? Fratele i-a răspuns: cred, părinte, că adevărat ai zis dar de când m-am făcut monah nu mai ştiu să fi judecat pe vreun om. Deci vreau să zic către Dumnezeu: Tu ai zis, Stăpâne, nu judecați şi nu veți fi judecați, lăsați şi vi se va lăsa vouă! Zis-a lui bătrânul: pace ție, fiule! Şi s-a mântuit fără osteneală.

39. Iarăşi, alt oarecare părinte petrecea în muntele Rait, în locul care se numeşte Mideno. La acesta a venit unul din bătrâni şi i-a zis: avvo, mă necăjesc când trimit pe fratele la slujbă, mai ales când va zăbovi. Şi i-a zis şi acela: şi eu când trimit ucenic la trebuință, şezând la uşă privesc iar când îmi zice gândul: oare când va veni fratele, atunci îi zic: dar de va grăbi a veni alt frate, adică îngerul şi va veni să te ia către Domnul, ce va fi? Aşa, în toată ziua privind la uşă, mă întristez şi plâng de păcatele mele zicând: oare ce frate va veni mai degrabă: cel de sus, sau cel de jos? Şi foarte folosindu-se bătrânul, a plecat şi de atunci a apucat şi el aceeaşi faptă.

CAPITOLUL III

PENTRU GRIJĂ Şl PLÂNGERE

1. Un bătrân oarecare a adormit în Domnul şi peste puțină vreme iar a înviat, iar frații au început a-l întreba, să le spună, ce a văzut acolo. El le-a răspuns, zicând: fiilor, eu acolo încă n-am apucat să merg să văd ceva, decât am auzit țipete şi vaiete, cu glasuri de mulțime de noroade strigând: vai şi amar mie! Aşa ni se cade şi nouă pururea a plânge în viața aceasta şi a zice: Vai! Vai! Şi: amar mie, că am scârbit pe Domnul Dumnezeul meu!

2. Întrebat-a un frate pe un bătrân oarecare, zicând: ce să fac, părinte, să mă mântuiesc? Bătrânul i-a răspuns: mergi, fiule şi şezi cu linişte şi cu tăcere în chilia ta şi sileşte-ţi inima să plângi şi să verşi lacrimi din ochii tăi! Aşa fă şi te vei mântui.

3. Ne spunea nouă un bătrân oarecare, că era un tânăr care dorea şi voia să iasă din lume şi să meargă la o mânăstire să se facă călugăr şi nu-l lăsa mama sa nicidecum să facă aceasta. El totdeauna zicea mamei sale: lasă-mă să merg la mânăstire după dorința mea, căci vreau să-mi mântuiesc sufletul! Iar ea, de multe ori oprindu-l n-a mai putut să-l oprească, ci l-a slobozit şi el s-a dus. Aşa mergând la o mânăstire, s-a călugărit şi a început a trăi în trândăvie şi lenevie, neavând nici o purtare de grijă pentru mântuirea sa. După câtăva vreme i-a murit mama, iar el petrecându-şi zilele sale aşa, în multă lenevie şi nepurtare de grijă i s-a întâmplat de s-a îmbolnăvit de o boală foarte grea, leşinând, a văzut o vedenie foarte înspăimântătoare. A fost răpit şi dus în temnițele iadului, unde sunt sufletele oamenilor celor osândiți la muncile cele veşnice. Acolo a găsit-o pe mama lui zăcând împreună cu cei osândiți. Ea, dacă l-a văzut s-a mirat şi i-a zis: dar aceasta ce este, fiul meu? Şi tu eşti osândit aici, în acest loc, care este al celor osândiți? Unde este cuvântul tău, fiule, în care spuneai că mergi la mânăstire să te călugăreşti, să-ți mântuieşti sufletul? El s-a ruşinat de acele cuvinte ale mamei şi neavând ce să-i răspundă tăcea mâhnit. Aşa tăcând, a auzit glas poruncind şi zicând: luați-l pe acesta de aici şi-l duceți acolo, de unde l-ați luat, căci nu v-am trimis să-l aduceți aici, ci pe cutare din cutare mânăstire, care este numit cu acelaşi nume. Acestea grăindu-se, s-a deşteptat, şi venindu-şi în fire, a spus tuturor fraților înspăimântătoarea vedenie. Iar ei auzind, se minunau. Apoi au trimis la acea mânăstire să-l vadă pe călugăr, la care s-a trimis să-l ia şi să îl ducă la locul osândiților. Mergând trimisul, l-a găsit răposat. Şi aşa mai vârtos se minunau toți frații, încredințându-se de acea vedenie înspăimântătoare. Iar acestui frate, cu mila lui Dumnezeu, a început a-i fi mai bine. Curând după aceea l-a lăsat înfricoşata vedenie pe care i-a arătat-o Domnul Dumnezeu. Şi s-a închis într-o chilie şi şezând, plângea cu lacrimi ziua şi noaptea în toată viața sa, îngrijindu-se pentru mântuirea sufletului şi căindu-se pentru viața lui cea de mai dinainte, petrecută în lenevire şi în deşert. Şi atâta îi dăduse Dumnezeu lui umilință, lacrimi şi plângere, încât de multe ori mergeau frații la dânsul şi voiau să-l mângâie să nu înnebunească de atâta plângere. El însă nu voia nicidecum să se mângâie, ci le zicea lor aşa: fraților, de vreme ce n-am putut de ruşine să sufăr dojenirea de la maica mea, cum voi

putea suferi ruşinea cea care va fi înaintea lui Hristos şi a sfinţilor Săi îngeri în ziua judecăţii?

4. Zis-a un bătrân oarecare: la înfricoşata a doua venire a lui Hristos, după învierea morţilor, de s-ar putea să mai moară oamenii toţi, ar muri de frică şi de marea spaimă ce va fi atunci. Că înfricoşat este a vedea cerul desfăcându-se şi Dumnezeu arătându-se cu mânie şi urgie, cu oaste de îngeri fără număr; şi toţi oamenii câţi s-au născut pe pământ, de la Adam până atunci, împreună de faţă vor sta, aşteptând fiecare hotărârea la judecată. Pentru aceea, acestea gândindu-le pururea şi aşteptându-le noi, datori suntem a trăi ca şi cum am fi în toate zilele întrebaţi şi cercaţi pentru viaţa noastră, de însuşi Domnul Dumnezeu.

5. Un frate l-a întrebat pe un bătrân, zicând: oare, părinte, pentru ce îmi este inima aşa de împietrită, încât n-am nicidecum frica lui Dumnezeu în inimă? Bătrânul i-a răspuns: mi se pare, fiule, că deoarece nu are omul mustrarea inimii, pentru aceasta nu dobândeşte frica lui Dumnezeu. Şi i-a zis lui fratele: dar ce este părinte, acea mustrare a inimii? Zis-a lui bătrânul: mustrarea inimii aceasta este, să se mustre omul pe sine totdeauna în toate lucrurile sale, zicând aşa: adu-ţi aminte, ticăloase, că după scurtă vreme o să stai înaintea lui Dumnezeu şi o să dai răspuns pentru toate lucrurile şi vorbele, gândurile şi cugetele tale. Deci dar, de ce trebuie să şezi cu oamenii la vorbă deşartă? Întru acestea, fiule, învăţându-te şi deprinzându-te a le vorbi pururea în gândul tău, îţi va veni frica lui Dumnezeu în inimă şi te vei mântui.

6. Zis-a un bătrân: precum umbra noastră pururea o avem cu noi, ori încotro mergem, aşa ni se cade nouă să avem umilinţa şi plângerea pururea cu noi, ori încotro vom merge şi ori unde vom fi.

7. Un frate l-a întrebat pe un bătrân oarecare, zicând: spune-mi mie, părinte, ce voi face, că doreşte sufletul meu lacrimi şi nu am, că-mi este inima foarte împietrită pentru umilinţă, măcar că citesc vieţile sfinţilor părinţi sau le aud; şi nicidecum nu-mi pot umili inima şi foarte scârbit e sufletul meu de aceasta. Bătrânul i-a răspuns: fiii lui Israil după 40 de ani au intrat în Pământul

Făgăduinței, în care, dacă au intrat, nu s-au mai temut de războaie. Așa și nouă ne-a poruncit Dumnezeu, să ne mâhnim și să ne scârbim pentru mântuirea noastră. Căci scris este: cu multe scârbe ni se cade să intrăm întru Împărăția Cerului, iar fără de scârbe, nu vom putea intra în Pământul Făgăduinței. Ascultă, fiule, să-ți spun o istorie a unui tânăr. Era un tânăr care dorind viață călugărească, a mers la muntele Nitriei şi acolo s-a făcut călugăr. Şi era chilia lui aproape de chilia unui frate, pe care îl auzea în toate zilele plângându-şi cu mare tânguire şi lacrimi păcatele sale, iar inima lui era împietrită şi nu-i venea umilință şi lacrimi ca să poată plânge. Deci se mustra pe sine zicând: nu vrei ticăloase, să plângi şi să verşi lacrimi pentru păcatele tale acum până ai vreme şi ești fără de simțire şi nebăgător de seamă! Să ştii, că dacă nu vrei să plângi, eu te voi face şi te voi învăța să plângi. Şi avea o funie tare împletită şi luând acea funie, se dezbrăca de haine şi se bătea cu funia peste spatele gol, până când i se rănea foarte trupul lui şi nu mai putea suferi şi atunci începea să plângă. Iar acel frate, care era aproape de dânsul cu chilia, luând seama ce face şi văzându-l de multe ori făcând aşa, bătându-se şi însuşi muncindu-se, se minuna foarte. Şi a început a se ruga lui Dumnezeu ca să-i arate dacă este plăcut lui Dumnezeu lucrul acelui frate, care se bate el însuşi şi se munceşte aşa? Şi i-a arătat lui Dumnezeu. Într-o noapte în vis l-a văzut fiind în ceata mucenicilor, purtând cunună mucenicească pe cap şi îl arăta lui cineva cu degetul, zicând: vezi, iată mucenicul cel bun, care rabdă pentru Hristos! Acesta împreună cu mucenicii fiind primit, s-a încununat. Aşa şi tu, fiule, sileşte-te pentru Hristos să pătimeşti şi să rabzi toate scârbele ce ți se vor întâmpla şi aşa nu numai umilința şi lacrimile pe care le doreşti ți le va da Dumnezeu, ci şi cu cunună mucenicească te va încununa.

8. Un frate l-a întrebat pe un bătrân zicând: ce voi face, părinte, ca să mă mântuiesc? Spune-mi un cuvânt de învățătură! Bătrânul i-a răspuns: când a bătut şi a certat Dumnezeu Egiptul, atunci nu era acolo nici o casă în care să nu fie plângere. Aşa fă şi tu, fiule, de vrei să te mântuieşti: lăcrimează şi plângi şi Dumnezeu te va mântui şi te vei mântui.

9. Ne spuneau nouă părinții că şezând ei odinioară la masa unui frate şi pentru dragoste ospătând, a râs un frate la masă. Şi văzând aceasta avva Ioan, a plâns şi a zis: ce este în inima fratelui frate de a râs, fiind dator a plânge, fiindcă mănâncă din osteneală străină?

10. Un bătrân l-a văzut pe un frate râzând şi i-a zis: frate, dar nu ştii că avem să dăm cuvânt de toată viaţa noastră înaintea lui Dumnezeu Celui ce este peste cer şi peste pământ şi tu râzi în loc să plângi?

CAPITOLUL IV

PENTRU SMERENIE ŞI UMILINŢĂ

1. Un părinte oarecare trăia aproape de fericitul Antonie, în lunca de cealaltă parte de râu. Şi a mers odată în Egipt pentru oarecare trebuinţă, luând cu sine şi pe ucenicul său şi mergând în oraşul ce se chema Kint, a zăbovit acolo o săptămână. Zăbovind ei acolo, au văzut în toate dimineţile bărbaţi şi femei ieşind şi mergând la morminte şi plângându-şi fiecare morţii cu mare tânguire, până la al treilea ceas din zi, căci aşa le era lor obiceiul. Bătrânul i-a zis ucenicului său: vezi, fiule, ce fac oamenii aceştia. Cum se scoală aşa de dimineaţă şi merg la morminte şi plâng cu atâta tânguire pe morţii lor? Să ştii, fiule, că de nu vom face şi noi aşa, la pieire vom merge. Deci, întorcându-se la chiliile lor, îndată şi-au făcut morminte, departe unul de altul. Şi aşa, sculându-se de dimineaţă, în toate zilele, mergea fiecare la mormântul său şi-şi plângea cu mare umilinţă şi tânguire sufletul ca pe un mort, până la al treilea ceas din zi. Când se întâmpla de adormea ucenicul său dimineaţa la acea vreme, îl aştepta bătrânul zicând: scoală-te, fiule, că egiptenii acum plâng la mormintele lor! Iar ucenicul zicea: părinte, ce să fac că îmi este foarte împietrită inima şi nu pot să plâng? Bătrânul răspunzând, i-a zis: sileşte-te, fiule, şi te osteneşte răbdând puţintel şi văzând Dumnezeu osteneala ta, îţi va trimite darul Său şi îţi va ajuta ţie şi după aceea nu te vei mai osteni. Căci îţi zic ţie, fiule, când Dumnezeu răneşte inima omului spre plângere, atunci nu mai fuge umilinţa şi plângerea de la acela, ci petrec cu dânsul până la moarte şi oriunde va merge şi oriunde va fi, plângerea, umilinţa şi lacrimile pururea cu dânsul sunt şi ori de lucrează, ori de mănâncă, ori de doarme, sau altceva face, inima lui pururea plânge, căci este rănită fără de vindecare.

2. Într-una din zile l-a văzut bătrânul pe ucenicul său mâncând peste măsură, fiindcă veniseră oarecari fraţi pentru cercetarea bătrânului şi chemându-l deosebi, i-a zis: fiule, nu ştii că plângerea este ca o lumânare ce luminează şi de nu o vei păzi bine, se va stinge? Aşa este plângerea: iar mâncarea şi băutura cea peste măsură, dormirea şi somnul mult, clevetirea, vorba multă şi toată odihna trupească o vor pierde.

3. Un bătrân oarecare, foarte silitor spre mântuirea sa, avea un frate mai trândav şi mai leneş spre mântuire care văzându-l pe bătrân postind şi câte şase zile nemâncând, a zis: părinte, eu am citit că postirea multă aduce omului mândrie. Bătrânul i-a răspuns: frate, de vom socoti noi aceea, apoi prin lenevire şi prin nepurtarea de griji şi prin nesilinţă, ne va veni umilinţa. Dacă este aşa, frate, să lăsăm dar pustia şi să mergem de aici în lume să ne luăm femei, să mâncăm carne şi să bem vin! Amar nouă, frate, că suntem înşelaţi şi batjocoriţi de vrăjmaşul. Nouă, frate, ni se cade în toată vremea şi în tot ceasul şi tot lucrul nostru să gândim şi să zicem aşa: de mă va certa Dumnezeu acum cu moartea, oare, ce fapte de îndreptare am cu care să mă arăt Judecătorului? Şi ia aminte ce îţi va răspunde ţie către acestea cugetul tău. De te judecă pe tine şi te învinuieşte cu ceva cugetul sau pentru vreun lucru te înalţă gândul tău, atunci îndată să te laşi de acel lucru şi să te apuci de altul, prin care să te nădăjduieşti că Dumnezeu îţi va ajuta ţie printr-însul. Căci se cade călugărului să fie gata în tot ceasul de ieşirea călătoriei sale, când va ieşi sufletul său din trup. Pentru aceea, frate, ori de mănânci, ori de bei, ori altceva de lucrezi, totdeauna zi în gândul tău: oare, de mă va chema Dumnezeu astăzi, ce voi face, ca să fiu primit şi plăcut Domnului? Atunci ia aminte cum cugetul tău te va sfătui şi te va învăţa ce să faci şi să te sileşti să faci ce îţi va zice. Iar de te vei îndrepta şi vei începe a petrece cu post, cu priveghere, cu nevoinţă şi cu osteneală şi după aceea ele vor slăbi, să nu fii, frate, împuţinat la suflet, ci iar începe şi nu înceta a te nevoi şi a păzi acestea până la moarte. Căci în ce fapte te va găsi moartea, în acele fapte vei fi judecat. Ori în post, ori în priveghere, în silinţă şi osteneală, ori în lenevire şi în trândăvire şi într-alte fapte lumeşti nefolositoare şi în nepurtare de grijă. Pentru aceea, frate, datori suntem în toate zilele, în toată vremea şi în tot ceasul, a ne cerca şi a ne ispiti, oare la ce sporire a faptelor bune ne aflăm. Oare sporesc eu în lucrurile şi faptele prin care să aibă nădejde mântuirea mea: în priveghere, în rugăciuni, în post, sau în tăcere liniştită? Sau mai ales decât toate, în smerenie, căci aceasta este sporirea cea adevărată a sufletului, ca în tot ceasul să fii mai smerit şi tuturor plecat, zicând în sine, că tot omul este mai vrednic şi mai bun decât tine. Fără de această smerenie, departe este călugărul de Dumnezeu şi fără smerenie nu este nici o nădejde de mântuirea lui. Iar de vei merge la vreun bătrân ca să-l întrebi de vreun lucru folositor de suflet şi după rugăciune îţi va zice să şezi, tu închinându-te, zi-i lui cu smerenie: părinte, spune-mi un cuvânt de învăţătură pentru mântuire şi viaţa veşnică, cum s-o dobândesc şi te roagă, părinte, lui Dumnezeu pentru mine, că multe păcate am! Şi după aceste cuvinte taci cu smerenie şi să nu zici nici un cuvânt, până nu te va întreba de ceva. De îţi va spune vreun frate taina sa, iar alt frate te va blestema cu blestem, ca să-i arăţi acea taină a acelui frate care ţi-a încredinţat-o ţie, ia aminte ca nu cumva să te înşele să i-o spui, măcar de te va blestema, căci blestemul lui peste dânsul se

întoarce, iar tu curat rămâi. De n-ai, frate, umilinţă în inima ta, atunci să ştii şi să pricepi, că ai oarecare înălţare în inimă şi ea nu lasă umilinţă, ci îţi împietreşte inima pentru umilinţă. De îţi va lipsi ceva din cele ce sunt pentru trebuinţa vieţii trupului, nu cere aceea de la oameni, ci mai vârtos aruncă spre Domnul grija ta şi nu-L uita pe Dumnezeu şi Dumnezeu nu te va lăsa. Iar cel ce cere de la oameni, acela nu are credinţă, căci Dumnezeu poate să-i ajute și să-l chivernisească. De îţi va aduce vreun om şi îţi va da ţie ceva de cele ce-ţi trebuiesc, primeşte cu mulţumire, ca din mâna lui Dumnezeu, socotind că însuși Dumnezeu ţi-a trimis acea milă. Iar de îţi va aduce şi îţi va da vreun lucru ce nu-ţi trebuie, să nu primeşti, ca să nu te ispitească vrăjmaşul să primeşti cele ce nu-ţi trebuie ţie. Opreşte-ţi, fiule şi îţi învaţă ochii tăi a nu se uita spre trup străin, și de s-ar putea nici trupul tău să nu-l vezi. De îţi va da ţie Dumnezeu umilinţă și plângere – și acesta este darul cel de mai mare milă al lui Dumnezeu, – să nu cumva să te înalţi cu gândul în inimă, socotind că mare lucru faci înaintea lui Dumnezeu, pentru că plângi şi lăcrimezi, ci mai vârtos te smereşte, te dosădeşte, te defaimă şi te ocărăşte, căci Dumnezeu când îl vede pe om înălţându-se cu gândul şi lăudându-se în inima sa pentru plângerea şi lacrimile ce le-a dobândit, atunci El ia de la dânsul umilinţa, plângerea şi lacrimile şi se învârtoşează şi se împietreşte ca piatra inima lui. Şi aşa îl lasă şi îl părăseşte Dumnezeu, ca să se smerească şi să-şi cunoască neputinţa. De nu ai, frate, smerenie duhovnicească, nevoieşte-te şi te sileşte de-ţi câştigă măcar smerenia cea trupească şi din smerenia cea trupească îţi va veni smerenia cea duhovnicească. Iar fără de smerenie, în zadar îţi este osteneala. De vei merge la vreun părinte duhovnicesc şi îl vei întreba vreun cuvânt de folos sufletesc, sileşte-te, fiule, să faci cele ce ţi-a zis acel părinte, iar peste puţin de vei slăbi şi nu le vei face, sau le vei uita, să nu-ţi fie greu a merge şi a-l mai întreba acel cuvânt. Că cel ce nu se leneveşte a merge şi a întreba, dorind să audă cuvântul de învăţătură, acela măcar şi de nu poate să împlinească şi să facă cuvântul şi învăţătura pe care o aude, însă auzind, dobândeşte umilinţă şi smerenie în inima lui, prin care află şi câştigă folos. Iar cel care nici nu doreşte să audă cuvântul de învăţătură, nici nu întreabă pe nimeni, acela nici nu face şi nici nu-i vine umilinţă şi smerenie în inimă şi nici nu dobândeşte folos şi milă. De te va lăuda un om, fiind tu de faţă, atunci îndată adu-ţi aminte de păcatele tale şi zi-i lui aşa: frate, pentru Dumnezeu, te rog, nu mă lăuda, că sunt un ticălos şi nu sunt vrednic de o laudă ca aceea. Iar de va fi un om mare acel care te va lăuda, te închină cu smerenie şi zi-i: iartă-mă! Şi te roagă lui Dumnezeu în gândul tău zicând: Doamne, acoperă-mă şi mă izbăveşte de lauda aceasta! De vei cădea în curvie şi va fi aproape de tine acel loc unde trăieşte acel obraz cu care ai căzut, fugi şi te depărtează căci nu te vei putea pocăi, fiind aproape de acel loc. De vei vedea cu ochii tăi pe un frate făcând curvie, sau alt păcat, să nu-l osândeşti, ci fă

rugăciune către Dumnezeu pentru dânsul, zicând: Doamne, păzeşte-l pe fratele meu şi pe mine de înşelăciunea aceasta! Şi zi: blestemat să fii tu, diavole, că al tău lucru este acesta, căci fratele meu n-ar fi făcut aceasta, de nu l-ai fi înşelat! Întăreşte-ţi inima şi te păzeşte să nu-l osândeşti, ca să nu se depărteze de la tine Duhul Sfânt. De va cleveti cineva către tine pe fratele său, să nu adaugi cuvânt la clevetirea lui, ci ori taci, ori zi aşa: eu, frate, însumi mă aflu foarte păcătos şi osândit, aşa încât nu îndrăznesc şi nici nu pot să osândesc pe alţii; şi aşa vei mântui şi sufletul aceluia şi pe tine de osândire. De vei cădea într-o boală şi vei cere ceva de la cineva şi nu-ţi va da, ia aminte ca nu cumva să te scârbeşti cu inima spre dânsul, ci zi în gândul tău aşa: de aş fi fost eu vrednic să mi se dea ceea ce am poftit şi am cerut de la acel om, i-ar fi grăit Dumnezeu în inima lui şi îndată mi-ar fi dat ce am cerut; însă amar mie, că nu sunt vrednic. Trei cete erau desăvârşite între sfinţii părinţi: cei dintâi nu primeau uşor de la cineva ceva. Cei de mijloc nu cereau de la nimeni să le dea ceva. Cei mai de pe urmă, de le aducea cineva ceva şi le da de bună voie lor pentru Dumnezeu, ei primeau şi luau cu mulţumire, ca din mâna lui Dumnezeu trimisă lor. De vei fi, frate, neputincios şi nu poţi lucra ca să-ţi câştigi cu osteneala mâinilor tale hrana, îmbrăcămintea şi trebuinţa ta, atunci să ceri cu smerenie cele ce îţi trebuiesc, de la creştinii cei iubitori de Dumnezeu, defăimându-ţi şi ocărându-ţi însuţi ticăloşia ta. De-ţi va trimite Dumnezeu lacrimi şi umilinţă, în puţină vreme sau în multe zile, atunci să laşi tot lucrul mâinilor tale şi dacă cunoşti că îţi este de folos, petreci în acea umilinţă şi plângere, pentru că îţi este aproape ziua morţii tale şi pentru aceasta ţi-a trimis Dumnezeu umilinţă şi lacrimi, ca prin acestea să afli milă. Căci precum diavolul mai vârtos, la sfârşitul vieţii omului, se sileşte să-l piardă, aşa şi Dumnezeu, la sfârşitul vieţii omului cu o pricină îl mântuieşte. Sculându-te din somn, întâi proslăveşte pe Dumnezeu cu buzele tale şi îndată începe-ţi rugăciunea şi pravila ta cu toată smerenia şi umilinţa, cu luare aminte, cu tot gândul tău şi cu frica lui Dumnezeu, ca şi cum ai sta de faţă înaintea lui Dumnezeu şi cu Dânsul vorbind, de vreme ce mintea omului întru cele ce se îndreaptă de dimineaţă, întru acelea petrece şi peste zi. Precum este şi piatra morii: ce bagi într-însa dimineaţa, aceea macină şi peste zi, ori grâu ori neghină. Pentru aceea şi tu, te sileşti de dimineaţă a băga totdeauna grâu mai înainte, până nu va băga vrăjmaşul tău pleavă sau neghină. De vei vedea în vis nălucindu-se ţie o femeie oarecare, cu ochii, cu faţa şi vorba înşelătoare, după ce te vei deştepta din somn păzeşte-te, frate, şi ia aminte să nu-ţi fie gândul tău la dânsa, pentru că gândul la ea îţi va spurca sufletul. Când te vei culca pe patul tău, fiule, adu-ţi aminte de mormântul tău, în care o să zaci peste puţină vreme, zicând în tine: nu ştiu, voi ajunge dimineaţa să mă scol, sau nu. Mai înainte de culcare roagă-te Domnului Dumnezeu cu toată osârdia, cu smerenia inimii şi aşa însemnându-ţi faţa ta cu semnul Cinstitei Cruci, culcă-te! Şi după ce te vei culca, ia aminte ca nu cumva să gândeşti ceva lucru spurcat şi

necuvios, nici la vreun obraz femeiesc să nu gândeşti în gândul tău, măcar de ar fi femeie sfântă, ci mai vârtos rugându-te lui Dumnezeu, gândeşte-te la ziua judecății, cum o să stai înaintea Prea Dreptului Judecător şi să dai răspuns de toate faptele, cuvintele şi gândurile. Că ce gândeşte omul ziua, în gândul său, aceea s-a obişnuit a i se năluci noaptea, în vis. Sunt duhuri necurate spre acea treabă rânduite de satana lor, care, dacă se culcă omul, mai ales călugărul, pe patul lui, şed lângă dânsul şi-i aduc în gând aducerea aminte de oarecare femeie şi de spurcăciunea ei şi-i aprinde trupul lui spre spurcata poftă trupească, până îi spurcă inima şi sufletul. La fel şi îngerii sunt rânduiți de la Dumnezeu, care şed lângă om, şi-l păzesc de lațurile şi mrejele vrăjmaşului. De te va îndemna inima ziua şi noaptea, zicând: scoală-te şi te roagă lui Dumnezeu, atunci să ştii că sfântul înger al lui Dumnezeu care te păzeşte, acela îți grăieşte ție: scoală-te şi te roagă!
Deci, de te vei scula tu şi el se va scula şi va sta la rugăciune împreună cu tine, întărindu-te în nevoință şi izgonind de la tine duhul cel necurat care te înşală şi răcneşte ca un leu asupra ta. Iar de nu te vei scula, îndată se va depărta de la tine îngerul şi atunci vei cădea în mâinile vrăjmaşului. De vei lucra ceva de obşte împreună cu frații, să nu cumva să te arăți tu cum că lucrezi mai mult decât alții; iar de te vei lăuda, îți pierzi plata ta. Păzeşte-te, fiule, de vorbă multă, de vreme ce tăcerea cu înțelepciune este mai bună, iar vorba multă, măcar de se întâmplă uneori de este şi de folos, se amestecă în ea şi cuvinte nefolositoare. Păzeşte-te, fiule, în vorbele tale, să nu te căieşti după ce ai vorbit, căci mulți pentru vorba lor şi-au pierdut cinstea, iar alții şi viața. De vei avea un lucru (rucodelie) în chilia ta şi va veni ceasul de rugăciune, să nu cumva să zici: să mai las puțin până voi săvârşi acest lucru, ci îndată scoală-te, fiule şi închinându-te lui Dumnezeu te roagă Lui cu osârdie, ca să-ți îndrepteze Domnul viața, să te păzească şi să te izbăvească de toți vrăjmaşii văzuți şi nevăzuți şi să te învrednicească Împărăției Sale.

4. Zis-a un bătrân oarecare, învățându-l pe ucenicul său: fiule, de te vei lenevi a te scula noaptea la slujba utreniei, în acea zi nu se cade să dai trupului tău mâncare, căci scrie Apostolul, că pe degeaba nu se cade a mânca. Iarăşi, zic ție, că mireanul de va fura, este vinovat. Aceeaşi vină o socoteşte Dumnezeu fiecărui frate, care se va lenevi şi nu se va scula la slujba bisericii, afară de boală, sau de o mare împiedicare. Însă şi de la cel bolnav şi ostenit aşteaptă Dumnezeu rugăciune duhovnicească, căci aceasta poate să o facă şi cel bolnav şi neputincios. De ai clevetit cumva pe vreun frate şi te mustră cugetul tău, mergi cu smerenie la acel frate şi te închină până la pământ, zicând: iartă-mă, frate, că am greşit şi te-am clevetit! Şi de aici înainte păzeşte-te şi nu mai

cleveti pe nimeni, căci clevetirea este moartea sufletului. De îți va aduce ție un frate vreun lucru, orice ar fi și ți-l va dărui pentru dragostea frățească și știind că acel frate este mai sărac și mai neputincios decât tine, atunci silește-te și dăruiește-i și tu lui ceva îndoit mai mult decât ți-a dăruit el ție. Iar de nu vei avea ce să-i dai și să-i răsplătești, atunci închină-i-te până la pământ cu smerenie, zicând: iartă-mă pentru Dumnezeu, iubite frate, că eu nu am ce să-ți dăruiesc! Domnul Dumnezeu să-ți plătească pentru dragostea ce-o arăți către mine. De vei citi sau vei auzi viețile sfinților părinți, începe și te nevoiește a face și a viețui și tu așa, chemându-L pe Dumnezeu în ajutorul tău, ca să te întărească și să-ți ajute și rabdă fără slăbire în lucrul ce vei începe, lăudând și mulțumind lui Dumnezeu. Iar de ai început și nu ai săvârșit, atunci defaimă-ți neputința ta, ocărăște-ți cugetul tău și smerește-ți gândul, ca pe un rău, leneș și trândav; pururea neîncetat mustră-ți sufletul pentru că ce ai început n-ai sfârșit. De ai greșit și ai făcut păcat trupesc, nu te mai gândi după aceea la dânsul, cum l-ai făcut, căci gândind la dânsul iarăși ți se aprinde trupul și ți se spurcă sufletul. De-ți vei deosebi viața ta și ieșind vei merge și te vei așeza în pustie, când vei cunoaște că te cercetează Domnul Dumnezeu, să nu cumva să te înșeli, frate, să te înalți cu inima zicând că mare lucru faci că șezi în pustie și pentru aceea te cercetează Dumnezeu, căci de te vei înălța și te vei lăuda în inima ta, gândind acestea, atunci Dumnezeu îți va lua ajutorul său și tu îți vei cunoaște neputința. Ci, mai vârtos, frate, cu smerenia inimii tale, zi așa în gândul tău: eu pentru slăbiciunea, ticăloșia și neputința mea, șed aici, în această pustie, iar Prea Bunul Dumnezeu pentru bunătatea Sa își face cu mine nevrednicul mila Sa, ca să nu slăbesc, ci să rabd. De vei da orice lucru, vreunui frate, pentru dragostea lui Hristos, iar mai pe urmă îți va aduce vrăjmașul căință de aceasta în gândul tău, zicând: rău am făcut că m-am grăbit de am dat acel lucru care îmi trebuia foarte mult, sau că acel lucru nu era de obrazul aceluia, sau prea mult i-am dat lui, tu, frate, nu asculta acel gând, căci este al vrăjmașului, ci venindu-ți acel gând să-i răspunzi așa: eu am dat împrumut acel lucru lui Hristos însuși. Și așa, vrăjmașul se va duce de la tine rușinat, iar tu vei lua plată mare de la Dumnezeul Hristos.

5. Zis-a un bătrân: dator este călugărul când șade cu frații la masă, să caute pururea în jos, spre pământ, iar nu la fața fraților, mai ales a celor tineri și să aibă gândurile lui pururea către Dumnezeu, că mare și nesuferită scârbă face călugărul diavolului, atunci când are gândul la cer, către Părintele lui.

6. Zis-a un bătrân: gândurile cele rele și necurate din inima omului sunt asemenea șoarecilor care umblă în casă, pe care de-i vei omorî câte unul,

îndată ce-i vei vedea, nu te vei osteni, iar de îi vei lăsa până se vor înmulți și vor umplea casa, atunci multă osteneală vei avea izgonindu-i și neputându-i alunga, ți se va urî şi vei lăsa de se va pustii casa ta.

7. Zis-a un bătrân oarecare: călugărul care a greşit înaintea lui Dumnezeu, scârbindu-L pe Făcătorul său, şi-i va veni oarecare umilință și își va cunoaşte greșeala și va voi să se pocăiască de păcatele sale, unuia ca acela i se cade să se depărteze de lume, să se deosebească de alți frați, să iasă și să se aşeze singur la un loc liniştit, cu tăcere; şi aşa umilindu-se şi smerindu-se înaintea lui Dumnezeu, pururea să-şi plângă păcatele sale, ziua şi noaptea, curățindu-şi mintea şi inima de gândurile lumeşti. Să se păzească foarte mult, ca să nu scârbească sau să dosădească pe cineva, ci pe sine pururea să se dosădească, să se ocărască, să se mustre şi să se defăimeze, pentru că a păcătuit scârbind pe Domnul Dumnezeu şi Făcătorul său. Şi aşa, cu multă înfrânare a trupului şi a patimilor, cu multă umilință, plângere şi lacrimi rugându-L pe Dumnezeu, va dobândi milă și iertare.

8. Spunea un oarecare bătrân, zicând: odată am mers cu oarecari frați în Kanop, care este ca la cincisprezece stadii departe de cetatea Alexandria, la părintele Teodor, pustnicul cel mare, care avea darul răbdării. Şi vorbind cu noi bătrânul şi mult folosindu-ne, între alte vorbe, ne-a spus şi aceasta: era un frate care trăia într-o chiliuță, afară din cetatea Alexandria, în dosul zidului şi acel frate avea darul lacrimilor. Odată, într-o zi, în urma dorinței inimii sale, i-a venit umilință şi plângere mai mult decât altădată; iar el văzându-se în atâta umilință şi mulțime de lacrimi, zicea în sine, aşa: cu adevărat, acesta este semnul că se apropie ziua morții mele. Şi când gândea aceasta, plângerea şi lacrimile mai mult se adăugau. Iar dacă el vedea aşa adăugându-se şi înmulțindu-se lacrimile şi umilința lui, iarăşi zicea: cu adevărat, aproape este vremea ieşirii mele. Şi aşa, în toate zilele plângea cu amar. Iar noi auzind şi mult folosindu-ne de vorbele şi povestirile acestui bătrân, l-am întrebat despre lacrimi, zicând: oare, părinte, ce este acest lucru, că uneori vin umilința şi lacrimile singure, sau uneori prin multă osteneală abia vine omului o picătură de lacrimă? Şi răspunzând, ne-a zis nouă bătrânul: fiilor, lacrimile sunt asemenea cu ploaia sau ninsoarea, iar călugărul este ca un lucrător grădinar sau vier, care când vede că vine ploaia, se cade să lase toate celelalte lucruri ale sale şi să alerge şi să se nevoiască, să-şi curățească toate jgheaburile grădinii sau ale viei şi să nu lase să curgă pâraiele ploii pe dinafară de grădină, ci să se silească să le îndrepteze pe jgheaburile lui,

în grădina sa, ca să curgă şi să adape toată grădina. Căci zic vouă, fiilor, că decât toate zilele anului, mai mult folos face o zi de ploaie care răsare, creşte şi înmulţeşte toate roadele grădinii. Aşa sunt şi lacrimile. Deci, când simţim că ne cercetează Dumnezeu şi ne vine umilinţa în inimă, ni se cade să lăsăm îndată toate celelalte lucruri şi treburi şi cu toată osârdia să ne rugăm lui Dumnezeu, căci nu ştim, găsi-vom aşa o altă zi, în care să ne vină cercetarea lui Dumnezeu?

9. Şi iar l-au întrebat pe avva Teodor, zicând: spune-ne nouă, avvo, cum pot să se păzească lacrimile când vin la om? Bătrânul ne-a răspuns: fiilor, când vin omului lacrimile şi umilinţa, atunci mai înainte de toate se cade să se păzească să nu vorbească cu nimeni şi să nu iasă afară din chilia lui, păzindu-se de mâncare multă şi dormire. Tot aşa, să-şi păzească inima de gânduri, să nu gândească în sine că face mare şi bun lucru pentru că plânge şi lăcrimează. Ci mai mult atunci, cu toată osârdia să se roage lui Dumnezeu, citind Sfintele Scripturi. Însă când îi va veni omului umilinţă şi plângere, acestea-l vor învăţa ce să facă.

10. Zis-a lor iarăşi bătrânul: fiilor, eu am văzut un frate oarecare şezând în chilia lui şi împletind coşurile (rucodelia sa) şi când îi venea umilinţă şi lacrimi, îndată lăsând lucrul, se scula la rugăciune şi cum se scula şi începea a se ruga, îndată fugeau umilinţa şi lacrimile de la dânsul. Iar dacă şedea jos şi începea a lucra lucrul său şi lucrând îşi aduna gândurile, îndată îi veneau lacrimile şi iar se scula la rugăciune şi iar îi trecea umilinţa. Iar când lua vreo carte să citească, cum începea a citi îndată îi veneau lacrimile şi plângea. Şi atunci a zis acel frate: bine au zis sfinţii părinţi că plângerea este învăţător, căci îl învaţă pe om tot folosul.

11. Zis-a lor iarăşi: fiilor, bătrânul meu avea obicei de a se îndepărta totdeauna în adâncul pustiului şi acolo îşi petrecea viaţa în tăcere şi linişte. Iar eu odată i-am zis: pentru ce, părinte, totdeauna fugi de noi şi te depărtezi în adâncul pustiului? Nu este mai bine să trăieşti aproape de oameni, ca ei văzând nevoinţa ta cea bună, să se folosească şi alţii iar tu vei avea mai mare plată de la Dumnezeu? Bătrânul i-a răspuns: crede-mă, fiule, că măcar de ar fi cineva asemenea cu marele prooroc al lui Dumnezeu, Moise şi va trăi împreună cu oamenii, nu poate nicidecum să se cheme fiu al lui Dumnezeu după dar şi să-şi folosească sufletul său. Eu sunt fiu al lui Adam şi precum Adam, părintele meu,

văzând roada frumoasă şi bună la gust, n-a răbdat să nu ia să guste, prin care a şi murit, aşa sunt şi eu, când văd rodul păcatului: îndată îl poftesc, din care luând şi gustând mor. Pentru aceea prea cuvioşii noştri fugeau din lume în pustie, ca să-şi omoare patimile şi poftele dulceţilor, acolo unde nu aflau mâncarea care naşte poftele păcatului.

12. Zis-a iarăşi: de se va da însuşi omul de bună voia sa spre greutate, scârbă, supărare şi răbdare pentru Dumnezeu, eu cred că pe acela cu sfinţii mucenici îl va împărtăşi Dumnezeu, pentru că acea greutate şi scârbă pe care o rabdă cineva pentru Dumnezeu, în loc de sânge se primeşte.

13. Zis-a iarăşi: fiilor, precum tot păcatul pe care-l face omul, afară de trup este, iar cel ce face curvie în trupul său greşeşte, pentru că dintr-însul iese spurcăciunea şi îi spurcă tot trupul, aşa şi toate bunătăţile afară de trup sunt. Iar cel ce plânge pentru mântuirea sufletului său, acela îşi curăţeşte şi trupul său, pentru că lacrimile care ies din ochii lui, acelea tot trupul şi sufletul lui îi spală.

14. Un frate l-a întrebat pe un oarecare bătrân, zicând: te rog, părinte, spune-mi, ce să facă omul ca să i se umilească inima şi să-i vină lacrimi şi plângere? Bătrânul i-a răspuns: fiule, lacrimile şi plângerea vin la om din aducere aminte de păcatele sale pe care le-a făcut în viaţa sa, înaintea ochilor lui Dumnezeu şi că are să dea răspuns Înfricoşatului Judecător pentru dânsele. La fel, celui ce va să-i vină umilinţă şi lacrimi, i se cade pururea să aibă aducerea aminte de sfârşitul şi moartea sa, că peste puţină vreme are să iasă şi să se despartă sufletul lui de ticălosul trup, rămânând trupul ca o stricăciune împuţită spre putreziciune, iar cu sufletul va merge gol prin groaznice, înfricoşate şi cumplite locuri, până va ajunge şi va sosi la locul unde i s-a gătit după faptele sale, aşteptând ziua înfricoşatei judecăţi ca să-şi ia hotărâtul răspuns după fapte. Asemenea, să-şi aducă aminte pururea în gând de înfricoşata şi groaznica zi a judecăţii, în care tot neamul omenesc, de la Adam până atunci, vor sta goi înaintea Înfricoşatului şi Prea Dreptului Judecător, plângând cu amar şi aşteptând răspunsul cel cu hotărâtă judecată, ori în muncile focului veşnic, ori în veselia vieţii celei nesfârşite, după faptele lui şi de groaznica mânie, mustrare şi urgie a Prea Dreptului Judecător şi de trimiterea cea cu urgie fără de nici o milostivire şi aruncarea în pedeapsa cumplitelor şi

veşnicilor munci ale întunecatului iad, din care munci, după aceea nu mai este nădejde de ieşit vreodată, de sfârşit sau de moarte, că acolo nu este moarte, nici sfârşit sau slăbire a cumplitelor munci, ci pedeapsă fără de sfârşit. Să-şi aducă apoi aminte în gândul său, de răposații săi părinți, cum au murit şi au putrezit, de s-au făcut țărână şi pământ. Şi cum şi el peste puțină vreme aşa se va face şi oare unde sunt sufletele părinților săi? Fratele i-a zis: se cade, părinte, ca un călugăr să se gândească la părinții săi? Bătrânul i-a zis: de vei cunoaşte că îți vine umilință şi lacrimi, pentru gândirea la răposații tăi părinți, acel gând îți este foarte de folos. Căci dacă îți vin lacrimile, atunci poți să le întorci încotro îți este voia, ori pentru păcatele tale, ori pentru alt oarecare gând bun. Acestea, fiule, se cade a gândi cel ce doreşte lacrimi şi plângere, căci din aceste gânduri vin omului umilința, lacrimile şi plângerea. Zis-a fratele: cu adevărat, aşa este, părinte, mult m-am folosit acum de părinteştile tale cuvinte. Zis-a lui bătrânul: eu, fiule, am văzut un frate care era foarte iubitor de osteneală şi nevoitor pentru mântuirea sa, însă inima lui era împietrită şi nu-i venea umilință şi lacrimi şi de multe ori se bătea singur şi se chinuia, până când îşi rănea trupul şi atunci, de usturime şi de durere, îi veneau lacrimi şi plângere. Iar el întorcea alte lacrimi şi plângere şi plângea pentru păcatele sale, şi aşa Dumnezeu l-a miluit şi el s-a mântuit.

15. Zis-a iarăşi bătrânul: fiilor, să ştiți că smerenia pe mulți fără nici o osteneală i-a mântuit şi mărturisesc aceasta vameşul şi fiul cel rătăcit, care puține cuvinte au grăit către Dumnezeu şi s-au mântuit. Iar ostenelile şi faptele cele bune ale omului îl pierd, dacă nu va avea smerenie, căci osteneala şi faptele cele bune pe mulți i-au tras la mândrie şi au pierit, precum şi fariseul acela care se lăuda cu faptele lui cele bune şi se mândrea.

16. Zis-a iarăşi un bătrân: vorba cea multă de iscodire pentru dumnezeire şi citirea cea cu multă cercare a cuvintelor celor pentru credință, usucă lacrimile şi golesc umilința de la om. Tu, fiule, citeşte viețile şi graiurile sfinților şi prea cuvioşilor părinți şi ele îți vor lumina sufletul.

17.Zis-a iarăşi: postul smereşte trupul şi privegherea luminează mintea, tăcerea liniştită aduce umilință şi lacrimi, iar lacrimile şi plângerile îl fac pe călugăr desăvârşit şi fără de păcate.

18. Odată fiind praznic la Schit, au venit şi s-au adunat toţi părinţii de prin pustie. Şi şezând la masă, au adus şi vin ca să le dea lor, iar fratele care era rânduit să dea vin la masă, umplând un pahar, a dat unuia din părinţi şi acela uitându-se la frate s-a mâniat zicând: fiule, te rog, nu-mi da acel şarpe veninos. Auzind aceasta părinţii, nici unul n-a vrut să primească vin să bea, iar care apucaseră mai înainte de băură câte un pahar, se căiau foarte şi se defăimau.

19. Un frate oarecare s-a mâniat pe alt frate şi stând la rugăciune, cerea de la Dumnezeu răbdare şi să ia de la dânsul fără de ispită, acea mânie. Rugându-se astfel, a văzut ca un fum ieşind din gura lui şi îndată i-a trecut mânia.

20. Un frate oarecare flămânzind a vrut să mănânce de dimineaţă şi se lupta cu gândul să nu mănânce, până nu se vor împlini trei ceasuri din zi. Şi luând posmagi i-a pus în apă să se moaie, iar dacă au trecut trei ceasuri din zi, a şezut să mănânce şi căutând spre mâncare cu mare poftă, fiind foarte flămând, şi-a zis: mai bine este să mai aştept puţin să nu mănânc până ce se vor împlini nouă ceasuri din zi. Iar dacă s-au împlinit, s-a sculat şi a stat la rugăciune şi atunci a văzut cu ochii lui pe vrăjmaşul diavol ca un fum ieşind de sub şervetul care era aşternut unde-şi gătise el să mănânce pâine. Şi îndată i-a trecut foamea, scăpând şi de lăcomia pântecelui şi de nesăturare.

21. Un bătrân oarecare era bolnav de multă vreme şi multe zile n-a mâncat, nici n-a băut, iar ucenicul lui văzând că atâtea zile n-a mâncat nimic, i s-a făcut milă de dânsul şi îl ruga, zicând: te rog, părinte, mănâncă ceva, cât de puţin şi ţi se va mai deschide gustul şi te vei mai răcori din boală. Şi îndată făcând foc, a pus de i-a gătit puţină mâncare. Căci avea două vase: în unul avea puţină miere, iar în altul puţin ulei de cânepă, pe care îl ţinea de multă vreme pentru candelă şi care era rânced, amar şi împuţit. Deci, fratele voind să ia puţină miere ca să îndulcească bucatele pe care le făcuse pentru bătrânul său, n-a luat seama bine din care vas să ia şi în loc să ia miere a greşit şi a luat ulei rânced şi amar, şi a pus în bucatele bătrânului său şi a dus la bătrânul rugându-l să guste. Iar bătrânul luând o dată şi gustând, îndată a cunosut greşeala fratelui şi a tăcut, nezicând nimic. Fratele îl ruga cu osârdie să mai guste măcar o dată sau de două ori. Însă bătrânul nu mai voia să guste, zicând: ajunge, fiule. Fratele însă,

îl silea să mai guste, zicând: te rog, mai gustă, părinte, că foarte bune bucate ți-am făcut. Iată că și eu am să mănânc cu tine. Şi luând cu lingura și gustând, atunci a văzut ce a făcut și căzând la picioarele bătrânului, i-a zis: amar mie, ce-am făcut! Iartă-mă, părinte, că ți-am greșit și n-am știut și în loc de miere ți-am pus în bucate ulei rânced și amar și te-am prăpădit și nu mi-ai spus când ai luat o dată de ai gustat, socotind poate, că eu înadins am făcut aceasta, punând asupra mea acel păcat. Bătrânul i-a zis: nu te scârbi de aceasta, fiule, că de ar fi vrut Dumnezeu ca să-mi pui miere în bucate, miere mi-ai fi pus, iar acum, ce a vrut Dumnezeu, aceea mi-ai pus. Şi aceasta zicând bătrânul, îndată s-a simțit desăvârșit sănătos și sculându-se din patul lui, a mulțumit lui Dumnezeu, mângâindu-l și pe ucenicul său.

22. Un frate a mers la muntele Feremului, la un oarecare bătrân mare cu viața și foarte iscusit cu fapte bune. Închinându-se după obicei, l-a întrebat zicând: ce voi face, părinte, căci îmi piere sufletul? Bătrânul a zis: pentru ce îți piere sufletul? Fratele i-a răspuns: când eram în lume, în viața mirenească, foarte mult posteam, rugăciuni și privegheri făceam și multă râvnă sufletească, umilință și lacrimi aveam, iar dacă m-am lepădat de lume și m-am făcut călugăr, nici una din acele bunătăți nu văd în mine. Bătrânul i-a zis: să mă crezi, fiule, că acele bunătăți care-mi spuseși că le făceai când erai mirean, toate pentru mândria și lauda oamenilor le făceai, căci aveai îndemnător spre ele pe cel ce în taină se lupta cu tine și acele fapte ale tale nu erau primite de Dumnezeu. Pentru aceea diavolul nu te băga în seamă, nici îți sta împotrivă cu război, ca să ia sporirea ta. Acum vede că ai ieșit ca la război, asupra lui și pentru aceea și el se înarmează asupra ta. Mai plăcut și mai primit este lui Dumnezeu un psalm ce-l vei citi acum cu smerenie, decât o mie de psalmi pe care-i citeai în viața mirenească cu mândrie. Zis-a iarăși fratele: eu, părinte, acum nici să postesc nu pot și toate lucrurile și faptele bune s-au luat de la mine. Bătrânul i-a zis: frate, îți ajunge ce ai, rabdă cu mulțumire și te vei folosi. Iar el ținea tot una, zicând: cu adevărat, părinte, pierdut este sufletul meu. Atunci bătrânul a început a-i zice lui așa: crede-mă, frate, că nu voiam să-ți zic cele ce ți-am zis, ca să nu-ți slăbească gândul, căci te văd foarte înșelat de vrăjmașul diavol și ești aruncat în trândăvie și în deznădăjduire; ci ascultă sfatul meu și lasă părerea pe care o ai că viețuiai și făceai bine când erai în viața mirenească, de vreme ce toate acele fapte ale tale din viața mirenească erau pentru mândrie, precum și a fariseului aceluia care pentru bunătățile lui cele cu multă mândrie i se părea că este mai plăcut decât toți oamenii lui Dumnezeu, și cu acea părere, a mândriei, și-a pierdut toate ostenelile. Iar tu acum smerindu-te înaintea lui Dumnezeu și părându-ți-se că nu faci nici o faptă bună înaintea Lui; această smerenie, fiule,

îți ajunge pentru mântuirea sufletului, ca și vameșul care nici o bunătate nu făcuse și cu o smerenie ca aceasta s-a îndreptat. Că mai plăcut lui Dumnezeu este omul păcătos și leneș și cu inima înfrântă și smerită, decât cel ce face multe bunătăți și se înalță în gândul său, socotindu-se, că mai plăcut este înaintea lui Dumnezeu. Acestea auzind fratele, a luat mare folosință și multă mângâiere sufletului său și s-a închinat bătrânului până la pământ, zicând: să știi, părinte, că astăzi mi-ai mântuit sufletul, și așa s-a dus mulțumind lui Dumnezeu.

CAPITOLUL V

ÎNTRU POST ȘI ÎNFRÂNARE, NU NUMAI DE BUCATE, CI ȘI DE ALTE PATIMI VĂTĂMĂTOARE DE SUFLET

1. Zis-a un bătrân: unii oameni sunt din firea lor tăcuți posomorâți și nu grăiesc, nici vorbesc mult, ci tăcerea acelora nu câștigă dar. Alții sunt tăcuți pentru lauda și slava omenească, și aceia nu se folosesc cu nimic din tăcerea lor. Iar alții sunt tăcuți pentru Dumnezeu și aceasta este cu adevărat faptă bună și dobândesc dar de la Dumnezeu.

2. Ne spunea nouă un ucenic al unui bătrân, despre bătrânul său, că douăzeci de ani nu s-a culcat să doarmă și dormirea lui era șezând pe un scăunaș, lucrând lucrul său, iar mâncarea lui era la două zile, uneori la trei și chiar la cinci zile.

3. Încă ne spunea nouă și aceasta, zicând: într-una din zile, ne citeam noi pravila după obicei împreună cu bătrânul meu, și citind eu psalmii, am greșit și am sărit un cuvânt dintr-un psalm și n-am priceput. După ce am săvârșit slujba, mi-a zis bătrânul: eu, fiule, când îmi fac pravila și rugăciunea, atunci mi se pare că arde foc sub mine și nu poate să umble mintea și gândul meu încoace și încolo. Ție unde îți era mintea și gândul tău când citeai psalmii, de ai trecut un cuvânt din psalmi? Nu știi, că în vremea când îți faci rugăciunea înaintea lui Dumnezeu stai și cu Însuși Dumnezeu grăiești?

4. Un bătrân oarecare s-a îmbolnăvit de o boală foarte grea și curgea sânge din lăuntrul lui iar unui frate, făcându-i-se milă de dânsul i-a fiert puțină mâncare și aducându-i l-a rugat să mănânce, zicând: rogu-te, părinte, gustă și mănâncă puțin din această mâncare, că ți-am adus și poate o să-ți fie de folos. Bătrânul căutând la dânsul, i-a zis: Domnul să-ți primească dragostea, frate, dar adevăr zic ție, că aș vrea să mă lase Dumnezeu așa, în această boală, chiar și până la treizeci de ani. Și n-a vrut să guste. Iar fratele mirându-se de această răbdare a acelui bătrân, s-a dus luând mult folos.

5. Un bătrân oarecare, pustnic, se înfrâna să nu bea apă patruzeci de zile, și când era căldură mare, își spăla paharul cel de băut apă și umplându-l cu apă îl punea înaintea sa. Odată l-au întrebat frații, zicând: de ce faci asta părinte, că de apă postești și nu bei, iar paharul îl umpli cu apă și-l pui înaintea ta? Bătrânul le-a răspuns: pentru ca văzând paharul plin cu apă înaintea mea mai multă sete și poftă să-mi fie, și să mă silesc să pătimesc și să rabd, ca mai multă plată să iau de la Dumnezeu.

6. Ne spunea un bătrân, zicând: fiilor, eu am petrecut în adâncul pustiului cu alți părinți șaptezeci de ani, postind, și mâncarea noastră acolo nu era alta decât legume și puține finice (curmale).

7. Zis-a un bătrân: fraților, îmbuibarea pântecelui este maica curviei iar postul și înfrânarea este bogăția sufletului; deci aceasta să ne silim să o câștigăm cu smerită înțelepciune, păzindu-ne de mândrie, plăcere și de lauda oamenilor care este maica tuturor răutăților.

8. Zis-a iarăși: fiilor, bine este a-l sătura pe cel sărac și flămând și așa să postești.

9. Zis-a iarăși: fiilor, trebuie ca noi mai mult cu cuvintele cele dumnezeiești să ne hrănim și cu învățăturile sfinților părinți să prăznuim, nu numai pântecele să-l hrănim și să-i săturăm și de suflet să nu purtăm grijă, ci duhovnicește să prăznuim veselindu-ne.

10. Spuneau părinţii despre un bătrân înduhovnicit care trăia în lavra părintelui Petru, că a şezut într-o peşteră cincizeci de ani, şi în acei ani nici pâine n-a mâncat, nici vin n-a băut, ci numai pâine de tărâțe, de trei ori pe săptămână.

11. Un sihastru oarecare trăia în adâncul pustiului de treizeci de ani. Mâncarea lui era o buruiană oarecare, ce creştea în acea pustie. Mai târziu a început a gândi şi a grăi în sine, zicând: în zadar mă necăjesc de atâția ani aici, în această pustie şi nu mănânc decât această buruiană şi nici o descoperire sau vedenie în vis sau aievea nu văd, sau nici o minune n-am făcut, precum făceau alți părinți înainte de mine. Ci mai bine să las această pustie fără de nici un folos şi să ies în lume, că şi acolo cel ce vrea să se mântuiască, se mântuieşte. Aceasta gândind el şi vroind să plece din pustie în lume, i s-a arătat îngerul Domnului şi stându-i înainte, i-a zis: ce vrei să faci, bătrânule? Pentru ce primeşti în inima ta acele gânduri şi sfaturi vrăjmaşe? Adică, pentru că nu faci minuni, să ieşi în lume? Dar ce minune mai mare decât aceasta doreşti, că de atâția ani trăieşti, aici în această pustie şi Dumnezeu te hrăneşte, te întăreşte, te păzeşte şi nimic nu-ți lipseşte ca şi unuia din lavră? Deci, pentru ce te supui sfatului vrăjmaşului? De acum să nu te mai supui gândurilor şi sfatului vrăjmaş şi şezi aici, în acest loc până la sfârşitul tău, şi te roagă lui Dumnezeu ca să-ți dea smerenie şi răbdare! Iar el fiind întărit de sfatul îngerului, a petrecut acolo toată vremea vieții sale şi s-a mântuit.

12. Zis-a un bătrân: de vrei să vorbeşti de greşeala şi păcatul vreunui frate, socoteşte că de vei crede că îl vei îndrepta pe el, sau îl vei folosi pe altul, atunci să grăieşti, iar în alt chip de vei vorbi, adică cu răutate numai ca să-l mustri şi să-i descoperi, să-i arăți greşeala şi păcatul lui înaintea altora, să ştii că nu o să scapi de dumnezeiasca certare, ci şi tu singur în aceeaşi greşeală şi păcat, sau într-altul mai rău vei cădea, părăsindu-te ajutorul lui Dumnezeu şi de alții fiind mustrat, te vei ruşina.

13. Zis-a un bătrân oarecare: fiilor şi fraților, să înțelegeți şi să ştiți toți, că nici una din faptele cele bune nu este aşa de iubită şi plăcută lui Dumnezeu, şi de nici una nu se bucură Dumnezeu aşa de mult, ca atunci când se întâmplă omului să cadă în vreo scârbă oarecare, ori în ce chip ar fi, iar el cu mulțumire rabdă bucuros, până la sfârşit. La fel şi de la cel ce este bolnav cu trupul său, nu

cere Dumnezeu, nici cearcă de la dânsul post, înfrânare la mâncare şi băutură, sau altă osteneală de nevoinţă a trupului, decât răbdare, mulţumită şi rugăciune duhovnicească şi să-i fie mintea şi gândul pururea la Dumnezeu. Iar postul şi osteneala trupească le face omul pentru înfrânarea zburdărilor necuratelor pofte şi a patimilor trupului, căci boala trupului este mai presus şi mai tare decât postul şi decât orice altă nevoinţă şi osteneală a trupului. Pentru aceasta de la bolnav nu se cere, nici se cearcă post, înfrânare şi alte osteneli, ci datoria lui este să mulţumească pururea, cu osârdie şi cu toată inima lui Dumnezeu, rugându-se să-i dea răbdare.

14. Zis-a un bătrân oarecare: se bucură călugărul tânăr, când se apropie ziua vreunui praznic, ştiind că atunci o să se pună la masă mai bune bucate, iar celui ce este adevărat călugăr, mâncarea cea mai bună şi băutura lui sunt umilinţa şi lacrimile.

15. Zis-a un bătrân oarecare, ucenicului său, învăţându-l: fiule, păzindu-te, poartă grijă ca niciodată să nu iasă cuvânt rău şi necuvios din gura ta.

16. Odată preotul Schitului a mers la arhiepiscopul Alexandriei pentru o trebuinţă bisericească. Dacă s-a întors şi a venit la Schit, îl întrebau fraţii, zicând: cum ai umblat, avvo? Ce ai văzut în oraş? Răspuns-a lor: eu, fraţilor, altă faţă de om n-am văzut în cetate, decât pe arhiepiscopul. Iar ei auzind aceasta, se minunau şi după acest cuvânt al lui au început toţi fraţii foarte tare a păzi acel obicei, adică a-şi păzi ochii lor de vederile nefolositoare.

17. Un frate oarecare avea o soră după trup, care era călugăriţă într-o mânăstire de maici şi auzind el că s-a îmbolnăvit sora lui şi urma să moară, a mers să o cerceteze de boala ei, fiindcă n-o văzuse de multă vreme. Ea însă fiind foarte înţeleaptă şi cuvioasă, se păzea să nu vadă niciodată bărbat cu ochii, nu numai străini, dar nici pe fratele ei, nu voia să-l vadă. Deci surorile i-au spus că a venit fratele ei şi aşteaptă la poartă, vrând să intre în mânăstire, s-o vadă şi s-o cerceteze în boala ei. Ea auzind că a venit fratele ei cu atâta dorinţă să o vadă a lăcrimat şi a suspinat din inimă şi chemând pe o soră care era mai bătrână şi foarte înţeleaptă şi cu frica lui Dumnezeu, a rugat-o să meargă afară

la poarta mânăstirii, unde stă şi aşteaptă fratele ei şi să-i spună aşa: aceste cuvinte ți-a spus ție sora ta: prea dulcele şi prea doritorul meu frate, pentru osteneala ce ai făcut de ai venit aici, dorind să mă vezi şi să mă cercetezi pe mine, sora ta, Domnul Dumnezeul nostru să-ţi plătească cu darul şi mila bunătății Sale. Iar, ca să mă vezi cu ochi tăi aici, în acest veac, de nici un folos sau mângâiere adevărată nu ne este nouă. Ci mergi, frate, şi te întoarce cu pace la chilia ta şi fii îngăduitor şi ne vom vedea în veacul viitor, unde este bucuria şi mângâierea cea adevărată. Acestea auzind el, s-a întors şi a venit cu mult folos cu mare mângâiere şi nădejde la chilia lui.

18. Spunea un frate că umblând prin nişte munți mari, a găsit un bătrân în vârful unui munte înalt, având chilie bună, zidită şi făcută din piatră şi acoperită cu lespezi late şi o ogradă împrejurul chiliei, unde se afla un izvor de apă curată. Şi-mi spunea mie acel bătrân, zis-a fratele, că i s-au împlinit lui cincizeci de ani de când nu s-a pogorât din vârful acelui munte înalt, iar hrana lui erau rădăcinile şi buruienile care creşteau pe vârful muntelui şi băutura lui apă de izvor.

19. Au fost doi frați care viețuiau aproape, iar unul din ei băga în ascuns pâine în pâinile cele cinci ale celuialt, sau altceva băga în taină în lucrurile celuilalt frate de aproape. Acela însă nepricepând, se mira că se înmulțesc ale lui. Într-o zi venind în pripă, l-a prins făcând acestea şi a început a se certa cu el zicându-i: cu cele trupeşti ale tale ai furat cele duhovniceşti ale mele şi cerea de la el făgăduință să nu mai facă mai mult aceasta şi aşa l-a iertat.

20. Au povestit unii despre un bătrân că a poftit odinioară să mănânce o smochină şi luând-o a spânzurat-o înaintea ochilor săi şi se muncea căindu-se, că a venit în poftire, nebiruindu-se de poftă.

21. Se povestea şi un lucru ca acesta: era un bătrân mare şi văzător cu mintea şi s-a întâmplat ca el odată să şadă cu mai mulți frați la masă şi când mâncau ei, lua aminte bătrânul cu duhul şi vedea că unii mănâncă miere, alții pâine, iar alții baligă. Şi se minuna şi se ruga lui Dumnezeu, zicând: Doamne, descopere-mi taina aceasta, că aceleaşi bucate fiind puse pe masă înaintea

tuturor, când mănâncă se văd aşa schimbate. Şi i-a venit lui glas de sus, zicând: cei ce mănâncă miere, sunt cei ce cu frică, cu cutremur şi cu bucurie duhovnicească şed la masă şi neîncetat se roagă şi rugăciunea lor ca tămâia se suie la Dumnezeu. Cei ce mănâncă pâine, sunt cei ce mulțumesc pentru împărtăşirea celor dăruite de la Dumnezeu, iar cei ce mănâncă baligă sunt cei ce cârtesc şi zic: aceasta este bună, aceasta este putredă. Deci nu trebuie să zicem acestea sau aşa să socotim, ci mai vârtos să proslăvim pe Dumnezeu şi laude să-i înălțăm Lui, ca să se plinească cuvântul cel zis de Apostol: ori de mâncați, ori de beți, ori altceva de faceți, toate spre slava lui Dumnezeu să le faceți.

22. Un frate l-a întrebat pe un bătrân, zicând: iată, mă duc undeva cu frații şi ne pune nouă înainte să mâncăm şi poate frații, ori pentru înfrânare, ori după masă fiind, nu voiesc să mănânce, iar mie îmi este foame. Ce voi face? Şi i-a răspuns bătrânul: dacă ție îți este foame, ia aminte la cei ce şed câți sunt! Socoteşte şi cele puse înainte şi partea ce socoteşti că ți se cuvine ție, aceasta mănânc-o şi nu-ți este ție greşeală; trebuința ta ți-ai împlinit. Iar de te vei birui şi vei mânca mai mult, aceasta îți este ție prihană.

CAPITOLUL VI

PENTRU MULTE FELURI DE PATIMI ŞI RĂZBOAIE ALE CURVIEI, CE SE RIDICA ASUPRA ROBILOR LUI DUMNEZEU

1. La un frate oarecare s-a ridicat dracul curviei cu mare şi iute război asupra lui, atât de mult, încât ardea ca focul înfierbântarea necuvioasă în trupul său. Iar el se întărea şi se împotrivea atât de tare, încât nici gândul său nu-l lăsa să se abată spre acea necurăție. Şi aşa, multă vreme luptându-se şi împotrivindu-se acelui război diavolesc, cu darul lui Dumnezeu a biruit şi a fugit de la dânsul acel război, neputând nimic să-i facă împotriva răbdării lui. Şi îndată a simțit strălucire de lumină sufletească în inimă.

2. A zis un bătrân către un frate ce era supărat de curvie: frate, au doară dormind vrei să te mântuieşti? Du-te, lucrează, osteneşte-te, caută şi vei afla. Priveghează în rugăciune, bate şi ți se va deschide şi aşa Domnul Dumnezeu, văzând silința şi răbdarea ta, îți va da biruință asupra acestei ispite!

3. Zis-a un bătrân că războiul curviei în acest chip este: ca şi cum ar trece cineva pe lângă târg sau pe lângă cârciumă, şi trecând îi va veni lui în nas mirosul fierturilor şi a fel de fel de fripturi. Deci, de se va birui şi se va supune, ca o muscă, acelor mirosuri, el îşi va lăsa drumul său, se va abate acolo şi va mânca până se va sătura. Iar de nu va băga de seamă şi nu va vrea să se abată să mănânce, măcar de îi şi vor mirosi bucatele acelea, el tace şi trece şi îşi păzeşte calea, scuturându-şi gândul cel spurcat din inimă, rugându-se lui Dumnezeu şi zicând: Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, ajută-mi mie și izgonește pe vrăjmașii ce se luptă cu mine! Aceasta să îți fie împotriva a toate gândurile vrăjmaşe şi aşa vor fugi de la tine.

4. Un frate oarecare, fiind supărat de gândurile cele din pofta curviei, a mers la un bătrân mare şi l-a rugat, zicând: rogu-te, părinte, fă rugăciune lui Dumnezeu pentru mine, că mă supără foarte războiul curviei, și pentru rugăciunea sfinției tale mă va izbăvi Dumnezeu de acea supărare! Răspuns-a lui bătrânul: bine, fiule, voi face rugăciune. Şi aşa bătrânul a început a se ruga lui Dumnezeu pentru dânsul, iar fratele s-a dus la chilia lui. Şi după câteva zile iar a venit fratele la acel bătrân, jeluindu-se că nu se poate izbăvi de acea supărare şi rugându-l să se roage cu deadinsul lui Dumnezeu pentru dânsul. Iar bătrânul iar a început a se ruga lui Dumnezeu pentru dânsul, zicând: Doamne, arată-mi mie fapta acestui frate și de unde-i vine lui acea deznădăjduire și lucrare diavolicească într-însul, că m-am rugat Ție pentru el şi nu s-a izbăvit de supărare. Şi Dumnezeu i-a descoperit lui pe acel frate şi l-a văzut pe el şezând şi duhul curviei aproape de dânsul cu care glumea şi râdea şi se mângâia. Pe îngerul lui îl vedea stând departe şi mâniindu-se pe el pentru că nu alerga la ajutorul lui Dumnezeu, ci se îndulcea cu necuvioasele sale gânduri şi tot gândul şi-l da spre mângâierea vrăjmaşului. Şi a priceput bătrânul că partea fratelui este pricina războiului său şi chemându-i, i-a zis: fiule, eu am cunoscut că pricina acelui război eşti tu însuți, pentru că te îndulceşti şi te mângâi şi te dezmierzi cu acele gânduri spurcate pe care însuți de voia ta le gândești și le primeşti. Şi aşa l-a învățat cum să se împotrivească şi să stea împotriva gândurilor sale. Iar fratele, mult folosindu-se cu rugăciunea bătrânului, a mers la chilia sa.

5. Un bătrân oarecare, l-a văzut pe ucenicul său că este foarte supărat şi necăjit de dracul curviei. Şi i-a zis lui: fiule, vrei să-l rog pe Dumnezeu să depărteze de la tine şi să te părăsească acel război? Iar el a zis: ba nu, părinte, că de mă supără şi mă necăjeşte acel război şi mă ostenesc muncindu-mă, dar văd din osteneală roada răbdării întru mine. Pentru aceasta mai vârtos te roagă pentru mine, părinte, să-mi dea Dumnezeu răbdare ca să pot purta cu mulțumire această ispită. Zis-a lui bătrânul: acum, fiule, am cunoscut că eşti în sporire şi că mă întreci.

6. Era în Schit un frate oarecare foarte silitor şi nevoitor spre mântuirea sa. Acestui frate i-a adus vrăjmaşul în gând aducerea aminte de o femeie foarte frumoasă pe care o văzuse în Egipt şi îl supăra gândul cu acea femeie şi avea pururea război mare şi se muncea. Apoi, după iconomia lui Dumnezeu, a venit la Schit un frate din Egipt. Şi întrebându-l pe el frații unele şi altele şi ce veste are din Egipt, între alte vorbe, el a spus şi aceasta: cutare femeie a cutărui om a murit şi aceasta era chiar femeia pentru care avea război acel frate. Iar fratele auzind că a murit femeia la care pururea îi era gândul, muncindu-l pofta curviei, s-a bucurat. Şi sculându-se, a mers în Egipt la locul unde era ea şi dacă a ajuns acolo, a găsit un copil aproape de mormântul unde era îngropată. Chemându-l pe acel copil, l-a întrebat zicând: fiule, ştii unde este îngropată cutare femeie? Zis-a copilul: ştiu, părinte, că am fost şi eu acolo când au îngropat-o. Zis-a lui fratele: dacă ştii, fiule, unde este îngropată, te poftesc dar să mergi cu mine să-mi arăți mormântul ei pentru ca să fac o rugăciune la mormânt că ea mi-a fost rudenie! Şi a mers copilul cu dânsul şi i-a arătat mormântul ei. Iar el a aşteptat până s-a făcut seară. Şi dacă a înoptat, s-a apucat şi a dezgropat pe acea femeie şi luând ştergarul a şters putrejunea trupului ei cel împuțit şi astupând iarăşi mormântul cu țărână, s-a întors la chilia lui. Iar când îi veneau gânduri de poftă spurcată, el scotea acel ştergar cu spurcăciunea şi îl punea înaintea ochilor săi, zicând în sine: iată, ticăloase, pofta care doreşti, îndulceşte-te dar! Şi aşa se lupta cu spurcatele gânduri, până când s-a luat şi s-a depărtat de la dânsul acel război.

7. Doi frați au mers împreună la un târg, ca să-şi vândă lucrul mâinilor lor şi dacă au intrat în târg, s-au despărțit unul de altul. Iar unul cu meşteşugul şi îndemnarea diavolului, s-a înşelat şi a căzut în păcatul curviei. După aceea, aflându-l pe el fratele, i-a zis: să mergem, frate, la locul şi chiliile noastre. Acesta a zis: eu, frate, astăzi nu voi merge cu tine. Iar fratele auzind acel cuvânt,

s-a minunat şi l-a întrebat zicând: pentru ce, frate, zici că nu vei merge cu mine? El a oftat şi i-a spus, zicând: eu, frate, după ce te-ai dus tu şi te-ai depărtat de mine, am căzut cu o femeie în păcatul curviei şi de aceea nu voi merge acum cu tine la chilia mea. Fratele auzind acestea şi văzându-l foarte mâhnit, scârbit şi deznădăjduit şi vrând ca să-i scoată sufletul din pieirea deznădăjduirii, i-a zis: frate şi eu dacă m-am despărțit de tine, am căzut în acelaşi păcat. Pentru aceea dar, frate, să mergem degrabă la chiliile noastre şi cu osârdie să ne pocăim şi Dumnezeu ne va ierta greşeala şi păcatul nostru. Şi aşa, ascultând fratele, a mers la chilia sa şi mergând la bătrânul, şi-au mărturisit amândoi împreună căderea lor în păcatul curviei. Iar bătrânul le-a dat canon de pocăință; şi amândoi, cu dragoste primind canonul, se rugau lui Dumnezeu unul pentru altul. Văzând Dumnezeu silința şi osteneala pe care o făcea fratele cel ce nu căzuse în păcat pentru dragostea şi mântuirea fratelui său, peste puține zile i-a iertat păcatul. Şi l-a înştiințat Dumnezeu pe bătrânul, că pentru multa dragoste a fratelui ce n-a greşit, s-a iertat păcatul celui ce a greşit. Iată fraților, a zis bătrânul, aceasta este dragostea cea adevărată, ca să-şi pună cineva sufletul său pentru mântuirea fratelui.

8. Un frate l-a întrebat pe un bătrân, zicând: ce voi face, avvo, că mă supără pururea gândurile curviei şi nu-mi dau odihnă nici măcar un ceas şi pentru aceasta mare scârbă are sufletul meu! Răspuns-a lui bătrânul, zicând: fiule, doctoria acestei boli, adică a gândurilor spurcate, este aceasta: când vei simți că-ți seamănă diavolul gânduri spurcate în inimă, nu le primi, nici nu le lăsa să înceapă a se înrădăcina în inima ta, ci îndată mută-ți gândul tău la orice alt lucru şi aşa nu vor putea prinde rădăcină gândurile vrăjmaşului. Iar de vei lăsa cât de puțin şi nu-ți vei muta gândul într-altă parte, la alt lucru oarecare, atunci acel gând spurcat îndată prinde rădăcină şi începe pofta necurăției. Căci obiceiul vrăjmaşului diavol aşa este: aruncă gânduri necurate şi le seamănă în inima noastră, însă nu ne sileşte spre săvârşirea răutății, ci ne lasă în voia noastră, ori să primim gândurile şi sfaturile lui, ori să nu le primim. Zis-a fratele: dar ce voi face, părinte, că eu sunt foarte neputincios şi nu pot să stau împotriva spurcatelor gânduri? Răspuns-a bătrânul: păzeşte-te, fiule, pricepe şi cunoaşte gândurile şi sfaturile vicleanului vrăjmaş; care când le vei simți semănându-se în inima ta, nu le răspunde, nici nu zăbovi cu dânsele, ci îndată scoală-te şi te închină lui Dumnezeu până la pământ, rugându-te aşa: Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, ajută-mi şi mă miluieşte, pe mine păcătosul! Zis-a lui fratele: eu, părinte, aceasta mă silesc şi o zic, dar nu simt folos şi umilință în inima mea, fiindcă nu este în limba noastră această rugăciune şi nu înțeleg ce zic şi ce mă rog. Zis-a lui bătrânul: fiule, nu te îndoi

de aceasta, că nu este pe limba ta şi nu înțelegi ce zici, sileşte-te cu tot dinadinsul şi zi-o şi Dumnezeu îți va ajuta ție. Căci precum a zis avva Pimen şi alți mulți sfinți părinți, că şi descântătorii care descântau şi cheamă şerpii şi vin, nici aceia nu înțeleg ce zic, căci acel descântec nu-l zic în limba lor, însă auzind descântecul vin şi se supun, că înțeleg puterea acelor cuvinte. Aşa şi noi, fiule, măcar de nu sunt în limba noastră acestea şi nu le înțelegem, însă dracii auzind că zicem noi cuvintele şi înțelegând ei puterea lor fug şi se depărtează.

9. Doi frați dintr-o mânăstire, fiind foarte supărați şi biruiți de războiul şi pofta curviei, neputând să mai sufere acel foc şi război în trupul lor, s-au sfătuit împreună şi ieşind din mânăstire, s-au dus la țară la un sat, şi s-au însurat şi trăiau cu soțiile lor aproape unul de altul. Iar după câtăva vreme, a început amândorura a le veni urâciune, simțire, cunoştință, căință şi umilință în inimi. Şi aşa au început iar amândoi a se sfătui, zicând: frate, ce-am câştigat şi ce folos am dobândit noi, că ne-am supus spurcatei pofte şi patimi trupeşti, lepădând sfântul cin îngeresc şi venind în această spurcată viață după care vom merge în muncile cele veşnice? Deci, frate, să lăsăm soțiile şi să mergem iarăşi în pustie, să ne pocăim. Iar Dumnezeu văzând căința şi pocăința noastră, îşi va face milă de noi şi ne va ierta, precum şi pe alți mulți păcătoşi câți s-au pocăit, i-a iertat şi i-a miluit. Acestea sfătuindu-se ei şi învoindu-se şi aşa tăinuindu-se de soții, le-au lăsat şi au venit în pustie la mânăstirea din care ieşiseră şi căzând cu umilință la picioarele părintelui lor, l-au rugat să-i primească, mărturisindu-şi căderea şi păcatul lor. Iar părintele văzând căința şi umilința lor, făcându-i-se milă de dânşii, i-a primit şi le-a dat canon de pocăință şi de iertare. A poruncit iconomului său să-i pună la închisoare un an deplin neieşiți, la locuri deosebite unul de altul şi să le dea mâncare şi băutură pâine şi apă amândorura întocmai. Iar dacă s-a plinit anul închisorii şi al canonului lor, a poruncit părintele şi i-a scos de la închisoare. Şi unul era galben la față şi uscat ca chipul mortului, iar celălalt era vesel şi luminat la față ca şi cum ar fi fost la o mare desfătare de care lucru foarte se minunau frații, ştiind că pâine şi apă li se dăduse amândorura la fel. Şi l-au întrebat pe cel galben şi uscat la față să spună cum trăia şi ce făcea şi ce gânduri îl luptau pe el şezând la închisoare. Iar el le-a spus, zicând: eu, fraților, alte gânduri nu aveam, decât mă gândeam la răutățile faptelor pe care le-am făcut şi la veşnicele munci şi de frica aceea mi s-a lipit trupul de oase. După aceea l-au întrebat şi pe celălalt zicând: iar tu ce gândeai şezând la închisoare? Răspuns-a lor acela zicând: eu nu gândeam altceva, fără numai mulțumeam şi slăveam pe Dumnezeu că m-a miluit şi m-a scos din viața cea spurcată şi m-a izbăvit din robia lumească şi de muncile cele veşnice şi iar

m-a adus în viață și cinul îngeresc. Şi au cunoscut părinții că amândoi au făcut întocmai pocăința lor către Dumnezeu și așa s-au mântuit.

10. Era un părinte bătrân în Schit şi căzând într-o boală mare, îi slujeau lui frații. Iar el văzând că pururea se ostenesc şi se necăjesc frații pentru dânsul slujindu-i la boală, s-a sfătuit în sine, zicând: decât să se ostenească şi să se necăjească frații, slujindu-mi mie la boală, mai bine să merg eu în Egipt, la o rudenie oarecare a mea. Deci, gătindu-se el, voia să meargă aşa bolnav precum era. Avva Moise şi cu alți părinți îl sfătuiau zicând: lasă-te, părinte, nu merge în Egipt, căci vei cădea în curvie! Iar el auzind acestea, s-a supărat pe ei zicând: dar nu vedeți că zilele vieții mele au trecut peste optzeci de ani şi trupul meu s-a veştejit şi a amorțit? Cum gândiți şi grăiți acestea despre mine? Şi neascultând sfatul părinților, a plecat şi a mers în Egipt, la rudenia lui. Şi auzind de dânsul iubitorii de Hristos creştini, îi aduceau hrană şi cele ce îi trebuiau. Auzind şi o fecioară oarecare, iubitoare de Hristos de venirea acelui părinte, s-a bucurat foarte; pentru dragostea lui Hristos venea acea fecioară de multe ori la dânsul şi-i slujea ca unui părinte bătrân şi sfânt. După câtăva vreme s-a ridicat din boală, iar din lucrarea şi meşteşugirea şi înşelăciunea diavolului, s-a poticnit şi a căzut cu acea fecioară în păcatul curviei, şi îndată a luat ea şi a zămislit în pântece. Oamenii văzând-o cu pântecele mare, au adus-o la judecător şi judecătorul a întrebat-o cu cine a greşit şi cine este cel ce a stricat-o. Iar ea a spus, zicând: sihastrul cel bătrân de care ați auzit că a venit bolnav de la Schit, acela m-a stricat. Judecătorul auzind aceasta despre acest părinte bătrân şi sfânt, n-a crezut-o. Bătrânul însă auzind că a chemat judecătorul pe fată şi a întrebat-o cu cine a greşit şi cine a stricat-o, a spus ea cu cine a greşit dar n-au crezut-o. S-a sculat el singur şi s-a dus la judecător şi a spus el însuşi şi a mărturisit păcatul lui înaintea tuturor, zicând: cu adevărat, eu am făcut acest păcat, eu am greşit, eu am stricat această nevinovată fecioară, eu sunt vrednic de pedeapsă, iar ea este nevinovată. Ci vă rog, dacă va naşte pruncul ce este zămislit într-însa, să-l țină şi să-l păzească până îl va ințărca şi după ce îl va ințărca să mi-l dea mie şi ea să rămână nevinovată şi fără nici o grijă. Atunci a zis judecătorul cu toți împreună: bine ai zis, părinte, aşa să fie! Şi aşa a şi făcut. Căci fata a născut prunc de parte bărbătească şi l-a ținut până l-a ințărcat, iar după ce l-a ințărcat, l-a dus şi l-a dat lui, fiindcă a aşteptat şi el acolo până la aceea vreme. După ce i-a dat pruncul şi a venit vremea praznicului Schitului, s-a sculat şi a plecat de acolo luând pruncul cu sine şi a venit la Schit în ziua praznicului, fiind adunată mulțime de părinți şi oameni. Intrând în biserică cu copilul în brațe s-a închinat părinților cu glas mare, zicând: iertați-mă, părinți sfinți, că eu am călcat porunca voastră şi nu v-am

ascultat când mă sfătuiați să nu ies în lume că voi cădea în curvie. Iată, acesta este rodul neascultării! Păziți-vă, fraților și vă rugați lui Dumnezeu pentru mine păcătosul, că eu iată, acum la bătrânețele mele am pătimit aceasta. Iar părinții auzind și văzând aceasta, au plâns toți și s-au rugat lui Dumnezeu pentru dânsul. El, după ce a ieşit din biserică, a mers la chillia lui și iarăşi a pus început bun vieții sale, rugându-se lui Dumnezeu, căindu-se și plângând în toate zilele.

11. Un frate oarecare era supărat foarte de dracul curviei și patru duhuri necurate se luptau cu dânsul, închipuindu-se în chipul unor femei frumoase. Patruzeci de zile l-au luptat pe el, vrând să-l înșele și să-l spurce. Iar el îmbărbătându-se vitejeşte împotriva patimii, a rămas nebiruit. Și văzând Dumnezeu nevoința lui cea bună și răbdarea lui, n-a mai slobozit de atunci ispită spurcată asupra lui.

12. Un frate oarecare din Tebaida ne spunea nouă, zicând: eu, fraților am fost feciorul unui jertfitor idolesc. Deci, când eram copil, îl vedeam pe tatăl meu de multe ori seara și dimineața mergând în capiște, închinându-se și tămâind idolii. Odată am mers și eu după tatăl meu în taină, neştiindu-mă el că văd ce face, dacă merge în capişte și cum se închină. Iar dacă am mers și am intrat în capişte, l-am văzut pe satana şezând ca un împărat pe un scaun împărătesc și toți ostașii lui stând înaintea sa. Și a venit unul din draci și i s-a închinat. Iar el l-a întrebat, zicând: de unde vii și ce ai făcut? Răspuns-a dracul și a zis: iată în cutare parte am fost și am ridicat sfadă, război mare și multă vărsare de sânge am făcut între oameni și am venit să-ți spun. Zis-a lui satana: în câte zile ai făcut acestea? Răspuns-a dracul: în treizeci de zile. Mâniindu-se a poruncit și l-a bătut pe el, zicând: numai această slujbă mi-ai făcut în atâtea zile? Apoi a venit altul, închinându-i-se, iar el l-a întrebat și pe acela, zicând: de unde ai venit? Răspuns-a: am fost pe mare și am ridicat furtună asupra unei corăbii cu mulțime de oameni și s-au înecat toți și am venit să-ți spun. Apoi l-a întrebat, zicând: în câte zile ai făcut aceasta? Răspuns-a: în douăzeci de zile. Și a poruncit de l-au bătut și pe el, zicând: pentru ce numai aşa puțin lucru și aşa puțină slujbă mi-ai făcut în atâtea zile? Iată și al treilea a venit și i s-a închinat. Atunci l-a întrebat și pe el: de unde ai venit? Iar acela a răspuns zicând: în această cetate s-a făcut o nuntă. Și am pornit sfadă și război mare între nuntaşi, între mire și mireasă și multă vărsare de sânge am făcut și am venit, să-ți spun. Și l-a întrebat pe dânsul, zicând: în câte zile ai făcut aceasta? Și a zis: în cinci zile. Și a

poruncit ca să-l bată şi pe acela, zicând: pentru ce în cinci zile numai atâta slujbă şi lucru mi-ai făcut? După aceasta a venit altul şi i s-a închinat. Şi l-a întrebat şi pe acela, zicând: dar tu de unde ai venit? Răspuns-a acela, zicând: eu, stăpâne, patruzeci de ani sunt de când pururea mă lupt cu un călugăr sihastru în pustie, iar în această noapte l-am împins şi l-am aruncat în curvie. Satana auzind aceasta, s-a sculat şi l-a sărutat și luând cununa care era pe capul lui, a pus-o pe capul aceluia. Şi l-a pus pe scaun aproape de dânsul, zicând: cu adevărat, bun lucru și plăcută slujbă mi-ai făcut, vrednic eşti de cinstea mea că ai făcut o biruință ca aceasta. Acestea eu văzându-le cu ochii mei și cu urechile mele auzindu-le, am cunoscut că mare este cinul călugăresc. Și aşa, lăsând lumea, am venit în pustie, povățuindu-mă Domnul Dumnezeu la calea mântuirii.

13. Era un călugăr sihastru care trăia într-un munte în pustie, aproape de locul lui Antonie. Şi era cucernic foarte, silitor și nevoitor pentru mântuirea sa şi mulți părinți s-au folosit de viața și cuvintele lui. Fericita viață a acestuia zavistuindu-o pizmaşul bunătăților, diavolul, i-a pus în gândul lui aceasta, în chip de smerenie, că nu este vrednic să se ostenească frații pentru dânsul şi să-i slujească, căci veneau frații la dânsul pentru învățătura și folosul sufletesc şi luându-i lucrul mâinilor lui, mergeau la târg şi îl vindeau şi alte slujbe cu mare evlavie îi făceau. Deci s-a socotit că nu este vrednic ca să-i slujească frații, ci s-ar cădea mai vârtos pentru smerenie, să slujească el fraților şi măcar slujba sa să şi-o facă el însuşi. Mai bine să meargă el însuşi la târg să-şi vândă lucrul mâinilor lui, şi cumpărându-și cele ce îi trebuiesc, să se întoarcă iarăşi în pustie, la locul şi chilia sa, să nu-i mai îngreuieze pe alții cu slujba lui. Acestea îl sfătuia pe el vrăjmaşul diavol, zavistuindu-i viața cea liniştită şi folosul celor mulți ce veneau la dânsul de se foloseau. Căci pretutindeni se sileşte şi se nevoieşte vrăjmaşul să prindă pe cineva în cursele sale şi să împiedice pe cei ce se nevoiesc întru Domnul. Iar el nepricepând şi necunoscând meşteşugul şi vicleşugul vrăjmaşului, s-a supus ca unui sfat bun şi folositor acelui gând, ca să facă aşa. Şi a ieşit din chilie şi s-a pogorât din munte, plecând la târg să-şi vândă lucrul mâinilor sale. Aşa cel ce mai înainte era slăvit şi minunat, şi de mulți cunoscut pentru viața lui cea multă, mai pe urmă a fost batjocorit de vrăjmaş şi, pentru nesocotința sa, s-a poticnit, vai! Căci vorbind cu o femeie oarecare, a căzut cu dânsa în spurcată curvie. Abia atunci a cunoscut şi a priceput, că acel gând şi sfat a fost al diavolului; căruia s-a supus şi s-a înşelat. Şi s-a bucurat vrăjmaşul de căderea lui. Bătrânul voia să se arunce pe sine în deznădăjduire, zicând: o, vai mie! Ce-am făcut, că pe Duhul lui Dumnezeu l-am scârbit şi pe sfinții îngeri, şi am smintit pe sfinții părinți, care mulți trăind prin mijlocul târgurilor, l-au biruit pe diavol? Iar eu nici unuia dintr-aceia nu m-am

asemănat. Şi aşa, de multă scârbă şi supărare fiind cuprins, nu ştia ce să facă. Şi de împuținarea sufletului, nu gândea că este pocăință şi primirea celor ce se întorc cu adevărată pocăință către Dumnezeu, şi cărora li se trimite iarăşi darul lui Dumnezeu. Ci de multă scârbă a inimii sale îl îndeamnă diavolul în gândul lui, să se arunce pe sine şi să sară într-o apă mare ce trecea pe acolo, ca să se înece, fiind deznădăjduit de mântuirea lui. Iar spre mai mare bucurie a diavolului, şi de multă durere a sufletului său, i-a slăbit trupul. Şi de nu l-ar fi ajutat Domnul Dumnezeu cu mila Sa să nu moară cu moarte rea ca aceea şi vremelnică şi veşnică, s-ar fi sălăşluit sufletul lui în iad. Încetul cu încetul venindu-şi în fire, s-a gândit în sine să adauge osteneală peste osteneală, nevoință peste nevoință şi rugându-se cu lacrimi şi cu tânguire lui Dumnezeu, s-a întors în munte, la chilia sa, şi închizându-se şedea fără ieşire, rugându-se lui Dumnezeu cu lacrimi, cu post, cu multă priveghere şi cu umilință, pururea plângându-şi căderea sa. Şi citind învățătura Sfintelor Scripturi, s-a topit şi i s-a uscat trupul, rugându-se şi cerând de la Dumnezeu semn de înştiințare pentru iertarea sa. Iar frații veneau de multe ori la dânsul, ca şi mai înainte, pentru folosul sufletesc, şi băteau în uşa lui după obicei, dar el grăia către dânşii dinăuntrul chiliei, zicând: iertați-mă, părinților şi fraților, şi nu mă supărați, de vreme ce m-am făgăduit cu toată inima mea şi am dat cuvântul Domnului Dumnezeului meu ca să mă pocăiesc în acest an. Deci nu voi deschide uşa nimănui din cei ce vor veni la mine. Ci vă rog, părinților şi fraților, să rugați pe Dumnezeul nostru pentru mine păcătosul! Însă nu îndrăznea să spună cuiva căderea sa, ca nu cumva auzind frații, să se îngrețoşeze şi să se smintească. Şi aşa a petrecut tot acel an, postind şi căindu-se din tot sufletul. Când a venit ziua Paştilor, a Învierii lui Hristos a găsit o candelă şi a pus într-însa untdelemn. Apoi a început cu osârdie a ruga pe Dumnezeu să-l ierte de acea greşeală şi cădere a sa. Iar de-şi va face milă să-l ierte să-i arate semn lui, adică însuşi Domnul Dumnezeu să-i aprindă candela cu dumnezeiescul foc şi aşa îşi va cunoaşte iertarea sa. Şi a pus candela înaintea icoanei, neaprinsă şi a îngenunchiat şi a pus capul şi fața sa la pământ şi a început a se ruga, zicând aşa: Dumnezeule îndurate şi mult milostive, care nu voieşti moartea păcătosului, ci să se întoarcă şi să-şi vină întru cunoştința sa cea adevărată, către Tine am alergat, Mântuitorul lumii, mântuieşte-mă şi pe mine care Te-am mâniat pe Tine cu mulțimea fărădelegilor mele şi nu mă da până în sfârşit bucuriei diavolului! Că iată, ascultând eu sfatul vicleanului, m-am depărtat de Tine şi m-am omorât cu faptele mele cele rele. Căci Tu, Stăpâne, n-ai venit să chemi pe cei drepți, ci pe cei păcătoşi la pocăință. Şi Tu înveți ca să miluim pe aproapele nostru. Miluieşte-mă şi pe mine ticălosul, milostiveşte-Te spre smerenia mea, că eşti bun şi milostiv spre zidirea Ta şi Ție toate ți se pot! Că iată, s-a apropiat de iad sufletul meu, fă şi cu mine mila Ta, că făptura Ta sunt! Tu în ziua cea de pe urmă a înfricoșatei judecăți, trupurile cele risipite şi

putrezite vrei să le învii; ridică-mă şi pe mine care zac jos, în păcate! Auzi-mă şi pe mine, Doamne, Dumnezeul meu, că a slăbit sufletul meu şi mi s-a topit trupul meu pe care l-am spurcat! De aceea, nu mai pot să trăiesc, fiind cuprins de frica Ta, pentru că n-am nici un semn de înştiinţare pentru iertarea păcatelor mele. Ci mă rog părinteştii Tale bunătăţi, înviază-mă pe mine risipitul şi mă curăţeşte pe mine spurcatul şi porunceşte să se aprindă candela aceasta cu focul Tău cel din cer, ca să văd şi spre mine nevredicul mila Ta şi să-mi cunosc iertarea păcatelor! Să trăiesc de acum înainte viaţa mea, păzind sfintele Tale porunci şi întru frica Ta cu toată inima mea să-Ţi slujesc Ţie în toate zilele vieţii mele. Aşa rugându-se cu multă umilinţă şi lacrimi, a săvârşit rugăciunea. După ce a sfârşit rugăciunea şi-a ridicat capul de la pământ şi a căutat să vadă, oare aprinsu-s-a candela. Dacă a văzut că este întuneric şi nu i s-a aprins candela, iar a pus capul la pământ, rugându-se şi zicând aşa: ştiu, Doamne şi văd că am fost biruit şi n-am căutat cu ochii mei şi rău înaintea Ta am făcut şi în loc să fiu încununat, am voit pentru spurcata dulceaţă a poftei trupeşti să merg în muncile cele veşnice! Ci nu Te lepăda de mine, Doamne, Dumnezeul meu, ci mă iartă şi mă miluieşte după mare mila Ta! Iată, iar îmi mărturisesc toată ruşinea mea înaintea iubirii Tale de oameni, şi înaintea sfinţilor Tăi îngeri şi a tuturor sfinţilor. Şi de nu s-ar face sminteală, aş mărturisi şi înaintea tuturor oamenilor, spurcata mea faptă cea de ruşine. Pentru aceea, Te rog pe Tine, Dumnezeul meu, milostiveşte-Te spre mine şi mă miluieşte şi mă învaţă să fac voia Ta, că Tu eşti Dumnezeul meu! După aceasta, iar a mai ridicat capul de la pământ să vadă dacă nu i s-a aprins candela, şi a văzut că nu s-a aprins. Şi iarăşi a pus capul şi faţa sa la pământ şi a început cu mai mare umilinţă a se ruga cu plângere mare, cu tânguire, cu strigare şi cu suspinare dintru adâncul inimii sale. Şi lacrimi ca nişte izvoare slobozea din ochi. Şi aşa, cu mare umilinţă şi cu multă osârdie, de trei ori rugându-se, l-a ascultat şi l-a miluit Dumnezeu. Căci sculându-se şi ridicându-şi capul de la pământ, a văzut candela aprinsă şi arzând cu multă strălucire de lumină. Şi s-a bucurat foarte, şi s-a întărit cu nădejdea în bucuria inimii sale. Şi se minuna de mila şi de darul lui Dumnezeu, că l-a înştiinţat şi l-a încredinţat de iertarea lui, netrecând cu vederea rugăciunea. Cu mare bucurie a ridicat mâinile sale, mulţumind lui Dumnezeu, şi zicând aşa: mulţumescu-Ţi Ţie, Doamne, Dumnezeul meu, că eu spurcat şi nevrednic fiind, m-ai miluit cu acest mare şi minunat nou semn! Cu milostivirea Ta rniluieşti făptura Ta. Şi aşa mărturisindu-se şi mulţumind lui Dumnezeu, s-a luminat de ziuă şi bucurându-se şi veselindu-se întru Domnul, a uitat de mâncarea trupească şi atunci şi-a descuiat uşa chiliei lui. Iar acel foc din candelă l-a păzit cu multă grijă toată viaţa sa, pururea turnându-i untdelemn ca nu cumva să se stingă. De atunci iar s-a sălăşluit în dânsul darul Sfântului Duh. Şi s-a făcut slăvit de toţi; numit şi îmbunătăţit cu viaţa sa, smerit

şi blând întru mărturisire şi întru frica lui Dumnezeu. Iar când i s-a apropiat vremea sfârşitului şi a ieşirii sale din trup, i s-a înştiinţat cu câteva zile mai înainte ziua morţii sale. Şi aşa, cu pace adormind a mers la veşnica odihnă.

14. Un frate oarecare a mers într-un loc la un pârâu, ca să ia apă şi a găsit acolo o femeie spălând cămăşi în pârâu şi prin lucrarea diavolului îndată a căzut cu dânsa în păcatul curviei. După săvârşirea păcatului luând apă în vasul său, a plecat să meargă la chilie cu apa. Iar diavolul vrând să-l arunce în deznădăjduire, îi aducea gânduri rele înainte, zicându-i aşa: o, ticăloase, pentru ce mai mergi tu acum la chilia ta, fiindcă păcat mare ai făcut şi l-ai mâniat pe Dumnezeu atât de mult, încât nu mai este nici o nădejde de mântuirea Ta; ci mai bine de acum du-te în lume! Fratele cunoscând că aceste gânduri sunt sfaturi ale vrăjmaşului, care vrea până la sfârşit să-l înşele şi să-l piardă, a zis către acele gânduri: de unde aţi venit voi la mine şi mă îndemnaţi să mă deznădăjduiesc şi să mă duc în lume? Nu vă ascult, nici nu voi face după sfatul vostru, că nu am greşit nimic. Însă de am greşit, iarăşi este pocăinţă şi milostivirea lui Dumnezeu este gata pururea. Aşa mergând la chilia lui, şedea în linişte, rugându-se lui Dumnezeu şi păzindu-şi orânduiala sa nesmintită, după obiceiul său, rugându-se lui Dumnezeu cu lacrimi, cu plângere şi cu suspinare pentru iertarea păcatului. Iar Domnul Dumnezeu, văzând bărbăţia şi pocăinţa lui, a descoperit aceasta unui părinte bătrân, ce era aproape cu chilia lui de dânsul, zicând aşa: cutare frate a căzut şi iar s-a sculat, şi îmbărbătându-se, a biruit. Iar bătrânul înţelegând acestea pentru acel frate, a mers la dânsul şi l-a întrebat, zicând: fiule, cum te mântuieşti?(Cum petreci?) Răspuns-a lui fratele: bine, cu rugăciunile tale! Zis-a bătrânul: nu ţi s-a întâmplat vreo ispită oarecare în aceste zile? Zis-a fratele: nu, părinte! Zis-a bătrânul: fiule, nu tăinui de mine ceea ce ţi s-a întâmplat, că Dumnezeu mi-a arătat ce ţi s-a întâmplat, căci ai căzut, şi sculându-te ai biruit! Atunci fratele i-a spus toată întâmplarea. Iar bătrânul i-a zis: cu adevărat, socotinţa ta şi priceperea ta, fiule, au risipit şi au surpat puterea vrăjmaşului. Şi aşa, bătrânul a mers la chilia sa, iar fratele a petrecut întru pocăinţă toate zilele vieţii sale şi aşa pentru pocăinţa lui s-a mântuit.

15. Un frate oarecare fiind trimis de bătrânul său cu ascultare la ţară şi mergând pe drum a ajuns la un pârâu aproape de un sat, în câmp. Văzând el o femeie tânără, singură la câmp, spălând cămăşi în pârâu, i s-a aprins foarte trupul lui de spurcata poftă trupească. Văzând că nu este nimeni să-l vadă, a

mers la dânsa și a început a-i grăi şi a o pofti să-i facă voia. Ea, măcar că era tânără, era foarte înțeleaptă şi i-a răspuns aşa: părinte, acest lucru pentru care mă pofteşti, nu este lucru mult şi cu zăbavă şi pot prea lesne și fără de zăbavă a-ți face voia după pofta ta. Dar, de voi face eu aceasta după voia ta, voi fi pricinuitoare de multă scârbă supărare şi osteneală pentru tine. Zis-a ei fratele: cum și pentru ce să fii pricinuitoarea scârbei mele și ce scârbă să am eu, sau osteneală, cum zici? Răspuns-a femeia, zicând: părinte, după săvârşirea păcatului, îndată te vei vedea foarte înşelat şi va începe să te mustre cugetul. După aceea, ori te vei deznădăjdui de mântuire, ori multă pocăință şi osteneală îți trebuie, ca să revii în rânduiala și măsura în care ești acum. Eu te sfătuiesc să te laşi de acel lucru rău şi necuvios şi mergi curat, nevinovat şi fără prihană în calea ta și roagă-te lui Dumnezeu și pentru mine păcătoasa! Iar el auzind de la dânsa aceste cuvinte, s-a umilit cu inima şi a plecat în calea sa minunându-se de înțelepciunea acelei femei şi mulțumind lui Dumnezeu că l-a izbăvit de căderea în acel păcat. După ce s-a săvârşit slujba şi ascultarea sa, s-a întors şi a venit la bătrânul său și i-a spus toată întâmplarea cu acea femeie. Atunci s-a mirat şi bătrânul de înțelepciunea ei. Apoi l-a rugat fratele pe bătrânul său să nu-l mai trimită din mânăstire în lume. Și așa a petrecut neieşind din mânăstire până la moartea sa.

16. Un frate l-a întrebat pe un bătrân, zicând: ce voi face, părinte, că mă supără gândurile curviei? Răspuns-a lui bătrânul: fiule, de aceste gânduri se cade să te păzeşti după cât îți este ție cu putință. Pentru că din aceste gânduri, dacă omul cade în păcat, ajunge la deznădăjduire. Căci precum este corabia pe mare, care este purtată de valurile mării şi de i se va rupe cârma, pătimeşte şi se necăjeşte, dar tot înoată, tot aşa și lemnul vetrelei de se va rupe, tot mai are oarecare nădejde, fiind corabia întreagă, iar dacă se va sparge corabia și începe a se cufunda, nu mai este nădejde de mântuire. Aşa şi călugărul, de se supără de alte patimi, nădăjduieşte că le va birui prin pocăință. Iar de cade în spurcata curvie, îndată urmează şi deznădăjduirea.

17. Întrebat-a un frate pe un bătrân, zicând: ce voi face, părinte, că mă supără spurcatele gânduri ale curviei? Răspuns-a lui bătrânul: aceasta fă, fiule: de socoteşti că vor fi de vreun folos acele gânduri, primeşte-le şi te supune şi

urmează lor! Iar de socoteşti că nu vor fi de folos, dacă vin la tine, nu le primi, ci îndată leapădă-le, izgoneşte-le şi le depărtează de la tine!

18. Spuneau părinţii despre un bătrân, care mergând pe un drum, a văzut urme de femeie pe nisip, pe lângă drum: Iar el mergând, tot astupa cu piciorul acele urme, zicând: ca nu cumva să le vadă vreun frate neputincios şi din vederea acestora să înceapă a-l supăra pe el gândurile şi războiul curviei.

19. Spuneau părinţii despre un bătrân înduhovnicit, că mergând la o mânăstire, a văzut acolo un copil învăţând carte şi n-a vrut să şadă câtuşi de puţin acolo, ci îndată a ieşit din acea mânăstire, deşi îl rugau părinţii să petreacă cu dânşii. Atunci fraţii care erau cu dânsul, l-au întrebat: de ce, avvo, dacă l-ai văzut pe acel copil, nu ai vrut să mai zăboveşti câtuşi de puţin în acea mânăstire? Au doară, avvo şi tu te temi? Răspuns-a lor bătrânul: eu nu mă tem, fiilor, dar pentru ce să primesc fără de nici o nevoie războiul pe care îl urăşte sufletul meu?

20. Spuneau părinţii că închipuindu-se diavolul în chipul unui bătrân virtuos, a mers la o mânăstire şi bătând în poarta mânăstirii, a ieşit un copil înaintea lui ca să-l întrebe; iar diavolul văzându-l pe copil, i-a zis: dacă trăieşti tu aici, eu nu am ce face, că toată treaba mea o vei face tu şi tu le vei sluji fraţilor în locul meu.

21. Ziceau părinţii că pe copiii care vin în mânăstiri şi în sihăstrii, nu-i aduce Dumnezeu, ci diavolul, ca să smintească şi să răzvrătească pe cei ce vor vrea să petreacă cu linişte în curata şi cinstita viaţă călugărească.

22. Un frate oarecare trăia în pustie şi îl supăra foarte pe el dracul curviei. Iar el văzându-se întru atâta supărare de atâta foc şi poftă spurcată şi găsind un bârlog de urs, a intrat acolo şi a şezut şase zile, nemâncând nimic. Când a venit ursul văzându-l fratele, s-a temut şi s-a spăimântat foarte şi a strigat, zicând: Doamne, de ştii Tu că voi cădea în păcatul necurăţiei ca să-mi spurc trupul meu, mai bine voiesc să fiu mâncat de această fiară! Iar de ştii că nu voi cădea în păcatul necurăţiei, izbăveşte-mă de fiara aceasta! Şi îndată a auzit glas grăind:

castrați-l și-l lăsați așa! Imediat a simțit că s-a luat de la dânsul acel război și supărarea. Și venind ursul a șezut lângă el și nu i-a făcut nimic. Iar el ieșind, a mers cu pace la chilia sa.

23. Un frate oarecare fiind supărat de pofta curviei, a mers la un bătrân și și-a mărturisit neputința și supărarea sa. Apoi l-a poftit, să-L roage pe Dumnezeu pentru dânsul, să-l izbăvească din aceea supărare. Bătrânului făcându-i-se milă de acel frate, s-a rugat lui Dumnezeu cu osârdie timp de șapte zile. În a opta zi iarăși a venit fratele după cum i-a fost lui porunca și l-a întrebat pe el bătrânul, zicând: cum îți mai este, fiule? Zis-a lui fratele: nicicum, părinte, nu m-am simțit mai ușurat. Bătrânul auzind acestea, s-a mirat și dacă s-a făcut seară și noapte, iar a început a se ruga pentru fratele. Și cu osârdie rugându-se el pentru fratele, a venit diavolul și stând înaintea lui, a zis: crede-mă, bătrâne, că din ziua dintâi când ai început a te ruga lui Dumnezeu pentru acel frate, îndată am fugit și m-am depărtat de la dânsul. Dar el are dracul lui și pricina războiului lui sunt gâtlejul și pântecele, iar eu cu acestea nici o treabă nu am. El însuși își este pricinuitor războiului său, mâncând bine și dormind fără măsură. De acolo vine războiul de care sufere el.

24. Un frate oarecare, ce trăia în Enat, în mânăstirea Alexandriei, a căzut în păcatul curviei și după cădere, de multa lui scârbă l-a adus pe el vrăjmașul la deznădăjduire. El mai venindu-și în fire și văzându-se biruit de scârbă și deznădăjduit, singur ca un doctor iscusit fiind, a pus gândul său spre buna nădejde, zicând: cred în marea milostivire a lui Dumnezeu, că va face și cu mine păcătosul și mă va ierta! Iar când grăia el întru sine acestea, diavolii i-au zis: cum știi tu că își va face milă cu tine? Și le răspundea lor, așa: dar voi cine sunteți și ce grijă aveți, de își va face Dumnezeu milă cu mine ori de nu își va face? Că voi sunteți fiii întunericului, ai gheenei și ai pieirii veșnice, iar Dumnezeu este bun și milostiv. Voi ce treabă aveți? Acestea grăindu-le lor fratele au fugit dracii rușinați de la dânsul, neputând să-i mai facă nimic. Iar fratele cu nădejdea și cu ajutorul lui Dumnezeu, s-a pocăit și s-a mântuit.

25. Zis-a un bătrân: precum amărăciunea pelinului smintește și strică dulcețile mierii, așa și păcatul trupesc smintește și lipsește pe om de Împărăția Cerului, și-l dă pe el gheenei. Iar tu, smeritule călugăr, fugi, ferește-te și te depărtează de spurcatul păcat trupesc, ca să nu fii lipsit de Împărăția Cerurilor!

26. Întrebat-a un frate pe un bătrân oarecare zicând: spune-mi mie, părinte, ce voi face ca să mă mântuiesc? Zis-a lui bătrânul: păzeşte, fiule, ce îţi voi zice şi te vei mântui. Întâi sileşte-te de învaţă psalmi şi rugăciuni sufleteşti către Dumnezeu, pentru că acelea te vor păzi de robia vrăjmaşului şi să nu-ţi laşi pravila ta ca să nu cazi în mâinile vrăjmaşilor tăi. Iubeşte toată pătimirea rea şi scârba întru răbdare şi se vor smeri întru tine patimile tale. Ia aminte foarte, ca întru nimic să nu te socoteşti pe tine că eşti ceva căci din aceasta îţi va veni umilinţă şi plângere pentru păcatele tale. Păzeşte-te şi-ţi fereşte limba de minciună, căci ea izgoneşte frica lui Dumnezeu de la om! Mărturiseşte-ţi toate faptele tale, toate cugetele şi gândurile tale duhovnicescului tău părinte şi ajutorul lui Dumnezeu te va acoperi! Sileşte-te cu toată osârdia ta spre lucrul mâinilor tale, prin care se va sălăşlui întru tine frica lui Dumnezeu. Păzeşte-te de vorba multă cu femeile, mai vârtos cu cele tinere! Să nu ai multă iubire cu cei tineri, nici să dormi într-un aşternut cu dânşii! Păzeşte-ţi ochii când ţi se întâmplă să te dezbraci, ca să nu-ţi vezi goliciunea trupului! Că şi din vederea goliciunii trupului se ridică război necurat asupra călugărului. De ţi se va întâmpla să stai la vreo masă cu oameni cinstiţi şi te vor sili să bei vin, pentru cinstea şi dragostea lor primeşte până la trei pahare, iar mai mult să nu îndrăzneşti! De vei vedea că te silesc să bei mai mult, atunci mai bine scoală-te şi fugi de la masa lor decât să calci porunca sfinţilor părinţi. De la locul în care ţi se întâmplă ţie adeseori poticnirea şi căderea în spurcatul păcat şi îl mânii pe Dumnezeu, fugi şi te depărtează, pentru că altfel nu vei putea să te pocăieşti! Aceste porunci, fiule, de le vei păzi, crede lui Dumnezeu că te vei mântui.

27. Zis-a un bătrân: sarea este din apă şi când se apropie de apă, se topeşte şi piere! Aşa şi călugărul, din femeie este născut şi de se va apropia de ea, se va topi şi va pieri.

28. Ne spunea nouă un frate oarecare o întâmplare a lui, zicând: odată mi s-a întâmplat mie tulburarea gândurilor şi foarte mare poftă de femeie, încât nu ştiam ce să fac de supărarea aceea şi cu nălucirile de noapte. Şi eram aproape cu gândul să las pustia şi să mă întorc în lume. Aşa tulburat fiind, mi-a venit un gând: să merg în adâncul pustiului, să-i cercetez pe părinţii care se află acolo. Şi îndată am ieşit şi am plecat umblând douăzeci de zile în pustie, şi cercetând pe părinţii care au îmbătrânit acolo cu pustnicească viaţă. Între ei am găsit mai mare în iscusinţă, în înţelegere şi pustnicească viaţă pe sfântul părinte Pamvo.

Lui am îndrăznit a-i spune toate gândurile mele. Iar bătrânul mi-a zis: fiule, nu te mira de acest lucru, că aceasta nu doar din slăbiciune o pătimeşti, ci din nevoința şi silința ta. Că la această patimă mai vârtos se cade călugărului a părăsi grijile cele multe din afară, din lume şi vorba multă cu oamenii. De vreme ce războiul curviei este în trei chipuri: întâi se ridică asupra călugărului, când este trupul lui sănătos; al doilea din gândirea faptelor celor mai dinainte şi al treilea din zavistia diavolească şi dintr-alte pricini. Căci iată, fiule, mă vezi că sunt bătrân şi sunt şaptezeci de ani de când trăiesc aici, în această chilie, îngrijindu-mă de mântuirea mea şi la bătrânețe şi vârstă ca aceasta am ispită şi supărare. Şi să crezi, fiule, că doisprezece ani neîncetat, ziua şi noaptea, m-a supărat dracul curviei, ziua cu gânduri spurcate, iar noaptea cu arătări şi cu năluciri necuvioase, aşa încât socoteam în gândul meu că s-a depărtat Dumnezeu de mine şi pentru aceasta sunt biruit de patimi. Însă eu mai bucuros doream să mor decât să-mi spurc trupul. Aşa am mers în pustie, ca să mă dau mâncare fiarelor şi aflând vizuină de urs, am intrat într-însa şi m-am aruncat jos la pământ, ca venind ursul să mă mănânce. Şi făcându-se seară, au venit urşii şi m-au mirosit de la picioare până la cap şi socoteam că mă vor mânca. Însă ei după ce m-au mirosit peste tot trupul, m-au lăsat şi ieşind afară din vizuină, s-au dus nefăcându-mi nimic rău. Atunci am cunoscut că m-a miluit Dumnezeu şi ieşind de acolo am mers la chilia mea şi nu după multă vreme iar a început să mă supere dracul curviei, încât de atâta supărare şi scârbă începuse a-mi veni gânduri de hulă împotriva lui Dumnezeu. Iar vrăjmaşul văzându-mă pe mine aşa de tulburat, s-a prefăcut în chipul unei fete arabe pe care o văzusem odată în vremea secerişului strângând spice pe urma secerătorilor şi care venind la mine, a şezut în brațele mele. Iar mie aşa mi s-a întunecat mintea, încât mi se părea că săvârşesc păcatul trupesc. Dar scârbindu-mă foarte, cu mare mânie am lovit-o cu palma peste obraz şi îndată s-a făcut nevăzută. Însă din lovitura aceea, doi ani n-am putut duce mâna la gură, de mare şi spurcată putoare nesuferită. De aceea, de mare scârbă şi împuținare a sufletului îmi venea deznădăjduire. Şi de multă supărare, iar am mers în pustie, unde umblând aşa supărat am găsit un pui de aspidă şi prinzându-l l-am luat şi l-am pus pe trupul meu cel de taină şi-l frecam cu capul de trupul meu, că doar mă va muşca să mor însă nicidecum n-a vrut să mă muşte. Atunci am auzit glas de sus grăind şi zicându-mi: Pamvo, întoarce-te şi mergi la chilia ta şi nu te mai scârbi de acestea. Căci pentru aceasta te-am lăsat să fii în aceste ispite, ca să nu te înalți cu firea, socotindu-te în gândul tău că eşti mare, nici să socoteşti că vei putea face ceva fără ajutorul lui Dumnezeu. De acum să-ți cunoşti neputința şi să nu te nădăjduieşti în faptele şi în bunătățile tale, ci în mila şi ajutorul lui Dumnezeu. Aşa m-am întors şi am venit la chilia

mea şi de atunci nu m-a mai supărat acel război, ci cu ajutorul lui Dumnezeu sunt în pace şi mi-am dat în seama lui Dumnezeu toată grija mea.

29. Un frate oarecare petrecând multe ispite de la neprietenul, cădea totdeauna în curvie şi petrecea nevoindu-se a nu-şi lăsa chipul călugăresc, ci făcea câte puţină slujbă şi se ruga lui Dumnezeu cu suspinuri, zicând: Doamne, ori de voiesc, ori de nu voiesc, mântuieşte-mă! Şi zicea acestea în toate zilele şi de cădea în curvie şi de nu cădea. Odată a căzut în obiceiul păcatului noaptea şi s-a sculat şi îndată a început a cânta un canon. Iar dracul se mira de nădejdea lui şi de nemâhnirea lui şi i s-a arătat în vederea ochilor şi i-a zis, când cânta: cum nu te ruşinezi cu totul a sta înaintea lui Dumnezeu, sau a pomeni numele Lui? I-a zis fratele: ştii că limba aceasta este nicovală, odată vei lovi cu ciocanul şi odată vei lua, iar eu voi răbda luptându-mă cu tine până la moarte, oriunde te voi ajunge în ziua de apoi şi cu jurământ îţi fac ţie încredinţare, că aşa să-mi ajute Cel ce a venit să mântuiască pe păcătoşi, că nu voi înceta pârându-te pe tine lui Dumnezeu, până ce vei înceta a te lupta cu mine şi voi vedea cine va birui, tu sau Dumnezeu. Dacă a auzit dracul acestea, a zis către dânsul: într-adevăr, de acum nu mă voi mai lupta cu tine, ca să nu-ţi agonisesc ţie cunună, luptându-mă pentru răbdarea ta; şi s-a dus dracul.

30. Un călugăr oarecare din mânăstirea părintelui Severian, a fost trimis la ascultare de părintele lui în părţile Elefteropolului. Acolo a venit la un oarecare bărbat iubitor de Hristos şi avea acel om numai o fată, iar mama fetei murise mai înainte de vreme. Şi a şezut acel călugăr, în casa acelui om, câteva zile, iar cel ce pururea urăşte binele creştinesc, diavolul, băga fratelui gânduri viclene şi-i da război de curvie spre fată şi cerca vreme îndemânatică să strice fecioara. Diavolul care dădea război, a aflat şi vremea cea la îndemână. Căci tatăl său se dusese la Ascalon pentru o treabă. Iar dacă a văzut fratele că nu este nimeni în casa lor, decât el şi fata, a mers la dânsa vrând să o apuce cu sila, dar ea dacă l-a văzut pe dânsul tulburat şi întru tot aprins de poftă, i-a grăit: nimic să nu te tulbure, nici să-mi faci mie ceva necuvios, căci tatăl meu nici astăzi, nici mâine nu va veni. Ci întâi mă ascultă pe mine ce-ţi voi grăi şi ştie Dumnezeu că şi eu cu osârdie voi face ceea ce pofteşti. După aceea cu smerenie a grăit către dânsul: într-adevăr, părinte şi frate, câţi ani sunt de când eşti în mânăstirea ta? Iar el a răspuns: şaptesprezece. Şi i-a zis lui: dar ai ştiinţă ce este femeia? Nu!, i-a răspuns, fratele. Grăit-a fata: dar voieşti să-ţi pierzi osteneala de atâţia ani într-un ceas? Şi câte lacrimi ai vărsat, ca să-ţi pui trupul tău curat înaintea lui

Hristos, iar acum pentru puţină dulceaţă voieşti să fii lipsit de acea osteneală multă? Ascultă: de vrei să curveşti cu mine, ai unde mă duce să mă ţii şi să mă hrăneşti? Şi a grăit fratele: nu! Atunci a răspuns fata iarăşi: într-adevăr, nu te mint, că de mă vei spurca, o să fii vinovat de multe răutăţi. A grăit ei călugărul: pentru ce? Răspuns-a ea: întâi o să-ţi pierzi sufletul, al doilea o să dai seamă şi pentru sufletul meu. Şi aceasta să o mai ştii, sfinte părinte, căci cu jurământ îţi spun, şi aşa să-mi ajute Cel ce a venit să mântuiască pe cei păcătoşi, că de mă vei spurca, singură, cu o funie mă voi spânzura şi te vei afla că ai făcut şi ucidere, şi la judecata lui Hristos vei fi judecat ca un ucigaş de suflete. Ci te rog, părinte, mai înainte să fii tu vinovat de atâtea răutăţi, du-te cu pace la mânăstirea ta şi apoi roagă-te mult în rugăciunile tale şi pentru mine. Iar fratele, venindu-şi întru sine, s-a umilit şi îndată a ieşit din casa ei şi s-a dus la mânăstire, la părintele lui, a făcut metanie şi i-a spus toate. Şi s-a rugat părintelui, ca de acum să nu-l mai scoată din mânăstire afară. Aşa a făcut în mânăstire trei luni şi s-a dus către Domnul.

31. Spusu-ne-a nouă Părintele Teodor că a fost în muntele Eleonului un sihastru foarte nevoitor şi-l bântuia pe dânsul foarte mult dracul curviei. Iar odată tare supărându-l, a început bătrânul a sta împotriva dracului şi i-a grăit: până când mă vei supăra aşa? De acum depărtează-te de la mine că ai îmbătrânit cu mine. Şi i s-a arătat lui dracul şi i-a zis la arătare: jură-te mie, călugăre, că nu vei spune nimănui ce-ţi voi zice şi de acum nu te voi mai bântui. Şi s-a jurat bătrânul grăind: mă jur pe Cel ce locuieşte în cer, că nu voi spune nimănui din ce-mi vei zice. Atunci i-a grăit dracul: nu te mai închina acelui chip şi nu te voi mai bântui. Bătrânul avea zugrăvit chipul Stăpânei noastre, Prea Cinstitei Născătoarei de Dumnezeu, ţinând în mâini pe Domnul nostru Iisus Hristos. Şi a grăit bătrânul către drac: lasă-mă să mă mai gândesc. Iar a doua zi a spus părintelui Teodor, – care ne-a spus nouă aceasta, că el locuia atunci la mânăstirea ce se cheamă Fara. Iar bătrânul i-a zis: adevărat, frate, batjocorit eşti, că te-ai jurat dar bine ai făcut că ai spus, iar mai de folos îţi este într-această parte să nu laşi nici o curvă să rămână, decât să nu te închini chipului Domnului nostru Iisus Hristos cu Maica Lui. Şi l-a învăţat şi l-a întărit cu mai multe cuvinte şi s-a dus la locul lui. Şi iar i s-a arătat lui dracul şi a grăit: ce poate fi aceasta, călugăre, oare nu te-ai jurat că nu vei spune nimănui? Cum ai spus toate câte am vorbit către tine? Îţi grăiesc ţie, călugăre: ca un călcător de jurământ o să fii judecat în ziua judecăţii. Şi i-a răspuns lui bătrânul: ce m-am jurat, m-am jurat şi că sunt călcător de jurământ încă ştiu dar, Stăpânului meu sunt călcător de jurământ, iar pe tine nu te voi asculta, că de la tine este

sfatul cel rău şi călcarea de jurământ ca un vinovat ce eşti acestora. Iar în ziua judecății, Domnul va căuta.

32. Era un bătrân oarecare şi avea un ucenic, care era luptat de dracul curviei, şi-l îndemna bătrânul zicând: rabdă, fiule, de vreme ce este război drăcesc. El însă i-a răspuns: de acum nu mai pot răbda, avvo, de nu voi merge să fac fapta. Şi s-a făcut bătrânul că şi el are luptă şi i-a zis: şi eu am război, să mergem dimpreună şi să facem fapta aceasta şi să ne întoarcem la chilia noastră. Deci, avea bătrânul un galben şi luându-l îl ducea cu sine. Dacă au ajuns la locul ştiut, grăi bătrânul către ucenicul său: stai afară să intru eu mai întâi, iar tu mai pe urmă. Şi intrând bătrânul, a dat galbenul curvei şi o ruga să nu-l spurce pe ucenicul lui. Şi a dat femeia cuvânt bătrânului că nu-l va spurca pe fratele. Şi ieşind bătrânul a zis fratelui: intră! Deci, intrând el, i-a zis femeia: mai aşteaptă, frățioare, că deşi sunt păcătoasă, însă am lege şi ni se cade nouă a o împlini mai întâi. Deci, i-a poruncit lui să stea deoparte şi să facă cincizeci de metanii şi ea în altă parte la fel. Dacă au făcut douăzeci, sau treizeci de metanii, s-a umilit fratele şi i-a zis: cum, rugându-mă lui Dumnezeu, voi să fac această faptă pângărită? Şi îndată a ieşit nespurcându-se. Şi văzând Dumnezeu osteneala bătrânului, a ridicat războiul de la fratele şi s-a întors la chilia lui slăvindu-L pe Dumnezeu.

33. Era un episcop oarecare şi i s-a întâmplat o boală cumplită, încât nu mai trăgea nimeni nădejde de viață. Deci era acolo o mânăstire de femei şi înştiințându-se stareța că nu mai trag nădejde de episcopul lor, luând cu ea două bătrâne surori a mers să-l cerceteze. Şi dacă a vorbit cu dânsa episcopul, una din ucenițele ei stând la picioarele episcopului, s-a atins de piciorul lui, vrând a pricepe cum îi este. Acestuia din pipăit i-a venit război şi a rugat pe bătrâna, zicându-i: de vreme ce nu am pe cineva din cei adevărați să-mi slujească, lasă pe sora ta să-mi slujească. Iar ea negândind ceva rău, a lăsat-o. Deci luând putere de la diavolul, i-a zis ei: fă-mi puțină fiertură să mănânc şi i-a făcut precum i-a zis. Apoi, mâncând el, s-a şi culcat cu ea şi a făcut păcatul; iar ea luând în pântece, au apucat-o clericii, zicându-i: spune-ne nouă, cine te-a făcut aşa? Iar ea nu voia să spună. Episcopul le-a zis: lăsați-o, că eu am făcut acest păcat şi ridicându-se din boală, a intrat în biserică, a pus omoforul său pe prestol şi ieşind a luat un toiag în mână şi a plecat la mânăstire, unde nu-l ştia nimeni. Episcopul mânăstirii aceleia avea darul mai înainte vederii şi a cunoscut că va să vină episcopul la mânăstire şi a poruncit portarului, zicând:

păzeşte, frate, că episcopul va să vină astăzi aici. Portarul socotea, că pe apă va veni şi n-a înştiinţat pricina. Egumenul, însă înştiinţându-se, a ieşit în întâmpinarea lui şi sărutându-l, i-a zis: bine ai venit, stăpâne! Iar el se mira foarte că a fost cunoscut şi dorea să fugă la o altă mânăstire, însă egumenul i-a zis: oriunde vei merge, cu tine merg şi rugându-l mult, l-a băgat în mânăstire. Acolo, episcopul pocăindu-se cu pocăinţa cea adevărată a şi răposat cu pace, încât şi semne s-au făcut la ieşirea sufletului lui.

34. Un frate l-a întrebat pe un bătrân, zicând: ce voi face, părinte, că pântecele meu mă supără şi nu pot să-l opresc? De aceea zburdă trupul meu. Zis-a lui bătrânul: de nu vei pune întru el frică şi post, nu vei îndrepta paşii tăi pe cărarea lui Dumnezeu. Şi i-a adus această pildă, grăind: un om avea un măgar şi dacă îl încăleca, îl da în lături din drum şi îl purta încoace şi încolo. Şi luând omul un toiag, îl bătea şi-i zicea măgarul: nu mă bate, că de acum mă voi îndrepta pe cale. Şi dacă au mers puţin, a descălecat de pe el şi a pus toiagul pe dânsul şi nu ştia măgarul că este toiagul deasupra lui. Şi dacă l-a văzut pe stăpân nepurtând toiag, nu l-a băgat în seamă şi a început a se abate încoace şi încolo prin ţarină. Atunci stăpânul lui a alergat şi luând toiagul l-a bătut până ce s-au îndreptat picioarele a merge drept. Aşa se cade a face pentru trup şi pentru pântece.

35. Pogorâtu-s-a odată o corabie în laturile Diochiei şi s-a lipit de marginea muntelui unde erau călugări. Şi o femeie ieşind din corabie şedea într-un dâmb. Venind după aceea un frate şi văzând-o, s-a întors la bătrânul grăind: iată o femeie stă lângă apă, lucru care n-a fost niciodată aici. Iar bătrânul, dacă a auzit, luând un toiag a ieşit şi alergând striga: ajutaţi, fraţilor, că au venit aici tâlharii! Şi văzându-l toţi, alergau cu beţe asupra corăbiei şi dacă au văzut corăbierii pornirea lor, au priceput şi luând femeia din deal şi trăgând funiile, au îndreptat corabia să meargă în larg.

36. Un bătrân oarecare avea pe lângă dânsul doisprezece ucenici. Deci, s-a întâmplat, din ispita diavolului, ca unul dintr-înşii să meargă în sat şi să cadă cu o femeie în curvie şi totdeauna pleca după utrenie în sat şi venea doar dimineaţa încă fiind întuneric. Apoi, a aflat bătrânul şi fraţii fapta şi pentru ca să-l acopere nu-l vedeau. Iar fraţii de multe ori au strigat asupra egumenului, zicând: cum îl laşi pe el aşa şi nimic nu-i zici? Odată însă a mers bătrânul la

fratele, încă de dimineață fiind şi l-a aflat numai ce venise din sat. Şi se întâmplase de schimbase în grabă mantia sa şi o lăsase pe aceea şi luase haina femeii. Deci, i-a zis lui bătrânul: unde ai fost frate? Iar el a mințit, zicând: până în cutare loc am fost pentru o trebuință. Şi i-a zis bătrânul: a cui este haina aceasta? Şi dacă a văzut fratele că este a femeii, s-a aruncat la picioarele bătrânului, zicând: iartă-mă, stăpâne, că nu voi mai face aceasta de acum înainte! Bătrânul l-a iertat şi l-a mângâiat, zicându-i: păzeşte-te de acum înainte, fiule, că ce câştigi, sau ce folos ai din acea spurcăciune, decât numai aici, de la oameni, ocară şi ruşine iar în veacul ce va să fie, focul nestins şi viermii cei neadormiți şi fără de sfârşit. Nu mai face, fiule, nu mai face, mă rog ca să nu te mai tăvăleşti cu această faptă urâtă. Şi cu iubirea de oameni a lui Dumnezeu şi cu îndelunga răbdare a bătrânului, s-a întors fratele cel cu totul spurcat şi s-a făcut monah iscusit şi toți frații dimpreună au mulțumit lui Dumnezeu pentru îndreptarea lui. Şi au zis bătrânului: rugămu-te, părinte, spune-ne nouă, pentru ce ai răbdat atâta fratelui? Iar el le-a zis: îl vedeam pe diavolul de o mână ținându-l şi trăgându-l în lume iar eu îl țineam cu îndelungă răbdarea mea de cealaltă mână, ca nu cumva dojenindu-l să meargă în lume. Iar când a vrut Dumnezeu să mântuiască făptura sa, l-am apucat şi de cealaltă mână şi l-am văzut cu totul mântuit. Deci, bună este răbdarea împreună cu rugăciunea, când se va întâmpla fratelui nostru ispitire că doar fiind cumva îmbunat Dumnezeu, se va îndura şi va mântui pe cel ce a greşit. Că dojana şi înfruntarea cea fără de vreme nu face nici un bine.

37. Un frate călătorea împreună cu mama sa, bătrână fiind. Ajungând ei la un râu, nu putea bătrâna să treacă. Deci, luând fiul ei haina sa, şi-a învelit mâinile şi aşa luând-o a trecut de cealaltă parte. Apoi i-a zis lui mama: fiule, pentru ce ai înfăşurat mâinile tale? Iar el a zis: pentru că trupul femeii foc este şi din aceasta vine pomenirea altor femei şi de aceea am făcut aşa, să nu mă ating de trupul tău gol.

38. Un sihastru oarecare din părțile Egiptului, şedea singur într-o chilie în pustie şi era vestit. Dar din lucrarea diavolului, o femeie neruşinată auzind despre dânsul, zicea celor tineri: ce îmi veți da, să-l surp pe sihastrul acesta? Iar ei s-au tocmit să-i dea orice. Şi ieşind ea seara, a venit la chilia lui, ca şi cum s-ar fi rătăcit şi stând la uşă, a bătut. Iar bătrânul ieşind şi văzând-o, s-a tulburat şi a zis: cum ai venit aici? Ea însă plângând a răspuns: rătăcindu-mă, am venit aici, ci fă milă cu mine şi nu mă lăsa să mă mănânce fiarele. Deci

făcându-i-se lui milă, a băgat-o înăuntru. Apoi noaptea a început diavolul să-i semene gândurile curviei. Iar el cunoscând războiul vrăjmaşului, a zis întru sine: meşteşugurile vrăjmaşului întuneric sunt, iar Fiul lui Dumnezeu lumină este. Şi sculându-se a aprins lihnariul (candela) şi fiindcă flacăra poftei încă creştea într-însul şi cumplit îl aprinsese pe bărbat, a zis iarăşi întru sine: cei ce fac acestea merg în chinuri. Deci, de aici te cearcă de poți suferi focul cel veşnic. Şi punându-şi degetul său în focul lihnariului, nu l-a luat până ce nu a ars cu totul. Căci pentru mulțimea înfocării trupului arzând, el de foc nu simțea atât. Deci, după ce a ars cel dintâi, l-a pus pe cel de-al doilea, după aceea pe cel de-al treilea; şi aşa făcând până dimineață, toate degetele mâinilor lui le-a ars. Iar ticăloasa aceea văzând ce a făcut bătrânul, de frică a încremenit şi cu totul a amorțit. Tinerii ce se tocmiseră cu ea, făcându-se dimineață, au venit la sihastru şi l-au întrebat, zicând: venit-a aseară aici o femeie? Şi le-a răspuns lor: a venit şi doarme înăuntru. Iar ei intrând, au aflat-o moartă. Apoi i-au zis lui: avvo, a murit. Atunci bătrânul descoperindu-şi mâinile sale, le-a arătat lor, zicând: iată ce mi-a făcut fiica diavolului, mi-a prăpădit degetele! Şi povestindu-le lor cele despre sine, a zis: scris este, nu răsplăti rău pentru rău, ci să ne rugăm să învieze. Şi făcând el rugăciune, a sculat-o şi a slobozit-o. Iar ea ducându-se, s-a înțelepțit de aici înainte.

39. Un sihastru oarecare era feciorelnic şi nu ştia nicidecum de femeie şi ce este curvia şi zicea că mădularul acesta îl are omul pentru a deşerta udul, precum este la butoi canaua spre a deşerta apa dintr-însul. Şi căutând el cu ochii săi a văzut pe draci ca pe nişte arapi împrejurul lui, pornindu-i patima. Deci, se aprindea şi poftea, dar din neştiință nu ştia ce pofteşte. Într-una din zile i-a arătat lui diavolul un bărbat făcând păcatul cu o femeie şi văzând Dumnezeu răutatea cea mare a dracului, l-a acoperit pe frate, povățuindu-l să meargă la un bătrân iscusit, care, învățându-l cum trebuie să se lupte împotriva dracilor, l-a slobozit. Şi întorcându-se fratele, s-a luptat rugându-se lui Dumnezeu şi i-a dat Dumnezeu de a sporit atât de mult, încât de mare dar s-a învrednicit. Căci cunoştea pentru sufletul fiecăruia din frații ce mureau, de se află în bine sau în rău şi unde va să meargă fiecare.

40. A zis cineva din părinți, despre gândurile curviei care se nasc în inimă şi nu se săvârşesc cu lucrul: precum cel ce va vedea vie şi va pofti cu toată inima să mănânce struguri, dar temându-se să nu fie prins şi ca un fur să fie omorât nu va intra, ci pe lângă gard trecând, pândeşte în vie şi se uită împrejurul ei şi

aceasta făcând, de va fi prins, nu este omorât unul ca acesta, că nici n-a sărit peste gard, nici a gustat, dar bătăi ia, că poftind s-a aflat pândind aşa şi cel ce pofteşte, dar nu săvârşeşte păcatul cu lucrul, vrednic este, nu de moarte, ci de bătăi.

41. Un frate călătorea împreună cu altul şi l-au biruit gândurile spre curvie şi mergând a vestit părinților, zicând: ce voi face, că nu mi se mângâie inima pentru că m-am aplecat războiului vrăjmaşului. Sunt ca şi cum aş fi făcut păcatul. Şi i-au zis lui părinții: nu este păcat săvârşit, căci vrăjmaşul a venit să te ispitească, iar Dumnezeu te-a acoperit. Fratele auzind aceasta, nu s-a încredințat, fiind biruit de scârbă. Şi i-au povestit lui părinții, zicând: doi frați trimişi fiind din chinovie la un sat, călătoreau împreună. Şi asupra unuia s-a sculat război de la diavolul de cinci ori să păcătuiască. El însă sculându-se, făcea rugăciune şi nu s-a biruit de gânduri, dar s-a supărat tare. Deci, întorcându-se ei către părintele lor, era fața fratelui aceluia tulburată şi întrebându-se care este pricina tulburării, a pus metanie, zicând: roagă-te, părinte, pentru mine, că am căzut în curvie, şi i-a povestit cum a fost luptat de gânduri. Iar bătrânul fiind văzător cu mintea, a văzut pe capul lui cinci cununi şi i-a zis: îndrăzneşte, fiule, că nu te-ai biruit ci mai vârtos ai biruit cu faptul că nu ai săvârşit păcatul. Deci şi tu frate, a zis bătrânul, îndrăzneşte şi nu te scârbi, că nu ai făcut păcatul, fiindcă mare luptă este când omul având prilej, se înfrânează. Şi mare plată ia pentru aceasta. Căci nu este război mai tare decât acesta şi mai iute. Pentru aceea a-l birui pe acesta este foarte greu şi cu osteneală. Că ce socoteşti despre fericitul Iosif: oare fără osteneală a isprăvit el un lucru ca acesta? Nu, ci cu multă osteneală şi luptă şi ca într-o privelişte era ceea ce se făcea şi însuşi Dumnezeu şi mulțimile sfinților îngeri priveau de sus spre nevoitorul luptându-se cu diavolul şi cu toată oastea lui cea rea, aprinzând pofta bărbatului şi pe femeie mai mult sălbătăcind-o. Deci, când a biruit nevoitorul, toate oştile îngerilor cu mare glas au dat laudă lui Dumnezeu, zicând: a biruit nevoitorul, făcând biruință străină! Bine este, deci, frate; a nu face răul nici cu gândul, iar de eşti ispitit, nevoieşte-te ca să nu te biruieşti şi să faci cu lucrul.

42. A zis un bătrân: dacă curvia se luptă cu trupul tău, vezi din care pricină s-a pornit războiul asupra ta şi o îndreptează. Sau din desfătare, sau din somn mult, sau din mândrie, sau de te socoteşti pe tine mai bun decât pe altul, sau ai

osândit pe cineva când greşea. Fiindcă afară de acestea nu se luptă omul spre curvie.

CAPITOLUL VII

PENTRU MULTE FELURI DE NĂLUCIRI ŞI ÎNŞELĂCIUNI DIAVOLICEŞTI…

PENTRU MULTE FELURI DE NĂLUCIRI ŞI ÎNŞELĂCIUNI DIAVOLICEŞTI, CU CARE AMĂGEŞTE ŞI ÎNŞEALĂ VRĂJMAŞUL PE MULȚI, VRÂND CA SĂ-I SMINTEASCĂ DIN CALEA MÂNTUIRII, SĂ-I DEPĂRTEZE DE DUMNEZEU ŞI SĂ LE FIE ÎN ZADAR OSTENEALA LOR

1. Era un oarecare sihastru iscusit şi trăia în pustie cu multă înfrânare, postire şi priveghere şi alte osteneli pentru mântuirea sa, atât încât se socotea pe sine că a ajuns la măsura părinților celor de demult. Pe acesta a început vrăjmaşul diavol a-l amăgi şi a-l înşela cu năluciri diavoleşti. I se arăta lui adesea în chip de înger, ca şi cum ar fi de la Dumnezeu trimis pentru pustniceasca lui viață cea iscusită, ca să-l povățuiască şi să-l învețe cele ce i se cad lui. Şi aşa, multă vreme arătându-i-se în chipul îngerului luminat, multe lucruri neştiute îi arăta şi îi spunea. Iar el nesocotind vicleşugul vrăjmaşului, s-a încredințat cum că este îngerul şi îi slujeşte pentru viața sa plăcută lui Dumnezeu. Tatăl acestui sihastru încă era viu şi trăia la țară. Şi după multă vreme auzind el despre feciorul lui sihastru, unde trăieşte şi în ce loc în pustie, a dorit să meargă acolo, să-l mai vadă cu ochii mai înainte de moartea sa, fiindcă numai pe acel fecior îl avea şi de mulți ani nu-l văzuse. Şi aşa, luându-şi traista şi o secure în mână, a plecat şi a ajuns în acea pustie. Apropiindu-se de acel loc, unde era chilia sihastrului, acel înger al satanei care pururea se arăta sihastrului, i-a grăit lui zicând: păzeşte-te şi ia aminte de tine că diavolul s-a închipuit în chipul tatălui tău şi vine la tine cu o traistă şi cu o secure în mână vrând să te omoare. Deci, ia-ți şi tu degrabă securea în mână şi ieşi înaintea lui şi apropiindu-te de dânsul, apucă înainte şi-l loveşte cu securea şi-l omoară. Iar el încredințându-se acelui înger şi ascultându-l a ieşit şi văzându-şi tatăl venind cu securea în mână, precum i-a spus, s-a apropiat de el şi lovindu-l cu muchea securii în cap, l-a omorât şi îndată l-a apucat necuratul duh şi l-a muncit până l-a omorât şi pe el.

2. Un frate oarecare când a părăsit lumea şi a venit în pustie să se călugărească, având un copilaş, l-a luat cu sine şi venind în pustie s-a călugărit şi îşi ținea şi copilaşul său cu dânsul. Acestui frate adeseori i se arăta diavolul în chilie, în

chip de înger luminat şi multe lucruri neştiute îi spunea şi despre cele viitoare ce aveau să fie. I le spunea lui şi se izbândeau şi erau aşa, se împlineau toate cum i le spunea, până s-a încredinţat bine, cum că este îngerul lui Dumnezeu trimis la dânsul ca să-l înveţe şi să-l povăţuiască spre lucrurile şi faptele cele folositoare şi plăcute lui Dumnezeu. Deci, odată a început a-i povesti lui şi a-i spune despre patriarhul Avraam, cum i-a poruncit Dumnezeu să-l junghie pe Isaac, fiul său cel iubit, jertfă bine primită lui Dumnezeu. Despre aceasta auzind Avraam, nimic n-a cârtit, ci îndată l-a luat pe Isaac, fiul său cel iubit şi l-a dus fără nici o milă, să-l junghie după poruncă şi pentru acest lucru l-a blagoslovit Dumnezeu pe Avraam şi l-a făcut mare şi slăvit. Deci şi tu fă acum acest lucru bine primit şi foarte iubit lui Dumnezeu, mai vârtos decât toate bunătăţile lumii. Ia-ţi fiul acesta şi-l du la cutare loc, şi-l înjunghie acolo cu cuţitul şi aşa vei fi blagoslovit de Dumnezeu şi mai mult vei fi slăvit decât Avraam în zilele acestea. Însă el nepricepând şi necunoscând vicleşugul vrăjmaşului, a făcut aşa cum i-a zis lui. A luat copilul său şi l-a dus la locul unde i s-a arătat lui vicleanul vrăjmaş şi scoţând cuţitul l-a ascuţit şi apucând copilul şi vrând să-l pună la pământ cu faţa în sus, să-l junghie, copilul fiind priceput, a cunoscut ce vrea să-i facă şi smucindu-se din mâinile lui, a fugit şi aşa a scăpat.

3. Era un sihastru iscusit, ce trăia în pustie şi care se închisese într-o peşteră şi cu multa lui înfrânare, cu postul, cu privegherea întru rugăciuni, cu alte nevoinţe, osteneli şi fapte bune, întrecea şi îi covârşea pe alţii. Dar nepăzindu-se şi nesocotind înşelăciunea vicleanului diavol, fu batjocorit de vrăjmaşul şi a căzut în cumplită ispită. Căci amăgindu-l pe el vrăjmaşul, îi arăta lui în vis feluri şi feluri de vedenii şi cele ce vedea el în vis se izbândeau aievea, până s-a încrezut bine visurilor. După ce s-a încrezut bine visurilor într-o noapte i-a arătat lui diavolul neamul şi soborul creştinesc cu apostolii şi cu mucenicii, fiind la un loc întunecat ponegrit şi pedepsit, de tot binele lipsit, plin de toată ruşinea şi necurăţia şi erau toţi mâhniţi şi scârbiţi. Iar în dreptul lor era neamul jidovesc, cu Moise şi cu toţi proorocii, într-un loc luminat, liniştit, plin de lumină, de toată mângâierea, bucuria şi veselia. Şi îl sfătuia înşelătorul, zicând: iată, acum vezi şi neamul vostru creştinesc la ce loc şi în ce chip se află şi neamul jidovesc. Deci, de vei vrea să fii însoţit şi împărtăşit fericirii şi bucuriei neamului jidovesc, te sfătuiesc să mergi şi să primeşti tăierea împrejur, legea şi credinţa jidovească. Iar el, după cum am zis, fiind foarte încredinţat visurilor, a făcut aşa precum l-a sfătuit vrăjmaşul. Ieşind din peştera lui şi lăsând pustia şi viaţa pustnicească, a venit în lume, deşi erau şaizeci de ani de când nu ieşise din pustie şi mergând la şcoala şi soborul jidovilor, le-a spus lor cum a văzut în vis neamul creştinesc în loc întunecat şi pedepsit, iar neamul

jidovesc la loc luminat, plin de bucurie şi de veselie. Iar jidovii auzind aceasta, s-au bucurat şi l-au îndemnat să primească legea lor. Iar el cu mare bucurie a primit tăierea împrejur pe trupul său şi toată legea lor şi aşa a pierit. Aceasta i s-a întâmplat lui, pentru că n-a câştigat dreapta socoteală, şi s-a deprins din tinerețile sale numai voii şi sfaturilor gândurilor sale a se supune, iar sfatul cel bun și folositor al părinților și al fraților, niciodată nu l-a încercat.

4. La un frate oarecare, într-o noapte citindu-şi pravila şi rugându-se lui Dumnezeu, pe la miezul nopții, după obiceiul său, vicleanul diavol prefăcându-se în chip de înger luminat, a intrat în chilie şi a început a-l ferici, zicând: fericit eşti, robule şi ostaşule cel bun al lui Dumnezeu, că nu te leneveşti să te scoli din somnul tău la rugăciunea și slujba lui Dumnezeu. Şi l-a întrebat fratele, zicând: dar cine eşti tu, de ai venit la mine să mă fericeşti şi să mă lauzi așa? Răspuns-a acela, zicând: eu sunt îngerul lui Dumnezeu şi am venit la tine să te păzesc şi să te izbăvesc de toate cursele şi înșelăciunile vrăjmaşului, să te povățuiesc spre faptele cele bune și plăcute lui Dumnezeu. Zis-a lui fratele: de ai fi tu cum zici, îngerul lui Dumnezeu, n-ai veni la mine noaptea, să-mi sminteşti pravila şi rugăciunea, ci ai veni ziua. Deci, eu nu te socotesc a fi îngerul lui Dumnezeu, deşi eşti aşa de strălucitor, ci mi se pare că eşti îngerul întunericului, căci pentru aceea te arăți tu noaptea, nu ziua. Vicleanul vrăjmaş auzind aceasta, n-a mai putut suferi nici nu a putut să mai zică ceva, decât atât: o, călugăr rău fii blestemat, şi aceasta zicând, s-a făcut nevăzut.

5. Unui frate oarecare i s-a arătat diavolul într-o noapte, în chip de înger luminat și i-a zis lui: eu sunt Gavriil și sunt trimis la tine să-ți aduc o veste bună. Iar fratele i-a răspuns: cred că vei fi fost trimis la alții, căci eu sunt păcătos și nu sunt vrednic să văd înger. Aceasta zicând, el îndată a pierit vicleanul dinaintea lui și s-a făcut nevăzut.

6. Spuneau părinții despre un bătrân oarecare, că şezând în chilia lui şi nevoindu-se pentru mântuire îl vedea aievea pe diavol umblând şi-l hulea. Iar diavolul văzându-se pe sine că de multe ori este batjocorit de acest bătrân, i s-a arătat lui, zicând: eu sunt Hristos! Bătrânul văzându-l, și-a închis ochii. Zis-a diavolul: pentru ce îți închizi ochii? Caută de mă vezi, că eu sunt Hristos. Răspuns-a lui bătrânul: eu nu voi să-L văd pe Hristos cu ochii mei în lumea aceasta. Acestea auzind diavolul, s-a făcut nevăzut.

7. Ne spunea nouă avva Or, zicând: eu, fiilor, ştiu un om oarecare în pustia aceasta, care zece ani mâncare pământească n-a mâncat. Ci îngerul lui Dumnezeu îi aducea lui o dată la trei zile mâncare cerească şi-i da în gură şi aceea îi era în loc de mâncare şi de băutură. Şi ştiu pe un om ca acela, la care a venit un pâlc de diavoli luminaţi, strălucind în chipul unei cete de îngeri şi o căruţă de foc, cu cai de foc şi mulţime de ostaşi înarmaţi, întocmai cum ar veni un împărat. Venind şi apropiindu-se de dânsul, i-au zis: omule, tu ai isprăvit toate faptele cele bune, vino acum şi te închină mie şi te voi lua în căruţa aceasta şi te voi înălţa de pe pământ la cer, ca pe Ilie Tesviteanul şi te voi aşeza la un loc împreună cu dânsul. El auzind acestea, zicea în gândul său: eu în toate zilele şi nopţile mă închin Împăratului şi Dumnezeului meu. Acesta cine este de îmi zice mie să mă închin lui? Acestea socotindu-le în gândul său, a răspuns aceluia ce-i zicea să i se închine: eu îl am pe Domnul Iisus Hristos; Împăratul şi Dumnezeul şi Mântuitorul meu, căruia pururea mă închin ziua şi noaptea. Iar ţie ţi se închină cei ce sunt cu tine. Acestea auzind diavolul, îndată a pierit şi s-a făcut nevăzut cu căruţa cu cai şi cu toate oştile lui. Acestea le spunea bătrânul ca despre altcineva, tăinuindu-şi viaţa sa. Iar părinţii care erau cu dânsul, ne-au spus nouă, că el însuşi era acela, căruia i s-au întâmplat acestea.

8. Un frate oarecare şedea cu tăcere liniştită în chilia lui, păzindu-şi pravila şi orânduiala. Vrăjmaşul diavol, vrând să-l amăgească şi să-l înşele, într-o noapte culcându-se fratele în chilia lui, s-a închipuit vicleanul în chip de înger luminat şi mergând la dânsul l-a deşteptat, zicând: scoală-te, robul lui Dumnezeu, la rugăciunea şi pravila ta! Fratele deşteptându-se din somn, l-a văzut pe el strălucind luminat, dar îndată s-a făcut nevăzut. Sculându-se fratele, s-a apucat de rugăciune şi de obişnuita lui pravilă, socotind că îngerul lui Dumnezeu este acel ce l-a deşteptat. Când a fost a doua noapte, dacă s-a culcat fratele şi numai a adormit, iarăşi a venit vicleanul şi l-a deşteptat, zicând: scoală-te, robul lui Dumnezeu, la rugăciunea şi pravila ta! Şi aşa de multe ori, în multe nopţi făcându-i, cum adormea, venea şi îl deştepta. Odată a mers fratele la un bătrân, care nu era prea departe de dânsul şi i-a spus, zicând: părinte, pe mine, de câtăva vreme, în toate nopţile, dacă mă culc şi adorm, îndată vine îngerul şi mă deşteaptă la rugăciune. Zis-a lui bătrânul: dar în ce chip vine la tine îngerul şi cum te deşteaptă? Răspuns-a lui fratele: după ce mă culc şi adorm, îndată vine la mine îngerul, strălucind luminat şi apropiindu-se mă deşteaptă, zicând: scoală-te, robul lui Dumnezeu, la rugăciunea şi pravila ta! Iar eu deşteptându-mă şi deschizând ochii îl văd pe dânsul strălucind luminat şi

îndată fuge şi se face nevăzut. Aşa îmi face în toate nopţile şi nici cât de puţin nu mă lasă să dorm. Zis-a lui bătrânul: fiule, acela nu este îngerul care doreşte binele şi mântuirea ta, ci este vicleanul diavol, care vrea şi îţi doreşte pieirea şi vrea să te amăgească până te vei încredința lui bine. Apoi te va înşela şi te va pierde, precum și pe mulți alții i-a pierdut. Deci, tu, fiule, nu-i asculta, ci când va mai veni la tine să te deştepte, zi-i aşa: eu, când îmi va veni vremea de sculat şi îmi va fi voia să mă scol, mă voi scula şi fără de tine, iar pe tine nu te ascult şi nici nu te voi asculta. Această învățătură luând fratele, de la acel bătrân, a mers la chilia sa. Iar dacă a venit noaptea şi s-a culcat fratele să doarmă, vicleanul îndată ce a adormit a şi venit la dânsul şi l-a deşteptat, după cum se obişnuise, zicând: scoală-te, robul lui Dumnezeu, la rugăciunea şi pravila ta! Iar fratele i-a răspuns, după cum îl învățase pe el bătrânul: eu, când îmi va veni vremea și voi vrea să mă scol, mă voi scula fără deşteptarea ta iar pe tine nu te ascult, nici nu te voi asculta. Acestea auzind vicleanul, a oftat, zicând: o, călugăr nebun şi fără de minte şi blestemat, ai mers la bătrânul cel rău şi mincinos şi te-a înşelat. La acel bătrân a mers ieri un frate, și l-a rugat foarte, ca să-i facă lui bine, să-l împrumute cu un galben, fiindu-i de mare trebuință, dar n-a vrut să-l împrumute, ci a mințit zicând că nu are și avea un galben. Deci, din aceasta să știi și să cunoști că acela este un bătrân rău și mincinos și te-a înşelat, fiind prost și fără minte. Acestea zicând vicleanul, s-a făcut nevăzut. Iar fratele, după ce s-a făcut ziuă, a mers la acel bătrân și i-a spus, cum i-a zis el vicleanului diavol, precum l-a învățat pe el și ce i-a răspuns lui vicleanul și cum i-a spus lui un frate ce a venit de s-a rugat să-i facă lui bine, să-l împrumute cu un galben şi nu l-a împrumutat zicând că nu are deşi avea. Deci l-a întrebat pe bătrân: sunt aşa acestea, părinte? Răspuns-a lui bătrânul, zicând: cu adevărat aşa este, fiule! A venit la mine un frate şi a cerut să-i dau un galben împrumut şi am un galben, însă am zis că nu am, pentru că ştiam că nu îi este de folos acel lucru pentru care cere galbenul, ci mai vârtos de vătămarea sufletului îi era. Pentru aceea am socotit mai bine să spun o minciună şi să-l izbăvesc pe frate de vătămarea sufletească. Astfel nu i-am dat galbenul, zicând că nu am. Ci tu, fiule, păzeşte-te şi cunoaşte-l pe vicleanul vrăjmaş, care umblă să te înşele! Şi mult fiind învățat și întărit de bătrânul, a mers la chilia sa.

9. Un frate oarecare, Avramie, trăia în pustie şi era foarte îndărătnic, neascultător şi nesupus, umblând numai după voia gândului său şi a părerii sale. Acesta cu foarte multă dorință poftea sfânta preoţie şi multe năluciri şi vedenii îi arăta lui înșelătorul noaptea în vis pe care el socotindu-le cu

amănuntul, le credea că sunt adevărate. Şi de vreme ce multe din cele ce vedea în vis, se izbândeau aievea, se încredea foarte mult visurilor sale. Odată a venit la dânsul diavolul în vis în chipul lui Hristos şi cu îngerii Săi şi i-a zis: văzut-am multa şi marea ta poftă şi dorinţă, pe care de mult o ai pentru sfânta preoţie. Bun şi ales lucru doreşti, căci în vremile acestea cu mare nevoie se câştigă preoţia şi numai cei ce sunt bogaţi şi de neam slăvit o pot câştiga. Căci arhiereii s-au făcut acum toţi lacomi, mândri, măreţi şi iubitori de cinste. Pentru aceea eu însumi am venit la tine, văzându-ți multa şi marea ta dorință, să te hirotonesc şi să te fac preot. Acestea zicând, au început îngerii a cânta cântare dulce şi veselă: axios, adică vrednic! Şi aşa l-au tuns pe el şi l-au făcut preot şi după ce l-au preoţit, l-au lăsat şi s-au ridicat cu îngerii înălțându-se la cer. Aceasta făcându-se, s-a deşteptat fratele din somnul său şi se minuna şi se bucura foarte de acel vis minunat. Aşa a crezut că este preot cu adevărat. Şi mulțumea lui Hristos că l-a făcut preot şi a început a-şi citi pravila cu începere preoţească. După aceea a mers la biserica părinţilor, ca să liturghisească, fiind ziua duminicii. Şi se adunaseră părinţii de prin pustie la biserică. Atunci a venit şi el şi intrând în biserică, a mers drept în altar şi cu mare îndrăzneală a luat sfintele veşminte să se îmbrace, neîntrebând pe nimeni. Dar preoţii bisericii care erau în altar, văzându-l că ia sfintele veşminte preoţeşti, l-au întrebat, zicând: ce vrei să faci? Pentru ce iei veşmintele? El le-a răspuns: eu vreau să mă îmbrac, să liturghisesc astăzi. Zis-au lui: dar cum vrei să faci tu aceasta, nefiind preot și cum îndrăznești de intri în sfântul altar, unde numai preoții și slujitorii lor intră? Și cum îndrăznești de iei veșmintele preoțești, de care nu ți se cade ție nici să te atingi? Au doară ai înnebunit? Răspuns-a lor, zicând: nu! nu am înnebunit, ci şi eu sunt preot ca şi voi. Iar ei ştiind că nu este preot, l-au scos afară din sfântul altar. Atunci a început a se gâlcevi şi a striga în gura mare, zicând: pentru ce să mă scoată pe mine afară din altar, că şi eu sunt preot şi m-a preoţit însuşi Domnul Hristos cu sfinţii îngeri. Iar părinţii văzând şi auzind acestea de la dânsul, l-au cunoscut că este amăgit şi înşelat de vrăjmaşul diavol. Atunci au cunoscut părinţii că pentru îndărătnicia, neplecarea şi nesupunerea lui, i s-a întâmplat aceasta. Şi au poruncit părinţii de i-au pus fiare mari în picioare şi l-au trimis la o mânăstire afară din pustie şi au poruncit să fie acolo în pază şi să-l smerească cu ascultări grele, fără de odihnă, până ce se va smeri şi își va cunoaşte neputința și înșelăciunea sa. Și aşa i-au făcut, până ce a venit el întru cunoştinţă şi a cunoscut înşelăciunea şi smerindu-se s-a pocăit.

10. Spunea cineva despre un călugăr că se ruga lui Dumnezeu să-l învrednicească să fie ca Isaac patriarhul. Şi după multă rugăminte a lui i-a venit un glas de la Dumnezeu, grăind lui: nu vei putea să fii ca Isaac patriarhul. Şi a

zis călugărul: de nu voi putea să fiu ca Isaac, măcar să fiu ca Iov. Glasul iar a grăit către dânsul: de vei birui pe diavolul ca şi el, vei putea să fii ca el. Şi s-a făgăduit călugărul aşa şi a auzit glas: mergi în chilia ta şi te trezeşte! Iar după câteva zile, i s-a arătat diavolul în chipul unui voinic oarecare şi a venit la călugăr, zicând: părinte, rogu-mă sfinției tale, fie-ți milă de mine, că sunt un voinic izgonit de împăratul şi ia acestea de la mine, adică două sute de lire de aur, o fată şi un fecior, şi-i păzeşte la tine într-un loc ascuns, că eu mă voi duce într-altă țară. Şi călugărul neştiind vânarea diavolului, a zis: fătul meu, nu voi putea să iau eu, că sunt un om slab şi nu voi putea să-i păzesc. Şi-l îndemna vicleanul voinic pe călugăr şi iar i-a zis călugărul: mergi, fătul meu, la acea piatră de te ascunde! Iar mai pe urmă l-a ascultat călugărul şi a luat aurul, copilul şi fata, batjocorit fiind de dracul. Iar după puține zile a ridicat război călugărului spre fată şi a stricat-o şi s-a căit de lucrul ce făcuse şi a ucis-o. După aceea i-a zis lui gândul: ucide-l şi pe fecior, să nu ți se vădească, lucrul. Aşa l-a ucis şi pe fecior şi i-a zis lui gândul iarăşi: ia aurul ce ți-a dat şi fugi în altă țară pentru gâlceava celui ce ți-a dat aurul. Şi sculându-se de acolo, s-a dus într-alt loc şi a început din aur a zidi biserică. Şi sfârşind el lucrul, iată a venit diavolul în chip de voinic şi a început a striga, şi a grăi acolo: nevoie mare, ajutați-mi! Acest călugăr din aurul ce i-am dat eu a ridicat biserica aceasta. Şi s-a sculat norodul acelui loc şi cu toată ocara l-a izgonit pe acel viclean voinic. Dar el lăudându-se, a mers de acolo grăind că altele va face călugărului, care nu i-a trecut prin minte vreodată şi aşa lăudându-se s-a dus. Iar călugărul nu se odihnea nici noaptea, nici ziua, luptându-se cu cugetele, până ce l-a biruit cugetul a se duce din acel loc, zicând: a ajuns a se vădi lucrurile mele, aşa că lua-voi aurul ce mi-a rămas şi mă voi duce într-altă cetate mai departe, unde voinicul acela nu va mai putea veni. Deci a mers într-altă cetate şi a căzut acolo în curvie cu fata unui călău, pe care stăpânul locului aceluia îl avea la tăierea vinovaților. Şi vorbind tatăl ei, a luat-o lui nevastă. După câtăva vreme a murit tatăl fetei şi a venit stăpân nou în locul stăpânului cel vechi. Şi a căutat după tocmeala crăiască, un om să-i slujească la tăierea vinovaților şi au zis oamenii: nouă aşa ne este obiceiul: cel ce a luat fata mortului, acela să ia şi slujba, măcar de n-ar şi voi. Şi este la noi unul ca acela, care şi cinul călugăresc ni se pare că a ținut. Iar el a zis: mergeți de-l aduceți la mine. Şi-l aduseră la stăpân şi i-a zis să-i slujească neapărat. Şi a căzut un om oarecare în osândă de moarte şi a primit poruncă cel care odinioară fusese călugăr, iar acum ucigător. De mă vei crede, firea milosârdiei nu mă lasă fără de lacrimi a trece povestea acestui sărac. Şi i-a poruncit lui stăpânul să adune smoală şi alte chinuri, pentru cei osândiți. Făcând el aceasta, iată şi satana a venit în chip de voinic şi a început a striga unele ca acestea, încât şi norodul se strânsese la glasul lui, căci cerea de la stăpânitor dreptate şi izbândire cu stăruință. Răspuns-a stăpânul şi a zis

către dânsul: conteneşte, voinice şi ia aminte şi mai cu înțelegere spune despre tine! Nu striga lătrând ca un câine. Iar voinicul a grăit către stăpân: acest călău era odată călugăr. Iar eu fiind izgonit de oarecari vrăjmaşi ai mei, i-am dat aur mult, un copil al meu şi o fată. Deci porunceşte să-mi iau înapoi ce i-am dat. Stăpânul a primit cu dulceață aceste lucruri şi l-a întrebat pe cel ce era odinioară călugăr, iar acum călău: oare cuvintele acestui voinic adevărate sunt? Iar el zise: aşa este. Şi ispitindu-l a întoarce cele date lui, a spus despre uciderea feciorului, a fetei şi cheltuirea aurului dar neavând stăpânul ce lua de la dânsul, a poruncit să fie pedepsit cu moartea blestematul călău. Astfel ducându-l la locul de pierzare, i-a ieşit înainte voinicul şi vrăjmaşul lui şi i-a zis: oare ştii, părinte, cine sunt eu? Iar el zise: adevărat, tu eşti voinicul de la care acum cunosc tot răul. Voinicul a zis către dânsul: eu sunt de care ai auzit: Satana. Eu i-am înşelat pe Adam şi Eva, cei dintâi zidiți, eu bat război cu oamenii şi nu las pe niciunul să se mântuiască, sau să fie ca Isaac, sau ca Iacob, ci mă nevoiesc să-i fac ca Ahitofel, sau ca Iuda Iscarioteanul, sau ca şi Cain şi ca bătrânii cei din Babilon şi ca cei ce sunt asemenea lor. Să mă crezi că şi tu fuseseşi batjocorit de mine şi nu ai ştiut să te lupți cu războiul cel ascuns. Şi dracul zicând acestea şi altele multe decât acestea, numaidecât s-a făcut nevăzut. Iar acel sărac călugăr şi vârtos ucigaş, a pătimit moarte de spânzurare, batjocorit fiind de dracul, pentru mărirea deşartă şi înălțarea minții lui.

11. Doi frați s-au dus în pustia cea mai dinăuntru şi şase zile se despărțeau unul de altul, iar în a şaptea zi întâlnindu-se, făceau rugăciunile şi mâncau împreună, nimic mai mult vorbind între dânşii. Deci, mergând dracii la unul dintr-înşii, îl amăgeau în multe feluri şi îi arătau mai înainte veniri de frați şi cele ce se făceau în multe locuri. Acestea văzându-le şi auzindu-le el că se fac întocmai, credea lor, socotind că sunt îngeri cei ce îi vestesc lui mai înainte acestea. L-au oprit să se mai ducă şi la fratele său în ziua cea orânduită. Deci, s-a dus odată să-l cerceteze pe un frate în mânăstire şi a arătat unora din mânăstire, întrebând ca pentru altul de este cu putință ca cineva să ştie cele din lume. Iar ei auzind şi cunoscând că el este cel înşelat, l-au cercetat, zicând: dacă te îndeletniceşti cu acestea, să nu mai vii la noi. Şi îndată s-a pocăit, lepădând toate. Întorcându-se la locul său, au venit iarăşi dracii după obicei, să-l amăgească, dar el îi numea mincinoşi şi îi certa. Şi îndată s-au prefăcut în dobitoace necuvântătoare şi îngrozindu-l, s-au dus.

12. Spuneau unii despre un bătrân, că şezând în chilia sa şi nevoindu-se, îi vedea pe draci aievea şi îi defăima. Iar diavolul văzându-se biruit de bătrânul, a venit şi i s-a arătat, zicând: eu sunt Hristos! Bătrânul văzându-l, şi-a închis ochii

iar diavolul a zis: pentru ce îți închizi ochii? Eu sunt Hristos! Răspuns-a bătrânul: eu pe Hristos nu voiesc să-l văd aici. Iar demonul auzind aceasta, s-a făcut nevăzut.

13. Către alt bătrân au zis dracii: voieşti să-L vezi pe Hristos? Şi le-a răspuns: anatema vouă şi celui pentru care ziceți! Căci în Hristosul meu cred, care a zis: de va zice vouă cineva, iată aici este Hristos, iată acolo este, voi să nu credeți. Şi auzind dracii, s-au făcut nevăzuți.

CAPITOLUL VIII

PENTRU GÂNDURILE CELE DE HULĂ CARE VIN ÎN INIMA OMULUI, HULITOARE SPRE DUMNEZEU, SPRE PREACURATA FECIOARĂ MAICA LUI HRISTOS DUMNEZEU, SPRE SFINŢII LUI DUMNEZEU ŞI SPRE SFINTELE TAINE

ÎNTREBARE (Dintre ale lui Anastasie Sinaitul, puțin schimbată):

1. Oare, de unde se întâmplă de vin și intră în inima omului, fără de voia și învoirea lui, nişte gânduri rele, necurate şi hulitoare spre însuși Domnul Dumnezeu şi spre Preacurata şi pururea Fecioara Maria, Maica lui Hristos Dumnezeu şi spre sfinții lui Dumnezeu, în vremea rugăciunii şi în vremea cuminecării cu Sfintele Taine? Pentru care mulți au căzut întru deznădăjduire, socotindu-se pe sine fără Dumnezeu şi mai răi decât păgânii şi decât dobitoacele cele necuvântătoare, atât de mult, încât de aceea nici creştini nu se mai socoteau a fi şi mulți de această supărare s-au oprit de la Sfânta Împărtăşire. Unii au vrut ori să sară în apă să se înece, ori într-alt chip să se omoare, socotindu-se că ei nu mai au iertare de păcatul acesta, nici nu mai este nădejde de mântuirea lor, pentru că au hulit pe însuși Domnul Dumnezeu, aducându-și aminte şi socotind cuvântul Domnului ce este scris în Sfânta Evanghelie, care zice: tot păcatul şi hula se va ierta oamenilor, iar hula care este asupra Duhului Sfânt nu se va ierta, nici în acest veac, nici în veacul ce va să fie. Deci, de unde vin în inima omului nişte gânduri rele şi spurcate şi hulitoare de Dumnezeu, ca acelea care sunt fără voia omului? Şi în ce chip poate omul să se izbăvească şi să scape de pieirea acelor gânduri pierzătoare de suflet?

RĂSPUNS

2. De acea ispită, de vei citi cu luare aminte, vei afla folos, că ispită ca aceea se întâmplă la mulți dacă-l sloboade Dumnezeu pe diavol, ca să-i ispitească pentru înălțarea și mândria lor, ca să-i smerească şi să-şi vină întru cunoştinţă, să-şi cunoască neputința lor și să se pocăiască de mândria lor. Iar unora fiind smeriți şi cucernici, li se întâmplă lor o ispită ca aceea, din zavistia şi pizma vrăjmaşului diavol. Pentru aceea şi multora din prea cuvioşii părinți care trăiau prin pustie cu multă înfrânare și pustnicească viață, li se întâmpla lor de cădeau în acea boală şi în ispita diavolicească a gândurilor rele şi hulitoare asupra dumnezeirii. Precum zice sfântul Ioan Scărarul și alți sfinți părinți, că de multă supărare şi scârbă ce aveau pentru acele gânduri diavoliceşti hulitoare de Dumnezeu, cădeau în deznădăjduire, întru slăbiciune și boală sufletească și trupească, încât li se veştejeau şi li se schimbau fețele de multe osteneli, foame şi sete, răbdare cu privegheri şi rugăciuni, că doar s-ar izbăvi de acele gânduri hulitoare, dar nu se puteau izbăvi. Şi când le veneau lor acele gânduri hulitoare asupra lui Dumnezeu, li se părea că se va desface pământul și-i va înghiți, sau va cădea foc din cer și-i va arde. Dar toate le pătimeau și le răbdau pentru nesocotința, neştiința și nepriceperea lor, că nu se socoteau, nici știau, nici pricepeau aceasta, că tot adevăratul dreptmăritor creştin care se teme de Dumnezeu și face pouncile Lui, nevinovat este de nişte gânduri spurcate, rele și hulitoare de Dumnezeu ale vicleanului diavol care nu sunt cu voia și învoirea omului, ci sunt nişte năvăliri diavoleşti asupra omului, fără de voia lui. Pentru care gânduri omul nu are nici o vină sau păcat, nici pedeapsă de la Dumnezeu, fiindcă omul nu le primeşte nici nu le urmează lor, ci îi cad lui năpastă. Căci cum ar putea cineva din creştini să-L hulească pe Dumnezeu, căruia I se închină și I se roagă? Noi creştinii Aceluia ne închinăm și ne rugăm și-L binecuvântăm ziua și noaptea, în toată vremea și în tot ceasul. Aceluia îi mulțumim și pe Dânsul îl preamărim. Aceluia îi slujim, pe Acela îl chemăm pururea întru ajutorul nostru, înaintea Lui stăm și îl rugăm și pe El Unul îl știm Dumnezeu, Tatăl, Fiul şi Sfântul Duh, într-o Dumnezeire, slăvit de toată făptura. Pentru Acela toate chinurile și mucenicia cu bucurie le primim, le răbdăm și le pătimim. De aceea suntem necăjiți și supărați și luptați de vrăjmaşi, pentru Acela suntem izgoniți, pentru Acela ne lepădăm de lume și de toate cele ce sunt într-însa. De aceea îi lăsăm pe părinții, frații și surorile noastre și ne lăsăm soțiile și fiii noştri, încă și viața noastră și trupul nostru le dăm la munci și la pedepse cu osârdie. Cum s-ar putea ca să hulim și să grăim de rău și să-L ocărâm pe Dumnezeul nostru, pentru care în toate zilele murim? Însă acele gânduri rele și hulitoare sunt ispitele vicleanului duh al satanei, care vrea să ne smintească și să ne despartă pe noi de Dumnezeul nostru. Nimeni nu poate să facă aceasta precum mai sus am zis, să se închine lui Dumnezeu și să-L

hulească, nici chiar elinii cei păgâni. Nici chiar diavolii, care ne aduc şi ne aruncă în inimi gânduri rele şi hulitoare ca acelea, nu îndrăznesc să-L hulească pe Dumnezeu. Precum despre aceasta mărturiseşte sfântul Apostol Iacov, fratele Domnului, zicând: tu crezi că este un Dumnezeu şi bine faci, că şi dracii cred şi se cutremură. Deci, lucru arătat este, că ei nu îndrăznesc să-L hulească. Încă şi de Domnul Hristos cu frică şi cu cutremur se rugau să nu-i trimită pe ei în chinuri şi Îl mărturiseau şi Îl grăiau de bine, zicând: ce este nouă şi Ție, Iisuse, Fiul lui Dumnezeu, Celui viu? Ai venit mai înainte de vreme să ne munceşti? Ştimu-Te pe Tine cine eşti, Sfântul lui Dumnezeu. Precum de aici este arătat şi cunoscut lucru că diavolii vrăjmaşi fiind neamului omenesc şi având pururea mare pizmă şi zavistie asupra noastră, aruncă aceste gânduri spurcate şi hulitoare de Dumnezeu în inima omului, socotind vrăjmaşul căci cu acele gânduri hulitoare asupra Dumnezeirii ar putea omul să se scârbească şi să se deznădăjduiască de mântuire, şi cu aceasta să-l despartă şi să-l îndepărteze de Dumnezeu. Dar noi creştinii şi credincioşii lui Hristos, pentru acele gânduri străine ale vrăjmaşului diavol, nici o osândă, cercetare, sau pedeapsă nu avem de la Dumnezeu. Că de ar fi ale noastre şi din inima noastră acele gânduri hulitoare, pe care le-am grăi noi şi le-am zice cu gura noastră. Dar noi mai mult voim să fim arşi în foc decât să grăim cu gura noastră cuvinte de hulă asupra Dumnezeului nostru. De acestea noi înştiințându-ne şi încredințându-ne, nici într-o seamă să nu băgăm acele gânduri, ci când îți va aduce diavolul şi va arunca în inima ta nişte gânduri hulitoare ca acelea, să-i zici şi să-i răspunzi în gândul tău aşa: să se întoarcă boala ta pe capul tău şi pe creştetul tău şi hula ta să se pogoare asupra ta, viclene diavole şi duhule necurate! Iar eu, Domnului Dumnezeului meu totdeauna mă închin, Îl laud şi Îl slăvesc şi niciodată nu-L voi huli, căci cum aş putea eu să hulesc şi totodată să proslăvesc pe Domnul Dumnezeul meu? Cum aş putea să-L ocărăsc când în toate zilele şi în tot ceasul, cu tot sufletul şi inima mea Îl preamăresc şi Îl rog pe Dânsul? Iar hula ta, viclene diavole, să se întoarcă pe capul tău! Şi în acest chip poți să te izbăveşti de acea ispită diavolească, nesocotindu-le şi nebăgând în seamă acele gânduri ale lui, ci ocărându-l şi batjocorind pe vrăjmaşul diavol, ştiind şi cunoscând noi că de la el şi ale lui sunt acele gânduri hulitoare iar nu de la noi, nici ale noastre. Ci de la noi şi ale noastre sunt alte gânduri şi patimi care se nasc, adică: curvia, preacurvia, îmbuibarea pântecului, beția, zavistia, mânia, pizma, iubirea de argint, clevetirea, învrăjbirea, scumpetea, nemilostivirea, tirania, minciuna şi altele asemenea acestora. Aceste patimi sunt din voia noastră, de le vom face ori de nu le vom face. Şi de le vom gândi ori de nu le vom gândi, în cele ce facem noi cu voia noastră, vinovați şi greşiți suntem înaintea lui Dumnezeu şi numai de acele patimi şi păcate şi gânduri rele vom fi şi noi cercați şi întrebați, care sunt sub puterea şi stăpânirea şi voia

noastră. Iar de cele ce nu sunt în voia şi stăpânirea noastră nu vom fi cercaţi, nici întrebaţi şi gândurile cele hulitoare de Dumnezeu nu sunt în voia şi stăpânirea noastră, ci sunt nişte lucruri străine ale diavolului, pentru care gânduri noi nevinovaţi suntem. Cade-se a şti că aceste gânduri hulitoare de Dumnezeu, nu le duce diavolul să le arunce în inimile necredincioşilor păgâni şi ereticilor, pentru că spre aceia nu are el zavistie, nici pizmă, nici război fiindcă ei, cu necredinţa şi eresul lor, nu-i sunt potrivnici, ci îi sunt supuşi. Ci toată silința şi nevoința lui este împotriva dreptmăritorilor creştini, ca să-i împiedice şi să-i smintească din credința lor, să-i scârbească, să-i deznădăjduiască, să-i depărteze şi să-i înstrăineze de Dumnezeu. Că ne spunea un părinte oarecare din Schit, că multă scârbă şi supărare avea de spurcatele şi hulitoarele de Dumnezeu gânduri diavoleşti. Iar odată neştiind ce să mai facă de mare scârbă şi supărare ce avea din acele gânduri drăceşti, a mers la fericitul Petru, arhiepiscopul Alexandriei, mucenic şi s-a jeluit lui şi i-a spus toată scârba şi supărarea ce o are din pricina acelor gânduri hulitoare asupra Dumnezeirii şi asupra credinței creştineşti. Iar fericitul arhiepiscop i-a răspuns, zicând: mergi, fiule şi te îngrijeşte pentru alte greşeli ale tale, iar acel păcat pentru gândurile hulitoare asupra Dumnezeirii și asupra credinții creştineşti care zici că te supără, lasă-l să fie asupra mea. Că tot creştinul dreptmăritor, care slujeşte şi se închină lui Dumnezeu cu credință, nu este vinovat de acele diavoleşti gânduri hulitoare de Dumnezeu, ci diavolul le aruncă în inima omului fără voia lui, pentru pizma şi zavistia lui cea mare, ce o are asupra omului creştin. Că şi mie, fiule, odată mi s-a întâmplat de mă supărau gândurile hulitoare şi mergând m-am jeluit şi i-am spus sfântului Pafnutie mărturisitorul şi mucenicul. Iar el m-a întărit, zicând aşa: când m-au prins pe mine prigonitorii şi m-au dus să mă muncească pentru mărturisirea lui Hristos, tocmai atunci, la acea judecată şi muncă, când mă chinuiau şi îmi ardeau trupul pentru Domnul Hristos şi cu cârlige de fier mă strujeau, vicleanul diavol îmi aducea gânduri de hulă către Dumnezeu, iar eu îi răspundeam cu mânie, zicând: o, duh viclean şi necurat, eu sufletul şi trupul şi toată viața mea mi le dau chinurilor şi morții pentru Dumnezeul meu şi tu îmi aduci mie gânduri de hulă către Domnul Dumnezeu? Că de L-aş huli pe Domnul Dumnezeul meu, după vicleanul şi vrăjmăşescul tău sfat, nu mi-aş da trupul şi sângele chinurilor şi focului pentru Dânsul; ci hula să se întoarcă pe capul tău, viclene diavole! Acestea spunându-le fericitul Petru arhiepiscopul, acelui părinte, l-a mângâiat şi l-a întărit. Deci, din atâta putem noi să cunoaştem că acele gânduri diavoleşti hulitoare asupra Dumnezeirii nu se pot izgoni cu altceva nici într-alt chip nu se poate izbăvi omul cel supărat de dânsele, fără numai să nu le bage niciodată în seamă. Că nu pot nimic să-ți strice ție acelea, fiindcă acele gânduri nu sunt de la tine, ci de la diavol. Pentru aceea tu n-ai să dai seamă de acele gânduri. Şi prea cuviosul părintele nostru Pamvo, ne spunea nouă, zicând: eu, fiilor, trăind în

adâncul pustiului şi rugându-mă lui Dumnezeu pentru iertarea şi îndreptarea vieții mele, odată mi-a adus şi mi-a aruncat diavolul în inimă gânduri hulitoare asupra lui Dumnezeu şi a sfinților Lui şi foarte tare mă supărau. Iar eu neştiind ce să fac de scârba şi supărarea ce aveam, am început cu osârdie a mă ruga lui Dumnezeu să izgonească şi să depărteze de la mine aceste gânduri rele. Şi cu aşa de mare osârdie rugându-mă lui Dumnezeu, am auzit glas de sus grăindu-mi aşa: Pamvo, nu avea nici o grijă de păcatele străine, ci de ale tale îngrijeşte-te că acele gânduri hulitoare sunt ale vicleanului diavol.

3. Un frate l-a întrebat pe unul din părinți despre gândul hulei, zicând: se necăjeşte sufletul meu, avvo, de dracul hulii, ci fă milă şi spune-mi, din ce mi se întâmplă şi ce voi face? Răspuns-a bătrânul: un gând ca acesta ni se întâmplă nouă din clevetire, defăimare şi osândire, dar mai vârtos din mândrie şi din a-şi face cineva voile sale şi a se lenevi în rugăciunea sa, şi din mânie şi iuțime care sunt semne ale mândriei, căci aceasta ne aruncă pe noi în patimile ce s-au zis şi de acolo se naşte gândul hulii şi de va zăbovi în suflet îl dă dracul hulii la cel al curviei şi de multe ori îl aduce până la ieşirea din minți, iar de nu se va deştepta omul, piere.

CAPITOLUL IX

CUM TREBUIE RUGĂCIUNEA SĂ FIE AJUTATĂ DE FAPTĂ. CARE SUNT FAPTELE CARE FAC CA RUGĂCIUNEA SĂ FIE NEPRIMITĂ

1. A întrebat un bătrân dacă se folosesc cei ce cer de rugăciunile părinților iar ei se lenevesc. Şi i-a răspuns: mult poate rugăciunea dreptului, precum este scris; însă care se face, adică aceea care se ajutorează de cel ce cere rugăciunea, păzindu-se cu toată osârdia şi cu durere în inimă de gânduri şi fapte rele. Că de va petrece cu nebăgare de seamă, de nici un folos nu-i va fi, chiar dacă sfinții se vor ruga pentru el. Că unul zidind şi altul surpând, ce au folosit, fără numai osteneli? A adaos încă şi acest fel de povestire, zicând: era un sfânt părinte al unei chinovii, împodobit cu toată fapta bună, dar mai vârtos cu smerita cugetare, cu blândețe, cu milostivirea către săraci şi cu dragostea. Acesta se ruga mult lui Dumnezeu, zicând: Doamne, mă ştii pe mine cât sunt de păcătos, dar nădăjduiesc în îndurările Tale, să mă mântuiesc prin mila Ta. Deci, mă rog bunătății Tale, Stăpâne, să nu mă desparți de obştea mea, ci împreună cu mine

şi pe aceia îi învredniceşte Împărăției Tale, pentru nespusa Ta bunătate. Deci, această rugăciune neîncetat făcând-o, l-a încredințat iubitorul de oameni Dumnezeu în acest chip: trebuia să se săvârşească pomenire de sfinți la o altă mânăstire, care nu era departe de dânșii, și îl chemau părinții acelei mânăstiri pe el împreună cu ucenicii lui. Iar el se lepăda. Dar a auzit în vis, zicându-i-se să meargă și să trimită întâi pe ucenicii săi, apoi să meargă singur. Deci, ducându-se ucenicii lui, zăcea un înger în chip de sărac bolnav, în mijlocul drumului. Venind ucenicii la locul acela şi văzându-l văitându-se, l-au întrebat, care e pricina. Iar el a zis: sunt bolnav şi eram călare pe dobitoc, care trântindu-mă a fugit, şi iată nu are cine să-mi ajute. Iar ei au zis: ce putem să-ți facem, avvo? Noi suntem pe jos. Şi lăsându-l, s-au dus. Apoi, după puțin timp a venit şi părintele lor şi l-a aflat zăcând şi suspinând şi înștiințându-se de pricină i-a zis: nu au venit nişte monahi şi nu te-au aflat aşa? Iar el a zis: ba da, au venit, dar neştiințându-se de pricină, au trecut zicând: noi suntem pe jos, ce putem să-ți facem? Zis-a lui avva: poți să umbli puțin şi să mergem? Iar el a zis: nu pot! Atunci avva i-a zis: vino să te iau în spate şi Dumnezeu ne va ajuta şi vom merge. Iar el a zis: cum poți atâta depărtare să mă duci în spate? Mergi şi te roagă pentru mine! Iar avva a zis: nu te voi lăsa, ci iată piatra aceea; te voi pune pe dânsa şi mă voi apleca şi te voi lua în spate. Şi aşa a făcut. La început îl simțea că este greu, ca un om mare, apoi se făcea mai uşor, tot mai uşor, încât se minuna cel ce îl purta pe spate. Şi deodată s-a făcut nevăzut şi a venit glas către el: pururea te rugai pentru ucenicii tăi să se învrednicească împreună cu tine de Împărăția cerurilor şi iată că altele sunt măsurile tale şi altele ale lor. Deci fă-i pe ei să vină la lucrarea ta şi vei dobândi cererea, căci eu sunt Dreptul Judecător, răsplătind fiecăruia după faptele lui.

2. Un frate s-a dus la unul din bătrâni în lavra lui Suca, deasupra Ierihonului, şi i-a zis: cum trăieşti, părinte? Răspuns-a lui bătrânul: rău. Zis-a lui fratele: pentru ce trăieşti rău, părinte? Iar bătrânul i-a zis: iată, am treizeci de ani de când stau înaintea lui Dumnezeu în toate zilele rugându-mă, şi în rugăciunea mea uneori mă blestem pe mine zicând către Dumnezeu: să nu Te milostiveşti spre toți cei ce fac fărădelegea. Şi: blestemați sunt cei ce se abat de la poruncile Tale, de la care eu pururea mă abat, şi fărădelegea o lucrez. Alteori către Dumnezeu iarăşi zic: vei pierde pe toți cei ce grăiesc minciună şi eu în fiecare zi grăiesc minciuna şi în inima mea cugetând rele, zic către Dumnezeu că cugetarea inimii mele înaintea Ta este pururea. Şi neavând post câtuşi de puțin, zic: genunchii mei au slăbit de post. Şi iarăşi dacă am pomenire de rău asupra fratelui meu, zic către Dumnezeu: iartă-ne nouă precum şi noi iertăm! Şi toată grija având la a mânca pâinea mea, zic: am uitat a mânca pâinea mea. Şi

dormind până dimineața, cântând zi la miezul nopții m-am sculat ca să mă mărturisesc Ție. Neavând umilință câtuși de puțin, zic: ostenit-am întru suspinul meu, sau: făcutu-s-au lacrimile mele mie pâine ziua și noaptea. Şi cu totul fiind plin de mândrie și de odihnă trupească, mă batjocoresc pe mine și cânt: vezi smerenia mea și osteneala mea și lasă toate păcatele mele! Negătit fiind zic: gata este inima mea, Dumnezeule! Pe scurt deci toată pravila și rugăciunea mea mi se face mie spre mustrare și rușine. Zis-a fratele: eu socotesc, părinte, că acestea le-a făcut David pentru sine. Iar bătrânul suspinând, a zis: ce zici, frate? De nu vom păzi cele ce cântăm înaintea lui Dumnezeu, la pierzare vom merge.

3. A zis un bătrân: în Schit era un frate osârduitor la slujba sa, dar leneș la celelalte. Şi într-o zi se arată satana către unul din bătrâni, și îi zice: o, minune! Cutare monah mă strânge în brațele sale ca să nu mă duc de la dânsul făcând voile mele și în tot ceasul zice către Dumnezeu: Doamne, izbăvește-mă de cel rău!

4. Ziceau bătrânii că oglinda călugărului este rugăciunea. Şi iarăși ziceau ei, că precum este cu neputință a-și vedea cineva fața sa în apă tulbure așa și sufletul nu poate să se roage de nu se va curăți de cele străine.

5. A zis un bâtrân: când omul se va păzi, să nu-l nedreptățească pe aproapele, atunci are îndrăzneală cu gândul său că rugăciunea lui s-a primit la Dumnezeu. Iar dacă cineva îl va nedreptăți pe aproapele, rugăciunea lui este urâtă și neprimită. Căci suspinul celui nedreptățit nu lasă rugăciunea celui ce l-a nedreptățit să intre.

6. Povestit-a unul din părinți: la Schit când făceau Sfânta Liturghie clericii, se pogora ca un vultur peste Jertfa cea de taină și nimeni nu-l vedea, decât clericii. Într-o zi a cerut unul de la diacon ceva. Iar el i-a zis: nu am vreme acum. Apoi venind diaconul la Jertfa cea de taină, nu s-a pogorât asemănarea vulturului după obicei. Şi a zis preotul către diacon: pentru ce nu a venit vulturul după obicei? Negreșit pentru că în mine sau în tine este vreo greșeală care a oprit darul. Depărtează-te deci de la mine și de se va pogorî se va cunoaște că pentru

tine nu s-a pogorât. Depărtându-se diaconul, îndată s-a pogorât vulturul. Iar după ce s-a sfârşit slujba, a zis preotul către diacon: spune-mi, ce ai făcut? Iar el a zis: nu mă ştiu pe mine să fi greşit, fără numai că venind un frate şi cerându-mi cutare lucru, i-am răspuns că nu am vreme. Şi i-a zis lui: deci pentru tine nu s-a pogorât, fiindcă s-a mâhnit fratele asupra ta. Și ducându-se diaconul, s-a pocăit înaintea fratelui.

7. Un frate l-a întrebat pe un bătrân oarecare, zicând: oare pentru care păcat nu primeşte Dumnezeu rugăciunea omului? Răspuns-a lui bătrânul: pentru pizma şi ținerea de minte a răului precum zice Domnul: de vei aduce darul tău la altar şi acolo îți vei aduce aminte că fratele tău are ceva asupra ta, lasă darul tău înaintea altarului şi mergi mai întâi de te împacă cu fratele tău şi apoi venind, adu darul tău. Iar de ai vreo vrajbă şi pizmă asupra cuiva, atunci să ştii că rugăciunea ta şi jertfa ta nu este primită de Dumnezeu, ci mai vârtos scârbeşti şi mânii pe Dumnezeu în rugăciunea ta.

CAPITOLUL X

PENTRU MULTE GRAIURI ŞI CUVINTE DE ÎNVĂȚĂTURĂ ALE PREA CUVIOŞILOR ŞI PURTĂTORILOR DE DUMNEZEU PĂRINȚI, PENTRU SMERENIE

1. Zis-a un bătrân: de este cineva cinstit şi lăudat de oameni mai mult decât măsura lui, unul ca acela de mult bine se lipseşte. Iar cel ce nu este nici cât de puțin cinstit şi lăudat de oameni aici pe pământ, acela va fi proslăvit de Domnul Dumnezeu în cer.

2. Un frate l-a întrebat pe un bătrân, zicând: spune-mi mie, părinte, oare, ce ar face cineva vrând să-şi poată câştiga lui smerenia? Răspuns-a lui bătrânul, zicând: smerenia, fiule, este cununa de pietre scumpe a călugărului. Și cel ce va vrea să câştige smerenia, acela pururea să se silească să-şi deprindă firea sa în a-şi vedea numai ale sale greutăți şi păcate şi a le cunoaşte, a se mâhni, a se defăima şi a se îngriji pentru dânsele. Iar păcatele altora să nu le ispitească, nici să osândească pe nimeni din frați.

3. Zis-a un bătrân: să nu cumva să gândeşti vreodată în gândul tău că tu eşti mai silitor şi mai nevoitor spre faptele cele sufleteşti decât ceilalţi fraţi, şi că mai mult posteşti şi că te osteneşti, ci smereşte-te cu darul lui Hristos şi cu dragoste nefăţarnică la toţi fraţii, ca să nu cazi în duhul mândriei şi aşa să-ţi pierzi osteneala. Căci scris este: cel ce i se pare că stă, să se păzească să nu cadă. Ci cu dragostea să fii ca şi cu sare îndulcit pururea către fratele tău.

4. De vei porunci ceva fratelui tău cu smerenie şi cu frica lui Dumnezeu să facă vreo treabă oarecare, el se va supune cuvântului tău, cel cu smerenie şi va face ceea ce îi vei zice lui. Iar de vei porunci lui cu stăpânire, ca şi cum l-ai stăpâni pe el, iar nu cu smerenie şi cu frica lui Dumnezeu, atunci Dumnezeu care vede şi cunoaşte tainele inimilor, nu-i dă lui îndemnare în inimă să te asculte, şi să facă cele ce îi porunceşti lui cu stăpânire. De vreme ce arătat este lucrul care se face pentru Dumnezeu, aşijderea şi lucrul care se face cu porunca stăpânitoare. Căci lucrul care este al lui Dumnezeu este cu smerenie, cu rugăminte şi cu blândeţe. Iar poruncirea cu stăpânire este plină de mânie, de mâhnire şi de tulburare, fiind lucrul vicleanului.

5. Un frate a mers la un bătrân şi l-a întrebat, zicând: părinte, ce voi face, că mă supără mândria şi înălţarea? Răspuns-a lui bătrânul: bine faci, fiule, că doar tu ai făcut cerul şi pământul. Aceasta auzind fratele, s-a umilit cu inima şi făcând metanie până la pământ bătrânul a zis: iartă-mă, părinte, că nici una din acestea n-am făcut. Zis-a lui bătrânul: dacă cel ce a făcut cerul şi pământul S-a smerit pentru noi, noi care suntem tină şi ţărână, pentru ce să ne înălţăm? Şi aşa s-a smerit fratele de cuvintele acelui bătrân, şi cu mult folos a mers la chilia sa, smerindu-se şi umilindu-se în inima lui.

6. Un bătrân oarecare a mers la un târg, să-şi vândă lucrul mâinilor lui. Şi mergând el pe drum a întâlnit un om îndrăcit muncindu-se. Apropiindu-se îndrăcitul l-a lovit pe bătrân cu palma peste obraz, iar bătrânul a întors şi cealaltă parte a obrazului să-l mai lovească. Iar dracul văzând smerenia bătrânului n-a putut răbda, ci îndată a ieşit din om şi a fugit. Şi omul a rămas sănătos şi a căzut la picioarele bătrânului, mulţumindu-i lui că l-a izbăvit pe el, cu rugăciunea lui, de muncirea cumplitului diavol.

7. Zis-a un bătrân: când îți va aduce diavolul în inimă gândul mândriei şi al înălțării şi va începe a-ţi ridica şi a-ţi înălța inima, socotind în mintea ta că ai împlinit toate poruncile lui Dumnezeu, atunci opreşte-ți acel gând şi începe a-ţi da seama cu amănuntul şi a te ispiti, şi vezi, oare aşa este, cum îți zice ție acel gând, sau nu? Adică ispiteşte-ţi inima, oare iubeşti pe vrăjmaşii tăi? Oare te bucuri de binele lor? Oare îți pare rău de scârba lor şi de căderea lor? Oare te socoteşti pe tine întru toate ca un ticălos şi netrebnic şi mai păcătos decât toţi oamenii? Şi măcar de vei şi plini acestea toate, nici aşa să nu te înalţi cumva în gândul tău, pentru că un gând ca acela strică şi risipeşte faptele cele bune, pe care le săvârşeşte omul.

8. Şi iar a zis: cel ce este mult cinstit şi slăvit de oameni în lumea aceasta, acela în lumea cea viitoare va fi lipsit de slavă şi de cinste. Pentru că cinstea şi slava sa, şi-a luat-o de la oameni în lumea aceasta. Iar cel ce nu este slăvit nici cinstit de oameni în lumea aceasta, acela va fi cinstit în lumea cea viitoare.

9. Zis-a un bătrân: în toate supărările şi scârbele ce ți se vor întâmpla, defaimă-te şi ticăloşeşte-te, zicând: pentru păcatele mele mi s-a întâmplat această scârbă şi deci mulțumesc Dumnezeului meu.

10. Un frate l-a întrebat pe un bătrân, zicând: care este lucrul străinului? Răspuns-a lui bătrânul: eu am văzut odată pe un frate străin, care a venit la noi în biserică în vremea slujbei. Iar după sfârşirea slujbei, a mers în trapeză şi a şezut şi el cu fraţii la masă să mănânce bucate. Iar unii din fraţi i-au zis: dar tu, frate, fiind străin, de ce faci îndrăzneală ca aceasta, de ai şezut fără blagoslovenie împreună cu noi la masă? Scoală-te de la masă şi ieşi de aici afară! Iar el auzind aceasta, îndată s-a sculat de la masă şi a ieşit afară. Iar alţi fraţi s-au scârbit pentru aceasta şi mergând iar l-au chemat pe fratele cel străin înăuntru şi i-au zis să şadă iar la masă. Atunci el îndată a intrat şi a şezut la masă, precum i-au zis lui, nimic îndoindu-se sau mâhnindu-se. Şi după ce a mâncat bucate şi s-a sculat de la masă, l-au întrebat pe el fraţii, zicând: spune-ne nouă, frate, ce gândeai în inima ta când te-au scos afară de la masă? Credeam că te vei scârbi foarte mult. Răspuns-a lor fratele, zicând: nu m-am scârbit, ci eu am pus în gândul meu să mă aseamăn cu un câine, care când îl

izgoneşte cineva afară, el iese şi când îl cheamă, iar vine. Acestea auzindu-le fraţii, foarte s-au folosit toţi de smerenia acelui frate străin.

11. Odată au mers nişte oameni mireni în Tebaida la un bătrân, luând cu dânşii un om îndrăcit, ca să-l poftească pe acel bătrân să se roage lui Dumnezeu pentru dânsul şi să-l izbăvească de acea muncă diavolească. Iar bătrânul fiind poftit de dânşii, a început a se ruga cu osârdie lui Dumnezeu pentru dânsul, şi după ce a săvârşit rugăciunea a grăit necuratului duh, care era într-acel om şi a zis: ieşi, duh necurat, din zidirea lui Dumnezeu! Zis-a lui duhul cel necurat din om: voi ieşi dacă te voi întreba un cuvânt şi îmi vei răspunde. Zis-a lui bătrânul: întreabă şi zi ce ai de zis! Şi a zis diavolul: aceasta voi să te întreb şi să-mi spui mie: ce sunt caprele şi ce sunt oile? Răspuns-a lui bătrânul: caprele eu sunt, iar oile Dumnezeu le ştie. Acestea auzind diavolul, a strigat cu glas mare şi a zis: iată, pentru smerenia ta ies! Şi îndată, în acel ceas a ieşit, iar omul a rămas sănătos şi aşa s-a dus la casa lui mulţumind şi slăvind pe Dumnezeu.

12. Zis-a un bătrân: voiesc să fiu biruit şi să am smerenie, decât să fiu biruitor şi să am mândrie.

13. Un frate l-a întrebat pe un bătrân, zicând: ce este smerenia? Şi i-a zis bătrânul: smerenia este a se socoti omul pe sine mai nevrednic şi mai păcătos decât toţi şi tuturor supus. Şi a zis fratele: cum este aceea, a fi tuturor supus? Zis-a bătrânul: să nu încerci să vezi păcatele străine, ci ale tale păcate şi răutăţi să le vezi şi neîncetat să te rogi lui Dumnezeu pentru iertarea ta.

14. Un frate l-a întrebat pe un bătrân, zicând: spune-mi mie, părinte, un cuvânt pe care păzindu-l, să mă mântuiesc! Răspuns-a lui bătrânul, zicând: de vei putea răbda cu smerenie toate dosădirile şi ocările, de la oricine ţi se vor întâmpla ţie, te vei mântui, căci acesta este lucru mare şi mai de preţ decât toate bunătăţile.

15. Zis-a un bătrân: nu te sili să ai îndrăzneală multă către cel mai mare şi nu merge adeseori la dânsul, că dintru aceasta începe a se naşte înălţarea şi mândria în inima fratelui şi începe a dori să fie mai mare şi poruncitor altora.

16. Un sihastru oarecare trăia în pustie şi avea un frate mirean la ţară, într-un sat. Iar după câtăva vreme a murit fratele lui, şi i-a rămas un copilaş de trei ani. Iar sihastrul auzind de moartea fratelui său, a mers acolo, a luat pruncul şi l-a dus cu sine în pustie la chilia lui, hrănindu-l cu finice şi cu alte verdeţuri din pustie. Şi n-a văzut copilul nici un om, decât pe bătrânul sihastru care îl hrănea – de când l-a dus în pustie – nici muieri, nici sat, nici pâine n-a mâncat, nici n-a ştiut ce este şi cum este viaţa lumii acesteia. Totdeauna era în pustie cu bătrânul, postind, rugându-se şi lăudând pe Dumnezeu. Şi aşa a petrecut optsprezece ani şi a murit apoi copilul. Iar după îngroparea lui, a început sihastrul a se ruga lui Dumnezeu ca să-i descopere lui pentru acel copil, în care ceată de sfinţi este pus? Şi i-a arătat Dumnezeu, căci după multă rugăciune cu osârdie ce a făcut, a adormit şi a văzut în vis un loc întunecat şi plin de toată scârba şi în mijlocul acelui loc era copilul aruncat, zăcând în mare scârbă şi supărare nespusă. Aceasta văzând bătrânul, s-a mirat şi a început a grăi către Dumnezeu, zicând: Doamne, ce este nedreptatea aceasta? Au doară nu era curat acest copil de toate spurcăciunile trupeşti şi necurăţiile lumeşti? El, care în toate zilele şi nopţile Te preamărea şi Te lăuda pe Tine, postea, priveghea şi se ostenea şi cu nici un păcat lumesc nu era atins! Dar acum ce este aceasta, de-l văd la acel loc de scârbă pedepsit? Iar noi, care suntem născuţi, crescuţi şi îmbătrâniţi în păcate, ce nădejde de mântuire o să avem? O, amar şi vai mie! Acestea şi mai multe cu plângere şi cu tânguire grăindu-le bătrânul, a stat înaintea lui îngerul Domnului şi a zis: ce plângi aşa, bătrâne şi te tânguieşti pentru acel copil, care cu adevărat de păcatele cele trupeşti şi lumeşti neatins a fost şi l-ai învăţat a posti, a priveghea şi a se ruga. Dar smerenia, adică a se smeri, pentru ce nu l-ai învăţat? Că avea mândrie mare şi înălţare în inima sa, socotindu-se pe sine pentru curăţenia şi viaţa lui cea neatinsă de lume că este om mare şi sfânt, mai vârtos decât toţi cei din lume şi cu acea gândire înaltă în inimă a şi murit. Deci, să cunoşti că nu este nedreptate la Dumnezeu, căci tot cel ce se înalţă pe sine cu gândul său, necurat este înaintea lui Dumnezeu, precum zice proorocul. Acestea zicând lui îngerul, s-a făcut nevăzut. Iar bătrânul şi-a venit în fire şi în cunoştinţă şi a tot plâns neîncetat pentru pieirea copilului, până la sfârşitul vieţii sale.

17. Zis-a un bătrân: să ştiţi că alt drum către mântuire nu este decât smerenia, după cum scrie Evanghelia vameşului. De va fi cineva neatins de păcate spurcate, să nu cumva să se înalțe cu gândul său, socotindu-se pe sine fără de păcate ci unul ca acela mai vârtos să se smerească şi să se păzească, socotindu-se mai păcătos decât toţi oamenii. Iar de se va înălța cu gândul său, socotindu-se că este neatins de păcate spurcate pentru că n-a căzut în nici un păcat trupesc şi lumesc, ci este curat tot şi pururea gata şi vrednic de împărtăşirea Sfintelor Taine; iar pe altul, pe care îl ştie el că a căzut cândva în vreun păcat, îl socoteşte nevrednic de Sfintele Taine, unul ca acela cu astfel de gând înalt şi fără de smerenie, este nevrednic, necurat şi urât lui Dumnezeu şi în pieire merge şi nu-i va folosi curățenia lui, neavând smerenie. Că mult mai plăcut şi mai iubit este de Dumnezeu păcătosul smerit decât dreptul mândru.

18. Un frate l-a întrebat pe un bătrân, zicând: ce este, părinte, că Domnul Hristos zice în Sfânta Evanghelie: fericiţi sunt cei ce plâng, că aceia se vor mângâia? Iar sfântul apostol Pavel porunceşte în cartea sa, zicând: bucuraţi-vă pururea şi iarăşi zic, bucuraţi-vă! Deci, cum şi în ce chip va face omul să plângă şi să se bucure şi cum poate să încapă aceasta şi să fie amândouă împreună: şi plângerea şi bucuria? Răspuns-a lui bătrânul, zicând: plângerea este grija pentru Dumnezeu şi pentru poruncile Lui, care naşte pocăința, iar pocăința naşte cunoştința, postirea, rugăciunea şi învățătura. Iar bucuria este liniştea în Dumnezeu şi blândețea. Când adică se arată cineva bun şi cinstit la cuvânt, cu dragoste şi cu față veselă către cei ce vin la dânsul, iar în inima lui are plângere şi fața lui este veselă şi cuvântul lui cu dragoste. Şi aşa pot fi şi pot încăpea amândouă şi plângerea şi bucuria.

19. Era un sihastru oarecare bătrân, care de mulţi ani trăia în pustie. Acestuia i-a venit gând în inimă, socotindu-se că el a săvârşit şi a împlinit toate bunătățile şi poruncile lui Dumnezeu şi a început cu mare osârdie a se ruga lui Dumnezeu, zicând: Doamne, Dumnezeul meu, arată-mi mie de mi-a mai rămas ceva nesăvârşit din faptele bune, să le săvârşesc pe toate! Iar văzătorul de inimi, Dumnezeu, vrând ca să-i smerească acel gând înalt, i-a descoperit lui în gând şi i-a grăit, zicând: mergi la cutare mânăstire, la arhimandrit şi ce îți va zice ție, aşa să faci! Iar el deşteptându-se din somn foarte s-a bucurat de acea vedenie dumnezeiască şi mulțumea lui Dumnezeu. Şi îndată a plecat la acel arhimandrit şi apropiindu-se de acea mânăstire Dumnezeu i-a descoperit arhimandritului despre venirea lui, zicând: iată cutare sihastru de la cutare pustie, vine la tine

ca să te întrebe, să-i spui cuvânt pentru mântuirea sufletească. Deci, dacă va veni aşa să-i faci tu: să-i dai o prăjină în mână şi să-i încredinţezi porcii mânăstirii în seama lui şi să-i porunceşti să-i păzească. Între timp a sosit şi sihastrul la poarta mânăstirii şi a început a bate la poartă ca să-i deschidă şi auzind portarul, a mers, i-a deschis şi a intrat înăuntru la arhimandrit, s-au închinat unul altuia şi s-au sărutat după obicei şi au şezut. După aceea l-a întrebat pe el arhimandritul: de unde vii, avvo şi pentru ce este osteneala venirii tale la noi? Ai venit până aici sau mai departe mergi? Răspuns-a sihastrul şi a zis: eu, cinstite părinte, sunt cutare sihastru de la cutare pustie şi auzind şi înţelegând de folositoarea învăţătură a cuvintelor cuvioşiei tale, într-adins numai până aici am venit, la cuvioşia ta, ca să-mi spui şi mie vreun cuvânt de folosul mântuirii sufletului, precum îţi va da ţie Domnul cuvânt. Zis-a lui arhimandritul: cu adevărat, avvo, din depărtat loc ai făcut osteneala până aici. Dumnezeu să te blagoslovească şi să-ţi răsplătească osteneala ta! Iar dacă îţi voi spune ţie precum pofteşti cuvânt de folosul mântuirii sufletului, oare vei face după cum îţi voi zice? Răspuns-a sihastrul şi i-a zis: iată, mă făgăduiesc înaintea lui Dumnezeu, că orice-mi vei zice, cu bucurie voi face după cuvântul ce-mi vei spune! Că pentru aceasta mi-am ostenit bătrâneţele mele de am călătorit atâta şi am venit la cuvioşia ta, ca să fac după cuvântul ce-mi vei zice. Atunci arhimandritul sculându-se de pe scaunul său şi luând o prăjină pe care mai înainte de venirea sihastrului i-o gătise pentru acea treabă, i-a dat-o, zicând: iată, frate, acesta este cuvântul pe care voi să ţi-l spun pentru mântuirea sufletului tău. Primeşte acest toiag şi mergi de paşte porcii acestei sfinte mânăstiri! Iată, ţi-am spus ce să faci. Mergi şi fă aşa precum ţi-am zis! Şi aceasta zicând, îndată a poruncit de a adus toţi porcii mânăstirii şi i-a dat în seama lui şi l-a trimis la câmp să-i pască. Iar el la aceasta n-a îndrăznit să răspundă nimic, ci supunându-se a primit porcii în seama sa şi ieşind cu dânşii la câmp a început a-i paşte. Iar oamenii care îl ştiau, pentru că era foarte vestit şi multora ştiut pentru viaţa lui cea îmbunătăţită, auzind unde este şi că paşte porcii la câmp, se mirau de aceasta şi minunându-se spuneau unul altuia, zicând: iată, sihastrul cel mare şi vestit de la cutare pustie, a înnebunit şi şi-a ieşit din minte şi a pribegit din pustie, de la locul şi chilia lui, iar acum umblă de paşte porcii la câmp. Acestea vorbind oamenii unii cu alţii, de multe ori se întâmpla să audă şi el aceste vorbe. Căci mulţi, şi din cei ce nu ştiau, nici îl cunoşteau, vorbeau şi spuneau despre dânsul, fiind de faţă. Iar alţii ziceau: sihastrul cel mare s-a îndrăcit şi umblă pe câmp împreună cu porcii. Iar el auzind, răbda cu smerenie şi aşa, cu multă răbdare şi smerenie trei ani a păscut porcii acelei mânăstiri. După ce s-au împlinit trei ani păscând porcii, văzând Dumnezeu răbdarea şi smerenia lui, a poruncit arhimandritului să-l cheme şi să-l sloboade să meargă iarăşi la locul şi chilia lui. Iar arhimandritul, după descoperirea şi porunca lui Dumnezeu, i-a poruncit să dea porcii în seama altui

om, pe care l-a trimis să-i pască, iar el să vină la mânăstire, zicând că-i este trebuincios. Şi aşa, după porunca arhimandritului, dând porcii în seama acelui om, a venit la mânăstire. De când i-a dat porcii în seama lui şi l-a trimis la câmp ca să-i pască, de atunci el nu a mai venit pe la mânăstire, nici arhimandritul cu dânsul nu a mai vorbit, ci vara umbla cu porcii la câmp de-i păştea, iar iarna şedea cu ei de-i hrănea în afara metocului sau odaia dobitoacelor, care era la o moşie departe de mânăstire. Iar dacă a mers la arhimandrit, şi arhimandritul dacă l-a văzut pe el aşa schimonosit şi cu faţa schimbată şi stricată de vânturi şi de arsura soarelui, cu barba afumată de multul fum al odăii şi hainele feştelite şi rupte, încât nu mai se ţineau de trup, s-a umilit cu inima şi cu mare plângere a căzut la picioarele lui, zicând: iartă-mă, robule al lui Hristos că te-am necăjit atâta vreme cu acea ascultare dosăditoare. Să ştii, frate, că nu de la mine ţi-am făcut aceasta, ci după arătarea şi porunca lui Dumnezeu, pentru vreo greşeală ce vei fi făcut înaintea lui Dumnezeu în gândul tău cândva, neluându-ţi seama. Pentru că mie mai înainte de a veni la mine, mi-a descoperit Dumnezeu şi mi-a spus de venirea ta şi mi-a poruncit ca îndată să-ţi dau porcii mânăstirii în seamă şi să te trimit cu dânşii la câmp, ca să-i paşti, precum ţi-am şi făcut. Iar acum, frate, văzând Dumnezeu răbdarea şi smerenia ta, s-a milostivit şi te-a iertat de acea greşeală ce vei fi făcut şi pentru care te-a trimis la această ispită. Căci acum mi-a poruncit Dumnezeu, să-ţi iau porcii din seama ta şi să te slobod să mergi la locul şi chilia ta şi să-ţi păzeşti iarăşi rânduiala. Atunci a răspuns bătrânul cu multă umilinţă şi lacrimi: adevărat, părinte, eu am greşit Domnului Dumnezeului meu, pentru care pe dreptate mi s-a făcut mie aceasta. Căci eu văzându-mă pe mine de atâţia ani trăind în pustie şi în toate zilele şi în toată vremea nevoindu-mă şi silindu-mă după puterea mea să fac cele plăcute lui Dumnezeu şi să împlinesc toate poruncile Lui, mi-a venit în gând, că eu acum am săvârşit toate faptele bune şi poruncile lui Dumnezeu. Şi am început cu mare osârdie a mă ruga lui Dumnezeu să-mi arate de mi-a mai rămas cumva vreo faptă bună nesăvârşită, să o săvârşesc şi pe aceea. Aşa rugându-mă, mi-a arătat Dumnezeu şi mi-a poruncit, să vin la cuvioşia ta şi cele ce-mi vei zice să le fac. Şi aşa eu, cu mare bucurie, după porunca lui Dumnezeu, am plecat şi am venit la prea cuvioşia ta, negândind de o întâmplare ca aceasta. Zis-a arhimandritul: adevărat, frate, mari şi neajunse de mintea omenească şi drepte sunt judecăţile lui Dumnezeu şi mare este purtarea Lui de grijă pentru noi! Iar noi de nu ne vom sili să câştigăm smerenia, în zadar ne vor fi osteneala şi faptele noastre, care ne par că sunt bune şi plăcute lui Dumnezeu şi nimic nu ne vor folosi, de nu vor fi acoperite cu smerenia. Căci mulţi, cu multe şi mari bunătăţi, neavând smerenie, au pierit şi nu i-au folosit pe ei bunătăţile şi faptele lor cele bune, cu îngâmfare şi fără de smerenie. Căci bunătăţile şi faptele cele bune, de nu vor avea smerenie, îl înalţă pe om la mândrie şi-l pierd,

precum şi ție, frate, ți s-a întâmplat, pentru că n-ai avut smerenia cu care să-ți fi acoperit bunătățile tale, ca să nu le vadă şi să le ştie vrăjmaşul. Însă pe tine, frate, Dumnezeu te-a canonisit, te-a miluit şi te-a iertat. Acum întoarce-te şi te du iarăşi la locul şi chilia ta și-ți păzeşte orânduiala şi de acum te păzeşte foarte şi te fereşte de părerea înaltă şi te sileşte cu toată osârdia, de îți este de folos smerenia, că smerenia e acoperemântul faptelor bune! Şi de vei şi face vreo faptă bună, îndată să o acoperi pe ea cu smerenia, ca să nu răsufle, căci fapta bună neacoperită cu smerenie răsuflă şi se împute şi este urâtă de Dumnezeu. Aşa fă, frate şi mă iartă pentru necazul ce ți-am făcut atâta vreme şi mă pomeneşte şi pe mine, nevrednicul, în sfintele tale rugăciuni către Dumnezeu! Şi i-a dat cele ce-i trebuiau lui şi aşa închinându-se şi sărutându-se cu părintească sărutare, l-a blagoslovit şi l-a slobozit. Şi a plecat şi a mers iar în pustie, la chilia sa, găsind chilia curată şi măturată precum a lăsat-o, ca şi cum ar fi îngrijit-o cineva, neavând mucezeală sau putoare a pustie, ca în ziua în care a plecat dintr-însa, de care lucru foarte se minuna.

20. Un frate l-a întrebat pe un bătrân oarecare, zicând: părinte, de va voi vreun frate să-mi vorbească şi să-mi spună nişte cuvinte nefolositoare sau glume lumeşti şi vorbe deşarte, oare mi se cade a-i zice să tacă, să nu vorbească vorbe deşarte şi nefolositoare şi glume lumeşti? Răspuns-a lui bătrânul: nu, fiule, nicidecum nu ți se cade să-i zici să tacă, orice va vorbi. Că de-i vei zice să tacă, să nu vorbească vorbă fără de treabă, atunci cu acel cuvânt îl ocărăşti pe fratele tău şi-l ruşinezi, ca şi cum l-ai lovi cu palma peste obraz. Şi peste puţin şi tu însuți vei vorbi vorbe deşarte şi fără de treabă. Şi, în zadar, spre păcatul tău, ai ocărât şi ai osândit cu mândrie pe fratele tău, poruncindu-i să tacă. Dar dacă nu îți place a vorbi vorbă fără de treabă, atunci nu vorbi, ci taci cu smerenie, şi aşa, cu tăcerea şi smerenia ta, îi vei da lui şi altora chip bun.

21. Un frate l-a întrebat pe un bătrân, zicând: avvo, ce este smerenia? Răspuns-a lui bătrânul: smerenia este aceasta, fiule, să nu socoteşti cândva întru părerea ta, cum că ai făcut ceva lucru bun şi plăcut lui Dumnezeu. Ci mai vârtos să te socoteşti pururea fără de nici o faptă bună şi plăcută lui Dumnezeu. Între oameni fiind, să te socoteşti şi să te vezi mai păcătos şi mai nevrednic decât toți. Celui ce-ți face rău, să te sileşti să-i faci bine, după putința ta. Iată, fiule, ți-am spus ce este smerenia, mergi dar şi fă aşa şi te vei mântui!

22. În zilele împăratului Teodosie, care se chema cel Mic, a venit un bătrân din părțile Egiptului și s-a aşezat în pustie aproape de Constantinopol și era slăvit

de toți. Iar odată, trecând împăratul pe drumul acela, aproape de chilia acestui sihastru, a vrut însuşi să meargă să-l vadă. Şi lăsându-şi suita, a mers singur la chilia sihastrului în chipul unui ostaş. Bătând la uşă, i-a deschis bătrânul şi l-a primit cu bucurie, ca pe un ostaş, neştiind că este însuşi împăratul. Şi făcând rugăciune după obicei, au şezut amândoi. Apoi a început împăratul a-l întreba, zicând: cum trăiesc părinții în Egipt? Zis-a lui bătrânul: bine, cu mila și darul lui Dumnezeu! Ei se roagă pururea pentru pacea şi mântuirea a toată lumea. După aceea i-a pus lui bătrânul masă, scoțând dintr-un săculeț posmagi uscați, și muindu-i cu apă a mai pus pe ei, dintr-un ulcior, puțin oțet, untdelemn şi sare şi i-a pus pe masă; asemenea şi un pahar cu apă. Şi-l poftea, zicând: ospătează, fiule, din ce mi-a dat mie Dumnezeu! Iar împăratul a mâncat cu mare poftă şi a băut şi apă. L-a întrebat pe bătrân oaspetele, zicând: spune-mi mie, părinte, știi cine sunt eu? Răspuns-a bătrânul: nu, fiule, nu te cunosc! Atunci a zis lui împăratul: eu sunt împăratul Teodosie! Acestea auzind bătrânul, îndată s-a închinat la picioarele lui. Şi i-a zis împăratul: fericiți sunteți voi, părinte, că v-ați ales viață liniștită, fără de gâlceavă şi grijă. Adevărat îți zic ție, părinte, că eu în palat sunt născut şi hrănit şi crescut, dar niciodată n-am mâncat cu aşa poftă, precum am mâncat şi am băut la tine. Deci iarăşi zic: fericiți sunteți voi, părinte şi fericită este viața voastră! Şi aşa luând blagoslovenie de la bătrânul, a ieşit şi a mers la ostaşii săi, care îl aşteptau în drum. Iar pe bătrânul, după aceea, au început a-l cinsti şi a-l slăvi toți dregătorii şi oamenii. Pustnicul însă, neiubind acea cinste şi slavă omenească, a fugit şi a mers iarăşi în Egipt.

23. Zis-a un bătrân: să nu nesocoteşti pe cel ce îți slujeşte ție, că tu nu ştii, că poate este mai mult duhul şi darul lui Dumnezeu într-însul decât în tine. Pentru aceea, să nu fim nesocotitori spre cei ce ne slujesc nouă.

24. Zis-a un bătrân: cade-se nouă cu toată osârdia, pururea să ne silim să ne câştigăm smerenia, care este acoperământul faptelor bune. De vom face, cândva vreo faptă bună, îndată să o acoperim cu smerenia, ca să nu o vedem şi să începem a ne ferici pe noi. Căci pentru acea fericire îşi pierde călugărul plata ostenelilor sale și sloboade Dumnezeu pe diavolul care ne aduce ispite şi gânduri spurcate. Nouă ni se cade să ne smerim şi să ne osândim pururea. Pentru că noi nu numai că nu facem nici un bine, dar nici datoria noastră pentru care suntem datori, nu o împlinim.

25. Un frate l-a întrebat pe un bătrân iscusit, zicând: avvo cum zic unii că de multe ori văd arătare îngerească? Răspuns-a lui bătrânul, zicând: fiule, fericiți sunt cei ce văd păcatele lor, iar nu cei ce văd arătări și alte lucruri!

26. Un frate oarecare avea scârbă asupra altui frate. Iar acel frate, înțelegând cum că cutare frate are scârbă asupra lui, a mers la dânsul, vrând să i se smerească, să-şi ceară iertare şi să se împace cu dânsul. Bătând el la uşa fratelui, acela n-a vrut să-i deschidă şi să-l primească. Acesta, dacă a văzut că nu-i deschide, s-a scârbit şi el. Şi mergând la un bătrân, i-a spus, jeluindu-se cum că are scârbă asupra unui frate şi a mers la dânsul să-şi ceară iertare şi să se împace cu dânsul şi nu l-a primit, nici nu i-a deschis uşa. Bătrânul i-a zis: caută fiule, şi-ți ia seama, că poate ai vreun gând în inima ta, cum că tu nu eşti cu nimic vinovat, nici nu i-ai făcut lui nici un rău, ci el a făcut rău şi el este vinovat! Astfel, pe tine însuți te îndreptezi, iar pe el îl învinovățeşti. Pentru aceea nu-i dă Dumnezeu lui îndemnare să-ți deschidă şi să te primească, pentru că nu cu adevărată pocăință mergi la dânsul, ci cu fățărie. Mergi şi pune în inima ta, cum că tu ai greşit şi tu eşti vinovat, iar pe dânsul să-l îndreptezi. Şi aşa Dumnezeu îi va da lui îndemnare şi umilință să se smerească şi să se împace cu tine. Şi i-a spus lui această poveste: erau doi mireni în Egipt, în ținutul Alexandriei şi erau amândoi cu bună cucernicie şi cu viață bună. Aceştia sfătuindu-se, au lăsat lumea şi s-au călugărit amândoi. Şi auzind ei citindu-se cuvântul cel scris în Sfânta Evanghelie, care zice: „unii s-au scopit pe sine pentru Împărăția cerurilor" şi râvnind acestui cuvânt al Evangheliei, s-au scopit amândoi. Şi neştiind ei puterea dumnezeieştii Scripturi, li se părea că foarte mare bunătate au făcut cu acel lucru, pentru Împărăția cerurilor. Arhiepiscopul auzind de acest lucru, i-a despărțit de Sfânta Biserică. Iar ei cârteau asupra arhiepiscopului zicând că din pizmă şi fără dreptate i-a despărțit de Biserică. Şi s-au sfătuit să meargă la arhiepiscopul Ierusalimului, să se jeluiască şi să-şi spună pricina şi acela îi va blagoslovi şi îi va împărtăşi iarăşi Bisericii. Deci, au mers la arhiepiscopul Ierusalimului şi au început a se jelui pentru strâmbătatea ce le-a făcut-o lor arhiepiscopul Alexandriei, de i-a despărțit de Biserică, spunându-i și pentru ce pricină. Arhiepiscopul Ierusalimului auzind acestea, le-a zis: şi eu vă despart! Ei, auzind aceasta, s-au scârbit foarte şi sfătuindu-se, au zis unul către altul: să mergem, frate, la arhiepiscopul Antiohiei şi acela văzând scârba şi strâmbătatea ce răbdăm, nefiind vinovați, își va face milă şi ne va primi! Aşa că au mers la arhiepiscopul Antiohiei şi i-au spus plângerea şi pricina lor, iar arhiepiscopul auzind, le-a zis: şi eu vă despart! Iar ei, în loc de nădejdea pe care o aveau, că îi va bucura acel arhiepiscop, au auzit şi pe ceilalți, zicând: şi eu vă despart! Deci s-au sfătuit să

meargă la Roma, la papa, zicând: să mergem noi, frate, la papa şi el ne va primi şi ne va izbândi. Şi aşa au plecat la Roma, la papa şi s-au jeluit şi au spus papei toată pricina lor şi cum toţi arhiepiscopii, necăutându-le dreptatea şi nevinovăția, i-au despărțit de Sfânta Biserică. Papa auzind acestea, le-a zis lor: şi eu vă despart! Auzind ei şi de la papa acelaşi cuvânt pe care l-au auzit de la ceilalți arhiepiscopi, se vedeau în sine, zicând: ce vom face, frate, că aceştia sunt toţi uniţi la un cuvânt, fiindcă ei se adună la soboare şi se sfătuiesc şi se unesc să ţină toţi una şi să fie într-un cuvânt! Iar noi frate, să mergem la sfântul Epifanie, arhiepiscopul Ciprului şi să ne jeluim şi să-i spunem toată pricina noastră. Şi acela fiind om sfânt şi prooroc şi cunoscător, ne va cunoaşte supărarea și nevinovăția noastră şi scârba ce-o tragem fără de dreptate şi ne va primi. Ieşind din cetatea Romei, au plecat la ostrovul Ciprului şi dacă s-au apropiat de cetatea unde era sfântul Epifanie, Dumnezeu i-a descoperit lui despre venirea celor doi călugări şi lucrul şi pricina lor. Iar sfântul Epifanie înştiinţându-se, îndată a trimis un cleric al său în întâmpinarea lor să le spună ca în cetatea lui să nu îndrăznească să intre, căci nu-i primeşte. Ei auzind aceasta, s-au umilit cu inimile şi s-au smerit, vorbind unul către altul: cu adevărat, frate, noi am greşit lui Dumnezeu. Pentru ce umblăm zbuciumându-ne, vrând ca să ne îndreptăm? Fie şi cum socoteam noi, adică toţi, fără dreptate și fără nici o vină, unul după altul ne-au despărțit de Sfânta Biserică. Iar acesta, la care încă nici n-am mers să ne jeluim şi să ne spunem pricina noastră, şi nici nu ne-a văzut, fiind om sfânt şi prooroc cunoscător, însuşi Dumnezeu i-a descoperit şi i-a arătat venirea şi greşeala noastră, pentru care, iată că ne-a poruncit nici în cetate să nu intrăm. Pentru aceea, frate, în zadar ne ostenim umblând ca să ne îndreptăm, că noi am greşit lui Dumnezeu şi Dumnezeu i-a arătat greşeala noastră. Şi aşa, nu numai că nici faţa nu ne primeşte să i-o vedem, ci nici în cetate nu ne primeşte. Deci, au început a se umili, a plânge şi a se smeri, cunoscându-şi greşeala şi păcatul. Iar văzătorul de inimi Dumnezeu, văzându-i că şi-au cunoscut greşeala şi şi-au umilit inimile şi se smeresc, căindu-se de păcatul săvârşit, i-a descoperit şi a arătat iarăşi pentru dânşii sfântului Epifanie, cum că şi-au cunoscut păcatul şi se smeresc, căindu-se. I-a poruncit acestuia să trimită să-i cheme şi să-i primească, că şi-au cunoscut greşeala şi acum smerindu-se, se căiesc. Aşa, sfântul Epifanie a trimis după dânşii şi i-a chemat la sine şi cu multe cuvinte de folos i-a învăţat şi i-a mângâiat primindu-i în Sfânta Biserică şi împărtăşindu-i cu Sfintele Taine. Şi a scris pentru dânşii la arhiepiscopul Alexandriei, zicând: primeşte frate, pe fiii tăi, că adevărat acum s-au smerit! Aşa i-a trimis la locul lor. Această povestire spunând-o bătrânul fratelui, i-a zis: iată, fiule, aceasta este cu adevărat tămăduirea sufletului, ca în toate lucrurile să ne smerim, defăimându-ne şi ocărându-ne, descoperindu-ne şi vădindu-ne înaintea lui Dumnezeu păcatele

noastre iar nu ale fratelui nostru. Auzind fratele, s-a umilit cu inima şi făgăduindu-se că va face după cuvântul bătrânului, s-a dus iarăşi cu smerenie la acel frate care avea scârbă asupra lui, să se roage să-l ierte. Bătând la uşa chiliei, îndată a auzit acela şi i-a deschis. Dar mai înainte să se închine el şi să-şi ceară iertare, acela i s-a închinat lui cu smerenie, zicând: iartă-mă, frate, că te-am scârbit! Şi aşa, cu dragoste şi din tot sufletul sărutându-se unul cu altul, s-a făcut mare bucurie între dânşii.

27. Erau doi fraţi călugări care de multă vreme trăiau în dragoste împreună la un loc. Iar vrăjmaşul diavol, zavistuindu-le traiul lor cel bun, a vrut să-i despartă pe unul de celălalt. Deci, a făcut între dânşii pricină ca aceasta: fratele cel mai mic a aprins lumânarea şi a pus-o la locul ei. Iar diavolul făcând pacoste, a doborât lumânarea şi s-a stins. Fratele cel mare scârbindu-se de aceasta, l-a lovit cu mânie pe fratele său peste obraz, iar el cu smerenie i s-a închinat lui până la pământ, zicând: iartă-mă, frate, că te-am scârbit, ci aşteaptă puţin până o voi aprinde iar. Dar puterea lui Dumnezeu l-a muncit pe acel diavol până ce s-a făcut ziuă. Dacă s-a făcut ziuă, diavolul a mers în capiştea idolească şi se jeluia mai marelui său, spunându-i toată întâmplarea şi ce a făcut acelor călugări şi cum s-a smerit călugărul cel mic celui mai mare. Pentru această smerenie l-a muncit pe el puterea lui Dumnezeu până la ziuă. Acestea diavolul spunându-le şi jeluindu-se stăpânului său în capiştea idolească, iar templierul întâmplându-se în acel ceas acolo şi auzind cele ce se jeluia acel drac, se mira de neputinţa lor şi umilindu-se în inimă, a mers la o mânăstire şi s-a făcut călugăr iscusit şi smerit. El spunea fraţilor: smerenia risipeşte puterea vrăjmaşului, căci eu am auzit dracii grăind şi vorbind între dânşii, cum că de vom face oarecare tulburare şi gâlceavă între călugări şi se va întoarce unul dintr-înşii şi smerindu-se se va închina fratelui său, atunci acela toată puterea noastră o risipeşte. Aceasta auzind noi, fraţilor, să ne silim să câştigăm smerenia, care risipeşte puterea diavolului. Şi aşa Dumnezeul păcii va fi cu noi şi ne va feri de toate laţurile vrăjmaşului. A căruia este slava în vecii vecilor, amin.

28. Povestesc unii despre un bătrân oarecare că a petrecut şaptezeci de săptămâni mâncând o dată în săptămână. Deci, se ruga lui Dumnezeu pentru un cuvânt din Scriptură să i-l descopere şi nu-i descoperea lui Dumnezeu. Astfel, a zis în sine: deşi am făcut atâta osteneală, încă nimic n-am câştigat. Voi merge de acum la un frate şi-l voi întreba. Şi dacă a închis chilia, vrând să plece,

a fost trimis îngerul Domnului la dânsul, grăind: şaptezeci de săptămâni ai postit şi nu s-a apropiat rugăciunea ta de Dumnezeu. Iar când te-ai smerit a ieşi la fratele tău, sunt trimis să-ţi vestesc ţie cuvântul; şi acestea spunându-i-le a plecat de la dânsul.

29. Zis-a un bătrân: aceasta este vindecarea omului şi aceasta vrea Dumnezeu: să-şi arunce omul greşeala asupra sa înaintea lui Dumnezeu.

30. A fost un episcop într-o cetate şi din lucrarea satanei a căzut în curvie. Făcându-se adunare în biserică pentru slujbă şi neştiind nimeni de păcatul lui, el singur a mărturisit înaintea norodului, zicând: eu am căzut în curvie. Şi a pus omoforul său pe prestol, zicând: de acum nu vă mai pot fi episcop. Şi a strigat tot norodul cu plângere, zicând: păcatul acesta asupra noastră, numai rămâi în episcopie. Iar el a zis: de voiţi să rămân în episcopie, faceţi ceea ce vă voi zice. Şi poruncind să se închidă uşile bisericii, s-a aruncat pe sine la o fereastră cu faţa în jos şi a zis: nu are parte de Dumnezeu cel ce ieşind nu va călca pe mine. Şi au făcut după cuvântul lui şi călcând peste el, ieşeau. Şi când a ieşit cel de pe urmă, s-a făcut glas din cer, zicând: pentru multa lui smerenie i-am iertat păcatul.

31. A zis un bătrân: cel ce are smerenie, smereşte pe draci, iar cel ce nu are smerenie, este batjocorit de draci.

32. A zis iarăşi: nu numai cu cuvintele să te smereşti, ci şi cu mintea. Căci a te înălţa în lucrurile cele după voia lui Dumnezeu, este cu neputinţă fără smerita cugetare.

33. Către un sihastru mare care a zis: de ce mă lupţi aşa satano?, i-a răspuns satana, zicând: tu eşti cel ce mă lupţi pe mine, prin smerita cugetare.

34. S-a întrebat un bătrân: când dobândeşte sufletul smerenie? Şi şi-a răspuns: când se îngrijeşte de răutăţile sale.

35. A zis un bătrân: precum pământul niciodată nu cade, aşa nici cel ce se smereşte.

36. Un frate l-a întrebat pe un bătrân, zicând: ce este sporirea omului către Dumnezeu? Şi i-a răspuns bătrânul: sporirea omului este smerenia, căci pe cât se pogoară cineva în smerenie, pe atâta se înalţă în sporire.

37. A zis un bătrân: dacă, smerindu-te, vei zice cuiva: „iartă-mă", îi arzi pe draci.

38. Un frate era la Chilii şi la atâta smerenie a ajuns, încât acesta se ruga totdeauna: Doamne, trimite-mi trăznet, căci fiind sănătos nu Te ascult.

CAPITOLUL XI

PENTRU RĂBDARE

1. Întrebat-a un frate pe un părinte iscusit, zicând: rogu-te, părinte, spune-mi, care faptă este mai folositoare şi mai odihnitoare omului? Răspuns-a lui bătrânul: fiule, fapta cea mai folositoare şi mai odihnitoare omului este aceasta: unirea voii omului cu voia lui Dumnezeu. Zis-a fratele: spune-mi, părinte, în ce chip şi cum este această unire a voii omului cu voia lui Dumnezeu? Zis-a lui bătrânul: fiule, unirea voii omului cu voia lui Dumnezeu este aceasta şi în acest chip: Doamne, iată de acum înainte îmi unesc toată voia mea cu a Ta, ca de acum înainte să nu se mai împotrivească, nici să mai bănuiască voia mea voii Tale, ci orice va vrea şi va fi iubit voii Tale, aceea va vrea şi va iubi voia mea. De va vrea şi va fi plăcut voii Tale să nu-mi vină mie scârbe şi supărări şi neajunsuri, sau boală trupului meu, sau orice alte primejdii, sau pedeapsă, acelea le va vrea şi vor fi plăcute şi bineprimite şi voii mele. Aşijderea, de va vrea şi va fi primit şi bine plăcut voii Tale şi se va porni un frate oarecare

asupra mea cu mare ocară şi sudalmă şi defăimare până şi cu bătaie, acestea vor fi plăcute şi bine primite şi voii mele. Toate care vor fi primite, plăcute şi iubite voii Tale, acelea vor fi plăcute, iubite şi primite şi voii mele şi de acum înainte voia mea din voia Ta nu va ieşi, nici nu se va despărţi, ştiind că voia Ta este totdeauna spre binele şi folosul meu şi fără de voia Ta nimic nu se lucrează nici nu se face în lume. De mi-a făcut mie cineva vreo scârbă sau supărare, voia Ta aşa a vrut şi voia mea aşa voieşte. Iată, fiule, ţi-am spus care faptă e mai folositoare şi mai odihnitoare omului şi ţi-am arătat în ce chip este unirea voii omului cu voia lui Dumnezeu. Deci, mergi şi fă aşa şi vei fi pururea odihnit şi te vei mântui!

2. Un frate l-a întrebat pe un părinte oarecare, zicând: dacă se va întâmpla să se pornească un frate asupra mea cu mânie sau cu mândrie şi va începe înaintea oamenilor a mă ocărî, a mă defăima şi a mă batjocori, spune-mi, părinte, ce voi face atunci, ca să nu mi se tulbure inima asupra acelui frate, auzind eu atâta ocară, defăimare şi batjocură înaintea atâtor oameni cinstiţi? Răspuns-a bătrânul: la o întâmplare ca aceasta ne-a lăsat nouă chip de mare folos fericitul David, regele Ierusalimului, când se ridicase asupra lui cu mare putere Abesalom, feciorul lui şi alerga după el, să-l ajungă şi să-l omoare şi să-i ia împărăţia. Şi fugind el şi oştenii şi slujitorii casei lui, mergea pe sub un deal. Iar un om oarecare, ce se chema Simei, a început să strige în gura mare din acel deal, să-l ocărască şi să-l defaime pe împărat în auzul lui şi a tuturor slugilor lui. Încă şi cu pietre arunca din deal asupra împăratului. Iar oştenii şi slujitorii care erau cu împăratul, nemaiputând suferi ocara şi batjocura acelui om fără de omenie, au grăit împăratului, zicând: împărate, pentru ce taci? Porunceşte să tăiem capul acelui câine rău, că nu mai putem suferi o ocară şi batjocură ca aceasta asupra stăpânului nostru, de la un câine ca acela! Zis-a lor împăratul: nu, nici un rău să nu-i faceţi că Dumnezeu îi porunceşte să mă ocărască şi să mă blesteme şi să îmi zică acele cuvinte. Deci şi tu, fiule, când se va porni un frate cu mândrie sau cu mânie asupra ta şi te va ocărî şi te va batjocori înaintea oamenilor, atunci socoteşte şi zi în gândul tău aşa: acestui frate Dumnezeu îi porunceşte să-mi zică mie aceste cuvinte. Şi acestea zicând în gândul tău, îndată se va limpezi şi se va linişti tulburarea inimii tale. Aşa fă, fiule şi vei fi liniştit.

3. Zis-a un părinte oarecare: stejarul de nu va fi clătinat de vânturi, nici nu va creşte, nici rădăcină nu va slobozi. Aşa şi călugărul: de nu va pătimi şi nu va răbda, nu poate să fie ostaş al lui Hristos.

4. Zis-a un părinte: fiilor, pentru aceasta nu sporim în fapte bune nici nu cunoaştem măsura noastră, pentru că nu avem răbdare în lucrurile pe care le începem. Noi fără osteneală voim să câştigăm bunătățile, umblăm din loc în loc vrând să aflăm loc de odihnă unde nu este diavol, căci călugărul care se sileşte şi se osteneşte câteva zile, apoi se trândăveşte şi slăbeşte şi iar se sileşte şi iar se lenevește. Unul ca acesta nu sporeşte nimic, nici răbdare nu poate să câştige.

5. Un frate oarecare, dacă a venit ziua începerii Sfântului şi Marelui Post, a pus în sine hotărâre şi făgăduință înaintea lui Dumnezeu, că nu va ieşi din chilia lui afară până în ziua Sfintelor Paşti. Şi aşa şi-a gătit în chilia sa toate cele ce-i trebuiau lui în timpul postului până la Paşti. Şi s-a închis tare ca să nu poată intra nimeni la dânsul. Iar vrăjmaşul diavol, neputând răbda hotărârea şi făgăduința acelui frate şi începerea cea bună şi silința lui, a vrut să-l smintească din hotărârea sa, să-l scoată afară din chilie şi să-şi calce făgăduința pe care a făcut-o înaintea lui Dumnezeu. Şi aşa i-a umplut chilia cu păduchi de lemn puturoşi, atât de mulți, încât nu era nicăieri loc în chilie, cât ai pune vârful degetului unde să nu fie păduchi. Peste tot era plin şi nu se vedeau pereții chiliei, nici podelele, nici pâinea, nici apa şi toate vasele erau pline. Iar el văzând atâta urâciune şi grozăvie şi o pedeapsă ca aceea în chilie, se mira foarte. Şi a cunoscut că este ispită diavolească, dar răbda mereu vitejeşte şi se întărea, zicând în cugetul său: măcar de mă va pedepsi Dumnezeu până la moarte, dar eu din chilie afară până în ziua Paştilor nu voi ieşi. După cum am făgăduit lui Dumnezeu, aşa voi face. Iar Dumnezeu văzând bărbăteasca lui răbdare, când a fost în duminica a treia a Sfântului Post, a poruncit furnicilor să intre în chilia lui, să-i scoată toți păduchii din chilie. Şi aşa au venit şi au intrat în chilia lui o mulțime de furnici, ca la un război cu mare vitejie şi cu mânie asupra păduchilor de lemn. Şi au acoperit mulțimea furnicilor toți păduchii. Fratele stând, căuta şi se minuna de un lucru ca acesta, că fiecare furnică ieşea din chilie pe ferestre, pe unde intrase, trăgând câte un păduche de lemn afară. Şi aşa, într-un ceas i-au scos şi i-au curățit pe toți din chilie. Pentru aceea, fraților, bună este răbdarea în ispite, pentru că cei ce rabdă cu mulțumită, ajung la bun sfârşit.

6. Odată a venit un om la Schit, având supărare de duh necurat. Petrecând el multă vreme la Schit, n-a simțit nici un folos sau ușurare. Iar unui părinte oarecare făcându-i-se milă, a făcut rugăciune către Dumnezeu pentru dânsul și l-a însemnat pe față cu semnul cinstitei Cruci. Iar dracul fiind strâmtorat și necăjit de acel părinte, i-a grăit, zicând: mă izgonești pe mine din acest om, dar să știi că dacă mă izgonești, la tine voi veni. Zis-a lui acest părinte: vino la mine, că eu cu bucurie te voi primi. Și așa ieșind necuratul duh din acel om, a mers și s-a lipit de părintele. Și îndată a început a-l îngreuia și a-l necăji și așa, doisprezece ani l-a necăjit cu fel de fel de ispite. Iar bătrânul răbda și se ruga lui Dumnezeu cu priveghere și cu mult post, muncind duhul care petrecea cu dânsul. Mâncarea lui era în toate zilele numai câte doisprezece sâmburi de finic. După doisprezece ani nemaiputând necuratul duh să-l sufere pe călugăr, l-a părăsit și a fugit de la dânsul. Iar bătrânul văzând dracul că a fugit, i-a zis: pentru ce mă părăsești și fugi de la mine? Mai întoarce-te și mai petreci cu mine! Zis-a lui dracul: Dumnezeu să te pedepsească călugăre, că numai Acela va putea să te biruiască! Și acestea zicând, s-a dus cu rușine.

7. Zis-a un părinte oarecare: ceara de nu se va înfierbânta în foc, să se moaie, nu se va putea tipări pecetea ce vei pune peste dânsa. Așa și omul: de nu va fi muiat de fierbințeala focului scârbelor, bolilor, ostenelilor, suferințelor și a ispitelor, nu se poate tipări într-însul pecetea Sfântului Duh. Că pentru aceasta zice Domnul sfântului apostol Pavel: ajungă-ți darul Meu, că puterea Mea întru neputințe se săvârșește. Și însuși Pavel zice: cu dulceață este mie a mă lăuda pentru neputințele mele, ca să se sălășluiască în mine puterea lui Hristos. Așa și tu, fiule, după putința ta rabdă pentru Domnul cu mulțumire scârbele, necazurile, năprasnele, bolile și ispitele ce-ți vor veni după voia lui Dumnezeu pentru folosul tău; că numai prin răbdarea scârbelor cu mulțumire va intra omul în Împărăția lui Dumnezeu, precum însuși Domnul zice: cu multe scârbe se cade a intra în Împărăția cerurilor.

8. Un frate l-a întrebat pe un părinte iscusit în înțelegerea Sfintelor Scripturi: ce este, părinte, că toate scrierile sfinților părinți învață și mărturisesc că scârbele și ispitele sunt darurile cele mai mari și mai cinstite și mai iubite lui Dumnezeu? Și că primirea scârbelor cu bucurie și răbdarea lor cu mulțumire, este fapta cea mai iubită și mai plăcută lui Dumnezeu de la fiii oamenilor și mai folositoare omului decât toate celelalte bunătăți. Deci, acestea fiind darurile lui Dumnezeu cele mai mari, mai iubite și mai folositoare omului decât toate celelalte

bunătăți, pentru ce nu le primesc oamenii cu bucurie şi nu le rabdă cu mulțumire? Ci de se întâmplă şi vine cuiva cu vrerea lui Dumnezeu vreo scârbă oarecare, sau boală trupească, el îndată tânjeşte şi se mâhneşte şi nu este bucuros omul în toată viața lui să aibă scârbe şi supărare şi ispită sau boală trupească în lumea aceasta. Răspuns-a lui bătrânul: aceasta, fiule, este din neadevărata și neîntreaga şi necurata credință pe care o au oamenii către Dumnezeu. Căci tot creştinul şi mai ales călugărul, care nu primeşte cu bucurie şi nu rabdă cu mulțumire ispitele şi scârbele ori în ce chip, acela să se ştie că nu are credința cea adevărată şi întreagă în Hristos Dumnezeu, ci credința lui este necurată, amestecată cu necredință şi creştinătatea lui este amestecată cu păgânătate şi unuia ca acela să nu i se pară că va câştiga vreun dar de la Dumnezeu, pentru că darurile lui Dumnezeu prin primirea şi răbdarea scârbelor se câştigă, precum însuşi Dumnezeu zice: prin răbdarea voastră vă veți câştiga sufletele voastre. Iar creştinul, mai ales călugărul, care are adevărată, întreagă, curată şi bună credință către Dumnezeu, acela cu mare bucurie primeşte şi cu mare mulțumită rabdă ispitele şi scârbele ce-i vin după voia şi slobozirea lui Dumnezeu, ştiind şi crezând că ele sunt cununile şi toată cinstea vieții veşnice. Zis-a lui fratele: adevărat, aşa este părinte, foarte mult m-am folosit de cinstitele tale cuvinte.

9. Zis-a un părinte: de-ți va trimite Dumnezeu vreo boală trupului, să nu cumva să te mâhneşti sau să te scârbeşti, ca unul din cei necredincioşi, de vreme ce Stăpânul şi Făcătorul tău vrea să-ți lămurească şi să-ți curățească sufletul cu boala şi pedeapsa trupului, ca un pururea purtător de grijă ce este pentru viața şi mântuirea ta. Tu, făptură fiind, pentru ce să te mâhneşti şi să te scârbeşti asupra Făcătorului tău, care te-a făcut din neființă întru ființă şi dintru ce nu erai întru ceea ce eşti? Acela, văzându-ți şi cunoscându-ți stricăciunea şi bolnăvirea sufletului, pe care ai câştigat-o prin păcatele trupului tău, vrea iarăşi să o lămurească şi să o tămăduiască prin boala şi pedeapsa trupului tău, precum însuşi ştie cum şi ce să facă. Iar tu, frate, cu tot sufletul şi voința, primeşte toate întocmai, cele ce îți vin ție după voia Lui, cele iuți şi amare ca şi cele dulci, căci toate sunt bune şi folositoare care îți vin cu voia lui Dumnezeu. Mulțumeşte bunei Lui voințe şi te roagă Lui să-ți dea răbdare până în sfârşit. Aşa fă, frate, şi te vei mântui.

10. Un bătrân oarecare avea un ucenic iscusit şi foarte înțelept. Odată mâniindu-se pe el, l-a izgonit de la sine. Acela fiind izgonit şi ieşind din ograda

şi chilia bătrânului său, şedea afară, răbdând bărbăteşte. După aceea, ieşind bătrânul afară din chilie şi văzându-l pe dânsul şezând şi plângând, s-a umilit cu inima şi s-a bucurat foarte de acesta, căci el socotea că dacă l-a izgonit se va fi dus şi de aceea nu mai avea nădejde să-l mai vadă vreodată, ştiind că fără nici o vină, cu mânia sa, l-a izgonit şi-i părea foarte rău de el. Iar dacă l-a văzut, de bucurie i s-a închinat până la pământ, zicând: o, slugă bună şi ucenice al lui Hristos, iată, smerenia şi răbdarea ta au biruit mânia, iuţimea şi neputinţa mea! Mergi, frate, în chilie şi de acum înainte tu să-mi fii mie bătrân şi eu voi fi ţie ucenic, de vreme ce tu cu smerenia şi răbdarea ta ai întrecut bătrâneţele mele.

11. Zis-a un părinte oarecare: când vei vedea întărâtarea, tulburarea şi venirea păgânilor asupra creştinilor, atunci fugi şi tu şi te ascunde, pe cât vei putea, dar să nu te dai pe tine în mâinile păgânilor prigonitori, părându-ţi-se că mare lucru vei face de te vei da singur în mâinile lor. Că Dumnezeu nu voieşte cele ce sunt mai presus de putinţă, deşi sfinţii mucenici singuri, de bună voia lor s-au dus şi s-au dat în mâinile prigonitorilor; dar prin oarecare descoperire dumnezeiască făceau aceasta. Iar tu, când ţi se va întâmpla fără de voia ta să cazi cumva în mâinile păgânilor prigonitori, cu bună nădejdea lui Hristos să rabzi vitejeşte toate ispitele şi muncile ce ţi se vor întâmpla, până la moarte. Iar cel ce nu fuge de ispite, ci se dă singur de bună voia sa într-însele, acela să piară într-însele, că noi avem poruncă să ne păzim de ispite pe cât vom putea şi să ne rugăm pururea lui Dumnezeu, zicând: Doamne, nu ne duce pe noi întru ispite!

12. A fost întrebat un bătrân de către un frate, care zicea: pentru ce mă trândăvesc în chilia mea, şezând? Şi a răspuns: pentru că încă nu ai văzut nici odihna aceea care se nădăjduieşte, nici munca aceea care va să fie. Că de le-ai fi văzut, chiar de ar fi fost chilia ta plină cu viermi, încât să fii înfundat într-înşii până în gât, ai fi răbdat fără a te trândăvi.

13. Un frate l-a întrebat pe un bătrân, zicând: gândurile mele se răspândesc şi eu mă necăjesc. Răspuns-a lui bătrânul: tu şezi în chilia ta şi ele iarăşi vin. Că precum o măgăriţă de va fi legată, iar mânzul ei fiind slobod va alerga încoace şi încolo şi oriunde se va duce, iarăşi la mamă se va întoarce, aşa şi gândurile celui ce rabdă pentru Dumnezeu în chilia sa, deşi puţin se vor răspândi, iarăşi se întorc la el.

14. Povestit-a unul din părinți, zicând: fiind eu în Exorinho, au venit frați săraci acolo sâmbătă seara, să ia milostenie şi când dormeam noi, unul dintr-înşii având numai o rogojină din care jumătate era pe deasupra lui şi jumătate dedesubt, îngheța de frig, căci era ger mare. Deci eu ieşind pentru trebuința udului, l-am auzit când se chinuia şi tremura de frig, cum se mângâia pe sine zicând lui Dumnezeu: mulțumesc, Ție, Doamne, pentru toate bunătățile Tale pe care le faci cu mine, căci câți sunt acum în fiare, iar alții cu picioarele băgate în butuc şi nici udul lor nu pot să şi-l facă, iar eu ca un împărat îmi întind picioarele. Eu auzindu-l, am povestit acestea fraților spre zidirea şi folosul lor.

15. Un frate fiind în pustie şi liniştindu-se în chilie, era luptat de trândăvie ca să iasă din chilie şi-şi zicea: pentru ce te trândăveşti, ticăloase şi cauți să ieşi din chilie? Au nu-ți este ție de ajuns aceasta, deşi nici un lucru bun nu faci? Pe nimeni nu sminteşti şi nu necăjeşti, şi nici tu singur nu te sminteşti şi te necăjeşti de cineva. Cunoaşte de câte rele te-a izbăvit Domnul. Nu grăieşti cuvinte deşarte, nu auzi cele ce nu sunt de folos, nu vezi cele ce te vatămă. Numai un război ai, al trândăviei şi puternic este Dumnezeu ca şi pe acesta să îl strice, dacă cu smerenie şi cu zdrobire de inimă neîncetat vei cădea la El şi vei chema ajutorul Lui. Îți cunoaşte Dumnezeu şi neputința ta cea întru toate şi nu sloboade asupra ta să te ispiteşti mai presus de ceea ce poți. Acestea şi altele ca acestea zicând fratele către sine, multă mângâiere primea prin darul lui Dumnezeu. Această învățătură o avea el de la sfinții părinți care îmbătrâniseră în pustie şi din nevoință se îmbogățiseră cu mare apropiere către Dumnezeu.

16. A fost întrebat un bătrân: pentru ce niciodată nu te-ai trândăvit? Şi a răspuns: pentru că în fiecare zi aştept să mor.

17. Se povestea despre episcopul Oxirinhului, anume Apfi, că atunci când era în pustie, multe nevoințe şi grele pătimiri făcea, iar după ce s-a făcut episcop a voit să facă aceleaşi nevoințe şi grea pătimire şi în lume, dar nu a putut. De aceea s-a aruncat înaintea lui Dumnezeu, zicând: nu cumva pentru episcopie s-a depărtat de la mine darul? Şi i s-a descoperit cum că nu s-a depărtat, ci că era acolo pustie şi nefiind om Dumnezeu îl ajuta; iar aici este lume şi oamenii îl ajută.

18. Pe un frate l-a muşcat odată un şarpe şi a intrat într-o cetate ca să caute să se vindece. Iar o femeie evlavioasă şi temătoare de Dumnezeu l-a primit şi îl îngrijea. Deci după ce a simțit puțină uşurare, a început diavolul să-i semene gânduri rele spre ea, iar aceea venind să-l trateze, fratele a apucat-o de mână. Ea, pricepând războiul vrăjmaşului, i-a zis lui: nu aşa, părinte, ai pe Hristos, eşti îmbrăcat întru Hristos, eşti îmbrăcat în chip îngeresc. Adu-ți deci aminte de scârba şi de căința pe care o s-o ai multă vreme şezând în chilie! Adu-ți aminte de suspinurile şi lacrimile pe care o să le verşi multă vreme şi de altă rea pătimire, pe care o s-o pătimeşti pentru puțină şi rea dulceață. Iar el auzind acestea de la acea înțeleaptă femeie, s-a ruşinat şi nici la fața ei nu putea să caute şi de aceea voia să fugă. Dar ea, luându-l cu milostivirea lui Hristos, i-a zis: nu te ruşina şi nu te duce, nevindecându-te încă desăvârşit, ci mai aşteaptă puțin că mai ai trebuință ca să te cauți, iar gândurile acelea nu au fost ale sufletului tău cel curat, ci de la vrăjmaşul diavol. Şi aşa, înduplecându-l să mai aştepte puțin şi vindecându-l, l-a slobozit cu merinde, în pace.

CAPITOLUL XII

PENTRU DRAGOSTE

1. Un bătrân s-a bolnăvit la Schit şi poftea să mănânce pâine proaspătă. Auzindu-l unul din frații cei nevoitori, a luat cojocul şi în el pâini uscate şi s-a dus în Egipt. Şi schimbând pâinile, a dus bătrânului. Văzându-le ei calde s-au minunat. Bătrânul însă nu voia să guste, zicând că sângele fratelui lui este. Şi l-au rugat bătrânii zicând: pentru Domnul mănâncă, să nu se facă jertfa Domnului deşartă! Şi fiind rugat, a mâncat.

2. Un pustnic aflând un om îndrăcit şi care nu putea să postească, s-a rugat lui Dumnezeu să se mute la dânsul dracul şi acela să se slobozească. L-a ascultat deci Dumnezeu şi a intrat dracul în pustnic, depărtându-se de la omul acela. Iar pustnicul fiind îngreuiat de drac, răbda nevoindu-se în post şi rugăciune. După puține zile, pentru dragostea lui, mai mult a izgonit Dumnezeu şi de la dânsul dracul.

3. Un monah avea sub ascultare un alt monah, care era într-o chilie departe cu zece mile. Deci, i-a zis lui gândul: cheamă-l pe fratele să vină să ia pâinea. Şi iarăşi a socotit: de ce pentru pâine să supăr eu pe fratele să vină zece mile? Mai vârtos să o duc eu. Şi luând-o, a plecat la el, dar mergând, s-a lovit cu piciorul de o piatră şi rănindu-i-se degetul, curgea sânge mult. De durere a început să plângă. Atunci îndată a venit la el îngerul, zicând: de ce plângi? Iar el arătându-i rana, a zis: pentru aceasta plâng. Zis-a îngerul: nu plânge pentru aceasta, că paşii tăi pe care îi faci, pentru Domnul se numără şi spre marea răsplătire înaintea feței lui Dumnezeu se văd. Atunci mulțumind pustnicul lui Dumnezeu, călătorea bucurându-se. Şi venind la fratele, i-a adus pâinile şi i-a povestit lui iubirea de oameni a lui Dumnezeu şi dându-i pâinea, s-a întors. A doua zi luând iarăşi pâine, a plecat la alt monah să o ducă. Şi s-a întâmplat de venea şi acela la el şi s-au întâlnit pe cale amândoi. Astfel a zis cel ce mergea, către cel ce venea: o comoară avem şi ai căutat să mi-o furi? Şi el a zis lui: au doară uşa cea strâmtă numai pe tine te încape? Lasă-ne şi pe noi să venim împreună cu tine. Şi îndată vorbind ei, li s-a arătat îngerul Domnului şi le-a zis: prigonirea aceasta a voastră s-a suit la Dumnezeu ca un miros de bună mireasmă!

4. Zis-a un bătrân oarecare: mai mare dragoste decât aceasta nu este, a-şi pune cineva viața pentru fratele său. Iar cel ce aude de la cineva din frați cuvinte de ocară asupra lui şi ar putea să-i zică şi el aşa, şi nu-i zice, ci se sileşte să-i rabde vitejeşte şi să nu-i răsplătească răul cu rău, unul ca acela îşi pune sufletul şi viața pentru fratele său.

5. Un frate l-a întrebat pe un bătrân oarecare, zicând: părinte, sunt doi frați şi unul dintr-înşii şade cu tăcere în chilia sa şi posteşte cu mare înfrânare toată săptămâna şi mult lucru lucrează în toate zilele. Celălalt slujeşte bolnavilor în bolniță cu osârdie şi silință. Deci, al cărui lucru dintre aceşti doi frați este mai iubit şi mai primit de Dumnezeu? Răspuns-a bătrânul: cel ce şade cu tăcere în chilia lui şi multă rugăciune face şi posteşte şase zile, dar nu are dragoste şi milostenie către frați, şi de s-ar spânzura de nările lui, nu poate să fie asemenea celui ce slujeşte bolnavilor.

6. Un frate l-a întrebat pe un părinte oarecare, zicând: pentru ce, părinte, acum frații care se ostenesc prin pustie şi prin mânăstiri, nu pot câştiga darurile lui Dumnezeu precum câştigau părinții cei de demult? Răspuns-a lui bătrânul,

zicând: fiule, părinții cei de demult aveau dragostea frățească cea desăvârşită şi fiecare ridica în sus, spre cer, pe fratele său. Acum, fiindcă s-a stins dragostea între preoți fiecare îl trage în jos pe fratele său, şi pentru aceea nu câştigă frații noştri darul lui Dumnezeu ca părinții cei de demult.

7. Zis-a un bătrân oarecare: părinții noştri cei de demult aveau obicei: care erau mai bătrâni, cercetau pururea pe cei mai tineri, mergeau la chilia lor şi luau seama cum petrec la chilii, cu ce se îndeletnicesc şi cum îşi păzesc pravila, rugăciunea şi datoria lor. Şi luau seama, dacă nu cumva au oarecare mândrie şi părere întru ei, părându-li-se că fac lucruri bune şi plăcute lui Dumnezeu, prin care se socotesc a fi vrednici de toată sfințenia şi darurile lui Dumnezeu. Sau dacă nu cumva li se arată lor ceva vedenie şi năluciri deşarte în visuri sau aievea şi părându-li-se lor că sunt lucruri dumnezeieşti şi îngereşti, se încred acelora, şi se biruiesc de trândăvie şi lenevie şi nu-şi păzesc rânduiala după datoria lor: pravila, rugăciunea, lucrul mâinilor. Sau de sunt cumva surpați de gânduri rele şi necuvioase, sau de spurcata poftă şi războiul curviei. Pentru acestea părinții cei mai bătrâni pururea cercetau şi ispiteau pe frații cei mai tineri şi-i învățau din sfintele şi dumnezeieştile Scripturi şi-i întăreau spre buna nevoință. Frații cei mai tineri mergeau adesea la părinții cei mai bătrâni cu cuvioasă smerenie şi plecăciune şi-şi arătau patimile, gândurile şi cugetele lor şi-i întrebau, ce se cade a face ca să fie plăcuți lui Dumnezeu şi să-şi mântuiască sufletele. Iar Domnul, văzând cuvioasa smerenie şi plecăciune ale celor tineri către cei bătrâni şi dragostea celor bătrâni către cei tineri, le da lor îndestulat darul Său în inimile lor şi cuvântul Său în gândurile bătrânilor. Când mergeau frații cei mai tineri la părinții cei mai bătrâni, cu smerenie şi plecăciune se jeluiau de neputințele şi patimile şi supărările lor şi-i întrebau ce vor face pentru folosul şi mântuirea sufletului lor. Atunci bătrânii deschizându-şi gurile, le da Dumnezeu cuvânt şi îndată ştiau ce vor zice şi ce vor răspunde fraților celor ce îi întrebau, ca să-i folosească şi îndată îi foloseau. Şi de era fratele cât de căzut şi deznădăjduit, dacă mergea la vreun părinte şi îi spunea căderea şi scârba sa, bătrânul îndată îl ridica şi îl mângâia. Şi aşa unii pe alții se întăreau, se îmbărbătau şi se îndemnau spre nevoința mântuirii. Iar acum a început să se stingă şi să se răcească dragostea dintre frați, căci părinții cei mai bătrâni n-au părintească iubire către frații cei mai tineri, nici purtare de grijă pentru cercetarea, învățătura, îndemnarea şi mântuirea lor, ci fiecare numai pentru sine se îngrijeşte, iar pentru povățuirea şi îndreptarea fratelui său nici nu gândeşte. Frații cei mai tineri n-au cuvioasa smerenie şi plecăciune către părinții cei mai bătrâni, nici nu merg la dânşii să-şi arate lor patimile, neputințele şi supărările şi să-i întrebe cuvânt de folosul mântuirii, ci fiecare se

socoteşte pe sine a fi îndestulat cu ştiinţa, priceperea şi înţelepciunea sa. Pentru aceea, Dumnezeu văzând atâta mândrie, neiubire şi nebăgare de seamă între fraţi, a început a ridica şi a lua darul Său dintre fraţi şi cuvântul Său cel de învăţătură folositoare din gurile bătrânilor; atât de mult, încât de ar şi merge cineva la vreun cuvânt pentru folosul mântuirii, el nu ştie ce să răspundă ca să-l folosească pe fratele. Cuvântul lui Dumnezeu s-a luat din gura bătrânilor. Şi aşa, fraţilor, cei ce voiţi să vă folosiţi şi să vă mântuiţi sufletele cu acest părintesc şi smerit cin călugăresc, pe care l-aţi iubit şi l-aţi primit şi în care v-aţi îmbrăcat, deşteptaţi-vă şi luaţi seama, cercaţi-vă pururea şi vă ispitiţi şi vedeţi, oare mergeţi pe urmele şi calea fraţilor prea cuvioşilor părinţilor noştri celor mai dinainte, al căror cin şi orânduială aţi primit, sau pe alt drum, într-altă parte rătăciţi şi mergeţi. Şi cunoscând fiecare rătăcirea sa din urmă şi calea prea cuvioşilor părinţi, îndată să vă întoarceţi la calea şi obiceiurile prea cuvioşilor şi fericiţilor părinţi. Şi aşa Dumnezeu iarăşi vă va da îndestulat darul Său în inimile voastre şi cuvântul Său în gurile bătrânilor voştri, asemenea părinţilor noştri celor dinainte. Şi vă veţi învăţa şi vă veţi îndrepta, povăţuindu-vă şi folosindu-vă unul pe altul şi vă veţi mântui toţi şi nici unul din voi nu va pieri. Iar de nu veţi urma prea cuvioşilor părinţi celor mai dinainte şi nu veţi păzi obiceiurile, rânduiala şi învăţăturile lor, să ştiţi că în zadar aţi primit şi purtaţi cinul şi orânduiala călugărească şi trăiţi prin mănăstiri şi prin pustii, neavând răbdare, smerenie şi dragoste frăţească. În zadar este tăcerea voastră şi pravila şi citirea voastră cea multă, în care vă nădăjduiţi şi vă pare că vă va mântui. În zadar este rugăciunea voastră cea întru multă vorbă şi postul şi înfrânarea voastră. Acestea nimic nu vă vor folosi vouă, căci cu toate acestea, în pieirea veşnică veţi merge de nu veţi urma sfinţilor părinţi şi obiceiurilor şi orânduielilor lor cu răbdare, smerenie şi dragoste frăţească. Să ştiţi, că alt drum şi alt chip nu este călugărului, decât numai drumul sfinţilor prea cuvioşilor părinţi al căror chip şi cin îl purtaţi.

8. Un frate oarecare l-a întrebat pe un părinte, zicând: cum şi în ce chip este, părinte, dragostea de fraţi? Dar nedragostea? Răspuns-a lui bătrânul, zicând: dragostea de fraţi, aceasta este, fiule: să îndemni pururea şi să înveţi şi să povăţui şi pe fratele tău, mai ales pe cel mai tânăr şi de curând călugărit, la calea mântuirii şi spre faptele cele bune, folositoare şi plăcute lui Dumnezeu şi să mângâi pe cel necăjit, supărat şi deznădăjduit, să cercetezi pe cel bolnav şi să adăposteşti pe cel străin. Aceasta este dragostea frăţească şi acestea sunt, fiule, faptele dragostei frăţeşti. Iar nedragostea frăţească, aceasta este: a nu purta grijă pentru cercetarea, îndemnarea, învăţătura şi povăţuirea celor mai tineri spre calea mântuirii şi spre faptele cele bune şi folositoare şi plăcute lui

Dumnezeu şi a nu mângâia, după putinţa ta, pe cel scârbit, supărat şi deznădăjduit, a nu odihni pe cel străin, a nu cerceta pe cel bolnav, ci numai de sine şi pentru sine a te îngriji. Cel ce face acestea, este iubitor de sine, nu de fraţi. Aceasta este, fiule, nedragostea de fraţi, pentru care Dumnezeu ridică şi ia darul Său de la purtătorii în zadar ai cinului şi numelui călugăresc.

9. Zis-a un bătrân oarecare: fiilor, eu niciodată, din tinereţile mele, n-am vrut să mă folosesc numai pe mine, iar pe fratele meu să-l las nefolosit. Totdeauna m-am silit după putinţa mea, ca să-l folosesc pe fratele meu întâi şi apoi pe mine, ştiind că folosul fratelui meu este roada mea.

10. Un frate oarecare, foarte cucernic şi iubitor de Dumnezeu, avea mare dragoste către un sihastru iscusit. Odată mergând după obiceiul său la acel sihastru, (precum de multe ori mergea la dânsul pentru cercetarea şi dragostea frăţească), l-a aflat pe el mort. Cercetându-i el hainele, a găsit într-însele opt galbeni de aur, pe care văzându-i, se mira şi luându-i a început să plângă şi să se tânguiască cu amar, socotind că se va fi mâniat Dumnezeu pe acel bătrân pentru acei bani şi-l va fi pedepsit. Şi aşa plângând şi tânguindu-se, s-a rugat lui Dumnezeu ca să-i descopere şi să-i arate lui un semn. Rugându-se el, i s-a arătat îngerul Domnului şi i-a grăit, zicând: ce-ţi este ţie de plângi aşa pe acest sihastru? Zis-a lui fratele: plâng, căci iată, am găsit la dânsul opt galbeni, pentru care mi se pare că se va fi scârbit Dumnezeu de dânsul şi-l va fi trimis la pedeapsă de vreme ce sihaştrilor trăind în pustie, nu li se cade să strângă şi să ţină la sine bani, că nu le sunt trebuitori. Răspuns-a îngerul: de voieşti ca să te înştiinţez de aceasta, adu-ţi aminte de milostivirea lui Dumnezeu şi iubirea Lui de oameni, că de ar fi toţi cu totul desăvârşiţi, unde s-ar arăta milostivirea lui Dumnezeu şi iubirea Lui? Acestea zicând îngerul, s-a făcut nevăzut. Iar fratele a cunoscut prin aceasta că a dobândit iertare sihastrul şi s-a mângâiat, mulţumind lui Dumnezeu pentru negrăita iubire de oameni şi aşa, îngropând trupul bătrânului, a mers la chilia sa.

11. Ziceau bătrânii că ceea ce este al aproapelui trebuie fiecare să simtă şi să pătimească împreună cu el întru toate, să se bucure împreună şi să plângă împreună. Şi aşa să se afle, ca şi cum ar fi purtat trupul aceluia, precum este scris: un trup suntem întru Hristos. Şi iarăşi: a celor ce au crezut, inima era una singură.

12. Povestit-a un bătrân: patru bătrâni s-au prins între dânșii să trăiască într-un suflet împreună în veacul acesta şi iarăşi împreună să se afle în ceruri, crezând cuvântul stăpânesc ce zice: dacă doi din voi se vor uni pe pământ pentru tot lucrul ce îl vor cere, va fi lor de la Tatăl Meu care este în ceruri. Deci trei dintre dânșii petrecând în nevoință, se linişteau în pustie. Iar celălalt le slujea la trebuințele lor. S-a întâmplat că doi s-au sfârşit în Hristos şi s-au dus la loc de odihnă, iar doi au rămas pe pământ, slujitorul adică şi unul din cei ce se linişteau. Şi din zavistia vrăjmaşului, slujitorul a căzut în curvie. Şi s-a descoperit unuia din bătrânii cei văzători cu mintea, că cei doi ce s-au săvârşit, se rugau lui Dumnezeu pentru fratele slujitor, zicând: dă ca fratele să fie mâncat de leu, sau altă fiară, ca spălându-se de păcat, să vină în locul acesta în care suntem şi să nu rămână jos unirea noastră. Şi pe când se întorcea fratele de la ascultarea sa, l-a întâlnit un leu şi căuta să-l omoare dar a cunoscut ce s-a întâmplat şi cel ce se liniştea, căci i se descoperise lui. De aceea, sta la rugăciune, rugându-se lui Dumnezeu pentru fratele şi îndată a stat leul. Iar cei doi părinți, care acum se săvârşiseră, se rugau lui Dumnezeu, zicând: rugămu-ne, Ție, Stăpâne, să fie mâncat de leu şi să vină împreună cu noi în fericirea aceasta şi nu asculta, Sfinte, pe cel ce se roagă Ție pe pământ! Iar bătrânul cu lacrimi se ruga lui Dumnezeu să fie miluit fratele şi să scape de leu. Şi a ascultat Dumnezeu rugăciunea lui şi a zis celor ce erau în cer: drept este să-l ascult pe el, căci voi aici sunteți întru odihnă, izbăvindu-vă de sudorile şi ostenelile vieții, iar acela, obosit este întru ostenelile trupului şi apoi se luptă cu duhurile răutății. Drept este aceluia să-i dau darul. Deci îndată s-a depărtat leul de la frate, care venind la chilie l-a aflat pe bătrân încă plângând pentru dânsul. Apoi i-a povestit lui toate câte i s-au întâmplat şi a mărturisit păcatul pe care l-a făcut şi cunoscând că l-a umilit Dumnezeu, s-a pocăit şi în puțină vreme a venit la măsura cea dintâi, ostenindu-se împreună cu el şi bătrânul. Apoi au adormit şi ei şi s-a descoperit bătrânului celui cu mintea văzător, cum că toți patru s-au aşezat la un loc, după făgăduințele cele nemincinoase ale Domnului nostru Iisus Hristos.

13. A venit odinioară un frate la un bătrân şi i-a zis: părinte, fratele meu mă slăbănogeşte, ducându-se aici şi acolo şi mă necăjeşte. Iar bătrânul l-a rugat, zicând: poartă neputința fratelui tău şi Dumnezeu văzând lucrul răbdării tale, îl întoarce pe el, că nu este lucru cuviincios să porți pe cineva cu asprime, căci drac pe drac nu scoate, ci mai vârtos cu bunătatea, fiindcă şi Dumnezeul nostru cu binele îi poartă pe oameni. Şi a povestit bătrânul, zicând: erau în Tebaida doi frați. Unul luptat fiind de războiul curviei şi stăpânit de gânduri, zicea către celălalt: mă duc în lume. Iar celălalt plângând, zicea: nu te las, frate, să mergi în

lume şi să-ţi pierzi toate ostenelile tale şi fecioria ta. Dar acela nu-l asculta, zicând: nu şed, de nu mă voi duce. Deci sau vino cu mine şi iarăşi mă voi întoarce cu tine, sau slobozeşte-mă şi voi rămâne în lume. Nedumerindu-se fratele, s-a dus la un bătrân şi i-a povestit lui acestea. Iar bătrânul i-a zis: du-te cu dânsul şi Dumnezeu pentru osteneala ta nu-l va lăsa să cadă! Şi sculându-se au venit în lume. După ce au ajuns la un sat, văzând Dumnezeu osteneala cea pentru dragostea fratelui, a ridicat războiul de la fratele cel ce se lupta şi uşurându-se acela, i-a zis lui: iată, frate, socoteşte că am păcătuit, dar ce am dobândit din aceasta? Să ne întoarcem la chilie. Şi s-au întors nevătămaţi amândoi.

14. A zis un bătrân că smerenia poate mai mult decât toată sila şi a povestit şi un lucru ca acesta: erau doi episcopi aproape unul de altul şi erau odinioară supăraţi unul asupra celuilalt. Unul era bogat şi puternic, iar celălalt smerit. Şi căuta cel puternic să facă rău celuilalt. Iar cel smerit auzind aceasta, zicea către clerul său: o să-l biruim cu darul lui Dumnezeu. Şi i-au zis clericii: stăpâne, cine poate să-l biruiască? Iar el zicea: răbdaţi, fiilor şi veţi vedea mila lui Dumnezeu! Aşadar pândea şi când avea acela un praznic de sfinţii mucenici, a luat clerul, a ieşit şi le-a zis: veniţi după mine şi orice mă veţi vedea pe mine că fac, faceţi şi voi şi o să-l biruim. Deci mergând după dânsul îşi ziceau: oare ce are să facă? Şi după ce au venit l-au aflat făcând slujbă şi toată cetatea era adunată acolo. Atunci episcopul a căzut în genunchi la picioarele celui puternic împreună cu clerul său, zicând: iartă-ne pe noi, stăpâne, robii tăi suntem! Acela spăimântându-se de ceea ce a făcut, umilindu-se, căci Dumnezeu schimbase inima lui, l-a prins de picioare, zicând: tu eşti stăpân şi părinte! Şi de atunci s-a făcut mare dragoste între dânşii. Şi zicea cel smerit către clerul său: nu vă ziceam vouă, fiilor, că vom birui prin bunătatea lui Dumnezeu? Deci şi voi când aveţi vrajbă cu cineva, aceasta faceţi şi veţi birui cu darul lui Dumnezeu.

15. Un frate slujea unui bătrân bolnav şi s-a întâmplat de s-a slăbănogit trupul bătrânului şi a scos o bubă cu putoare şi îi zicea fratelui gândul: fugi, că nu poţi suferi putoarea aceasta. Iar fratele luând un hârb, lua puroiul bolnavului şi îi zicea lui gândul: fugi! El răspundea gândului: de voi vrea să fug, din acesta voi bea. Şi iar îi zicea gândul: nici nu fugi, nici nu bei putoarea aceasta! Iar fratele se ostenea şi răbda slujind bătrânului. Şi văzând Dumnezeu osteneala fratelui, l-a vindecat pe bătrân.

16. Nişte fraţi din Schit au şezut să curețe funii. Unul dintr-înşii bolnav fiind din pricina nevoinței şi tuşind, scuipa şi fără să vrea ajungea scuiparea asupra unui frate şi se supăra acela de gândul său să-i zică bolnavului: încetează să scuipi asupra mea! Dar tot el se punea împotriva gândului, zicând: de voiești să mănânci din scuipat, zi-i! Și gândului zicea: nici mănâncă, nici nu-i zice!

17. Doi fraţi erau la chilii şi cel care era cel mai bătrân, îl ruga pe cel mai tânăr, zicând: să petrecem împreună, frate. Iar el zicea: eu sunt păcătos şi nu pot să petrec împreună cu tine, avvo. Acela îl ruga pe dânsul, zicând: cu adevărat putem. Şi era bătrânul curat şi nu voia să audă că fratele are gânduri de curvie. Deci i-a zis fratele: lasă-mă o săptămână şi iarăşi vom vorbi! Şi după o săptămână, vrând cel mai tânăr să-l încerce, i-a zis: în mare ispită am căzut, avvo, săptămâna aceasta, că ducându-mă în sat pentru o trebuință, am căzut cu o femeie. Zis-a lui bătrânul: este pocăință? Răspuns-a fratele: este, cu adevărat. Zis-a bătrânul: eu port jumătate din păcat şi tu cealaltă jumătate. Atunci i-a zis lui fratele: acum putem să fim împreună. Şi au petrecut împreună până la sfârşitul lor.

18. S-au dus odinioară trei fraţi la seceriş şi şi-au luat lor şaizeci de măsuri de arătură. Unul dintr-înşii s-a bolnăvit în chiar ziua dintâi la chilia sa. Şi a zis unul din doi, celuilalt: iată, frate, vezi că s-a îmbolnăvit fratele nostru! Silește-ți tu puţin gândul şi eu şi vom secera partea lui prin rugăciunile sale! După ce s-a sfârşit lucrul, vrând să meargă şi să-şi ia plata l-a chemat pe fratele, zicând: vino, ia-ţi plata ta, frate! Acela a zis: care plată să iau, nesecerând? Iar ei au zis: cu rugăciunile tale am făcut şi secerişul tău şi vino, ia-ţi plata ta! El însă nu credea. Deci multă îndoială făcându-se între dânşii, s-au dus să se judece la un bătrân mare. Şi i-a zis fratele: părinte, am mers toţi trei să secerăm şi în ziua cea dintâi m-am îmbolnăvit şi mă silesc fraţii pe mine care nici un ceas nu am secerat, să iau plata pentru secerişul pe care ei l-au secerat. Şi a mai zis: toţi trei am luat şaizeci de măsuri de arătură să le secerăm. Şi de am fi fost toţi trei nu am fi putut să le secerăm, iar cu rugăciunile fratelui amândoi degrabă am săvârşit secerişul. Noi îi zicem lui: ia-ţi plata ta dar el nu vrea. Iar bătrânul auzind, s-a minunat şi a zis fratelui celui ce era împreună cu ei: sună, să se adune toţi fraţii! Şi după ce au venit toţi, le-a zis lor bătrânul: veniţi, fraţilor, auziţi astăzi judecată dreaptă! Şi le-a vestit lor toate. Iar ei l-au obligat pe fratele să-şi ia plata şi să facă cu ea ce va voi. Şi s-a dus fratele plângând şi mâhnit.

CAPITOLUL XIII

PENTRU CEI SĂRACI DE BUNĂVOIA LOR, CARE NESILIŢI LASĂ ŞI PĂRĂSESC BUNĂTĂŢILE ŞI BOGĂŢIILE LUMII ACESTEIA ŞI PRIMESC SĂRĂCIA PENTRU ÎMPĂRĂŢIA CERULUI

1. Fost-a oarecine din cei de frunte, care voia să se lepede de lume şi i-a zis unuia din bătrâni: vreau să mă călugăresc! Şi a răspuns bătrânul: nu poți. Iar el a zis: pot! Zis-a lui bătrânul: de voieşti, mergi de te leapădă de toată averea ta şi venind, şezi în chilie! Deci, mergând el, a dat tot ce avea, oprind o sută de galbeni şi a venit la bătrânul. Bătrânul i-a zis: mergi de şezi în chilie! Iar el mergând a şezut. Şi stând el aşa, i-au zis gândurile că poarta este veche şi trebuie schimbată. Deci venind el a zis bătrânului: îmi zic gândurile că poarta este veche şi trebuie schimbată. I-a răspuns bătrânul: nu te-ai lepădat de lume, ci mergi de te leapădă şi venind şezi aici! Acesta mergând a împărțit nouăzeci de galbeni şi venind a zis bătrânului: de acum m-am lepădat! Şi a răspuns bătrânul: mergi şi şezi! Însă i-au mai zis gândurile: acoperământul este vechi şi mi-ar fi voia să se schimbe. Şi mergând a zis bătrânului: avvo, îmi zic gândurile că acoperământul este vechi şi mi-ar fi voia să se schimbe. Zis-a bătrânul: mergi de te mai leapădă de lume! Iar el a dat şi cei zece galbeni şi mergând a zis bătrânului, că s-a lepădat de acum. Apoi aşezându-se el în chilie, i-au zis gândurile: toate sunt vechi aici şi venind leul mă va mânca. Şi mergând a spus bătrânului gândurile sale. Şi i-a zis bătrânul: zi şi tu gândurilor: mie mi-ar fi voia să vină toate fiarele asupra mea şi leul, ca să mă mănânce şi degrabă să mă izbăvesc! Însă tu mergi şi şezi în chilia ta şi te roagă lui Dumnezeu pentru păcatele tale şi nu te mai teme! Şi aşa făcând fratele, s-a odihnit.

2. Zis-a un bătrân: de doreşti Împărăția cerurilor, eşti dator să nu socoteşti averile, căci nu poți să viețuieşti după Dumnezeu, fiind iubitor de dulceți şi iubitor de argint.

3. Povestea cineva din bătrâni că a fost unul din bătrâni care s-a învrednicit de mare dar de la Dumnezeu şi s-a înştiințat pretutindeni numele lui, pentru viața lui cea cu fapte bune. A ajuns de aceea numele lui până la împăratul. Iar împăratul trimițând l-a chemat şi dacă a luat rugăciune de la dânsul, a vorbit cu

el şi folosindu-se mult, i-a dat aur, iar bătrânul luând aurul a mers întru ale sale şi a început a face ţarină cu vii şi alte adunături. Deci au adus un îndrăcit la dânsul după obicei şi a zis bătrânul, dracului: ieşi din zidirea lui Dumnezeu! Iar dracul i-a răspuns: nu te voi asculta! Zis-a bătrânul: pentru ce nu mă asculţi? Zis-a dracul: fiindcă te-ai făcut şi tu ca unul dintre noi, lăsând aducerea aminte de Dumnezeu, pe care o aveai şi te-ai apucat de grijile cele pământeşti! Pentru aceasta nu te voi asculta, nici nu voi ieşi din om.

4. Un pustnic oarecare a fost supărat de iubirea de argint. Acesta a adunat din lucrul mâinilor sale un galben, apoi doi, după aceea trei şi aşa nevoindu-se, a câştigat cinci. După aceea, îndată a căzut la pat şi picioarele i-au putrezit şi a dat doctorului cei cinci galbeni, dar boala nu mai înceta. Venind într-o dimineaţă doctorul, i-a zis: trebuie să ţi se taie un picior; că de nu, va putrezi tot trupul tău. El însă s-a dat pe sine morţii şi dacă a sosit noaptea plângea şi a venit către dânsul îngerul Domnului şi cum zăcea, l-a apucat de picior şi netezindu-i rana, grăia: mai aduna-vei cinci? Şi îndată tămăduindu-l, s-a făcut nevăzut. Făcându-se ziuă, a venit doctorul şi a bătut la uşa lui, iar el sculându-se, l-a întâmpinat pe acesta. Doctorul când l-a văzut s-a mirat foarte şi înştiinţându-se de ceea ce s-a întâmplat, s-a făcut creştin.

5. Zis-a un bătrân: omului ce a gustat neaverea, îi este grea şi haina care o poartă şi vasul de apă. Căci se supără de unele ca acestea, fiindcă mintea lui aparte priveşte şi se deprinde.

6. Zis-a un bătrân: cel ce n-a urât averea, când va putea să-şi urască sufletul, după porunca Mântuitorului?

7. Întrebat a fost un bătrân de către un frate: spune-mi, avvo, cum mă voi mântui şi mă voi face să fiu plăcut lui Dumnezeu? Iar bătrânul dezbrăcând levitonul său (cămaşa sa) şi încingând mijlocul său şi ridicând mâinile sale la cer, a zis: în acest chip se cade a fi călugărul faţă de averile lumii: a fi răstignit de patimi şi a fi gata la tot necazul pentru Dumnezeu.

8. Un tânăr oarecare căuta să se lepede de lume şi pornindu-se şi ieşind din cetate, să meargă la o mânăstire, îl întorceau iarăşi gândurile încurcându-l cu oarecare lucruri şi griji, ce se păreau de nevoie, căci era bogat. Într-o zi, pornindu-se el asemenea şi ieşind, după ce l-au înconjurat iarăşi gândurile, ridicând asupra sa mult praf şi punându-i înainte pricini oarecare de nevoie ca să-l întoarcă iarăşi şi simţind războiul şi sila gândurilor şi neavând ce să mai facă, dezbrăcându-se deodată de hainele pe care le purta aruncându-le, alerga gol, vrând să meargă la mânăstire. Iar Dumnezeu i-a descoperit unui bătrân către care mergea tânărul, zicând: scoală-te şi primeşte-l pe nevoitorul Meu! Iar bătrânul sculându-se, a ieşit şi l-a întâmpinat şi înştiinţându-se de acel lucru, s-a minunat. Şi primindu-l, îndată l-a învrednicit de chipul călugăresc. Deci, când veneau vreunii la bătrânul să-l întrebe de gânduri, întrebat fiind pentru altele, el răspundea, iar dacă vorbeau pentru lepădarea de lume, îi trimitea la acela, zicând: întrebaţi-l pe fratele!

9. Un monah era bolnav şi l-a luat un părinte din chinovie şi îl îngrijea ca pe unul ce nu ar fi avut cele de trebuinţă şi zicea fraţilor celor de sub ascultarea sa: siliţi-vă puţin ca să-l odihnim pe bolnav! Iar bolnavul avea o oală plină de aur şi săpând sub aşternutul pe care zăcea, a ascuns-o. Nu după multă vreme, s-a întâmplat de a murit bolnavul. Şi murind, nimic nu a mărturisit despre aur, iar după ce l-au îngropat, părintele a zis fraţilor: ridicaţi aşternutul acesta de aici! Iar ei strângând aşternutul, au aflat aurul îngropat, pentru că se cunoştea din săpătura locului, şi l-au adus la părinte. Părintele văzând aurul şi înştiinţându-se cum s-a aflat, a zis: de vreme ce nici trăind el, nici murind, n-a mărturisit despre aur, ci la el îşi avea nădejdea, nu mă ating de el. Mergeţi precum este şi îngropaţi-l cu el. Deci s-au dus şi l-au pus în mormânt şi întorcându-se au văzut că s-a pogorât foc din cer şi a căzut peste mormânt şi a ţinut multe zile nestingându-se, până ce a mistuit şi pietrele şi ţărâna şi toate cele ce erau în mormânt. Şi toţi cei ce vedeau se înspăimântau şi se minunau.

CAPITOLUL XIV

NU SE CADE A-ŞI ARĂTA CINEVA VIAŢA ŞI FAPTELE SALE CELE BUNE ÎNAINTEA OAMENILOR PENTRU LAUDĂ, CA SĂ-L LAUDE ŞI SĂ-L

FERICEASCĂ PE EL OAMENII

1. Zis-a un bătrân oarecare: cel ce îşi descoperă şi îşi arată faptele sale cele bune pentru fericirea, lauda şi slava oamenilor, acela este asemeni cu omul care seamănă sămânța sa pe deasupra pământului şi nu umblă cu grapa peste dânsa ca s-o acopere şi venind păsările cerului, mănâncă toată sămânța şi-i rămâne în zadar toată osteneala. Iar cel ce îşi tăinuieşte şi îşi ascunde faptele sale cele bune, acela este asemenea omului care, semănându-şi sămânța sa, îndată o acopere cu țărână şi ea rămâne, răsare, creşte şi rodeşte.

2. Zis-a un părinte: călugărul care se sileşte să fie bine plăcut oamenilor, ca să-l laude, să-l fericească şi să-l slăvească unul ca acela îşi pierde bunătățile lui şi rămâne fără de roadă şi uscat.

3. Odată fiind la Schit praznicul hramului bisericii, s-au adunat din toate părțile mulțime de părinți, după cum le era obiceiul. Şi după slujba bisericii, au mers în trapeză după obicei şi au şezut toți la masă şi au început a mânca. Iar un bătrân oarecare din cei străini care veniseră la praznic, nu mânca nimic altceva, decât pâine goală. Egumenul luând seama că nu mănâncă, l-a poftit ca să ospăteze, neştiindu-i obiceiul postirii. Acesta răspunzând, a zis egumenului în auzul tuturor părinților: iartă-mă, părinte, că eu nu mănânc niciodată fiertură, decât pâine cu sare. Şi sculându-se un bătrân, i-a grăit: mai bine ar fi fost de ai fi mâncat totdeauna carne de trei ori pe zi la chilia ta, decât să-ți arăți şi să-ți spui viața şi postirea ta, în vederea şi auzirea a tot soborul, postire care îți este zadarnică.

4. Era într-un loc un bătrân oarecare foarte postitor, atât încât pâine nu mânca niciodată. Acesta a mers odată la un oarecare bătrân mare. Iar la acel bătrân se întâmplase în acea vreme de veniseră mulți părinți pentru învățătura şi folosul sufletesc, căci era foarte iscusit în cunoştința şi înțelegerea Sfintelor Scripturi şi în lucrurile duhovniceşti. Deci văzând el că s-au adunat la dânsul atâți cinstiți părinți şi fiind zilele Praznicului Rusaliilor, care sunt după Paşti, a poruncit ucenicului său să fiarbă bucate şi să le facă lor masă, să-i ospăteze, fiindcă unii dintr-înşii veniseră foarte de departe. Şi dacă s-au gătit bucatele şi au pus masă, i-a poftit pe toți părinții să şadă la masă şi să se ospăteze întru slava lui

Dumnezeu. Şi aşa au şezut toţi şi au început a mânca. Iar acel bătrân postitor şezând şi el la masă, n-a vrut să mănânce bucate, din care mâncau toţi părinţii, ci scoţând bob muiat din desagii săi şi-a pus dinainte. După scularea de la masă, l-a chemat pe el bătrânul deoparte şi i-a zis în taină: frate, de vrei să te foloseşti de înfrânarea şi postirea ta, oriunde vei merge şi îţi vor pune ţie masă, mănâncă cele ce îţi vor pune ţie dinainte, de nimic îndoindu-te, după cuvântul Domnului Hristos! Dar să nu-ţi arăţi viaţa, înfrânarea şi postirea pe care o ai la chilie, părându-ţi-se că de vei mânca din acele bucate la masă, îţi vei sminti şi-ţi vei strica postul. Nu, frate, de vei mânca întru slava lui Dumnezeu, de nimic îndoindu-te, pentru ca să nu te arăţi oamenilor că posteşti, atunci nu-ţi vei sminti, nici îţi vei strica postul tău, ci mai vârtos îl vei lămuri şi îl vei lumina. Iar de te vei îndoi şi nu vei vrea nicidecum să mănânci şezând cu fraţii la masă din bucatele ce ţi se vor pune înainte, şi din care mănâncă şi alţi fraţi şi părinţi, atunci, frate, nu ţi se cade să ieşi, să mergi nicăieri, niciodată de la chilia ta. Ci şezi şi-ţi păzeşte obiceiul şi postirea la chilie. Şi aşa fiind învăţat de acel sfânt părinte, s-a smerit şi s-a supus ascultării şi mult s-a folosit de cuvintele lui. Şi de aici înainte, când i se întâmpla să meargă undeva, afară, la lume, şi-i punea cineva masă, atunci el şedea şi primea şi mânca întru slava lui Dumnezeu, fără nici o îndoială, din cele ce i se puneau pe masă. Iar dacă mergea la locul şi chilia lui, iar îşi păzea obiceiul şi postirea. Şi pururea se arăta, mulţumind bătrânului ce l-a îndreptat pe el şi aşa s-a mântuit.

5. Un frate oarecare l-a întrebat pe un bătrân mare şi iscusit foarte întru ştiinţa învăţăturilor şi înţelegerea Sfintelor Scripturi, zicând: părinte, ce voi face când mi se va întâmpla să merg undeva, afară la ţară, sau la vreo mânăstire şi acolo îmi vor pune mie masă, sau mă vor pofti să şed la masă, să mănânc bucate cu dânşii? Iar bucatele ce mi le vor pune pe masă, vor fi toate de care eu postesc şi nu le mănânc? Deci, părinte, oare bine va fi să-i poftesc, de vor avea ca să-mi pună mie alte bucate de care mănânc eu, sau mai bine va fi să mă scol şi să ies de la masa lor, ca să nu-mi smintesc şi să-mi stric obiceiul postirii? Răspuns-a lui bătrânul, zicând: fiule, la aceasta avem noi poruncă şi învăţătură din gura însăşi a Domnului şi Dumnezeului şi Mântuitorului nostru Iisus Hristos, a Purtătorului de grijă pentru tot binele, folosul şi mântuirea noastră, zicând: nicidecum să nu vă arătaţi oamenilor postind, ci oriunde veţi merge şi vă vor pune vouă masă, cele ce se vor pune vouă dinainte, mâncaţi de nimic îndoindu-vă, şi nu arătaţi postirea voastră înaintea oamenilor. Deci, fiule, cine sunt eu ca să te învăţ şi să te sfătuiesc pe tine alt sfat şi altă învăţătură mai bună şi mai de folos ţie, decât Domnul Hristos? Ci mai vârtos şi eu, după cuvântul Domnului, aşa îţi zic şi te sfătuiesc: oriunde vei merge şi îţi vor pune

ție masă, mănâncă cele ce ți se vor pune înainte întru slava lui Dumnezeu, de nimic îndoindu-te. Iar dacă te vei întoarce şi vei merge la chilia ta, atunci îți păzeşte obiceiul postirii tale, în taină! De nu vei vrea să faci aşa, atunci nu ți se cade nicidecum să ieşi, ca să mergi undeva afară din chilia ta.

6. Un bătrân oarecare, duhovnicesc, dintr-o mânăstire, a văzut odată la fereastra chiliei unui frate doi draci, care stăteau şi ascultau la fereastra fratelui şi ascultând puțin, începeau a sălta; şi iar stând, ascultau şi iar începeau a sălta şi aşa făceau câtva timp. Iar bătrânul văzând, s-a sculat de unde şedea şi privea şi a mers la chilia acelui frate, să vadă pricina de atâta bucurie şi săltare a acelor spurcați diavoli. Şi apropiindu-se bătrânul de chilia fratelui, dracii, văzându-l venind asupra lor, ruşinându-se s-au dat în lături ca nişte câini, unul într-o parte, altul într-alta şi aşa depărtându-se, au fugit. Iar bătrânul apropiindu-se de fereastra chiliei fratelui unde stau săltând acei draci, l-a auzit pe acela în chilie citindu-şi pravila cu glas mare la fereastră. Şi îndată a priceput şi a cunoscut bătrânul, că pricina bucuriei şi săltării spurcaților draci este citirea fratelui cu glas mare şi intrând la dânsul în chilie, l-a găsit stând la fereastră şi citind. Fratele, îndată lăsându-şi citirea, s-a închinat după obicei, cu smerenie. Atunci bătrânul i-a zis: fiule, mai de folos ți-ar fi ție de te-ai culca în chilia ta şi să dormi toată ziua decât să citeşti cu aşa sunet în glas, precum citeşti. Căci nu-ți este de nici un folos, ci este bucurie şi veselie şi săltare dracilor. Acum, iată am izgonit doi draci de la fereastra ta, care se bucurau şi săltau ascultând şi auzind glasul citirii tale şi pe care i-am văzut de la chilia mea, ascultând şi săltând la fereastră. Dintr-adins am venit la tine, fiule, ca să-ți părăseşti acel sunet de glas în rugăciunea şi citirea ta, şi să-ți citeşti pravila şi rugăciunea călugăreşte, în taină, după cum ne-a poruncit nouă Domnul Hristos şi sfinții părinți, iar nu cu sunet de glas întru auzirea oamenilor şi a dracilor. Zis-a fratele: dar ce să fac, părinte, că eu aşa m-am obişnuit şi m-am deprins a citi şi în alt chip nu pot să citesc? Că de voi citi în taină, îmi pare că nu înțeleg, şi nici nu ştiu ce citesc şi de citirea în taină eu nu mă îndulcesc, nici nu simt umilință, sau ceva de folos pentru inima mea. Zis-a lui bătrânul: dacă nu simți, fiule, umilință în inima ta şi zici că nu te foloseşti de rugăciunea şi citirea ta când te rogi şi citeşti în taină, apoi cum te vei umili şi te vei folosi de rugăciunea şi citirea ta, pe care o faci cu sunet şi cu glas întru auzirea oamenilor şi a dracilor, întru lauda, fericirea şi slăvirea oamenilor şi întru bucuria, mângâierea şi săltarea dracilor? Această citire Dumnezeu nu o iubeşte şi sfinții părinți nu o primesc. Cum şi în ce chip trebuie să ne citim rugăciunea şi pravila, însuşi Domnul şi Dumnezeul şi Mântuitorul nostru Iisus Hristos, ca Cel ce este pururea purtător de grijă pentru binele, folosul şi mântuirea noastră,

cu însăşi gura Sa ne-a învățat pe noi și pururea ne învață la Sfânta Evanghelie zicând: când vei vrea să te rogi și să-ți citești pravila, intră în cămara ta și închide uşa ta. Aşa citeşte şi te roagă în taină Părintelui tău. Şi Părintele tău, care vede și aude tainele, Acela îți va da ție la arătare mila și darurile Sale. Şi iarăşi zice: când vă rugați, nu grăiți multe vorbe în rugăciunea voastră, ci în scurtă vorbă și deasă să fie rugăciunea și citirea voastră! Deci din citirea și rugăciunea săvârşită în acest chip, se naşte umilința și folosul sufletului spre mântuire. În acest chip toți sfinții părinți își citeau pravila și rugăciunea lor. Şi pentru aceasta toți părinții, când își făceau chilia, își făceau și cămară osebită, să le fie pentru rugăciunea și pravila lor. Deci, și tu, fiule, de vrei să te foloseşti și să-ți fie primită rugăciunea, citirea și pravila, așa urmează și te vei mântui. Iar de nu vei voi să urmezi și să faci așa, să știi că în zadar îți va fi toată zăbava citirii, a pravilei și a rugăciunii.

7. Părinții de la Schit aveau obicei, când se descoperea cuiva vreo faptă bună pe care o avea el în taina sa, acela de aici înainte nu o mai socotea bună de ar fi fost oricât de folositoare, ci o socotea păcat și lucru răsuflat și neplăcut lui Dumnezeu. Aşa își acopereau și își ascundeau lucrurile lor cele bune, de slava omenească.

8. Zis-a un bătrân: plăcerea omenească, toată măduva omului o pierde și îl lasă sec.

9. Zis-au iarăşi: ori fugind să fugi de oameni sau râzând râzi de lume și de oameni, făcându-te pe tine de mai multe ori nebun.

10. A zis iarăşi: cel ce-și arată lucrurile cele bune ale sale, este asemenea cu cel ce seamănă sămânța pe pământ și venind păsările cerului o mănâncă. Iar cel ce își ascunde petrecerea sa, este întocmai cu cel ce seamănă pe brazde în pământ și care va strânge roadă multă.

11. Un chinoviarh avea mare slavă de la oameni şi era părinte peste două sute de călugări. La chinovia acestora a venit Hristos în chipul unui bătrân sărac, cunoscut lui mai înainte şi-l ruga pe portar să spună părintelui că este cutare frate. Iar portarul abia înduplecându-se, a intrat să-l vestească dar l-a aflat pe părintele vorbind cu oarecari străini şi aşteptând puţin, i-a spus despre acel bătrân sărac. Chinoviarhul i-a răspuns cu mânie, zicând: nu vezi că vorbesc cu oamenii? Lasă acum! Şi sfiindu-se portarul, s-a dat în lături şi întorcându-se, a spus celui ce se părea că este bătrân sărac cuvântul proestosului. Iar Domnul cel îndelung răbdător a petrecut şezând la poartă. Şi pe la al cincelea ceas a venit la chinovie un bogat, pe care degrabă ascultându-l portarul, i-a deschis şi a vestit chinoviarhului despre el. Iar el ieşind, cu osârdie l-a întâmpinat la uşă. Şi văzându-l pe el Cel bogat întru milă Dumnezeu, care venise în chip de bătrân sărac, îl ruga, zicând: voiesc să vorbesc cu tine, părinte! Iar el, de nici un răspuns învrednicindu-l, a intrat împreună cu bogatul, sârguindu-se să-i gătească masă. După ce a prânzit bogatul, l-a petrecut părintele până la uşă şi s-a întors înapoi, fiind robit de multele griji şi a uitat rugăciunea bătrânului sărac şi fără de răutate. Făcându-se seară, după ce nimeni nu l-a chemat pe acel blagoslovit sărac, apropiindu-se iarăşi de portar i-a poruncit să spună acestea proestosului: de vreme ce voieşti slava oamenilor, Eu pentru osteneala ta cea de mai înainte şi multele tale nevoințe, îți voi trimite vizitatori din cele patru părți ale lumii. Dar din bunătățile Împărăției Mele nu vei gusta. Şi din acele cuvinte s-a cunoscut Săracul Cel Atotțiitor.

CAPITOLUL XV

SĂ NE PĂZIM, SĂ NU JUDECĂM NICIODATĂ

1. Fost-a un bătrân oarecare, ce mânca în toată ziua câte trei posmagi (pesmeți). Cândva, a venit la el un frate şi şezând ei să mănânce pâine, a pus fratelui trei posmagi şi văzând bătrânul că încă îi mai trebuie, i-a adus alți trei posmagi. Iar dacă s-a săturat, s-au sculat. Deci, l-a judecat bătrânul pe fratele şi i-a zis: nu trebuie frate, să slujim trupului! Iar fratele cerând iertare de la bătrânul, a plecat. A doua zi a venit vremea să mănânce bătrânul şi şi-a pus pe masă trei posmagi după obicei şi iarăşi îi era foame dar s-a înfrânat. A doua zi la fel a pătimit. Deci a început a slăbi şi a priceput bătrânul că i s-a întâmplat depărtarea lui Dumnezeu şi s-a aruncat înaintea Domnului Dumnezeu cu lacrimi. Şi se ruga pentru depărtarea ce i s-a întâmplat şi îndată a văzut un înger care îi zicea: pentru că l-ai judecat pe fratele ți s-a întâmplat aceasta. Să

ştii dar, că cel ce poate să se înfrâneze pe sine, sau altă faptă bună oarecare face, nu de voia sa le face, ci darul lui Dumnezeu este cel care îl întăreşte pe om.

2. La un sihastru oarecare obişnuia un preot să meargă pentru aducerea Sfintelor Taine, fiindcă el nu ieşea afară. Deci a venit cineva la sihastru şi l-a pârât pe preot grăind nenumărate prihăniri asupra lui. Când preotul a venit, după obicei, pentru aducerea Sfintelor Taine, nu i-a deschis sihastrul, fiind scârbit. Atunci preotul s-a întors înapoi. Şi iată glas către sihastru, grăind: au luat oamenii judecata Mea. Şi odată cu glasul a avut o vedenie: a văzut un puț de aur şi o ciutură de aur şi funia de aur şi apa foarte bună şi limpede şi a văzut un oarecare bubos ce scotea şi turna. Vrând sihastrul să bea din apă, s-a sfiit şi nu a băut, căci era bubos cel ce scotea apă. Şi iată glas către dânsul iarăşi zicând: pentru ce nu bei din apă, ce pricină are bubosul ce scoate apă, că scoate şi toarnă? Venindu-şi în sine sihastrul şi luând seama vedeniei, l-a chemat pe preot şi l-a făcut pe el să-i slujească în continuare.

3. Au fost doi frați mari într-o mânăstire de obşte şi s-au învrednicit a vedea un dar oarecare unul către altul. Odată, a ieşit unul într-o zi de vineri afară din mânăstire şi a văzut pe cineva mâncând de dimineață şi i-a zis: cum de mănânci, frate, aşa devreme, căci este vineri? Iar de dimineață a fost Sfânta Liturghie după obicei şi căutând fratele asupra lui, a văzut darul depărtat de la dânsul şi s-a întristat şi dacă a venit la chilie, i-a zis: ce-ai făcut, frate, că n-am văzut darul lui Dumnezeu peste tine? Iar el i-a răspuns: eu nu mă ştiu pe mine nici cu lucrul, nici cu gândul să fi făcut ceva rău. I-a răspuns fratele: nu cumva ai zis cuiva vreun cuvânt? Şi aducându-şi aminte, a zis: ieri l-am văzut pe un frate mâncând afară din chilie de dimineață şi i-am zis: într-acest ceas mănânci vinerea? Acesta este păcatul meu, ci te osteneşte cu mine două săptămâni şi să rugăm pe Dumnezeu să-mi ierte păcatele! Şi aşa au făcut şi după două săptămâni a văzut fratele darul lui Dumnezeu venit peste fratele său şi s-a mântuit mulțumind Domnului.

4. Un bărbat sfânt a văzut pe cineva păcătuind şi lăcrimând cu amar şi a zis: acesta astăzi a greşit, iar eu mâine voi greşi negreşit. Şi acesta se va pocăi negreşit, iar eu nu mă voi pocăi negreşit.

5. Un frate l-a întrebat pe cineva din bătrâni: iată, mi se întâmplă să văd un om făcând o faptă şi o spun altuia. Oare nu este aceasta clevetire? Şi i-a răspuns bătrânul: de grăieşti cu gând de iubire de clevetire, ca şi cum ai avea ceva asupra lui, clevetire este, iar de nu este după patimă, eşti slobod. Însă, de nu este clevetire, ca să nu răsară răul, mai bine este să taci. Deci a zis fratele: de voi veni către vreun bătrân şi îl voi întreba dacă pot să mă aşez la cutare şi ştie că nu-mi este de folos, ce o să-mi răspundă? De-mi va zice să nu merg, oare nu judecă cu gândul? Această istețime nu o au mulți. Că de va avea vreo patimă, şi cu patimă va grăi, urând şi prihănind, acela pe sine se vatămă şi nici nu are cuvântul său vreo putere. De folos era să zică, nu ştiu şi să se izbăvească pe sine de patimă. De este slobod de patimă, nu osândeşte pe nimeni ci pe sine învinuindu-se, zice: cu adevărat, eu sunt neştiutor şi poate nu îți este de folos şi de va fi cel ce întreabă priceput, nu va merge la bărbatul acela pentru care a întrebat, fiindcă nu a zis bătrânul din răutate, ci ca să nu crească răul, adică purtând grijă de mântuirea celui ce a întrebat. Pentru aceea, puternic este cuvântul, să-l încredințeze pe ascultător, dacă şi acela cu pricepere fiind, îl va primi cu credință.

6. Auzit-a oarecare dintre sfinți, că a căzut un frate în curvie şi a zis: o, rău a făcut! Iar după puține zile a răposat fratele. Şi a venit îngerul cu sufletul fratelui către bătrânul zicând: iată-l pe cel pe care l-ai judecat, s-a mutat! Unde porunceşti să-l aşezăm. În Împărăție sau la chinuri? Şi a petrecut bătrânul până la moartea sa rugându-se lui Dumnezeu, să câştige iertare de aceasta, plângând şi foarte mult ostenindu-se.

7. Zis-a oarecare dintre sfinți: nu este poruncă mai mare decât aceasta: să nu judeci pe fratele tău şi pentru aceasta nu vei fi judecat. Iar de-l vezi pe fratele tău greşind şi nu-i vei zice să-şi recunoască greşelile, din mâinile tale se va cere sângele lui. Iar de va auzi şi nu se va întoarce de la păcatele sale, el va da seamă pentru greşelile sale. Deci bine este a înfrunta cu dragoste, iar nu a cleveti şi a-l ocărî ca pe un vrăjmaş.

8. Un oarecare bătrân mare şedea în Siria, între hotarele Antiohiei şi avea un frate, care era gata să judece, de vedea pe vreun frate greşind. Deci, de multe ori îl învăța pe dânsul bătrânul, grăind: cu adevărat, fiule, te înşeli şi-ți pierzi sufletul, de vreme ce nu ştie nimeni ce este în om, decât duhul care este într-însul. Căci de multe ori înaintea oamenilor fac fapte rele, iar în taină se pocăiesc înaintea lui Dumnezeu. Păcatul îl vedem, dar pocăința şi faptele cele

bune ce le-au făcut, numai Dumnezeu le ştie. Pentru aceasta şi cu ochii de vei vedea pe om păcătuind, nici cât de puțin nu-l judeca pe el, că numai unul Dumnezeu este Judecător. Că tot omul ce judecă pe altcineva, se află ca un antihrist al lui Hristos, de vreme ce l-a răpit dregătoria şi stăpânirea ce l-a dat Tatăl, făcându-se el judecător mai înainte decât Dânsul.

9. Aproape de un bătrân trăia un frate care era puțin mai trândav în nevoință. Lângă acesta, când trăgea să moară, şedeau unii din frați şi văzând bătrânul că se duce din trup vesel şi cu bucurie, vrând să-i zidească pe frații care şedeau aproape, i-a zis: frate, noi toți ştim că nu erai prea osârdnic la nevoință şi de unde aşa cu osârdie te duci? Şi i-a răspuns fratele: crede, părinte, adevărul îl grăieşti, însă de când m-am făcut monah, nu ştiu să fi judecat om, sau să fi ținut pomenire de rău asupra cuiva, ci de s-a întâmplat cândva vreo prigonire cu cineva, în acel ceas m-am împăcat cu el. Deci voi să zic lui Dumnezeu: Stăpâne, Tu ai zis: nu judecați, şi nu veți fi judecați, ci, iertați şi vi se va ierta vouă! Deci i-a zis bătrânul: pace ție, fiule, că şi fără osteneală te-ai mântuit!

10. Povestit-a un bătrân: şezând eu odinioară într-o pustie adâncă, a venit un frate de la chinovie să mă caute. Şi eu l-am întrebat: cum se află părinții? Iar el mi-a zis: bine, cu rugăciunile tale. Apoi l-am întrebat şi despre un frate care avea nume rău şi mi-a zis: crede, părinte, că încă nu s-a izbăvit de acel nume. Iar eu, cum am auzit, am zis: uf! Şi îndată ce am zis aceasta, mi-a venit somn şi am fost răpit, şi m-am văzut că stau înaintea sfântului loc al Căpățânii şi pe Domnul nostru Iisus Hristos între doi tâlhari răstignit şi m-am pornit să mă închin. Iar dacă am mers aproape, a poruncit sfinților îngeri, care stăteau lângă El, cu glas mare zicând: scoateți-l afară, că antihrist îmi este, deoarece mai înainte de a judeca Eu, el l-a judecat pe fratele său. Deci izgonit fiind eu, am dat să ies şi mi-am apucat haina de uşa ce s-a închis degrabă şi lăsând-o acolo, am ieşit şi îndată m-am deşteptat. Socotind cele văzute, am zis fratelui celui ce venise: rea este ziua aceasta pentru mine. Iar el a zis: pentru ce, părinte? Atunci i-am povestit cele ce am văzut. Și am zis: haina aceea a mea, era acoperământul lui Dumnezeu, care era peste mine şi de care m-am lipsit. După aceea am făcut şapte ani rătăcind prin pustie, nici pâine gustând, nici sub acoperământ intrând, nici cu om vorbind, până ce iarăşi L-am văzut pe Domnul meu tot la locul Căpățânii, poruncind să mi se dea haina.

11. A zis un bătrân: douăzeci de ani am petrecut luptându-mă cu un gând și rugându-mă lui Dumnezeu ca pe toți oamenii să-i văd ca unul.

12. A zis un bătrân: de vei vedea pe cineva râzând sau mâncând prea mult, să nu-l judeci, ci mai vârtos să zici: fericit este acesta, neavând păcate și pentru aceasta se bucură sufletul lui.

13. A zis un bătrân: de vei vedea cu ochii tăi pe cineva căzând, îndată zi: anatema ție, satano, că acesta vină nu are! Şi întăreşte-ți inima să nu-l judeci pe fratele tău, că se duce Duhul Sfânt de la tine. Zi iarăşi către tine: precum acesta a fost biruit, așa și eu, și plângi, și cere ajutorul lui Dumnezeu. Pătimeşte împreună cu Cel ce a pătimit fără de voie, că nimeni nu voieşte să greşească lui Dumnezeu, ci toți ne amăgim.

14. A zis un bătrân: nu-l judeca pe cel curvar, dacă eşti tu curat, căci de asemenea calci legea. Căci Cel ce a zis: să nu curveşti, a zis şi să nu judeci!

CAPITOLUL XVI

PENTRU PRIMIREA DE STRĂINI

1. Un monah antiohian, de neam cucernic, de la mânăstirea lui Casian, a mers la Sfintele Locuri pentru rugăciuni şi zăbovind el acolo a sfârșit cele ce avea de trebuință, dar nu ştia ce să facă. Şi şezând în biserică se scârbea de aceasta. Plecând, a adormit puțin și l-a văzut pe Domnul nostru Iisus Hristos grăindu-i: du-te la iconomul Sfintei Învieri şi să-i zici lui: m-a trimis Iisus la tine, să-mi dai pentru dânsul un galben și-ți voi da zapis la mână, și când va veni Iisus ți-l va da! Deşteptându-se monahul și rugându-se, a crezut cuvântului, și mergând l-a aflat pe iconom căruia i-a zis precum i-a poruncit lui. Şi a zis iconomul: dar când are să vină Iisus să mi-l dea? Iar monahul a răspuns: eu precum am auzit, ți-am spus, tu cum ştii, aşa să faci. Atunci a zis iconomul: fă-ți zapisul! Şi a şezut monahul de a scris aşa: eu, Ion călugărul de la Antiohia Siriei, mărturisesc că am luat un galben de la tine, Ştefan preotul, iubitorul de Dumnezeu, iconomul

Sfintei Învieri, trebuindu-mi! Şi pentru încredinţare am făcut acest zapis al meu şi când va veni Iisus Hristos, ţi-l va da. Apoi, luând galbenul, a plecat. Iar în noaptea următoare, a văzut iconomul în vis pe cineva grăindu-i: ia-ţi galbenul şi să-mi întorci zapisul monahului! El însă nu voia, grăind: acela a zis că Iisus va veni şi-mi va plăti. Iarăşi a zis: eu sunt Iisus, ia-ţi dar galbenul şi-mi dă zapisul călugărului. Sau vrei să iei mai mult? Iată, este al tău! Şi deşteptându-se, a trimis nişte oameni după monah, zicându-le: oriunde îl veţi afla pe acel monah, să-l aduceţi la mine! Şi aflându-l, i-a zis: mergi, că te cheamă iconomul! Acesta, temându-se, zicea întru sine, că s-a căit şi vrea să-i ia galbenul. De aceea, mergea cu sfială, iar acela văzându-l, i-a zis: părinte, mai ia şi alţi galbeni, câţi vei voi, şi-mi fă zapis! Părintele i-a răspuns: iartă-mă, dar mai mulţi nu-mi trebuie, destul îmi este acesta, că nu mi-a zis Domnul să iau mai mult de un galben. Iar cei ce au auzit, s-au mirat şi au proslăvit făgăduinţele Domnului cele nemincinoase.

2. Povestesc unii despre un bătrân, că vieţuia în Siria, lângă calea pustiului şi aceasta era lucrarea lui: în ce ceas venea vreun călugăr din pustie, cu bună nădejde îi făcea odihnă. Deci a venit oarecând un sihastru la dânsul şi i-a făcut lui odihnă, dar acela nu voia, zicând că posteşte astăzi. Şi, i-a zis lui: nu trece cu vederea pe robul tău, rogu-mă ţie, să pleci aşa, ci vino să ne rugăm şi iată aici un copac, care se va apleca, plecându-ne noi genunchii. Plecându-şi dar sihastrul genunchii la rugăciune, nimic nu s-a întâmplat! Deci şi-a plecat şi primitorul de străini genunchii şi îndată s-a aplecat şi copacul cu dânsul şi încredinţându-se, a mulţumit lui Dumnezeu.

3. Un monah tebeu, avea darul slujbei de la Dumnezeu, ca pe fiecare să-l socotească cu cele ce-i trebuiesc. Şi s-a întâmplat odinioară într-un sat a da milostenie şi iată a venit o femeie la dânsul să ia milostenie, purtând haine vechi. Văzând-o cu vechituri îmbrăcată, a băgat mâna să-i dea mult şi s-a zgârcit mâna de a scos puţin. Apoi a venit alta către el, îmbrăcată în haine bune şi văzându-i hainele, a băgat mâna vrând a-i scoate puţin şi a întins mâna de a scos mult. Şi a întrebat pentru amândouă şi a primit răspuns: cea care poartă haine bune este de neam mare şi a sărăcit şi numai pentru curăţie a câştigat hainele. Iar cealaltă, pentru ca să ia milostenie, s-a îmbrăcat în vechituri.

4. Mers-au oarecând doi frați la un bătrân, iar obiceiul bătrânului era de nu mânca toată ziua. Dacă i-a văzut pe frați i-a părut bine și a zis că și postul are plată, iar cel ce mănâncă pentru dragoste, două porunci împlinește, pentru că și-a lăsat voia sa și porunca lui Dumnezeu a săvârșit-o și așa i-a odihnit pe frați.

5. Era careva din sfinți viețuind în Egipt, în loc pustiu. Era și altul, mai departe de dânsul și acela era preot maniheist. Și odată mergând să viziteze pe cineva din neamul lui, a înserat unde era sihastrul cel pravoslavnic și era în necaz, căci se temea de bătrânul să intre și să rămână la dânsul, știind că îl va cunoaște că este maniheist. Însă, primejduindu-se și neavând unde merge, a bătut la ușă, iar bătrânul deschizând l-a și cunoscut. Deci l-a primit de bună voie și l-a silit să facă rugăciune și odihnindu-l, au adormit. Iar maniheul venindu-și în sine noaptea, gândea mirându-se, cum n-a luat nici o îndoire asupra lui și a zis: cu adevărat robul lui Dumnezeu este. Apoi a căzut la picioarele lui, grăind: avvo și eu sunt pravoslavnic! Și așa a petrecut cu dânsul, după aceea, cealaltă vreme a vieții sale.

6. Un frate a mers la un sihastru și plecând de la dânsul, i-a zis: iartă-mă, avvo, că te-am smintit de la rugăciunea ta! Celălalt răspunzând, i-a zis: rugăciunea mea este să te odihnesc pe tine și să te petrec cu dragoste.

7. Un sihastru oarecare ședea lângă Nicopole, făcând multe fapte bune. Deci s-a întâmplat de au venit câțiva frați din chinovie și l-au nevoit mai înainte de vreme să mănânce. Apoi au zis frații: nu te-ai scârbit astăzi, avvo? Iar el le-a răspuns, zicând: scârba mea este dacă voi face voia mea.

8. Povestit-a cineva din părinți, că un oarecare filosof însemnat din Cetatea lui Dumnezeu, bărbat cucernic, a venit la un sihastru, și-l ruga să-l primească și călugăr să-l facă. Și i-a zis bătrânul: de poftești să te primesc, mergi și vinde averea ta cea după poruncă, și o dă lipsiților și te voi primi! Și mergând, a făcut după cuvântul bătrânului. După aceea i-a dat o altă poruncă: să te păzești a nu vorbi cu nimeni! Iar el s-a făgăduit să nu grăiască și doi ani n-a grăit. Au început după aceea oamenii să-l laude și i-a zis bătrânul: nu-ți este de folos să stai aici, ci te trimit la o mânăstire de obște. Și l-a trimis. Dar trimițându-l, nu i-a zis să

grăiască, sau să nu grăiască. Deci, acela păzind porunca ce i s-a dat, a petrecut negrăind. Vrând a-l ispiti egumenul cu fapta când l-a primit, de este mut, sau se preface, l-a trimis cu o trebuință, în vremea revărsării apei râului, ca nevoind să grăiască, să poată zice că n-a putut trece apa. Şi a trimis după dânsul în taină, să vadă ce va face. Acela, dacă a ajuns la râu şi a văzut că nu poate trece, a plecat genunchii spre rugăciune și venind un crocodil l-a luat în spinare și l-a trecut în cealaltă parte a apei. După împlinirea poruncii, a venit iarăşi la apă şi iarăşi l-a luat în spate crocodilul şi l-a trecut dincoace. Deci, venind fratele cel trimis după dânsul, a spus bătrânului şi fraților şi s-au mirat. Nu după multă vreme a murit călugărul. Şi a trimis egumenul la bătrânul lui, grăind: mut de ar fi fost, însă îngerul Domnului a fost. Atunci a vestit sihastrului că n-a fost mut, ci mult vorbitor, dar păzind porunca ce i-a dat dintru început, a petrecut negrăind. Şi s-au mirat toți şi l-au proslăvit pe Dumnezeu.

9. Un bătrân oarecare avea un ucenic şi vrând a-l ține cu sine, l-a făcut să aibă ascultare desăvârşită. Deci, i-a zis bătrânul: aprinzându-se cuptorul foarte, mergi de ia cartea din care citim în biserică şi o aruncă în cuptor. Iar el mergând, a şi făcut fără de nici o cârtire şi fiind aruncată cartea, s-a stins focul. Deci, aceasta este puterea ascultării celei cu înțelegere, căci ascultarea este scara cea cerească.

10. Un om, după ce a ieşit din lume, s-a dus într-o chinovie, având pe fiul său cu sine. Şi i-a zis egumenul: mi-e voia să nu vorbeşti cu fiul tău, ci să-ți fie ca un străin. Iar acela i-a răspuns: aşa voi face, după cuvântul tău, avvo! Şi a petrecut mulți ani şi n-a vorbit cu copilul său. Iar când i-a venit chemarea fiului său şi urma să moară, a zis egumenul: mergi de acum şi vorbeşte cu fiul tău! Şi răspunzând, i-a zis: de poruncești, păzim porunca până în sfârşit. Şi a răposat fiul lui şi n-a grăit cu dânsul şi s-au mirat toți, cum a primit cu bucurie porunca şi a păzit-o până la sfârşit.

11. Un frate cuprins de întristare îl supăra pe bătrânul, grăind: ce voi face, că mă supără gândurile grăindu-mi: fără de vreme te-ai lepădat de lume şi nu poți să te mântuieşti. I-a răspuns bătrânul: chiar de nu vom putea să intrăm în Pământul Făgăduinței, mai bine este să cadă oasele noastre în pustie, decât să ne întoarcem în Egipt.

12. Un bătrân a venit la o apă şi aflând acolo papură, a şezut. Şi smulgând frunze de pe mal, împletea coşniţe şi le da pe apă. În acest chip se nevoia până când au venit oamenii şi l-au văzut şi atunci s-a sculat şi a plecat. Căci nu pentru trebuinţă lucra, ci pentru osteneala şi liniştea sa.

13. Povestit-a oarecare din bătrâni că un frate ce petrecea în Egipt, mergea pe drum şi sosind noaptea, a intrat într-un mormânt să se adăpostească de frig. Trecând nişte draci pe acolo, au grăit unul către altul: vedeţi câtă îndrăzneală are acest călugăr de doarme în mormânt? Hai să-l îngrozim! Şi a răspuns altul: ce să-l mai înspăimântăm, că acesta este al nostru, făcându-ne voia noastră: mâncând, bând, clevetind şi negrijind de slujba sa. Ci mai vârtos până când va zăbovi el întru aceasta, să mergem şi să-i necăjim pe cei ce ne necăjesc pe noi şi cu rugăciunea ne luptă ziua şi noaptea.

14. A zis un bătrân: de vor veni la tine vreunii şi îi vei vedea de departe că vin, mai înainte de a se apropia, să stai la rugăciune şi să zici: Doamne, Iisuse Hristoase, izbăveşte-ne pe noi de clevetire şi de ocară! Şi cu pace trimite-i din locul acesta.

15. A zis un bătrân: de va veni la tine vreun frate, ridică plânsul de pe faţa ta şi-l ascunde în inimă până când va pleca fratele şi apoi iarăşi pune plânsul pe faţă. Că fug dracii văzând plânsul acesta cu tine.

16. Un bătrân mergând la Schit, a călătorit împreună cu el un frate. Deci, vrând să se despartă unul de altul, i-a zis bătrânul: să gustăm împreună, frate! Şi era dimineaţă şi începutul săptămânii. Deci, au mâncat şi sculându-se s-au dus. Iar după ce au trecut celelalte zile şi a venit sâmbăta, sculându-se de dimineaţă bătrânul, s-a dus la fratele acela şi a zis: oare ai flămânzit, frate, de când am mâncat? Răspuns-a: frate, nu! Căci în fiecare zi mâncând, nu flămânzesc. Zis-a lui bătrânul: cu adevărat, fiule, de atunci nu am mâncat. Iar fratele auzind, s-a umilit şi s-a folosit.

17. Un episcop, iubitor de Dumnezeu, se ducea în fiecare an la Schit, la părinți. Acolo, l-a întâlnit un frate și l-a dus la chilia sa punându-i înainte pâine și sare, și zicând: iartă-mă, că nimic altceva nu am să-ți pun înainte! Şi i-a răspuns lui episcopul: voiesc ca la anul, venind, să nu aflu aici nici sare.

18. A zis un bătrân: dacă încă ești tânăr, fugi de vin ca de șarpe și de vei fi silit la adunare să bei, puțin bând, încetează! Şi măcar de te vor jura cei ce te-au chemat, să nu iei aminte de jurămintele lor! Căci de multe ori satana îi silește pe monahi; chiar și pe bătrâni, să-i silească pe cei mai tineri la băutură de vin și la mâncare multă. Ci tu să nu te pleci lor, căci vinul și femeile îi despart pe călugări de Dumnezeu.

19. Odinioară la chilii, făcându-se praznic, mâncau frații la biserică. Şi era acolo un frate și a zis celui ce slujea: nu mănânc fiertură, ci sare! Şi a chemat acela un alt frate înaintea norodului, zicând: cutare nu mănâncă fiertură: adu-i sare! Atunci s-a sculat unul din bătrâni zicând: mai de folos îți era astăzi la chilia ta să mănânci carne, decât să aud acest cuvânt înaintea norodului.

20. Un frate de la Schit nemâncând pâine, s-a dus la un bătrân mare, dar s-a întâmplat să fie acolo și alți străini. Şi a făcut bătrânul puțină fiertură pentru dânșii și după ce au șezut să mănânce, pustnicul și-a pus lui numai năut muiat să mănânce. După ce s-au sculat ei de la masă, luându-l bătrânul deoparte, i-a zis: frate, când te duci la cineva, nu-ți arăta petrecerea ta! Iar de voiești să ții nevoința ta, șezi în chilia ta și nicăieri nu ieși! Iar el, înțelepțindu-se de cuvântul bătrânului, s-a făcut iconomicos întru întâmpinarea fraților.

21. Zis-a un bătrân: când te vei duce undeva, să nu-ți arăți petrecerea ta, sau că nu mănânci untdelemn, sau pește, sau fiertură! Ci numai la vin să nu deslegi, de te temi de război. Şi de te vor prihăni vreunii, să nu ai nici o grijă.

22. Un frate l-a întrebat pe un bătrân, zicând: de mă voi afla la masă cu părinții, ce să fac? Răspuns-a bătrânul: în loc de post înfige rugăciune fără măsură cu

smerenie. Zis-a fratele: şi cum pot să mănânc şi auzind pe unii vorbind, să mă rog? Zis-a lui bătrânul: truda toate le poate şi de voieşti să fii monah, aceasta pururea ţine, că cel ce nu o are pe aceasta, nu este monah.

23. Un bătrân şedea cu un frate şi avea viaţă de obşte; iar bătrânul era milostiv. Făcându-se foamete, au început unii să vină la uşa lui, să ia milostenie, că bătrânul da tuturor celor ce veneau. Văzând fratele ce se întâmplă, a zis bătrânului: dă-mi partea de pâine, iar cu partea ta fă cum voieşti! Atunci a împărţit bătrânul pâinile şi făcea milostenie din partea sa. Şi mulţi alergau la bătrânul, auzind că tuturor dă. Iar Dumnezeu văzându-i voinţa cea bună, i-a blagoslovit pâinile şi pe cât da el, pe atât se înmulţeau pâinile. Iar fratele mâncându-şi pâinile sale, a zis bătrânului: fiindcă mai am puţin din acele pâini, părinte, ia-mă iarăşi de obşte! Şi a zis bătrânul: precum voieşti, fac. Aşa au şezut iarăşi împreună. Şi fiind mulţi cei ce veneau şi neîntorcându-se nici unul deşert, a văzut fratele că i-au lipsit pâinile. Iar după întâmplare a venit un sărac bătrân şi i-a zis: mergi şi caută cu de-amănuntul. Deci intrând fratele, a aflat vasele în care se punea pâinea, pline de pâine. Aceasta văzând, s-a spăimântat. Şi luând a dat săracului. Apoi minunându-se de credinţa şi fapta cea bună a bătrânului, a proslăvit pe Dumnezeu.

CAPITOLUL XVII

PENTRU MILOSTENIE ŞI PENTRU NEAVEREA LA CARE S-A FĂGĂDUIT MONAHUL

1. Unul a adus bani unui bătrân şi-l ruga să-i ia, să-i aibă spre a sa trebuinţă. Bătrânul însă nu i-a primit, zicând că se îndestulează cu lucrul mâinilor sale. Iar acesta, rugându-l să-i primească măcar pentru trebuinţa săracilor, a răspuns bătrânul: acest lucru este o îndoită ruşine, frate, că cele ce nu-mi trebuiesc primesc şi cele străine dând, mă mândresc în deşert.

2. Zis-a un bătrân: de vei da milostenie şi se va necăji gândul tău că ai dat mult, să nu iei aminte la gând, că este de la satana! Însă pe cât poţi, cu sărăcie şi cu smerenie petrece-ţi viaţa, ca tu mai vârtos să ai trebuinţă a lua milostenie totdeauna. Că cel ce dă se bucură, socotind că bun lucru face iar cel ce nu are ci

petrece întru sărăcie, la mare smerenie ajunge socotind că nici un bine nu face, nici nu dă cuiva ceva, ci mai vârtos el are trebuinţă de milostenie. Aşa au trăit părinţii noştri, aşa l-a aflat pe Dumnezeu părintele nostru Arsenie.

3. A venit odinioară la Rait un om bogat, străin, şi a dat fraţilor milostenie câte un ban. Asemenea a trimis şi unui sihastru, care şedea într-o chilie. Şi în noaptea aceea a văzut bătrânul o ţarină plină de mărăcini şi pe unul care îi zicea: ieşi, seceră în ţarina celui ce ţi-a dat milostenie! Dimineaţa a trimis sihastrul de l-a chemat pe iubitorul de Hristos, cel ce i-a trimis banul şi i l-a dat înapoi, zicând: primeşte-ţi, frate, banul că nu pot să secer mărăcini străini! O, de aş fi putut să-i smulg pe ai mei!

4. A zis un bătrân: nevoitorii cei desăvârşiţi nu primesc degrabă lucru de la cineva, iar cei de mijloc nu zic cuiva să le dea lor ceva. Dacă cineva singur le va da, primesc cele trimise, ca de la Dumnezeu. Iar dacă vreunul este foarte bolnav, să ceară trebuinţa sa cu multă smerenie, prihănindu-se însă pe sine totdeauna.

5. Am auzit despre un frate sărac şi lipsit, că de îi aducea cineva bucatele de trebuinţă, le primea. Iar după aceea, de s-ar fi întâmplat şi altul să-i aducă ceva, nu primea, zicându-i: acum m-a hrănit Domnul meu!

6. A venit un străin, aducând cu sine mult aur la Schit şi-l ruga pe preot, să-l dea fraţilor. Iar preotul a zis: nu au fraţii trebuinţă. Şi mult fiind silit, a pus aurul într-o coşniţă şi l-a pus la uşa bisericii. Deci venind fraţii, le-a zis lor preotul: cel ce are trebuinţă, să ia! Dar nimeni nu s-a atins. Iar unii nici n-au privit la aur. Şi zicea preotul către cel ce a adus aurul: Dumnezeu a primit dragostea ta. Ia-l şi mergi de-l dă săracilor! Şi folosindu-se omul, s-a dus.

7. Un frate l-a întrebat pe un bătrân, zicând: voieşti ca să ţin la mine doi bani sub cuvânt de boală trupească? Şi a răspuns bătrânul: nu este bine să ţii mai mult decât este trebuinţa. Deci de vei ţinea aceşti doi bani, va sta nădejdea ta în

ei. Şi de se vor pierde doar Dumnezeu poartă grijă de tine. Să aruncăm deci la Dânsul grija noastră, că El va purta grijă de noi.

8. Au venit unii din elini la Ostrachin, să dea milostenie şi au luat cu dânşii pe iconomi, să le arate pe cei ce au trebuinţă. Astfel i-au dus la un bubos şi i-au dat lui, însă el nu a luat, zicând: iată, ostenindu-mă împletesc aceste câteva smicele de finic şi mănânc pâinea mea, agonisind-o dintr-însele şi de mai mult nu am trebuinţă. Şi iarăşi s-au dus la chilia unei văduve, care avea o fată şi bătând în uşă, a auzit fata, fiind înlăuntru şi care purta o haină ruptă ce abia îi acoperea părţile cele de nevoie ale trupului. Deci, văzând-o ieşind afară, i-au dat haine şi bani. Dar ea nu a primit zicând: mi-a spus maica astăzi că a găsit de lucru şi cu voia lui Dumnezeu, avem hrana noastră. Mama ei era spălătoreasă şi se dusese să lucreze. Când a venit de la lucru, au rugat-o să ia, dar nici ea n-a vrut zicând: eu purtător de grijă îl am pe Dumnezeu şi voiţi să-L luaţi de la mine? Şi auzind, au proslăvit pe Dumnezeu.

9. Zis-a un bătrân: să nu ai în chilia ta haină spânzurată netrebuincioasă, că moarte îţi este. Căci mulţi tremură, poate mai drepţi fiind decât tine. Şi tu păcătos fiind, pentru ce să ai de prisos.

10. Zis-a iarăşi: să nu dobândeşti vas de prisos, aflându-se fără treabă, căci atunci nu mai poartă grijă de tine Dumnezeu! Dacă îţi va cădea ţie de undeva aur, de ai trebuinţă de el pentru nevoia ta, adică pentru hrană sau pentru haină, îndată cumpără-le! Dar de nu ai trebuinţă, să nu doarmă împreună cu tine, adică să nu stea la tine, ci dă-l săracilor, mai înainte de a se însera!

11. Zis-a iarăşi: vas de argint sau de aur, să nu pipăie mâinile tale în chilia ta, până la cel mai mic! Adică nu numai să cugeţi a nu dobândi nimic, şi trimis de va fi de la cineva pentru vreo trebuinţă, către tine, un vas ca acesta să nu-l pipăi!

12. Zis-a iarăşi: cuţit la brâul tău să nu atârni, că acestea toate opresc de la tine umilinţa şi plânsul. Toate: aşternutul tău şi vasele tale, încălţămintea şi brâul,

să fie în așa fel, încât de vor unii să le fure, să nu le placă lor să ia ceva din toate acestea şi din cele ce sunt în chilia ta.

13. Un frate l-a întrebat pe un bătrân, zicând: spune-mi, părinte, cum mă voi mântui? Şi dezbrăcându-se bătrânul de haină şi încingându-se peste mijloc şi spânzurându-şi mâinile sale, a zis: așa este dator monahul să fie, gol de materia lumii și răstignit în ispite.

14. Zis-a un bătrân: iubeşte sărăcia foarte şi să nu voieşti să ai lucruri fine în chilia ta! Căci când caută sufletul vreun lucru şi nu-l află, suspină şi se smereşte şi atunci îl mângâie Dumnezeu şi îi dă umilință. Iar sufletul de va gusta dulceața lui Dumnezeu, urăşte până şi însuşi trupul său. Că de nu va urî omul trupul său, socotindu-l ca pe un vrăjmaş potrivnic şi cu nimic făcându-i mângâierea lui, afară de trebuința cea de nevoie, nu va putea cândva să se izbăvească de cursa diavolului.

15. Povestit-a cineva din părinți, că era un magistrat trimis cu o solie împărătească şi pe cale a găsit un mort sărac, zăcând gol şi făcându-i-se milă, a zis slugii sale: ia calul și mergi puțin mai-nainte! Acela pogorându-se s-a dezbrăcat de una din hainele sale şi a pus-o peste mort şi s-a dus. Apoi, după puțin, trimis fiind tot cu o solie şi ieşind afară din cetate, a căzut de pe cale şi i s-a frânt piciorul. Şi ducându-l la casa sa, se lupta cu mari chinuri şi doctorii încercau să-l vindece. După ce au trecut cinci zile, i s-a înegrit piciorul. Şi aceasta văzând doctorii, au hotărât să-i taie a doua zi piciorul, să nu putrezească şi trupul. De aceasta înştiințându-se magistratul s-a supărat şi plângea de acea primejdie şi de mâhnire nici nu putea să doarmă, ci în noaptea aceea a rămas treaz. Deci luminând candela, a văzut la miezul nopții că se pogoară un om pe fereastra cea de sus şi vine la dânsul, şi stând lângă dânsul, i-a zis: de ce plângi, de ce te scârbeşti? Iar el a răspuns: Doamne, cum să nu plâng, că mi s-a frânt piciorul şi mâine vin doctorii să-l taie? Iar el a zis: arată-mi piciorul tău! Şi arătându-l, l-a uns cel ce s-a arătat şi i-a zis: scoală-te şi umblă. Bolnavul însă zicea: Doamne, nu pot că este frânt. Iar el a zis către dânsul: sprijineşte-te de mine! Şi sprijinindu-se, s-a sculat şi a mers sănătos. Apoi a zis iarăşi cel ce s-a arătat: iată, te-ai făcut sănătos! Deci culcându-te, odihneşte-te şi nu te scârbi! Vorbindu-i şi despre milostenie i-a spus înainte câteva cuvinte, zicând, că a zis Domnul: fericiți cei milostivi că aceia se vor

milui! Şi fără de milă este judecata la cel ce nu a făcut milă. Şi altele ca acestea. Apoi i-a mai zis: mântuieşte-te! Magistratul l-a întrebat: te duci? Zis-a lui acela: ce mai voieşti, dacă te-ai vindecat? Şi iarăşi magistratul: pentru Dumnezeu care te-a trimis, spune-mi cine eşti. Răspuns-a cel ce s-a arătat: caută la mine! Şi după ce l-a privit i-a zis: cunoşti haina aceasta, pe care o port? I s-a răspuns: da, Doamne, a mea este! Şi iarăşi a zis acela: eu sunt cel pe care l-ai văzut mort, aruncat în drum, şi mi-ai aruncat haina ta şi acum m-a trimis Dumnezeu să te vindec. Mulțumeşte deci totdeauna lui Dumnezeu! Şi acestea zicând, a ieşit prin fereastra prin care a intrat. Iar bolnavul vindecat nu a încetat mulțumind lui Dumnezeu, dând săracilor din cele ce avea.

16. A adus cineva la un bătrân bani, zicând: ia-i spre cheltuiala ta, căci ai îmbătrânit şi eşti bolnav! Că era bubos. Răspuns-a lui bătrânul: şaizeci de ani am în boala aceasta şi de nimic nu am fost lipsit, fiindcă Dumnezeu îmi dă şi mă hrăneşte, şi tu acum ai venit să-L ridici pe Hrănitorul meu? Şi nu a primit banii.

17. Povestit-au părinții despre un grădinar, că lucra şi toată osteneala lui o da milostenie, ținând numai pentru cheltuială. Mai pe urmă însă i-a pus în minte satana, zicând: strânge-ți nişte bani, nu cumva când vei îmbătrâni şi te vei îmbolnăvi să nu ai de cheltuială! Şi a adunat şi a umplut un borcan cu bani după care s-a întâmplat de s-a îmbolnăvit şi i-a putrezit piciorul şi a cheltuit banii la doctori dar nu i-a folosit. Mai pe urmă a venit un doctor iscusit şi i-a zis: de nu ți se va tăia piciorul, tot trupul o să putrezească. Şi s-a hotărât să i se taie piciorul a doua zi. În noaptea aceea venind grădinarul întru sine şi căindu-se pentru ceea ce a făcut strângând bani şi nădăjduind mai mult în ei decât în Dumnezeu care ocârmuieşte toate şi le hrăneşte, a suspinat şi a zis: adu-ți aminte Doamne, de lucrurile mele cele proaste de mai dinainte, pe care le făceam lucrând şi dând fraților mei, dar mai vârtos mai-nainte de acestea, adu-ți aminte de bunătatea Ta şi de îndurările Tale cele nenumărate şi mă miluieşte după mare şi bogată mila Ta! Şi acestea zicând el, a stătut înaintea lui îngerul Domnului şi i-a zis: unde sunt banii, pe care i-ai strâns? Unde este sfatul, pe care l-ai primit! Iar el umilindu-se foarte şi lăcrimând, a zis: greşit-am, Doamne, iartă-mă, că de acum nu voi mai face aceasta! Atunci s-a atins îngerul de piciorul lui şi îndată s-a vindecat. Şi sculându-se dimineața s-a dus să lucreze. Iar după puțin timp a venit doctorul să-i taie piciorul, după hotărâre şi neaflându-l, întreba de dânsul. Şi i-au spus lui: azi dimineață s-a dus să lucreze la țarină. Iar doctorul s-a dus la țarina aceea în care lucra, vrând să-l vadă. Şi

văzându-l săpând pământul, l-a proslăvit pe Dumnezeu, Cel ce l-a vindecat cu proslăvire.

18. Un pustnic luptându-se cu iubirea de argint, lucra mult ostenindu-se foarte şi din lucrul mâinilor sale a adunat un galben, apoi al doilea, apoi al treilea, apoi s-a silit de a făcut cinci. Şi după ce i-a adunat îndată a căzut în boală trupească şi umflându-i-se piciorul, s-a umplut de răni. Iar el chemând pe doctori, a cheltuit acei cinci galbeni. Şi nevindecându-se patima ci şi mai rea făcându-se, piciorul lui desăvârşit putrezind, a venit doctorul şi i-a zis că trebuie să-i taie piciorul, căci tot trupul său o să putrezească. Iar el de nevoie s-a plecat la tăiere şi s-a hotărât a doua zi să i se taie piciorul. Noaptea plângând şi rugându-se lui Dumnezeu, a venit îngerul la el şi i-a zis: mai faci cinci galbeni? Şi ca prin minune, l-a apucat îngerul de picior şi cu mâna ştergând rana, îndată l-a vindecat şi s-a făcut nevăzut. Atunci bolnavul, venindu-şi întru sine şi cunoscând că s-a vindecat, a mulțumit lui Dumnezeu. Deci, dimineața când a venit doctorul, după hotărâre, a bătut în uşă. Iar el sculându-se, l-a întâmpinat. Şi văzându-l doctorul că umblă, s-a minunat şi înştiințându-se de ceea ce s-a petrecut, s-a făcut creştin, căci era elin.

19. Zis-a un bătrân: sfinții având pe Dumnezeu întru sine şi pe cele de aici le moştenesc, adică nepătimirea, şi pe cele de dincolo, căci şi acestea şi acelea sunt ale lui Hristos. Iar cei ce îl au pe El, au şi cele ale Lui. Iar cel ce are lumea, adică patimile, deşi are lumea, nimic nu are, fără numai patimile ce-l stăpânesc.

20. Zis-a un iubitor de Hristos, că dator este cel ce dă milostenie, aşa să dea, ca şi cum el ar lua. Că o milostenie ca aceasta îl apropie de Dumnezeu.

21. Un iubitor de Hristos mergând pentru o trebuință, a întâlnit pe cale un sărac gol şi făcându-i-se milă de dânsul, i-a dăruit lui haina sa. Iar săracul ducându-se, a vândut-o. Iar acela, înştiințându-se de ceea ce făcuse săracul, s-a întristat. În noaptea următoare Hristos a stat înaintea lui, în vis, purtând acea haină şi arătând-o a zis: nu te scârbi, că iată, port ceea ce Mi-ai dat!

22. Un frate foarte cucernic avea mamă săracă. Făcându-se foamete mare, a luat pâini şi mergea să le ducă mamei sale. Şi iată un glas s-a făcut către dânsul, zicând: tu îngrijeşti de maica ta, sau Eu să îngrijesc? Fratele cunoscând puterea glasului, s-a aruncat cu faţa la pământ rugându-se şi zicând: Tu, Doamne, poartă de grijă de noi! Şi sculându-se s-a întors la chilia sa. Iar a treia zi a venit mama la el, zicând: cutare monah mi-a dat puţin grâu. Ia-l şi fă-ne câteva pâini să ne hrănim! Iar fratele auzind acestea, L-a slăvit pe Dumnezeu şi cu nădejde întărindu-se, sporea cu darul Lui la toată fapta bună.

23. Era un monah care avea un frate mirean sărac şi orice lucra monahul îi da lui şi cu cât îi da cu atât mai mult sărăcea cel ce lua. Iar monahul mergând, a vestit unui bătrân lucrul acesta. Bătrânul i-a zis: de vrei să mă asculţi, să nu-i mai dai, ci zi-i: frate, când aveam, îţi dam ţie. Deci şi tu, ceea ce poţi, din cele ce lucrezi, adu-mi mie! Şi orice va aduce, ia de la dânsul! Şi unde ştii străin, sau bătrân sărac, dă-le şi roagă-i să facă rugăciune pentru dânsul! Iar fratele mergând, a făcut aşa. Şi venind mireanul, i-a grăit lui după cuvântul bătrânului şi auzind acela s-a scârbit. Însă în ziua dintâi, luând din osteneala lui câteva verdeţuri, le-a adus monahului. Acela luându-le, le-a dat bătrânilor şi i-a rugat să se roage pentru el. Apoi blagoslovindu-se s-a întors la casa sa. După puţin timp iarăşi a venit la monah şi i-a adus verdeţuri şi trei pâini. Şi luându-le pe acestea monahul, a făcut ca şi mai înainte şi blagoslovindu-se mireanul de bătrâni, s-a dus. Apoi a venit a treia oară şi i-a adus multe bunătăţi, vin şi peşte. Şi văzând monahul, s-a minunat şi i-a chemat pe săraci şi i-a odihnit. Apoi i-a zis mireanului: nu cumva ai trebuinţă de puţină pâine? Iar el a răspuns: nu! Când luam de la tine ceva, ca focul intra în casa mea şi mistuia şi lucrul cel mai mic pe care îl aveam. Iar de când nu mai iau de la tine, mă blagosloveşte Dumnezeu. Deci mergând fratele, a vestit bătrânului toate cele ce s-au întâmplat. Şi i-a zis lui bătrânul: au nu ştii că lucrul monahului este foc şi oriunde intră arde? Însă aceasta îi este mai de folos lui. Să facă milostenie din osteneala sa şi să ia rugăciune de la sfinţi şi aşa se blagosloveşte.

24. Povestit-a unul din părinţi că a fost un bătrân care se învrednicise de mari daruri de la Dumnezeu şi era vestit pentru viaţa lui cea cu fapte bune. Şi a ajuns numele lui până la împărat şi a trimis împăratul de l-a chemat ca să se învrednicească de rugăciunile lui. Deci vorbind cu el şi folosindu-se, i-a adus aur iar el l-a primit şi întorcându-se la ale sale, a început a agonisi ţarină şi altă avere. Tot aşa, după obicei i-au adus lui un îndrăcit şi a zis dracului bătrânul:

ieşi din zidirea lui Dumnezeu! Iar dracul a zis: nu te ascult pe tine! Zis-a bătrânul: pentru ce? Dracul i-a răspuns: pentru că te-ai făcut ca unul din noi, lăsând grija cea către Dumnezeu şi îndeletnicindu-te cu grija pământească.

CAPITOLUL XVIII

PENTRU ÎNDELUNGA RĂBDARE ŞI NEPOMENIREA DE RĂU

1. Un sihastru s-a făcut episcop. Acesta pentru evlavie şi linişte nu certa pe nimeni, suferind cu îndelungă răbdare greşelile fiecăruia. Dar iconomul lui nu ocârmuia lucrurile bisericeşti cum se cădea. Şi i-au zis unii episcopului: pentru ce nu-l cerţi pe iconom căci se poartă cu aşa defăimare? Iar acela a lăsat certarea pe a doua zi. În ziua următoare au venit la dânsul cei ce l-au prihănit pe iconom. Iar episcopul aflând, s-a ascuns într-un loc. După ce l-au căutat mult, abia l-au aflat şi i-au zis: pentru ce te-ai ascuns de noi? Iar el a zis: pentru că cele ce am săvârşit în şaizeci de ani, rugându-mă lui Dumnezeu, voi voiţi să le jefuiţi în două zile.

2. A zis un bătrân: patimile de care sunt cuprinşi oamenii afară de fire, elinii le făceau dumnezei şi li se închinau lor, iar pe cei ce nu voiau să se închine, îi chinuiau, îi omorau şi îi făceau fără voie, mucenici. Deci şi noi dacă ne supunem patimilor, cu nimic nu ne deosebim de închinătorii la idoli. Căci cel ce este biruit de iuţeală şi de mânie şi nu-şi taie turbarea patimii, se leapădă de Iisus şi are întru sine pe Marte ca dumnezeu şi se închină idolului turbării, ca şi elinii. Iar iubitorul de argint, cel ce-şi închide milostivirea sa spre fratele său şi nu-l miluieşte pe vecinul, este tot închinător la idoli, cinstind idolul lui Mercur şi slujeşte făpturii, iar nu Făcătorului. Aceasta se întâmplă şi la celelalte patimi, căci de orice patimă este biruit, el se face rob, după cuvântul apostolului, care a numit iubirea de argint a doua închinare la idoli. Iar cel ce a biruit acestea şi le-a izgonit de la sine sau s-a înfrânat dumnezeilor celor mulţi s-a şi făcut mucenic fără sânge.

3. Povestit-au unii din părinţi despre un bătrân mare că de venea cineva să-l întrebe vreun cuvânt, îi zicea: iată, eu iau faţa lui Dumnezeu şi şed pe scaunul Judecăţii! Ce voieşti dar să-ţi fac? De vei zice: miluieşte-mă, îţi zice ţie Dumnezeu: miluieşte şi tu pe fratele tău! Iar de vei zice: iartă-mă, îţi zice ţie: iartă şi tu vecinului tău! Este oare nedreptate la Dumnezeu? Să nu fie! Deci, de voim să ne mântuim, de noi atârnă mântuirea noastră.

4. Un frate din Libia a venit la avva Siluan în muntele Panefo și i-a zis: părinte, am un vrăjmaș care mi-a făcut multe rele, că și țarina mea, când eram în lume, mi-a răpit-o și de multe ori m-a vrăjmășit. Iar acum a pornit și oameni otrăvitori, să mă omoare și aș vrea să-l dau în judecată. Zis-a lui bătrânul: precum te împaci, fiule, fă! Zis-a fratele: cu adevărat, părinte, de va fi pedepsit, îi va fi de folos sufletului. Răspuns-a bătrânul: cum socotești, fiule, fă! Și a zis fratele: scoală-te, părinte, să facem rugăciune și voi merge la dregător! Deci, sculându-se și rugându-se amândoi, când a venit să zică: și ne iartă nouă greșalele noastre, precum și noi iertăm greșiților noștri, a zis bătrânul: și nu ne ierta nouă greșalele noastre căci nici noi nu iertăm greșiților noștri! Apoi a zis bătrânului fratele: nu așa, părinte! Iar bătrânul a zis: ba așa, fiule! Căci cu adevărat, de vei voi să mergi la dregător, să-ți facă ție dreptate, Siluan altă rugăciune nu-ți va face ție. Și punând fratele metanie, l-a iertat pe vrăjmașul său.

5. Unul văzând pe un iubitor de osteneli purtând un mort pe pat, i-a zis: pe cei morți îi porți? Mergi de poartă pe cei vii!

6. Un frate l-a întrebat pe un bătrân, zicând: voiesc să mărturisesc pentru Dumnezeu. Și i-a zis lui bătrânul: dacă în vreme de nevoie, își va suferi cineva vecinul, este întocmai cu cuptorul celor trei tineri din Babilon.

7. Zis-a un bătrân: de se va întâmpla între tine și altul cuvânt de scârbă și va tăgădui cuvântul, nu-l ațâța zicând că ai spus. Fiindcă se întoarce și zice: așa am zis și ce? Și se face mare vrajbă. Ci și tu lasă cuvântul și se face mare pace.

8. Zis-a fericitul Zosima: ce lucru greu este acesta, adică lăsând cineva împătimirea pentru lucrurile veacului acestuia și cearta cu oamenii pentru dânsele, să se îmbogățească numai în Dumnezeu și să nădăjduiască la Cel ce l-a făcut și îl ocârmuiește și să poftească Împărăția Lui. Acesta nu are nici o greutate, că obișnuim și de frica mării, sau de năvălirea tâlharilor, pe toate cele ce le avem să le defăimăm și lucrurile noastre fără de preget să le aruncăm, ca

să ne scăpăm această puțină viață, pe care după puțin și nevrând noi, o va risipi moartea. Şi spre întărirea celor zise, povestea o istorisire ca aceasta, pe care o auzise de la alții. Deci a zis: odinioară un lucrător de pietre, un giuvaiergiu, având pietre scumpe și mărgăritare, s-a suit într-o corabie cu copiii săi, vrând să se ducă la un târg să neguțătorească. Deci, s-a întâmplat să aibă el prieten pe un tânăr din oamenii corăbiei, care îi slujea la trebuințele cele de nevoie și mânca cu el la masă. Într-una din zile i-a auzit tânărul acela pe corăbieri șoptind între dânșii și vrând să-l arunce pe giuvaiergiu în mare și să-i ia pietrele și toate câte avea. Şi auzind, s-a întristat. Deci, venind tânărul să facă obișnuita slujbă și văzându-l giuvaiergiul trist și mâhnit, l-a întrebat de pricina posomorârii. Atunci el la început nimic nu i-a răspuns, păzind să-i spună în altă vreme ceea ce a auzit. Dar fiindcă acela sta cerând să-i arate pricina mâhnirii, tânărul suspinând și lăcrimând, i-a vestit lui sfatul pe care îl cunoscuse, cum adică se sfătuiseră corăbierii pentru dânsul. Iar el gândindu-se puțin, chemă copiii și le-a poruncit să facă fără preget cele ce le va porunci. Întinzând un cearceaf le-a poruncit să aducă vasele în care erau pietrele și mărgăritarele, și aducându-le, le-a deschis, a scos toate pietrele și mărgăritarele și le-a întins pe cearceaf zicând: pentru acestea mă lupt eu cu marea, primejduindu-mă și duc o astfel de viață. După puțin murind eu, am să le las în lumea aceasta și nimic nu iau cu mine. Aruncați-le în mare! Şi îndată apucând el de cearceaf împreună cu copiii, le-a aruncat pe toate în noian. Iar corăbierii văzând s-au spăimântat și au stricat sfatul plănuit asupra lui. Să socotim dar, fraților, că atunci când s-a pornit gândul lui, măcar că era om prost și mirean, îndată a stricat împătimirea și s-a făcut filosof în lucru și în cuvinte și aceasta ca să dobândească această puțină și vremelnică viață. Povestit-a același părinte, că odată a poruncit unui copist bun, să-i scrie niște cărți. După ce le-a săvârșit, trimițând i-a spus că sunt gata și orice va socoti, va trimite și să le ia. Iar un frate înștiințându-se de aceasta, mergând ca din partea sa către acel copist și dând plata ce a socotit, a luat cărțile. Eu însă neștiind ce s-a făcut, a zis bătrânul, am trimis un frate din cei ce erau cu mine, cu scrisori și cu plata ca să le ia. După ce a mers fratele și a înțeles copistul că l-a înșelat cel ce a luat cărțile, tulburându-se a zis: cu adevărat voi merge și-l voi scârbi pentru că m-a înșelat și a luat cele ce nu erau ale lui. Iar eu aceasta auzind, trimițând i-am vestit: știi, fratele meu, cărțile pentru aceasta le dobândim, ca să învățăm dintr-însele; dragoste, smerenie, blândețe. Iar dacă începutul dobândirii cărților este vrajba, atunci nu voiesc să dobândesc carte, să nu mă cert, căci zice apostolul: sluga Domnului nu trebuie să se certe.

9. Zis-a un bătrân că cel ce se nedreptățeşte de bună voie şi îl iartă pe aproapele, fireşte că este al lui Iisus. Iar cel ce nici nu nedreptățeşte, nici se nedreptățeşte, fireşte că este al lui Adam. Iar cel ce nedreptățeşte, sau dobânzi cere, sau înşeală, fireşte că este al diavolului.

10. Au venit odată la un bătrân tâlharii şi i-au zis: am venit să luăm toate cele ce se află în chilia ta. Iar el le-a răspuns: cât vă place, fiilor, luați! Şi au luat toate câte au aflat în chilie şi s-au dus. Dar au uitat un săculeț care era spânzurat într-un colț. Atunci bătrânul luând săculețul a alergat după ei strigând şi zicând: fiilor, luați ce ați uitat în chilia voastră! Iar aceia spăimântându-se pentru nerăutatea bătrânului, i-au adus înapoi în chilie toate câte au luat. Şi s-au pocăit, zicând între dânşii: cu adevărat, omul lui Dumnezeu este acesta.

11. Alt bătrân având trebuință de o haină, s-a dus în târg şi a cumpărat una, care costa puțini bani. Luând el haina, a pus-o şi a şezut pe ea. Şi dând prețul vânzătorului, număra banii pe lespedea ce era acolo. Iar cineva venind prin spatele lui, trăgea haina, vrând să o ia pe sub ascuns. Simțind bătrânul că oarecine, trage haina, s-a uşurat pe sine, întinzându-se oarecum spre locul acela unde număra banii, până când cel ce trăgea haina, a luat-o şi s-a dus. Şi aşa bătrânul plătind tot prețul s-a dus neluând nimic.

12. Doi monahi locuiau într-un loc şi s-a dus la dânşii un bătrân, ca să-i cerce şi a luat un toiag şi a început a sfărâma verdețurile unuia. Fratele văzând, s-a ascuns până ce le-a sfărâmat pe toate. După ce a rămas o rădăcină, i-a zis bătrânului: părinte, de voieşti, las-o pe aceasta să o fierb şi să gustăm împreună. Atunci a pus bătrânul metanie fratelui, zicând: pentru nerăutatea ta, se odihneşte Duhul Sfânt peste tine, frate.

13. Un frate a făcut o cheie şi deschidea chilia unuia din bătrâni şi îi lua bănişorii. Iar bătrânul a scris o hârtie, zicând: iubite frate, oricare vei fi, fii bun şi-mi lasă jumătate spre trebuința mea! Şi făcând bănişorii două părți, a pus hârtia. Iar acela iarăşi intrând şi rupând hârtia, a luat tot. După doi ani bolnăvindu-se el şi apropiindu-se de moarte, îi sta sufletul muncindu-se şi neieşind. Astfel trimițând l-a chemat pe bătrân şi i-a zis: roagă-te pentru mine,

părinte, că eu am fost cel ce îţi furasem bănişorii! Şi i-a zis bătrânul: pentru ce nu ai spus mai degrabă? Şi rugându-se el, îndată şi-a dat acela duhul.

14. Spuneau părinţii despre un frate care locuia lângă un mare bătrân, că intrând în chilia bătrânului, fura. Iar bătrânul vedea şi nu-l mustra, ci lucra mai mult, zicând că poate fratele are trebuinţă. Şi avea bătrânul multă strâmtorare, cu greu câştigându-şi pâinea. Când a fost să moară bătrânul l-au înconjurat fraţii şi văzându-l pe cel ce-l fura, i-a zis: apropie-te de mine! Şi i-a sărutat mâinile zicând: mulţumesc mâinilor acestora, că printr-însele mă duc în Împărăţia Cerurilor! Iar acela, umilindu-se şi pocăindu-se, s-a făcut şi el monah iscusit, din faptele pe care le-a văzut la acel mare bătrân.

15. A fost un bătrân iubitor de fraţi şi plin de multă dragoste, nesocotind niciodată răul. Iar un frate furând vase, le-a dus şi le-a pus la dânsul, neştiind nimic bătrânul despre acel lucru. După vreo câteva zile, s-au găsit vasele acelea şi pârât fiind bătrânul, a pus metanie, zicând: iartă-mă, că mă pocăiesc! După puţin timp a venit fratele care furase vasele şi le pusese la el şi i-a făcut vorbă zicând bătrânului: tu ai furat vasele? Şi bătrânul punea metanie fratelui, zicând: iartă-mă! Încă şi altul din fraţi, de greşea cândva şi tăgăduia, el punea metanie, zicând: iertaţi-mă! Atâta era de cucernic şi de smerit cuviosul, încât nici cu cuvântul nu a rănit cândva pe cineva.

16. Povestit-a unul din bătrâni, că era un bătrân beţiv şi lucra o rogojină în fiecare zi pe care o vindea în sat şi bea preţul ei. Mai pe urmă a venit un frate la dânsul şi a rămas petrecând cu el şi lucra şi el în fiecare zi o rogojină, iar bătrânul o lua şi pe aceea şi vânzând-o, bea preţul amândorura, fratelui aducându-i pâine seara. Trei ani făcând aceasta, nimic nu-i zicea lui fratele. După aceea însă a zis fratele întru sine: iată gol sunt şi pâinea mea cu lipsă o mănânc! Mă voi scula şi mă voi duce de aici. Dar iarăşi a socotit întru sine, zicând: unde să mă duc să şed iarăşi, căci eu pentru Dumnezeu şed împreună. Şi îndată i s-a arătat lui îngerul, zicând: nicăieri să nu te duci, că vin mâine la tine. A doua zi l-a rugat fratele pe bătrânul, zicând: părinte, astăzi să nu mergi nicăieri, că vin ai mei să mă ia! După ce a venit ceasul în care se ducea bătrânul, i-a zis lui: nu vin astăzi, fiule, că au zăbovit. Iar el a zis: cu adevărat, părinte, negreşit vin. Şi vorbind cu bătrânul, a adormit. Bătrânul văzând, a început a plânge, zicând: vai mie, fiule, că mulţi ani am petrecut întru lenevire, iar tu în

puțină vreme ți-ai mântuit sufletul tău cu răbdare! Şi de atunci s-a înțelepțit şi el și s-a făcut iscusit.

17. Un bătrân locuia la chiliile pustniceşti, afară de Alexandria şi era bătrânul foarte iute, puțin la suflet şi nerăbdător. Deci, auzind despre dânsul un frate mai tânăr, a făcut legământ cu Dumnezeu, zicând: Doamne, pentru toate păcatele pe care le-am făcut în lume voi merge şi voi petrece cu bătrânul şi-i voi sluji şi-l voi odihni. Deci, îl ocăra bătrânul ca pe un câine în toate zilele. Dumnezeu văzând smerenia şi răbdarea fratelui, după şase ani de supunere către bătrânul, i-a arătat în somn pe cineva care ținea o hârtie mare, jumătate ştearsă şi jumătate scrisă. Şi îi arăta fratelui hârtia zicând: iată, jumătate din datoriile tale le-a curățit Stăpânul Dumnezeu, sileşte-te şi pentru celelalte! Şi era alt bătrân duhovnicesc locuind aproape de el, care ştia cele despre fratele şi auzea totdeauna cum îl ocăra bătrânul şi-l necăjea cu nedreptate şi cum acesta îi punea lui metanie iar bătrânul nu făcea pace cu el. Întâlnindu-l pe fratele, acest duhovnic bătrân l-a întrebat: ce este, fiule, cum a trecut ziua de astăzi? Oare am dobândit ceva, oare am șters de pe hârtie ceva? Şi dacă cândva trecea vreo zi în care nu ar fi fost ocărât, sau n-ar fi fost scuipat, sau n-ar fi fost izgonit de bătrân, se ducea seara la bătrânul cel de aproape şi zicea, plângând: vai mie, părinte, că rea mi s-a făcut mie ziua de astăzi, căci nu am dobândit nimic, ci în odihnă am petrecut-o. După alți şase ani, a adormit fratele și mărturisea bătrânul cel duhovnicesc, că l-a văzut pe el stând împreună cu mucenicii şi rugându-se lui Dumnezeu pentru bătrânul lui, cu multă îndrăzneală şi zicând: Doamne, precum m-ai miluit pe mine prin acela, miluieşte-l şi pe el pentru îndurările Tale cele multe şi pentru mine robul Tău! Şi după patruzeci de zile l-a luat la sine şi pe bătrânul în locul cel de odihnă. Iată ce fel de îndrăzneală dobândesc cei ce pentru Dumnezeu suferă necazurile.

18. Un iubitor de Hristos fiind dat la mucenicie de slujnica sa, când era dus să se săvârşească, a văzut-o pe slujnica cea care îl dăduse şi îl vânduse. Şi luând inelul de aur pe care îl purta, i l-a dat ei zicând: mulțumescu-ți ție, că de astfel de bunătăți mântuitoare mi te-ai făcut mie.

19. Doi frați oarecare, în vremea prigoanei fiind prinşi, au fost duşi ca să mărturisească şi chinuindu-i i-au pus în temniță. Dar din ispita diavolească s-a făcut între dânşii oarecare prigonire şi ceartă. Astfel, unul căindu-se, îndată a

pus metanie fratelui, zicând: poate să se întâmple ca mâine să ne săvârşim. Să lăsăm vrajba ce-o avem unul asupra celuilalt şi să facem binele. Iar celălalt nu se înmuia. Deci, a doua zi aduşi fiind iarăşi la divan, au fost puşi la chin. Şi cel ce nu a primit pocăință, din cea dintâi bântuială s-a biruit. Deci, i-a zis lui dregătorul: pentru ce ieri, atâta fiind chinuit, nu te-ai plecat? Iar el răspunzând, a zis: pentru că ieri aveam iubire față de fratele meu și darul lui Dumnezeu mă întărea. Acum țin pomenire de rău către dânsul și pentru aceasta m-am golit de mângâierea și acoperemântul lui Dumnezeu.

20. Zis-a un bâtrân: de vei auzi despre cineva că te urăşte şi te ocărăşte, trimite-i sau dă-i lui puţină blagoslovenie după puterea ta, ca să ai îndrăzneală să zici în ceasul judecății: iartă-ne nouă, Stăpâne, greşelile noastre, precum şi noi am iertat greșiților noștri!

21. Un frate călătorind și rătăcindu-se, a întrebat pe nişte oameni să-l înștiințeze să cunoască drumul, iar aceia fiind tâlhari l-au rătăcit în locuri pustii. Şi mergând unul după dânsul să-l jefuiască şi poruncindu-i să treacă un şanţ, acolo unde treceau ei, a năpădit un crocodil asupra tâlharului. Iar fratele văzând fiara că s-a pornit asupra omului, nu a trecut cu vederea, ci a strigat către tâlhar, arătându-i pornirea fiarei. Fugind acela a mulțumit fratelui, minunându-se de dragostea lui.

22. Zis-a un bătrân: de-ți vei aduce aminte de cel ce te-a necăjit sau te-a necinstit sau te-a păgubit, dator ești să-ți aduci aminte de el ca de un doctor trimis de Hristos şi să-l ai pe el ca un făcător de bine, că însuşi necazul tău însemnează că-ți bolește sufletul. Că de nu boleai, nu pătimeai. Deci, dator ești să mulţumeşti fratelui şi să te rogi pentru dânsul, că prin el cunoşti boala ta şi vei primi cele de la el ca pe nişte doctorii trimise de la Iisus. Iar de te scârbeşti asupra fratelui, zici ca şi lui Iisus: nu voiesc să primesc doctoriile tale, ci voiesc să putrezesc întru rănile mele. Deci, cel ce voieşte să se vindece de rănile cele sufletești, dator este să sufere cele ce sunt aduse de doctor, în orice chip ar fi. Căci nici celui ce boleşte trupeşte nu-i pare bine să se taie sau să se ardă, sau să aibă curățenie, ci cu greață își aduce aminte de acestea. Însă încredințat fiind, că este cu neputință în chip a se izbăvi el de boală, decât prin acestea, le sufere cu vitejie, mulţumind doctorului şi ştiind că prin greaţă se va izbăvi din îndelungata boală. Fier arzător de bolnavi al lui Iisus este cel ce te necinsteşte

sau te ocărăşte, dar te izbăveşte de slava deşartă. Curățenie a lui Iisus este cel ce îți aduce ție pagubă sau ocară, dar te izbăveşte de lăcomie. De fugi de ispită folositoare, fugi de viața veşnică. Căci cine a dăruit sfântului Ştefan atâta slavă, pricinuită lui de cei ce l-au împroşcat cu pietre, dacă nu răbdarea?

23. A zis un bătrân: cel ce fură sau cel ce minte sau cel ce face alt păcat, de multe ori îndată după ce a săvârşit păcatul, suspină şi se prihăneşte pe sine şi vine întru pocăință. Cel ce are în suflet pomenire de rău, ori mănâncă, ori doarme, ori umblă, ca de rugină este ros. Şi păcatul totdeauna nedespărțit îl are şi rugăciunea lui devine blestem. Toată osteneala lui este neprimită, chiar de îşi va vărsa sângele său pentru Hristos.

24. Un frate supărat fiind de cineva, s-a dus la un bătrân la chilie şi i-a zis: părinte, un frate m-a necăjit şi mă supără dracul, ca să-i răsplătesc şi eu lui. Zis-a lui bătrânul: ascultă-mă fiule, şi mergi la chilia ta şi linişteşte-te, rugându-te lui Dumnezeu cu deadinsul pentru fratele cel ce te-a nedreptățit şi degrabă te vei izbăvi de patimă. Deci a făcut fratele precum l-a sfătuit bătrânul. Şi într-o săptămână a şters Dumnezeu iuțimea de la dânsul, pentru nevoința la care s-a silit pe sine şi pentru ascultarea pe care a arătat-o către bătrânul.

25. A zis unul din părinți: de te va ocărî pe tine cineva, blagosloveşte-l! Şi de va primi, bine va fi amândurora, iar de nu va primi, el va lua de la Dumnezeu ocară şi tu blagoslovenie.

26. Zis-a un bătrân: Crucea lui Hristos o vedem şi Patimile Lui le cinstim. Atunci pentru ce nu suferim măcar ocară?

27. Doi bătrâni aveau scârbă între dânşii şi s-a întâmplat de s-a îmbolnăvit unul dintre ei. Deci, a venit la dânsul un frate să-l viziteze şi l-a rugat bătrânul pe frate, zicând: scârbă avem, eu şi cutare bătrân şi voim ca să-l rogi să ne împăcăm. Răspuns-a fratele: cum ai poruncit, părinte, eu îl voi ruga şi ieşind fratele, socotea întru sine cum să iconomisească lucrul, căci se temea, ca nu cumva să nu primească bătrânul rugăciunea sau şi mai mare ură se va face. Şi după iconomia lui Dumnezeu, unul din frați i-a adus lui cinci smochine şi

câteva dude şi luându-le, fratele le-a dus în chilia sa. Alegând o smochină şi câteva dude, le-a dus la bătrânul către care avea să meargă şi a zis: avvo, acestea le-a adus unul la cutare bătrân ce este bolnav şi întâmpinându-mă acolo mi-a zis: primeşte acestea şi dă-le cutărui bătrân, iar eu le-am adus la tine. Bătrânul auzind, a stat uimit multă vreme şi a zis: acestea mie mi le-a trimis? A răspuns fratele: da şi le-a luat bătrânul zicând: bine ai venit! Apoi întorcându-se fratele la chilia sa, a luat din smochine două şi din dude câteva şi le-a dus şi celuilalt bătrân care era bolnav. Şi făcând metanie lui, a zis: primeşte acestea, părinte, căci ţi le-a trimis cutare bătrân. Iar el bucurându-se a zis: ne-am împăcat. Fratele a zis: da, părinte, cu rugăciunile tale. Şi a zis bătrânul: slavă lui Dumnezeu! Şi s-au împăcat bătrânii cu darul lui Dumnezeu şi cu înţelepciunea fratelui, care i-a unit pe ei cu pace, cu trei smochine şi câteva dude şi nu au cunoscut bătrânii ce a făcut fratele.

28. Era un sihastru cu mare socoteală şi dorea să petreacă la chilii şi nu afla chilie. Alt bătrân înştiinţându-se despre sihastrul şi având acolo o chilie deşartă l-a rugat pe acela să vadă în acea chilie, până când se va afla alta. Acela mergând, a şezut într-însa. Iar unii din cei ce vieţuiau în locul acela veneau la dânsul ca la un străin, aducându-i ceea ce putea fiecare şi el luându-le, îi primea pe dânşii. Iar bătrânul cel ce îi dăduse chilia, a început a-l zavistui, a-l grăi de rău şi a zice: eu câţi ani am aici de multă nevoinţă şi nimeni nu vine la mine, iar acesta puţine zile are şi câţi vin la dânsul! Şi a zis ucenicului său: mergi şi îi zi: du-te de aici, că îmi trebuie chilia! Iar ucenicul venind la el, a zis: întreabă părintele meu, cum te afli? El a zis: să se roage pentru mine, că mi s-a îngreuiat stomacul. Şi întorcându-se cel ce l-a trimis, a spus: bătrânul iată caută altă chilie şi se duce. După două zile, a zis iarăşi ucenicului: du-te şi îi zi lui, că de nu se va duce, vin eu şi îl scot cu toiagul! Iar fratele mergând iar, a zis către sihastru: a auzit Părintele meu că eşti bolnav şi iarăşi se mâhneşte şi m-a trimis să te cercetez. Răspuns-a acela: spune-i că cu rugăciunile lui sunt sănătos! Deci a venit la bătrânul său şi i-a zis: a spus că până duminică iese cu voia lui Dumnezeu. Iar după ce a venit duminica şi nu a ieşit sihastrul din chilie, luând bătrânul un toiag s-a dus să-l bată şi să-l izgonească. La plecare i-a zis ucenicul: merg eu mai înainte, nu cumva să fie acolo vreunii şi se vor sminti. Iar bătrânul i-a dat voie. Şi apucând fratele mai înainte, a zis către sihastru: Părintele meu vine să te mângâie şi să te ia la chilie. Acesta cum a auzit dragostea bătrânului, a ieşit în întâmpinarea lui şi i-a pus metanie de departe, zicând: eu vin la sfinţia ta, nu te supăra părinte! Iar Dumnezeu văzând lucrarea tânărului, l-a umilit pe bătrânul şi aruncând toiagul a alergat spre închinarea lui şi i s-a închinat aducându-l la chilia sa ca pe unul care nu ar fi auzit nimic din cele ce i-a zis el.

Şi a zis către ucenic: nimic nu i-ai spus din cele ce ţi-am spus ţie? Acesta a răspuns: nimic. Auzind bătrânul, foarte s-a bucurat şi a cunoscut că era zavistia vrăjmaşului. Apoi l-a odihnit pe bătrânul, după care i s-a închinat ucenicului, zicând: tu să-mi fii mie părinte şi eu ţie ucenic, căci prin lucrarea ta s-au mântuit sufletele amândurora.

CAPITOLUL XIX

PENTRU POCĂINŢĂ

1. Un frate şedea într-o chilie din Egipt, în multă smerenie petrecând. Şi avea acesta o soră care curvea în cetate pricinuind pierzare la multe suflete. De multe ori supărându-l bătrânii, mai pe urmă trimiţându-l pe fratele la dânsa, doar sfătuind-o se va strica păcatul cel ce se lucra printr-însa. După ce a ajuns el la locul acela, văzându-l unul din cunoscuţi, a alergat mai înainte şi a vestit surorii lui, zicând: iată, fratele tău este lângă uşă. Atunci ea împungându-se la cele dinăuntru şi lăsând pe ibovnicii cărora le slujea, a ieşit cu capul gol în întâmpinarea fratelui său. Dând să-l îmbrăţişeze i-a zis fratele: sora mea cea adevărată, fie-ţi milă de sufletul tău, că mulţi pier din cauza ta! Cum vei putea suferi munca cea veşnică şi amară? Iar ea cutremurându-se, i-a zis: crezi că mai este mântuire pentru mine de acum? Răspuns-a fratele: de vei voi, este mântuire. Ea aruncându-se la picioarele fratelui său, îl ruga să o ia în pustie, împreună cu el. El i-a zis: pune-ţi acoperământul pe cap şi vino după mine! Atunci ea i-a zis: să mergem, că mai de folos îmi este să fac această necuviinţă să merg cu capul gol, decât să intru în cursa fărădelegii. Şi mergând ei, o sfătuia fratele său la pocăinţă. Când vedea pe unii venind înspre ei, de vreme ce nu toţi ştiu că eşti sora mea, dă-te în lături puţin din cale, până ce vor trece cei ce vin. Iar ea s-a abătut. După aceea i-a zis: să mergem soro, în calea noastră! Dar ea nu i-a răspuns. Şi apropiindu-se el de dânsa, a găsit-o moartă. A văzut şi tălpile picioarelor ei însângerate, căci era desculţă. Şi fratele vestind bătrânilor cele ce s-au întâmplat şi iscându-se neînţelegere între dânşii, s-a descoperit unuia din bătrâni despre dânsa, că de vreme ce nu a purtat grijă de nici un lucru trupesc, ci şi-a defăimat şi trupul, nesuspinând întru atâta rană, pentru aceasta i s-a primit pocăinţa.

DE LA SFÂNTUL AMFILOHIE

2. Un frate biruindu-se de curvie, în toate zilele se afla săvârşind păcatul şi în toate zilele îl îmblânzea pe Stăpânul său cu lacrimi şi cu rugăciuni. Şi aşa făcând, amăgindu-se de obiceiul cel rău, săvârşea păcatul. Apoi iarăşi, după săvârşirea păcatului, se ducea la biserică. Şi văzând Cinstitul Chip al Domnului nostru Iisus Hristos, se arunca înaintea lui cu amare lacrimi, zicând: miluieşte-mă, Doamne, şi ridică de la mine această vicleană ispită, că mă trudeşte cumplit şi mă răneşte cu amărăciunea desmierdărilor! Că nu am obraz, Stăpâne, a căuta şi a vedea Chipul Tău cel sfânt şi mai strălucit decât soarele, ca să se îndulcească inima mea şi să se veselească. Acestea zicând şi ieşind din biserică, cădea în noroi, dar nu se deznădăjduia de mântuirea sa. Căci de la păcat întorcându-se la biserică, striga către iubitorul de oameni, Dumnezeu, zicând: pe Tine, Doamne, Te pun chezaş de acum că nu voi mai face păcatul acesta! Numai iartă-mi mie, Prea Bunule, cele ce dintru început şi până în ceasul acesta Ți-am greşit! Şi după ce făcea el aceste înfricoşate făgăduințe iarăşi se afla întru acel păcat rău. Şi se vedea iubirea de oameni a lui Dumnezeu, cea prea dulce şi nemărginita Lui bunătate, că suferea în toate zilele călcarea şi necunoştința fratelui cea neîndreptată şi rea. Din multa milă căuta şi aştepta pocăința şi întoarcerea lui. Că nu un an a făcut aceasta, nici doi, nici trei, ci zece ani şi mai mult. Vedeți, fraților, răbdarea cea nemăsurată şi iubirea de oameni cea nemărginită a Stăpânului, cum totdeauna îndelung rabdă, suferind fărădelegile şi păcatele noastre cele cumplite! Că de acel lucru trebuie să ne înspăimântăm şi să ne minunăm: de îndurările cele bogate ale lui Dumnezeu, că făgăduindu-se fratele că nu va mai face altădată păcatul, se afla mincinos. Deci, într-una din zile, făcând fratele păcatul, a alergat la biserică, plângând, suspinând, tânguindu-se şi silind îndurările Prea Bunului Stăpân ca să se milostivească spre dânsul să scape de noroiul înverşunării. Şi cum îl ruga el pe iubitorul de oameni, Dumnezeu, văzând începătorul răutății şi pierzătorul sufletelor noastre, diavolul, că nimic nu foloseşte, ci cele ce el prin păcat alcătuia, fratele prin pocăință le risipea, neruşinându-se, i s-a arătat de față, căutând în obrazul lui şi strigând către cinstita icoană a Domnului nostru Iisus Hristos: o, ce-mi este mie şi Ție Iisuse Hristoase? Milostivirea Ta cea nemărginită mă biruieşte şi mă surpă, căci primeşte pe acest curvar, care în toate zilele minte înaintea Ta, defăimând stăpânirea Ta! Pentru ce nu-l arzi, ci îndelung rabzi şi suferi? Căci Tu vei judeca pe curvari, pe preacurvari şi pe toți păcătoşii o să-i pierzi. Cu adevărat, nu eşti Drept Judecător, ci unde vrea stăpânirea Ta, treci cu vederea şi pe mine pentru o mică călcare a înălțării, din ceruri m-ai aruncat jos iar acestuia mincinos fiind şi curvar, fiindcă zace înaintea Feței Tale, uşor îi dăruieşti blândețea Ta. Pentru ce, dar, Te numesc pe Tine Judecător Drept? Precum văd şi Tu primeşti făpturi din multa Ta bunătate şi treci cu vederea dreptatea. Şi acestea zicea diavolul iuțindu-se de multă amărăciune şi pară de

foc scoţând din nări, apoi a tăcut. Şi s-a făcut glas ca de la jertfelnic, zicând: o, balaure prea viclean şi pierzătorule, nu te-ai săturat de socoteala ta cea rea, că ai sorbit lumea, iar pe cel ce a venit la mila cea nespusă te sileşti să-l hrăneşti şi să-l sorbi? Ai atâtea greşeli ca să pui şi să tragă întocmai cu Sângele cel scump, pe care l-am vărsat pe Cruce pentru dânsul? Iată Junghierea Mea şi Moartea Mea a afundat fărădelegile lui. Când păcătuieşte, nu îl izgoneşti, ci îl primeşti cu bucurie şi nu-l opreşti, nădăjduind să-l dobândeşti şi Eu, Cel atât de milostiv şi iubitor de oameni, care am poruncit verhovnicului Meu, lui Petru apostolul, să ierte celui ce greşeşte în fiecare zi până la şaptezeci de ori câte şapte, oare nu îl voi ierta pe el, oare nu-l voi milui? Aşadar, cu adevărat, de vreme ce aleargă la Mine, nu Mă voi întoarce de la el, până ce îl voi moşteni. Căci pentru păcătoşi M-am răstignit şi preacuratele Mele pălmi pentru dânşii le-am întins, ca cel ce va voi să se mântuiască, să alerge şi să se mântuiască. De la nimeni nu mă întorc, pe nimeni nu alung, măcar de va greşi de nenumărate ori într-o zi şi de tot atâtea ori va veni către Mine, nu va ieşi afară scârbit. Căci nu am venit să chem pe cei drepţi, ci pe cei păcătoşi la pocăinţă. Şi auzindu-se glasul acesta, diavolul sta tremurând şi neputând să fugă. Apoi iarăşi s-a făcut glas, zicând: ascultă, amăgitorule, pentru ce zici că sunt nedrept? Căci Eu cu toţi sunt drept. În ceea ce aflu pe cineva, în aceea îl judec. Iată deci, pe acesta l-am aflat stând înaintea picioarelor Mele şi biruitor peste tine arătându-se. Îl voi lua şi-i voi mântui sufletul, fiindcă n-a deznădăjduit de mântuire. Iar tu vezi cinstea lui şi crapă de zavistie şi ruşinează-te. Fratele stând cu faţa în jos şi tânguindu-se, şi-a dat duhul. Şi îndată urgie mare, ca focul a căzut peste satana şi l-a mistuit. De aici să cunoaştem, fraţilor, milostivirea şi iubirea de oameni cea nemăsurată a lui Dumnezeu şi niciodată să nu deznădăjduim de mântuirea noastră.

3. Alt frate, iarăşi, după ce s-a pocăit, s-a liniştit. Dar s-a întâmplat că el îndată s-a lovit de-o piatră şi şi-a rănit piciorul şi din acea rană a curs atâta sânge încât a leşinat şi şi-a dat sufletul. Apoi au venit dracii să-i ia sufletul. Dar le-au zis îngerii: căutaţi la acea piatră şi vedeţi sângele lui, pe care l-a vărsat pentru Domnul. Aceasta zicând îngerii, i s-a izbăvit sufletul.

4. La un frate care căzuse în păcat, s-a arătat satana şi i-a zis: nu eşti creştin? Iar fratele i-a răspuns: orice sunt, tot sunt mai bun decât tine. Iar satana iarăşi a zis: îţi spun ţie, că te duci la chinuri. Şi a zis fratele: nu eşti tu judecătorul meu, nici Dumnezeul meu. Şi nimic isprăvind satana, s-a dus, în timp ce fratele s-a pocăit înaintea lui Dumnezeu în chip curat şi s-a făcut iscusit.

5. Un frate fiind stăpânit de mâhnire, l-a întrebat pe un bătrân: ce voi face, că-mi zic gândurile că fără de vreme m-am lepădat de lume şi nu pot să mă mântuiesc. Şi i-a răspuns bătrânul: deşi nu putem să intrăm în Pământul Făgăduinței, mai de folos ne este să ne rămână oasele în pustie, decât să ne întoarcem în Egipt.

6. Alt frate l-a întrebat pe acelaşi bătrân, zicând: părinte, ce vrea să înțeleagă proorocul când zice: nu este mântuire în Dumnezeul lui? Şi i-a zis bătrânul: vrea să înțeleagă gândurile deznădăjduirii, care vin de la draci la cel ce greşeşte şi-i zic: de acum nu mai găseşti mântuire în Dumnezeu, şi se ispitesc să-l arunce în deznădejde. Cu aceştia trebuie să se lupte, zicând: Domnul este scăparea mea şi El va scoate din cursă picioarele mele.

7. Un frate l-a întrebat pe un bâtrân, zicând: de se va întâmpla cineva, din lucrarea diavolului, să cadă în curvie, ce se întâmplă cu cei ce s-au smintit? Şi a povestit bătrânul, zicând: un diacon era vestit într-o chinovie a Egiptului, iar un om din cetate fiind izgonit de judecător a venit cu toată casa sa la acea chinovie. Şi din ispita diavolului, a căzut diaconul cu o femeie din cele ce veniseră cu omul şi a făcut tuturor ruşine, fiindcă s-a cunoscut lucrul. Iar el s-a dus la un bătrân preţuit al său şi i-a vestit ceea ce s-a întâmplat. Şi avea bătrânul înăuntrul chiliei sale o ascunzătoare, pe care o ştia şi diaconul. Şi l-a rugat să intre acolo să se îngroape ca şi de viu, neştiind nimeni altul ceea ce se făcuse, numai bătrânul acela. Şi s-a plecat bătrânul. Deci intrând diaconul în întunericul acela, s-a pocăit înaintea lui Dumnezeu, plângându-şi păcatul totdeauna şi nehrănindu-se decât cu pâine, şi cu apă, pe care i le da bătrânul la o vreme. Apoi trecând un timp, n-a crescut apa râului ca de obicei. Şi toţi făcând litanie, şi rugându-se lui Dumnezeu cu deadinsul, s-a descoperit unuia din sfinţi, că de nu va veni cutare diacon, care este ascuns la cutare monah, apa râului nu creşte. Acela primind răspunsul, a povestit tuturor cele ce i s-au făcut lui cunoscute de la Dumnezeu. Şi auzind cei de faţă s-au minunat şi venind l-au scos din locul în care era ascuns silindu-l să se roage. Şi rugându-se, îndată a crescut apa. Astfel cei ce s-au smintit mai înainte, cu mult mai mult s-au folosit de pocăința lui şi L-au proslăvit pe Dumnezeu.

8. Un frate s-a luptat de dracul curviei şi s-a întâmplat să treacă printr-un sat al Egiptului unde a văzut o femeie frumoasă, care era fata preotului elinilor. Văzând-o, s-a rănit cu dânsa. Apoi mergând a zis tatălui ei: dă-mi-o de soție! Iar el răspunzând, i-a zis: nu pot să ți-o dau, de nu mă voi înştiința mai întâi de la dumnezeul meu. Şi mergând către drac, l-a întrebat zicând: iată un monah a venit şi o cere pe fiica mea. Oare, să i-o dau? Şi a răspuns dracul: întreabă-l pe el dacă se leapădă de Dumnezeul lui, de botez şi de cinul călugăresc! Şi întorcându-se slujitorul păgân către fratele, i-a zis: te lepezi de Dumnezeul tău, de botez şi de cinul călugăresc? Iar el s-a făgăduit. Şi îndată a văzut că i-a ieşit din gură un porumbel şi a zburat la cer. Deci s-a dus slujitorul la drac şi i-a spus: iată, s-a făgăduit. Atunci i-a zis lui dracul: nu-i da fata de soție că Dumnezeul lui nu s-a depărtat de la dânsul, ci încă îl ajută. Reîntorcându-se spurcatul slujitor, i-a zis fratelui: nu pot să ți-o dau pentru că Dumnezeul tău cu tine este şi încă îți ajută. Iar fratele auzind s-a umilit şi şi-a zis: dacă eu, ticălosul de atâtea bunătăți învrednicindu-mă de la Dumnezeu numai pentru bunătatea Lui, m-am lepădat de Dânsul, de botez şi de cinul călugăresc, iar El încă îmi ajută şi nu s-a depărtat de mine, cum să nu fiu dator să alerg la Domnul şi să nădăjduiesc în bunătatea Lui cea nemărginită? Deci, revenind în sine, a ieşit în pustie şi mergând la un bătrân, i-a povestit acestuia întâmplarea. Şi i-a zis bătrânul: şezi cu mine în peştera aceasta şi posteşte trei săptămâni, adică câte două zile şi a treia zi dezleagă. Şi mă voi ruga lui Dumnezeu şi eu pentru tine. Şi s-a ostenit bătrânul pentru fratele şi L-a rugat pe Dumnezeu, zicând: mă rog, Doamne, dăruieşte-mi sufletul acesta şi primeşte pocăința lui. Şi l-a ascultat pe el Dumnezeu. După ce s-a împlinit o săptămână, a venit bătrânul la frate şi l-a întrebat: văzut-ai ceva? Iar el a răspuns: da, am văzut porumbelul sus, la înălțimea cerului, în dreptul capului meu. Şi i-a zis bătrânul: ia aminte de tine şi roagă-te lui Dumnezeu cu deadinsul! Apoi s-a dus. După ce a trecut şi a doua săptămână, a mers iarăşi bătrânul la fratele şi l-a întrebat zicând: văzut-ai ceva? Şi i-a răspuns: am văzut porumbelul aproape de capul meu. Poruncindu-i iarăşi bătrânul să fie treaz şi să se roage, s-a dus de la el. Apoi, după ce s-a împlinit şi săptămâna a treia, venind la el bătrânul, i-a zis: nu cumva ai văzut ceva mai mult? Iar el a răspuns: am văzut porumbelul că a venit şi a stătut deasupra capului meu şi am întins mâna să-l prind, iar el a intrat în gura mea. Şi auzind bătrânul a mulțumit lui Dumnezeu, spunând fratelui: iată, Dumnezeu a primit pocăința ta! De acum ia aminte de tine! Iar el a zis: de acum voi fi cu tine, părinte şi nu mă voi despărți de tine până la moarte. Şi a petrecut după aceea fratele cu bătrânul nedespărțiți.

9. Spuneau părinții despre un bătrân, că îi ziceau lui gândurile: lasă astăzi că mâine te vei pocăi! El le răspundea: nu! Astăzi mă voi pocăi și mâine fie voia lui Dumnezeu.

10. Doi frați după trup s-au lepădat de lume. Unul şezând în muntele Eleonului, într-una din zile aprinzându-se tare la inimă, de umilință s-a pogorât în Sfânta Cetate. Şi mergând la judecător i-a mărturisit păcatele sale spunând: pedepseşte-mă după pravilă! Judecătorul minunându-se a socotit în sine şi i-a zis fratelui: cu adevărat, omule, de vreme ce tu singur ai mărturisit, nu îndrăznesc să te judec mai înainte de Dumnezeu, căci poate că El te-a şi iertat. Şi mergând fratele şi-a pus fiare la picioare şi la gât şi s-a încuiat într-o chilie. Dacă mergea cineva şi-l întreba cine i-a pus acele fiare, răspundea: judecătorul. Mai înainte de moartea lui cu o zi, venind îngerul la el au căzut fiarele de pe el numaidecât. A doua zi venind slujitorul şi întrebându-l cine i-a dezlegat fiarele a răspuns fratele: Cel ce mi-a dezlegat păcatele. Căci mi s-a arătat ieri zicându-mi: pentru răbdarea ta dezlegatu-s-au toate păcatele tale. Şi s-a atins cu degetul de fiare şi îndată au căzut. Acestea zicând fratele degrabă a adormit.

11. Alt frate şedea singur, aparte, în mânăstirea Monidriilor zicând această rugăciune neîncetat către Dumnezeu: Doamne, nu mă tem de Tine! Pentru aceasta, trimite-mi săgeată de fulger, sau alt chin, sau boală, sau drac, ca aşa măcar sufletul meu cel împietrit să capete frică! Rugându-se iarăşi, zicea: Ştiu că multe am greșit Ție, Stăpâne, și nenumărate sunt greşelile mele. Pentru aceea nu îndrăznesc să zic să mă ierți, ci de se poate, pentru îndurările Tale, iartă-mă! Iar de nu se poate, pedepseşte-mă aici şi nu mă pedepsi acolo! Dacă şi aceasta este cu neputință, răsplăteşte-mi aici o parte din chin şi acolo îmi fă mai uşor chinul! Numai să începi de acum să mă pedepsești, însă cu milă şi nu cu mânia Ta, Stăpâne. Aşa, un an întreg pocăindu-se şi acestea cu lacrimi fierbinți din tot sufletul cerând şi zdrobindu-şi trupul cu post şi cu priveghere şi în cealaltă rea pătimire şi sufletul său smerindu-şi, într-o zi sta el jos şi plângea după obicei, tare tânguindu-se. Din multa supărare i-a venit lui dormitare și a adormit. Atunci a apărut de față Hristos, zicând cu glas blând: ce ai omule? De ce plângi aşa? Iar el cunoscându-L pe Iisus cine este, a răspuns înspăimântat: am greșit, Doamne! Iisus i-a zis: scoală-te! Cel ce plângea răspunde: nu pot Stăpâne, de nu-mi vei da mâna. Şi întinzând mâna şi apucându-l, Iisus, l-a sculat. Dar sculându-se, foarte tare plângea. I-a zis iarăşi Cel ce s-a arătat tot cu glas lin şi blând: de ce plângi, omule? De ce te mâhneşti?

Răspuns-a fratele: nu vrei, Doamne, să plâng şi să mă mâhnesc, căci cu atâtea Te-am supărat, eu cel ce am dobândit de la Tine atâtea bunătăţi? Iar Acela întinzându-şi din nou mâna a pus-o pe capul fratelui Şi i-a zis: de acum nu te mai întrista, că de vreme ce tu te-ai întristat pentru Mine, nu mă voi mai scârbi asupra ta! Căci dacă Sângele Meu L-am dat pentru tine, cu mult mai vârtos îţi voi da iertare şi ţie şi la tot sufletul care se pocăieşte curat. Venindu-şi în sine fratele, din acea vedere şi-a aflat inima plină de toată bucuria. Aşa s-a încredinţat că a făcut Dumnezeu milă cu dânsul. De atunci a petrecut totdeauna în multă smerenie, mulţumindu-i Lui.

12. Zis-a un bătrân: de vei cădea în păcat şi îl vei părăsi şi vei veni la scârbă şi pocăinţă, vezi să nu încetezi a te scârbi şi a suspina către Domnul până la ziua morţii tale, de vreme ce iarăşi, degrabă vei cădea în aceeaşi groapă. Căci întristarea către Dumnezeu este zăbală a sufletului şi nu-l lasă să cadă.

13. Un frate căzând în ispită, din întristare a pierdut rânduiala călugărească. Şi vrând să pună început, din cauza mâhnirii se oprea, zicându-şi: când am să mai fiu cum am fost odată? Şi pregetând, nu putea să facă început de lucru călugăresc. De aceea, a venit la un bătrân, şi i-a povestit cele despre sine. Auzind bătrânul scârba lui, i-a povestit o pildă ca aceasta: un om avea o ţarină şi din lenea lui s-a înţelenit şi s-a umplut de spini şi de ciulini. Iar mai pe urmă a socotit să o lucreze. Şi a zis fiului său: mergi de curăţeşte ţarina! Fiul său mergând să o cureţe, a văzut mulţimea spinilor şi s-a împuţinat, zicându-şi: când voi putea să smulg eu toate acestea şi să curăţesc ţarina? Şi culcându-se, a adormit. Apoi s-a deşteptat şi căutând din nou la mulţimea spinilor şi trândăvindu-se, a petrecut zăcând. Uneori se culca, alteori întorcându-se ici şi colo, ca uşa în ţâţână, precum zice Scriptura, a cheltuit fără lucru multe zile. După acestea a venit tatăl lui, să vadă ce-a făcut. Şi l-a găsit că nimic n-a lucrat şi i-a zis: pentru ce n-ai lucrat nimic până acum? Iar el i-a spus: tată, cum veneam să lucrez, văzând mulţimea spinilor, mă slăbănogeam şi de scârbă mă culcam şi dormeam. De aceea nimic n-am lucrat. Atunci i-a zis lui tatăl: fiule, atâta cât ţine aşternutul tău, fă în toate zilele. Şi aşa sporeşte-ţi lucrul şi nu slăbi. Iar tânărul a făcut aşa. Şi în puţină vreme a curăţit ţarina. Aşadar şi tu frate, câte puţin lucrează şi nu te împuţina. Căci Dumnezeu cu darul Său iarăşi te aşază la rânduiala cea dintâi. Iar fratele auzind, şezând cu răbdare, făcea cum l-a învăţat bătrânul. Şi cu darul lui Dumnezeu a aflat odihnă.

14. Era un sihastru prin părțile Iordanului, nevoindu-se mulți ani și care, acoperit de Dumnezeu, nu primea bântuieli de la vrăjmaş, căci de neînvins era. Aşadar, pentru toți cei ce veneau la dânsul pentru folos, el defăima pe satana şi-l ocăra, zicând că nimic nu este şi că nu are nici o putere asupra nevoitorilor de nu va afla pe cei asemenea lui spurcați, robiți totdeauna păcatului, care fără să simtă îi slăbănogeşte. Iar acestea le zicea neştiind darul Celui de sus, care nu lasă pe satana să-l robească. Şi când i s-a apropiat sfârşitul, după slobozirea lui Dumnezeu, a venit diavolul adevărat şi i-a zis: ce am cu tine, părinte? De ce mă ocărăşti? Au, te-am supărat vreodată cu ceva? Iar el scuipând asupra lui, iarăşi zicea aceleaşi cuvinte: mergi înapoia mea, satano, că nimic nu poți asupra robilor lui Hristos! Şi satana i-a răspuns: aşa! Aşa! Alți patruzeci de ani să trăieşti şi nici un ceas în atâția ani nu voi încerca să-ți pun piedică. Şi aceasta zicând, s-a făcut nevăzut. Iar monahul a început îndată să se lupte cu gândurile şi să zică în sine: am atâția ani ticăloşindu-mă aici. Şi încă alți patruzeci de ani voieşte Dumnezeu ca să trăiesc. Mă voi duce dar în lume şi voi vedea rudeniile mele şi voi petrece cu dânsele vreo câțiva ani şi iarăşi mă voi întoarce şi mă voi apuca de nevoința mea. Deci, socotind el acestea, le împlinea cu fapta şi ieşind afară din chilie, s-a apucat de drum. Dar nu departe mergând el, iubitorul de oameni, Dumnezeu, miluindu-l şi nevrând a i se pierde ostenelile i-a trimis un înger spre ajutor. Și întâmpinându-l, îngerul i-a zis: unde mergi, părinte? El i-a răspuns: în cetate. Iar îngerul: întoarce-te la chilie. Și el, venindu-şi în sine, s-a întors la chilia sa şi mai trăind trei zile s-a săvârșit.

15. Zis-a un bătrân: în vremea când lucrez, cobor undreaua şi pun moartea înaintea ochilor mei, mai înainte de a ridica undreaua.

16. Tot acesta a zis: omul care are moartea înaintea ochilor, în tot ceasul biruieşte împuținarea de suflet.

17. Zis-a un bătrân: la tot lucrul pe care vrei să-l faci, să zici: de mă va certa Dumnezeu acum ce va fi? Vezi ce răspunde gândul. Și de te va osândi, lasă-l îndată şi aruncă lucrul pe care-l ții şi ia altul, ca să ai nădejde la el. Căci trebuie lucrătorul să fie gata în tot ceasul să meargă pe calea sa. Și la lucru de vei şedea, chiar de vei umbla pe drum, aceasta zi-o totdeauna: de ne va chema Dumnezeu acum, cum va fi? Şi vezi ce-ți răspunde conştiința. Și grăbeşte de fă orice îți zice. Iar de voieşti să cunoşti dacă s-a făcut milă cu tine, întreabă-ți conştiința! Şi nu

înceta să faci aceasta, până ce se va încredința inima ta şi conştiința îți va zice: credem în îndurările lui Dumnezeu, că negreşit va face milă cu noi. Însă ia aminte la inima ta, nu cumva să spună acest cuvânt din îndoială. Iar de se va îndoi în credință până la un fir de păr, departe este de tine mila.

18. Zis-a un bătrân: de ar fi fost cu putință la venirea lui Hristos după Înviere să iasă iarăşi sufletele oamenilor din trupuri, toată lumea ar fi murit de frică, de cutremur şi de spaimă. Căci cum va suferi cineva să vadă cerurile deschizându-se şi pe Dumnezeu descoperindu-se cu urgie şi cu mânie iar oştile cele nenumărate ale puterilor cereşti împreună cu El pogorându-se şi toată omenirea la un loc adunându-se? Deci acestea pururea socotindu-le, să trăim ca cei ce vrem să stăm înaintea unui astfel de Judecător şi divan înfricoşător şi să răspundem pentru lucrurile ce le-am lucrat în viață.

19. Un bătrân s-a dus la unul din părinții ce şedeau în Rait şi i-a zis: avvo, când îl slobozesc pe fratele cel ce şade împreună cu mine la vreo slujbă, mă necăjesc mai tare dacă va zăbovi. Răspuns-a acela: eu când îl trimit pe slujitorul meu pentru vreo treabă, şed aproape de uşă şi privesc. Şi când îmi zice mie gândul: oare când va veni fratele? zic şi eu către gând: apoi de va apuca mai înainte alt frate, adică îngerul de va veni să mă ia la Domnul, ce va fi? Şi aşa, în toate zilele şed privind la uşă purtând grija, plângându-mi păcatele şi zicând: oare, ce frate va apuca mai înainte şi va veni: cel de sus, sau cel de jos? Şi umilindu-se bătrânul, s-a dus şi ținea aşa lucrarea aceluia.

20. Un bătrân şedea în Rait şi avea acest fel de lucrare: şezând pururea în chilia sa, era îngrijit cu mintea, plecat la pământ şi clătinându-şi capul, zicea cu suspin: oare ce va fi? Şi tăcea puțin. Şi iarăşi zicea acelaşi cuvânt, făcând la fel şi lucrând funia de coşniță. Astfel şi-a petrecut zilele sale, îngrijindu-se pentru ieşirea din trup.

21. Pe unul din părinți îl rugau frații să înceteze ostenelile cele mari. Iar el a răspuns: vă spun, fiilor, că Avraam are să se căiască, văzând darurile cele mari, pentru că nu s-a nevoit mai mult.

22. Un bătrân s-a dus odată într-o cetate să-şi vândă vasele şi după întâmplare a şezut la poarta unui bogat, care stătea să moară. Şi şezând, lua aminte şi vedea nişte bărbaţi negri, plini de frică, călări pe cai negri, şi având în mâinile lor tobe de foc. Ajungând la poartă, au lăsat caii afară, iar ei au intrat înăuntru și văzându-i bolnavul, a strigat cu glas mare: Doamne, miluieşte-mă şi îmi ajută! Au zis lui aceia: acum când a apus soarele, ți-ai adus aminte de Dumnezeu? Pentru ce, când strălucea ziua, nu L-ai căutat? Acum nu mai ai nădejde de mântuire, nici mângâiere. Şi aşa, cu sila smulgându-i sufletul, s-au dus.

23. Povestit-a un bătrân, că era o fecioară bătrână, foarte sporită în frica lui Dumnezeu, care întrebată fiind de mine, pentru pricina depărtării sale de lume, a povestit aşa: eu, o, minunatule, copilă fiind, aveam un tată foarte blând şi liniştit cu obiceiul, dar bolnav şi neputincios cu trupul, încât cea mai multă vreme a vieții lui o cheltuia zăcând pe pat. Şi aşa trăia, încât abia rar şi cândva se întâlnea cu cineva. Cu lucrul pământului se îndeletnicea când se întâmpla de era sănătos şi acolo viaţa petrecându-şi roadele le aducea în casă şi atâta tăcere avea, încât se părea celor ce nu-l ştiau, că ar fi mut. Însă maica era cu totul împotriva tatălui. Ea iscodea şi cele peste patria noastră şi atât era de limbută cu toți, încât niciodată nu o vedeam câtuşi de puțin tăcând, ci uneori certându-se, iar alteori grăind lucruri necuviincioase şi fără rânduială. Chiar şi de beţii cu bărbaţi desfrânaţi mai mult petrecea şi ca o curvă era mult cheltuitoare şi rău ocârmuia cele din casă, încât averile deşi nu erau puţine, nu erau cu putință a ne ajunge. Căci ei i se încredințase de la tatăl meu iconomia celor din casă. Şi aşa viețuind ea, nu i s-a întâmplat vreodată vreo boală trupească, nu a simțit vreo durere cât de mică, ci în toată viața ei era sănătoasă cu trupul şi întreagă. Deci topindu-se tatăl de îndelungată boală, s-a întâmplat de a murit şi îndată s-a pornit aerul şi s-au făcut tunete şi fulgere dese şi ploaie atât de multă şi aşa de necurmată se pogora de sus, încât nici puţin măcar a ieşi noi din casă nu puteam până la trei zile, timp în care şi tatăl sta neîngropat în casă. Iar oamenii satului văzând aceasta multe grăiau asupra răposatului zicând: cu adevărat vrăjmaş al lui Dumnezeu a fost acesta. Pentru aceasta nici nu îl lasă să se îngroape. Însă noi, ca să nu se împută trupul înăuntru şi să ne facă neumblată casa, scoţându-l afară, deşi ploaia era foarte mare, cum am putut l-am îngropat. Iar mama, luând mai multă slobozenie, mai fără de ruşine s-a dat la desfrânare şi făcând casa de ruşine, cheltuia averea în desfătări, încât mai de toate eram lipsiţi. După multă vreme, sosindu-i moartea, aşa îngropare a dobândit, încât se părea că şi aerul ajuta la îngroparea ei. Deci, după îngroparea mamei, eu trecând de vârsta copilărească şi poftele trupului sculându-se asupră-mi şi zădărnicindu-mă, într-o seară mi-a venit o socoteală:

oare viața tatălui meu să aleg și în blândețe, cinste și păzire să viețuiesc? Dar acela nici un bine nu a dobândit, așa petrecând, ci totdeauna de boli și de necazuri topindu-se, s-a dus de aici, nici ca ceilalți oameni putând fi îngropat. Deci, de i-ar fi plăcut lui Dumnezeu această petrecere, pentru ce a pătimit atâtea rele? Dar viața mamei care era? Oare nu pururea petrecea în desfrânări și dezmierdări, și s-a dus din viața aceasta sănătoasă și fără nici o pătimire? Așadar, trebuie și eu să viețuiesc. Că mai bine este a crede ochilor mei, decât cuvintelor altora. După ce am socotit eu, ticăloasa să urmez urmele maicii, a sosit noaptea și eu adormind, a venit asupra mea un bărbat mare la trup și înfricoșat la vedere și căutând spre mine sălbatic și cu mânie, mă întreba cu glas aspru zicând: spune-mi, care sunt gândurile inimii tale? Și cu totul înspăimântată fiind, nici nu îndrăzneam a căuta la dânsul. Iar acela iarăși, cu glas groaznic a grăit: vestește-mi mie, care sunt socotelile tale? Și văzându-mă că de frică eram cu totul slăbănogită și din minți ieșită, îmi aduceam aminte de toate câte cugetam în mintea mea. Dar venindu-mi în fire, nu puteam să le tăgăduiesc, ci spre rugăminte m-am întors și mă rugam, să mă învrednicească de iertare. Iar el luându-mă, mi-a zis: vino să vezi pe tatăl tău și pe mama ta și după aceea, oricare viață vei voi, alege-ți! Așadar, scoțându-mă m-a dus într-un loc șes cu livadă, în care erau pomi de multe feluri, care biruiesc descrierea frumuseții, încărcați cu tot felul de roade. Acolo împreună cu el umblând eu, m-a întâlnit tatăl meu și cuprinzându-mă m-a sărutat, numindu-mă fiică dorită, iar eu îmbrățișându-l, îl rugam să petrec împreună cu dânsul. El însă a zis: acum nu este cu putință să se facă aceasta. Dar de vei urma urmele mele, nu după multă vreme vei veni aici. Eu încă mai rugându-mă să rămân împreună cu el, m-a tras îngerul de mână, zicându-mi: vino să vezi și pe mama ta, ca să cunoști din lucruri, la care viața este de folos să te pleci. Ducându-mă la o casă foarte întunecoasă, plină de scrâșnire și de tulburare, mi-a arătat un cuptor arzând cu foc și vâlvâind și pe câțiva cumplit stând lângă cuptor. Iar eu căutând în cuptor, o văd pe mama mea până la gât afundată în foc și mulțime nenumărată de viermi din toate părțile mâncând-o, iar ea de usturime scrâșnind cu dinții și clănțănind. Văzându-mă și ea pe mine, plângând mă chema: vai mie, fiica mea, pentru durerile cele nesuferite! Vai mie, pentru muncile cele fără de sfârșit! Vai mie ticăloasei, că pentru puțină dezmierdare, ce chinuri mi-am pricinuit! Vai mie, ticăloasei, că în locul dezmierdărilor celor vremelnice, veșnic mă chinui! Miluiește-mă, fiica mea, pe mine, maica ta, că ard și mă topesc! Adu-ți aminte de hrana care ai dobândit de la mine, și mă miluiește, și-mi dă mâna și mă scoate de aici! Iar eu, lepădându-mă de acei cumpliți, care stăteau aproape, fără a mă apropia mama iarăși cu lacrimi striga: fiica mea, ajută-mă și nu trece cu vederea tânguirile maicii tale, nu trece cu vederea pe cea care așa cumplit în gheena focului se chinuie și de viermele cel neadormit este roasă! Iar eu, milostivindu-mă cu sufletul de dânsa, am întins

mâna să o trag. Focul însă, atingându-se puțin de mâna mea, mare usturime am simțit și am început a urla și a suspina cu plâns. Cei ce erau în casă, deșteptându-se de vaiete și sculându-se și aprinzând focul, alergau la mine și mă întrebau adeseori de pricina vaietelor. Eu în sine-mi venind, cele ce am văzut le-am povestit lor și de atunci am urmat vieții tatălui și mă rog să-l dobândesc pe el și partea cea împreună cu dânsul, încredințându-mă cu darul lui Dumnezeu, ce fel de cinste și slavă sunt gătite celor ce aleg a viețui cu dreptate și în bună credință. De asemenea, ce fel de munci primesc cei ce își cheltuiesc viața în pofte și dezmierdări.

24. Odată doi frați s-au hotărât și s-au făcut călugări. După ce au isprăvit faptele cele bune, au socotit să-și zidească chilii depărtate și fiecare din ei s-a dus deosebi pentru liniște. Mulți ani nu s-au văzut unul cu altul, pentru că nu ieșeau din chilii. S-a întâmplat însă ca unul dintre dânșii să se bolnăvească și au venit părinții să-l cerceteze și l-au văzut uneori uimindu-se, alteori trezindu-se. Și l-au întrebat zicând: ce ai văzut? Iar el le-a zis: îngerii lui Dumnezeu i-am văzut venind. Ei m-au luat pe mine și pe fratele meu și ne-au dus la cer și ne-au întâmpinat puterile cele potrivnice, nenumărate și înfricoșate la vedere și mult ostenindu-se ele, n-au putut asupra noastră. După ce le-am trecut, au început a striga: mare îndrăzneală este curățenia. Acestea zicând fratele, a adormit. Iar părinții văzând, au trimis un frate să vestească fratelui său că a adormit. Mergând ei l-au aflat și pe el așa. Și s-au minunat toți slăvind pe Dumnezeu.

CAPITOLUL XX

PENTRU LEPĂDAREA DE LUME ȘI CEL CE SE LEAPĂDĂ DE LUME TREBUIE SĂ SE ÎNSTRĂINEZE. CARE ESTE ÎNSTRĂINAREA CEA ADEVĂRATĂ

1. Zis-a un bătrân: de știe monahul vreun loc care are sporire și pentru trebuințele trupului nu se duce acolo, unul ca acesta nu crede că este Dumnezeu.

2. Un frate l-a întrebat pe un bătrân zicând: cum, părinte, neamul nostru nu poate să ştie nevoința părinților? Şi a răspuns bătrânul: pentru că nu-L iubeşte pe Dumnezeu, nici nu fuge de oameni, nici nu urăşte materia lumii. La omul ce fuge de oameni şi de materie, de la sine îi vine pocăință şi nevoința. Căci precum cel ce voieşte să stingă focul care s-a aprins în holda sa, de nu va apuca mai înainte să taie partea cea din fața focului, nu poate să-l stingă, așa şi omul, de nu se va duce la loc unde cu osteneală să-şi afle pâinea sa, nu poate să dobândească nevoința. Căci sufletul de nu va vedea, nu va pofti degrabă.

3. Un frate l-a întrebat pe un bătrân zicând: care este lucrul înstrăinării? Şi i-a răspuns bătrânul: ştiu un frate înstrăinat, care s-a aflat la biserică şi întâmplător s-a făcut agapă şi a şezut să mănânce cu frații la masă. Iar unul a zis: cine l-a oprit pe acesta? Şi i-au spus fratelui: scoală-te, şi du-te afară! Şi el sculându-se, a ieşit, iar alții mâhnindu-se s-au dus şi l-au adus înăuntru. După aceea l-au întrebat: oare, ce este în inima ta, că ai fost scos afară şi iarăşi ai fost adus înăuntru? Iar el le-a răspuns: m-am gândit în inima mea, că sunt întocmai ca un câine care, când este alungat se duce şi când este chemat, vine.

4. Povestit-a unul din părinți: erau doi frați aproape de el, unul străin şi altul cunoscut. Şi cel străin era puțin mai lenevos, iar cel cunoscut foarte osârduitor. Şi s-a întâmplat de a murit mai înainte cel străin. Bătrânul fiind văzător cu mintea, a văzut mulțime de îngeri, cum îi povățuiau sufletul. Şi dacă au ajuns la cer şi era aproape să intre, s-a făcut cercetare pentru dânsul şi a venit glas de sus zicând: vădit este că era puțin trândav, dar pentru înstrăinarea lui, deschideți-i! Apoi a adormit şi cel cunoscut, adică cel de loc şi în vremea morții au venit toate rudeniile lui. Şi a văzut bătrânul, că nu este nici un înger nicăieri şi s-a minunat. Atunci, a căzut cu fața la pământ înaintea lui Dumnezeu zicând: Doamne, cum cel străin fiind trândav, a dobândit astfel de slavă, iar osârduitorul acesta nu s-a învrednicit de nimic de acest fel? Şi i-a venit glas către el, zicând: osârduitorul când era să moară, a deschis ochii săi şi şi-a văzut rudeniile plângând şi i s-a mângâiat sufletul. Dar cel străin, deşi era trândav, pe nimeni dintre ai săi n-a văzut şi suspinând a plâns iar Dumnezeu l-a mângâiat pe el.

5. Un frate înstrăinându-se, l-a întrebat pe un bătrân: vreau să mă duc la ale mele. Şi i-a zis lui bătrânul: aceasta s-o ştii, frate, că venind din lume aici, aveai pe Domnul care te povăţuia. Dar de te vei întoarce, nu-L vei mai avea.

6. Un frate cerea binecuvântare de la un bătrân, silindu-se să meargă în cetate. Iar bătrânul a zis către el: nu te sili să mergi în cetate, ci sileşte-te să fugi de cetate şi aşa te vei mântui.

7. Doi fraţi trupeşti s-au dus să locuiască într-o mănăstire, dintre care unul pustnic, iar celălat cu ascultarea şi orice îi zicea lui părintele, fără iscodire făcea. Astfel, îi zicea de multe ori: mănâncă de dimineaţă, şi mânca. Şi iarăşi: nu mânca până seara şi nu mânca şi altele asemenea. Orice îi poruncea, cu bucurie împlinea. Pentru ascultarea lui, era slăvit de toţi în mânăstire. Fratele lui însă, pustnicul, zavistuindu-l, a zis întru sine: să-l încerce pe el de are ascultare. Şi mergând la părintele, i-a zis: trimite-l pe fratele împreună cu mine, să mergem pentru o trebuinţă. Şi l-a slobozit pe el avva. Deci, după ce au venit ei la râu, în care era mulţime multă de crocodili, a zis fratelui pustnicul: pogoară-te în râu şi treci. Şi s-a pogorât şi venind crocodilii îi lingeau trupul şi nu l-au vătămat. Iar pustnicul văzând i-a zis: ieşi din râu, şi a ieşit nevătămat. Aşa, călătorind ei au găsit un trup, aruncat pe cale. Şi a zis pustnicul: de am fi avut vreo haină veche am fi pus peste dânsul. Răspuns-a fratele: mai vârtos să ne rugăm, poate va învia. Şi au stat la rugăciune şi rugându-se ei a înviat mortul. Şi se mândrea pustnicul zicând: pentru pustnicia mea a înviat mortul. Iar Dumnezeu a descoperit părintelui mânăstirii toate. Şi întorcându-se ei, a zis părintele către pustnic: fiindcă l-ai ispitit aşa pe fratele tău la râu, pentru ascultarea lui a înviat mortul.

8. Zis-a un bătrân: deşi s-au ostenit aici sfinţii, au luat de acum şi partea la odihnă. Aceasta o zicea pentru că erau slobozi de grija lumii.

9. Zis-a un bătrân: monahul cel care după ce s-a lepădat de lume, se dă pe sine iarăşi la răspândirea şi osteneala acestei ticăloase vieţi, la a da şi a lua, este asemenea cu un sărac ticălos şi lipsit de hrana cea de nevoie. Cu aceasta neaflând cum să se hrănească şi să se îmbrace, din multa lenevire se da la somn

şi se vedea în vis bogat, dezbrăcat de hainele cele întinate şi îmbrăcat în haine strălucite şi de bucurie deşteptându-se, află sărăcia cea de faţă. Aşa şi monahul care nu se trezeşte, ci îşi cheltuie zilele în răspândire, batjocorit este de gânduri şi înşelat de dracii care îşi bat joc de el. Ei îi pun în minte că pentru Dumnezeu este răspândirea şi osteneala lui şi pentru aceasta va avea plată; unul ca acesta în ceasul depărtării sufletului de trup, se află pe sine gol, sărac şi lipsit de toată fapta bună. Abia atunci va înţelege de câte bunătăţi pricinuitoare este trezvia şi luarea-aminte de sine, şi de câte munci este aducătoare răspândirea vieţii acesteia.

10. Zis-a un bătrân: mai bine este a locui cu trei care se tem de Domnul decât cu mulţi care nu au frică de Dumnezeu. Căci în zilele cele mai de pe urmă la chinovii, dintr-o sută abia de se vor afla câţiva care se mântuiesc. Iar între cincizeci nu ştiu de se vor afla. Căci toţi se vor abate, iubind mesele, îmbuibarea pântecelui şi iubirea de argint. Aşadar, mulţi sunt chemaţi, dar puţini aleşi.

11. Un frate l-a întrebat pe un bătrân: de voi vedea pe vreunii din cei ce petrec cu mine că se întorc la lume, cum pot să mă smintesc? Şi i-a răspuns bătrânul: trebuie să iei aminte la câinii care vânează iepurii: precum acolo unul din câini văzând iepurii, aleargă neoprindu-se până îl va ajunge, pe când ceilalţi nu pe iepure, ci numai pe câinele ce aleargă văzându-l aleargă şi ei până la un loc. Pe urmă, înţelegând se întorc înapoi. Însă cel ce a văzut iepurele aleargă după el şi nu încetează din alergare până ce îl va ajunge. El nu caută la cei ce s-au întors înapoi, nici nu se sperie de prăpăstii şi de mărăcini. Ci numai la acela căutând, după care aleargă. Aşa şi cel ce-L caută pe Stăpânul Iisus Hristos şi se sileşte să-L ajungă, la Cruce neîncetat luând aminte, toate le trece cu vederea şi păşeşte peste smintelile pe care le întâmpină, până va ajunge pe Cel răstignit şi-L va apuca viu şi aşteptându-l pe alergător.

12. Un frate l-a întrebat pe un bătrân: cum cei ce vieţuiesc în lume, trecând cu vederea postul şi defăimând rugăciunea, depărtându-se de privegheri şi de toată mâncarea săturându-se şi după poftele lor făcând de a da şi a lua, între dânşii mâncându-se şi în jurăminte cea mai mare parte a zilei cheltuind-o, nu cad, nici nu zic că au greşit, şi nici de la Împărtăşanie nu se depărtează? Iar noi monahii de-a pururi suntem în posturi şi în privegheri, la culcatul pe jos şi la mâncarea uscată pironiţi, de toată trupeasca odihnă lipsiţi, plângem, ne căim şi

zicem că ne-am prăpădit şi suntem vinovaţi de gheenă. Atunci bătrânul suspinând, a zis: frate, nu cad mirenii. După ce au căzut cu cădere straşnică şi cumplită, nu se pot scula, nici n-au unde să cadă, căci în căderea cea dintâi petrecând ei pentru multă neştiinţă, nici nu ştiu că au căzut. Şi ce grijă are diavolul să se lupte cu cei ce totdeauna zac? Iar monahii arătaţi, împotrivindu-se vrăjmaşului, de-a pururi se luptă cu satana. Pentru aceea şi biruiesc uneori, iar alteori sunt biruiţi Şi nu încetează să cadă şi să se scoale, să necăjească şi să fie necăjiţi, să lovească şi să fie loviţi, până ce cu darul lui Dumnezeu îl vor birui şi slab şi neputincios pentru dânşii îl vor face. Abia atunci desăvârşit împăcându-se cu Dumnezeu şi dobândind alinarea şi bucuria Lui înăuntrul lor, totdeauna se odihnesc.

13. Zis-a un bătrân: un frate era ispitit de un gând de nouă ani şi din evlavie se osândea zicând: mi-am pierdut sufletul. Şi aceasta o zicea fiindcă se socotea pe sine pricinuitor al ispitei. Mai pe urmă îngreuindu-se şi deznădăjduindu-se, precum nu se cuvenea de mântuirea sa, a zis: mă voi duce în lume, de vreme ce m-am prăpădit. Iar după ce a dat să se ducă, i-a venit un glas pe cale, zicând: cei nouă ani, în care ai fost ispitit, cununi ţi-au pricinuit ţie. Pentru aceea, întoarce-te la locul tău şi te vei uşura de gânduri. Şi întorcându-se fratele a aflat odihnă. De unde înţelegem că războaiele pricinuiesc cununile.

14. Zis-a un bătrân: la începutul lepădării monahului de lume nu se slobod dracii să-l ispitească pe om cu silnicie, ca nu spăimântându-se de lucru să se întoarcă la lume degrabă. Iar dacă va spori cu vremea şi cu lucrul monahul, atunci se slobod asupră-i războaiele poftelor trupeşti şi ale celorlalte dezmierdări, poate şi al mâniei, al urâciunii şi al celorlalte patimi. Atunci are nevoie omul să se smerească şi să plângă, osândindu-se şi prihănindu-se numai pe sine. Şi aşa, prin ispite se învaţă răbdarea iscusită şi dreapta socoteală, apoi aleargă la Dumnezeu cu lacrimi. Iar unii tulburându-se de lucrul acesta şi îngreuindu-se de scârbă nesuferită, au căzut în adâncul deznădăjduirii şi s-au întors iarăşi cu inima în lume, iar unii şi cu trupul. Noi însă fraţilor, niciodată să nu deznădăjduim sau să ne împuţinăm, ci vitejeşte şi cu îndelungă răbdare să suferim ispitele, mulţumind lui Dumnezeu pentru toate câte ni se întâmplă nouă. Căci mulţumirea către Dumnezeu risipeşte toate meşteşugurile vrăjmaşului.

15. Zis-a un bătrân: dacă atunci când facem noi cele rele ne iartă Dumnezeu, îndelung răbdând, oare nu mult mai mult ne va ajuta nouă când vom voi să facem cele bune?

16. Au venit odată şapte fraţi din Alexandria, la avva Macarie, ispitindu-l şi i-au zis: spune-ne nouă, părinte, cum să ne mântuim? Iar bătrânul suspinând le-a zis: o, fraţilor, fiecare din noi ştie cum să se mântuiască, dar nu vrem să ne mântuim. Atunci ei au zis către dânsul: mult dorim să ne mântuim, dar nu ne lasă gândurile cele rele. Ce vom face? Iar bătrânul le-a răspuns: de sunteţi monahi (adică singuratici), ce căutaţi cu mirenii, sau pentru ce vă duceţi unde petrec mirenii? Cei ce s-au lepădat de lume şi s-au îmbrăcat în cinul cel sfânt dar petrec între mireni, se amăgesc. Căci, în zadar le este toată osteneala şi departe sunt de frica lui Dumnezeu. De la mirean nimic nu dobândim, decât odihnă trupească. Şi unde este odihnă trupească, acolo frica lui Dumnezeu nu poate locui şi mai ales în monah. Monahul pentru aceasta se cheamă monah, adică singuratic, pentru că noaptea şi ziua vorbeşte cu Dumnezeu şi cugetă numai cele ce sunt ale Lui, nimic având pe pământ. Iar monahul cel ce petrece cu mirenii şi zăboveşte cu dânşii vreodată mai mult decât o zi, sau cel mult două, şi asta pentru trebuinţa cea de nevoie şi pentru că nu poate să trăiască altfel, (adică să-şi vândă lucrul mâinilor sale şi să cumpere cele spre trebuinţa sa) trebuie să se întoarcă degrabă şi să se întoarcă înaintea lui Dumnezeu curat, pentru acele una sau două zile pe care le-a făcut în lume pentru nevoia firii. Deci, cel ce nu face aşa, ci adeseori merge la mireni, nesilindu-l vreo nevoie, sau zăboveşte împreună cu ei, nu este cu adevărat monah, nici nu se va folosi cândva, ci necazuri va dobândi din petrecerea cu mirenii. La început, când se apropie de ei, îşi înfrânează limba, posteşte şi se smereşte până ce se va face cunoscut şi-i va ieşi vestea cum că cutare monah este robul lui Dumnezeu. Îndată satana pune în mintea mirenilor să-i aducă toată trebuinţa de vin şi de untdelemn, de aur şi de tot felul, zicând despre dânsul: Sfântul! Sfântul! Iar el auzind cuvântul acela, se trufeşte şi începe să şadă cu ei, mâncând şi bând, odihnindu-se şi la cântarea de psalmi sculându-se unde îşi înălţa glasul ca să zică mirenii că cutare monah cântă şi priveghează şi să-l laude. Primind laude, mai mult se trufeşte şi se înalţă. Astfel pleacă de la el cu totul smerenia. Deci, de îi va zice cineva vreun cuvânt aspru, el răspunde mai aspru. Şi aşa mânia ajutorându-se de slava deşartă, creşte în el. Încă şi pofta mai tare se aprinde în el văzând adeseori femei şi copii sau auzind cuvinte lumeşti. Pentru aceea şi preacurveşte în toate zilele şi nu simte, căci se zice: tot cel ce caută la femeie spre a o pofti a preacurvit cu ea în inima sa. Se mai ispiteşte să adune cele de trebuinţă peste an, pentru sine şi pentru cei ce vin la el, după care le îndoieşte

spre mai multă părută odihnă a celor ce vin la el. Şi din această pricină adună aur şi argint. Deci nu încetează a adăuga la răutățile sale, până ce dracii îl vor amăgi desăvârşit, depărtându-l de la Dumnezeu şi aruncându-l în prăpastia iubirii de argint. Căci iubirea de argint este rădăcină a tuturor răutăților, precum a zis apostolul. Şi pe cât este departe cerul de pământ, atât de departe este de slava lui Dumnezeu monahul cel iubitor de argint. Şi nu este răutate mai presus decât răutatea monahului iubitor de argint. Monahul cel ce întâmpină vorbe lumeşti, are trebuință de multe rugăciuni ale sfinților părinți căci de nu vor putea ceva puțin să-l folosească pe el, ca acelui ce se aruncă pe sine la moarte, cine îl va ajuta? Nu iubiți lumea, nici cele ce sunt în lume! De iubeşte cineva lumea, dragostea lui Dumnezeu nu este cu el. Şi Iacov, fratele Domnului grăieşte: de se pare cineva că este prieten lumii, vrăjmaş lui Dumnezeu se face, căci dragostea lumii acesteia este vrajbă către Dumnezeu. Deci, să fugim fraților, de lume, precum fuge cineva de şarpe, că cel ce este muşcat de şarpe, sau moare, sau abia se face sănătos. De folos ne este nouă să avem un război iar nu multe şi nenumărate. Spuneți, fraților, părinții noştri unde au dobândit fapta cea bună? În lume sau în pustie? Ştim că în pustia cea neumblată de mireni. Iar noi de suntem în lume, cum vom putea să dobândim fapta cea bună? Căci de nu vom flămânzi şi nu vom înseta şi nu vom pătimi de frig şi de nu ne vom depărta de materiile lumii şi nu vom muri voilor trupului, cum vom fi vii cu sufletul? Cum vom dobândi Împărăția Cerurilor? Ostaşul de nu va lupta în război şi să biruie (după care va lua şi bani), nu se învredniceşte de cinste. Iar noi, mâncând şi bând şi între mireni petrecând, între care am fost şi mai înainte, cum ne vom învrednici de Împărăția Cerurilor? Monahul cel ce are aur, argint, sau materie, nu crede că poate Dumnezeu să-l hrănească, Cel ce hrăneşte şi fiarele şi peştii mării. Şi dacă nu poate să ne dea nouă pâine, nici Împărăția Lui nu poate să ne-o dea. Așadar, la ce ne ostenim? Spuneți-mi fraților! Îngerii în cer, aur şi argint grămădesc sau slava lui Dumnezeu? Şi noi, pentru ce ne-am lepădat de lume? Ca iarăşi bani şi materie să adunăm, sau să ne facem îngeri? Oare nu ştiți că ceata care a căzut din cer se împlineşte cu monahi? Căci aceasta înseamnă chipul nostru îngeresc, după cum zic toți.

17. Zis-a un bătrân: trebuie să fugim de toți cei ce lucrează fărădelegea, chiar prieteni sau rude de ne vor fi, dregătorie preoțească sau împărătească de vor avea. Căci depărtarea de la cei ce lucrează fărădelegea ne dăruieşte nouă dragostea şi îndrăzneala către Dumnezeu.

18. Tot aceasta a zis: nu este de folos să se lipească cineva de călcătorii de lege, nici în biserică, nici în târg, nici la alt lucru, ci trebuie să se depărteze de prietenia lor. Tot călcătorul de lege este vrednic să fie ocolit, fiind părtaş muncii celei veşnice.

CAPITOLUL XXI

NU SE CUVINE CA CINEVA SĂ SE MUTE LESNE, CĂCI PĂRINŢII NICI DIN CHILIE NU SE STRĂMUTAU CU ÎNLESNIRE

1. Zis-a un bătrân: dacă în locul unde este cineva se va strădui să facă vreun bine şi nu va putea, să nu socotească că în alt loc va putea să-l facă.

2. Un frate şezând la chinovie, era supărat de gânduri să se mute. Deci, într-o zi luând o hârtie şi şezând, a scris pe ea toate pricinile pentru care îi ziceau lui gândurile să se mute din chinovie. Şi după ce le-a numărat pe toate, mai pe urmă s-a scris şi pe el întrebând: suferi toate? Apoi a adăugat, ca şi cum ar fi răspuns: aşa, cu adevărat, întru numele lui Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, sufăr! Şi învelind hârtia, a legat-o la brâul său. Deci, când i se pornea vreo pricină pentru care i se da război şi mai înainte năvăleau asupra lui gândurile mutării, mergând deoparte, lua hârtia şi o citea până afla acel cuvânt: întru numele lui Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu rabd, şi zicea către sine: vezi ticăloase? Nu vreunui om, ci lui Dumnezeu te-ai făgăduit. Şi îndată se odihnea şi aşa totdeauna făcea fratele. Când se ivea vreo tulburare, petrecea netulburat şi în celelalte pricini. Deci, ceilalţi fraţi cunoscând ceea ce făcea fratele şi cum petrecea citind hârtia, în timp ce ei de multe ori se tulburau de zavistie, din ispita diavolului, se porneau cu urâciuni asupra fratelui. Şi mergând la părintele lor, ziceau: fratele acela este fermecător şi în brâu are fermecătorie. Pentru aceasta noi nu putem să petrecem împreună cu el. Deci, sau pe el sau pe noi, slobozeşte-ne de aici! Părintele, cunoscând vicleşugul vrăjmaşului, (căci ştia smerenia şi evlavia fratelui) le-a zis lor: mergeţi de vă rugaţi şi mă voi ruga şi eu şi după trei zile vă voi da răspuns. Iar noaptea, când dormea fratele, mergând părintele încetişor, i-a dezlegat brâul şi citind hârtia, l-a încins pe el iar şi s-a dus. După ce au trecut cele trei zile, au venit fraţii la părintele pentru răspuns. Părintele, chemându-l pe frate, i-a zis: pentru ce sminteşti fraţii? Iar el îndată căzând la pământ, a zis: am greşit, iartă-mă şi vă rugaţi pentru mine! Şi a zis părintele către fraţi: ce aţi zis despre fratele acesta? Răspunzând ei, au zis: este fermecător şi fermecătoria lui este în brâu. Iar părintele: scoateţi

fermecătoriile lui. Atunci ei s-au pornit să-i dezlege brâul şi nu-i lăsa fratele. Dar avva le-a spus: tăiaţi-i brâul! Şi tăindu-l, au aflat într-însul hârtia, pe care au dat-o la unul din diaconi, poruncindu-i să stea la un loc înalt şi să o citească, ca şi vicleanul cel ce a semănat această prihană, mai mult să se ruşineze. După ce s-au citit cele de pe hârtie precum şi cuvântul acela: „întru numele lui Iisus Hristos rabd“, auzind fraţii, de ruşine nu aveau ce să se facă. Şi au pus metanie părintelui lor, zicând: am greşit! Iar el le-a zis: nu-mi puneţi mie metanie, ci lui Dumnezeu şi fratelui asupra căruia aţi minţit, ca să vă ierte. Atunci ei au făcut aşa. Şi i-au zis părintelui: să ne rugăm lui Dumnezeu, ca să-i ierte! Şi s-au rugat pentru dânşii.

3. Zis-a un bătrân: cei vechi nu degrabă se mutau din locul lor, fără numai când li se întâmpla una din aceste trei lucruri, adică: de va avea cineva vecin scârbit asupra lui din zavistie, adică pomenitor de rău şi toate cele spre vindecarea lui făcând, nu va putea să-l schimbe. Sau de vor merge mulţi la dânsul şi îi vor aduce multe lucruri pe care să le primească şi îl vor slăvi prea mult. Sau de se va întâmpla să cadă în ispita curviei, locuind adică femei pe aproape. Dacă cineva din aceste trei pricini se va muta din acel loc nu va fi mutarea lui fără de cuvânt. Iar acestea nu se potrivesc celor ce petrec în viaţa de obşte, ci celor ce locuiesc singuri şi se liniştesc.

4. Ziceau părinţii: de ţi se va întâmpla ispită în locul în care locuieşti, să nu laşi locul în vremea ispitei! Iar de nu, oriunde vei merge vei afla înaintea ta lucrul de care fugi. Ci rabdă până va trece ispita, ca fără sminteală să se facă ducerea ta şi în vremea păcii să nu pricinuiască despărţirea ta vreo mâhnire la cei ce locuiesc în locul acela.

5. Zis-a un bătrân: precum pomul răsădindu-se de mai multe ori nu poate să facă roade, aşa şi monahul mutându-se din loc în loc, nu poate săvârşi vreo faptă bună.

6. Un frate şezând în chinovie şi supărat fiind de gândurile mutării, i-a vestit părintelui său. Dar acela i-a zis: mergi şi şezi în chilia ta, dându-ţi trupul zălog

peretelui chiliei şi să nu ieşi de acolo cu trupul! Iar gândul lasă-l să gândească ce voieşte!

7. Zis-a un bătrân: chilia monahului este cuptorul Babilonului, unde cei trei tineri L-au aflat pe Fiul lui Dumnezeu. Şi stâlpul de nor, de unde Dumnezeu grăia cu Moise.

8. Un frate a petrecut nouă ani, luptându-se să iasă din viața de obşte şi în fiecare zi îşi pregătea cojocul să iasă. Şi când se făcea seară, zicea întru sine: mâine mă voi duce de aici. Şi dimineața îi zicea gândului: să ne silim să răbdăm şi astăzi pentru Domnul! După ce s-au împlinit nouă ani, aşa făcând, a uşurat Dumnezeu toată ispita de la dânsul.

9. Un bătrân şedea în pustie, departe de apă ca la douăsprezece mile. Şi mergând într-o zi să aducă apă, s-a supărat şi a zis: de ce este nevoie de osteneala aceasta? Voi veni şi voi petrece aproape de apă. Aceasta zicând, a simțit pe cineva venind după dânsul. Şi întorcându-se, l-a văzut pe cel ce venea după el, că îi număra paşii. Şi l-a întrebat bătrânul: cine eşti? Iar el i-a zis: îngerul Domnului sunt şi sunt trimis să număr paşii tăi şi să-ți dau plata. Aceasta auzind bătrânul, întărindu-se cu sufletul, s-a făcut mai osârduitor. Şi a mai adăugat încă cinci mile, adică a locuit mai înăuntrul pustiei, departe de apă şaptesprezece mile.

10. Zis-a un bătrân: şederea cea buna în chilie umple pe monah de tot binele.

11. Zis-a tot acesta: dator este monahul, dacă vreodată i se va întâmpla vreo vătămare trupească, să o defaime şi printr-însa să-şi cumpere linliştea sa.

12. Un frate a mers la un bătrân iscusit şi i-a zis: pătimesc, părinte. I-a răspuns bătrânul: şezi în chilia ta şi Dumnezeu îți va da ție uşurare!

13. Un chinoviarh l-a întrebat pe cel întru sfinţi părintele nostru Chiril, patriarhul Alexandriei: cine este mai mare întru vieţuire, noi cei ce avem fraţi sub noi şi cu multe chipuri pe fiecare îl povăţuim spre mântuire, sau cei ce se mântuiesc numai pe sine în pustie? Răspuns-a patriarhul: între Ilie şi Moise nu se poate face deosebire, căci amândoi au plăcut lui Dumnezeu.

14. Zis-a un bătrân: eu cred că nu este nedrept Dumnezeu, ca să ia din temniţă şi să bage în temniţă.

15. Zis-a un bătrân: spre tăcere nevoieşte-te, de nimic nu purta grijă! Ia aminte de cugetarea ta, culcându-te şi sculându-te cu frica lui Dumnezeu şi de năvălirile păgânilor nu te vei teme!

16. Doi prieteni s-au făcut călugări şi mare nevoinţă şi viaţă înaltă au arătat. Dar s-a întâmplat de s-a făcut unul începător de viaţă de obşte. Celălalt, petrecând în sihăstrie şi desăvârşit nevoindu-se, făcea multe şi mari minuni. El vindeca îndrăciţi, tămăduia bolnavi şi spunea mai înainte cele ce erau să fie. Deci, chinoviarhul auzind că prietenul său s-a învrednicit de atâtea daruri, separându-se de oameni trei săptămâni, se ruga lui Dumnezeu cu deadinsul să-i descopere, cum acela face minuni şi este cinstit de Dumnezeu, iar el de nimic din acestea nu s-a învrednicit. Şi s-a arătat lui îngerul Domnului, zicând: acela şade suspinând către Dumnezeu şi plângând ziua şi noaptea, flămânzind şi însetând pentru Domnul. Iar tu pentru multe îngrijindu-te, ai cercetarea celor mulţi şi de-ajuns îţi este ţie mângâierea oamenilor.

17. Zicea un bătrân: nu trebuie ca cineva să poarte grijă de nimic, decât frica de Dumnezeu. Că eu deşi mă voi fi silit să mă îngrijesc de trebuinţă trupească, niciodată, mai înainte de vreme nu am gândit la dânsa.

18. Un frate l-a întrebat pe un bătrân: cum trebuie să se liniştească cineva în chilie? Şi i-a răspuns bătrânul: să nu aibă pomenirea vreunui om nicidecum,

când șade în chilie. Zis-a fratele: și care lucrare trebuie să o aibă inima pentru ca să se îndeletnicească cu ea? Zis-a bătrânul: aceasta este lucrarea cea desăvârșită a monahului: să ia aminte la Dumnezeu totdeauna fără răspândire.

19. Un frate era la o chinovie și era în mare nevoință. Auzind frații de la Schit despre dânsul, au venit să-l vadă, intrând la locul unde el lucra. Atunci el sculându-se, li s-a închinat lor și întorcându-se, a început iar să lucreze. Văzând frații ceea ce a făcut, i-au zis: Ioane, cine ți-a pus chipul călugăresc și te-a făcut călugăr și nu te-a învățat când va veni la tine vreun frate, să-l întâmpini, să-i iei cojocul și să-i zici să se roage, sau să șadă? Iar el a zis: păcătosul Ioan nu se îndeletnicește cu aceasta.

20. Un frate l-a întrebat pe un bătrân: ce fel de gânduri trebuie să am în inima mea? Răspuns-a lui bătrânul: toate câte gândește omul de la cer în jos, sunt deșertăciuni. Iar cel ce stăruiește la pomenirea lui Iisus, acesta în adevăr este.

21. Tot acest bătrân a fost întrebat cum trebuie să fie monahul? Și a răspuns: după mine, fiecare monah să-L aibă pe Dumnezeu pururea în mintea lui. Că precum strugurele zăcând la pământ se face netrebuincios, tot așa și gândul celui ce se liniștește dacă se smulge de la cele pământești.

22. Câțiva sfinți sihaștri, trei la număr, întâlnindu-se la un loc, au cerut unul de la altul să spună fiecare ce lucrare a minții are în chilia sa. Și a zis cel dintâi dintre dânșii: eu, fraților, de când am început a mă liniști, cu totul m-am răstignit pe mine lucrurilor celor din afară, punând în minte ceea ce este scris: să rupem legăturile lor și să lepădăm de la noi jugul lor. Și făcând zid între sufletul meu și cele trupești, am zis în cugetul meu că precum cel dinăuntru de zid nu vede pe cel ce stă afară, așa nici tu să nu voiești să vezi lucrurile rele din afară. Ci, ia aminte la tine, așteptând în fiecare zi nădejdea lui Dumnezeu! Să fii ca un străin și nemernic și ca mâine o să te izbăvești. Pune în minte și îngerii cei ce în tot ceasul se suie și pogoară la chemarea sufletelor. Și totdeauna așteptând sfârșitul, zic: gata este inima mea, Dumnezeule și privesc și îngerul cel ce stăruiește lângă mine, că stă aproape de mine. Pe acesta văzându-l totdeauna înaintea mea, mă păzesc pe sine-mi, temându-mă de el ca de cel ce

îmi pândeşte căile mele. Căci îl văd în fiecare zi suindu-se la Dumnezeu şi arătând lucrurile mele şi cuvintele şi gândurile. Al doilea a zis: eu adunarea puterilor celor din gând pururea o privesc şi pe Domnul slavei în mijlocul ei strălucind mai presus de toţi. Şi când mă trândăvesc, mă întorc şi socotesc frumuseţile cele minunate ale îngerilor şi a laudelor pe care ei le înalţă neîncetat către Dumnezeu şi mă uimesc de glasurile şi versul lor, iar toate cele de pe pământ le socotesc gunoaie. Al treilea a zis: eu de dimineaţă mă îndrept către Domnul meu şi închinându-mă Lui, mă arunc cu faţa în jos, mărturisindu-mi greşelile. Apoi pogorându-mă, mă închin îngerilor Lui, rugându-i să se roage pentru mine lui Dumnezeu şi pentru toată zidirea. După ce fac aceasta, mă pogor în adânc şi înconjor chinurile privind mădularele mele care se muncesc şi plâng împreună cu ele, socotind că şi eu o să mă osândesc împreună cu ele. Şi văd acolo ţipete şi lacrimi neîncetate şi nepotrivite şi mare de foc clocotind şi vâlvâind cumplit şi valuri de foc ridicându-se într-însa, mai presus de munţii cei prea înalţi şi înlăuntrul ei oameni nenumăraţi aruncaţi şi păziţi de îngeri sălbateci şi cruzi şi ca nişte găteji arzând toţi şi nemistuindu-se în foc pururea petrecând şi cu dinţii scrâşnind şi tare plângând şi văietându-se. Apoi îndurările lui Dumnezeu le văd întoarse de la dânşii pentru fărădelegile şi păcatele lor. Împreună cu acestea tânguindu-mă, ţin plânsul în inima mea; încât, după cum este scris, pâine lacrimile îmi sunt, ziua şi noaptea.

23. Spuneau părinţii despre un bătrân care era la chilii, că era închis şi îşi avea viaţa cu totul retrasă, nici la biserică venind. El avea un frate trupesc care şedea în altă chilie. Şi bolnăvindu-se, a trimis la bătrânul, să vină să-l vadă mai înainte de a ieşi din trup. Iar el a răspuns către cel trimis: nu pot veni, căci frate trupesc îmi este! Iar acela iar a trimis zicând: măcar noaptea vino, să te văd. Şi i-a răspuns iarăşi bătrânul: nu pot, că de te voi vedea, nu voi avea inima curată către Dumnezeu. Şi s-a stins cel bolnav şi nu s-au văzut unul cu altul.

24. Pe un frate îl lupta gândul, zicându-i: trebuie să mergi şi să-l cercetezi pe cutare bătrân. Iar el amâna zi după zi, zicând că mâine se va duce. Şi aşa, trei ani s-a luptat cu gândul. Iar mai pe urmă şi-a zis: iată, socoteşti că te-ai dus la bătrânul. Şi a zis, ca şi cum ar fi vorbit către bătrânul acela: cum te afli, părinte, eşti sănătos? De câtă vreme doream să te văd! Apoi adăugă ca din partea bătrânului: bine ai venit, frate! Iartă-mă, că pentru mine te-ai ostenit. Domnul să-ţi dea plata. Şi punând lighean s-a spălat. Apoi făcând fiertură a mâncat şi a băut de ajuns. Şi îndată s-a dus războiul de la dânsul.

25. Un frate l-a întrebat pe un bătrân: ce voi face, că mă înconjoară gândurile cu pricină să merg pe la bătrâni. Iar bătrânul i-a răspuns: de vei vedea gândurile tale că pentru strâmtorare voiesc să te scoată din chilia ta, fă-ți mângâiere în chilie şi să nu ieşi afară. Iar dacă pentru folosul sufletului voieşti să te duci, încearcă gândul tău şi ieşi. Căci am auzit despre un bătrân, că atunci când îl supărau gândurile să meargă la cineva, se scula şi-şi lua cojocul său şi ieşea şi încunjura chilia sa apoi intra şi îşi făcea mângâiere de străini şi se odihnea de sila gândurilor.

26. Un bătrân avea un ucenic, care mulți ani petrecea cu folos în ascultare. Dar încă nefiind desăvârşit, dorea să se liniştească, şi într-o zi venind către bătrânul, a pus metanie, zicând: fă-mă părinte, monah, să locuiesc singur, aparte! Şi i-a zis bătrânul: caută loc îndemânatic şi-ți voi face chilie! Iar el mergând depărtare de un semn, a aflat loc şi venind a vestit bătrânul şi i-a făcut chilie. A zis bătrânul către frate: iată, ceea ce ai cerut! Şezi în chilie şi când ai trebuință, mănâncă, bea, dormi, numai din chilia ta să nu ieşi până sâmbătă! Abia atunci vino la mine. Şi acestea poruncindu-i bătrânul, s-a dus. Iar fratele a făcut două zile după poruncă, şi în a treia zi trândăvindu-se, a zis către sine: de ce mi-a făcut mie aceasta bătrânul? Şi sculându-se, a cântat mulți psalmi şi a mâncat, după ce a apus soarele. Şi rugându-se, s-a dus să se culce pe rogojină. Atunci a văzut un arap stând jos şi scrâşnind cu dinții asupra lui. Şi fratele degrabă lăsând chilia, a ieşit şi s-a dus la bătrânul şi bătând în uşă, a zis: părinte, miluieşte-mă şi deschide! Iar bătrânul nu i-a răspuns până dimineața. Dimineața deschizând bătrânul uşa l-a văzut rugându-se şi zicând cu lacrimi: miluieşte-mă, rogu-te şi primeşte-mă să petrec aproape de tine, căci am văzut un arap scrâşnind cu dinții asupra mea, şezând pe rogojină când m-am dus să mă culc şi nu mai pot locui acolo! Iar bătrânului făcându-i-se milă, l-a băgat înăuntru şi l-a învățat după puterea lui celelalte ale vieții călugăreşti; şi câte puțin acesta s-a făcut monah iscusit.

27. Zis-a un bătrân că este câte un om care face o sută de ani în chilie şi nu învață cum trebuie să şadă în chilie.

CAPITOLUL XXII

PENTRU RUGĂCIUNE

1. Povestit-a unul din părinți că un călugăr iubitor de osteneli lua aminte de sine, dar s-a întâmplat că s-a lenevit puțin. Şi pe când se lenevea, prihănindu-se zicea: suflete, până când te lenevești de mântuirea ta și nu te temi de judecata lui Dumnezeu? Vezi, nu cumva să fii apucat în lenevirea aceasta și să te dai chinurilor celor veșnice! Acestea zicând întru sine, se ridica la lucrul lui Dumnezeu. Într-una din zile însă, făcându-și pravila, au venit dracii și l-au tulburat. Iar el a zis către ei: până când mă necăjiți? Nu vă îndestulați cu lenevirea vremii celei trecute? Zis-au lui dracii: când erai în lenevire nici noi nu aveam grijă de tine. După ce te-ai sculat asupra noastră și noi ne-am sculat asupra ta. Aceasta auzind fratele, se îndemna pe sine la lucrul lui Dumnezeu și sporea cu darul lui Hristos.

2. Zis-a un bătrân: de voiești să trăiești după legea lui Dumnezeu, omule, vei avea ajutor pe Făcătorul Legii. Iar de voiești să nu asculți poruncile lui Dumnezeu, vei afla ajutor pe diavolul la căderea ta. A zis iarăși: dă voință și primești putere.

3. Un frate, ispitindu-se de draci, s-a dus la un bătrân și i-a vestit ispitele pe care le pătimea. Și i-a zis bătrânul: frate, să nu te înspăimânte pe tine ispitele cele ce ți se întâmplă! Căci cu cât văd vrăjmașii sufletul înălțându-se și unindu-se cu Dumnezeu, cu atât se scârbesc, topindu-se de zavistie. Dar cu neputință este, când se ispitește omul, să nu fie de față Dumnezeu și îngerii Lui și să-i dea mână de ajutor. Deci, nu înceta să te îndrepți către El și să-L chemi cu smerenie spre ajutor. Încă în vremea ispitei, pune în minte puterea Lui cea nebiruită și neputința noastră și cruzimea vrăjmașului nostru și vei dobândi degrabă ajutorul lui Dumnezeu.

4. Zis-a un bătrân: de vei lucra lucrul mâinilor tale în chilia ta și va sosi ceasul rugăciunii tale, să nu zici: să sfârșesc aceste puține smicele de finic și așa mă voi scula. Ci scoală-te la fiecare ceas și dă-i lui Dumnezeu datoria. Fiindcă de vreme ce este puțin te obișnuiești să te lenevești la rugăciune și la pravilă,

sufletul tău se face pustiu de tot lucrul trupesc și duhovnicesc. Căci de dimineață se vede osârdia ta.

5. Zis-a un bătrân: dacă monahul, când stă la rugăciune, numai atunci se roagă, unul ca acesta nicidecum nu se roagă.

6. Povestit-au niște frați, zicând: odată am mers la un bătrân și după obicei, făcându-se rugăciune, după ce ne-am închinat între noi, am șezut. Și după ce am vorbit, vrând să ne ducem, am cerut să se facă rugăciune. Iar unul din părinți a zis către noi: de ce? Dar nu v-ați rugat? Și-am zis: când am intrat, părinte, s-a făcut rugăciune și am vorbit până acum. Zis-a bătrânul: iertați, fraților, că șezând cu voi un frate și vorbind, a făcut o sută și trei rugăciuni. După ce a zis el aceasta, a făcut rugăciune și i-a slobozit.

7. Zis-a un bătrân: omul are trebuință să se teamă de judecata lui Dumnezeu, să urască păcatul, să iubească fapta bună și să se roage lui Dumnezeu totdeauna.

8. Pe un frate care sta la rugăciune, l-a mușcat o scorpie la picior și atât s-a atins durerea de inima lui, încât puțin a fost să nu-și dea sufletul. Dar deși se afla așa și suferea dureri, nu s-a îndepărtat până ce nu și-a împlinit rugăciunea.

9. Un frate l-a întrebat pe un bătrân: pentru ce, când stau la rugăciune, mai mult mă trage gândul la alte griji? Și i-a răspuns bătrânul: diavolul dintru început nevrând să se închine Dumnezeului tuturor, s-a lepădat din ceruri și străin s-a făcut de împărăția lui Dumnezeu. Pentru aceasta se silește și pe noi să ne tragă de la rugăciune la alte zăbăvi, vrând să lucreze și în noi ceea ce a pătimit el.

10. Un monah care petrecea singur, nu lucra nimic, ci neîncetat se ruga. Iar seara intra în chilia sa și-și afla pâinea sa și o mânca. Deci, într-una din zile a venit un frate având smicele de finic și l-a făcut de a lucrat. Făcându-se seară, a

intrat să mănânce după obicei şi nu a aflat nimic. Atunci, s-a culcat mâhnit şi i s-a descoperit lui de sus: zăbovindu-te împreună cu Mine, te hrăneam. Dar după ce ai început să lucrezi, caută-ți hrana din lucrul mâinilor tale.

11. Era cândva un bătrân în muntele Sinai şi ieşind de acolo l-a întâmpinat un frate, care suspinând i-a zis bătrânului: părinte, ne mâhnim pentru neploaie. Iar el i-a răspuns: pentru ce nu vă rugați lui Dumnezeu, ca să plouă? Zis-a fratele: ne rugăm şi facem litanie, dar nu plouă. Atunci a zis bătrânul: cu adevărat, nu vă rugați cu deadinsul. Dacă voieşti să cunoşti că aşa este, să stăm la rugăciune. Şi întinzând mâinile către cer, s-a rugat. Şi îndată s-a pogorât ploaia. Iar fratele văzând, s-a înfricoşat şi căzând s-a închinat. Apoi bătrânul a fugit îndată de acolo.

12. Un frate, supărându-se de gândurile rele, cu multă smerenie zicea că acestea gândind, nu are măsură de mântuire. Deci, mergând la un bâtrân iscusit, l-a rugat să se roage să i se uşureze gândurile. Şi a zis bătrânul către el: nu-ți este de folos, fiule! Dar el sta silindu-l pe bătrân şi rugându-se bătrânul, a ridicat Dumnezeu războiul de la frate. Şi îndată a căzut în înaltă cugetare şi mândrie. De aceea, mergând, l-a rugat pe bătrân să-i vină iarăşi gândurile şi smerenia pe care le-a avut mai înainte.

13. Zis-a un bătrân: sunt unii care îşi petrec zilele în lenevie şi cu cuvântul şi cu gândul caută să se mântuiască, dar cu lucrul nu se ispitesc, ci viețile sfinților le citesc. Smerenia acestora şi neagoniseala, înfrânarea şi privegherea, rugăciunea şi plecarea genunchilor, culcarea pe jos, liniştea şi celealte nevoințe, nu le lucrează. Ci cu lenevirea şi părerea lor fac mincinoase viețile sfinților, zicând că nu este cu putință vreunui om să sufere unele ca acestea, nesocotind ei, că unde va locui Dumnezeu prin darul botezului şi prin lucrarea poruncilor, acolo se fac lucruri şi daruri mai presus de fire.

14. Un bătrân petrecea într-o capişte de idoli şi venind dracii îi ziceau: du-te din locul nostru! Iar el le-a zis: voi nu aveți loc nicăieri. Şi au început ei să împrăştie toate smicelele de finic ale bătrânului. Bătrânul sta şi le aduna. Apoi dracul apucându-l de mână l-a tras afară. Ajungând bătrânul la uşă, cu cealaltă

mână ținea ușa strigând: Iisuse, ajută-mi! Şi îndată a fugit dracul lăsându-l, iar bătrânul a început a plânge. Şi i-a venit lui glas de sus, zicând: de ce plângi? Răspuns-a bătrânul: fiindcă îndrăznesc ei să-l apuce pe om şi să facă aşa! Glasul iarăşi i-a zis: tu te-ai lenevit, căci când M-ai căutat, văzut-ai cum M-am aflat la tine îndată. Și mulțumind bătrânul, se ținea de lucrarea cea după Dumnezeu.

15. Un frate l-a întrebat pe un bătrân: ce sunt, părinte, nălucirile cele de noapte? Şi i-a răspuns bătrânul: precum ziua ne trage pe noi diavolul la gânduri străine să nu ne îndeletnicim cu rugăciunea și cu cugetările cele bune tot așa și noaptea ne tulbură mintea cu năluciri mari şi de multe feluri, ca să facă netrebnică şi rugăciunea cea de noapte, pizmaşul oamenilor. Pentru aceea nu trebuie să luăm aminte la el nicidecum.

16. Un frate l-a întrebat pe un bătrân: care este plugăria sufletului, ca să rodească? I-a răspuns bătrânul: plugăria sufletului este liniştea trupului, rugăciunea trupească cea multă şi neluarea aminte la greşelile oamenilor, ci numai la ale tale. De va petrece omul întru acestea, nu va zăbovi să-i rodească sufletul.

17. Un frate l-a întrebat pe un bătrân: ce lucrare trebuie să aibă inima, ca să se îndeletnicească cu dânsa. Şi i-a răspuns bătrânul: aceasta este lucrarea cea desăvârşită a monahului: să ia aminte la Dumnezeu fără răspândire. Zis-a fratele: dar gândurile cele rele nu lasă mintea să ia aminte la Dumnezeu pururea. Cum trebuie să le izgonească? Şi a zis bătrânul: nu poate mintea de la sine să facă aceasta, că nu are o astfel de putere, ci când vor bântui gândurile, trebuie degrabă să alerge la Dumnezeu și Acela le va topi ca ceara, căci Dumnezeul nostru este foc mistuitor. Zis-a fratele: cum dar părinții Schitului întrebuințau gândul cel împotrivă grăitor? Răspuns-a bătrânul: și lucrarea aceea este mare și bună, dar are osteneală și nu este cu folos pentru toți. Zis-a fratele: cum nu este cu folos pentru toți? Zis-a bătrânul: când gândul va veni asupra sufletului și va putea sufletul prin nevoință să-l izgonească, altul năpădind îl va cuprinde. Şi aşa toată ziua grăind împotriva mişcărilor gândurilor, niciodată nu se va îndeletnici la privirea lui Dumnezeu. Întrebat-a fratele: cu ce meşteşug aleargă dânsul la Dumnezeu? Zis-a bătrânul: de va veni la tine gândul curviei, îndată smulgând mintea, înalț-o cu osârdie către Dumnezeu și nu zăbovi. Zis-a fratele: dar de va veni gândul slavei deșarte, nu

trebuie să grăiesc împotriva gândului? Răspuns-a bătrânul: în oricare ceas va grăi împotrivă cineva, mai tare se face gândul acela şi mai puternic. Căci va grăi împotriva mai multe decât tine, şi nici Duhul Sfânt nu îţi va ajuta ţie atât. Căci te afli ca şi cum te-ai mândri şi socoteşti că eşti în stare să te lupţi cu patimile. Atunci mai vârtos trebuie să alergi către Dumnezeu. Căci precum cel ce are părinte duhovnicesc, părintelui lasă toate şi el este fără de grijă. Aşa şi tu, dându-te lui Dumnezeu, nu trebuie să ai grijă nicidecum de gând, să-i grăieşti împotrivă, sau să-l laşi să intre. Dacă va intra, du-l sus către părintele şi zi-i: eu nu am nimic. Iată părintele meu, el ştie! Şi ducându-l în mijlocul căii lăsându-te, va fugi. Căci nu poate să meargă cu tine la acela, nici să stea înaintea altuia. Deoarece ca această lucrare, nu este mai mare şi mai fără de grijă în toată Biserica.

18. Un bătrân povestea: un episcop s-a dus într-un sat într-o duminică şi a zis diaconilor săi: căutaţi-l pe preotul satului, să ne facă mâine Sfânta Jertfă a Sfintelor Taine! Şi căutându-l l-au aflat pe preot, om sătean şi fără vicleşug şi l-au dus la episcop. Apoi l-a îndemnat episcopul să facă Sfânta Liturghie. Când preotul intra în sfântul altar, l-a văzut episcopul că îndată ce a stat în faţa Sfintei Mese era tot un foc şi nu ardea. După ce s-a sfârşit Sfânta Liturghie, l-a chemat episcopul pe preot în veşmântărie şi a zis către dânsul: blagosloveşte-mă vrednicule rob al lui Dumnezeu! Iar preotul a zis: cum este cu putinţă să fie blagoslovit episcopul de către preot, care este hirotonit de acesta? Ci tu blagosloveşte-mă, părinte! Iar episcopul a răspuns: nu pot blagoslovi pe cel ce stă în foc şi aduce Sfintele Daruri lui Dumnezeu. Căci totdeauna cel mai mic se blagosloveşte de cel mai mare. Şi preotul a zis: se poate, Sfinţite stăpâne, ca vreun episcop sau preot să stăruiască la Sfintele Taine, şi să nu stea în dumnezeiescul foc? Aceasta auzind episcopul, s-a minunat de curăţenia preotului şi de nerăutatea lui şi folosindu-se s-a dus.

19. Povestesc unii despre un bătrân că a petrecut patru luni umblând la un frate oarecare la Schit şi niciodată nu l-a aflat fără îndeletnicire. Iar mai târziu venind odată şi stând în afara uşilor, l-a auzit plângând şi grăind singur: Doamne, de când mă ostenesc atâta, rugându-mă Ţie să mă miluieşti! Urechile Tale oare să nu prindă de veste, când strig să mă miluieşti?

20. Spunea cineva din bătrâni, că a mers dracul la un bătrân, în chip de monah şi bătând la uşă i-a deschis bătrânul şi a zis: fă rugăciune! Iar dracul i-a zis: şi

acum şi pururea şi în vecii vecilor. Şi iar a zis bătrânul: roagă-te şi zi: Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh şi acum şi pururea şi în vecii vecilor! Iar dracul, fiind ars ca de foc, a fugit.

21. Zis-a un bătrân: odinioară m-am sculat să-mi fac pravila şi când am început, am auzit trâmbiţe de război şi m-am mâhnit. Apoi am zis în mine: oare război să fie acesta? Şi a răspuns dracul: război este şi zarvă. Iar de-ți este voia să nu fii luptat, nu purta război ci mănâncă, bea, dormi şi nu mă voi lupta cu tine!

22. Zis-au bătrânii: oglinda călugărului este rugăciunea.

23. Zis-a oarecare din bătrâni, că precum nu este cu putință a-şi vedea cineva fața în apă tulbure, aşa şi sufletul, de nu se va curăți de gândurile străine, nu poate să se roage cu mintea.

24. Ziceau bătrânii despre un frate, că niciodată nu şi-a lăsat lucrul mâinilor sale şi rugăciunea lui neîncetat urca la Dumnezeu. Şi era foarte smerit şi cucernic.

25. Zis-a un bătrân: când se păzeşte omul să nu-l asuprească pe aproapele, atunci îndrăzneşte cu gândul, căci rugăciunea lui este primită la Dumnezeu, iar de va asupri cineva pe aproapele său, rugăciunea lui este urâtă şi neprimită, căci suspinul celui asuprit nu lasă rugăciunea celui ce l-a asuprit să intre şi să stea înaintea lui Dumnezeu.

26. Zis-a iarăşi: de vei auzi despre cineva că te-a ocărât şi va veni la tine, să nu-i arăți că ştii ceva, ci vorbeşte cu dragoste cu el şi arată-ți fața veselă către el, ca să ai îndrăzneală la rugăciune.

27. Un bătrân oarecare rugându-se, îi sta mult împotrivă diavolul, căci atunci când își ridica el mâinile, se prefăcea dracul în chip de leu și apucându-l cu labele cele dinainte își înfigea unghiile în amândouă părțile în coapsele nevoitorului și nu-l lăsa până ce nu își slobozea mâinile. Sfântul nu slăbea deloc însă până ce își împlinea rugăciunile sale obișnuite.

28. Un bătrân sfânt rugându-se în pustie au venit dracii și o săptămână l-au trântit și l-au scuturat, ridicându-l în sus cu rogojina dar n-au putut să-i pogoare mintea de la rugăciunea cea fierbinte.

29. Alt bătrân, tot iubitor de Dumnezeu, având pentru rugăciune purtarea de grijă și prin pustie umblând, au venit doi îngeri la dânsul și alături de dânsul, mergeau de amândouă părțile. El însă câtuși de puțin n-a căutat la ei, ca să nu-și piardă comoara cea de mare preț. Căci își aducea aminte de cuvântul apostolului care zice: nici îngerii, nici începătoriile, nici puterile nu vor putea să ne despartă pe noi de dragostea lui Iisus Hristos.

30. Zis-a un bătrân: precum este mai mare vederea decât toate simțurile, așa și rugăciunea este mai mare decât toate faptele bune.

31. Zis-a un bătrân: roagă-te blând și cântă lin după rânduială și cu înțelegere și vei fi ca un pui de vultur, purtându-te în slavă!

32. Un bătrân se ducea să-și vândă coșnițele. Dar diavolul, întâmpinându-l, i le-a răpit și le-a făcut nevăzute. Atunci bătrânul, întorcându-se la rugăciune, zicea: Dumnezeule, mulțumescu-Ți Ție că m-ai izbăvit de osteneală! Și nesuferind diavolul mulțumirea bătrânului, a strigat, zicând: iată-ți coșnițele, bătrâne! Iar bătrânul, luându-le le-a vândut.

33. Monahul cel ce este gata să sufere vitejește cele ce se întâmplă, puțin se va mâhni în vremea ispitei. Iar cel ce nu primește ispita, mai mult se va scârbi.

Tulumbele se aduc în ziua aprinderii şi lacrimile în vremea ispitei. Apa stinge flacăra cea aprinsă pe casă şi lacrimile, la rugăciune, poftele cele rele.

34. Povestit-a un ucenic despre stareţul său că timp de douăzeci de ani nu a dormit pe coaste, ci pe scaunul la care lucra, şezând, dormea. Şi în toţi anii aceştia mânca la două zile o dată, sau la patru, sau la cinci. Iar când mânca, avea o mână întinsă la rugăciune, iar cu cealaltă mânca. Şi întrebându-l eu – zice ucenicul – pentru ce făcea aceasta, a răspuns bătrânul: judecata lui Dumnezeu am pus-o înaintea ochilor mei şi nu o pot suporta. Odată ieşind bătrânul şi aflându-mă în curte dormind, a stat deasupra mea şi a plâns şi tânguindu-se zicea: oare, unde este gândul acestuia, că doarme fără de grijă!

35. Un bătrân şedea în chinovia Sfântului Teodosie chinoviarul, care timp de treizeci de ani acest canon păzea: în fiecare săptămână o singură dată gusta pâine şi apă şi lucra neîncetat iar din biserică niciodată nu ieşea.

36. Un bătrân avea un îngrijitor care locuia la sat şi s-a întâmplat că odată zăbovind îngrijitorul i-au lipsit cele de trebuinţă bătrânului. Şi încă zăbovind, i-au lipsit cu totul cele de trebuinţă şi lucrul mâinilor lui, pe care îl lucra la chilie. Şi se necăjea, fiindcă nici nu putea lucra, nici cele trebuincioase nu avea. Şi a zis ucenicului său: te duci până în sat? Iar el a zis: cum voieşti, aşa voi face, căci se temea şi fratele să se apropie de sat, pentru sminteală. Dar ca să nu se arate neascultător către părintele său, s-a hotărât să meargă. Şi i-a zis lui bătrânul: mergi şi cred că Dumnezeu te va acoperi de toată ispita! Şi făcând rugăciune, l-a trimis. Iar fratele venind în sat şi aflând casa îngrijitorului, stând lângă uşă, a bătut. Dar s-a întâmplat atunci, că îngrijitorul şi toţi ai casei lui se duseseră afară din sat la o pomenire. Acasă a rămas o fecioară a lui, care cum l-a văzut pe fratele, i-a deschis. Şi văzându-l şi aflând ce voieşte, îl îndemna să intre înăuntru. El însă nu voia. Dar mult silindu-l l-a biruit şi l-a tras la dânsa. Ucenicul cum s-a cunoscut înconjurat de gânduri, suspinând din adânc, a zis către Dumnezeu: Doamne, pentru rugăciunile părintelui meu, mântuieşte-mă în ceasul acesta! Şi aceasta zicând, îndată s-a aflat la râu, urcând spre munte şi a ajuns fără de vătămare la părintele său.

37. Ucenicul unui stareț mare, luptat fiind spre curvie, s-a dus în lume şi s-a logodit. Iar bătrânul scârbindu-se s-a rugat lui Dumnezeu, zicând: Doamne, Iisuse Hristoase, nu-l slobozi pe robul Tău să se spurce! Deci, culcându-se fratele cu logodnica şi-a dat duhul, nespurcându-se.

CAPITOLUL XXIII

PENTRU ACEASTA, CĂ TOTDEAUNA SE CADE SĂ NE TREZIM

1. Povestesc unii despre un bătrân, că şezând în chilie, a venit la dânsul noaptea un frate şi l-a auzit înăuntru sfătuindu-se cu cineva şi zicând: o, răule, până când? Du-te de la mine! Vino încoace, iubite! Intrând fratele, i-a zis: părinte, cu cine grăiai? Şi i-a răspuns: gândurile cele rele le izgoneam, iar pe cele bune le chemam.

2. Zis-a un bătrân: omul cel ce are în tot ceasul înaintea sa moartea, biruieşte slăbirea sufletului.

3. Zis-a iarăşi: aurul sau argintul de îl va pierde cineva, poate în locul lui să afle altul. Dar vremea pierzând-o, alta nu va mai putea afla în locul ei.

4. Venit-a odinioară un bătrân la alt bătrân. Şi vorbind ei, a zis unul: eu am murit lumii. I-a răspuns celălalt: să nu nădăjduieşti în tine, frate, până când vei ieşi din trup, că deşi zici tu că ai murit lumii, diavolul este viu.

5. Zis-a un bătrân: ostaşul sau vânătorul ieşind la război nu se mai îngrijeşte de nimic, dacă se va răni sau va scăpa, căci amândoi numai de sine se îngrijesc. Așa se cade și călugărului să fie.

6. Zis-a un bătrân: precum nimeni nu poate nedreptăți pe cel ce șade aproape de împărat, aşa şi satana nu poate să ne strice nimic nouă, de va fi sufletul

nostru aproape de Dumnezeu. Căci Dumnezeu zice: apropiați-vă de Mine şi Eu mă voi apropia de voi! Când ne răspândim cu mintea totdeauna, lesne răpeşte vrăjmaşul sufletul nostru cel ticălos şi îl pogoară în patimile necurăției.

7. Grăiau bătrânii: trei puteri ale satanei sunt care merg înaintea a tot păcatul: uitarea, neîngrijirea şi pofta. Dacă vine uitarea, se naşte neîngrijirea şi negrija naşte pofta. Cel ce nu este în uitare, nu cade în negrijă, iar cel ce nu cade în negrijă, nu ajunge la poftă şi cel ce nu pofteşte, nu cade niciodată de la darul lui Hristos.

8. Zis-a un bătrân: deprinde-te cu tăcerea şi nu te îngriji de nimic! Ia aminte la învățătura ta, culcându-te şi sculându-te cu frica lui Dumnezeu şi nu te vei teme de năravurile tale cele necurate!

9. Zis-a un bătrân către un frate: diavolul este vrăjmaşul, iar tu eşti casa. Deci, vrăjmaşul nu încetează să arunce în casa ta orice află, toată răutatea turnând-o. Însă tu să nu te lenevești ci să mături afară tot. Dar de te vei lenevi, se va umple casa ta de toată necurăția şi după aceea nu vei mai putea intra în ea. Ci, îndată ce aruncă el, mătură şi va fi casa ta curată, cu darul lui Hristos.

10. Zicea unul din bătrâni: când se acoperă ochii boului, atunci el se suceşte şi umblă în rânduială, iar de nu îi acoperi ochii, nu se supune. Așa și diavolul: de va apuca să închidă ochii omului, îl duce la tot păcatul, iar de se vor lumina ochii lui, lesne va putea scăpa de meşteşugurile vicleanului.

11. Povestit-au unii că în muntele lui Antonie şedeau şapte frați şi pe vremea curmalelor păzeau pe rând, să alunge păsările. Şi era acolo un bătrân, care când îi venea ziua, striga: fugiți de aici, gândurile mele cele dinăuntru şi păsările cele din afară.

12. Povestesc unii despre un bătrân, că trăgea să moară în Schit şi i-au înconjurat frații patul şi iertându-l, au început să plângă. Iar el deschizându-şi ochii, a râs, şi iarăşi a râs. A râs şi a treia oară. Şi l-au rugat frații, grăind: ce este,

părinte, că noi plângem şi tu râzi? El le-a răspuns: râdeam pentru că vă temeți toți de moarte şi am mai râs pentru că nu sunteți gata. A treia oară am râs că de la osteneală merg la odihnă. Şi îndată a adormit bătrânul.

13. Spunea ucenicul unui bătrân iscusit: cândva mergând noi se cam oprea bătrânul şi i-am zis: părinte, mai mergi măcar un pic. Şi mi-a răspuns: oare, nu auzi că îngerii cântă în ceruri? Iar noi nu ne trezim, pentru că a zis părintele Antonie: nu se cade monahului să se îngrijească de nimic, decât pentru mântuirea sufletului său.

14. Zis-a un bătrân: de la mic până la mare, tot ce facem, să privim la roada lor ce o vor naşte: ori cu gândul, ori cu lucrul.

15. Doi filosofi au mers la un bătrân şi l-au rugat să le spună un cuvânt de folos. Dar bătrânul tăcea. Iarăşi i-au zis filosofii: nu ne spui, părinte, nimic? Atunci le-a răspuns bătrânul: că sunteți iubitori de vorbă, iar nu filosofi adevărați; ştiu şi vă spun până când vă veți învăța a vorbi, neştiind ce grăiți. Aceasta să vă fie filosofia: să vă deprindeți pentru cele de moarte şi pentru linişte şi să vă păziți pe voi cu tăcere.

16. Un bătrân oarecare şedea la Tebaida într-o peşteră şi avea un ucenic iscusit. Şi avea obicei bătrânul, seara, să-l sfătuiască cele de folos şi după sfătuire făcea rugăciune şi-l slobozea să doarmă. Odată însă nişte mireni cucernici, care ştiau nevoința cea multă a bătrânului, s-au întâmplat de au venit la el şi i-au făcut mângâieri. Şi după ce s-au dus, a şezut iarăşi bătrânul seara după obicei, sfătuindu-l pe frate şi în timp ce vorbea cu el, a adormit. Iar fratele a aşteptat să se trezească bătrânul şi să-i facă rugăciune. Dar, mult şezând şi nedeşteptându-se bătrânul, s-a supărat şi nu s-a dus. Şi a suferit aşa de şapte ori la rând, supărându-se şi împotrivindu-se şi nu s-a dus. Apoi, trecând o vreme din noapte, s-a deşteptat bătrânul şi văzându-l pe ucenic şezând, i-a zis: nu te-ai dus până acum? Iar el a zis: nu, că nu m-ai slobozit, părinte. Şi a zis bătrânul: pentru ce nu m-ai deşteptat? I-a răspuns fratele: nu am îndrăznit să te mişc, ca să nu îți stric somnul. Aşa, au citit pravila cea de dimineață şi după sfârşitul ei, l-a slobozit bătrânul pe frate şi şedea singur. Atunci a fost răpit şi

iată cineva îi arată lui un loc slăvit, cu un scaun strălucit în el şi deasupra scaunului şapte cununi strălucitoare. Iar el l-a întrebat pe cel ce i le arăta: ale cui sunt acestea? Şi i-a răspuns acela: ale ucenicului tău. Şi locul şi scaunul i le-a dăruit Dumnezeu pentru ascultarea lui, iar cele şapte cununi în noaptea aceasta le-a luat. Deci, venindu-şi în sine bătrânul, l-a chemat pe frate şi i-a zis: spune-mi, ce-ai făcut în noaptea aceasta? Iar el a răspuns: iartă-mă, părinte, dar nimic n-am făcut! Bătrânul, socotind că smerindu-se nu mărturiseşte, i-a zis: nu te slobozesc de nu-mi vei spune ce-ai făcut, sau ce-ai gândit în noaptea aceasta! Fratele, nimic ştiind să fi făcut, nu avea ce să-i zică. Şi i-a zis părintelui: părinte, nimic nu am făcut decât aceasta: că supărat fiind de gânduri de şapte ori, să mă duc fără de slobozenia ta, nu m-am dus. Iar bătrânul auzind, a înţeles că de câte ori s-a luptat împotriva gândului, a primit cunună de la Dumnezeu. Şi fratele nimic din cele ce a văzut nu i-a spus. Dar pentru folos le-a povestit acestea la bărbaţi duhovniceşti, ca să cunoaştem că şi pentru mici osteneli ne dăruieşte nouă Dumnezeu cununi strălucite. Să ne mai învăţăm şi a cere cu osârdie rugăciunile părinţilor şi să nu îndrăznim să facem ceva, sau câtuşi de puţin să ne despărţim de ei, fără blagoslovenie.

CAPITOLUL XXIV

CUM TREBUIE SĂ PRĂZNUIASCĂ IUBITORII DE DUMNEZEU ŞI CARE ESTE OSPĂTAREA PĂRINŢILOR LA PRAZNICE

1. Zis-a un bătrân: de îţi va zice ţie gândul să faci multe feluri de bucate la praznic, să nu-l asculţi pentru că necreştineşte prăznuiţi, căci aceia aşa gătesc. Iar hrana cea mai bună a monahului este plânsul şi lacrimile.

2. Zis-a unul din părinţi: ştiu un frate la chilii, care a postit săptămâna Paştilor. Şi cum s-au adunat seara, a fugit să nu mănânce la masă. Şi-a făcut doar puţină sfeclă fiartă şi a mâncat-o fără de pâine.

3. Zis-a un bătrân: cu cuvinte dumnezeieşti să ne desfătăm şi cu vieţile sfinţilor părinţi să prăznuim, nu cu pântecele desfătându-ne, ci duhovniceşte veselindu-ne!

4. Un monah lucra de ziua unui mucenic. Văzându-l alt monah, i-a zis: oare ți se cade să lucrezi astăzi? Iar el a răspuns: astăzi a fost schingiuit robul lui Dumnezeu, muncit, pedepsit, dar eu să nu mă nevoiesc cu puțină osteneală astăzi?

5. Ne-a povestit nouă avva Pavel capadocianul acestea: în vremea când s-a făcut pustiirea perşilor, am fugit și noi de la mânăstirea noastră și ne-am risipit. Deci intrând eu în Constantinopol, am aflat după întâmplare o corabie care trebuia să meargă la Alexandria. Şi dându-i plata, am intrat într-însa. Şi în puține zile am ajuns la Alexandria. Aflând eu acolo monahi din muntele Nitriei, am călătorit împreună cu ei. Când am ajuns la munte, am locuit împreună cu unul din bătrâni. Şi petrecând cu dânsul un an și trei luni, m-am dus la egumenul muntelui și i-am zis: fă milă, avvo și dă-mi o chilie, ca să mă odihnesc, că nu pot să trăiesc împreună cu un bătrân care nu păzeşte pravila monahilor, ci a mirenilor! Acesta mă sileşte să postesc duminica, în celelalte sărbători și în cele cincizeci de zile. Iar ce este mai rău, că nici nu mă lasă să cânt canoanele și troparele, pe care toți le cântă. În zilele Sfântului Post, afară de sâmbătă și de duminică, nici pâine, nici vin, nici untdelemn nu gustăm, ci cu poame ne îndestulăm, la două zile. Şi a răspuns egumenul muntelui: întoarce-te, frate și locuieşte împreună cu bătrânul de voiești să te mântuiești! Că cel ce pofteşte mântuirea, nici în praznic, nici în ziua duminicii nu trebuie să petreacă fără preamărirea lui Dumnezeu, care cu post și priveghere se întăreşte și se păzeşte. Căci precum peştele fără apă nu poate trăi, tot așa, nici monahul fără rugăciune neîncetată, fără post și priveghere, nu poate să trăiască și să petreacă după Dumnezeu. Încă îndoite zile de post, numai sihaştrilor li se cuvin. La fel, poame să guste, iar de pâine să se depărteze nu este lucru de folos, nici lăudat, căci are semn de slavă deşartă. Iar patruzeci de zile de înfrânare în Sfântul și Marele Post, cu dezlegare și odihnă de la Paşti până la Pogorârea Duhului Sfânt, mirenilor și bogaților li se cuvine, nu monahilor. Troparele și canoanele de cântat și glasurile preoților celor din lume și celorlalți li se cuvin. Căci pentru aceasta și norodul obișnuieşte în biserică să se adune. Iar monahilor care petrec departe de tulburările lumii, un lucru ca acesta nu numai le este folositor, dar de multe ori și pricinuitor de vătămare. Căci precum pescarul cu undița și cu viermele vânează peştele, aşa și diavolul cu aceste tropare și cu cântarea, cufundă monahul în slavă deşartă, în veselia oamenilor, în iubirea de dulceață și poate chiar și în curvie. În depărtarea de cântare se află mântuirea pentru monahul cel ce cu adevărat voieşte să se mântuiască.

CAPITOLUL XXV

PENTRU SOCOTINŢĂ

1. Un frate a zis unui bătrân: nu văd nici un bine înaintea mea. I-a răspuns bătrânul: tu eşti cu patru uşi iar cel ce voieşte va intra şi va ieşi prin tine şi tu nu pricepi. Însă de te vei scula şi vei închide uşile şi nu vei lăsa să intre prin ele gândurile cele rele, atunci le vei vedea afară stând şi luptându-se cu tine.

2. Şi iarăși a fost întrebat: pentru ce mă trândăvesc adeseori? Şi i-a răspuns: pentru că n-ai înștiințat încă starea ta.

3. Şi iarăşi l-a întrebat: ce se cade călugărului să facă? Şi i-a răspuns: toată fapta bună să o facă şi de la tot răul să se depărteze.

4. Zis-au părinţii: la tot gândul ce îţi vine, să îi zici: al nostru eşti sau al vrăjmaşilor noştri? Şi ştiu că îţi va spune ţie.

5. Şi iarăşi a zis: sufletul este asemenea izvorului: de-l vei curăţi, va izvorî iar de îl vei astupa, va pieri.

6. Şi iarăşi a zis: socotinţa este mai mare decât toate faptele cele bune.

7. Au zis bătrânii: de vei vedea pe cel tânăr, de voia sa suindu-se la ceruri, apucă-l de picior şi trage-l, căci nu îi este de folos.

8. Zis-a un bătrân: neamul acesta nu caută ziua de astăzi, ci ziua de mâine.

9. Iarăşi a zis: îndrăzneala şi râsul sunt asemenea focului care arde paiele.

10. Iarăşi a zis: omul care se nevoieşte pentru Dumnezeu, asemenea este mucenicului.

11. Iarăşi: de se va face cineva nebun pentru Dumnezeu, îl va înțelepți pe el Dumnezeu.

12. Şi iarăşi: acestea le cere Dumnezeu de la om: mintea, cuvântul şi lucrul.

13. Şi iarăşi: acestea este dator omul să facă: să se teamă de judecata lui Dumnezeu, să urască păcatul, să iubească faptele cele bune şi să se roage totdeauna lui Dumnezeu.

14. Un frate l-a întrebat pe unul din părinți, dacă îşi spurcă cineva mintea cu gândurile cele spurcate. Şi s-a pus întrebarea aceasta mai multora şi unii ziceau că se spurcă, iar alții că nu. Dacă nu, nu putem să ne mântuim cei proşti. Ci mai degrabă aceasta este: să nu faci cu trupul păcat. Iar fratele mergând la un bătrân iscusit, l-a întrebat şi i-a răspuns bătrânul: după măsura fiecăruia este întrebat fiecare. Deci, se ruga fratele, bătrânului, zicând: tâlcuieşte-mi acest cuvânt! Şi i-a răspuns bătrânul: iată un vas poftit! Şi au intrat doi frați, unul având poftă mare, iar celălalt mai mică. Şi de va zice gândul celui desăvârşit: aş vrea să am acest vas şi nu va zăbovi în aceasta, ci o va tăia de la sine, nu s-a spurcat, neajungând la măsură mare. Iar de va pofti şi va zăbovi gândind şi nu-şi va scoate gândul, s-a spurcat pe sine.

15. Zis-a un bătrân: nu vom fi judecați atât pentru gândurile cele dinăuntrul nostru, cât mai ales pentru gândurile primite dinafară. Că se întâmplă uneori a se prăpădi din gânduri şi alteori a se încununa din gânduri.

16. Zis-a un bătrân: proorocii au făcut cărțile şi venind părinții, au trăit după Scriptură. Cei de după dânşii le-au învățat pe de rost şi le-au şi scris pe când cei de pe urmă, le-au pus deşarte pe ferestre.

17. Nişte frați ieşind din chinovie, au mers în pustie la un sihastru. Acesta i-a primit cu părere de bine şi precum este obiceiul sihaştrilor, văzându-i osteniți, le-a pus masa mai înainte de vreme şi din cele ce avea le-a pus dinainte şi i-a odihnit. Iar dacă s-a făcut seară, au cântat cei doisprezece psalmi. La fel şi noaptea. Iar bătrânul priveghea singur şi i-a auzit pe amândoi, grăind unul către altul: sihaştrii cei din pustie se odihnesc mai mult decât noi, la mânăstirile cele mari. Dimineața, vrând ei să plece la un bătrân aproape de sihastru, le-a zis: închinați-vă bătrânului din partea mea şi să-i ziceți să nu ude buruienile. Şi au făcut aşa. Iar acela auzind, a priceput cuvântul bătrânului şi i-a ținut până seara nemâncați. Dacă s-a făcut seară, au făcut slujbă mare şi după aceea le-a zis: să mai odihnim, pentru voi, de vreme ce sunteți osteniți. Şi le-au pus dinainte pâine uscată şi sare, grăind că se cade a prăznui pentru ei şi a turnat puțin oțet în sare. Apoi, sculându-se, au făcut priveghere până la ziuă şi le-a zis: nu putem săvârşi pentru voi pravila toată, de aceea, odihniți-vă, de vreme ce sunteți călători! Şi făcându-se ziuă, voiau să fugă, dar el îi ruga: mai şedeți puțin la noi, măcar trei zile, după obiceiul pustiului. Ei însă, n-au vrut să şadă, dar văzând că nu-i lasă, au fugit fără ştirea bătrânului.

18. Un frate l-a întrebat pe un bătrân: de mi se va întâmpla să mă îngreuiez de somn şi va trece vremea pravilei mele şi nu vreau să mai încep de supărare slujba, ce să fac? Şi i-a răspuns bătrânul: de ți se va întâmpla să dormi până dimineața, sculându-te, închide uşa şi ferestrele şi fă-ți slujba, pentru că scris este: a Ta este ziua şi a Ta este noaptea, căci în toată vremea este slăvit Dumnezeu.

19. Zis-a un bătrân: este un om care mănâncă mult şi încă nu se satură şi este altul care mănâncă puțin şi se satură. Deci, cel ce mănâncă mult şi încă i-ar mai trebui, are mai mare plată decât cel ce mănâncă puțin şi se satură.

20. Un frate l-a întrebat pe un călugăr mic: oare, bine este să taci, sau să grăieşti? Şi i-a răspuns: de sunt cuvinte deşarte, lasă-le, iar de sunt bune, dă-le loc bun şi grăieşte-le! Însă şi bune de sunt, să nu zăboveşti cu ele, ci îndată să le tai de la tine şi te vei odihni.

21. Ieşit-au oarecând nişte călugări din Egipt la Schit. Şi văzând cei de la oraş pe cei de la Schit mâncând degrabă, s-au smintit. Înştiinţându-se de aceasta preotul, a vrut să-i mângâie şi a propovăduit în biserică, zicând poporului: postiţi şi lungiţi rânduiala postului vostru, fraţilor! Atunci au dat să plece egiptenii care veniseră dar au fost opriţi şi dacă n-au mâncat în ziua cea dintâi, s-au îngreuiat. Aşa că i-au făcut să mănânce tot a doua zi. Cei de la Schit însă n-au mâncat toată săptămâna. Iar dacă a venit sâmbăta, au şezut egiptenii cu bătrânii să mănânce. Şi fiindcă egiptenii se temeau să mănânce, unul din bătrâni l-a apucat pe un egiptean de mână şi i-a zis: mănâncă cu socoteală, ca un călugăr! Acela şi-a smucit mâna, zicând: lasă-mă, că mor de foame în această săptămână, nemâncând fiertură! Şi i-a zis bătrânul: dacă pieriţi mâncând a doua zi, cum de vă smintiţi de cei ce postesc totdeauna câte o săptămână? Iar ei cerând iertare, au plecat bucurându-se.

22. Zis-a un bătrân: dacă va petrece cineva într-un loc şi nu se va asemăna locului, însuşi locul îl izgoneşte pe acesta, căci nu face fapta locului.

23. Zis-a un bătrân: de face cineva lucrul lui Dumnezeu, aşa fiindu-i voia, nu este pentru Dumnezeu lucrul lui. De este cu neştiinţă, ştiu că va veni la calea lui Dumnezeu, neumblând la cei mai bătrâni să asculte, ci ca şi cum ar şti însuşi, se socoteşte pe sine, cu anevoie va veni la calea lui Dumnezeu.

24. Iarăşi a zis: de va petrece lucrătorul la locul unde nu sunt lucrători, nu va spori. Însă poate să se nevoiască ca să nu se pogoare. Iar cel ce nu lucrează, dacă va petrece cu lucrătorii, şi se va trezi, va spori, iar de nu, nici în jos nu se va pogorî.

25. Iarăşi a zis: sufletul de va avea cuvânt iar fapte nu va avea, este asemenea cu pomul ce are numai frunze, iar roade nu are. Căci precum pomului, care este încărcat de roadă şi frunză, îi şade bine, aşa se aseamănă cuvântul, sufletului care are lucruri bune.

26. Au mers odinioară trei fraţi la Schit, la un bătrân sfânt şi a zis unul: am învățat, părinte, Vechiul Testament de rost. Şi i-a răspuns bătrânul: ai umplut văzduhul de cuvinte. Al doilea a zis: eu mi-am şi scris Testamentul Vechi şi cel Nou. Şi i-a zis bătrânul: tu ai umplut ferestrele de hârtii. Iar cel de al treilea a zis: mie mi-au crescut buruieni pe vatra focului. Şi i-a zis bătrânul: tu ai izgonit iubirea de străini de la tine.

27. Un frate l-a întrebat pe un bătrân: pentru ce slăbesc cu sufletul făcând slujba mea cea puţină? Iar bătrânul răspunzând, i-a zis: aşa se înţelege dragostea către Dumnezeu, când face cineva cu toată inima lucrul lui Dumnezeu, cu umilinţă şi cu gând alinat.

28. Un frate oarecare, fugind din mânăstire şi luând chipul cel călugăresc, s-a închis zicând că este sihastru. Auzind părinţii, au venit să-l izgonească şi i-au dat canon să umble pe la chiliile monahilor şi să facă metanie, zicând: iertaţi-mă, că nu sunt sihastru, ci nou începător!

29. Au mers cândva cinci fraţi la Schit, la un bătrân sfânt şi a zis bătrânul celui dintâi: ce lucrezi, frate? Iar el a răspuns: împletesc, avvo. Deci, i-a zis bătrânul: Dumnezeu să-ţi împletească cunună, frate! L-a întrebat pe al doilea: tu ce lucrezi? Iar el i-a răspuns: rogojini fac. I-a zis: Dumnezeu să te întărească, fiule! Apoi pe al treilea: tu ce lucrezi? Iar el i-a răspuns: ciururi fac. Deci, i-a zis şi aceluia: Dumnezeu să te păzească, fiule! Celui de al patrulea: dar tu ce lucrezi? El a zis: eu sunt scriitor bun. Lui i-a răspuns bătrânul: tu ştii! Zis-a şi celui de al cincelea: ce lucrezi? Iar el a răspuns: sunt ţesător. Deci, i-a zis bătrânul: nu-i cu folos! A zis pe urmă bătrânul: cel ce împleteşte de îşi va păzi mintea (adică de va avea trezvie) cu Dumnezeu este şi-şi împleteşte lui-şi cunună. La rogojină trebuie virtute, fiindcă este cu osteneală. Celui ce face ciururi, îi trebuie pază, de vreme ce le vinde în sate. Iar scriitorul cel bun trebuie să-şi smerească inima,

căci lucrează cu înălțarea minții. Iar din țesătura pânzei nu iese folosul (sufletului), pentru că face negustorie. Când va vedea cineva de departe pe cineva purtând coșnițe, sau rogojini, sau ciururi, va zice: iată, călugări sunt. Dar de va vedea pe cineva vânzând pânză, va zice: iată, au venit negustorii! Căci acest meşteşug este al mirenilor și călugărilor nu este de folos.

30. Zis-a un bătrân: glasul care strigă către om, până la răsuflarea cea de pe urmă acesta este: astăzi, îndreptați-vă!

31. Iarăşi a zis: Iosif cel din Arimateea a luat Trupul lui Iisus, l-a înfăşurat în giulgiu curat, și l-a pus în mormânt nou, adică în om. Să se silească dar fiecare cu deadinsul să nu greşească, ca să nu defaime pe Dumnezeu Cel care viețuieşte în el și să-L alunge din sufletul lui. Fiindcă lui Israel i-a fost dată mană în pustie să mănânce, iar lui Israel cel adevărat, Trupul lui Iisus Hristos i s-a dat.

32. Un frate l-a întrebat pe un bătrân, zicând: părinte, umblu la bătrâni și îmi spun de mântuirea sufletului meu și nimic nu pricep din cuvintele lor! Ce să fac? Oare să nu merg să mai întreb, de vreme ce nu fac nimic și sunt cu totul în necurăție? Şi avea bătrânul două vase goale şi i-a zis: mergi de adu un vas din acelea şi toarnă untdelemn şi clătinându-l varsă-l și pune-l la loc! Dacă a făcut aşa, de două ori, i-a zis: adu-le pe amândouă acum și vezi, care este mai curat! I-a răspuns fratele: mai curat este cel în care am turnat untdelemn. I-a zis bătrânul: aşa este și sufletul! Chiar de nu va ține minte nimic din cele ce întreabă, tot mai mult se curățește decât cel ce nu întreabă nimic.

33. Întrebat a fost un bătrân, despre cei ce umblă şi cer rugăciuni altora, iar singuri fiind petrec în lene. Şi răspunzând a zis: „mult poate rugăciunea dreptului, care se face“, adică: împreună ajutând şi nevoindu-se cel ce cere acea rugăciune. Pentru că de va viețui fără socoteală, nu va avea nici un folos, de vor fi şi sfinți cei ce se vor ruga pentru el. Că unul zidind, iar altul risipind, amândoi, nu dobândesc decât osteneli!

34. Povestesc unii despre un sfânt, că pe vremea prigoanei a mărturisit şi a fost chinuit, încât l-au pus să şadă pe un scaun de aramă înfierbântat. Atunci ajungând împărat fericitul Constantin, au fost sloboziţi creştinii cei închişi şi tămăduindu-se sfântul acesta, s-a întors la chilia sa. Şi când a văzut-o, de departe, a zis: amar mie, că spre multe osteneli vin, gândind la luptele şi nevoințele dracilor.

35. Zis-a un bătrân: de vei vedea pe cineva căzut în apă şi poţi să-l ajuţi, dă-i băţul şi-l trage la mal, iar de nu poţi să-l tragi, lasă-i braţul tău. Dacă-ţi întinde mâna şi nu poţi să-l tragi, te va trage el în jos şi veţi muri. Aceasta a zis-o pentru cei ce se aruncă în ispite, să ajute altora mai presus de puterea lor.

36. Unui călugăr care petrecea în Schit i-a fost pârât feciorul lui la stăpânire şi l-au prins. Deci, i-a dat de ştire maica tânărului, grăind: să scrii stăpânului să-l slobozească. Călugărul i-a răspuns: de îl va slobozi pe el, nu va prinde pe altul în locul lui? Iar trimisul i-a răspuns: aşa este, va prinde pe altul. Deci, răspunzând monahul, a zis: ce folos am eu, dacă îl va lăsa pe acela, aducând bucurie în inima maicii sale şi luând întristarea de la ea o va arunca în inima altei mame?

37. Acelaşi părinte lucra rucodelie multă şi lăsa o mică parte pentru nevoia sa, iar cealaltă o împărţea lipsiţilor. Dar fiind foamete, a trimis o maică pe fiul ei la dânsul să le dea câteva pâini. Auzind aceasta bătrânul, a zis către fiu: mai sunt şi alţii în oraş să le trebuie ca şi vouă? Iar el a răspuns: sunt mulţi. Şi a închis uşa după el şi lăcrimând, a zis: mergi, fiule! Cel ce are purtarea de grijă pentru toţi, Acela să facă şi pentru voi. Deci, l-a întrebat un frate, zicându-i: dar nu ţi-a fost milă de l-ai lăsat aşa pe fiul tău? Bătrânul i-a răspuns: de nu se va nevoi omul pentru tot lucrul, plată nu va avea.

38. Zis-a un bătrân: tot vicleşugul care nu este deplin vicleşug, acela nu este vicleşug şi toată dreptatea care nu este deplină, nu este dreptate. Căci se aseamănă omul care nu are nici gânduri bune nici gânduri rele, pământului din Sodoma şi Gomora, care de vreme ce este sărat nu face nici roadă, nici neghină. Pe când pământul cel bun răsare şi grâu şi neghină.

39. Iarăşi a zis: copilul cel ce își rosteşte cuvântul între cei mai mari ai săi, este asemenea cu omul ce vâră foc în sânul fratelui său.

40. Un bătrân a fost întrebat: ce înseamnă pentru cuvântul cel deşert să dăm seamă? Răspuns-a bătrânul: orice cuvânt s-ar grăi despre pricina trupului, vorbă deşartă este. Numai ce se grăieşte despre mântuirea sufletului nu este vorbă deşartă. Mai bine este însă decât toate să tăcem. Dacă începi a grăi de bine, la mijloc vine vorbă deşartă.

41. Zis-a un bătrân, cel ce fură şi cleveteşte sau alt păcat face şi după săvârşirea păcatului suspină şi se defaimă pe sine, vine la pocăință. Dar cel ce are ură în inima sa, ori mănâncă, ori bea, ori doarme, ori umblă, îl mănâncă pe el ca un venin. De unde se vede că nedespărțit are cu sine păcatul iar rugăciunea i se face spre blestem şi toată osteneala îi este neprimită, chiar de şi-ar vărsa sângele său pentru Hristos.

42. Zis-a un bătrân: eu urăsc slava deşartă a tinerilor, de vreme ce se ostenesc şi plată nu au, căutând spre slava omenească. Iar alt bătrân mai iscusit i-a zis: eu le-o iubesc, că mai bine este şi mai de folos, celui tânăr a se slăvi iar nu a se lenevi. Căci am văzut mărindu-se, înfrânându-se, priveghind, goi umblând şi dragoste câştigând şi necazuri suferind pentru laudele cele omeneşti. Dar viețuind aşa, îi vine darul lui Dumnezeu şi îi zice: de ce nu te osteneşti pentru tine, ci pentru oameni? Atunci nu mai râvneşte să caute spre slava omenească, ci spre slava lui Dumnezeu. Şi auzind bătrânul cel dintâi, a zis: aşa este, cu adevărat.

43. Un bătrân a fost întrebat: oare, bine este să înveți dumnezeiasca Scriptură? Iar el a răspuns: oile primesc păşunea cea bună de la păstor şi se îndulcesc să mănânce, iar de mănâncă şi lucruri din pustie şi când le prinde jeg de spinii pustietății, rumegă acea păşune şi li se îndulcesc gurile şi se astâmpără jegul de spini. Aşa şi pentru om, bună este deprinderea Sfintelor Scripturi spre pizmuirile dracilor.

44. Un frate l-a întrebat pe un bătrân, grăind: care este fapta sufletului care să facă roadă? Şi i-a răspuns bătrânul: fapta sufletului este liniştea trupului, rugăciunea cea multă a trupului, să nu vezi greşelile străine, numai ale tale. Şi de va suferi omul acestea, nu va zăbovi să aducă roadă sufletului.

45. Un frate l-a întrebat pe un bătrân: cum au unii descoperiri şi arătări îngereşti? I-a răspuns bătrânul: fericit este cel ce își vede păcatele sale totdeauna, căci acesta totdeauna se ţine treaz. Şi i-a zis fratele: eu am văzut un frate izgonind dracii din alt frate. Şi i-a zis bătrânul: eu nu voiesc să izgonesc draci și să tămăduiesc neputințe, ci doresc şi-L rog pe Dumnezeu să mă urască pe mine diavolul şi să mă curățesc de gândurile cele spurcate şi aşa voi fi mare. De își va curăţi cineva inima şi-şi va face fără lene slujba ştiut este, că împreună cu părinții cei purtători de minuni se va învrednici împărăției celei cereşti.

46. Zis-a un bătrân: minciuna este omul cel vechi, care se strică după poftele înşelăciunii, iar adevărul este omul cel nou care s-a zidit după Dumnezeu. Zis-a iarăşi: rădăcina lucrurilor bune este adevărul iar minciuna este moartea acestora.

47. Zis-a un bătrân: şezând eu cândva aproape de alt bătrân, a venit la dânsul o fecioară, grăind: părinte, am postit doi ani, doar a şasea zi mâncând pâine şi am învățat de rost Testamentul cel Vechi şi cel Nou. Ce-mi mai lipseşte să fac? I-a răspuns bătrânul: şi care este roada acestora la tine? Făcutu-ți-s-a ocara ca cinstea? Zis-a aceea: nu! Paguba ta o socoteşti ca pe o dobândă, sau pe străini ca pe rudeniile cele după trup, sau lipsa ca îndestularea? Iar ea i-a zis: nicidecum! I-a răspuns bătrânul: nici n-ai postit câte şase zile, nici n-ai învățat de rost Testamentul Vechi şi Nou, ci te înşeli pe tine însuţi. Mergi de acum şi începe a lucra, că nimic nu ai dobândit!

48. A zis unul din părinți despre smerita cugetare, o pildă, cum că cedrii au zis trestiilor: cum voi, slabe şi neputincioase fiind, nu vă frângeţi în vremea vijeliei, iar noi atât de mari fiind, ne sfărâmăm? Uneori şi din rădăcină suntem scoşi. Şi

au răspuns trestiile: noi, când vine vijelia şi suflă vânturile, ne aplecăm împreună cu vânturile într-o parte şi în alta şi pentru aceasta nu ne rupem. Iar voi, împotrivindu-vă vânturilor, vă primejduiți. Şi a zis bătrânul: trebuie să ne dăm în lături când se întâmplă cuvânt de ocară şi să dăm loc mâniei şi să nu ne împotrivim şi să cădem în necuviincioase gânduri, cuvinte şi lucruri.

49. Doi bătrâni, de mulți ani şedeau împreună şi niciodată nu a fost ceartă între dânşii. Şi a zis unul către celălalt: să ne certăm şi noi ca oamenii. Iar celălalt a zis: nu ştiu cum se face cearta. Al doilea a zis: iată, pun o cărămidă în mijloc şi zic că este a mea. Tu zici nu, că este a ta. Şi de aici se face începutul. Deci, au pus în mijloc cărămida şi a zis unul către celălalt: aceasta este a mea! Şi a primit răspuns: nu, că este a mea! Şi i s-a spus: dacă este a ta ia-o şi mergi. Şi s-au dus, neputând să se certe între dânşii.

50. A zis un bătrân: cearta îl dă pe om mâniei, mânia îl dă orbirii, şi orbirea îl face de lucrează tot răul.

51. Un frate l-a întrebat pe un bătrân, zicând: cum se cuvine să săvârşesc măsura postului? Şi i-a zis bătrânul: nimic să nu faci mai mult decât ceea ce este rânduit. Căci mulți vrând să se ridice mai presus de alții, pe urmă câtuşi de puțin n-au putut săvârşi.

52. S-a întrebat un bătrân: care este lucrul monahului? Şi şi-a zis: dreapta socoteală.

53. Zis-a un bătrân: mintea când rătăceşte, o face de stă citirea, privegherea şi rugăciunea. Pofta când se prinde, o veştejeşte foamea, osteneala şi sihăstria. Mânia când se tulbură, o încetează cântarea de psalmi, îndelunga răbdare şi mila. Acestea dacă se vor face în cuviincioase vremi şi măsuri. Căci cele fără de vreme şi măsură țin puțin. Iar cele ce țin puțin, sunt mai mult vătămătoare şi nefolositoare.

54. Zis-a un bătrân: să nu faci ceva înainte de a cerceta inima ta, dacă se face după Dumnezeu ceea ce vrei să faci!

55. Zis-a un bătrân: toate cele peste măsură sunt de la draci.

56. Ziceau bătrânii: precum focul arde lemnele, aşa lucrul călugărului trebuie să ardă patimile.

57. Un frate l-a întrebat pe un bătrân: spune-mi un cuvânt, să mă mântuiesc! Iar el a zis: să ne silim să lucrăm câte puțin şi vom fi vii!

58. Era un monah în Tebaida care avea mare nevoință şi petrecere. Şi acesta se îndeletnicea neîncetat cu privegheri şi rugăciuni arătând neagonisealǎ în chip desăvârşit. El lua aminte la post, încât, o dată pe săptămână, duminica spre seară, se hrănea, mângâindu-şi neputința firii cu legumele ce se întâmplau, sau cu verdețuri sălbatice. Şi multă vreme a petrecut aşa. Dar aflătorul răutății, diavolul, zavistuindu-l pentru fapta lui cea bună, s-a silit să-l surpe cu păcatul mândriei în care şi el a căzut. Deci, i-a pus în minte gândurile puterii, zicându-i că face prea multă nevoință pe care nimeni altul nu poate s-o facă. Trebuie să faci şi minuni – a zis diavolul – ca şi spre nevoință mai osârduitor să te faci şi pe oameni să-i zideşti, ca văzând ei minunea lui Dumnezeu să slăvească pe Tatăl nostru cel din ceruri. Să cerem lucrarea minunilor, căci Însuşi Mântuitorul a zis: cereți şi vi se va da vouă! Deci această rugăciune cu neîncetată cerere trebuie să o aduci lui Dumnezeu. Iubitorul de oameni, Dumnezeu însă, Cel ce voieşte ca toți oamenii să se mântuiască, văzând înşelăciunea lui şi aducându-şi aminte de osteneala şi nevoința sa, nu l-a lăsat să fie biruit de vrăjmaş. Aşa i-a venit lui în minte şi a socotit, că zice apostolul: „Nu suntem din destul a socoti ceva de la sine“. Deci, dacă unul ca acesta a zis: „nu sunt din destul“, cu cât mai vârtos am eu trebuință de învățătură! Mă voi duce dar la cutare sihastru şi ceea ce îmi va zice şi mă va sfătui, ca de la Dumnezeu voi primi povățuire spre mântuire. Şi era părintele la care avea să meargă mare şi vestit, sporit în privirea minții şi mult i-a folosit pe cei ce mergeau la dânsul. Deci, ieşind din chilie a venit la el. Când a intrat fratele înăuntru, a văzut părintele două maimuțe şezând pe umerii fratelui şi cu lanț de fier legându-i gâtul şi la sine fiecare trăgându-l.

Bătrânul a cunoscut că aceştia sunt draci, cel al slavei deşarte şi cel al mândriei, căci era bătrânul de Dumnezeu învățat. Deci, suspinând, a lăcrimat în ascuns. Şi după rugăciune şi după sărutarea frățească, a şezut tăcând un ceas, fiindcă acesta era obiceiul la părinții de acolo. Apoi a zis călugărul care mersese: părinte, foloseşte-mă şi dă-mi sfaturi ale căii de mântuire! Bătrânul i-a răspuns: nu mă pricep, fiule, la aceasta, căci şi eu am nevoie de îndreptare. Iar el a zis: nu te feri avvo, să mă foloseşti că am încredere în tine şi m-am hotărât să primesc sfatul tău! Iar el iarăşi nu se pleca, zicând: nu mă vei asculta şi pentru aceasta mă opun. Celălalt sta şi îl încredința, zicând: orice îmi vei zice, te voi asculta ca pe îngerul Domnului. Atunci i-a zis lui bătrânul: ia banul acesta şi mergi în cetate şi cumpără zece pâini, zece măsuri de vin, zece ocale de carne şi adu-le aici! Fratele auzind, s-a întristat, însă primind, s-a dus. Pe cale multe gânduri îi veneau şi nedumerindu-se, îşi zicea în sine: ce a socotit bătrânul cu aceasta? Şi cum voi cumpăra bunurile? Că se vor sminti mirenii, când le voi lua. Deci, plângând şi ruşinându-se, s-a dus în cetate şi prin altcineva a cumpărat pâinea, prin altcineva vinul, dar pentru carne nu se lămurea, zicând: vai mie ticălosul, cum voi cumpăra eu carnea, singur, sau prin altul? Însă, găsind un mirean i-a dat acestuia un ban şi cumpărând, i-a adus carne călugărului. Acela luând carnea şi celelalte, le-a dus la bătrânul. Atunci, i-a zis bătrânul: ştii că mi-ai dat cuvânt, că orice îți voi zice asculți! Ia, dar, aceasta şi după rugăciune, mănâncă o pâine şi câte o oca de carne şi bea câte o măsură de vin în fiecare zi şi, după zece zile, vino iarăşi la mine! Dar el auzind şi neîndrăznind a se împotrivi, luându-le, s-a dus plângând şi zicând întru sine: vai mie, din ce fel de post, la ce am ajuns! Oare voi face, sau nu? De nu voi face, voi fi călcător de făgăduință către Dumnezeu. Că mi-am dat cuvântul că orice îmi va cere bătrânul, am să fac, primind ca de la Dumnezeu şi acum, Doamne, caută spre ticăloşia mea şi mă miluieşte, iertându-mi păcatele, că iată, sunt silit să fac peste voia şi socoteala pe care am avut-o pentru înfrânarea mea! Şi aşa plângând, a venit la chilie. Şi precum i-a poruncit bătrânul, aşa a făcut. Când trebuia să mănânce, uda bucatele cu lacrimi, zicând către Dumnezeu: pentru ce m-ai părăsit? Şi a petrecut aşa cele zece zile, plângând, tânguindu-se şi pe sine socotindu-se nevrednic de călugărie. Dumnezeu luând aminte la smerenia lui, i-a dat mângâiere în inimă şi a cunoscut pentru ce i s-a întâmplat să fie nebăgat în seamă, după cum se socotea. Mulțumind Iubitorului de oameni, Dumnezeu, a zis întru sine: cu adevărat, toată dreptatea omului este ca o cârpă lepădată. Şi iarăşi: de nu va zidi Domnul casa şi nu va păzi cetatea, în zadar priveghează cel ce o zideşte, sau cel ce o păzeşte. Deci s-a întors la bătrânul, trudit cu trupul mai mult decât când se nevoia, nemâncând în celelalte săptămâni. Şi văzându-l bătrânul aşa smerit şi maimuțele făcute nevăzute, s-a veselit şi bucurându-se, l-a primit. Şi făcând ei rugăciune, au şezut tăcând. Apoi a zis bătrânul: fiule,

Iubitorul de oameni, Dumnezeu, te-a certat şi nu l-a lăsat pe vrăjmaşul să te stăpânească. Căci obişnuieşte vicleanul, ca pe cei ce se nevoiesc, când nu va putea să-i împiedice de la nevoință, să-i îndemne la cele peste măsură, ca prin aceasta să-i cufunde în groapa mândriei. Şi nu este un lucru mai urât de Dumnezeu decât patima aceasta. Deci, tu călătoreşte, precum zice Scriptura, pe calea împărătească şi nu te abate în dreapta sau în stânga, ci măsura cea din mijloc întrebuințând-o la mâncare, cu măsură mănâncă în fiecare seară. Iar de-ți va veni ție nevoie, pentru vreo patimă, sau pentru altă pricină, să strici ceasul cel rânduit, sau iarăşi peste o zi să mănânci şi să nu te îndoieşti. Că nu suntem sub lege, ci sub dar. Însă când mănânci, să nu te saturi, ci ține-te în înfrânare, mai vârtos pentru bucatele cele poftitoare şi îndemnătoare spre lăcomie. Cele proaste iubeşte-le totdeauna şi inima ta păzeşte-o în tot chipul, căutând la smerenie. Că jertfa lui Dumnezeu, precum zice proorocul, duhul umilit, inima înfrântă şi smerită, Dumnezeu nu o va urgisi". Şi iarăşi: „smeritu-m-am şi m-a mântuit Domnul". Deci, toată nădejdea ta, fiule, aruncând-o spre Dumnezeu, mergi cu pace pe calea ta! El va scoate ca o lumină dreptatea ta şi judecata ta ca miază-zi. Deci, aşa folosindu-l pe frate şi întărindu-l, l-a slobozit. Iar fratele se bucura, mulțumea Domnului şi zicea: „să mă întoarcă pe mine cei ce se tem pe Tine şi cei ce ştiu mărturiile Tale, Doamne": Şi: „certându-mă, m-a certat Domnul dar morții nu m-a dat". Şi: „certa-mă-va Dreptul cu milă şi mă va mustra" Şi către sine: „întoarce-te, suflete al meu, la odihna ta, că Domnul ți-a făcut bine ție!", şi celelalte. Şi aşa intrând în chilie, a viețuit după sfaturile bătrânului şi a ajuns monah iscusit.

59. Zis-a un bătrân: credeți-mi mie, fiilor, că pe cât e de mare lauda şi slava unui împărat ce se leapădă şi se face monah, pe atât este de mare ruşinea unui monah care lasă călugăria şi se face împărat. Pentru că cele ce se înțeleg de către gând şi de către minte, sunt mult mai cinstite decât cele simțitoare.

60. Fost-a un bătrân mare văzător cu mintea şi învăța aşa: puterea pe care am văzut-o stând la lumânare, aceeaşi am văzut-o şi la îmbrăcămintea monahului când este primit în mânăstire.

61. Un frate de la Schit mergând la seceriş, s-a dus la un bătrân şi i-a zis: spune-mi, părinte, ce să fac la seceriş? Zis-a lui bătrânul: de îți voi zice, mă vei asculta? Răspuns-a fratele: da, te voi asculta! Zis-a bătrânul: de mă asculți,

lasă-te de secerişul acesta şi întorcându-te în chilie, fă cele cincizeci de zile, mâncând seara pâine uscată cu sare şi după aceea vino şi-ți voi vesti ce trebuie să faci! Iar fratele mergând şi făcând cum i-a poruncit, după cincizeci de zile a venit iarăşi la bătrân. Bătrânul cunoscând că este lucrător, i-a spus cum trebuie să şadă în chilie. Aşa că, s-a aruncat la pământ cu fața în jos trei zile, plângând înaintea lui Dumnezeu. Apoi i-au zis gândurile: te-ai înălțat, te-ai făcut mare. Iar el îşi aducea neajunsurile lui înaintea sa, zicând: unde sunt toate greşelile mele? Şi apoi le număra. Deci, i-au zis iarăşi gândurile, schimbându-se: multe greşeli ai făcut şi nu poți să te mântuieşti. Dar se împotrivea şi el: voi face slujbe lui Dumnezeu şi cred că în bunătatea Lui cea nespusă, va avea milă de mine. Deci, aşa luptându-se, într-o vreme biruite fiind duhurile, au stat înaintea lui simțitor grăind: ne-am tulburat de tine. Iar el le-a zis: pentru ce? Răspuns-au acelea: când te înălțăm, alergi la smerenie, iar când te smerim, te înalți. Şi certându-le, acelea s-au făcut nevăzute.

62. Un om avea trei copii şi lăsându-i în cetate, s-a dus la o mânăstire. Petrecând în mânăstire trei ani, au început să-l supere gândurile, care îi puneau în minte aducerea aminte şi dorința de copii şi el se mâhnea pentru dânşii. Nu vestise însă stareţului dintru început că are copii. Aşadar, văzându-l pe el părintele mâhnit, i-a zis: ce ai de eşti mâhnit? Şi i-a povestit părintelui că are trei copii în cetate şi voieşte să-i aducă pe ei la mânăstire. Şi i-a dat voie părintele. Deci, mergând fratele, a aflat că doi dintr-înşii muriseră, iar unul trăia. Luând copilul, s-a întors la mânăstire şi căutându-l pe stareț, l-a aflat în pitărie şi i-a adus copilul. Părintele, luând copilul, l-a îmbrățişat şi l-a sărutat. Apoi a zis tatălui: îl iubeşti? Acesta i-a răspuns: da! Atunci a zis părintele: Ia-l şi-l aruncă în cuptor, aşa cum arde! Şi luând acela fiul cu mâinile sale, l-a aruncat în cuptor. Şi s-a făcut îndată văpaia ca rouă şi nu a ars copilul. Iar tatăl lui a primit slavă ca patriarhul Avraam.

63. Zis-a un bătrân, obişnuieşte-ți inima câte puţin să zică către fiecare din frați: acesta mă întrece în râvnă pentru Dumnezeu. Şi iarăşi: acesta este mai osârduitor decât mine. Şi aşa ajungi să fii dedesubtul tuturor şi locuieşte în tine Duhul lui Dumnezeu. Iar de vei defăima vreun om, se depărtează darul lui Dumnezeu de la tine şi te dă întinăciunilor trupeşti şi ți se împietreşte inima şi nici o umilință nu se aflǎ în tine.

64. Un bătrân şi-a trimis ucenicul în Egipt să aducă o cămilă să-şi ducă coşniţele. Iar după ce a adus fratele cămila la Schit, l-a întâmpinat alt bătrân şi i-a zis: de ştiam că te duci în Egipt ţi-aş fi zis să-mi aduci şi mie o cămilă. Şi mergând fratele a spus părintelui său cuvântul bătrânului. Iar el auzind, i-a zis fratelui: ia cămila şi du-o la el, şi zi-i: iată, nu ne-am terminat coşniţele! Ia cămila şi fă-ţi treaba şi mergi împreună cu el în Egipt. Apoi adu iarăşi cămila, ca să luăm şi vasele noastre. Şi mergând fratele, a încărcat cămila cu coşniţele bătrânului, şi s-au dus împreună în Egipt. După ce a descărcat cămila, luând-o, i-a zis bătrânului: roagă-te pentru mine! Iar acesta i-a zis: unde te duci? Zis-a fratele: la Schit, ca să aduc coşniţele noastre. Bătrânul auzind aceasta s-a smerit şi a pus metanie plângând şi zicând: iertaţi-mă, că dragostea voastră cea multă mi-a luat roada!

65. Se povestea despre un frate, că făcând coşniţe şi punându-le toarte, l-a auzit pe vecinul lui, zicând: ce să fac, că târgul este aproape şi nu am toarte să pun la coşniţele mele? Şi mergând acela a dezlegat toartele coşniţelor lui şi le-a adus la frate, zicând: iată, acestea îmi prisosesc, pune-le la coşniţele tale! Şi a făcut de a sporit lucrul fratelui, iar pe al său l-a lăsat.

66. Un frate mergând pe drum, a găsit un lemn care căzuse de la o cămilă încărcată cu lemne şi luându-l, l-a adus în chilie. Stareţul văzând lemnul, i-a zis fratelui: unde l-ai găsit? Iar fratele a zis: pe drum. Zis-a lui bătrânul: dacă nu cumva era aruncat de vânt, dacă nimeni nu l-a pierdut, ci vântul din întâmplare luându-l din pădure, adu-l înăuntru! Dacă nu, mergi şi-l pune la locul lui! Şi întorcându-se fratele, l-a aruncat iarăşi în drum.

67. Zis-a un bătrân: satana este împletitor de funii; pe cât îi dai şuviţe, împleteşte. Iar aceasta o zic despre gânduri. Pe cât le primeşti, pe atât se înmulţesc şi asupra ta se întăresc.

68. Un frate l-a întrebat pe un bătrân: cum trebuie să alunge mintea gândurile cele rele? Şi i-a răspuns: nu poate de la sine nicidecum să facă aceasta, căci nu are o putere ca aceasta. Ci când năpădesc asupra sufletului, îndată trebuie să alerge cu rugăciune către Cel ce l-a făcut pe el şi Acela le topeşte ca ceara.

69. Zis-a un bătrân: este unul care face lucruri bune şi vicleanul îi pune în minte preţ mare la un lucru mic, ca să piardă plata tuturor bunătăților pe care le face. Şezând eu odată în Oxirinh, la un preot ce făcea milostenie, a venit o văduvă cerând puțin grâu. Şi i-a zis ei: adu o pânză şi-ți voi da. Iar ea a adus şi apucând haina cu mâna şi căutând-o, a zis: mare este! Şi a ruşinat-o pe văduvă. Deci, i-am zis lui: avvo, oare ai vândut grâul? Răspuns-a acela: nu, ci cu milostenie i l-am dat. Atunci eu iarăşi am zis: dacă l-ai dat ei cu milostenie, de ce te scumpeai la măsură şi ai ruşinat-o?

70. Un frate se lupta cu gândul mândriei, zicând: acum, suflete, ai isprăvit faptele bune. Şi vrând fratele să-l biruiască, şi-a apropiat mâna sub cazanul unde ardea foc şi a zis către sine: iată te arzi, nu te mai înălța cu cugetul! Că cei trei tineri în mijlocul văpăii fiind şi nearzându-se, nu s-au înălțat cu inima, ci cu multă smerenie lăudându-L pe Dumnezeu în mijlocul cuptorului, ziceau: cu suflete umilite şi cu duhuri plecate să fim primiţi înaintea Ta. Iar tu la odihnă stând, cugeți înalt. Şi cu aceasta a biruit dracul mândriei.

71. Zis-a un bătrân: de se va osteni omul, să se mustre totdeauna şi să-şi defaime sufletul în ascuns, îl încredințează că este mai necinstit decât câinii şi decât fiarele. Că acelea n-au mâniat pe Făcătorul lor şi nu vin la judecată, decât să mă scoale şi să mă muncească veşnic.

72. Zis-a un bătrân: de şezi în pustie liniştindu-te, să nu socoteşti că faci vreun lucru mare, ci mai vârtos să te socoteşti câine izgonit de oameni şi legat, pentru că muşti şi sari asupra lor.

73. Zis-a un bătrân: de vei locui în pustie şi vei vedea că poartă Dumnezeu grijă de tine, să nu ţi se înalțe inima, căci ridică Dumnezeu ajutorul Său de la tine. Ci mai vârtos zi că pentru supărarea şi neputința ta face Dumnezeu milă cu tine, ca să rabzi şi să nu te trândăveşti.

74. Zis-a un bătrân: de vei auzi despre vieţuirile cele mari ale sfinţilor părinţi şi aprinzându-te, vei voi să le urmezi, apucă-te şi tu, chemând numele Domnului, ca să te întărească pentru lucrul pe care l-ai ales. Şi dacă cu ajutorul lui Dumnezeu vei săvârşi, mulţumeşte Celui ce ţi-a ajutat! Iar de nu vei putea să săvârşeşti, cunoaşte-ţi neputinţa şi slăbiciunea şi defăimându-te, smereşte-ţi gândul până la moarte, socotindu-te nevrednic, sărac şi nerăbdător! Astfel mustră-ţi sufletul totdeauna, ca unul care ai început şi nu ai săvârşit! Şi aşa poţi şi tu să te mântuieşti.

75. Era un frate la o viaţă de obşte şi toate greutăţile fraţilor le purta şi până la curvie se prihănea, cum că el a făcut. Iar unii din fraţi neştiind lucrarea lui, au început să cârtească asupra lui zicând: câte răutăţi face acesta şi nimic nu lucrează. Iar avva ştiind lucrarea lui, le zicea fraţilor: mai bine o rogojină a lui cu smerenie, decât toate ale voastre cu mândrie. Dacă vreţi, chiar de la Dumnezeu am să vă încredinţez. Deci, a poruncit să se aprindă foc şi aducându-se cele trei rogojini ale acelora şi rogojina fratelui, a poruncit să fie aruncate în foc. După ce le-au aruncat, îndată au ars toate şi a rămas numai a fratelui. Şi văzând cei ce mai înainte l-au prihănit pe el, s-au înfricoşat şi i-au pus metanie. Aşa l-au cinstit de aici înainte, ca pe un părinte.

76. Un monah întâlnind pe nişte călugăriţe, s-a ferit din calea lor. Văzând stareţa lucrul făcut de fratele, a zis căutând la dânsul: bine ai făcut, fiule, pentru neputinţa ta! De erai monah desăvârşit, nu ai fi luat aminte la noi, ca la nişte femei.

77. Zis-a un bătrân: oriunde vei merge, ia aminte de tine totdeauna, că lăcaşul Erodiului povăţuieşte mai înainte de ele (sau de ei). Adică, monahul se aseamănă cu Erodiul de a avea mereu de lucru şi iubirea de pustie. Oriunde va merge, lăcaşul său îl are mai înainte de dânsul, povăţuind şi tot locul îi este lăcaş. Sileşte-te, ca în orice loc te vei afla, să-ţi faci canonul şi să nu te leneveşti la rugăciunile cele rânduite! Poartă grijă încă şi de gânduri, pe cât poţi, şi tot necazul să-l ai înaintea ochilor tăi. Iar acestea nu se pot isprăvi fără de luare aminte şi multă osteneală.

78. Se povestea despre avva Macarie, că mergând odată la biserică să citească pravila, a văzut în afara chiliei unuia dintre frați, mulțime de draci, din care unii se închipuiau în muieri ce rosteau cuvinte necuviincioase, alții în copilandri ce vorbeau cuvinte de ocară, alții jucau, iar alții se schimbau în multe forme. Bătrânul fiind văzător cu mintea, a cunoscut pricina. Și suspinând, și-a zis: negreșit, fratele petrece în lenevire și pentru aceasta duhurile cele viclene îi înconjoară chilia. După ce a isprăvit pravila, a intrat în chilia fratelui și i-a zis: sunt necăjit frate și cred că de te vei ruga pentru mine, cu adevărat mă va ușura Dumnezeu de necazul acesta. El punând metanie bătrânului, i-a zis: avvo, nu sunt vrednic să mă rog pentru tine. Însă bătrânul sta rugându-l pe frate şi zicând: nu mă duc, de nu-mi vei da cuvânt că vei face pentru mine câte o rugăciune în fiecare seară. Așa, a ascultat fratele porunca bătrânului. Acest lucru l-a făcut bătrânul, vrând să-i dea pricină să se roage noaptea. Şi, sculându-se fratele în noaptea viitoare, a făcut o rugăciune pentru bătrânul. Apoi umilindu-se, a zis: ticălosule suflete, pentru un bătrân ca acesta te-ai rugat, dar pentru tine nu te rogi? Deci, a făcut și pentru sine o rugăciune. Apoi așa făcând el în fiecare noapte şi săvârşind cele două rugăciuni, în duminica următoare, bătrânul ducându-se la biserică, i-a văzut pe draci, stând afară din chilia fratelui, ca şi mai înainte, dar trişti şi posomorâți. Și a cunoscut că pentru rugăciunea fratelui s-au întristat dracii. Astfel, bucurându-se, a intrat la fratele şi a zis: rogu-te mai fă pentru mine încă o rugăciune! El a ascultat şi făcând pentru bătrânul două rugăciuni, iarăşi s-a umilit şi şi-a zis: o; ticălosule suflete, adaugă şi pentru tine o rugăciune! Deci, așa petrecând el şi săptămâna aceea şi făcând în fiecare noapte câte patru rugăciuni, duminică iarăşi venind bătrânul, i-a văzut pe draci mai întristați şi tăcând. Şi mulțumind lui Dumnezeu, când s-a întors, a intrat iarăşi la frate şi l-a rugat să mai adauge pentru dânsul încă o rugăciune. Acesta primind şi adăugând şi pentru sine încă o rugăciune făcea în fiecare noapte şase rugăciuni. Când a trecut bătrânul, duminică i-a văzut pe draci, stând departe de chilia lui. Dar cum l-au văzut intrând la frate, l-au ocărât, mâhnindu-se pentru mântuirea fratelui. Iar bătrânul, proslăvind pe Dumnezeu, a intrat la frate şi l-a sfătuit să nu se lenevească, ci neîncetat să se roage. Şi aşa, făcându-se fratele osârduitor la rugăciuni, cu darul lui Dumnezeu, s-au dus dracii cu totul de la dânsul.

CAPITOLUL XXVI

PENTRU RĂBDAREA ÎN BOLI

1. Un bătrân adeseori pătimea şi se îmbolnăvea. Şi s-a întâmplat într-un an să nu se îmbolnăvească şi s-a întristat cumplit şi plângea, zicând: m-a părăsit Dumnezeu şi nu m-a cercetat.

2. Un bătrân oarecare şezând deosebi la chilie, s-a îmbolnăvit. Neavând cine să-i slujească, sculându-se mânca orice găsea în chilie. Şi aşa a făcut multe zile, fiindcă nu a venit nimeni să-l caute. După ce au trecut treizeci de zile, de vreme ce nu venise nimeni la el, a trimis Dumnezeu un înger să-i slujească şi a petrecut cu el şapte zile. Apoi şi-au adus aminte fraţii şi au venit să-l caute. Bătând ei la uşă, s-a dus îngerul. Iar bătrânul striga dinăuntru: duceţi-vă de aici fraţilor! Dar ei stricând uşa, au intrat şi l-au întrebat, pentru ce striga. El le-a răspuns: treizeci de zile am pătimit şi nimeni nu m-a cercetat şi iată, şapte zile sunt de când a trimis Dumnezeu un înger care îmi slujea şi cum aţi intrat voi, s-a depărtat de la mine. Acestea zicând, a adormit, iar fraţii minunându-se, au proslăvit pe Dumnezeu.

3. Zis-a un bătrân: de-ţi va veni boală, să nu te scârbeşti! Căci dacă vrea Stăpânul să pătimeşti cu trupul, tu cine eşti de te necăjeşti? Oare nu El poartă grijă de tine în toate? Sau fără Dânsul trăieşti? Rabdă, şi roagă-l pe El, să-ţi dea cele de folos! Aceasta este voia Lui, şi deci şezi cu îndelungată răbdare şi mănâncă din milostenie!

4. Un monah nevoindu-se împotriva satanei, s-a împuns la ochi din greşeală dar nu s-a rugat să mai vadă, ci răbda şi pentru răbdarea lui i-a dăruit Dumnezeu vedere şi iarăşi a văzut.

CAPITOLUL XXVII

DARUL LUI DUMNEZEU LA CEI DESĂVÂRŞIŢI SE FACE TOATE: ŞI HRANĂ ŞI BĂUTURĂ ŞI HAINĂ

1. S-a dus unul din părinți la alt părinte. Şi venind ceasul al șaselea, bătrânul care l-a primit, a zis ucenicului său: fă-ne puțină linte și udă pesmeții! Şi a făcut ucenicul aşa. Iar bătrânul a petrecut vorbind despre lucruri duhovnicești, de la ceasul al șaselea până a doua zi la același ceas și nu și-a adus aminte de hrană. Atunci iarăşi a zis bătrânul ucenicului: fă-ne nouă puțină linte, fiule! Şi i s-a răspuns: de ieri am făcut-o, avvo. Şi aşa au mâncat bătrânii.

2. Alt bătrân oarecare s-a dus la unul din părinți, iar acela fierbând puțină linte, fiindcă sosise seara, a zis celui ce venise: să citim puțin din pravilă! Astfel unul a sfârşit toată Psaltirea, iar celălalt, a rostit din minte cei doi prooroci mari. Şi făcându-se dimineață, închinându-i-se, s-a dus. Așa că, pentru rugăciune, au uitat și hrana.

3. Povestit-a ucenicul unui bătrân iscusit, despre părintele său, că odată venind ceasul al nouălea, a voit să guste ceva. Şi punând masa, a stat împreună cu el la rugăciune. După ce au cântat doi psalmi, a început bătrânul a grăi pe de rost, adică fiind în răpire, grăia cuvinte potrivite răpirii. Şi a petrecut aşa până a doua zi. La al nouălea ceas, a doua zi a încetat, căci mintea îi privea sus, spre tainele cereşti.

4. Teodor cel ce a fost episcop la Rossu povestea: un bătrân cunoscut de mine a venit odată la mine la lavra Pirghiilor, aproape de Iordan, unde şedeam eu. Şi mi-a zis: frate Teodore, fii bun şi vino cu mine la muntele Sinai. Eu, neputând să calc cuvântul bătrânului, i-am zis: să mergem! După ce am trecut Iordanul, mi-a zis bătrânul: frate Teodore, vino să punem metanie, ca până la muntele Sinai nici unul din noi să nu mănânce. Răspuns-am: cu adevărat, părinte, eu nu pot să fac aceasta. Auzind bătrânul, depărtându-se puțin de mine, a pus metanie

rugându-se lui Dumnezeu. Apoi sculându-se, am călătorit mai departe şi până la sfântul munte Sinai, nimic n-a gustat. Iar acolo, la Sinai, cum am ajuns, împărtăşindu-se cu Sfintele Taine, a luat şi a mâncat. Şi iarăşi de la Sinai ne-am dus la Sfântul Mina, în Alexandria. Când a sfârşit bătrânul şi drumul acesta, postind şi acolo, împărtăşindu-se, iarăşi a mâncat. Apoi am venit înapoi la Sfânta Cetate (Ierusalim) şi bătrânul n-a mâncat nimic pe cale. Ci împărtăşindu-se asemenea cu Sfintele Taine, la Sfânta Înviere a lui Hristos, Dumnezeul nostru, a luat şi hrană. În toată călătoria aceasta, atât de îndelungată, nu a mâncat bătrânul decât de trei ori, fiindcă avea darul lui Dumnezeu, care îl întărea.

CAPITOLUL XXVIII

LA SFÂRŞITUL VIEŢII, MAI TARE NĂPĂDESC DRACII ASUPRA OMULUI PENTRU CARE TREBUIE FOARTE A LUA AMINTE

(În Patericul cel vechi urmează şi capitolul 28, dar întrucât acest capitol nu este decât o reproducere a celor cuprinse la începutul slovei R, nu s-a mai trecut aici.)

ADAUS (DE LA PALADIE)

1. Un oarecare Evloghie, scolastic alexandrin, fiind rănit de dragoste dumnezeiască, lepădându-se de lume şi risipind cele ale sale, afară de puţine ce şi-a lăsat spre chiverniseală şi neputând lucra, a socotit cum să pună în rânduială cele pentru sine. Că nici în sobor de părinţi nu îndrăznea să intre, nici singur să petreacă nu voia. Deci aşa aflându-se, a găsit un bubos, lepădat în târg care nu avea nici mâini, nici picioare, decât limba întreagă şi milă aştepta de la oricine trecea pe lângă dânsul. Văzându-l Evloghie, şi umilindu-se la inimă, s-a rugat lui Dumnezeu şi a făcut făgăduinţă Domnului, zicând: Doamne, pentru numele Tău iau acest bubos şi îl odihnesc, până la ziua morţii lui, ca şi eu printr-însul, să mă mântuiesc. Dăruieşte-mi dar, Doamne, răbdare de a-i sluji! Apoi, apropiindu-se de bubos, i-a zis: voieşti să te iau în casa mea şi să te odihnesc? Zis-a acela: măcar de ai vrea dar eu sunt nevrednic. Şi i-a zis Evloghie: mă duc să aduc un măgar şi te iau acolo. Deci s-a învoit acela cu multă bucurie. Şi aducând măgarul, l-a ridicat şi l-a dus la gazda sa. Şi îngrijea de dânsul cu toate cele de trebuinţă, spălându-l, ungându-l, purtându-l şi cu osârdie întru toate slujindu-i, cincisprezece ani. Apoi a năpădit diavolul asupra bubosului şi sălbăticindu-l fără socoteală împotriva lui Evloghie, l-a întărâtat spre ocări şi vorbe rele. Acela a început să-l ocărască pe Evloghie, zicând:

mâncătorule de stăpân, ai furat bani străini şi poate rob fiind, l-ai prădat pe stăpânul tău şi cu neputinţa mea vrei să tăinuieşti ca şi cu o facere de bine şi m-ai luat la casa ta ca prin mine să te mântuieşti. Iar Evloghie i se ruga, zicând: nu! Nu-mi zice astfel de cuvinte! Spune-mi cu ce te-am mâhnit şi mă îndreptez! Iar el zicea: nu-ţi voiesc aceste momeli, du-mă şi mă leapădă în târg! Mai bun îmi este mie târgul acela decât odihna ta. Evloghie zicea: mă rog, odihneşte-te, de orice te mâhneşti. Iar el mai vârtos sălbăticindu-se de mânie, strigând zicea: nu doresc să fiu cu tine singur! Gloate voiesc! I-a zis Evloghie: eu îţi aduc acum mulţime de fraţi. Iar el necăjindu-se iarăşi, i-a zis: vai mie ticălosului! Faţa ta nu vreau s-o văd şi nici să-mi aduci pe cei asemenea ţie mâncători în zadar! Şi scuturându-se, iarăşi a strigat: nu voiesc, nu voiesc! În târg voiesc! O, silă! Aruncă-mă unde m-ai găsit! Dacă ar fi avut mâini, n-ar fi pregetat să se spânzure, sau cu sabie să se omoare, într-atâta l-a sălbăticit dracul. Atunci Evloghie, nepricepând ce să facă, cu sfatul pustnicilor cei aproape de dânsul, a hotărât să meargă la marele Antonie cu bubosul şi să-i spună pricina şi cum va zice acela, aşa să facă. Momindu-l şi punându-l în luntre s-a dus la mânăstirea ucenicilor marelui Antonie, unde se zicea că vine sfântul din munte, uneori, la zece zile, alteori la douăzeci, spre folosul celor adunaţi. S-a întâmplat că după ce a venit Evloghie, a doua zi a venit şi marele Antonie, seara târziu, îmbrăcat cu o haină de piele (precum Cronie mi-a povestit, care atunci era de faţă).
Heretisindu-i pe toţi cei ce erau acolo şi şezând, întâi pe Evloghie l-a chemat pe nume, cu toate că niciodată nici nu l-a văzut, nici despre dânsul n-a auzit ceva. Evloghie, cu toate că de trei ori a fost chemat de marele Antonie pe nume, n-a răspuns, socotind că altcineva este chemat de Antonie, cu numele acesta. Iar el iarăşi a zis: ţie îţi zic, celui ce ai venit din Alexandria! Atunci i-a răspuns Evloghie: ce porunceşti, rogu-te? I-a zis lui Antonie: de ce ai venit aici? A răspuns Evloghie: Cel ce ţi-a descoperit numele meu şi toate cele despre mine ţi-a descoperit. Zis-a sfântul: ştiu pentru ce ai venit! Dar înaintea tuturor fraţilor spune, ca să ştie şi ei! Atunci a spus Evloghie înaintea tuturor, de faţă fiind şi bubosul: omule al lui Dumnezeu, pe acest bubos l-am găsit în târg lepădat şi trecut cu vederea. Fiindu-mi milă de dânsul, m-am rugat lui Dumnezeu să-mi dea răbdare pentru dânsul şi m-am făgăduit lui Hristos Dumnezeu, ca până în sfârşit să-l caut ca pe un bolnav, şi el să se odihnească prin mine iar eu să mă mântuiesc printr-însul. Aşadar, l-am luat la casa mea şi iată, de cincisprezece ani, după putinţa mea, îi slujesc! Şi acum, după atâta vreme, nu ştiu ce rău a pătimit de la mine, că tare mă tulbură. Şi am socotit să-l lepăd, fiindcă mă sileşte la aceasta. De aceea am venit la sfinţia ta, să mă sfătuieşti ce trebuie să fac şi să te rogi pentru mine, că tare mă tulbură. Atunci i-a zis Antonie cu glas apăsat şi aspru: îl lepezi, Evloghie? Dar Cel ce l-a făcut nu-l leapădă. Tu îl lepezi pe el? Ridică Dumnezeu pe cel mai bun decât tine, şi îl

adună. Iar Evloghie acestea auzind, s-a sfiit şi s-a speriat. Apoi întorcându-se sfântul către bubos, a început cu vorba a-l bate ca şi cu un bici: bubosule, nevrednicule de pământ şi de cer, nu încetezi luptându-te cu Dumnezeu şi întărâtându-l pe frate? Nu ştii că Hristos este Cel ce îți slujeşte ție? Cum îndrăzneşti asupra lui Hristos unele ca acestea a grăi? Oare nu pentru Hristos s-a robit spre slujba ta? Astfel bătându-l pe bubos cu cuvinte usturătoare, lăsându-i, a vorbit cu ceilalți frați cele spre trebuința fiecăruia. Apoi iarăşi luând cuvântul către Evloghie şi către bubos a zis: duceți-vă, fiilor, cu pace şi nu vă despărțiți unul de altul, ci lepădând toată mâhnirea pe care dracul a băgat-o în voi, cu curată dragoste întoarceți-vă la chilia în care ați zăbovit! Că ispita aceasta v-a venit de la satana. Fiindcă a văzut, că amândoi sunteți spre sfârşit şi de cununi vă veți învrednici de la Dumnezeu, el prin tine şi tu prin el. Deci nu cugetați altceva, nu cumva venind îngerul, pe care acum Dumnezeu vi-l trimite, să nu vă afle împreună la un loc şi să vă lipsiți de cununi. Grăbindu-se bărbații, s-au întors la locul lor cu desăvârşită dragoste. Peste trei zile s-a săvârşit fericitul Evloghie, şi după alte treizeci şi şapte, s-a dus către Domnul şi cel la trup bubos iar la suflet sănătos. Deci Cronie, zăbovind la locurile Tebaidei, s-a pogorât după patruzeci de zile la mânăstirile Alexandriei şi s-a întâmplat în aceeaşi zi a i se săvârşi de către frați, lui Evloghie, pomenirea cea de patruzeci de zile, iar bubosului cea de trei zile. Aflând Cronie s-a înspăimântat. Şi a povestit părinților, ceea ce mai înainte a zis pentru ei Antonie. Că acesta a fost atunci tălmaci cuvintelor şi celor ce a spus Evloghie către Antonie, grăind elineşte şi celor ce a răspuns Antonie către Evlaghie şi către bubosul, vorbind în limba egipteană, în care tuturor le vorbea cuviosul, neştiind altă limbă.

ADAUS

1. În lavra numită a lui Eptastomu şi care era departe de lavra cuviosului Sava cam de şapte stadii, era un sihastru minunat, cu numele Ioan şi avea şi un ucenic care răbdând răutățile ce i se făceau de către perşi în Sfânta Cetate a lui Dumnezeu, îl ruga pe bătrânul să-i spună, dacă va fi luată cetatea de către vrăjmaşi. Iar el întâi se lepăda, zicând: de unde să ştiu eu despre aceasta, fiind om păcătos? Dar de vreme ce tânărul sta şi se ruga, vrând să ştie, i-a zis bătrânul lăcrimând: fiindcă te văd, o fiule, că voieşti mult să ştii despre aceasta, îți voi spune câte mi-a arătat Dumnezeu. Mai-nainte de aceste cinci zile, mă gândeam la aceasta şi rugându-mă m-am văzut răpit înaintea sfântului loc al Golgotei şi tot norodul împreună cu clerul striga: Doamne miluieşte! Căutând eu, L-am văzut pe Domnul nostru Iisus Hristos pironit pe Cruce şi pe Prea Sfânta Născătoare de Dumnezeu, Stăpâna lumii, rugându-se pentru norod. Iar El se întorcea de la norod, zicând: nu-i voi asculta, căci Mi-au spurcat Jertfelnicul! Deci, aşa strigând noi cu suspinuri: Doamne miluieşte!, am venit la

biserica Sfântului Constantin. Eu ducându-mă să mă închin la locul în care s-au aflat cinstitele lemne ale cinstitei şi de viaţă făcătoarei Cruci, am văzut că ieşea din locul acela noroi şi curgea în biserică iar doi oameni încuviinţaţi stăteau acolo. Acestora le-am zis: nu vă temeţi de Dumnezeu, că nu putem nici să ne rugăm din pricina noroiului? De unde este aici atâta putoare? Şi ei au răspuns: din fărădelegile clericilor locului acestuia. Atunci am zis către dânşii: nu puteţi curăţi noroiul, ca să fim slobozi să ne rugăm? Au răspuns: crede, frate, că nu se vor curăţi cele de aici în alt chip, decât prin foc. Acestea zicând, bătrânul a lăcrimat. Şi i-a zis iarăşi ucenicului: îţi spun, fiule: s-a hotărât să mi se taie capul şi mult m-am rugat să fiu iertat şi mi s-a descoperit că este hotărâre şi trebuie negreşit să se îndeplinească. Pe când încă vorbea bătrânul acestea, au venit barbarii asupra lui şi ucenicul speriindu-se a fugit, iar bătrânul prins fiind i s-a tăiat capul. După ce s-au dus barbarii, întorcându-se ucenicul şi aflându-l pe bătrân mort, a plâns cu amar şi luându-l l-a îngropat împreună cu părinţii. (În Patericul vechi urmează aci încă o povestire, care se găseşte trecută la avva Zosima, Nr. 2.)

2. Erau doi fraţi mireni în Constantinopol, foarte evlavioşi şi care posteau mult. Deci unul venind la Rait, s-a lepădat de toate şi s-a făcut monah. După câtăva vreme a venit şi fratele lui cel mirean, în Rait, ca să-l vadă. Şi zăbovind la dânsul, l-a văzut pe fratele său monahul, mâncând la al nouălea ceas. Şi smintindu-se i-a zis: când erai mirean, nu mâncai înainte de a apune soarele. Atunci i-a zis lui monahul: cu adevărat, frate, când eram în lume, mă hrăneam din urechile mele, căci slava deşartă şi lauda oamenilor mult mă hrăneau şi-mi uşurau osteneala nevoinţei.

3. Zis-a unul din fraţii sfinţi: când ne rugăm către Domnul, zicând: „nu ne duce pe noi în ispită“, nu zicem ca să nu ne ispitim, căci acest lucru este cu neputinţă, ci ca să nu fim înghiţiţi de ispită, făcând ceva neplăcut lui Dumnezeu, căci aceasta este a nu intra în ispită. Sfinţii mucenici ispitindu-se prin chinuri şi nebiruindu-se, nu au intrat în ispită. După cum nici cel ce se luptă cu vreo fiară până când nu va fi mâncat de ea, nu cade în ispită. După ce va fi mâncat, atunci va intra în ispită.

SFÂRŞIT
şi lui Dumnezeu slavă!